

Spow

22.16

HENRICI BENEDICTI
STARKII

לִּבְרַח קָדְשׁ

L V X

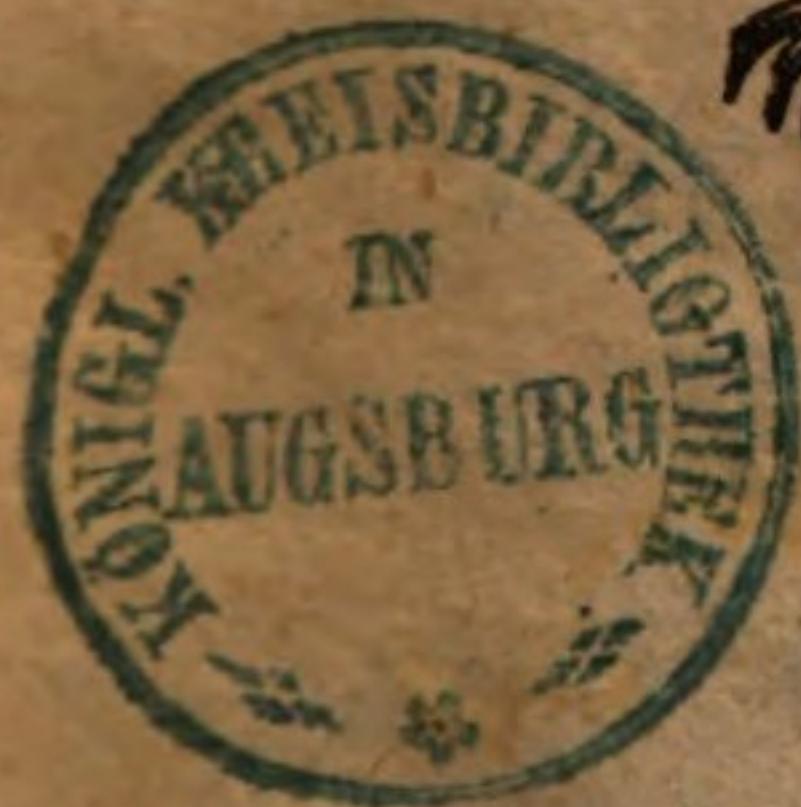
GRAMMATICES EBRAEAE

EDITIO QUINTA

C V R A N T E

IO. GOTTLIEB BOSSECK

P. P.

L I P S I A E

IMPENSIS ET LITERIS BREITKOPFIANIS

MDCCLXIV.

LECTORI
B E N E V O L O

S. P. D.

E D I T O R.

STARKII Professoris Lin-
guarum Orientalium in
Academ. Lipsiensi, dum viueret,
Celeberrimi, L V C E M E B R A E A M
ter ab Auctore ipso An. 1705. 1713.
1717. editam et quarta vice An.
1737. a Viro Pl. Rever. M. CHRI-
STIANO GOTTHOLD WILICSHIO
sub titulo *Grammaticae Ebraeae* ex

P R A E F A T I O.

Schedis Auctoris emendatam et auctam, quum *Honestissimi Viri* atque de omni re literaria *Optime Promeriti Ciues* BREITKOPFII *Pater et Filius*, typis de nouo excudere instituisſent, deſiderio eorum deeſſe nolui, quin *quintam* hanc editionem curarem. Eo lubentiori hoc feci animo, partim quia per xxv. annos linguam ebraeam alios docens, facile perſpexi, quantum haec *lux* rite uſurpata ad inſtruendum alios faciat; partim quia in vltima editione auctoris placita eo ordine poſita erant, qui huius *lucis* ſplendorem aliquando impediēbat, parum abeſt, quin dicam, eidem tenebras

bras offundebat, et ad docendum
 aeque ac discendum minus aptus
 erat. Ad tertiam igitur ab Aucto-
 re b. emendatam editionem de An-
 no 1717. haec nostra prodit, ita vt
 regulam quamlibet exempla atque
 exceptiones statim sequantur, notu-
 lae tamen paginarum extremitati ad-
 dendae, ex Imprimementum voluntate,
 finitis infectionibus, initio quidem
 maioribus, postea vero minoribus
 adpareant. *Verborum imperfectorum*
typos, et quae ex b. Auctoris Sche-
 dis adiecerat Pl. Rev. WILISCHIVS
 retinui, varia, quae contra auctoris
 mentem irreperant, emendaui, et
 praeter plurima exempla, observa-

P R A E F A T I O.

tiones quasdam litera B. insignitas adieci. Temperandum tamen mihi fuit in hisce obferuationibus, ne libri moles nimium accresceret, hinc nec omnes *A. n.* dictorum Scripturae aut vocabulorum interpretationes, vbi notula nulla adparet, meas feci, sed illas auctori suo relinquo. *Rabbinismorum manipulo* ab *Auctore* in calce libri adiecto, Studiosos iuuenes priuare nolui, eundem potius aliquantulum auxi, vt Ebraeorum grammaticos et ipsi adire facilius queant. Varia egregia quum b. STARKII *Praefationes* contineant, nec illas omitendas censui. *Lucis Chaldaicae et Accen-*

P R A E F A T I O.

Accentuatoriae, quarum illa Anno 1706. haec An. 1707. prodiit, quum non sufficiant compendia, totae autem adiectae nimis amplum reddidissent librum, in aliud tempus, ubi desiderabitur, distuli editionem. *Indices* demum et formarum difficiliorum et scripturae locorum longe locupletiores adparent. Hisce laboribus L. B. faueas, et hac linguae ebraeae luce faustis ominibus utaris, ut illa duce ad fidei vitaeque lucem in Scriptura accensam peruenias, et illa splendente Christum 𐤓𐤓𐤕 𐤒𐤓𐤕 Ies. 42, 6. c. 49, 6. ἀνατολήν ἐξ ὕψους Luc. 1, 78. τὸ Φῶς ἡτοιμασμένον εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν Luc. 2, 31. 32. coll.

PRAEFATIO.

coll. Ioh. 1, 9. c. 8, 12. c. 9, 5. co-
gnoscas, huius autem illuminatione
יְהוָה זֵאֲלָהּ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל τὸν πατέρα τῶν
Φώτων Iac. 1, 17. in altera vita in lu-
ce mortalibus inaccessa beate vi-
deas. Cui Deo Trinuno sit laus
et gloria in saecula saeculorum.
Dabam Lipsiae III. Nonar. April.
A. R. S. MDCCLXIV.

PRAE-

PRAEFATIO VETVS.

Pxoritur nunc Tibi, L.B. LVX GRAMMA-
TICES EBRAEAE, eaque *secundis*
ris ita elaborata, vt plane *Nova* videri
queat, quandoquidem *ἐπεὶ οὖν καὶ πολλὰ*
λον ἐπωδίνεσι μέριμναι, curae emendant et plura *per-*
turiunt. Discussis namque nebulis, quae priorem
interceperant, iam demum prodit nitidior, obsecans
que causam oculis, credo, tuis magis grata ratio, nū
inuidiae fascino tincti sint, sique fueris Lector *Condi-*
ditus et talos a vertice purus ad imos. Non autem im-
merito hanc meam methodum nuncupavi *ΛΥ-*
CEM; quam sane non *προφάσεις* et dicis causa, sed
reapse deprehendes, sicuti iam tum eam in priore et
quosdam, qui ab ore meo hant pependere, non sine
exiguo fructu deprehendisse habeo confessos, quanto
magis in hac tantopere interpolata, aliamque induta
faciem. Deprehendes *concinnum* vbiuis *Ordinem*, *Per-*
spicuitatem positionum ac regularum omnium, *brevi-*
tate etiam ita conditarum, vt nec taedioso sensus scru-
tinio, nec multa cum remora et iactura temporis dilu-
cidatione sit opus. Quem in finem exempla non parca
dedi manu, vt illae eo melius illustrentur, et confir-
mentur, nec quicquam, quod ad rem facere videba-
tur,

tur, desiderari passus sum. *Claritatem* autem ac *Brevitatem* sufficientem ut in alienis amo, ita in meis non sperno. Vtraque scriptionis cuiuslibet virtus in primis conspicua erit in principe doctrina *Mutationis Punctorum*, quippe ex qua omnis fere analogiae grammaticae ratio dependet. Quoniam vero ea vulgo tam confuse tamque prolixè proponitur, aut plane ab aliis negligitur, aut primis saltem digitis attingitur, vsui potius eam committentibus, qui tamen multis iusto apparet longior, itaque vsus sine vsu; quid mirum? quod sit commune *μορμολύκειον*, complures studiosos a studio ebræo absterrens. Istud autem obnixè detegere, neque taedium diuturni nimis vsus abstergere annisum *Regularum septenario*, quae omnes ex natura *Mutationis* per se fluunt, adeoque captu facillimae; et a pauciores restringi commode possunt, nisi velis institutionem mancā. Ita namque inter se apte cohaerent, et conspirant, ut quinque *Constitutionem Vocalium*, sexta *Schua*, et septima *Accentus* respiciant, praemissae in Tabula *μνημονευτική* vberiori earum deductioni. Duae quidem priores sunt *Generales*, solidissimo innixae principio, quod acceptum fero viro *ὀκρίβεσάτω* D. Alhardo DE RAADT in *Commentario de Punctationis Hebraicae Natura*, mathematicè exarato, non tamen sine vllò duce et auspice, quorum auctoritate, cum primis cl. Altingii, *Hypothesin* suam p. 112. 113. 114. Quae alias singularia et curiosa habet, nostrumque meruerunt assensum, suis notata sunt locis, in vno tamen *VII. ab ipso defensis vocalium regibus*, modestum habes dissensum. In doctrina de *Verbo*, eiusque primo in Tabula intuitu conspicias pariter nouissimum proponendi modum, eum-

eumque, ponderatis probe, quae in nota ad §. 25. mo-
 nentur, et in Notis ad Paradigma deducuntur, accura-
 tissimum, ita vt *Verbi* pariter *Imperfecti* expeditior
 sic constet ratio: quum alias, ad *Verba Defectiua et*
Quiescentia si deuentum fuerit, tempus esse multi ar-
bitrentur, vt ipsi quoque deficient et quiescant, ait ap-
 posite Erpenius in *Ep. Dedic. Gram. Ebr. Gener.* Non
 autem speraverim, vnum alterumue id Principii vna
 cum iis, quae vt sana et proba passim adducta sunt, soli-
 citaturum tanquam suspecta, suaque assensione indigna
 ex eo, quod hominem atheum agnoscant auctorem,
 Benedictum DE SPINOZA. Is quippe facile distin-
 guet, ni *אַתְּ הָאֵלֹהִים* mentis labore, me eum non esse
 secutum, qua consummatum atheum, quo certe no-
 mine mihi audit maledictus, (licet Praefatio *Opp.*
Posth. praefixa, eius numeri eum minime esse, lectori
 imperito persuadere et os sublinere fatagat) sed qua in-
 signem, vt gente quoque erat, ebraeum; alioqui nec
 ex Rabbinis aliisque veritatis revelatae hostibus acerr-
 mis illud, quod habent boni, assumere integrum esset.
 Non enim *Quis sed Quid dicat?* respiciendum, et vt
 bene R. Afarias in *Meor Enaiim fol. 30.* לקבל האמת
Accipienda est Veritas a quouis, qui eam di-
cit. Et in *Pirke Auoth. c. 4 th. 1.* מיהו חכם הלומר
Quis est sapiens? qui discit ab omni homine.
 Quum insuper placita istius ebraica, vel potius parado-
 xa, publice quadraginta ferme annos profliterint, nec
 tamen ab vilo philologorum, quod equidem sciam, sub
 iustum examen, atrum an album calculum mereantur?
 vocata sunt. Quanquam nonnulla adhuc ibi dentur,
 quibus adhuc dum subscribere nequeo. „Quod nempe
 „sonos י, יי, יי. faciat proprie dictas *Diphthongos ai, au*

„ (Iudaeos tamen Lusitanos efferre *av*) et *eu* c. III. p. 5.
 „ ex ea quidem ratione (quam dicta praefatio circa fi-
 „ nem in *συναγραφή* grammaticae ebraeae, more
 „ geometrico ab auctore olim demonstrandae, ad men-
 „ tem eius affert) *quod* & *in* *ו* *saepe mutetur*. Hinc sa-
 „ ne, fateor, *diphthongi* rationem exstructam videre
 „ expetiissem, quomodo in *וְבָרִיר* et *וְשִׁלַּר* & *in* *ו* mu-
 „ tetur? in quibus penitus non extitit. Sed quia mors
 „ illam demonstrationem interrupit, sic nostram simul
 „ de ea penitiorem diiudicationem. Et qui demonstra-
 „ set? quum aperte fateatur: *modum pronunciandi an-
 „ tiquorum magna ex parte nos ignorare*, ib. et vt praef.
 „ *veram huius Linguae pronunciationem olim periisse*.
 „ Deinde quod superaddat *Coniugationem Reciprocam*
 „ *Passiuam*, cuius formae essent: *וְהִתְפַּקֵּר* vel *וְהִתְפַּקֵּר*
 „ *וְהִתְפַּקֵּר* vel *וְהִתְפַּקֵּר* Cap. XXI. p. 77. ff. Cum autem
 „ pag. 24. tam confidenter dixisset, praefatione appro-
 „ bante: *plures esse, qui scripturae; at nullum, qui*
 „ *Linguae Hebraeae Grammaticam scripisset*; (quasi
 „ vero grammatica ex genuinis linguae alicuius scripto-
 „ ribus conscripta, non sit etiam ipsius linguae gramma-
 „ tica, et tali ratione nulla fere daretur, neque latinae
 „ neque graecae: quid? quod nec ipse Spinoza extra
 „ limites Scripturae sapiat, mox liquido apparebit)
 „ non video, quomodo vnquam prior saltim forma ipsi
 „ in mentem venisset, nisi in Scriptura inuenisset. Et
 „ forma *Nithpaël*, quam ex Rabbinorum usu adsciuit,
 „ non passionem penes eos reciprocam, sed simplicem
 „ interdum quoque actionem denotat. In quibus ergo
 „ et reliquis formis rectius propiusque statuitur *Com-
 „ positio Coniugationum Hophal et Hithpaël*, huius
 „ item et *Niphal*, praesertim quando Scriptura vtram-
 „ que

„que notionem, passiuam aequae ac reciprocam, inten-
 „dit; cumque *Niphal* non raro reciprocam induat signi-
 „ficationem, idcirco propior huius cum *Hithpaël* exi-
 „stit combinatio. Exempla huius et alius generis mon-
 „strata sunt in fine Membr. VIII. Eius extra Scripturam
 „*ignorantiam* et hinc ortam *Iudicii temeritatem* ar-
 „guunt sequentia: Pag. 63. init. de forma לְרַוֵּשׁ Efr.
 „10, 16. pro לְרַוֵּשׁ *mihi monstro*, inquit, *simile vide-*
 „*tur*, nec quicquam de eo statuere audeo. P. 65. ad
 „verba Lev. 21, 5. יִקְרָה קִרְיָה scribit: *vitium de-*
 „*scribentis esse credo, qui festinanter bis קִרְיָה scripse-*
 „*rit*. Ast illam repetitionem neutiquam patitur sensus
 „et constructio. Adhaec sibi ipsi non constat, quum
 „pag. praeced. in formis הִלְכָּה Ios. 10, 24. et שִׁפְחָה
 „Deut. 21, 7. crediderit, *Masculinum a Foeminino an-*
 „*tiquos distinxisse quiescentibus* ׀ et ה. Animaduer-
 „tens autem ipse credulitatem suam in priori loco
 „ineptam, delabatur ad eiusmodi praeceptum iudicium.
 „Solidius eum de tali forma, similibusque instruxisset
 „ingeniosissimus HILLERVS in suo *Arcano de Ke-*
 „*thib et Keri* p. 75. seqq. Cuius libri eximius usus
 „LUCI nostrae multum deseruiit. P. 68. med. Quod
 „verbum intensivum contrariam nonnunquam habeat
 „significationem Verbi simplicis (vt: חָטָא peccauit,
 „חָטָא expiauit) addit: *Sed quoniam hoc solo usu fa-*
 „*ctum videtur, qui iam cum lingua periit* NB. noua prae-
 „ter illa, quae in Scriptura reperiuntur, huiusmodi
 „fingere non licet. P. 87. de forma הִאָּזְנִיחַ Ies. 19, 6.
 „quam male passiuui verbi Deriuati (i. e. Hophal) habet,
 „ait: *num huius Coniugationis sit propria, an omni-*
 „*bis communis? dubito*. Ignorat videlicet ׀ epenthe-
 „ticum. P. 107. De Verbis Quadratis פָּרַשׁ et יִבְרַסְמֶנָּה
 „infir:

„infit: *Vitia exemplarium esse mihi facile persuaderem.*
 „*Nam nonnisi semel occurrunt.* At plura nonnisi semel
 „occurrunt, et tamen illa pro vitiis exemplarium vendi-
 „tare non audet. Cur ergo audet ex forma semel occur-
 „rente peculiarem coniugationem constituere? P. 108.
 „fin. formae מִקְלָלִי Jer. 15, 10. et מִשְׁחָהוּיָהֶם Ezech.
 „8, 16. ipsi sane vitium festinantis calami videntur;
 „imo mihi vitium festinantis et erronei iudicii. P. 110.
 „Formam Participii מִנִּיחַ Ies. 52, 5. quum ipse non ali-
 „ter atque ex Actiuo et Passiuo conflata agnouisset
 „contra rationem suae nouae Coniugationis Passivae
 „reciprocae, ideo, fatetur, *de eo nihil statuere audeo.*
 „Atque ita in ceteris per suum *Videtur*, per suum dubi-
 „to satis indicat, quod sibi non contingat singularis
 „suae ἐβραϊστικῆς persuasione Scripturae pmoeria
 „transilire. Ergo grammatica Scripturae est quoque
 „ipsius linguae grammatica. Verum ista omnia vnde?
 „nisi ex hoc πρῶτον ψεῦδος, quod *Vocales a recentioribus*
 „*Iudaeis Bibliis appictas* conceperat, ex quo ipsi fluxit
 „istud leuissimum p. 70. *Punctistarum* nomen., Quae
 et affinia sub *spinis* nata a *spinis* quoque pungantur,
 supprimantur. Insuper nec illud vitio mihi vertetur,
 quod Nonneminis *Novitates Curiosas circa Analysin*
Hebraicam curiose ἀναλύσεις aliquibus virgulam cen-
 foriam addiderim. Veritatem namque vt in omni re,
 ita et in re grammatica ponderandam duco. Nunc e
 diuerticulo in viam.

In *Syntaxi* vestigia inprimis pressi CL. BVXTOR-
 FII, DANZII in *Interpr. Ebr. Ch.* cuius etiam pas-
 sum honorifica sit mentio, et qui instar omnium B. D.
 GLASSII in *Grammatica S.* ita quidem, vt ea maxime,
 quae a *Syntaxi* communi vel latina abluant & defle-
 ctant,

stant, propinauerim. Quibus praelibatis felicius ac la-
criusque ad altiora perges. Superueniunt denique per-
multae *Notae* atque *Rationes*, quo cuncta, quae confi-
derationis proprie grammaticae sunt, praecipue do-
cteris et *Punctis* a Cl. Philologis sparsim tradita, retuli,
vt quaedam huius rei notitia animo statim φιλεβραίων
ingeneretur, et hac via ardentio rem altius inquirendi
et emergendi sitim concipiant. Ceterum vbi nil repe-
ri, praesertim in vero analogiae fundamento meas
ipsum vires periclitatus sum. Qua de causa hanc meam
doctrinam nomine דקדוק *subtilis et accuratae disquisi-*
sitionis insigniui. Quod ipsum num iure merito, veri-
valeat? aequissimis τῶν φιλολογούντων submitto iudi-
ciis; certus interea et laetus de pulchellis fructibus,
quos apud solertes auditores meos hactenus tuli feram-
que nunc per DEI gratiam ampliores. Nam intra
paucos menses eo adducuntur, vt deinceps absque cor-
tice, vt aiunt, natate sustineant. Quid enim aberit? si
Regulae statim in praxi adhibeantur, (eas namque ne-
gligere velle ex quorundam placito, est navim permit-
tere solis ventis, non curata pixide nautica, scite ait
ὁ πᾶν ebraeus ac philologus B. D. Geierus in *Obser-*
uat. ad S. Ebr. Ling. Stud. th. 8. p. 404. Opusc. Phil.
Conf. quoque acre iudicium cl. Baueri Ling. S. olim ap.
Lips. P. P. in *Praef. Oraculis V. T. praemissa*, quod ad-
ducit Dn. D. Opitius in *Atr. L. S. P. I. p. 18. 19.*) sic
crebra evolutione sensum sine sensu in mentem in-
fluent. Quid? quod si Analysin textus exceperint *peri-*
cula Imitationum, exercitiaque styli, quibus certe phil-
ebraeus, regulas hoc pacto sollicitius inquirens et per-
repens, solidius mutationem punctorum, voces, phra-
seologiam, ipsamque constructionem simul imbibit.

Quod exercitium quum non ita sit in vsu, quid miraris? si intimior vsus multo tempore, multisque numis vtatur. Commendat autem id non solum supra laudatus Geierus *l. c. th. 7. p. 408* nec minus Vir πολύγλωττος B. D. Pfeifferus praxin syntheticam praeiuit in *Meth. Ebr. p. 197, 198*; verum ipsa etiam res et experientia loquitur, loquantur lecta, dilecta ingenia, quae doctrinae meae riuulos auide et constanter hauserunt. Quid iam magis in votis haberem? quam vt omnes, cum primis theologiae studiosi tanto sancti huius labii flagrent desiderio, quantum illius summa *Necessitas* iuxta atque *Utilitas* requirunt. Quas quidem partes non multis nunc commendabo, quippe quae semetipsas reapse commendant, commendarunt pleno ore summi quique theologi ac philologi, quos inter familiam ducit Megalander noster *Lutherus*, in cuius et ceterorum Oraculis recensendis otia fecit Opitius *l. c.* et Pfeifferus in *Praef. Meth. Ebr.* qui multorum teruntur manibus. Quotus autem quisque est, qui illa recte ad maius sui incitamentum pensitet? et non potius cogitet? *Linguae Ebraeae notitiam Pastoribus paganis haut aequae esse necessariam, quum etiam non pauci dentur Urbani, quin Doctores atque Superintendentes, qui non adeo illam docti, parumque ei superintenderint, aut saltem primoribus labris degustauerint.* Id quidem vero verius, eoque magis dolendum ac detestandum. Etenim quid quaeso absurdius? quid indignius? quam interpretem DEI, eiusque voluntatis agere velle, velle audiri etiam esse מַלְאָךְ יְהוָה צְבָאוֹת *Legatus Iehouae (DEI) Exercituum*; et tamen non callere Iehouae mittentis linguam, qua instructionem legationis exarauit. Profecto si non aliae graves extarent paraeneseis, non integra

hac

hac de re *Oratio* Phil. Melanchthonis *Tom. III. Opp.* Erpenii, praeque aliis Glaffii *in fine lib. II. Philol. S.* vel vnica Celeb. DANZII doctissima Praefatio *de munere Legati*, prius Manuductioni ad inuestigationem Radicis, postea Synopsi Interpr. Ebr. Ch. praefixa, fatis foret, ad animos miserorum eiusmodi legatorum conuellendos, inque ruborem dandos. Ac dum illi coguntur a solo arbitrio et nutu Interpretis pendere, alienis videre oculis, (qui tamen aliorum oculus constitutus) in alieno habitare cerebro, quomodo frequens illud Propheti- cum: *כֹּה אָמַר יְהוָה, נָא אֲדַבֵּר יְהוָה* sic dicit Iehoua, *verissimum dictum Domini DOMINI Dei* (de ratione punctationis et lectionis *יהוה* conf. dilaudatus Hillerus l. c. c. 13. p. 207. sqq. et de *נא* *Disp. eius de Vest. Hebr. fimbr. et p. 302.*) iure proclamare queunt? Et quid consilii, vbi interpretes in diuortia abeunt? ibi certe miselli isti fluctuabunt, et quo se vertant? incerti haerebunt. *Tutius ergo et dulcius ex ipso fonte bibuntur aquae.* Vel vti admodum venuste Chrysostomus, *ut longe gratius, inquit, pomum, quod tuis manibus ex ipsa arbore decerpseris, Vinum iucundius, quod ex eo depromseris dolio, in quo primum fuerit conditum: ita diuinae literae nescio quid habeant diuinae fragrantiae, nescio quid spirent suum et genuinum, si eo sermone legantur, quo scripserunt ii, qui partim e sacro hauserunt ore, partim eiusdem afflati spiritu nobis tradiderunt, Homil. 79. in Matth.* Quanto igitur satius et sanius foret, vt qui aut propria culpa, aut impia aliorum *μισέ-βελίαν* dissuasionem auersus, aut comoda bonae methodi occasione destitutus, neglexerit hoc, vt cum Danzio loquar, si non *Vnicum*, certe *in primis* sibi *Necessarium*, mature ad S. huius Linguae adytum paret

aditum, quandoquidem praestat sero discere et sapere, quam plane non, quemadmodum quoque quosdam enim laude fecisse scio, et alios in prouecta aetate, testantur exempla. Et ecce! Biblia Ebraea inter fasces imperii, in manu Augustissimi quondam Electoris Saxoniae Augusti! qui, ut relatum lego, in cana senectute S. illi labio se applicuit, ut Vet. Testament. in fonte legere potis esset. Idem fere refertur de Ioh. Georgio II. Vid. *Chron. Sax. fol. 227. ed. 1596. Ziegleri taegl. Schaupl. p. 1007.* et plures in D. G. H. Goetzii *Principe Ebraice docto.* Ecquem non mouerent tam splendida, celsissimaeque Nomina? Nonne percellerent omnes sacris initiatos, sacris praefectos? memores insuper illorum apophthegmatum ap. Celeb. Hottingerum in *Dedic. Thes. Philol. Homine Grammaticae Ebraeae perito doctius nihil est. Optimus Grammaticus Ebraeus optimus Theologus. Scriptura non potest intelligi Theologice, nisi prius intelligatur Grammaticae.* Quae quidem non adeo crude et nude capienda, sed eo sensu, quod Grammaticus illibatum sancte seruat fontem tam in Literis, quam Vocalibus, quam Accentibus, quod accurate obseruat distinctiones vocum et coniunctiones, quod cunctos Versionum riuulos semper ad ipsum fontem dextre reducit, quod assidue inquit, et tenet idiotissimos linguae nec non genuina vocum significata et emphases, et hinc fluentem s. proprium s. figuratum Literalem sensum, a Spiritu S. vnice et immediate intentum, qui omnium thesium theologicarum norma atque fundamentum. Consona his Verba Melanchthonis, et praecipue magni Chemnitii, Waltheri et Iac. Martini legi merentur ap. Opitium *l. c. p. 12.* Quibus expensis utique bouis olim, non hominis vox fuit:

Quanto

*Quanto eris melior Grammaticus, tanto peior Philosophus et Theologus, notante Pfeiffero in Exerc. Bibl. Exerc. VI. §. 29. p. 132. Nec minus telum illud de Iudaeis, optimis quidem Ebraeis, sed Exegetis Theologisque pessimis inasculae iam retusum videbis a Buxtorfio seniore ap. cl. nepotem eius in Catalectis Philol. Theol. tm. CCLXVIII. Quare o optimi studiosi! vultis esse digni Prophetarum filii? Prophetarum familiarem vobis reddite linguam! Vultis esse εὐχρηστὰ ecclesiae organa? organon linguarum amate, et cum patre Luthero infinitis aureorum millibus habete carius! Vultis Omnipotentis DEI epistolam ad creaturam suam recte intelligere, aliisque praelectam genuine explicare? sapientissimi Scribae probe pernoscatis stilum! Vultis aliquando legatione supremi Principis legitime defungi? instructionis illius, sanctissime vobis concreditaе, tam materiale quam formale accurate calleatis, et iterum iterumque meditemini, ne vnquam praeter ipsius mentem et tenorem loquamini. Vultis denique tranquillam, laetamque conscientiam, dulce animae solatium? solatiuam atque emphaticam Spiritus S. linguam magni aestimabitis, nunquam non ponderabitis, adeo vt vere cum B. Glassio confiteri queatis: *Lingua Ebraea mel meum est, meum Nectar et Ambrosia, meus scopus, mea prora puppisque*, in Orat. cit. de L.E. Necess. et Vtil. Nec possum mihi temperare, quin vltimo vberiore linguae ebraeae fructum vobis apponam et exponam verbis laudatissimi GEIERI „*Dulce est, inquit, ac perquam honorificum, ubi nos nouerimus, quae norunt adeo pauci, ubi et nos de illis feremus postea iudicium, quos antehac ob unius forte Ebraeae voculae sonum plane attoniti stupebamus; quando et nos, tantis cum deli-**

„*ciis,*

„ciis, ipsissima Prophetarum Deique auscultabimus ac
 „intelligemus verba, lectis iisdem apicibus, iisdem sylla-
 „bis ac formulis, quas illi ante tot secula in chartam
 „coniecerunt; cum et nos pro concione dulcissimos hos
 „sensus expromere, et contra adversariorum glaucoma-
 „mata veritatem tam liquide poterimus tueri, ex cit.
 Obseruat. th. 22. p. 411. Atque ad illius fructus perce-
 ptionem pro meo pariter talento, a benignissimo Numi-
 ne mihi concredito, feliciter et ex voto manuducere
 hac mea LVCE allaboravi, et porro in promouendo
 DEI honore et ecclesiae commodo indefessum me ac
 fortem praestabo ἐκ ἰχύος τῆς ἐνδυναμῆντός με Χριστοῦ.
 Quem in finem adiungere iam animus erat LVCEM
 RABBINICAM, sed facile huic operae supersedi,
 quum viderem Rabbinisum cl. CELLARII, tam opti-
 me adornatum, vt non possit dari melior. Quam quo-
 que ob causam Adrianus RELANDVS, Professor Vl-
 traiectinus *Analectis suis Rabbinicis* eum cum aliis li-
 bellis huic rei apprime vtilibus inseruit, quae elegantia
 ad literaturam Rabbinicam adminicula studiosis volo
 esse quam commendatissima. Vt ne autem prorsus
 αἰσύμβολος hinc abeam, hac vice *Manipulum Rabbinic-
 arum locutionum* decerptum dare volui, *Terminis Rab-
 binicis* iam tum suis locis inditis. Quod superest, Deum
 misericordem ac Patrem Luminum humillime precor,
 vt iuuentus philebraea ductu huius LVCIS ad ple-
 niolem, interioremque Scripturae S. lucem penetret,
 qua indies maior salutaris cognitionis et fidei Lux ipsi
 suboriatur, et in lucem ecclesiae luceat, vsque dum luce
 coeli beetur beatissima, consummatissima.

Scribeb. Lipsiae d. 17 Sept. Anno MDCCV.

PRAE-

PRAEFATIO NOVA.

T*ertia* iam prodit lux LVCIS nostrae
 EBRAEAE, quae per longiorem exercita-
 tionem ac doctrinam, perque solertiores meditatio-
 nes ac disquisitiones linguae S. eo deuenit nitoris at-
 que perfectionis, vt nihil fane, quod ad illam vllomodo
 perficiendam, ornandam, excolendam, finulque
 facilitandam facere potuit, fuerit praetermissum.
 Quamuis qua facilitatem aliquis forsan obiiceret: id
 non esse facilitare linguam, quod multis subinde ac-
 cessionibus grauatur, magisque de numero plagula-
 rum quam pagellarum augendo quam imminuendo co-
 gitatur. At istae accessiones non sunt tam thesaurum,
 ipsa principia linguae ebraeae exhibentium, quae vix
 ad tres plagulas excrescent, quam thesaurum dilucida-
 tiones ac corroborationes pro prouectioribus, pennas
 nido maiores extendentibus, adeoque ad maiora et
 solidiora philologiae S. adspirantibus; vt ita et illi per
 omnes ferme paginas habeant, quibus animum pa-
 scant atque exsaturent. Ideo etiam tot loca Scripturae,
 quae ex principiis grammaticis vnice illustrari debent,
 studio constipavi, totque observationibus hermeneu-
 tici praecipue *Syntaxin* (quam vt alteram Grammatices
 partem nolui cum aliis truncare, planeque prae-
 terire, aut transultorie saltim, aut separatim alibi tra-
 ctare) condita apposui, vt euidenter appareat, quid
 penitior exactiorue Grammatices notitia interpreti
 prae-

praestet, utque discerent, eam maioris, quam vulgo fit, facere, ac intimiorem cum ea consuetudinem contrahere, multo minus inter *apinas trिकासque et siquid vilius istis*, conicere: ut proinde haud inanis aut de nihilo sit querela doctissimi Io. Drusii: *Grammaticae cognitionem multi leuem iudicant, et probri loco nobis obiiciunt; sed profecto lenia haec si ignorentur, viris grauibus magnas tenebras affundunt*, Annot. in Pentat. ad Gen. II. 2. Et quid fatius honorabiliusue, grammatica in vegetiori adhuc aetate perdiscere, quam in graui aberrantem cum pudore ad ea amandari? Quamobrem non ab re iudicauit magnus Theologus Chemnitius *L. L. Theol. P. 2. p. 202. Ecclesia tantum debet esse Grammatica, i. e. non debet fingere res novas aut noua dogmata gignere, sed ea, quae a Sp. S. tradita sunt, debet discere ex genuina significatione vocabulorum: et postea ostendemus, neglectum verae grammaticae, omnium errorum fuisse fontem. Et p. 229. scribit, non possumus custodes esse doctrinae diuinitus repurgatae, nisi grammaticam discamus et amemus. Nec aliter Melanchthon in Orat. supr. alleg. Vere ecclesia est Grammatica, interpretes diuini sermonis.*

Scripsi Lipsiae d. 28 Septemb. MDCCXVI.

PART. I.
DE
ETYMOLOGIA

MEMBRVM I.
DE CONSONANTIBVS.

§. I.

Litterae (אֲלֶפֶת) apud Ebraeos sunt XXII¹, eaeque omnes Consonantes, quae scribuntur a dextra versus sinistram, et quoad καλλιγραϕία inter se invicem aequialtae² (ᾤ tamen deficiente, ᾠ superius et ϖ inferius excedente) transversim crassiores, et deorsum tenuiores formantur, quarum Figura, ³ Nomen ⁴, insimulque Potestas tam essentialis (in pronunciando, per literas Nominis ma-
iuscu-

iufculas notata) quam *accidentalis* (in numerando) haec est:

א Aleph ^{Spiritus lenis.}	1	מ Mem	40
ב BetH	2	נ Nun	50
ג GHimel	3	ס Samech ^{S. acutum.}	60
ד DaletH	4	ע ⁶ Ajin ^{Spir. Asper.}	70
ה He	5	פ PeH φ	80
ו Vav	6	צ Zade	90
ז Sajin ^{S lenissimum.}	7	ק Koph	100
ח CHHet *	8	ר Resch	200
ט Tet	9	ש SCHin ⁷	300
י Jod ⁵	10	ש Sin ^{S acutum.}	
כ CapH ∞	20	ת ⁸ THau ϑ ⁹	400
ל Lamed	30		

1) *Numerus et ordo* Literarum elucet ex Prov. XXXI. 10. seqq. Ps. CXI. CXII. Thren. I. II. III. IV. (ע et ס transponuntur Cap. II. III. IV.) & inprimis Ps. CXIX. qui Rabb. *Alphabet ha rabba* dicitur, ש et ו vero semper *permutantur*. Insuper omnes *Alphabeti literas* occurrere in XXVI. versibus Scripturae v. e. Ex. XVI, 16. notat Masora ad Ezech. XXXIIX, 12. et simul cum *V Finalibus* l. c. et Soph. III, 8. [Hunc numerum Cabbalistae ex voce אדרי eiusque computatis literis eliciunt. B.]

2) Conspiciuntur quidem in codice s. literae recedentes *vel* a decenti *quantitate*, videlicet integrum Alphabetum MAIVSCVLARVM in vocibus XXIX. et

MINVSCVLARVM in vocibus XXXIII, litera tamen una et altera gemina; *vel a qualitate*, dum occurrunt IV. literae SVSPENSAE, et quidem semel 3 Iud. 18, 30. et ter 2 Ps. 81, 14. Iob. 18, 13. etc. 38, 15. et praeter has 5 *inversum* in ix. locis nonnullorum modo codicum. Sed quae hic commenta, & mysteria cabbalistica, quas frivolas insipidasque allusiones fingant et pingant Rabbinii, quodammodo videre est in Buxt. *Comment. Mas. s. Tiberiade capp. 14. 15. 16.* Veram autem et genuinam insolentis illius scripturae causam primus aperuit, & solide demonstravit vir cl. MATTHAEVS HILLERVS, Prof. Tubingensis, in ingenioso & nunquam satis laudando opere de *Arcano τ& Kethib et Keri*. Quisquis enim nobile illud inuentum recte dispexerit, facile ei applaudet, sibi que & aliis de illa scientia spissis antehac tenebris inuoluta gratulabitur, et cum excellentissimo Wagenfeilio (cuius binae epistolae frontem eius miro dignoque praeconio exornant) *non credet futurum, qui in controuersiam vocaturus sit rem tam dilucide oculis expositam.* Docet igitur vir ille optimus, literas illas et MAIVSCVLAS et MINVSCVLAS esse *Symbola*, quae insinuant in distinctis codicibus Esdre nis obuiam *permutationem vocalis magnae cum parua*, et vice versa *parvae cum magna*; vel: *Vocalis parvae cum Chateph* aut contra *huius cum illa*, cuiusmodi punctorum vicissitudinem in margine literis duntaxat positae indicari haut potuisse; SVSPENSAS vero esse *Symbola*, *praeviae vocis in altera lectione transpositionem notantia*. Quae omnia et singula suis locis scite enodata, atque analogiae grammaticae exacte respondentia conf. in l. c. a pag. 160. usque ad 189.

3) *Figura* illa f. Character מרובע *quadratus*, (Rabbinis etiam כתיבה גדולה *scriptura maior* dictus) in Bibliis hodiernis conspicuus, est idem ille, quo Deus in tabulis testimonii, quo Moses, et Prophetæ in s. paginis vti fuerunt, adeoque Ebraeorum proprius, ac genuinus: non autem *Assyriorum*, ab Esra demum post captiuitatem Babylonicam introductus, primigenio caractere Samaritanis f. *Cuthæis* ob gravissimum in eos odium relicto, sicuti post Hieronymum multis, in iisque magnis in literatura ebraea viris persuasum fuit; (quorum catalogum texit B. D. Wasmuthus in *Vindic. S. Script.* p. 35. et B. D. Pfeifferus in *Crit. S.* p. 73. seq. et B. D. V. E. Löscherus in *tract. de Caus. L. E.* l. 2. c. 1. p. 200. nec minus D. I. G. Carpzovius *Crit. S. P. I. C. V. S. VI.* p. 231. Io. Frid. Cotta in *Exerc. Hist. Crit. de Origine Masoræ punctorumque V. T. Ebraicor.* Tab. 1726. c. 2. §. 13.) ipse tamen Hieronymus tom. 4. oper. *Epist. ad Fabiolam* p. 26. expresse signat figuras literarum ebraicarum ex fronte Aharonis, dum inquit: *laminæ aureæ*, לצִיץ זָהָב, *inscriptum fuisse Dei nomen quatuor literis Hebraicis יהוה* *Exod.* 28, 36. Conf. R. Afarias in *Meor Enaiim* c. 58. Licet etiam Talmudici, ad eorumque imitationem posteriores Ebraei כָּתָב מְרֻבֵּעַ *scripturam quadratam* adpellitent אֲשֹׁרִי *scripturam Assyriacam*: illam tamen illorum maior meliorque pars explicat שְׁעָלָה עִמָּהֶם מֵאֲשֹׁר, *quod adscenderit* (publice scil.) *cum eis ex Assyria*, dum nimirum Israëlitis ex Assyria f. Babylone reducibus publici et vulgationis iuris atque vsus fieri coeperit, cum antea sacris tantum vsibus adhiberetur; vel quod esset מְאוֹשֶׁר *beatificata*, cui sententiae et

Aben-

Aben-Efra, החכם *sapiens ille*, innititur; [vel quod in primis placet, quia Abraham eandem ex terra Syriaca, quae et saepe Assyriaca a veteribus nominata fuit, vna cum ipsa lingua secum adportavit. B.] Caeterum in hac antiqua controuersia nostra assertiva maiorem dudum meruit ac tenuit applausum, utpote quam grauissimis partim *Testimoniis* cum Ebraeorum veterum et recentiorum, tum Christianorum, partim *Rationibus* superstruxit, et negatiuam eadem via destruxit inprimis Buxtorf. Fil. in *Dissert. IV. de Literis Ebr.* et praeter hunc Schick. *Bechin. Happer. p. 82. seq.* Calov. *Crit. S. Diatr. IV. p. 92.* Bangius *Cael. Orient. Exerc. III. Qu. 2.* Leusden. *Philol. Ebr. Disp. XI et XII.* Wasm. *Vind. Ebr. p. 35. seqq.* et p. 37. Rob. Baill. Anglus in *praeclaro Opere Histor. Chronol. p. 196. seqq.* et Iesuita Athanas. Kircherus in *suo Oedipo Aegyptiaco.* In Compendio autem Pfeiff. in *Crit. S. p. 72. seqq.* qui etiam p. 77. plures allegat. add. D. Löscherus *l. c. p. 199. 212. 213. seqq. inpr. p. 216. 217. seqq.* et Carpz. *l. c. p. 225.*

4) Ex *Nominibus* literarum maximam caetera partem significatiuis nescio quid significatus et sensus mystici exsculpere velle, ad modum Eusebii lib. ix. et x. *de Praepar. Evang.* nec non Hieronymi tom. iv. *Op. Ep. ad Paulum Urbicam et comment. ad Thren.* (v. gr. Aleph, Beth, Gimel, Daleth, *prima*, inquit, *connexio est*, Doctrina domus plenitudo tabularum, quod videlicet *doctrina Ecclesiae, quae domus Dei est*, in librorum inueniatur plenitudine diuinorum. He, Vav, Sajin, Chet, ista et haec vita; Quae enim alia potest esse vita sine scientia scripturarum etc. quibus aures substringere videtur Pagninus *Instit.*

Ebr. p. 5. conf. Drufii Alphabetum vet. Ebr. vna cum censura editum Franequærae 1587. p. 28. seqq.) vel vtrumque fequentis (tefte D. Thom. Bangio in *Caelo Orient. Exerc. III. Qu. 2. p. 217.*) Io. Cheradami in *Alphabeto S. Linguae Myftico Parifiis 1532. edito*, id magis coactum, quam aptum, quam solidum, atque vt Petr. Martinus in *Technologia c. 1. p. 87. inftit*, videntur illi in argumento grammatico Θεολογώτεροι fuiſſe. Ad haec Euſebium et Hieronymum aberrafſe quidem demonſtrat egregie Göropius *Hieroglyph*, „lib. 1. ſed ipſe multo certe miſerabilius lapſus, cum „totius Alphabeti Hebraici literis omnibus, miram „quandam orationem ad Spiritum S. docet contineri, ſunt verba Herm. Hugonis in *lib. de Pr. Scr. orig. et R. L. A. c. 7. §. 74.* Alia via incedit B. Caſp. Neumannus, qui *notiones Mechanicas et Hieroglyphicas* in eas infert, quem ſequitur D. Zieroldus, nec non D. Löſcherus *l. c. p. 258. ſeqq.* Quo de invento noſtrum iudicium tulimus in *Not. ſel. ad 2. Reg. VI, 26. p. 166.*

*) Pronunciatio $\tau\tilde{\alpha}$ ך per duplex H H abſona mihi videtur, quia (α) ך litera ſemper eſt mobilis, H autem in fine ſyllabae ne ſimplex quidem, multo minus duplex poteſt audiri; (β) requireretur ך poſſe duplicari, quod tamen contra naturam gutturalium eſt; vel ך in ך mutandum eſſet, quoties illi Dag. F. inprimendum erat, quod contra experientiam eſt. Potius hinc crederem, ך habere ſonum, $\tau\tilde{\alpha}$ χ graecorum non abſimilem, ex gutture tamen tantum pronunciandum, cum contra τ referat χ palato exprimendum. B.

5) *Literam* ṽ *literarum omnium minimam, reliquarum fundamentum, principium & finem esse*, ostendit liber Cabbalisticus אֲלֶפֶת לֶמֶט וְסוּף Literae f. Alphabetum Rabbi Akiuae dictus: docet Guil. Postellus in *Tabb. Legg. et de Origin. c. 5.* quem ideo laudat Herm. Hugo l. c. c. 6. p. 64.: monet Ioh. Quinquarboreus in *opere de re Grammatica Ebraeorum p. 9.* ex doctrina Cabbalistarum, annotante cl. Buxtorfio in *Dissert. de litt. Ebr. §. 19. circa fin.* demonstravit acutissimus Philologus Casp. Neumannus in *Genesi Linguae S. p. 32.* et in *Claue Domus Heber* ad p. 146. ubi in schemate ad oculum monstrat, quomodo literae ṽ varie facta repetitione caeterae componantur. Id quod olim etiam peculiari schemate demonstrasse magnum linguarum amatorem Dn. Claude Duret in libro *Thresor de l'Histoire de Langues de cet uniuers*, idem ibidem asserit. Et hoc obseruato iam demum recte intelligere sibi videtur verba Christi ap. *Matth. 5, 18.* ἰσὺς ἐν ἡ μὴ καὶ καὶ, fuenta particula ἡ pro copula καὶ declaratiua, virtute aliorum locorum a Glassio in *Gram. S. p. 601.* monstrata. (Quanquam alii secus iudicent, & per καὶ καὶ, particula disiunctiua ἡ disiunctiue accepta, *Vocalium et Accentuum* notas indigitatas velint, atque exinde non leue argumentum pro eorum antiquitate & auctoritate eliciant, conf. Calov. *Crit. S. Diatr. 4. p. 115. seq.* Gerh. *Exeg. L. de Script. S. p. 355.* Buxt. F. in *Tract. de Punct. et Accent. Orig. Antiq. et Auct.* p. 435. et Pfeiff. in *Crit. S. p. 88.* Löfcher. l. c. p. 288. Carpzov. l. c. P. I. c. V. „ *Secl. VI. p. 251. seq.*) Hinc porro ita differit: Certe, si (α) *Nomen* spectes, καὶ cornu notat, quod „ vero Iod non modo circumflexu suo, & in litera-

„rum compositione fursum deorsum versatili, sed et
 „ipso suo nomine, quo extremitatem aliquam notat
 „(uti probat p. 33.) exprimere videtur. Si (β)
 „*Vsum* spectes, $\kappa\epsilon\rho\alpha\iota\alpha$, ἀρχὴ γραμματος, teste He-
 „sychio, *apex, initium literae est.* Vnde $\iota\omega\tau\alpha$ ἐν
 „non tam *iod*, in quantum litera per se est; sed in
 „primis quatenus aliarum, ex variis *Iodim* compo-
 „tarum, literarum $\kappa\epsilon\rho\alpha\iota\alpha$ s. *apex est*, denotabit. Sic-
 „que sensus verborum erit hic: *ne quidem literae*
 „*apicem unum, qui Iod unum est, perituum.*

6) Litera γ in se quidem non est ἀφωος, pro-
 nunciatu tamen perdifficilis, de qua difficultate ipsos
 Ebraeos omni aevo conquestos fuisse, docet cl. Dan-
 „zius in *Lit. Ebr. Ch. p. 6.* Vbi simul probat, anti-
 „quissimos quosque aut cum $\aleph$ eam confudisse, aut
 „cum η finali, & hinc coniecturam facit haud im-
 „probabilem, *literam γ iam olim in pronuntiatione*
 „*omissam fuisse penitus*, commonstrante idem Light-
 „footo in *Hor. Ebr. p. 118.* Id ipsum etiam eviden-
 „tissime euincere tot Nomina propria Ebraea, aut
 „huius originis, occurrentia in versione LXX. Inter-
 „pretum, aliorumque antiquorum, quae nihil sub-
 „stituant pro γ , uti exemplis p. 7. et 8. confirmat.
 LXX. quidem interdum per γ exprefferunt, ut: $\gamma\omicron\mu\acute{o}\rho\eta\alpha$,
 $\gamma\omicron\mu\acute{o}\rho\eta\alpha$, $\gamma\omicron\mu\acute{o}\rho\eta\alpha$ *Ραγσὴλ*, $\gamma\omicron\mu\acute{o}\rho\eta\alpha$ *γάζα*; [quod γ for-
 te ex ignorantia scribarum ortum habet, quando idem
 pro γ quod LXX. tanquam alia litera non exprimen-
 dum ipsum adposuerant, substituerunt. B.] negle-
 xerunt autem in $\gamma\omicron\mu\acute{o}\rho\eta\alpha$, $\gamma\omicron\mu\acute{o}\rho\eta\alpha$ *ἐμμανσὴλ*, $\gamma\omicron\mu\acute{o}\rho\eta\alpha$
ἐβερ, cum spiritu aspero Gen. 21, 24. 25. sed cum le-
 ni $\gamma\omicron\mu\acute{o}\rho\eta\alpha$ Luc. 3, 35. Quum ergo vera $\tau\eta$ γ pronun-
 ciatio non satis nobis constet, nec a primis annis huic
 assue-

assuefiamus, cur incertam assumemus? exprimendo vel per Graecorum *Spiritum asperum*, quod quoque taxat B. Sleuogtius *Dispp. Philol. XVII. obs. 4.* vel per *Gargarismum*, f. inepto nisu per ronchum e naribus recte ducendum. *Satius proinde erit, eam literam cum Drusio, Scaligero, Lightfooto, Sennerto, Wasmutho, Pfeiffero, Danzio, Schudtio, aliisque in pronuntiatione prorsus negligere, quam cum nonnullis insulsum ng, (iudicio Danzii) nempe in medio et fine vel plane absurdum (iudicio Buxtorfii in Thes. Gram. p. 5. fin.) gn ab initio substituere.* Hinc etiam recte Schudtius edisserit: *quae monstrosa et horrida pronuntiandi ratio delicatas Ebraeorum aures et εὐφωρίας suauitatem ubique captantes, grauissime laedit et a linguae genio aliena est, in Genio L.S. p. II.* [Cum tamen durissimus ex gutture tonus, simile aliquid τᾱ ng vel gn habeat, quod experientia docet; cumque Iudaei Constantinopolitani et Asiatici talem τᾱ γ per ng vel gn pronuntiationem hodiernum habeant, eandem genuinam esse crederem. B.]

7) ך *jamin*, et ך *smol* habentur quidem pro una litera, qua numerum et figuram, at non qua sonum et punctum, quoniam per eas diuersae voces ac significationes signantur, vt: שבע unde Niph. שבע iurauit, sed שבע satiatum est. שבר fractio, contritio, sed שבר expectatio. שר vastauit, sed שר in Piel occauit. שר reuerti, שר canescere. שר inclinare, propendere, שר meditari, eloqui. שר cantare, contemplari, שר principatum tenere. שר alium, שר ponere, poni. שר abiecit, prostrauit (se.) שר natauit. שר mactauit, שר exprefit (succum.) שר contudit, comminuit, שר lusit, B 4 risit.

risit. שָׁבַל *orbatus fuit*, שֶׁבַל *secundari* שֶׁבַר *ine-*
ebriari, שָׁבַר *mercede conducere*. שַׁעַר *porta*, אֶשְׁעַר
aestimavit, אֶת שַׁעַר *horror*, יֵט. *capillus*, אֶשְׁעַר *horre-*
re. שָׁקַר *mentiri*, שָׁקַר in Piel *niſtauit*. גָּרַשׁ *extru-*
sum, גָּרַשׁ *contusum*. חָשַׁךְ *obscurus fuit*, חָשַׁךְ *co-*
hibuit. חָרַשׁ *silentium*, חָרַשׁ *testa*. כָּבֵשׁ *cliuu-*
lus, כָּבֵשׁ *agnus*. נָגַשׁ *accessit*, נָגַשׁ *exegit tributum*
aut creditum. נָשָׂא in Hiph. *seduxit*, נָשָׂא *tulit*.
נִשְׁקָה *osculatus est*, נִשְׁקָה in Hiph. *accendit*. עָשָׁק *op-*
pressit, עָשָׁק in Hithp. *litigavit*. עָשָׂר *diteſcere*, עָשָׂר
decimavit. פָּשַׁע *præuariatatus est*, פָּשַׁע *incessit*.
Quod ſi in his omnibus (quæ ſtudio congeſſi, vt ti-
rones ea bene diſcernere, eoque facilius ſibi impri-
mere ſuſtineant) non geminus literæ ש eſſet ſonus,
quæ quaefo confuſio oriretur? Nec ſonus ש Sin
prorſus idem eſt cum ס, ceu patet ex his: שָׁבַר eſt
mercede conducere, סָבַר eſt *obturare*: שָׁבַל *erudire*,
סָבַל *infatuare*. סָרַר *recedere*, *diuertere*. שָׁרַר *do-*
minari. סָרַח in Piel *abrasit*, שָׁרַח *natauit*. סָפָה
deſicere, *conſumi*, *perdere*, שָׁפָה *labium*. סָרַר *contu-*
macem eſſe, שָׁרַר *principem eſſe*. פָּרַס *partiri*, *di-*
videre, פָּרַשׁ *pandere*; multisque cum ש ſcriptis, quæ
nunquam cum ס leguntur, v. c. שָׂבַע *ſatiatus eſt* שָׁבַר
expectauit שֶׁבַר *ſublimis eſt* שָׁרַר *occavit* etc. Interim
non diffitemur, ſonum inter ש et ס intercedere affi-
nem, quod probat frequens earum literarum alter-
natio, nec non huius pro illa ſubſtitutio penes Syros
et Samaritanos. Affinitatem inter eas quoque agno-
ſcit Balmeſius in ſuo *Peculio*, vt ſimul lectionem שֶׁבַר
Sin faciat intermediam inter *Schin* et *Samech*. Quam
quidem vt vt nos hodie exprimere neſciamus, primos
tamen Ebraeos accurate ſciuiſſe quis dubitet? Ergo ש
non

non est *litera irreptitia*, vti quidem sentiunt Buxtorfius *P. in Thes. Gram. l. 1. c. 1.* Capellus *Arc. Punct. Reuel. c. 15.* Barth. Mayerus *Philol Sac. P. 1. p. 14. seq.* Saubertus *in Pal. Th. p. 30. et 10.* Clericus *comm. ad Num. XXIV. 3. p. 383.* sed ortum trahit ex diuersa $\tau\tilde{s}$ ψ prolatione. Conf. pluribus adstruentein Buxtorfium *Fil. l. c. a p. 234. usque ad 238.* Ac ingentem esse diuersitatem inter ψ et ψ , nec temere vocabula his literis praedita inuicem commutanda, sanius agnouit B. Geierus *Comment. ad Prou. XXIII, 7. p. 1213. med.*

8) Quod τ *raphati*, praesertim *Finalis* pronuntiatio antiquitus aliquid affine cum S. habuerit, obseruat Buxt. *l. c. de Punct. et Accent. Orig. etc. p. 230.* Quem sibilum suo modo aemulari Latinorum *t* ante *i* alia insuper vocali sequente notat D. Danzius *l. c. p. 12.* ibique in fine cum τ leniter Dageschato confundere mauult. Iudaei Europaei per sibilum efferrunt, non vero Orientales. Multa quoque erudite pro illa sententia differere Dn. Schwenterum *Orat de lit. raphatae pronuntiatione Norib. 1626.* allegat Wasm. *l. c. p. 2.*

9) Potestas Numerica (1) *quoad reliquos centenarios* exprimitur combinatione priorum centenariorum cum τ , ut: $\tau^{\text{ה}}$ 500. $\tau^{\text{ו}}$ 600. $\tau^{\text{ז}}$ 700. $\tau^{\text{ח}}$ 800. $\tau^{\text{ט}}$ 900. Pro his Centenariis etiam adhibentur *Litterae Finales*, de quibus in §. seq. (2) *Quoad Milleenarios*, monadicis tot millia significantibus, quot unitates continent, v. g. $\text{א}^{\text{י}}$ 1000. $\text{ב}^{\text{י}}$ 2000. $\text{ג}^{\text{י}}$ 3000. etc. (3) *Quoad Intermedios* exprimitur itidem combinatione priorum, praecedente semper maiore minore, h. m. $\text{א}^{\text{י}}$ 11. $\text{ב}^{\text{י}}$ 12. $\text{ג}^{\text{י}}$ 13. $\text{ד}^{\text{י}}$ 14. sed pro $\text{ה}^{\text{י}}$ 15.

vsurpant Ebraei ט"ו 15. 9. & 6. (ne confunderetur cum nomine diuino יה, itaque profanaretur) et ita etiam pro י"ו 16. saepe substituunt ט"ו 9 et 7. כ"ה 25. ל"ו 37. ק"ד 104. etc. Sic in concursu plurium, v. g. Masora in fine Iesaiæ numerat in eo versus: ארצה i. e. 1295. in Ezech. אר"ג i. e. 1273. Sed in Iosua ותרון i. e. 656. Notetur etiam ἐν παρῳδῳ, quod *annus Iudaicus minoris supputationis* (i. e. omisso breuitatis gratia millenario a mundo condito, additis per ראשי לפרט קטן i. e. לפק his literis initialibus *secundum supputationem minorem*) fiat *annus Christianus* per additionem 240. Ad quem morem annus praesens scriberetur תקכ"ד i. e. 524. additis iam 240. et elliptico millenario Christiano, nascetur 1764.

§. 2. *Diuiduntur* hae Consonantes.

I. *Ratione Figurae* (α) *in Finales* (סחומות) pr. clausas) כַּמְנַפֵּץ, quae in fine figuram suam mutant, h. m. 900. 800. 700. 600. 500. י ם ן ף ץ et *non finales*, quae sunt reliquae: (β) *in Dilatabiles* spatii decore complendi ergo (quum Ebraei non diuellant voces) אלהם et *non Dilatabiles*, quae sunt reliquae. *

II. *Ratione Organi* in pronunciando in (α) *Gutturales* אהחע (β) *Palatinas* ציכ (γ) *Linguales* 2 דטלנרת (δ) *Dentales* זסצש et (ε) *Labiales* 3 בוּמף, vbi militat Regula communissima:

Litterae

Litterae eiusdem Organi (ממוצא אחר) *facile inter se permutantur*, e. g. פָּרַע et פָּרָה *redemit*, קָנָשָׁה et קָנִישָׁה in Hiph. *durum esse*; קוֹבַע et קוֹבֵעַ *galea*, סָכַר et סָגַר in Piel *conclussit, tradidit*, תָּקַן et תָּכֵן *aptare, disponere, expendere*, שָׂרַף et שָׂרַף *implicare*; רָטַט et רָתַת *tremor*, נָתַשׁ et נָטַשׁ *deserere, euellere*, חָטַף et חָתַף *rapuit*, טָעָה et טָעָה *errauit*, עָטַף et עָלָה in Piel *texit, operuit, animo defecit*, נִשְׁכָּה et לְנִשְׁכָּה *cubiculum, cella, coll. n. 2.* צָחַק et שָׂחַק *risit*. סָפַן et צָפַן *abscondit*, עָלָה et עָלָה *exultauit*. זָעַק et זָעַם *indignatus fuit*, צָעַק et צָעַק *clamauit*, צָעַר et צָעַר *imminui, paruum esse*, נָתַץ et נָתַם *diruit, destruxit*, מִסָּךְ et מִסָּךְ *miscere, mixtio*. (quod latinorum est ex ultimo,) מִסָּךְ et מִסָּךְ *commouit*, סָבַב et סָבַב *circumdedit*; נָשַׁף et נָשַׁב *flauit*, פָּזַר et פָּזַר *dispersit*, פָּלַט et פָּלַט *euadere, liberare*, מְרִיאִים et מְרִיאִים *saginati*, רָפַס et רָמַס *conculcare*, כָּבַשׁ et כָּבַשׁ *exstinxit*, כָּבַשׁ et כָּבַשׁ *subegit, depressit*. Sic et in nominibus propriis v. e. כָּמָהּ et כָּמָהּ. In primis au-

tem

tem crebro permutantur ס et ש , v. c. שׁוֹסִיתִי Ies. 10, 13. *diripui* pro שׁוֹסִיתִי .

III. Ratione *Qualitatis* in אותיות עקרים et השמוש *Radicales*, et *Seruiles*, easque vel *essentiales*, quae in *Verbis* ratione situs dicuntur *Praeformativae*, quarum ordinarium punctum est (:), et *Afformativae*, in *nominibus* vero *Heemanticae*; vel *extraessentiales* vt *Praefixa* et *Affixa*, itemque *literae paragogicae, prostheticae et epentheticae*.

IV. Ratione *Soni* in *Mobiles* (הַנֶּעוֹת) et *Quiescibiles* (הַנִּחּוֹת) quarum dantur *quatuor*, nempe אֶהוּא vel יְהוּא 4, (*Moueri* autem Ebraeis idem, quod nobis *pronunciari*, et contra *Quiescere* est *non pronunciari*, *non consonare*) quae etiam dicuntur אותיות בטלות *Literae cessantes, vacantes*, a בטל quod proprie de dentibus cassis dicitur Eccl. 12, 3. Sunt enim, quando quiescunt, instar dentium cassorum, qui vim suam quasi amiserunt. *Quiescunt* autem illae literae non semper, sed *interdum* certis conditionibus, et quidem

א *de facto* semper, sed *de iure* absque vocali et Schua positum, vt: מלאכות mla-chóth, hic א quiescit *de iure*, minus autem in מלאכות St. C. quia non praecedit Vocalis, in qua possit quiescere. Hinc Ps. 136, 3. ad vocem לארני additur נעה א, א est *mobile*, coll. Ps. 135, 5. Neh. 8, 10. Contra 1 Reg. 11, 39. ad vocem ונענה an-notatur הא נחה, א est *quiescens*. Sic האספסוף Num. 11, 4. *colluvies*, pro הא- et א implicite quiescente in הסורים vineti Eccl 4, 14. pro האסורים.

ה tantum *in fine* absque Vocali et Mappik (§. 10.) vt: היתה ha-Ithá, הנה hin-né

ו quatenus est *fulcrum* vocalium Cholem et Schureck, vt: יום iom, קום kum. Est autem illud, quando ו nec sub se, nec ante se habet vocalem aut Schua, unde יהוה Ieho-uá, נקווי Nik-uú, ואיש Ve-isch, קווי Ps. 56, 7. 119, 95. Iob. 6, 19. Kiu-uú, expectarunt, in hoc prius est ו *mobile* per Dagesch Forte, (§. 9. 11.) posterius est *quiescens*. Alias duae vocales vnam afficerent literam, quod in ebraismo est absonum.

י vocali et Schuate destitutum post (..) (..) vel (.), vt: פְּנֵי *pné*, non *pnei*. בֵּין *ben*. חַיִּיהָ *chai-jécha*. וִיהִי *vihi*. Itemque in affixo פָּנָיו *pa-náv*. Quamquam in hoc et similibus *non tam quiescit* י quia cum vocali non coalescit in vnum sonum; *quam plene otatur*, in indicium saltem plur. numeri, hinc et saepius abest. Alias semper mouetur י post וּ .

Obs. i. Literae hae saepe inuicem *alternant*, vnde vocantur מְתַחֲלָפוֹת *literae permutabiles*, vt:

A. א) אֵין Hof. 12, 9. *substantia, opes*. זָרָא Num. 11, 20. *fastidium*. חָצָא Ies. 19, 17. *titubatio, commotio*. שָׁנָא Pf. 127, 2. *Somnus*. כָּלָא Ez. 36, 15. *totam*. מָרָא Ruth. 1, 20. *amara*. כַּמְטָרָא Thr. 3, 12. *sicut scopum*. בַּחֲמָא Dan. 11, 44. *cum excandescencia*. קָרָחָא Ezech. 27, 31. *pro* קָרָחָא Deut. 14, 1. *caluities*. Ita אֹו Ezech. 21, 15. est *pro* הֹו, quod occurrit Am. 5, 16. defectiue *pro* הֹוִי, vt significet non *quomodo*, vti communiter reddunt vel *an?* cum Noldio in *Concord. Partic. p. 3.* fed ó, ah, heu!

heu! ach sollten wir wohl können fröhlich seyn! אֶנְאֵלְתִּי Ies. 63, 3. *contaminavi*, pro הִגֵּךְ אֶבְרֶךְ Gen. 41, 43. *genua flectendum esse* 5: אֲשַׁכֵּיִם Ier. 25, 3. *mane surgendo*. אֶתְחַבֵּר 2 Chr. 20, 35. *coniunxit se*. אֶשְׁתּוֹלֵלוּ Pf. 76, 6. *praedae exposuerunt se*, et insuper () utrobique pro () alternante, אֶנָּה Gen. 50, 17. Exod. 32, 31. pro אֶנָּה. *Maxime autem in Verbis* לָהּ, de quibus suo loco, et *post aliud* הַ מollioris pronunciationis ergo, vt הָאֱמֹן Ier. 52, 15. coll. c. 46, 25. et Nah. 3, 8. pro הָאֱמֹן *multitudo*. הָאֶרֶץ inf. Nipli. Ez. 14, 3. *num consulendo*.

- 2) Pro לֹא Iob. 38, 11. *heic*. לֹא 1 Sam. 19, 7. pro לֹא *utinam*. בְּצִאתוֹ Ezech. 47, 11. *coenosa eius*. נֶאֱוָה Ioel 1, 19, 20. c. 2, 22. Pf. 23, 2. et Pf. 65, 13. *caulae*, pro נוֹת Zeph. 2, 6. חֲאִסִּיפֹן Exod. 5, 7. *addetis*. וַיֵּאֶסֶף 1 Sam. 18, 29. *et addidit*, ex יֵסֶף. Sic occurrunt XVIII. loca, vbi est לֹא pro לֹא *Ei*, notante etiam Masora, nec pro particula negatiua cum plerisque Interpretibus capiendum; conf. singula illa

la pulcre enodantem Hillerum *in prae-
laudato libro p. 57-70. et Not. nostr. se-
lect. ad* Ies. 9, 2. et 49, 5. *it. Ex.* 21, 8. Iob.
13, 15. ⁶ Sic vice versa est לו pro לא in
duobus locis scil. 1 Sam. 2, 16. et c. 20, 2.
vtraque vocula negatiue significante, de
quibus in *l. c.* Hilleri p. 72. 73.

3) Pro תִּמְנוּ Ies. 30, 21. *dextram petetis*,
pro תִּמְנוּ rad. יָמַן Ez. 43, 27.
et acceptos habebo, coll. Ez. 39, 2. תְּלוּאִים
Hof. 11, 7. vel תְּלוּאִים Deut. 28, 66. pro
תְּלוּאִים *suspensi*. Ios. 10, 26. פִּתְּאִים Ps.
116, 6. Prov. 1, 4. c. 7, 7. c. 8, 5. c. 9, 6.
c. 14, 18. c. 26, 21. pro פִּתְּאִים Ps. 119, 130.
Prou. 22, 3. coll. c. 1, 22. *Simplices*, a פָּתִי.
Ita in צָבִי 1 Chr. 12, 8. et Cant. 2, 7. in חָלִי
Cant. 7, 1. שָׁבִי Joel 4, 8. Adde אִשׁ
Mich. 6, 10. 2 Sam. 14, 19. pro יֵשׁ *est*
coll. Prou. 18, 24. רָאִשׁ Prou. 30, 8. c. 6,
11. pro רֵישׁ *paupertas*.

B. הָלֵא Deut. 3, 11. pro הָלֵא *non-*
ne? הֵיךְ Dan. 10, 17. et 1 Chr. 13, 12. pro
פָּרָה *quomodo?* פָּרָה Jer. 2, 24. pro
Gen. 16, 12. *onager*. מִכְלָה Hab. 3, 17. pro
מִכְלָה

מורה, vt liquet ex plurali, *caula*. Pf. 9, 21. *timor*, ad quam etiam Masora annotat א ה במקום א. Est enim a rad. ירא. Am. 4, 3. pro הרהרמונה. *ad palatium*, cum ה locali. *Praecipue in Verbis* לא, de quibus infra. Pro ו affixo, אהלה, *tentorium eius*, Gen. 9, 21. et adhuc in 36. locis, a Wasmutho in *Hebr. Rest. p. 78.* recensitis. כלל, *omnis, totus ille* Ier. 8, 10. et adhuc duodecies, vid. cit. *Auct. l. c.*

C. ו pro א גנה Ier. 13, 17. Iob. 22, 29. c. 33, 17. et Dan. 4, 34. pro גאה Prou. 8, 13. *superbia, elatio*. נוה Hof. 9, 13. *pulcher*, הנה Ier. 6, 2. *pulchra*, a נאה : רש : Deut. 32, 32. pro ראש *fel.* Ezech. 41, 8. *plenitudinis*, cui formae Masora hanc adiecit notulam כצל *ita debet esse*, qualem solet, ne habeat lector pro vitiosa. מחטו Gen. 20, 6. *a peccando*, i. e. *ne pecces*, vbi Masora habet א חסר i. e. *deficit* א. יוכלו Ez. 42, 5. pro יאכלו *absument*. Pro היו ה Gen. 18, 18. Num. 30, 7. Ier. 15, 18. Ez. 20, 32. *essendo*. בכו Ies. 30, 19. *flendo*.

וְשָׂתוּ Hagg. i, 6. *bibendo*. רָאוּ Gen. 26, 28.
videndo. עָשׂוּ Gen. 31, 28. *facere*. קָנוּ
 2 Sam. 24, 24. *comparando*. רָגוּ Prou. 25,
 4. 5. *remouendum est*. מָרוּ Thr. i, 20. *re-*
bellando. מִפּוּ Ez. 40, octies, et 41 bis,
 pro מִפָּה ibid. octies et 41, i. bis, *inde*. Pro
 יוֹלָד Gen. ii, 30. et יוֹלָד 2 Sam. 6, 23. *na-*
tus, *proles*, pro יוֹלָד. וְשִׁקְוִי Ps. 102, 10.
 pro וְשִׁקְוִי Hof. 2, 7. *et potiones meas*.
 עֲוֹרִים Ies. 30, 6. *asinorum*, pro עֲוֹרִים vt
 Iud. 12, 14. אֶיֶשֶׁר ק' Ies. 45, 2. vbi אֶיֶשֶׁר ק'
 vti v. 13. *aequabo*, inprimis in verbis פִּי,
 de quibus suo loco. In caeteris exemplis,
 quae coaceruat Wasmuthus *d. l.* non ef-
 se alternationem וְגַם וְגַם cum י, sed maxi-
 mam partem *Symbola in distinctis codi-*
cibus absentis fulcri, plane iudico vi prin-
 cipii Hilleriani, v. g. גִּיל יִגִּיל Prov. 23, 24.
exultando exultabit, vbi in vna lectione
 fuit גִּיל יִגִּיל, in altera יִגִּיל גִּיל. conf. eun-
 dem *l. c. p. 114. seqq. coll. p. 353. seqq.*

D. י pro יָם Iob. 39, 1. pro יָם *mono-*
ceros, coll. obs. 2. p. 36. לֹאִי Gen. 31,
 42. pro לֹאִי Gen. 43, 10. רִישׁוֹן Iob. 8, 8.
primus,

primus, תְּחִיבְרוּ Ies. 61, 6. *summe praedicabitur*, *efferebitis vos*, ab אָמַר Ier. 38, 11. bis, pro בְּלוֹאִי vt v. 12. *veteramenta*. Pro רָעָה Ies. 38, 12. pro רָעָה *pastoris*, vel secundum alios ׀ nota pluralis abiecta; וְתִזְנֶי *et scortata est* Ier. 3, 6. pro וְתִזְנֶה. וְכַחֲכִי Hof. 6, 9. *et secundum praestolari*. * תִּשִּׁי Deut. 32, 18. *obliuisceris*, pro תִּשָּׂה rad. נָשָׂה, vbi Dagesch Forte excidit. vid. *Doctr. mutat. Punct. Reg. V*, 1. et (׃) alternat pro (׃). In quibusdam exemplaribus est זַעִירָה i. e. י *paruum*, quod *symbolum esse permutatae vocalis paruae cum alia parua*, docet Hille-
rus l. c. p. 184. שִׁי *pecus eius* Deut. 22, 1. et שִׁהוּ *pecus suum* 1 Sam. 14, 34. ex שָׂה; אֶפְאִיהֶם *dissipabo illos* Deut. 32, 26. vid. *Not. nostr. sel.* ad h. l. et ita saepe in verbis לָהּ, de quibus infra. מִפְתִּיָּה Hof. 2, 16. al. 14. *pelleſturus sum eam*, vbi י pro ה alias abiiciendo. ** Pro אֲרִיזוֹת 2 Chr. 9, 25. pro אֲרוֹת 1 Chr. 4, 26. *stabula*, ex אֲרוֹה *in viaticum sumimus* Ios. 9, 12. ex צוֹר.

Obs. 2. א et י vt literae tenuissimae, adeoque *quietem* amantes non raro, (apud Syros semper) nec minus ה, *vocalem* suam supponunt literae praecedenti Schuatae, ipfismet etiam interdum plane elisis, (idque propter *euphoniā*, לתפארת, הקריאה.)

א Zach. 11, 5. *ditatus iam sum*, pro ואעשיר
 שטט Ezech. 25, 6. a *contemptus*. תוא Ies. 51, 20. et Deut. 14, 5. *bubalus*. באור et באר *fouea*, ex בראם Neh. 6, 8. *effingis ea*, pro מרשית א et semel *implicite*, f. fine ראשית Deut. 11, 12. *a principio*, pro ראשית, vti Gen. 45, 7. etc. *residuum, reliquiae* coll. Ier. 15, 11. משתו Iob. 41, 16. pro רמים coll. Iob. 13, 11. *prae excellentia eius*. ראשית Pf. 22, 22. pro ראשית Pf. 29, 6. Ies. 34, 7. *unicornes*. שאלתך I Sam. 1, 17. *petitionem tuam*, pro שאלתך, notante etiam Masora חסר א Qui Hagg. 1, 1. dicitur שאלתיאל coll. v. 12. nominatur תאמים Gen. 25, 24. pro תאמים Gen. 34, 27. coll.

coll. Cant. 4, 5. *gemelli*. Sic תָּמִים Ex. 26, 24. pro צִבִּיָּה *idem*. Ies. 29, 7. *militantes contra eam*, pro חֲטָאִים. צִבְּיָהּ. I Sam. 14, 33. pro חֲטָאִים *peccatores*, cui par Ps. 99, 6: חֲטָאוֹת *Constr.* I Reg. 14, 16. c. 15, 3. 30. etc. *peccata*, pro חֲטָאוֹת, ab absoluto חֲטָאוֹת, ita et *Sing. Constr.* חֲטָאת Exod. 30, 10. etc. pro חֲטָאת, ex חֲטָאת *peccatum*. Cui affine לְקִרְאת Gen. 15, 10. c. 44, 29. etc. *in occursum*, pro לְקִרְאת. a מֵאָה fit מֵאֲתִים Gen. 11, 23. 32. etc. *ducenti*, pro מֵאֲתִים. Pariter מְלֶאכָה et *Constr.* מְלֶאכֶת *opus*, et cum אֵלִיפו Ier. 7, 18. *operi coelorum*, est ad mentem etiam Kimchii pro מְלֶאכָה (*formae מְלֶאכֶת*), vt liquet ex plur. *Constr.* מְלֶאכֶת. Hinc מְלֶאכֶתוֹ Gen. 2, 2 bis et 3. *opus suum*, est pro מְלֶאכֶתוֹ rad. לָאךְ. Sic כְּאֵבִיר Ies. 10, 13. *vt potentissimus*, pro כְּאֵבִיר, vti Plant. 8. Bomb. Bas. ben Isr. Hisp. Angl. Nissel. Berol. et Kilon. Nov. Francofurt. et Hal. in textu recte legunt, vnde in editionibus Athiae, Leusd. et Clodii *kthibh mendosum* est כְּאֵבִיר *sine*

Dagesch, quod tamen etiam postulat כִּן
 כִּבִּיר *sine* א, sensu eodem vi huius obser-
 vationis. Conf. et Hillerus *l. c. p. 44.*
 Sic in voce composita עֲזָאוֹל Leuit. 16, 8.
 10, 26. ex עֵז אֵיִל *hircus abiens*. מִלְּפָנָי Iob.
 35, 11. *docens nos*, pro מִלְּפָנָי (sic et Syr.
 et Chald. in hoc verbo; vid. Deut. 4, 1.
 Ier. 6, 17. Ies. 30, 10. Matth. 4, 23. c. 5, 19.
 c. 11, 1. c. 14, 8. c. 22, 16. Luc. 5, 17. Act.
 4, 18.) וְתִאָּזְרֵנִי 2 Sam. 22, 40. pro וְתִאָּזְרֵנִי
 Pf. 18, 40. et Pf. 30, 11. *et accinxisti me*,
 coll. Ez. 28, 16. מְרִיבוֹת Leu. 26, 16. *do-*
lore afficientes, pro מְרִאֲבוֹת coll. reg.
 1. tab. תִּפְיָנִים Leu. 6, 14. ex תִּפְיָנִים *co-*
cturae. Huc etiam cum Dn. Hillero re-
 ferendum foret תִּפְתַּת 2 Reg. 23, 10. pro
 תִּאָּפֶת *coctio* f. coctionis locus, *coquina*.
 Hinc etiam ortum תִּפְתָּה Ies. 30, 33. quod
 intendendae significationis gratia dupli-
 cavit terminationem, qf. *spatiosam* dixe-
 ris *culinam*. vid. *dissert. cit. p. 18.* Sed
 cf. *Not. Sel.* ad Iob. 17, 6.

י כִּיתָרוֹן Eccl. 2, 13. pro כִּיתָרוֹן *ut emolumen-*
tum, וִילָלָת Ier. 25, 36. pro וִילָלָת *eiula-*
tus.

tus. Similia vide Prou. 30, 17. et Ps. 45, 10.
 Sic *implicite*: עִירִים pro עָרִים Iud. 10,
 4. *urbes.* כָּאֵר Am. 8, 8. *sicut riuus*, pro
 כִּיָּאֵר. Nam יָאֹר idem quod יֵאֹר, re-
 cte notante Hillero in *Onom. S. p. 442.*
 ex vltima forma est *ibid.* כִּיָּאֵר et c. 9, 5.
 cum eliso כִּיָּאֵר וַיִּחַל Gen. 8, 10. pro
 וַיִּחַל *et expectauit*, ex יַחַל יְהוֹ, Ioel 4, 3.
 coll. Nah. 3, 10. Obad. 11. Thr. 3, 53. *pro-*
iecerunt, pro יַחַל יְהוֹ ex יַחַל יְהוֹ, ita quoque
 „vult Kimchius, משפטו יְהוֹ, et explicat
 „plane ad mentem obseruationis nostrae:
 „ומפני פגישת שני יודין כאחד חסרו ה"וור,
 „פא הפעל והוטלה תנועתה על יוד איתן,
 „i. e. *sed propter concursum duorum Iod*
 „*simul, detraxerunt primam verbi, et vo-*
 „*calis eius reiecta est in Ethan, s. notam*
 „*Futuri.* Alii cum Aben-Efra putant,
 esse Praet. Kal rad. יָרַד. sed tum accen-
 tus tonicus esset in penultima. Similis
 formae sunt: וַיִּנֶּה Thr. 3, 33. *et moesti-*
tia afficit: וַיִּבְשֶׁהוּ Nah. 1, 4. et *arefecit*
eum. Conf. et 2 Chr. 32, 30. Ies. 28,
 16. pro מִיָּסַר *fundati*, pro () alternan-

te (ו) indicio דג Dagesch F. propter paronomasian cum praeuio מוֹסֵר *fundamenti*. Huc refer וַתִּתְּצַב Exod. 2, 4. et *stitit se*, pro וַתִּתְּצַב, et hoc pro וַתִּתְּצַב, et () tum in syllaba simplici in analogam longam () abeunte, vi Reg. V, 1. *Mutat. Punct.* ne scil. tria fortia Dagesch continuarentur.

ה pariter *radicale* elidi non solum constat exemplis nominum יהוֹנָתָן 1 Sam. 18, 1. et יוֹנָתָן 1 Sam. 13, 2. et 14, 21. יהוֹשָׁפָט 2 Sam. 8, 16. et יוֹשָׁפָט 1 Chr. 15, 24. יוֹנָדָב Jer. 35, 6. 19. et יהוֹנָדָב ibid. v. 8. 14. 16. יוֹאָשׁ 2 Reg. 11, 2. c. 12, 20. 21. c. 13, 1. 10. et יהוֹאָשׁ c. 12, 1. 2. coll. c. 13, 10. cum 12. 13. 14. 25. נְבִיָּה Mich. 21, 14. et נִי Ez. 27, 32. *lamentum*. Sic עֶרְוָה Eccl. 4, 2. pro עַרְוֵהָה 1 Sam. 7, 12. *hucusque*, et hinc apocopatum עֶרֶן Eccl. 4, 3. Similiter in solenni appellatione Iudaica libri Psalmorum תְּלִים pro תְּהִלִּים quae formatio multo est probabilior proniorque, quam illa ex nomine תֵּל *aceruum* s. *cumulum lapidum* dicente, ut ut ratione hac allusio fiat non plane inepta;

inepta; quod Psalmi sint quasi sententiarum et gratiarum actionum cumuli et acerui; vel, quod laudes Dei, in Psalterio cumulate quasi in compendio describantur. Verum etiam acute monstrat doctissimus Hillerus in duabus vocibus, haecenus nondum enodatis np. (α) in שֵׁן-שְׁנַיִם 1 Reg. 10, 22. quod esse pro שֵׁן-שְׁנַיִם *dens bestiae* f. elephanti i. e. *ebur*, atque ex sing. Masc. בָּהִים formari fem. בְּהֵמָה f. בְּהֵמָה (י) et (..) inuicem permutabili, vt in פְּלִיטָה et פְּלִיטָה *effugium*, in plur. בְּהֵמוֹת *bestiae* f. bruta animantia, et secundum excellentiam *elephas*, qf. dicat *bestiarum bestiam*, quemadmodum חֲכָמוֹת Prou. 1, 20. c. 9, 1. *sapientiarum sapientia*. בָּהִים autem descendere a verbo בָּהָה, vti sing. פְּנִים *interior* a פָּנָה. Ab eadem origine esse בָּהוּ *inane* f. *inanitas*. Ab *inani* autem congrue *brutum*, vtp. fermone ac etiam mente vacuum, totumque in pristinum puluerem et antiquum chaos vel *inane* rediturum, (β) in כְּבוֹל 1 Reg. 9, 13. pro כְּבוֹל (par-

(particip. *Paül* ex *הָבַל* *evanuit*) *tanquam evanidum, quasi, pene nihil.* Sane sensui loci nihil conuenientius. vid. *Dissert. cit. de Vers. nom.* *שִׁילָה* p. 15. 16. et *Onom. S.* p. 435. *fin.* p. 208. 176. *fin.* [Huc referendum quoque Futurum in Niphal, et Futur. iuxta ac Particip. in Hiphil, Hophal et Hithpael, vbi characteristica Futuri litera pellit characteristicam Imperatiui; nec minus quae infra de literis *כָּלֵב* dicentur, quod et *ה* articuli, et *ה* characteristicum Infinitiui Niph. et Hiph. absorbere soleant. B.]

[Obs. 3. Literae *אָהוּ* actu quiescentes, saepe eiiciuntur, conf. inpr. quae de fulcro *טֶזֶן* i et *י* itemque, quae de apocope *טֶזֶן ה* et *א* dicentur. B.]

1) Literarum finalium origo ea esse mihi videtur cum Dn. D. Löschero *l. c.* p. 237. quod Ebraei indecens existimarent, literas apertas et suum velut pendentes in fine ponere, vbi velut clausa vox esse debebat, vnde vt apertura illa cessaret inferiora literarum prolongarunt vel clauferunt. [Hanc veram non esse rationem, patet 1) quia *מִפֶּס* aperturas admodum paruas habent 2) quia *בִּגֶז* non minores aperturas habentes, nec prolongantur nec clauduntur. B.]

*) In

*) In Libris MStis etiam aliae literae dilatari solent, in primis ברהמנערש quod ex solo scribae arbitrio dependet, hinc etiam Elias alique grammatici veteres has literas plane non commemorant. B.

2) Literam ר in prima editione inter *Dentales* cum vulgo relata, iam secundis curis ex earum numero eliminamus, *Lingualibus* potius eam annumerantes, cum Hilligero (*in Summar. Ling. S. p. 7.*) Castellianis rationibus permoti. Nam (α) in *Hithpaël* more Sibilantium non transponitur cum ת. vi not. x. ad Parad. (β) Ab edentulis, minime vero ab elinguibus pronunciatur. (γ) Cum singulis *Lingualium* in quavis fere lingua alternat, ut palam fit his saltem exemplis: דק et רק *tenuis, gracilis*. גרע et גרע *succidit, diminuit*. מצור et מצורה *munitio, propugnaculum*; מזלזל et מזלזל *planetae*. ארמנות Ies. 13, 22. pro ארמנות *palatia*. Sic qui Gen. 10, 3. vocatur ריפת I Chr. 1, 6. vocatur ריפת. It. *Nebucadnezar*, Ier. 21, 2. etc. *Nebucadrezar* dicitur. Qui Ios. 7, 1. sqq. עכן is I Chr. 2, 7. עכן audit, coll. Ios. 7, 24. sqq. Sic qui Efr. 2, 2. adpellatur רחום is Neh. 7, 7. est רחום. His addo ex observatione excell. Hilleri *in dissert. de Cr. Th.* כארי p. 11. אריא est pro אריא vel אריא *plane-leo, leoninus*, qf. λεοντότατος. Hinc illud Ies. 33, 7. אריא *fortissimus quisque eorum, leonis instar et robore et animo inuictus*. Quod quidem Bochartus *Hieroz. l. 3. c. 1. p. 715. f.* alique suspicantur venire a composito אריא vel אריא. Verum nunquam in fine compositorum אריא *diuinum nomen scribitur cum segol*, neque scruiilis litera magnam ipsius vocalem vertit in paruam; sed ר *finali litera ob alternitatis studium versa in ל*. Vel uti in *Dissert.*

sert. super Hof. X, 14. p. 2. effert: literam ך in quadratis repetendam fere in ל verti. conf. Onom. S. p. 397. fin. Factum pariter hoc in כַּרְבֵּל τῶν contexit pro כַּרְבֵּר, hinc partic. Pūal מְכַלְכֵּל Chr. 15, 27. *teſti*, pro מְכַרְבֵּר a כַּרַב *tegere*, a quo deflexum כַּרוֹב et כַּרוֹבִים *teſti*, *tegumenta*, vel *tegmina* v. c. arcae foederis in propitiatorio, parietum templi Salomonei, et viae, quae ferebat ad arborem vitae. Quare etiam, qui *proteſtor* dictus, idem *Cherub* appellatur, Ezech. 28, 14. Quod etiam docet in *Onom. S. p. 58. et 59.* addit: ſi de beatis ſpiritibus accipitur vox *Cherubim*, quis nescit, nominis huius menſuram eos implere, quando ſanctitatem Dei reuerſi faciem pedesque aliſ operiunt, Ieſ. 6, 2. 3. pios protegunt, ac velut caſtris poſitis ab hoſtium inſidiis muniunt Pf. 34, 8. et Gen. 32, 1. 2. 2 Reg. 9, 16. 17. vid. et p. 168. [Ita forte רָעִי *cogitatio mea* Pf. 139, 2. coll. 17. pro רָעִי ex רָע. B.] Exemplā Chaldaica de alternatione ך cum lingualibus vid. in *Luc. Chald. p. 1.*

3) Ebraeis literae labiales dicuntur אֲוִתֵּיּוֹת הַשֹּׁפֶה *literae labii*; non in duali אֲוִתֵּיּוֹת הַשִּׁפְתִּים *labiorum*. Rationem huius dat Elias העליונה מתנועת שֶׁאֵין הַשֹּׁפֶה שֶׁאֵין הַשִּׁפְתִּים *quod labium supremum non mouetur*, ad R. M. Kimchi Gr. p. 60. ed. l' Emper. Reliquae literae Ebraeis dicuntur אֲוִתֵּיּוֹת הַיָּד *gutturis* אֲוִתֵּיּוֹת הַגֵּרֶן *palati* אֲוִתֵּיּוֹת הַלִּשָּׁן *linguae* אֲוִתֵּיּוֹת הַשֵּׁנִים *dentium*.

4) Tres literarum quiescentium, nempe אֵי Ebraei *brevitatis gratia* loco *Vocalium* in vocibus ambiguīs et peregrinis adhibent, quas vocant אִמֹּת הַקִּרְיָאָה *Matres lectionis*, eo quod omnes vocales continere ac veluti procreare videntur, et quidem א *pro a*, ך *pro o et u*, et י *pro i et e*, (quamvis

vis et *pro* e in scriptione Ebraeo - Germanica vsurpent ץ, de qua conf. Buxt. *Thef. Gram.* p. 664. et 665. Pfeiff. *Crit. S.* p. 379. et 381.) non quidem, ac si illae literae vicariae punctis vocalibus fuerint priores, atque e sacro codice his accedentibus demum exemptae et erasae, vt obtendunt Lud. Cappellus, Steph. Morinus et Rich. Simonius. Id enim si esset, certe in locis dictionibusque maxime dubiis non desiderarentur, vbi omitti nec solent, nec debuerunt, immo vbi etiam regularis scriptio et analogia grammatica illas requirebat, vbi vel peritus et prudens lector vacillare potest. Quis e. g. facile vocem ויתנה legeret ויתנה? vti occurrit 2 Reg. 22, 5. Quis ויצאהו punctaret ויצאהו Gen. 19, 16.? Quis פארה qua primam syllabam punctaret פארה Ies. 10, 33.? Plura videsis ap. Buxt. *l. c. c.* VIII. p. 357. seq. Et sane si illarum literarum beneficio omnis ambiguitas ac difficultas in scriptis humanis et profanis sollicitè cauetur, quidni potius in diuinis, ab omnibus ex intentione Dei legendis et intelligendis? vnde absentia harum literarum citato auctori *l. c.* non leve videtur argumentum suppeditare Punctorum magnae auctoritatis.

5) Rectius אֲבִירָךְ tanquam *Infinitivus* Hiph. per *gerundium* latinorum exprimitur cum R. Iona ap. Aben - Efram, Ben Melech in *Mickl. Ioph. h. l.* Leusdenio in *Philol. Ebr.* p. 428. Buxtorfio in *lex.* Gufsetio *comm. L. E.* p. 154. b. et M. Michael Boccio in *disp. de* אֲבִירָךְ §. 13. *Witteb.* 1675. hab. Sicut et sequens וְגִתְּוֹן *constituendum* namque esse eum super totam terram Aegypti. Quin et ipse B. Lutherus in prima versione 1524. *Witteb.* edita ita accurate translulit: Daß man die Knie für ihm beugen sollte.
Pro

Pro qua deinde subornauit hanc: der ist des Landes Vater, auctoritate Chaldaei paraphraetae: דִּין אָבִי לְמַלְכָּא *hic est pater regis*, cum respectu ad insolentem compositionem vocis Ebraeae אָבִי *pater*, et Aramaeae רֶךְ *rex* vel *regnum*, et ad verba ipsius Iosephi Gen. 45, 8. quod Deus posuerit se אָבִי *in patrem* (ratione consilii, curae et praefecturae oeconomicae) *Pharaoni*. Nec video, quid nos cogat, vocem hanc pro Aegyptiaca siue *Coptica* venditare cum Caluino *h. l.* Forstero *in lex.* Drusio, Mercero, Riuetto, Quistorpio *h. l.* Hottingero *Smegm. Orient. p. 131.* et I. E. Gerhardo *in Dissert. Philol. II. de h. v. Abrech. pos. 7.* vt sit eiusdem ominis cum ebraeo בֵּרַךְ *benedictus* q. d. *viuat felix!* sic et Vinarient. *Glück zu!* vel pro mixta *Ebraeo-Aegyptia* cum Pfeiffero *in Dub. Vex. p. 182. seqq.* vt dicat *Reuerentia!* siue *pro-cumbatur in genua!* quum sola et pura Ebraea sufficiens sit pro hoc sensu, amice colludens cum filia proxima Chaldaea, quae magis amat אָבִי pro אָבִי in coniug. *Aphel*, ac confirmat forma parallela ap. Ier. itemque duae passivae cit. coni. *Ithpaël* aemulantes. [Illud אָבִי Gen. 41, 43. potius ad literam verterem: *genua flectere faciam* s. efficiam vt veneretur, hocque constituendo illum super omnem terram Aegypti, coll. c. 24, II. cum Ps. 95, 6. B.]

6) De locis, vbi Chetibh habet אָבִי et Keri אָבִי R. Iuda grammaticus ap. Aben-Efram ad Exod. XXI, 8. ponit hanc regulam כל אלה הפסוקים אלה מבפנים ומבחוץ ואל כל אלה כדרך קריאתה הוא טעמים: *Quicunque versiculi habent Aleph intrinsecus et Vau extrinsecus, illi iuxta Keri suum habent sensum.* Cum qua eiusdem tenoris est illa B. D. Varenii *Comm. ad Ies.*

Ies. IX, 2. Vbicunque in scriptura כתיב *habet* לא *et* קרי *habet* לו, *ibi semper* קרי *est explicatio illius* כתיב. Vide de his locis, Wolf. *Bibl. Ebr.* P. 2. p. 521. Vitrinae *Obs. S. L.* 3. c. 14. ad c. 19. p. 694-774.

7) Quo tandem referre nullus dubito formam vocis *δυσκοινητός καὶ ἀπόρος* שִׁילָה Gen. 49, 10. pro שִׁילָה ex שִׁילָה (formae פִּקִּיר, פִּלִּיל, בְּגִיר, בְּזִיר etc.) *EX-PETITVS EIVS*, quemadmodum prius enodavit, ac exquisitissime more suo demonstravit supra laudatus Philologus Hillerus *in dissertatione* de hoc nomine, coll. inpr. p. 20. et *Onom. s. p. 80. et 931. et Institut. L. S. p. 577. 592. 688.* Et sane ista formatio est omnium facilior, simpliciorue, ac significatus fidei analogiae mentique Spiritus S. aptissimum fundit sensum. *Nam a petitione et desiderio merebatur dici, qui fidelium patriarcharum mille votis et suspiriis exoptatus est, quem videre afflictum petiit credentium pater Abrahamus, cuius moriens salutem exspectavit Iacobus, ut e re et vero ait* *ibid. p. 24.*

MEMBRVM. II.

DE PUNCTIS VOCALIBVS.

§. 3.

Consonantes necessario consequuntur Vocales¹, vtpote altera pars vocum essentialis², quarum sunt quinque *Longae*, totidemque *Breues*³, Sono iis analogae, post
Con-

Consonas 4 omnes legendae, quarum *no-*
men, 5 *figura*, *ordo* 6 *et valor* hoc modo se
habent.

Vocales Magnae 7 s. Longae:

• Kamez.	a~a	דָּבָר dâ-bhâr. Saame, Name.
• Zere.	e~e	בֶּרֶךְ bê-rêch. See, Reh.
• Chireck magn.	û vt	לִידִידִי lî-dî-dî. Bier, ihr.
• Cholem.	o~o	אֹר, אֹתוֹת ô-thôt. Ohr.
• Schureck.	u~u	אֹר, אֹר kûm. Uhr.

Parvae 7 s. Breves.

• Patach.	a	וַיִּצְמַח vai-jaz-mách. Wand.
• Segol. 8	e	אֶרֶץ er-él. besser.
• Chireck Parv.	i vt	עִם, עִם im. Wind.
• Kamez-Chath.	o	קֹדֶשׁ kol: קֹדֶשׁ kod-scho. Sonne.
• Kübbuz.	ü	קֹם kûm. רֹם rûm. Sünde.

Notes: (a) *Fulcrum* טֵז Chirek magni
saepe; טֵז Cholem saepius; (praesertim
quando est *mutabile*, vel in *statu constructo*)
טֵז Schurek nunquam perit, vt תַּנִּינִם Gen.
1, 21. Deut. 32, 33. Exod. 7, 12. pro תַּנִּינִם
Pf. 74, 13. 148, 7. *ceti, dracones*: לְאֹתוֹת Gen.
1, 14. Ex. 4, 17. 28. pro לְאֹתוֹת in signa etc.
(b) *Punctum Cholem* etiam commode in
puncto שׁ et שׁ contiguo exhibetur, vt:
חֹשֶׁךְ Gen. 1, 2. chóschech, *tenebrae*: שָׁנָא
Deut.

Deut. 4, 42. c. 19, 4. 6. II. sed Prou. II, 15.
c. 12, 1. c. 15, 27. שׁוֹנֶה *fonè osor*.

Dicis: *Quomodo distinguam Kamez-Chatuph a Kamez, quum eadem saepe gaudeant figura?* Resp. per regulam seq. Figura *Kamez* * ex *Cholem* orta 1) in Syllaba simplici, ante (α) tam integrum quam concisum, ^b si hoc vltimum sit sub *Gut-turali* non dagefchanda **; 2) in Syllaba composita sine tono h. e. (α) ante (β) (siue expressum siue subintellectum) sine *Metheg* ^c, et tono ^d; (β) ante *Makkeph* ^e, sine *Metheg* ***; et (γ) ante *Dagesch Forte* sine accentu tonico ^f est *Kamez-Chatuph* siue *O breue*.

*) Figura *Kamez* ex *Cholem* orta, nec semper est *Kamez-Chatuph* v. c. ראשׁים *capita* ex ראשׁ, ימים *dies* ex יום, אנשים *homines* ex אנשׁ, nec omne *Kamez-Chatuph* ex *Cholem* oritur, sic in פֶּעַלָּה ex פועל, prius quidem est ex *Cholem*, sed non posterius; in וּעֲנִי *vooni* *Kamez-Chatuph* sub ו ex *Schuate* ortum est, etc. Hinc verba haecce ex *Cholem* orta

D

(quae

(quae tamen in editione Wilischiana totam regulam constituunt) plane abesse possunt. B.

a) et b) פֶּעֶלּוֹ Deut. 32, 4. Iob. 7, 2. etc. *po-oló* opus eius: פֶּעֶלְךָ Hab. 3, 1. Ies. 45, 9. *po-ol-chá*, opus tuum, ex פֶּעַל. בְּעֵנֵי אֲמָתְךָ *booni* ad miseriam ancillae tuae I Sam. 1, 11. Sed הָאֲנִיָּה Ion. 1, 4. *ha-oni-já* navis ista, בַּחֲרָבוֹת Ezech. 13, 4. *ba-chora-bhót* in vafitatibus.

**) Si autem posterius sub lit. non gutturali fuerit, (ְ) praecedens est (ֿ) longum v. c. קָטָנִי R. 12, 10. *katoní* parvus meus, קָטֹבְךָ Hof. 13, 14. *katobcha* excidium tuum. B.

c) חֲכָמָה Ex. 28, 3. c. 31, 6. *choch-má*, sapientia, fed חֲכָמָה Zach. 9, 2: *cha-chmá*, sapiens fuit; excipe בְּבֹרַחָךָ *beborchacha* Gen. 35, 1. licet Kadma loco Methegi sit, fed otiosus quoad pronunciationem.

d) וַיָּקָם Gen. 4, 8. *vai-já-kom*, et insurrexit;

e) כָּל- *col.* omnis;

***) Sed שַׁחַת לִי Gen. 4, 25. et ita גַּר־שָׁחַם Esr. 1, 4. Ita etiam cum Metheg subintellcto Iud. 17, 6. B.

f) רָפוּ

f) רָנוֹ Ies. 44, 23. *ron-nu*, cantate: praeter בָּתִּים Exod. 1, 21. *bat-tim*, non bot-tim, ex בֵּית domus, conf. §. 9. II. (γ) (א) et Danz. *l. c. p. 61. circa fin.* at לָמָּה Gen. 4, 7. bis *lám-ma*, ad quid, quare? יָמָּה Gen. 28, 14. *jám-ma*, versus mare, occidentem. שָׁמָּה Iob. 1, 21. *schám-ma*, illuc, quia tonum in penultima habent. [Eodem modo אָנָּה regulariter tonum habet in penultima, Gen. 50, 17. sed in reliquis locis tonus ob emphasin demissus est, hinc 2 Reg. 20, 3. Ies. 38, 3. Ion. 1, 14. ad () טִשְׁתָּא est Metheg subintellectum, quod patet ex Exod. 32, 31. ubi loco Methegi () adest, Rbhia ultimam occupante. In Buxtorfii quidem Bibliis Gen. 50, 17. etiam duplex accentus adest Paser et Munach, ipsa Masora notante; sed sibi non constat Masora, quippe quae hunc locum ad Gen. 45, 5. inter quinque voces cum duobus accentibus notatas non commemorat. B.]

1) *A potestate* vocales dicuntur תְּנוּעוֹת *Motiones* eo quod non modo *per se sonant*, sicuti vox תְּנוּעָה *Sonum* proprie denotat, docente Buxtorfio in *Lex. Ch. Talm.*

Rabb. p. 1320. quo sensu et speciatim quandoque audiunt *קו יו* *voces*, *Soni*, vti Graecis *Φωνήεντα*, et Belgis *Klinkers*: et eiusmodi *Soni* ex ipsa natura pronunciationis nonnisi *V* fluunt, nempe *A. E. I. O. V*; verum etiam per nativum suum sonum *literas movent*, s. *sonare faciunt*, quod *R. Dau. Kimchi* in suo *Michlol fol. 48. col. 1. h. m.* interpretatur: *לא יוכל אדם להניע אות מבלי ה' התנועות* i. e. *non potest homo mouere literam ullam sine quinque motionibus.* Proinde assimilantur *Vocales animae, corpori literae*, in libris ipso Talmude antiquioribus, *Bahir, Sohar, et Tikkunim* s. *Elucidationibus super Sohar.* Verba videsis ap. *Buxt. in Tiberiade p. 75. 76.* nec minus in lib. *Gram. קו יו* ap. *Buxt. F. in Tract. de Punct. et Accent Orig. etc. p. 202.* Conf. et *Danz. l. c. p. 38.* et *Bened. de Spinoza in Comp. Gram. Ling. Hebr. Opp. Posth. annexo cap. 1. p. 1.* vbi etiam differentiam literarum et vocalium eleganti similitudine explicat, exemplo videlicet *fistulae digitis ad canendum pulsatae.* *Sonus namque fistulae Vocales illius Musicae sunt, foramina vero digitis pulsata eius literae:*

A Figura vero dicuntur conuenienter *נקודות Puncta.* Vocalis autem manet vocalis, etiamsi non adsit *formaliter*, quum semper adsit *virtualiter.* Quanquam igitur nec plures nec pauciores dentur Vocalium naturales *Soni*, quam *V*, non tamen obstat, quo minus possint esse *plures figurae* illorum sonorum, ratione scil. *quantitatis*, notando alia sonum crassiorem, aut longioris morae: alia tenuiorem aut breuioris morae, id quod perfectionem Linguae *S.* arguit, quam etiam exinde vult cognosci *Abrah. Balmesius in suo מקרה* s. *Peculio c. 3.* cuius verba adducit

cit Buxt. F. l. c. p. 215. Quin priscos quoque *Latinos* Vocales pinguius efferendas in scribendo geminasse, testatur de Naenio et Andronico M. Marinus lib. 1. de *Orthogr.* illudque ad Accii vsque aetatem et vltra durasse Quintilianus auctor est lib. 1. c. 7. Ita pro *i* geminando formabant I longum, altero alteri quasi imposito, aut praeponabant ei E, notantibus Prisciano et Quintiliano. Conf. et Lipsius de *recta Pronunc. lat. ling.* c. 8. v. gr. PVEREI vel PVERI. Plura istius vsus exempla ex Lucilio lib. 9. Sat. vbi de Literis disputat, adponit praeter Lipsium l. c. Aufon. Popma de *usu Antiqu. Locut.* lib. 1. p. 19. et Dn. Danz. l. c. p. 41. De *Germanis*, vocalem producendam geminare, vel adspirationem h apponere solitis in virtutem peculiaris figurae, id tam notum, quam quod notissimum. Et quem latet, apud *Graecos* pariter dari *quantitate* distinctas Vocales? Datur namque ε ψιλὸν et ἦτα f. ε μέγα, (alias *E tenue* non haberet contradistinctum *E magnum* f. *crassum*, loquor e vulgata sententia. Non enim lubet hic loci per μεταβάσιν εἰς ἄλλο γένος tangere controuersiam, rectiusne illa figura vocalis legatur per e, an per i longum? sed sermo solum est de duplicitate soni) ο μικρὸν et ω μέγα (quod ω coalitum putat Danzius ex eo. Putem potius cum Laur. Ramiresio de Prado in *Pentecontarcho* suo c. 34. ex duplici oo, vt ἄνθρωπος, pro quo postea per ταχυγραφίαν, ἄνθρωπος, vti η, e duplici e altero primum, vi antiquissimi moris per Cadmum f. Simonem Melicum communicati, inuerso, h. i. m. E Ξ, notat post Ramiresium l. c. Danz. l. c. p. 43. citato etiam Francisco Verga) υ ψιλὸν (u breue) et ου f. u (u longum.) Quum igitur nec in aliis lin-

guis nouum sit, vt dentur *plures*, quam *quinque Vocalium figurae*, fane nihil causae fuit, cur hinc quoque *Lud. Cappellus* Puncta ebraica nouitatis infimularit, quasi *eorum quantitas ex mera Scribarum (f. Masoretharum Tiberiensium) morositate, scrupulositate, et superstitione fluxerit*, quum verius ex linguae ebraeae, vt dictum, perfectione et scriptionis ἀκριβείᾳ.

2) Hinc in *Sohar Chadafsch, Medrasch* שׁיר השירים Venet. 1663. fol. 24, 1. ita commendantur, i. e. לית קיומא ונהירו לכל אתון בר בנהירו דנקודי. *Non est subsistentia aut lux ullis literis sine luce punctorum.* Et fol. 22. col. 3. היבין בלא נקודי אינן כאיחתא בלא לבושין דלא יכלא למדך באתר דעלמא i. e. *Dictiones absque Punctis sunt sicut mulier sine vestimentis, quae non potest prodire in locum publicum.* Exinde colligere est, hodiernas Vocalium figuras non demum circa sextum circiter a nato Christo seculum a Masorethis Post-Talmudicis f. Tiberiensibus esse natas, vti e Iudaeis vnicus Elias Leuita Germanus in *Masoreth Hammasoreth praef. 3.* statuit, eiusque prae aliis patronus *Lud. Cappellus* Prof. Ebraeus Salmuriensis in tractatu, quem *Arcanum Punctuationis reuelatum* insigniuit, sub nomine et praeconio D. Erpenii L L. O O. apud Batauos t. t. Prof. Anno 1624. edito, in quo quum punctuationem vt inerum inuentum humanum venditet, itaque pro re nata deferi mutariue posse putet, quid mirum? quod plurimi Pontificii ei accesserint, vt suum πρῶτον ψεῦδος de corruptione fontis Ebraei, de Scripturae obscuritate, et multiplici sensu literali eo facilius stabiliant. Praeter hos autem nec pauci *Reformatorum*, quamquam

quam et nonnulli *Nostratium* sententiae de Nouitate Punctorum fauent, praeunte ipso patre *Luthero*. Plerosque ὁμοψήφους recenset D. Wasmuthus in *Vindic.* p. 106. seq. D. Pfeifferus in *Crit. S.* p. 81 seq. et B. D. Löfcherus l. c. 276. et Io. Fr. Cotta ipse ὁμοψήφους in pec. exerc. de *Orig. Mas. et Punct. Ebr.* Tub. 1726. §. 8. 9. et append. Cappello autem mascule contraiuit B. Calouius in *Crit. S. Diatr.* IV. p. 90. seqq. et biennio post Buxtorfius F. in *Tract. de Punct. et Accent. Orig. Antiq. et Auct.* et post vtrumque Wasmuthus, Textus authenticici assertor et vindex acerrimus in *Vind. Hebr. c. 1. Sect. 3.* p. 105. ff. et Steph. Morino M. Christianus Zoega in *disp. de Ebraeorum Vocalibus Lips.* 1695. Nec aeque ad tempestatem *Ebrae* restringendas, ita vt vel *Efra* eas inuenerit, vel iam ante exstantes et orali sacerdotum παραδόσει ad eum deriuatas in gratiam posteritatis adiecerit, quemadmodum Iudaeorum multi opinantur, Christianorum vero nemo apertius asseruit Wilh. Schickardo; verum ab ipsis cuiusque libri auctoribus Θεοπνεύστοις additas, adeoque literis coaeuas omnino statuo cum illis, quos adducit Wasmuthus l. c. Pfeifferus l. c. p. 78. f. Loescherus l. c. 283. I. G. Carpzov. *Crit. S.* P. 2. C. V. Sect. VI. Cotta l. c. §. 10. et append. nixus etiam consensu veterum Ebraeorum. Dicitur enim in allegato *Sohar Chadafsch fol. 10. col. 3.* אבל נקודי i. e. *Sed Puncta, et Accentus, et Vocales sunt traditio Mosis de Monte Sinai.* Idem sentit Auctor illius Commentarioli de Punctis et Accentibus in calce Bibliorum magnorum Masorae finali adiecti: אמר הרב כי הנקוד נתן בסיני i. e. *verissimum est, quod Punctatio data sit in*

monte Sinai etc. Et R. Sam. Arcuualti in suo ערוגת הבשם *Arúgath Habbósem* c. 26. et cum primis R. Afarias in מאור עינים *Meor Enaiim* c. 59. Stantibus igitur omnibus Iudaeis pro antiquitate et αὐθεντία Punctorum Vocalium, non video, cur vnus Elias contribules suos deseruerit? quae una tamen hirundo nescio qua ἀναγλία vel ἀνυγλία aduersariis statim ver facit, ait Wasmuthus in *Vind.* p. 172. Quare ergo sponte et temere antiquitatis possessione cedemus? quum nulla hactenus grauis causa nos vrserit, multo minus deiecerit.

3) Primis et antiquis Ebraeorum grammaticis decantantur שבעה מלכים *septem Reges*, videlicet *Kamez, Zere, Chirek, Cholem, Schurek, Patach, Segol*; sub *Kamez, Kamez-Chatuph*, quum eiusdem sint figurae; sub *Chirek* vtrumque *i*, et magnum et paruum; sub *Schurek* tanquam *u* magno, etiam *Kibbuz* tanquam *u* paruum comprehendentibus. Stabiliuntur autem Reges isti ad mentem R. Bechai in *Legem fol. 26. col. 2.* ex dicto illo veteri Cabbalistarum: בשבעה קולות נתנה התורה *cum septem Vocalibus data est Lex.* Eoque accommodant pariter illud Salomonis Prou. 9, 1. חצבה עמודיה שבעה *Excidit (Sapientia) columnas eius septem*, eo quod hae septem Vocales sint *columnae* אשר כל הבית נכון *super quibus statuitur tota domus*, Scripturae scil. sacrae, vid. laudatum Buxtorf. *l. c. p. 202. f.* Sed quis non videt ludicrum et cerebrinum eo ex loco VII. istorum Regum stabilimentum? Stabilire autem et defendere VII. istos Reges conatus est Alhardus de Raadt in suo *de Punctat. Hebr. natura Commentario*, quem methodo mathematica conscripsit. Hoc tamen non

non obstante, an *sufficiens et adaequatum sit eorum regimen?* dispiciamus. De *Chirek* quidem facile aliquid dari posset, praesertim quum non raro adpareat sine fulcro. De *Kamez-Chatuph* et *Kibbuz* addubito. Dubitandi rationes haec sunt: (1) Si *Kamez-Chatuph* comprehenderetur sub *Kamez*, aequalitatem etiam soni adesse oporteret. Iam vero stat et perstat, *Kamez* sonare â longum, *Kamez-Chatuph* o breue. (2) Si ad mentem Eliae, et linguam hodiernorum Iudaeorum, *Kamez* valeret oa, indiuiso quidem sono efferendum, vt tamen praeponderet o, vt quoque adstruit Alh. de Raadt l. c. p. 10. et 19. tum (α) non debuisset (Ɀ) in (Ɀ) corripī, quod tamen indubitato factum, sed in (Ɀ) *Chatuph*, id quod nusquam deprehenditur. Nec (β) haberet (Ɀ) vocalem longam sono sibi analogam, in quam syllaba composita in simplicem abeunte vi *Reg. V Mut. Punct.* eleuari queat, vt reliquae breues. Et contra (γ) Ɀ *Chatuph* duas haberet longas, in sono sibi correspondentes: atque adeo dubium foret, quoties brevis in longam eleuanda esset, in quamnam istarum transfiret in (Ɀ) vel (Ɀ)? Quo pacto tota doctrina mutationis Punctorum vacillaret, et confusionem incurreret. Verum obtendit Cappellus in *Arcano Punctionis Reuelato* p. 109. antiquissimos Ebraeos *Kamez-Chatuph* a *Chateph-Kamez* non distinxisse. Si hoc? tum saepenumero in vna syllaba idem *Chateph* bis poneretur, nullaue adesset vocalis, quae tempore suo moueret literam, quod ἄτοπον, vt claret v. gr. in voce חֹלֹל *oholô*. Iam autem omne *Chateph* constituit cum Vocali syllabam compositam §. 5. quod tamen in hac finilibusque vocibus cessat, itaque de-

bita syllabae motio. Quae ut fiat, prius punctum vocale, alterum *Chateph* sit necesse est. Illam quoque sententiam in Kekkermanno refellit Sixt. *Ama- ma de R. L. p. 45.* Denique quod ad *Kibbuz* attinet, si hoc deberet comprehendere sub *Schurek*, tum eadem via () et () sub suis cognatis longis comprehendere possent, et sic tantum habendi חמשה מלכים *quinque Reges.* Quisquis igitur vult inturbatam Punctorum mutationem, in qua cardo rei grammaticae vertitur, non turbet sat accuratam Punctorum quantitatem.

4) Nulla enim Vocalis in lingua sancta syllabam potest inchoare, quum nonnisi sint Puncta, quae inconcinne nuda et literis non vestita vagarentur. His tamen contrariari videtur, quod (α) ו *Syllabam inchoet.* Et sane id ipsum grammaticos male habet. Vbi quidem ו considerari posset ut mobile, sicut ad mentem nonnullorum scriptum esse pro ו vel ו testis est Coddæus *not. ad Martin. Gr. Ebr. p. 3.* ita ut ob concursum duplicis ו alterum commode exciderit. Pro consona mobili vult etiam legi Gussæti *comm. L. E. p. 221. b.* Hillerus *Onom. f. p. 691. et disp. de opere sec. diei p. 3. et Instit. L. S. p. 44. 51.* legitque *vuv. it.* Anonymus in *Exercitat. Crit. Liter. contra literatorem Danzii sect. 1. §. 2. ad p. 16.* Magis tamen eo cum aliis propendimus, ut dicamus, concipiendum esse ab initio נ. Atque ita pronunciasse Tiberienses testatur Abrah. Balinesius *l. c. p. 68.* Et R. Dau. Kimchi in *Michlol fol. 17. c. 1.* ait: *Vav punctatur puncto Schurek: qualis autem est lectio literae Aleph, talis quoque est lectio huius Vav, nimirum Aleph cum Schurek iuxta cabbalam: quemadmodum*

dum scribit R. Iuda Chiug b. m. Sic haereditate accipimus a maioribus nostris generatione post generationem. Εὐδολον hoc censet Altingius fundam. Punct. p. 33. si praesupponatur & aequipollere spiritui leni Graecorum. conf. Waltheri Gr. Ling. S. p. 85. et Danz. Lit. Ebr. Ch. p. 39. fin. et Schudtii Genius L. S. p. 78. nec non ipse Hillerus a se ipso antea diuersus in Instit. cit. p. 538. inquit: a Schurek inchoatae voces leguntur tanquam per & scriptae, vt ורבר et multiplicamini, וברך et in via quasi ורבר et וברך. Quid? quod ipsamet lingua hanc pronunciationem haud obscuro indicio innuat, et & hoc alibi expresse ponat, v. c. in ולי fortasse, quod etiam sine & legeretur Vlai; ne vero legeretur vt ו mobile Vulai, praecauere voluit praeposito &. Atque in hunc ipsum usum ad vestiendam vocalem, ne nude posita syllabam inchoet, adsciuisse videtur &, praesertim quum nonnisi spiritui leni Graecorum respondeat, vt in אדם Adam et similibus. Accedit et hoc contra ו mobile, quod ו in accentuatione aestimetur pro nulla syllaba, aequae ac (), quae tamen esset, si legeretur Vu. (β) Occurrant in xi. locis (nempe Iud. 20, 13. 2 Sam. 8, 3. c. 16, 23. c. 18, 20. 2 Reg. 19, 3. et v. 37. Ier. 31, 38. c. 50, 29. Pf. 96, 3. Ruth. 3, 5. et v. 17.) nuda vocales absque literis in margine conspicuis. At illae sunt Symbola vocum in altero Codice absentium, sensu saluo. Id etiam vult Critica Masoretharum קרי ורא כהיב lectum et non scriptum. Ita vocum in vno codice absentia insinuatur pariter per Literas Vocalibus orbas, in iix. locis 2 Sam. 15, 21. c. 13, 33. 2 Reg. 5, 18. Ier. 38, 16. c. 39, 12. c. 51, 3. Ezech. 48, 16. Ruth. 3, 12. obuersantes. Quam scriptionem Masora

mar-

marginalis appellat *כתיב ולא קרי scriptum, et non lectum.* Sic eiusdem absentiae Symbola constituunt *Puncta superne picta* in xv. vocibus, e. c. Gen. 18, 9. c. 33, 4. c. 38, 12. etc. De quibus omnibus accurate acutus Hillerus in *supra laudato lib. c. 7. p. 145 -- 159.*

5) *Nomina Punctorum Vocalium* fluunt vel a *constitutione oris*, dum proferuntur, vel a *figura*, et quidem

(א) *Kamez* dicitur a קָמַץ colligendo, שבהברתו *quod in eius sono s. pronunciatione necesse est colligere labia sua simul*, inquit Buxtorf. e mente מַרְקָקִים grammaticorum in *Lex. Chald. Talm. Rabb. p. 2058.* Proprie autem קָמַץ de manu in pugillum collecta usurpatur, Num. 5, 26. coll. Leu. 2, 2. et c. 5, 12. et notat istiusmodi *collectionem, ut medium sit vacuum, et aptum quid recipere.* *Patach* vero a פָּתַח aperiendo, quod de manu clausa aperienda usurpatur Deut. 15, 8. *apertionem eius, quod clausum est*, designat. *Kamez* tamen non inde nomen trahit, quod figuram referat ex (_) et *Cholem* conflata vel collecta, (rationibus, quae pro illa sententia militare videntur, multo firmiores pro genuino sono A opposuit Dn. Danzius in *Lit. Ebr. Ch. p. 46. 47. 48. 49. 50.* Conf. quoque quae concise hanc in rem diximus in not. 3. p. 57.) sed rectius cum Danzio l. c. ab ipsa *figurae* facie, geminum (_) in unam figuram colligente, et trahente, dum *Patach pendulum* adiectum fuerit *transverso.* Caeterum *Masorethae* Puncta non solum absolute, sed et *respectiue* quoque considerarunt. Vnde *Kamez* in respectu ad *Zere* ipsis dicitur *Kamez magnum*, eo quod *magis os colligit*, quam *Zere.* Sic et *Patach* in ordi-

ordine ad Segol vocatur *Patach magnum*, quatenus os *magis aperit*, quam Segol.

(ב) *Zere* a ציר notat *cardines*, quibus familia ferre esse haec duo (..) puncta, ait Alh. de Raadt in *supra cit. lib. p. 8. 9.* vel צירי deduci posset a צור coarctari per ἀντιφρασίῳ (ad formam צור צור) praefer- tim si sumas cum Masorethis in sensu respectivo ad Kamez, quo dicitur *Kamez paruum*, quod *minus os colligat*, vel *coarctet*, quam Kamez. Sicuti Segol comparatiue ad Patach adpellatur iis *Patach paruum*, quatenus os *minus aperit* quam illud, v. c. ad vocem חַצֵּלֶ Gen. 2, 22. talis nota est: כן דינו קמ' קטון ופתח i. e. *Sic ratio eius est cum Kamez paruo et Patach magno.* Ita ad vocem נֶשֶׁךְ Exod. 22, 24. anno- tarunt חר מן פתחי דספרא h. e. *unum ex Patachatis huius libri*, vbi per *Patach* indigitant Segol etiam sine addito. Sic etiam Raschi ad Ioel 2, 5. per חֹטֶף פתח *Chateph Patach*, intelligit *Chateph Segol*. Vtrumque etiam absolute, sine addito innuunt, in nota critica ad Gen. 19, 2. eiusque vocem הָבָה semel Segolatam כל הבה שהיה כמו הן קמץ במא פתח והוא h. e. *omne הבה* *Synonymum τῷ* *est cum Ka- mez* (paruo i. e. Zere) *praeter unum cum Patach* (paruo i. e. Segol) *estque hoc ipsum.* *Figura vero τῷ* (..) *est ex* (..) *geminato.* Hinc (..) rursus resol- vitur in (..) sequente Dagesch F. vi Reg. IV. II. iv. mut. Punct. Segol vero a Chald. סגול *botrus* (in Tar- gum Num. 13, 24.) cuius formam repraesentant tria (∴) puncta.

(ג) *Chirek* a חִירֶק *stridore*, qualem in prolatione vocalis (i) audimus, et quidem in syllaba simplici clare ac distincte; in syllaba autem composita olim
sonum

sonum (e) adsciuit, quin saepe in eum degenerauit. Cuius rei multa vestigia apud Graecos, Syros, Latinos legi merentur in laudato Danzio *l. c. p. 53. 54. 55.* Hinc in Lingua Ebraea (.) non solum cum (..) alternat vi §. 13. n. 7. verum etiam in (..) coalescit vi Reg. V. 1. 1. tab. *quoniam* כי הצרי והחירק קרובים *Zere et Chirek sunt in sono affinia*, ait Ben Melech *M. I. ad Ios. 2, 18.* Aben-Esra vocat *Chirek* שִׁבְרֵי Num. 34, 19. a *fractō* sono, quod parum a priori abludit.

(7) *Cholem* a חֹלֵם, quod praeter significationem *somniandi* significat *solidum, integrum esse*, quod integro ore pronuntiandum sit. Vnde *Masorethae* vocitant מלא פִּי (Chald. pro Ebr. פִּי) *os plenum*, in oppositione ad *Schurek*, quod קִבּוּץ פִּי *Os contractum s. collectum*. קִבּוּץ autem, vnde *Kibbuz* descendit, proprie notat *collectionem rei alicuius, ut videatur turgescere*, quo sensu legitur Deut. 13, 17. sic v. gr. ad vocem מוֹתָה 2 Sam. 6, 23. haec nota habetur: ל' מל' פִּי וְחָד קִבּוּץ פִּי וְכַעַת מוֹתָה h. e. *non amplius exstat cum ore pleno: sed unum est cum ore contracto*, nempe מוֹתָה וְכַעַת quod tantum legitur 1 Sam. 4, 20.

6) Hunc naturalem ac receptissimum vocalium ordinem interuertit cum praeceptore suo cl. M. Ioh. Neumannus in *Dissert. sua de Nouit. Curios. circa Analys. Ebr. cap. 2. §. 3.* hac substituta serie i. e. a. o. u. gemina ductus ratione 1) quod ita a sono clariore (i) ad obscuriorem (u) descendatur more Musicorum. 2) Firmitus fundamentum in alternatione euphonica habeatur, quoniam iuxta ordinem istum semper vocalis vicina substituatur, nullusque adeo in-

con-

conueniens saltus, uti quidem iuxta alteram hypothesin, committatur. Sed vtraque ficulnea, quaeque pari ni maiore iure pro nostro ordine militare potest. Quis enim negabit, et iuxta communem hypothesin verius a sono clariore *A* ad obscuriorem *V* descendi? Sonus namque $\tau\tilde{\epsilon}$ *Chirek* (*i*) est vi etymii et naturae suae nonnisi *stridulus et exilis*, quum vocalis *A* in syllaba simplici sonum fundat *clarissimum*, et prima fit, quae ab infantibus primum fari incipientibus editur, vid. Dn. D. Danzius *in Literat. Ebr. Ch. p. 50.* (5) Et quam inconuenienter minusque proportionate a sono exili et stridulo incipitur, qui in medio extensissime clarus illico in obscurum *O* et *V* decedit et definit. Contra in vulgato ordine sonus $\tau\tilde{\epsilon}$ *A* labia maxime aperit, eademque per naturalem gradationem magis magisque imminutior redditus rursus claudit. Nec recens hypothesis firmitus habet fundamentum in alternatione vocalium euphonica. Num enim *Chirek et Patach I et A* sunt vocales proxime vicinae? et tamen cum transfultu *alternant*. Exemplum vide §. 13. n. (5).

7) *Magnae* nonnullis nuncupantur אִמּוֹת *matres*, et *Paruae* בָּנוֹת *filiae* s. proles illarum. Ita in lib. לֵוִיִּת הָיָה l. 2. c. 1. verba refert Buxt. l. c. p. 203. fin. Et Kimchi *in Michlol. fol. 48. col. 1.* Paruas dicit *Filias*, quod $\text{תְּנוּעָתָן קְטָנָה וְשִׁמְלָה מִדֵּאִמּוֹת}$ *motio s. prolatio earum sit minor et humilior, quam Matrum.* Caeterum vt paulo accuratius de ista differentia loquamur, *Vocalis Magna* s. *Longa* est *sonus duorum temporum*, s. duplicem temporis moram habet, quoniam constat *duplici figura* vel vocalis brevis, vel (vbi confusionem peperisset geminatio) literae cum vocali facile

cile liquefcentis; sicuti contra *Vocalis Parua* f. *Brevis* est *sonus unius temporis* f. simplicem moram postulat. Cuilibet enim sono formando certum temporis spatium, quantulum etiam cunque tibi concipias, competit. Quod quamvis in qualibet syllabae aut orationis parte ob sequentem indiuulso nexu accelerandam, non satis sit mensurabile, est tamen in ipsa oratione, quae in se nihil aliud est, quam plurium sonorum complexus continuatus, et sic necessario certi temporis et horarum eget dimensione, ac circumscriptione. Vel vt Alhardus de Raadt *l. 1. def. 3. §. 17. p. 29* philosophatur: *Necesse etenim est, distinctum sonum aures nostras ferire debere distincte. Quandoquidem igitur omnis motus aeris successive fiat, non potest non fieri, quin aliquid temporis fragmentum effluat, antequam praedicti circuli ad tympanum auris audientis frangantur; moram proinde vocalis quacumque in pronunciando requirit, tempore indiget etc.* Atque illi sonorum differentiae innixam distinctionem Vocalium in *Longas et Breves*, frustra erroris incusat Cappellus *l. c.* qui potius erroris convictus est ab Alh. de Raadt *in cit. lib. definit. II. et III.* Vbi quidem Vocales Longas (quas duas tantum statuit ($\bar{}$) et ($\ddot{}$) coll. supra *not. 3. p. 57.*) adpellat *Duplices*, et Breves *Simplices*.

8) Cuius vocalis sonum proprium et genuinum plurimi venditant *ae*, in eoque sibi maxime adblandiuntur. Verum cana simplicitas ebraea nihil nouit de eiusmodi diphthongo siue vocali concreta *ae*. Conf. §. 4. Nam *Zere* valet ϵ crassum et qf. duplex. Ergo *Segol* illi contradistinctum valebit ϵ simplex et tenue.

§. 4. *Diphthongos proprie et κατ' ἀνρ-
 βειαν dictas* ¹ *Ebraei non norunt. No-
 runt autem Signum et Ministrum Vocalis
 absentis, adeoque simul Coniunctionis lite-
 rarum; quod dicitur Schua, siue Chateph,
 ()* ² *idque Simplex, ad differentiam Com-
 positi,* ³ *vnam e tribus vocalibus breuibus
 vel () vel () vel () Chatuph h. m. ()
 () () affumentis.*

Nota :

I. *Schua sub omni litera mobili non vo-
 calizata exprimitur, excepta finali,* ⁴ *vnde
 distinguitur in expressum et subintellectum. **

Exprimitur tamen () semper in ך⁵ *et* נָתָן *tu
 foem. (vbi Dagesch Forte arguit נ abie-
 ctum, quod in Lingua Chaldaea redit, nem-
 pe* נָתָן *vid. Luc. Chald. c. III.) et () Si
 penultima quoque litera habuerit () aut Pa-
 tach furtium,* ⁶ *ut:* וַיֵּשֶׁב *Num. 21, 1. et in
 captiuitatem abduxit:* וַיֵּשֶׁב *Gen. 9, 21. et bibit:
 וַיִּבֶן v. 27. dilatet:* וַיִּרְעַת *1 Reg. 2, 15. sciuiti.*

† Irregulariter expressum est () in fine
 horum: וְהָיִיתָ 2 Sam. 14, 2. וְנִבְאָתָה v. 3. וְהוֹצֵאתָ

1 Reg. 17, 13. et in Bibl. Buxtorf. עִשִׂית
Gen. 3, 13.

II. *Schua* נְחָה *quiescit* ⁷ (siue non legitur §. 3.) *post vocalem breuem* (nisi illa habeat *Metheg*, *Dagesch F.* vel literam quiescentem compensans, vt: וַיְהִי *va-jehí*, Gen. 1, 5. etc. וַיִּירָאוּ Ios. 4, 14. pro וַיִּירָאוּ *vai-ji-reú*) et in fine vocis, vt: הַשְׁכַּרְתָּהּ *hisch-car-téch*, וַיָּרָא *vai-jár*. שָׂוָא *scháu*, חֶטֶא *Chét*. Contra נְעָה *Mouetur* (f. legitur §. 3.) α) *ab initio*, vt: בִּרְאשִׁית *bere-schit*: β) *post vocalem longam* ⁸, vt: פָּקְדוֹ *pa-kedú* (nisi ista habeat *tonum*, vt: לַיְלָה *lai-la*, non *la-jelá*, vt multi male, recte addit cl. Beckius in *Suscitab. f. Auētar. Instit. Schik. p. 74.* quodque hoc passu fit *Schua* quiescens, euincit *Dagesch lene* subsequens v. c. אַחַלְתָּ *achálta* Gen. 3, 11. cf. Ps. 51, 7. 119, 39. etc.) γ) *post aliud* (), (nisi sit in fine ⁹), vt: וְנִפְקְחוּ *veniph-kechú*: δ) *et sub litera Dageffata*, vt: תִּגְגֵּוּ *tig-geú*. Quae iv. conditiones comprehenduntur hoc versiculo memoriali: *Primum; post socium; post longam; sub geminata.* ¹⁰

* Omnis

* Omnis haec regula breuissimis ita formari potest: *Schua quiescit in fine syllabae, mouetur ab initio syllabae.* B.

III. Loco *Schua* (α) *subintelleſti* sub ultimis ה, ח et ע adhibetur *Patach* פַּתָּח *furtivum*, " quando non praecedit () vel (), idque semper ante consonantem cui supponitur, pronunciandum, v. c. הַגְּבִיָּה Ies. 17, 11. *hagh-béah*, אֱלֹהִים *elóah*, מָשִׁיחַ *maschíach*, רוּחַ *ruach*, רַקִּיעַ *rakía*, יְהוֹשֻׁעַ *jehoschiua*. (β) Idem occurrit loco *Schua exprimendi* aliquando sub penultimis ח et ע, quando scil. ultima habuerit (:) *expressum*, et *Dagesch lene*, vt: לַקָּחַת *lakáacht* Ezech. 22, 12. coll. 1 Reg. 14, 3. שָׁמְעָה *schamáat*, 1 Reg. 1, 11. Ruth. 2, 8. יָדָעָה *jadáat* 1 Reg. 2, 15. Ies. 60, 16. Ier. 50, 24. Ruth. 2, 11. c. 3, 4. יָגְהָאֵת *jagháat* Ies. 47, 15. c. 57, 10. c. 62, 8. פָּשְׂעָה *pascháat* Ier. 3, 13. הִמְלִיחַת *humláacht* Ez. 16, 4. שָׁחָאֵת *schacháacht* Ezech. 22, 12. c. 23, 35. Ies. 17, 10. Ier. 13, 25. שָׁבְעָה *Sabháat* Ezech. 16, 28. 29. הִשְׁבְּעָה *hisbáat* Ezech. 27, 33. הִגְגָּאֵת *higgáat* Esth. 4, 14. Sic יַחַד *vaj-jíachd* Ex. 18, 9. vtrumque

que 3. Masc. Sing. Fut. Kal apocop. ad formam וַיֵּשֶׁב Num. 21, 1. Ier. 41, 10. vel וַיִּפֹּת Iob. 31, 27. respice num. I. (β) coll. §. 41. et Ben Melech in *Michlal Iophi ad l. c.* Sic Chald. הִשְׁתַּחֲחַת *hischtechaacht* Dan. 5, 27.

1) *Diphthongus* quippe, interpretante Lipfio, est *Biuvocalis*, siue duarum Vocalium in vnum sonum coalitio. Iam in lingua ebraea inauditum quid, et ἀττοπον est, vt duae vocales conueniant ad vnain litteram ac syllabam. Licet occurrat aliquid διφθονγοειδὲς in sonis וי, וי, וי, et iuxta quosdam in ו vel וי, it. in וי; qui tamen soni haut conflantur e duabus vocalibus, sed ex vocali et consona, vti vis consonae manifeste se exferit in incremento, videlicet ex גוי fit plur. גוים *gojim*, ex תלוי plur. תלויים *tlu-jim*. [Hinc etiam literis בגדכפת post has terminationes, Dag. lene imprimitur, v. c. Iud. 5, 15. וְשָׂרִי בֶּ- Deut. 4, 7. גוֹי גָּ- Ps. 32, 1. נְשׂוּי פֶ- unde etiam Masora Ps. 68, 18. ad מִמִּיקִי מוֹנֵת אֶדְנִי בָם monet ו vel וי proferunt et tamen sequenti literae בגדכפת Dag. non imprimunt. Reliqua duo exempla sunt Ies. 34, 11. Ezech. 23, 42. B.] Nec Patach *gnubha* (de quo p. 67.) coire potest cum praecedente vocali in diphthongum, quum non sit vera vocalis, sed signum vocalis absentis et syllabae compositae vti ipsum *Schua*, quod etiam perit crescente voce. Ac vox יְרוּשָׁלַם (quam forte *obiicias*) est חסרה siue *deficiens*, pro יְרוּשָׁלַיִם, quod *plene* quinquies reperitur Ier. 26, 18. Esth.

Esth. 2, 6. 2 Chr. 25, 1. 1 Chr. 3, 5. et cum ה locali
2 Chr. 32, 9. ad cuius formam cum ו omisso 1 Reg.
10, 2. 2 Reg. 9, 28. Ies. 36, 2. Ezech. 8, 3. Secundum
punctorum indicium legi quoque potuit contracte
יהוּשָׁלִם, cui respondet Graecorum pronunciatio Ἰε-
ρουσαλήμ; vel iuxta vestigium literarum chaldaico
effatu יהוּשָׁלִם apud Esram et Danielelem, de quo conf.
laudatum Hillerum *l. c. c. 10. p. 190. seq.*

2) *Schua et Chateph* promiscue ac indiscrimina-
tim apud Rabbinos vsurpantur. *Schua* autem unde
dicatur? non consentiunt grammatici. Deriuatur
namque modo a שָׁבָה *adducere in captiuitatem*, mo-
do a שׁוּב *reducere*, modo a שָׁוֶה *aequare*, modo a
שׁוֹן *vanitas, falsitas*. Quas etymologias feliciter
conciliauit Alhardus de Raadt *l. c. Defin. xi. p. 62.*
vbi *Schua* ita definit: „quod sit vinculum, quod li-
„teras ad se inuicem *ducit*, vel priorem sequenti an-
„nectendo, vel sequentem ad praecedentem *redu-*
„*cendo*, vt *aequet* syllabas, cum interim nil nisi *va-*
„*nitas* sit.” Sane nil conuenientius officio iuxta ac
naturae טִשְׁבּוּשׁ *schuatis*! Atque sic optime congruit cum
altero nomine חִתָּה, quod notat *rapiens*, dum vnā
literam *rapit*, et alteri adiungit. Caeterum quoniam
Schua inseruit omnibus vocalibus, ibique semper ve-
nit, vbi vocalis abit, idcirco Ebraeis dicitur עֶבֶר *Ser-*
uus, vel עֶבֶר עֲבָדִים *Seruus seruorum*. Hinc appo-
fite ludit B. Scherzerus nuncupando illud *Papam*
Grammaticum: Kekkermannus vero der andern Post-
reiter, obseruante Pfeifero in *Synopsi Select. Quaest.*
Philol. f. Introd. in Orient. disp. iv. qu. 5. Inte-
rim *Schua* quoad sonum non plus efficit, quam sonus
e, qui resultat, nemine etiam cogitante de isto sono,

inter primas literas vocum *Ptolemaeus*, *Ctesipho*, *Tmesis*, *Mnemon*, *Βδέλυγμα*. Quia enim Ebraei *σφωρίαν* praecipue amant, ideo eiusmodi ineuitabiles, simulque ingratas literarum collisiones, certis rapidissimi alicuius soni figuris elidere studuerunt, et ne litera aliqua stet nuda contra decorem ebraismi. Ergo non cum certa et sensibili mora ad instar verae vocalis efferendum est, quum tantummodo secundum illud *Schua sit auribus, quod fulgetrum oculis*, vel potius quod *e Gallorum mutum*.

3) *Conueniunt* Schuajim Composita in hoc cum Simplici, quod aequae habeant *חֵת* ac illud, rapiantque literam ad sequentem vel praecedentem. Saepe numero etiam mutuas cum eo vices sustinent, v. gr. Gen. 21, 6. legitur *יִצְחָק* quum alias *יִצְחָק*. Gen. 12, 15. *יְהִלֵּל* alias *יְהִלֵּל* *laudabunt*. Sic vnum eundemque virum in libro Esther diuersi codices scribunt nunc *מָרְדֳּכַי*, nunc *מָרְדֳּכַי*; et quod 2 Reg. 2, 1. est *בַּפְּעָרָה* v. 11. exaratur sine vlla mutatione *בַּפְּעָרָה* *in procella*. Adde, quod prorsus vt (:) simplex expungatur sine compensatione, ita *לְאֹדֵנִי* Ps. 10, 1. *Domino meo*, pro *לְאֹדֵנִי*. *Differunt* tamen Schuajim Composita a simplici; non quidem, vt vulgo creditur, quod habeant certum aliquem sonum vi vocalis adiectae, ad literas gutturales, quibus loco *Schua simplicis* subduntur, facilius mouendas. Nam si *Schua Compositum* esset *vocalis* aliquo modo, et pro (:) *simplici* eo casu adhibeatur, tunc aequae deberet esse *Schua Chirek et Schua Kibbuz*, seu *Chateph Chirek et Chateph Kibbuz*; quandoquidem et pro illis substituitur *Schua*, quod nemo negat; at vero illa non dantur, ergo alia causa subfit, quare excogitata sint, necesse est: et revera alia causa

causa est, quam *אֲנִי* perscrutatus est Alhardus de Raadt l. c. *definit.* 12. quod videlicet *Schua compositum* vi vocalis adiectae doceat, qua oris constitutione litera, cui subscribitur, sit efferenda, vel indicet modum motus. Iam quia () maxime *os* aperit, () mediocriter, () *Chatuph* siue *O breue* perparum, ideo illas vocalium differentias expresserunt per () (), et quia () cum () fere coincidit, et () *Chatuph* cum (), quum in prolatione earum oris constitutio non multum variet, si labia respicias, non necesse erat caeteris () neque () adicere, poterant nimirum commode sub prioribus comprehendere, coll. etiam p. 62. (1) Vbi igitur literae difficilioris pronuntiationis (pronuntiationis, inquam, non soni; in sono enim non est vlla difficultas sita; sed si prolationem respicias, utique magna est inter *Gutturales* et alias literas differentia) occurrunt, additum est signum, quo lector doceatur, qua oris constitutione illam literam optime proferre posset, ut conspiraret apte cum sequenti vel praecedenti litera. Si ore hianti opus erat, *τῶ Schuati* additum est (); si mediocriter aperto (); si denique ore fere clauso () *Chatuph*. Id etiam inde elucescit, quod *Masorethae* () vocitent *Patach magnum*, non propter sonum, sed propter oris constitutionem; et () *Patach paruum* ob eandem causam; atque *Kamez* ob eiusdem collectionem vid. p. 60. (2) Vbi ergo litera habet *Schua compositum*, ibi per (:) notatur, literam illam vocali cassam annectendam esse praecedenti vel sequenti, et per vocalem oris, ut dictum, constitutio. Non obscure id ipsi *Masorethae* innuunt, quando voces, in quibus litera gutturalis communi-

ter habet *Schua compositum*, vocant רִבִּין *Lenes*, (ita ad vocem מַחֲסֶה *Ioel* c. 3, 16. annotant ט' רבי *nouem sunt lenia*, alias est מַחֲסֶה vid. *Iob.* 24, 8. *Pl.* 61, 4.) sed si pro illo *Schua composito* fit *simplex* quiescens (:), quod respectu illius illo loco est durioris pronunciationis, tum illa vox vocatur *Dageffata*. Alias si (:) simplex sit sub litera praefixa, etiam vocant רִבִּה *lene*, respectu alterius formae quae vel ob ה articuli exclusum, vel ob ר conuers. Fut. (ר) sequente Dag. F. habet. Conf. modo *Masora* in *Ioel.* c. 2, 2. et 17. et c. 3, 12.

4) Quia iam tum clarum est, literam finalem connectendam esse cum praecedente; ideoque (:) ibi superfluum foret.

*) Singularissime deest (:) in יִשְׁשָׁכָר vocis שׁ Gen. 30, 18. etc. quae ex mente b. Ascher legendum est omisso ש aequae ac מַחֲצִרִים *1 Chr.* 15, 24. omisso צ referente D. Kimchio in *Michlol* f. 25. col. 1. fin. 59. edit. Venet. 305. C. 1445. in Folio conf. Eund. in מִשְׁרָשִׁים rad. חֲצַר fol. 42. col. 3. Mihi videtur duplex lectio, altera communior יִשְׁשָׁכָר *Iissachar*, quam etiam retinuerunt LXX Ἰσάχαρ, altera rarior יִשְׁשָׁכָר *Iissaschar* quasi שִׁשָּׁה שָׁכָר qua vsus est *Iohannes Apoc.* 7, 7. Ἰσασχαρ. Et ita etiam res se habet in voce מַחֲצִרִים *1 Chr.* 15, 24. coll. *2 Chr.* 7, 6. c. 13, 14. c. 29, 28. communior lectio a *Masorethis* notata erat in Piel מַחֲצִרִים (altero צ in Dag. F. latente) *clangentes*, rarior autem in Hiph. מַחֲצִרִים *clangere facientes*. Aequalis ratio est in voce מַחֲצִרִים *2 Chr.* 5, 13. vbi communior lectio erat in Hiph. מַחֲצִרִים rarior autem in Piel מַחֲצִרִים. Vocis autem מַחֲצִרִים *2 Chr.* 5, 12. communior lectio erat in Piel מַחֲצִרִים
tertia

tertia radicali duplicata vti in שָׁנָן *tranquillus est* et רָעָן *viruit*, rarior autem in Hiph. מְחַצְרִים. B.

5) Optime enim ei imprimi potest, quum figura ad hoc quasi accommodata sit. Quanquam R. Kimchi in suo *Michlol* f. 49. col. 1. observat, antiquitus tunc duntaxat (:) impressum fuisse literae ך finalis, si fuerit ך suffixi foem. ne confunderetur scilicet cum suffixo masculino, quod in ך habet (ׁ). Postea vero imperitia descriptorum inter *Caph suffixi et radicale* distinguere nescientium factum est, vt cuius *Caph finalis* (ׁ) illud impressum fuerit. Posset etiam ideo ך schuatum esse, vt non confunderetur cum *Nun finalis*.

6) Quia lector alias putaret, vocalem ibi omis- sam esse: vbi autem penultima litera schua habet, et vltima schuate notanda est, ne lector putaret, (ׁ) in penultima errore quodam subrepisse loco vocalis.

7) Si *quiescit*; ergo non est vera vocalis. Quid enim est vocalis aliquando muta? certe σιδηρόζυλον.

8) *Schua* post ך *initiale* aliqui rentur esse *quiescens*. Sed si hoc? tum illud sequeretur *Dagesch Lene* in li- teris בַּגְדָּכָּסָּת, quod tamen nunquam fit.

9) Quanquam R. Iuda Chiug F. David Fessanus (qui *Grammaticus primus* salutatur, non obstante, quod in doctissimi Io. Morini et Rich. Simonii cata- logo *septimus* sit, et R. Saadiah Gaon *primus*, quum iste utique accuratiori methodo primus studuerit; antiquiorum autem opera *cantica* et parabolaes po- tius fuerint.) istud *Nisi* tantum admittit in fine sen- tentiae, siue in pausa, vt: Gen. 27, 25. 38. et c. 45, 14. alias in continuatis vocibus moueri, et cum proxime sequenti voce coniungi statuit, v. gr. verba Prou. 30, 6.

דבריו אל הוֹסֵף על דבריו sic vult coordinata: *al tof-phē al-deua-ráv.* At Samuel Arcuuoiti in *Arúgas Hab-bósem c. 5.* vult posterius (:) esse mobile semper, etiam in fine vocis. Dissentit tamen Aben-Esra, quem quidem quum R. Chiug conciliare conatur R. Muscatius *ad Cofri.* Pro Aben-Esra urgemus 1) quod vox sequens saepe incipiat a schuata, et sic schua legere-tur ante schua, v. c. יִפְהָ אֱלֹהִים Gen. 9, 27. 2) Quod prima litera vocis sequentis habeat Dagesch lene, vt: וְלִקְחָהּ בִּירָךְ 1 Reg. 14, 3. Conf. Buxtorf. *ad lib. Cofri P. II. p. 137. seq.* Sic etiam R. Sam. Ben Melech in *M. I.* ad verba Ier. 22, 23. יִשְׁבֶּה בְּלִבְנוֹן מִקְנֶהָ הַשּׁוֹא הַשְּׂנִי אִינוֹ מִתְנוּעַע אֵלָּא הוּא בְּאַרְוִים annotat i. e. *Schua secundum non est mobile, sed quiescens propter Dagesch in בְּאַרְוִים et בְּלִבְנוֹן* טז ב.

10) Quanquam ista distinctione vulgari in *Schua quiescens* et *mobile* plane et commode poteramus carere, quandoquidem haut leue lecturis obstaculum obiicit. Ad quod tollendum et lectionem facilitan-dam tiro statim moneri potest, ne de isto (:) sollici-tus sit, nec legere curet, quasi non adsit: quia iam sua sponte sonus aliquis (e) inter collidentes conso-nas se ingeret, vt v. g. in מִפְקָר *mphak-kéd.* Num in hoc exemplo et illis sub regula adductis pronun-ciare potes aliter quam *mephak-kéd*, siue signum (:) adsit, siue non? Cur vero scribatur? de eo vid. §. 4. not. 2.

11) Idque ob asperiores literarum istarum pro-nunciationem, quae hianti ore fieri debet. Quod quum non satis aperiant vocales omnes, exceptis ()

et

et (_), ideo, vt de eo moneatur lector, subiicitur literis istiusmodi (_), quippe quod os maxime aperit, vid. p. 60. N. Praecedente autem immediate (_) vel (_), omittitur, quia tum adest vocalis, istarum prolationi adaequata, qua simul commodè efflari queunt. Est autem (_) illud *Furtium*, vt prorsus existimo cum Alhardo de Raadt l. c. definit. XIII. pars *Schvatis Compositi*, cuius officium omnino praestat, diciturque *Furtium*, quia tum de (_) *furtim* surreptum est (:), vtpote quod non exprimitur sub litera finali, quum iam constet, illam praecedenti esse annectendam, itaque pars altera, (:), scilicet superflua foret: (vid. n. I. p. 65. et n. 4. p. 72.) tum se *furtim*, ac si esset vera vocalis, ingerit. Non igitur fastidiose protrahendum est illud (_), vt quidem communiter audimus, quandoquidem apud omnes nobiliores grammaticos aequè ac philologos in confesso est, (_) illud non esse veram vocalem, et contra linguae ebraeae genium esse, vocalem sono suo consonantem praeuertere, coll. p. 58. n. 4.; sed figura isthaec tantum indicat literas ם, ן, ן, fortius et clarius esse efferendas, quae etiam dum intra laryngem formantur, illarum sono se immiscet *furtium* aliquod (α), ceu facile in decenti earum prolatione ipsi experiemur. Differt quoque et dignoscitur isthoc (_) *furtium* a vero (_), quod vtpote vocalis brevis sub vltima haut occurrat, nec occurrere queat, conf. Reg. 1. de Mut. Punct.

MEMBRVM. III.

DE SYLLABA ET TONO.

§. 5.

Ex Vocalibus siue Sonantibus et Consonantibus conflatur *Syllaba* (הַבְּרָה vel *Segmentum*,) eaque vel *Simplex*, quae in sonum vocalis definit¹, vel *Composita*, quae in sonum consonantis, vt: מַשַּׁל *maschal*, ita vt *Syllabae compositae* signum sit Schua² tam simplex quiescens, idque et expressum et subintellectum, quam compositum, Patach-Gnubha, et Dagesch Forte. Vnde

Tot dantur in voce Syllabae, quot dantur in ea verae vocales. Hinc v. gr. רְבוּ *rbhú*, אֲנִי *aní*, עֲנִי *oní*, רוּחַ *ruach*, אֱלֹהִים *elóah* sunt voces monosyllabicae. Praeterea heic probe notanda est regula, totius fere punctuationis fundamentum: VOCALIS LONGA PROPRIE EST IN SYLLABA SIMPLICI, BREVIS IN COMPOSITA.

1) Licet

1) Licet *quoad figuram* vocali postponatur litera *quiescens*. Quia enim non consonat, *pro nulla* reputatur respectu qualitatis syllabae, et sic בָּרָא *ba-rá*, הָאֵבָה Deut. 13, 8. *to-bhe*, utramque habent simplicem. Ita etiam in בְּרָאשִׁית prior, et in פְּקָדֵי utraque simplex est, nec minus in גֵּי simplex est syllaba. Conf. Dn. Danz. l. c. p. 132. in not. it. Schuttius l. c. p. 74. et quae dicimus in not. ad Reg. 1. Mut. Punct.

2) Non igitur Schua cum consona sua constituit syllabam, unde recte a Iunio, aliisque ἀσύνσπαστος dicitur, nec ita titulo verae vocalis, licet breuissimae, gaudere potest, alioquin etiam gauderet accentu tonico, veram vocalem semper afficiente.

§. 6. I. *Tonus* e regulari sua natura est *in ultima*, et vox dicitur *Milra* (a Chald. מִלְרָע *infra*) vel *in penultima*, et vox dicitur *Milel* (a Chald. מִלְעִיל *supra*.) Hinc versus:

Milra dat extremae accentum,

Milelque propinquae.

Nunquam vero in antepenultima. De *Toni* igitur sede facilis constat ratio, nec opus est, eam regulis, regularumque exceptionibus metiri, quippe quae potius ex ipsa lectione et sede Accentuum hauriri poterit, unde et *Tonici* audiunt, exceptis duntaxat

taxat *Praepositiuis*, *Tlifcha Gdola* —^o primae literae proprio, (vt: הָאָרֶץ Gen. i, 30. et c. 6, 22. כָּל et c. 7, 2. אֲשֶׁר) et (in Metricis אֲמַת) *Tiphcha anteriori* — (vt: יְהוָה Ps. i, 6. Ps. 6, 10. Ps. 10, 1.) et *Postpositiuis Segolta* —[~], *Sarka* —[~], *Paschta* —^{*} et *Tlifcha ktanna* —^o, literae vltimae propriis. Qui omnes etiam ibi suam habent sedem, vbi non est tonus, ni per accidens ad eum fuerint delati, vt: אֲשֶׁר, אֱלֹהִים, הֶרְקִיעַ Gen. i, 7. הִנֵּה c. 3, 14. וַיֹּאמֶר c. 3, 17. שִׁמְעָה c. 1, 29. conf. *Lux nostra Accent.* §. 5. Reliquorum Accentuum nomina et figuras, eorumque primarium officium distinguendi et coniungendi voces vide ibidem ex professo.

† Pro figuris Accentuum Biblicis grammatici syllabam acuendam rectis lineolis notare solent.

Ne vero nobis pro sede *toni* ad accentus, et rursus in accentuatione ad sedem *toni* prouocantibus obiiciatur *petitio principii* et *circulus vitiosus*, en! tibi has ex ipsa natura pronunciationis fluentes regulas: I. *Vocalis*

calis longa syllabae compositae semper habet tonum, qui longitudinem eius ibi necessario sustinere debet. conf. §. 12. not. e. vt *בְּרוּךְ, יָכֹל, שְׁמִיר, חֶפֶץ, מִשְׁל*.

[Excipiendae tamen sunt, vox *בְּתִים* tonum in vltima habens; it. *נֶאֱמָה* de qua ad pag. 51. it. voces cum vocali impura ante lin. Makkeph de quibus ad reg. IV. de Mutat. Punct II. I. it. *וַיִּבֶן* Hof. 14, 10. tonum in penultima habens vid. ad l. c. 2. B.]

II. *Vocalis natura longior habet tonum*, vt: *מִוֹת, חֶפֶץ, קֹדֶשׁ, בְּנֵה, קֹדֶשׁ* *kodscho*, *אֶחָלָה* *acholchá*. Sed *Brevis Patach post Kamez habet tonum*, quia alias *Patach* vt-pote *A* clarissimum et purum in syllaba composita aliquid impuritatis attraheret ex e sibi immixto, praesertim simili sono praecedente; radix autem cum nisu fortiore distincte pronuncianda sit, vt *מִשְׁלָה, פֶּקֶד, מִשְׁל*, *מִשְׁלָה, מִשְׁלָה*.

[Exceptiones ab hac regula ita possunt in ordinem redigi:

Excipe a) breuem *Patach* syllabae compositae in praeteritis, quae semper habet
tonum,

tonum nisi sequatur, alia syllaba composita v. c. עֲזָבָה Pf. 9, 11. נִבְאֵשֶׁת 1 Sam. 16, 21. שְׂכַלְתִּי אֲבִרְתִּי Jer. 15, 7. הִנְחַלְתִּי Reg. 3, 7. הַמֶּלֶכֶת Ies. 38, 10. הִתְהַלַּכְתִּי Genes. 24, 40. Sed עֲזָבָתָם Ios. 22, 3. etc. propter sequentem Syllabam compositam coll. reg. IV.

b) Vocalem breuem vicariam longae tonum habentem v. c. עִשָּׂה, מִשָּׂה etc. quo refer נָאָה elatus, formae אֵלָּה it. אֲמַרְפָּל Gen. 14, 1.

c) Vocalem breuem in Suffixis, quae semper habet tonum.

d) הַ Paragogicum carens tono, si praecedit syllaba composita v. c. נִגְבָּה Exodus. 26, 18. etc. B.]

III. *Omnis vox duas habens vocales breves est Milel*, vt: נִפְּשׁ, פָּהָר. Rationem suppeditat reg. I. tab.

[Si prior Syllaba simplex fuerit, nec vocalis vicaria in vltima, vtpote quae necessario tonum habet, vt מִקְוֶה Efr. 10, 2. 1 Chr. 29, 15. אָחָר et אַחָר vid. §. 12. not. 1. et ita in אָחָר *post*, formae אָחָר. Scribenda igitur

igitur esset haec vox אָהָר sed in St. C. () in () abit, et () sub א est vicarium דָּג () in quod () ob eiectum Dag. esset elevandum, vti () vocum גָּחַל, גָּחַשׁ, פָּחַם vicarium est vocalis longae ob eiectum Dag. B.]

IV. *Voces eiusdem quantitatis et qualitatis tonum habent in ultima*, vt: בָּרָא, גָּלָה, דְּבָרָה, מַשְׁלָה, מַשְׁלֹו, *ma-schlá, ma-schlú.* דְּבָרָהּ, *dbha-rchá, dbhari, dbharó.* דְּבָרָהֶם, *dbharckém, mschalém, mschalém.* יִצְמַח, *Iiz-mách, acholchém.* Praeter תָּהוּ, *tóhu, bóhu*; et *Affixa* pronominalia הוּ, נוּ; itemque הַ *paragogicum et locale*, vt: הָבָה *da, age* coll. reg. V. tab. n. II. יְשׁוּעָתָה *omnimoda salus* coll. §. 40. I. צְפוּנָה *ad septentrionem.*

[Notes a) vocalem impuram in verbis עָו, exceptis participiis, it. יִ vel יִ in verbis הָלָה nec non in Hiphil, semper habere tonum. v. c. קָמָה *surrexit* Gen. 37, 7. etc. קָמוּ Ex. 10, 23. etc. יִקְוָמוּ Ex. 33, 8. etc. (sed קָמָה *seges stans* Hof. 8, 7.) בָּאָה *venit* Gen. 15, 17. (sed בָּאָה *veniens* Gen. 29, 6.)

29, 6.) עֲשִׂיתִי Gen. 7, 4. הִגֵּלִיתִי Ier. 29, 4. 7. 14. הִמְלִיכֵנו Hof. 8, 4.

b) Chirek parag. et ה parag. quando praecedit vocalis impura vel Kamez, carent tono. v. c. שָׁרָתִי Thr. 1, 1. חָצִי Sam. 20, 36. 37. תְּבוּאָה Ies. 5, 19. מְרַבֶּרָה Chr. 12, 18. מְאוּמָה Gen. 22, 12. etc. rarius alias vt בַּעֲרָה Hof. 7, 4.

c) תָּהוּ, בָּהוּ, אָחוּ nec non suffixa bisyllabica cum duplici vocali longa semper in penultima habent tonum; quo refer terminationem verbalem in Chirek, וְ vel () quae etiam ante suffixa habet tonum. B.]

II. *Tonus* saepe (*a*) *retrahitur* ex vltima in penultimam simplicem, et quidem

1. *Ob tonum immediate sequentem*, ni confusio formarum oriatur, declinandae *ουσ-Φωνίας* causa in collisione tonorum, vt: קָרָא לַיְלָה *kára laíla* Gen. 1, 5. pro קָרָא *kará*: עֹשֶׂה פְּרִי *óse pri* v. 11. pro עֹשֶׂה *osé*. Sic הִשְׁמַר Gen. 13, 9. *separa te quaeeso*: יִקְבְּצוּ לָךְ c. 24, 6. c. 31, 24. 29. *caue tibi*. Ies. 60, 7. *congregabuntur ad te*.

† Dixi,

† Dixi, *ni confusio formarum oriatur*, ut *participium Benoni* formae (α) communis literam vlt. mobilem habentis, cum subst. קִרְשׁ *sanctitas*, secus si literam quiescentem, ut רָעָה צֹאן Gen. 4, 2. *pa-scens gregem*, *pastor ouium*. רָפָא לְךָ 2 Reg. 20, 5. *sanans te*, *medicus tuus*. Conf. Ies. 45, 7. בּוֹרֵא *creans* cum retractione et sine ea. Nec (Ϸ) in altera illius forma חָפֵץ, ne confundatur cum forma nominis מוֹת *mors*, ut Ies. 5, 2. חָצַב בּוֹ *excidens in ea*. Nec (γ) natura vocis repugnet, ut in nominibus pl. absol. et in illis singularibus ap. Wasm. p. 29. np. Ies. 51, 8. et 59, 4. [Nec (δ) in vocibus adfixum gerentibus cf. Ies. 51, 8. Ez. 4, 6. Hof. 5, 7. c. 13, 8. etc. B.]

2. *Ob Accentum Dominum*, maxime maiorem, rarius alias, ad grauitatem dictionis, ut: נִטְפְּפוּ Iud. 5, 4. pro נִטְפְּפוּ (ibid.) *stillarunt*. חִבְּשׁוּ Ies. 1, 6. *alligantur*, pro חִבְּשׁוּ, וַיְעָרֶרּוּ 2 Chr. 24, 11. *et euacuarunt* 3. pl. fut. Piel. rad. עָרָה. Vide plura sub Reg. VII. Mutat. Punct. n. 11. (β). [Sic ob gra-

vitatem dictionis *מִפְנֵי הַשָּׁמַר* Ex. 23, 21. *cave tibi a facie eius*, *וּבִקְשָׁתָם* Hof. 2, 9. *et quaeres illos*, *וְאֵם - אֲבִי אֵינִי וְגו'* Mal. 1, 6. *si nunc pater ego sum, ubi etc.* *וְאֵם אֲרוֹנִים* *וְאֵם אֲרוֹנִים* *si que dominus ego sum, ibid. B.]*

3. *Ob* *conuersum Futuri*, et particulam *אל* v. g. *וַתֵּלֶךְ* Gen. 4, 1. 17. 20. *et peperit.* *וַיֵּלֶךְ* Iud. 16. *et habitauit.* *וַיֵּלֶךְ* Gen. 4, 2. *et pugnauit:* *וַתִּסָּר* Gen. 4, 2. *et perrexit:* *וַיֵּאמֶר* Gen. 1, 3. 6. 9. 11. 14. 20. 24. 26. 28. 29. *et dixit;* *אֶל - הַצֵּר* Deut. 2, 9. *ne hostiliter agas.* conf. Reg. IV. Mut. Punct. II. 11.

*) Recte A. n. in thesi dixit *saepe retrahitur*, non enim semper haec retractio fit ob *conuers. Fut.* v. c. *וַיֵּלֶךְ* Gen. 4, 18. *et natus est;* *וַיָּמוֹת* Gen. 5, 5. 8. etc. *et mortuus est;* *וַתִּשְׁחָת* Gen. 6, 11. *corrupta est;* *וַיֵּאָר* Gen. 14, 15. *et diuisit se;* *וַיֵּשֶׁב* 2 Sam. 2, 32. *et lux facta est;* *וַתִּשְׁאָר* Ruth. 1, 3. *et reuersus est;* *וַתִּהְיוּ* Ruth. 1, 19. *et comota s. turbata est etc.* in primis saepissime, si vltima radicalis sit *א* v. c. *וַיִּקְרָא* Ezech.

Ezech. 20, 29. *et nominatum est*; וַיִּצֵא
 Gen. 8, 7. c. 14, 8. etc. *et exiit*; וַיִּפְצֵא
 Gen. 44, 12. *et inuentus est* etc. et nun-
 quam in Fut. Kal verbi אָמַר si for-
 mam cum () habet, v. c. וַיֹּאמֶר Gen.
 14, 19. etc. B.

4. *Ob Dagesch euphonicum* literae מ vo-
 cis לָמָּה inditum, vid. Gen. 4, 6. bis, c. 12,
 18. Pf. 2, 1. Iob. 3, 11. Ies. 1, 5. Quanquam et
 absque eo Iob. 7, 20. et 1 Sam. 1, 8. vbi ter,
 simul () alternante pro () לָמָּה. Alias
 tonus semper est in vltima לָמָּה.

Et vice versa (β) demittitur ex penulti-
 ma ad vltimam.

(1) *Ob γ Conuersium Praeteriti*, de quo
 vid. §. 39. III. 2. v. c. וְשִׁבַּרְתִּי Amos 1, 5. *et*
frangam; וְהִכַּרְתִּי v. 8. *et exscindam*; וְמָכַרְתִּי
 Ioel 4, 8. *et vendam*; וְהִבִּיאָהּ Leu. 15, 29. *et*
adducet. (2) Quanquam etiam ob affectum
 praecipitati sermonis et ad accelerationem
 actionis indicandam, vt Iud. 5, 12. Ies. 51, 9.
 c. 52, 1. Zach. 13, 7. עֵוִיָּהּ *euigila*; סוּרָה Iud.
 4, 18. bis, *recede*; גִּילִי Zach. 9, 9. *exsulta*;
 קוּמָה Pf. 3, 8. *surge*; et ita Milra in toto li-

bro Psalmorum, praeter Pf. 35, 2. annotante Masora ad h. l. רִיבָה Pf. 35, 1. *litiga*; שׁוּבָה Pf. 6, 5. *reuertere*, et ita adhuc quinquies, notante eadem ad h. l. רָנִי Ies. 54, 1. *iubila*; רָנִי Ies. 44, 23. *iubilate*.

1) Contrarium tamen vel saltim dubium hoc videri posset ex loco Ies. 50, 8. נִצְמְדָה יָחַד *stabimus simul*. Sed resp. *Minister* — subit vices *Methegi*, ibi absolute necessarii, vt deficienti vocali succurrat, alterum tempus supplendo virtute *Reg. I.* et illo praesente — debuisset occupare syllabam vltimam ad modum eiusdem, 2 Chr. 20, 9. et similis exempli Exod. 14, 12. sed quia tum staret immediate ante tonum, ob euphoniā retrahendus esset ad praecedentem syllabam; quae vero quum non sit simplex, vt requiritur, in locum *Methegi* transilit, neque adeo officium ibi tonicum exercet, quod quidem exerceret hoc passu in Accentuatione Metrica, vbi vox illa bisyllaba, quoniam (_) medium ex (:) composito natum stat pro simplici נִצְמְדָה. cf. *Lux Accent. nost* §. 10.

*) Paschta licet sit accentus postpositiuus, toni tamen sedem semper innuit, cum non nisi in voce acuta occurrat; in voce enim penacuta duplex Paschta s. Paschtaim ponitur. Ita Ithibh — praepositiuus accentus semper toni sedem indicat, non enim ponitur, nisi toni sedes in primam vocis syllabam incidat non incipientem a Schuate. B.

§. 7. Praeter Accentus Tonicos datur etiam *Euphonicus* M E T H E G ' dictus, est-
que

que *lineola perpendicularis decore breui morula syllabam retinens siue suspendens ante tonum.* *Metheg* ² autem considerari potest vt duplex: *Adstrictum*, seu pressum, et *Laxum*.

I. *Adstrictum* apponitur (α) *tertia*, vel *quarta* syllabae *simplici*, vocali siue longae siue breui, ante accentum tonicum, sicque *Vocali* ante vocalem, *Longae* quidem, ne vno tempore priuatur; *breui*, ad alterum tempus supplendum, idque ex absoluta necessitate vi *reg. I. Mut. Punct.* vt: *הָאָרֶם, הַכּוֹנֵנִים, הַהָרִים, וַיִּמַּח לְבָהֶן*, Gen. 4, 4. *הַרְמוֹנִים* Ier. 52, 23. (β) *Vocali ante Schua tam simplex* (praesertim in compensationem extriti Dagesch F.) quam *Compositum*, atque hoc vel *integrum* vel *conci- sum* siue abiecto () vt: *הֵיטָה* Gen. 1, 2. *הַרְבִּיעִי* c. 2, 14. (quod *Metheg* ad () omnino est necessarium, ob periculum confusionis cum () *Chatuph*.) *תִּלְדִּי* c. 3, 16. *הִלְלוּ* c. 1, 18. *וְלִהְבִּדִּיל* c. 2, 4. *תּוֹלְדוֹת* c. 1, 1. ter etc. pro *הִלְלוּ*; Ez. 35, 3. etc. pro *הִנְנִי*; Gen. 1, 18. coll. v. 26. *אֶהְיֶה* pro *הִנְנִי*; *אֶעֱשֶׂה* c. 13.

c. 13, 3. *o-holó* ; ex אֶעֱשֶׂה est אֶעֱשֶׂה Ezech. 35, 6. *faciam te* : בְּאַחֲלֶהּ Pf. 61, 5. *beo-hol-chá* ; וּפְעַלְכֶם Ies. 41, 24. coll. 45, 9. *upholchém*.

† *Metheg* hoc necessarium, infinitis locis absens, ex analogia restituendum est. De illius absentia querelam vide ap. Raadt l. 2. prop. 12. §. 1.

II. *Laxum* datur (α) ad *vocalem breuem* in syllaba *composita* ante () expressum, ut in verbis הִיָּה et הִיָּה perpetuo ; vel latens in *Dagesch Forti*, potissimum polysyllaborum, ut: וַיְהִי־ Gen. 3, 5. c. 2. v. vlt. לַחֲיוֹת Ez. 33, 12. *vivere* ; אֶחָיָה Ex. 3, 12. *ero*. וְהָיָה Gen. 12, 2. *et esto* : אֶחָיָה 2 Reg. 1, 2. *viuam*. וַיְחִיָּה Gen. 20, 7. *et viue* ; * וַיִּתְּפְרוּ Gen. 3, 7. *et consuerunt*, coll. c. 3, 8. c. 4, 5. יִנְחָם Ex. 13, 17. *poeniteat* ; וַיִּתְּפְרוּ Ex. 32, 3. *et abruperunt* ; חֲשַׁתְּחוּן Ier. 8, 2. *procubuerunt adorantes*. (β) Ad (:) *initiale* 3 literae maxime gutturalis pronunciatu difficilis, ut: שְׂאוּ- לַחֲלָכָה Pf. 10, 8. שְׂאוּ- Pf. 81, 3. וְאֵת Esth. 9, 7. sqq.

† E duplici causa (adstringendi scil. et laxandi ergo,) *duplex* subinde in eadem voce potest esse *Metheg*; vt: **וַאֲבָרְכָה** Gen. 12, 3. *et benedicam*. **וַאֲשַׁלְחֶהָ** Exod. 3, 10. *et mittam te*. **לַמַּחֲנֶה** Exod. 16, 13. bis etc. *in, ad castra*. **וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ-לוֹ** Exod. 32, 8. *et adorarunt eum*. **בְּמִצְאָנֶם** Gen. 32, 20. *in inueniendo vos*. **וְהִקִּימֹתִי** Leuit. 26, 9. *et seruabo*; **וַאֲבָרְכָה** Ps. 145, 1. *et benedicam*; **אֶהְיֶיבָמָה** Gen. 36, 2. cf. v. 5. 18. bis. 25. **מֵאַחֲרֵיהֶם** Ex. 14, 19. *post illos*; **וַיִּנְהֲגֵהוּ** Ibid. v. 25. *et duxit eos*; et in aliis vix numerandis exemplis.

‡ *Officium* טז *Metheg* interdum Accentus *Tacticus* subit, vt: **וַאֲבָרְכָה** Gen. 12, 2. coll. v. 3. **לְבְנֵימִין** Num. 1, 14. c. וְלְמוֹעֲדִים coll. v. 3. **זְכוּרָה**, **לְנֶפְתָּלִי** Deut. 16, 16. 1, 11. et v. 15. **בְּרֵאשִׁיתָהּ** Hof. 9, 10. *in initio eius*; **מִמּוֹעֲצוֹתֵיהֶם** Hof. 11, 6. *propter consilia illorum*; Sic **וַיַּחֲלֶקְתּוּ** 1 Chr. 27, 4. 6. *et diuisio eius*, in eodem capite v. 1. 2. 4. etc. cum *Metheg* scribitur. Sic nomen *Methuschael* bis occurrit Gen. 4, 18. modo cum *Metheg*, modo cum *Munach*. De quibus

et cessarunt. Adpellantur talia *Metheg* laxa ab Elia Leuita מתגים נכרים *Methagim aliena*, et a R. Saadia מתגים המהגרים *Methagim ficta*. B.

3) Eiusmodi *Metheg* Erpenius *Gr. Ebr. gener. p. 41.* nuncupat *spurium*, quod sit ad vocalem spuriam, contradistinctum *genuino* (eique *primario* vel *secundario*) vocali verae adposito. Ebraei id adpellitant גַּעֲיָה, quae vox in numeris valet 84. quot exempla in lege occurrant. Quanquam deinceps per synecdochen ad *Metheg* quodcunque fuerit translatum; vti etiam simpliciter vocat Spinoza *l. c. c. 4. p. 14. fin. seqq.* vide sis R. Sal. ben Melech in *Michlal Iophi ad Ps. 16, 1.* ad vocem שְׁמִירָנִי et *Obad. v. 11.* ad יִפְגַּשְׁךָ et *Gen. 32.* ad יִפְגַּשְׁךָ.

M E M B R V M IV.

DE DAGESCH, MAPPIK, ET MAKKEPH.

§. 8.

Fundamenta lectionis ebraicae ultimo ingrediuntur *Puncta Diacritica* duo, *Dagesch* et *Mappik*, itemque *Lineola Makkeph*. De quibus iam distincte.

§. 9. *Dagesch* est punctum ventri literarum insertum, vi significationis suae innuens, literam illam durius esse pronunciandam, estque vel *Lene*, vel *Forte*.

I. *Lene*

I. *Lene* est punctum, ventri fex literarum בִּגְדֵּךְ פֶּת (memoriae ergo *bgadkphat*) impressum, tollens ex iis adspirationem (h). *Imprimitur* autem iis Dagesch *Lene* certis conditionibus, nimirum (1) *ab initio periodi.* ^a 2) *Post (:) quiescens*, aut eius vicarium () *furtivum*, siue medium ^b siue finale ^c, *nisi sit in Infin. et Imper. Kal* ^d: *neque ex () et () ortum* ^e: *neque ex () ob ה* *Paragogicum vel Locale* ^f: *neque post vocalem ex (:) composito natam* ^g: *neque post Praefixum in Nominibus* ^h: *neque ante suffixa* הָ, כֵּן, et כֵּן ⁱ: *neque ante* וְת *eiusque pluralem* ^k: (*unico תַּרְבוּת* multitudo excepto, Num. 32, 14.) *neque in voce* בְּגָד *vestis* ^l.

a) בְּרֵאשִׁית Gen. 1, 1.

b) מִשְׁכַּבְתְּךָ Gen. 29, 15.

c) רָקִיעַ בְּתוֹךְ, לִקְחָתָּהּ, בְּרֵאשִׁית בְּרָא vid. p. 67. Gen. 1, 6.

d) עָבְרוּ, עָבַר ex Gen. 2, 16. לְעָבְרָה Ps. 2, 11.

e) בְּסִמְיָהֶם, מַלְכִּים ex ib. v. 2. מַלְכֵי Gen. 42, 25. 35. (vbi perperam plerique codd. legunt Dag.) וְכִבְדֵּי Ez. 3, 5. 6. ex כִּבְדִּים, לֵבָב ex Ion. 2, 4. בְּלֵבָב.

f) בֵּיתָהּ

- f) בית Exod. 28, 26. etc. ex בית.
- g) יחרבו Ez. 6, 6. ex יחרב Ies. 19, 5.
- h) בגדול Ex. 15, 16. בגבורה Ps. 65, 7. Eccl. 10, 17.
- i) בברכם Gen. 2, 18. אכלה.
- k) Ecclef. הילדות Chr. 12, 23. etc. מלכות Dan. 8, 22.
- l) בגדו Gen. 39, 12. bis. Esr. 9, 3. 5. 13. 15. 16. 18.

* Si doctrina aliqua variis exceptionibus et exceptionum exceptionibus est obnoxia, certe haec de Dag. leni post Schua quiescens talis est. Quae A. n. monuit, non omni exceptione sunt maiora, et quae ego longa experientia edoctus proferam, forte successu temporis adhuc emendari poterunt. Excipit A. n. *Infin. et Imperat. in Kal.* Quod Imperativum attingit, res certa est, sed in Infin. non semper deest Dagesch sed tantum in forma regulari ante suffixa, v. c. עמרי Dan. 8, 17. 18. עמרו Ios. 20, 6. 9. עמדם Neh. 8, 7. עברו Ier. 27, 6. etc. (in forma vero irregulari adest Dag. v. c. גשתו Gen. 33, 3. לכתו)

לְכַתִּי 1 Reg. 2, 8. לְרִתָּה Gen. 38, 27.) forte ad differentiam Nominum, quae Kamez Chatuph sub prima radicali habent, quibus post Schua quiescens Dag. imprimitur, v. c. חֲרָבָה Leu. 26, 31. 33. רָחֲבוּ Ex. 25, 10. אָרְבוּ Pf. 90, 10. Ier. 9, 7. אָרְבָּה Hof. 7, 6. Deut. 23, 2. excepto. Sic deest Dag. plerumque post praef. ב et כ v. c. כָּנַפֵּל 2 Sam. 3, 34. Ies. 30, 25. Ez. 30, 4. כָּנַבֵּל Ies. 34, 4. בָּכַתָּב Pf. 87, 6. Sed adest plerumque Dag. post ל praefixum, v. c. לִסְפָּר Gen. 23, 2. לְשֹׁפֵט Exod. 18, 13. לְשֹׁכֵן Num. 9, 22. לְזִבְחָה 1 Sam. 1, 21. לְשֹׁפֵךְ Ies. 59, 7. rarius deest v. c. Ierem. 1, 10. ter. Porro dicit A. n. *neque ex* () *vel* () *ortum*; sed בְּרָכָה semper in St. C. habet בְּרִכַּת v. c. Gen. 28, 4. c. 39, 5. Deut. 33, 23. Pf. 119, 8. etc. Pergit A. n. *neque ex* () *ob* ה *Parag. vel Loc.* unicum hic extat exemplum in בֵּיתָה vel בֵּיתָה. Quae autem A. n. dicit: *neque post vocalem ex* () *composito natam*, iterum cum restrictione sunt intelligenda.

Pri-

Primo in nominibus Dag. adesse, modo adducta exempla docent, adde במערי Ies. 7, 25. deinde etiam in verbis adest Dag. quoties vocalis ex (:) comp. orta sub litera praeform. est, v. c. אחרל Iud. 15, 7. נחרל 1 Reg. 22, 15. ויחררו Pf. 35, 4, 26. תהרה ib. v. 28. etc. Deest vero Dag. si vocalis illa sit in verbis sub litera radicali, v. c. תעזבני Ex. 20, 5. יעבריה Gen. 27, 29. (vbi tamen quidam codd. Dag. in ר habent, qualia vitia typographica passim obuia prudenter sunt obseruanda) Recte se habent quae A. n. dicit: *neque post Praef. in Nominibus, neque ante Suffixa* כן, כם, ה; quando vero dicit: *neque ante וז eiusque pluralem*, iterum duæ obstant voces תרבות Num. 32, 14. et מרדות 1 Sam. 20, 30. nec deest Dag. nisi in ילדות, מלכות, עברות Mallem igitur regulam ita formare: Dag. lene imprimitur post (:) quiescens siue medium siue finale eiusque vicarium () furtiuum, nisi sit 1) in Imperatiuo Kal; nec 2) in Infinitiu Kal forma

ma regulari ante suffixa, vel post prae-
fixa ב et כ, rarissime ל; nec 3) in Futu-
ris post vocalem breuem sub lit. radi-
cali ex Schua comp. natam; nec 4) in
nominibus post praefixa, vel ante suffi-
xa ה, כס, כן; nec 5) ex () vel () or-
tum ante suffixa et in plurali; nec 6) in
vocibus שִׁבְחָה Deut. 23, 2. חִשְׁבָּה Ps. 18,
12. יִלְדוּת Eccl. 11, 9. 10. עֲבָרוֹת Es. 9, 8. 9.
מַלְכוּת Ps. 145, 11. 12. 13. בָּנָה Iud. 8, 26.
יִקְרָעֻם Ios. 15, 38. ib. v. 56. et for-
ma בִּיתָה vel בִּיתָה Gen. 19, 10. B.

3) *Post vocem (α) Milel in syllabam sim-
plicem cum () et () terminantem, (ni-
si litera Dageschanda tono destituatur) vt:*
וַעֲשֵׂה פֶסַח Deut. 16, 1. *et facies Pascha.*
עָלֶיךָ פָּרֶץ Gen. 38, 29. *super te ru-
ptura.* אֶרְצָה כְּנָעַן Gen. 11, 31. c. 12, 5. bis.
נִשְׁבָּה בוֹ Ies. 40, 7. *in-*
flat in illum: עֲשֵׂה פֶרִי Gen. 1, 11. *faciens*
fructum. Sed בֵּיתָה פֶּרְעֹה Gen. 47, 14. *in*
domum Pharaonis. cf. Gen. 28, 2. Ex. 8, 20.

(β) *Post Milra cum accentu Dominico aut*
*Psik notatam, * vt* בֶּן בֶּן Iud. 11, 2. *ibid.*

ibid. v. 5. וַיִּרְדּוּ בַרְגַּת הַיָּם Gen. 1, 28. *et dominamini in piscem maris.* Vbi ב in ברגת habet *Dagesch* ob distinctiū vocis praeviae *Garschaiim*, coll. v. 26. עֲשׂוּ כָלָה Gen. 18, 21. *fecerint consummationem*, ob ministrum *Munach* praecedentem non dageschata esset כ, nisi *Psik* euphonicus intercederet. Adparet hoc liquido ex Ex. 20, 9. et Deut. 5, 13. 17. vocis כָּל et v. 13. trium כָּל, quae literae sunt *Raphatae* ob praecedentem coniunctiū *Munach*, sed *Dageschatae* ob praeuium Dominum *Tiphcham*.

† De Octo illis extra haec duo requisita *Dageschatis*, Ex. 15, 1. 21. et v. 11. 16. Dan. 5, 11. c. 3, 3. Ps. 35, 10. Ies. 54, 12. Ier. 20, 9. quae ipso Masoretharum iudicio, ad Dan. 5, 11. sunt anomala, vid. Danz. l. c. p. 10. f. et R. M. Kimchi מַחֲלֵךְ s. *Gramm.* ad eamque L'Emper. p. 71. f.

- 4) Si in coniunctione duarum בגר"כפה *similium*, vel eiusdem organi prior sit Schuata² ** נִשְׁכָּבָה בְּשִׁיתָנוּ Ier. 3, 25. *iacemus in opprobrio nostro.* 1 Reg. 18, 44. קִטְפָּה פְּכֵי-אִישׁ (nubes) *parua instar volae viri.*

Conf. Ies. 10, 9. 1 Sam. 16, 6. et 8, 6;
 בְּהַכְּבִירִי בְּפָרְעָה Ex. 14, 18. *quum honora-*
bor in Pharaone, coll. v. 4. et 17. Leu.
 25, 53. Conf. Danz. *l. c. p. III.* et R. M.
 Kimchi *Gr. cit.* et ad eam R. Elias p. 70.

II. *Dagesch Forte sequens vocalem* (pro-
 prie) *brevem* 3 *duplicat literas* 4, easque
 omnes, praeterquam gutturales earumque
 aemulam 5 ingredi potest, v. c. אִשָּׁה, *igni-*
tum, semper pro אִשְׁשָׁה *isch-sche*, formae
 לְבָנָה *populus* (arbor.) Quod Dagesch in-
 grediens literas ב ג ד כ פ ת etiam *Lene in-*
cludit, vt: מַתָּן, *mat-tan*, donum, quod liquet
 ex resolutione מִתָּתָן. Est vero *Dagesch F.*
ratione officii specialis triplex.

(α) *Characteristicum*, quando est chara-
 cter certarum *Coniugationum*, vt: *Piel* לָמַד
 docuit, *Püal* לָמַד doctus est, et *Hithpael*
 הִתְגַּדַּל se magnificauit.

(β) *Compensatiuum*, quod compensat li-
 teram aliquam *abiectam*, vt נָתַתָּ *dedisti*, pro
 נָתַתָּה; maxime autem in geminantibus Aiin
 et פֿ, vt: יָגֵשׁ Exod. 24, 14. *accedet*, קָבַי
 Ies. 23, 16. *circui* f. קָבַי 1 Sam. 22, 17. Ps. 48, 13.
 Ios.

Iof. 6, 7. *circuite*: תִּסְבּוּ Iof. 6, 4. etc. *circuibitis*: הִסְבּוּ Cant. 6, 5. *auerte* f. Id Chaldaei et horum more aliquando Ebraei resolvunt in כּ vt: Iob. 18, 2. קִנְיִי pro קִנְיִי *fines*; raro in *literam*, quam *compensare* debebat, vt וְעַמִּים Neh. 9, 22. *et populos*, coll. Iud. 5, 14. pro וְעַמִּים Ps. 96, 13. etc. Constr. וְאַתְּ - עַמִּי Neh. 9, 24. *et populos*, videfis Luc. Chald. §. 5. i. ita מַעֲזִיחַ Ies. 23, 11. *munitiones eius* pro מַעֲזִיחַ e singulari מַעֲזִיחַ rad. עִזָּו.

[Sic יִשְׂרָאֵל Ier. 5, 6. *vastabit illos*, pro יִשְׂרָאֵל, coll. Prov. 11, 3. vbi vi Symboli יִשְׂרָאֵל altera lectio est יִשְׂרָאֵל 3. fut. Kal, altera וְיִשְׂרָאֵל 3 praet. Kal cum ו conuers. Compensantur autem non modo literae mobiles, sed et quiescibiles, v. c. בָּתִּים *domus* pro בֵּיתִים coll. p. 100. ע. א. ita תַּעֲנִינָה Iud. 5, 29. *responderunt*, pro תַּעֲנִינָה coll. 1 Sam. 18, 7. תִּרְאִינָה Mich. 7, 10. *videbunt*, vbi duplex innuitur lectio, altera תִּרְאִינָה, altera תִּמּוּתִּינָה; תִּמּוּתִּינָה Ez. 13, 19. *morientur* pro תִּמּוּתִּינָה formae Ez. 34, 5. B.]

(γ) *Euphonicum*, quod nulla exigente necessitate imprimitur literis

Vel (א) *Mediis*, tum post vocalem longam, aut accentu tonico adfectam, ut: אֵלֶּה *isti*, *istae*, הֵמָּה *illi*, הֵנָּה *illae*. Sic יָמָּה, לָמָּה, *** שָׂמָּה, אָמָּה de quibus vid. pag. 51. et p. 85. n. 4. Quanquam et absque accentu, si vocales breues repraesentant: בָּתִּים *domus* (a בֵּית) forte ad differentiam בְּתִים (mensura liquidorum) vel ad compensationem eiectionis; עֲרוּמִים *nudi* Gen. 2, 25. pro quo est עִירְמִים Gen. 3, 7. וַיְכַנְּנוּ Iob. 31, 15. et *disposuit illum*. At in cod. Berol. et Hal. וַיְכַנְּנוּ. הוּשָׁר *qui natus est* Iud. 13, 8. vbi nota Masorethica הוּשָׁר, conf. Iob. 5, 7. sic הוּשָׁר Ies. 33, 1. *vastaberis*, cum nota הוּשָׁר Ps. 45, 10. *in pretiosis tuis*, cum nota הוּשָׁר Eccl. 10, 8. cum nota הוּשָׁר Ps. 102, 5. *percussum est*, כֻּלָּם Ier. 31, 34. *omnes illi*, cum notis Masor. וַהֲמִיתִיו et *occidi illum* 1 Sam. 17, 35. itidem cum nota Masor. sed consule Hiller. l. c. p. 359. tum post vocalem breuem in vocibus infra de mut. Punct. reg.

reg. IV. IV. β. et reg. V. II. 2. nominandis ;
tum in litera schuata, vt : מקדש *Sanctuarium*
 Exod. 15, 17. pro מקדש vt alias : עקבות *ve-*
stigia Pf. 89, 52. coll. Pf. 77, 20. et עקבי
 Gen. 49, 17. Iud. 5, 22. *calces* ; מַמְרֵימִים *Iob.*
 9, 18. *amaritudinibus* ; יקָהת *Genes.* 49, 10.
congregatio vel potius obedientia ; בַּעֲצֵרֹתֵיכֶם
 Amos 5, 21. *in congregationes vestras*, וְאַכְרָה
 Hof. 3, 2. *et conduxit eam.*

Vel (ב) praeter morem Dagesch Fortis
 literis aliquando *initialibus*, idque vel *per*
Makkeph (quod Ebraeis vocatur Dagesch
 רַחֵיק *Arctator*) vt : מַה-טוֹב וּמַה-נְּעִים Pf.
 133. 1. *Quam bonum et quam iucundum!*
 מַה-נֹּאמַר מַה-נְּרַבֵּר וּמַה-נְּצַמְדֵּק *Gen.* 44, 16.
Quid dicemus? quid loquemur? et quid iu-
stificabimus nos? זֶה-יְהִיָּה Num. 34, 6. 7. 9.
hoc erit : מַה-יַּעֲשֶׂה-לָּנוּ Hof. 10, 3. *quid fa-*
ciet nobis? coll. Iob. 35, 6. מַה-יֵּאמָר ita
 perpetuo in Exod. Leuit. et Numeris ; vel
sine Makkeph (et tum dicitur אֲתִי מֵרַחֵיק *ve-*
niens e longinquo, i. e. *post Milel*) vt : מַה-
 לִי *quare hoc fecisti miki?* Gen. 12,
 18. c. 29. 25. Iud. 15, 11. וְאַכְלֵתָּ שֵׁם *et come-*
 G 3 *des*

des ibi Deut. 27, 7. *והללוך סלה* *laudabunt te Sela* Ps. 84, 5. *והיתה לו* Num. 25, 13. *et erit ipsi.* coll. Ies. 41, 20. *קומו צאו* Gen. 19, 14. Ex. 12, 31. *surgite, exite*, Germani dicerent *auf! fort! heraus!*

[Dag. hocce non nisi post syllabas simplices legitur, et vi eius duae voces instar vnius efferuntur, propter affectum vehementiorem vel festinationem actionis. Crederem idem Symbolum esse Masoretharum, quo differentes ratione lin. Makkeph codicum lectiones innuerunt. Si scil. lineola Makk. in plerisque Codd. adfuit, in paucioribus autem defuit, tunc intercedente Makkeph, Dag. posuerunt; v. c. *והיתה זאת* Leu. 16, 34. *et erit hoc.* Si autem pauciores Codd. lin. Makkeph posuerant, maiorque numerus eam omiserat, tunc Dag. sine Makkeph adest; v. c. *משחת שם* Gen. 31, 13. *unxisti ibi.* B.]

מה quandoque cum sequente vocula coalescit in vnam, vt: *מה זה* *quid hoc?* Ex. 4, 2. pro *מה זה*, *מלכם* *quid vobis?* Ies. 3, 15. pro *מה להם*, *מהם* *quid isti?* Ezech. 8, 6. pro

pro מַה הֵם, vt in his ק' marginale indicat. Sed potius vtraque forma vsurpata illo symbolo Kethib effabilis notatur, notante Hil- lero *l. c.* p. 113. Sic et מַדּוּעַ *quare?* est com- pos. ex מַה et דּוּעַ (formae בּוּל pro יבּוּל *prouentus*) q. d. *quae scientia, aut ratio est?* מַתְּלָאָה Mal. 1, 13. *quae vel quanta est mole- stia?* Quorsum etiam cum Dn. Danzio iis- dem cum eodem rationibus ductus (*in- terpr. Ebr. Ch. p. 281. 282.*) refero voces compositas, לְמַבְרָא שׁוֹנָה 1 Chr. 15, 13. atque לְמַרִּי 2 Chr. 30, 3. vbi מ non est *praefixum* (quo de §. 39. I.) sed indicio טִעַנָּה () de- curtati pronominis מַה, pro לְמַה - בְּרִי, לְמַה - רִי. Vnde non vertendum, *inde a principio; usque ad sufficientiam*; sed com- mode ita: *Propterea quod in principio; ad id quod sufficit.* Sic vltimum pariter resol- vit Seb. Schmidius *in tr. de Pasch. p. 197.* vertitque *iuxta id, quod sufficeret.*

Dagesch in voce שְׁתִּים *duae* est plane in- solens: accurate enim loquendo neque est *Forte*, neque *Lene*, quamuis istud propius, quam hoc signet. Est namque pro שְׁנֵתִים,

et hoc pro שְׁנַיִם ex masc. שְׁנַיִם *duo*, inferto solum ה foem. () quidem sub ה elevandum esset in () vi reg. V. I. III. sed quoniam sic confunderetur cum שְׁנַיִם *biennium*, abit iuxta reg. I. et sic ה schuato excidente, ἀναλόγως emergeret שְׁנַיִם. Sed ad venustam correspondentiam cum masculino ש schuatur, signo compensationis nihilominus in ה remanente. [Eadem ratio est ד Dag. in אֵהָ quod dicitur pro אֵהָ ex אֵהָ. B.]

Dagesch Forte ex litera Schuata frequenter excidit, e. g. וְיֵהֱ Gen. I, 5. *et fuit*, pro וְיֵהֱ; הֵנָּה I Reg. 14, 10. *ecce ego*, pro הֵנָּה; הֵלֵלִי Ps. 113, 1. *laudate*, pro הֵלֵלִי.

1) Nuncupantur ab Ebraeis אֲוֵתִיּוֹת פְּפוּלוֹת *Litterae duplices*, propter *duplicem* earum *pronunciationem*. Pronunciantur enim nunc ut רַפּוֹת vel רְפּוֹת *molles, lenes*, siue cum adspiratione, nunc ut קְשׁוֹת *duræ* siue cum Dagesch. Quum essent *Raphatae* siue adspiratae olim lineola transversa רַפִּי *Raphe* dicta, superne notabantur h. m. בִּגְדֵי כֹהֵן, cuius vestigia adhuc pauca *ob duplicem respectum* in Lege exstant, nempe Exod. 20, 9. 13. et Deut. 5, 13. 17. [Masorethae tamen etiam literas, in quibus Dag. Forte praeter ordinem deest, hac voce insignire solent, v. c. Iud. 16, 16. 28. B.] Quod autem litterae illae sex, quibus

quibus antiquitus et ך adiunctum fuit, Talmudicorum tempore duplicem et distinctum sonum habuerint, variis documentis ex ipso Talmude euincit Buxtorfius *in supra cit. lib. de Punct. Orig. Auct. et Antiq. P. I. p. 228. seqq.*

*) Immo post quamcunque vocem cum Accentu Domino, etiam Milel; v. c. מִמֶּנּוּ פִי Genes. 2, 12. מִצִּיָּהוּ בְּאַמְרָתָהּ Ps. 3, 6. הִקִּיצוּתִי פִי Iud. 11, 2. אֲבִינִי פִי Ps. 33, 4. Ita etiam saepe post () distinctiuum, v. c. עֲבֹדוּ אֶת־יְהוָה בִּירְאָה Ps. 2, 11. *colite Iehouam cum timore*; אֹרְיֵעַ אֲמוֹנָתְךָ בִּפִּי Ps. 89, 2. *manifestabo fidelitatem tuam ore meo*, etc. Haec causa grammaticis Ebraeorum dicitur מַפְסִיק *pausans*, eademque huius Dag. est ratio, ac ab initio periodi positi. B.

2) Cuius conditionis rationem reddit R. Isaac f. Samuelis Leuita ap. l' Empereur *ad M. K. l. c.* כִּי שִׁכְבַּר *quia difficile est pronunciare duas literas eiusdem pronunciationis, quum ambae sunt aspiratae.*

**) Fieri hoc tantum ab initio vocis solet, vbi priori Dag. imprimitur, v. c. וַתִּתְפָּשֶׂהוּ בְּבִגְדֹוֹ Gen. 39, 12. *et adprehendit illum in veste eius*; וַיְהִי בְּבוֹאָם 1 Sam. 16, 6. et 18, 6. *et factum est cum venirent*; וְנִשְׁכַּבְּהָ בְּבִשְׂתָנוּ Ies. 10, 9. *habebimus in opprobrio nostro.* Non autem in media voce, v. c. וַיִּבְּאוּ 2 Reg. 11, 8. 2 Chron. 22, 7. *et inueniendo eum*; וַיְבִי יֹסֵף סָבְבוּ Ios. 6, 15. *circumiuerunt.* B.

3) Ad syllabam perficiendam, itaque *Symbolum syllabae compositae*, in qua proprie est *vocalis brevis*, vid. p. 76.

4) Vi nominis sui, quod habet a themate Chald. *וַיִּגְרָוּ* *grauauit*. Est ergo Punctum, quod *grauat literam*, et aggrauando illam *condensat*, docente Alhardo de Raadt *l. c. definit. X. p. 52.* In se autem nil nisi *compendium scriptiois* pro litera duplicanda, quemadmodum et Latini iuxta ac Germani *m* vel *n* duplicandum, saepe lineola super imposita indicare solent, v. gr. *im̄ineo*, pro immineo, *sum̄us* pro summus, *año* pro anno, *Sim̄el*, *nen̄en*.

5) Sunt enim vel meri spiritus, vel spiritum includunt, atque in gutture efformantur, ac proinde vix ac ne vix geminari commode queunt; vel, vt Spinoza *l. c. c. 2. p. 3.* „edisserit, quia certam aperturam „gutturis et modum spirandi indicant: adeoque, vt „apud Latinos litera H, ita apud Ebraeos gutturales „duplicari non possunt. Nihilominus *ⲛ quater*, et *Ⲛ duodecies* analogice *dageschata* occurrunt, quae tamen vt plane *ἀνομαλως* a Masorethis annotata sunt. Conf. de *ⲛ* Gen. 43, 26. et Ebr. 8, 18. Leu. 13, 17. Iob. 33, 21. De *Ⲛ* Ez. 16, 4. bis. Prou. 3, 8. c. 14, 10. c. 11, 21. c. 15, 1. 1 Sam. 1, 6. c. 10, 24. c. 17, 25. 2 Reg. 6, 32. Cant. 5, 2. Ps. 52, 5. Ier. 39, 12. vide Wasm. *Hebr. Restit. Membr. iiii. p. 16.* et Danz. *l. c. p. 150. seq.* Quanquam illud punctum in *ⲛ cl.* Hillerus *instit. L. S. p. 67. 540.* legendum censet, vt *Ⲛ Dageschatum*. Vt enim *Ⲛ* in *ⲛ*, ita pariter *ⲛ* in *Ⲛ* conuerti.

***) Dag. in *ⲙַרְיָ* videtur potius esse compensatiuum, est enim ex rad. obsoleta *ⲙַרְיָ* quod Dag. docet quoties incrementum capit, v. c. *ⲙַרְיָ maria*, *ⲙַרְיָ ma-re eius.* B.

§. 10. *Mappik*¹ est punctum, *literae ה* finali, vocali destitutae, impressum, indicat eam *moveri*, * vt: *נָבָה* Ps. 131, 1. 2 Chr. 26, 16. c. 32, 25. Ies. 52, 13. *turgidus*, *superbus fuit*, *נָבָה* Iob. 22, 28. Ies. 9, 1. *fulsit*, *נָבָה* Ps. 63, 2. *desiderat*; *תִּתְמָה* Eccl. 5, 7. *mireris*: *מִתְמַחֶמָה* 2 Sam. 15, 28. *cunctans*. *וַתֵּלֶה* Gen. 47, 13. *et furebat*, *וַתֵּכָה* Iob. 17, 7. *et caligavit*, coll. §. 41. 2) *אֱלֹהִים* *Deus* (colendus.) It. in Affix F. *הָ* *Eam*, *eius*. It. in part. *הָהָה* Ez. 30, 2. *ah!* et *אָהָה* Joel 1, 15. *ah!*²

1) *מֵפִיק* *egredi faciens*, *producens* (Partic. Aphel rad. *נָפַק* *egredi*, *prodire*, Dan. 2, 14.) *הָ* e numero quiescentium et quasi domi latitantium. vid. p. 29.

*) Absentiam huius *Mappik* in quibusdam codicibus innuit lineola *Raphe* *רָפֵה* *הָ* imposita, v. c. Ex. 9, 18. Num. 15, 28. 31. c. 32, 42. B.

2) Inconuenienter *mediano* post (.), vt in *יִתְקַל* Gen. 8, 12. et similibus. Nam 1) ad quid ipsi signum motus? quem iam satis arguit vocalis ei subfirata. *Inquis*: Id etiam valere posse de *הָ* v. gr. in *אֱלֹהִים* infalibile motus signum *patach furtiuo* indicante. At dispar certe ratio est *patach furtiuo*: hoc quippe non indicat motum, sed *motus modum*, motum non efficit, sed consequitur, conf. p. 67. et 74. n. 11.) Proinde etiam vocalis naturae *הָ* apta, vt (.) et (.) si praecesserit, disperit. Quia simulac propria vocalis literam *הָ* subit, tam (.) *furtiuum*, quam ipsum *Mappik* abit.

abit. Quae omnia fane de ך fecus se habent. 2) Si post (.) ך mouendum accipit *Mappik*, quidni et post (..) ? v. c. in שׂיׂ Deut. 22, 1. etc. 3) Punctum literae ך impressum (α) *compensat* literam eiectam, v. gr. כ *Characteristicum Niphal* in יִחַל, quod est pro יִחַל quemadmodum יִפְקֹד pro יִפְקֹד, vt grammaticorum filiis constat. Sequitur ergo, quod punctum illud כ extritum compenſet. Si hoc? tum fieri nequit, quin bis audiatur illud ך, ſemel pro litera, quam compenſat, et ſemel pro ſe. Si enim ſemel tantum audiretur, quomodo compenſaret? (β) Signat coniugationem *Piel* in חִיבְּתָה Dan. 1, 10. ac חִיבְּתָה Pf. 22, 30. quod nemo negabit; adeoque Punctum illud *Dagesch Forte* ſit, neceſſe eſt, *Mappik* nullo modo, cum nihil ſit, quod huic conuenit. Et quid magis inconueniens eſſe poteſt, quam quod punctum in ך in חִיבְּתָה Exod. 22, 17. Deut. 20, 16. *Dagesch forte* eſſet, et in חִיבְּתָה non eſſet? cum ſint tempora eiſdem coniugationis, illud futurum, hoc praeteritum. *Nec* (.) eo caſu *pro longo*, abiecto fulcro, venditari quit, quoniam פִּקֹד non habet פִּיקֹד, ſed פִּקֹד, maxime cum *Dagesch forte* ſequatur vocalem breuem in ſyllabae perfectionem, vid. p. 105. n. 3. *Nec* denique eſt, quod geminum huic Puncto affingas officium *et pro Mappik et pro Dagesch Forti*, cum nulla prorſus hic ſit euidens neceſſitas, quae vrgeat illam coalitionem, vt in puncto (׳) cum puncto װ et ס, cf. p. 48. (β)

§. II. *Makkeph*, ׀ eſt *lineola transuerſa*, capiti literae vltimae vocis praecedentis et primae ſequentis adiecta, quae voces ſub
vno

vno *Accentu* tonico copulat ad continuam earum pronunciationem, vt כִּי-יֵלֶךְ יֵלֶךְ-
 לָנוּ בֵּן נָתַן-לָנוּ Ies. 9, 5. *Nam- puer natus est-nobis, filius datus est-nobis:* אֶת-כָּל-
 אֶת-כָּל- Gen. 1, 29. *omnem herbam:* עֵשֶׂב
 כָּל- Gen. 25, 5. *omne-quod-ipsi.* אֲשֶׁר-לוֹ
 כָּל- Ps. 16, 3. *omne-desiderium meum-in eis.* חֲפִצֵּי-בָם

- 1) Perperam *Makkaph*, vt rectissime notat Dn. Danzius *l. c. p. 129.* quippe quod voci copulatae competit, non lineae copulanti: rectiusque deriuatur pro officio suo a rad. Syr. כִּקַּף, *copulari*, quod in Partic. Praef. Aphel habet מִקְּף *copulans*: in Part. Praet. מִקְּף *copulatum*. Makkeph autem inuentum et adhibitum esse videtur, (α) ad intimiorem nexum parandum inter voces per regulam syntacticam cohaerentes, et saepe non sine affectu quodam in pronunciatione exprimendas. Qua parte ei quodammodo respondet Latinorum *Hypphen*, quasi *subunionem* dicas, v. c. in *Semper-virgo, semper-lenitas, ante-malorum.* (β) Propter doctrinam *Accentuatoriam*. Quum enim tres voces per duos Accentus ministros coniungere non liceat; et tamen saepe tam arctus sit nexus, vt commodè voces dirimi nequeant, ideo per *Makkeph* duae connectuntur, et stant pro vna. Et (γ) propter multitudinem *Monosyllaborum*, quae si singula *Accentu* notata essent, Lingua Ebraea *syllabas* potius, quam voces *numerare* videretur, quo pacto continua *κακοφωνία* in tonorum collisione oriretur. Caeterum *Makkeph*

Makkeph respectu *Accentuum* idem est, quod *Schua* respectu *Vocalium*. Nam quemadmodum *Schua* est copula *Consonantium*, ut, quae vocali est cassa, vna cum vocali alterius commode pronunciari posset: Sic *Makkeph* est copula *vocum*, eum in finem, ut vox aut voces *Accentu* orbae, commode cum voce *Accentu* notata efferri possent. *Makkeph* ergo non magis *Accentus* est, quam *Schua* vocalis, sed indicium *Accentus* absentis, ut *Schua* vocalis deficientis.

MEMBRUM V.

DE MUTATIONE PUNCTORUM.

§. 12.

Delibata nunc doctrina *Literarum* et *Punctorum*, utpote *Principiis Lectionis*, conuenienter heic statim agetur de *Punctorum Mutatione*. Puncta autem varias ob causas varie inter se permutantur, causa tamen genuina est *Toni* cum incremento vocis *mutatio*. *Crescente* enim *voce*, si *tonus* simul *mutatur*, *decrescit* *vocalis*. In omni autem alteratione *Punctorum* consuli debet iustae et debitae cuiuslibet syllabae perfectioni, quam ut habeat, hoc maxime praesup-

supponendum est Principium: *Vnamquamque Syllabam flagitare duo tempora.*¹ Quo rite obseruato, cui et ipsa distinctio Vocalium in *Longas et Breues*, consentientibus praestantissimis Grammaticis, innititur, ex intricata alias doctrina mutationis Punctorum facile et feliciter expediemur, multisque exceptionum exceptionibus superfedebimus. Vi igitur principii illius primi, fluunt hae regulae sequentes, quarum duae priores sunt fundamentales reliquarum, adeoque semper in eas resolubilium.

Reg. I. *Vocalis Brevis non absoluit syllabam,*² nisi acquirat post se tonum vel *Metheg*, vel *Literam*³ siue explicite siue virtualiter per *Dagesch Forte*, vel *vicaria* sit; (vid. infra not. i.) alioquin, si nihil inde subsidii capit, *perit*, substituto *Schua*, vt: פִּקְדָּה pro פִּקְדָּה; vel in *analogam longam* transit, quo de Reg. V. vel *retrahitur ad literam praeced. Schuatam*, facta np. apocope ה, de qua vid. §. 41. I. (2)

Reg. II. *Vocalis Longa absoluit Syllabam: sed tertiam ante Tonum occupans, non absoluit, nisi adsit Metheg.* Pro-

Probatio et Illustratio.

Vocalis namque *Longa* gaudet duobus *Temporibus longitudinis* siue *essentialibus*, vid. p. 63. not. 7. ac proinde vi principii primi absoluit syllabam. At *in tertia ante Tonum* non gaudet duobus temporibus, quia ob distantiam ab Accentu celerius pronuntianda, eo ipso aliquid de sua longitudine amittit siue vno tempore truncatur, atque ita fit *Vocalis brevis*, quae nisi acquirat aliunde (ex Reg. I.) tempus nouum, perit. Meretur hoc vno alteroue exemplo illustrari. In voce קָבֵר vtraque syllaba sua stat perfectione, licet differat ratione quantitatis, dum vltima *quatuor* habet *tempora*, duo *essentialia longitudinis*, vnum *latitudinis* ob accessum literae, et vnum *altitudinis* ob tonum. Iam si voci illi adponatur terminatio plur. Masc. ים, eidemque tonus, erit קָבֵרִים. Quum autem sic (ִ) tertiam ante Accentum tonicum occupet, ac proinde longitudine sua requisita efferri nequeat, quia ad tonum celerius fertur pronuntiatio, hinc (ִ) vno tempore priuatur, quo pacto fit

voca-

vocalis brevis, nempe **דָּבָר**; brevis autem vocalis non acquirens novum tempus perit, eiusque loco venit signum vocalis absentis, nempe (:) h. m. **דְּבָרִים** Ex. 4, 10. etc. Eadem via ex **לֵב** *cor*, accedente terminatione Plur. foem. **לְבָבוֹת** fit **וְ** Chr. 28, 9. *corda*. Sic ex **בָּקָר** *mane* fit coll. Reg. V. num. III. **בְּקָרִים** conf. Ps. 73, 14. et 101, 8. Thr. 3, 23 Iob. 7, 18. ex **קֶמֶץ** *manipulus* fit **קִמְצִים** Gen. 41, 47. Ita **שֶׁעַל** *pugillus* 1 Reg. 20, 10. **רֶמַח** *lancea*, Ier. 46, 4. **פֶּעַל** *opus*, 2 Sam. 23, 20. 1 Chron. 11, 22. **שִׁקָּת** *canalis* Constr. Gen. 30, 38. **גֶּרֶן** *area* Joel 2, 24. Vel pro (:) simplici sub tertia alternante (:) composito propter originem vocalis, in **קִרְשׁ** *sanctitas*, quod facit **קִרְשִׁים** Ex. 26, 33. 34. c. 28, 38. Leu. 22, 4. Ezech. 41, 4. 2 Reg. 12, 19. 2 Chr. 29, 33. c. 31, 12. c. 35, 13. Neh. 10, 34. in hoc tamen loco *Veneta Magna* legere **קִרְשִׁים**, testis est Buxtorfius in Lex. Occurrit et **קִרְשִׁים** Exod. 29, 37. c. 30, 10. Ez. 36, 38. et cum affixis **קִרְשֵׁי** Ezech. 22, 8, 26. c. 44, 3. 13. *sanctuaria mea*, **וְקִרְשֵׁיהֶם** 2 Chr. 15, 18. coll. Ez. 44, 8. Deut. 12, 26. At

H 2 Reg.

2 Reg. 12, 19. est קְרָשִׁיו *et sanctitates eius*. Vbi quidem R. D. Kimchi *Michlol fol. 53. col. 2. lin. 15.* adducto loco cit. Ez. 36, 38. punctum sub ק habet pro קָמֶזַח *Kamez longo*, coll. b. Melech in *Michlal Iophi d. 1.* At male. Repugnat enim omni analogiae, et origini vocalis, cui, quoad eius fieri potest, perpetuo consulendum. Quodsi ad principium nostrum exigamus, res clara est. Est enim pro קְרָשִׁים. Iam autem vi Regulae nostrae II. (·) ob accelerationem ad accentum exiit vno tempore, adeoque est vocalis brevis (nempe (·) Chatuph siue O breue) quae quia accipit *Metheg* tempore *Refrenationis* eam adaugens, manet, habetque duo tempora. Leges itaque *Koda-schim*, non *Kadaschim*. Eiusdem rationis est שְׂרָשִׁיו Iob. 8, 17. c. 18, 16. Ez. 17, 6. Am. 2, 9. coll. Ez. 17, 7. 9. bis. Ps. 80, 10. *Scho-ra-scháv*. Confer his congruum iudicium cl. Danzii l. c. p. 89. 90. 91. [Pugnare tamen pro (·) magno in his duabus vocibus, mihi videtur, 1) quod nulla causa adfit, quare (·) Chatuph (:) suum abiecerit, quod

quod alias nunquam fieri solet, nisi sequatur aliud (:) vel simplex vel compos. vid. Reg. VI. de Mut. Punct. II. III. v. c. קָרְשִׁי pro קָרְשִׁי, 2) quod nec causa adsit coll. p. 49. cur figura (ֿ) per o legatur, cum nec sit ante aliud (ֿ) Chat. nec in syllaba compos. sine tono. Metheg autem adpositum aequae voc. longae conseruare ac brevis compensare potest quantitatem. Forte igitur praeter קָרְשִׁי et שָׁרְשִׁי etiam antiquitus adhibitae fuere formae קָרְשִׁי et שָׁרְשִׁי. Caeterum humani aliquid passus est A. n. quando sibi aduersari credit Kimchium et b. Melech, quum potius vterque cum A. n. eandem foueant sententiam. Nominant quidem Kamez רַחַב *latum*, hic vero est terminus, quo Kam. Chatuph concisum denominare solent, v. c. Kimchi l. c. lin. 10. a fine, de forma וִיקְרָא פֶּא הַפֶּעַל בְּקִמְץ אֶהְיֶה dicit וִיקְרָא פֶּא הַפֶּעַל בְּקִמְץ, *legitur prima radicalis cum Kamez lato*. Id. l. c. fol. 23. col. 2. med. de forma והעבר אם פֶּא הַפֶּעַל גְּרוּנִית dicit: וְהַעֲבֵר אִם פֶּא הַפֶּעַל גְּרוּנִית, *ישתנה הקמץ חטף תחת אות הגרון והוא* et praeteritum, *si prima radicalis*

*gutturalis est, adsumit Kamez Chatuph sub
 litera gutturali et He accipit Kamez latum,*
 v. c. *העמר*. conf. eundem fol. 48. col. 3.
 init. B.] Porro *קִישׁ* accedente affixo (י)
 esset *קִישׁוּ*, sed iam (׳) solito celerius ob
 distantiam toni efferendum exuitur tempo-
 re, retinens tantum vnum tempus, ac pro-
 inde vocalis brevis est, quae, quum mutato
 pariter (׳) in (׳׳) vi Reg. I. acquirat post se
 literam, *tempore latitudinis* eam augentem,
 habet duo tempora, vt ita emergat *קִישׁוּ*
 1 Chr. 16, 10. 2 Chr. 30, 27. *sanctitas eius.*
 Si autem pro (׳) simplici sub gutturali est
 compositum (׳׳) vi Reg. VI. I. III. tunc vo-
 calis brevis (׳׳) ad syllabam simplicem sic
 reducta, acquirit tempus refrenationis Me-
 theg, (׳׳) tamen abiecto vi Reg. VI. II. III.
 vt *פִּעִלּוּ* Ps. III, 3. *opus eius*; et per aequi-
 pollentiam temporum *פִּעִלּוּ* Ies. I, 31. Ier.
 22, 13. Addo etiam *חִפִּי* quod cum Affixo י
 esset *חִפִּיִּי*. At (׳׳) accelerando ad tonum
 tempore exutum fit vocalis brevis, et cor-
 repto quoque sequente (׳׳) in (׳׳׳) acqui-
 rens literam, habet duo tempora, vnum
essen-

essentiale, alterum *latitudinis*, hac forma:
 חֶפְצִי Ies. 44, 28. c. 46, 10. *voluntas mea*. Par
 ratio in reliquis. Atque ita vocalis longa
 tertiam ante accentum occupans non ab-
 soluit syllabam, q. e. d. Alia autem est ra-
 tio, si eo loco *Metheg* adsit. Illud enim
 breui morula vocalem decore *refrenat*, ne
 ocius, vt solet, dilabatur ad syllabam se-
 quentem ipsumque tonum, itaque tempo-
 re orbetur. e. g. מִגְנִים I Reg. 10, 17. quin
 et constructe מִגְנֵי הַזָּהָב I Reg. 14, 26. 27.
 2 Chr. 12, 9. *scuta aurea etc.* ex מִגְן; מַעֲוֶה Ies.
 17, 10. *roboris tui etc.* ex מַעֲוֹז coll. Reg. IV.
 n. II. 4. et constr. vid. Ies. 30, 2. 3. Quae
 duo Nomina sub מ Heemantico vbiuis ()
 mediante *Metheg* feruant. Quibus add.
 בִּקְשָׁה *petitio cum Affixis*. conf. Esth. 5, 6. 8.
 c. 7, 2. 3. c. 9, 12. Efr. 7, 6. חֲרָשִׁים I Chron.
 29, 5. Hof. 13, 2. etc. sed *sine Metheg* חָרָשִׁים
 I Chr. 4, 14. bis. Ies. 3, 3. coll. Neh. 11, 35.
artifices, fabri: שְׁבָעִים Dan. 9, 24. 25. bis
 26. c. 10, 2. 3. et שְׁבַעֲוֹת Ex. 34, 22. *septima-*
nae; at *pereunte Metheg* שְׁבַעֲוֹת Ier. 5, 24.
 Ez. 45, 21. שְׁבָעִים Leu. 12, 5. *septimanae*
 H 3 *duae.*

duae. בְּרִיחִים Ies. 43, 14. alias *sine Metheg* בְּרִיחִים 2 Chr. 14, 7. etc. *vestes*: Constr. סְרִיסִי Esth. 2, 21. c. 6, 2. 14. coll. c. 4, 5. at *abeunte Metheg* סְרִיסִי Gen. 40, 7. *eunuchi*: אֶהֱלִים Gen. 25, 26. Ier. 6, 3. Iob. 12, 6. coll. Gen. 13, 5. 2 Reg. 7, 10. sed *sine Metheg* אֶהֱלִים Iud. 8, 11. Ier. 35, 7. 10. *tentoria.* אֶרְחָתָיו Ies. 2. 3. sed *sine Metheg* אֶרְחָתִי Iob. 13, 27. *semittae meae.* Ergo vocalis longa, licet sit in tertia ante tonum, si habet *Metheg*, absolvit syllabam, q. e. d.

Reg. III. *Vocalis Longa secundam a tono occupans* ⁴ *et manet et abit.* Communissime tamen manet in Nominum formis *Absolutis* ^a *et Affixis* ^b; *Abit in Constructis* ^c, nec non in *Verbis* ac *Participiis* ^d (Actiuis ubi (ִ). Nam in passiuis libere (ִ) manet et abit, quamuis hoc minus quam illud) itemque in *Monosyllabis Sing.* בֵּן et שֵׁם, cum suffixis.

[Not. Vocalis longa in secundam a tono veniens in verbis ac participiis actiuis perit; sed vocalis longa, quae primitus in secunda fuit, permanet. v. c. (ִ) radicis

dicis מִשְׁלָּה in incremento מִשְׁלָּה
etc. ita Cholem vocis מוֹשֵׁל in incremen-
to מוֹשֵׁל etc. B.]

a) Exempla vero, vbi vocalis *abit*, habes
in his : צִפְרִים Leu. 14, 4. 49. coll. Neh. 5,
18. Ies. 31, 5. a צִפֹּר *avis* : שִׁבְלִים *spicae*
Gen. 41, 5. 6. 22. 23. coll. v. 7. bis. 24. bis. 26.
27. Ruth. 2, 2. a שִׁבְלָה *spica, fluxus* : כְּתָנוֹת
Ex. 28, 40. a כְּתָנִית *tunica* : הַמְחֻלְקוֹת 1 Chr.
27, 1. a מְחֻלְקוֹת 1 Chr. 27, 2. 4. *distributio* :
מְקֻלוֹת Zach. 11, 7. coll. Gen. 30, 37. 38. 39.
41. 1 Sam. 17, 43. *fine Dagesch. F.* vi Reg. V.
† a מַקֵּל *baculus* : מִזְבְּחוֹת Num. 23, 1. 14. 29.
etc. a מִזְבֵּחַ *altare* : חֲרָשִׁים Ies. 35, 5. ex
חֲרֵשׁ *surdus* : פְּסָחִים Ies. 33, 23. a פֶּסַח *clau-*
dus : עִוְרִים Pf. 146, 8. Ies. 29, 18. etc. ab
coecus : פְּקָחִים Ex. 23, 8. a פִּקְחָה *apertus* sc.
oculis. אֶלְמִים Ies. 56, 10. Hab. 2, 18. ab
אֶלֶם *mutus*. עֲקֻשִׁים Prou. 2, 15. ab עֲקֻשׁ
peruersus. עֲלִגִּים Ies. 32, 4. ab עֲלִגָּה *balbu-*
tiens, ad quorum formam est שְׁקֻמִּים 1 Reg.
10, 27. *sycomori*, ex singulari non occurren-
te שְׁקָם Dag. ex litera Schuata eiecto.
צִפְרֵדַּעִים Exod. 7, 29. c. 8, 1. 3. 4. 5. 7. 8. 9.

a צַפְרָדַע v. 2. *rana*: Ez. 4, 9. *speltas*
 a נַהֲרִים Gen. 24, 11. 12. *duo flumini*
 a נָהָר.

b) At a מִקְלִי est Zach. 11, 10. Gen. 32, 11. *baculus meus etc.* ita in מִזְבֵּחַ *altare*, et כִּסֵּא *thronus*; a מִקְדָּשׁ *sanctuarium*, est semel מִקְדָּשׁוֹ Num. 18, 29. *rem sacram eius*: a שָׁטָן est לשָׁטָנוֹ Zach. 3, 1. *in aduersarium eius*, pro לשָׁטָנוֹ, *formae* לְדַבְּרוֹ Ps. 106, 24. a דְּבַר *verbum*. a יָקָר est הִיקָרָה Num. 11, 23. *an pretiosum sit tibi verbum meum?* Et sic a גָּלָל est כְּגָלָלוֹ Job. 20, 7. *sicut stercus*, pro כְּגָלָלוֹ, () hic insuper alternante pro () vid. §. 13. n. 7. a מַעֲשֵׂרוֹ est מַעֲשֵׂר Leu. 27, 31. *de decima sua*, coll. Reg. VI. II. III. a קִרְקָר est קִרְקָרוֹ 2 Sam. 14, 25. Ps. 7, 17. Job. 2, 7. *verticem eius*, alii etiam legunt cum () sub ק mediano, ficuti קִרְקָרָה Deut. 28, 35. *verticem tuum*: a סָבַל est סָבָלוֹ Ies. 9, 3. c. 10, 27. c. 14, 25. *onus eius*.

c) Nisi sit (a) *Vocalis impura* vel potius *prægnans*, id est, includens literam quiescentem, aut Dagesch Forte, vt: רַעַת Gen. 6, 5. *malitia*, ex עֲקָתָהּ Ps. 55, 4. *pres-*

pressuram, ab עֹקֶם : דְּמָה Deut. 23, 26. bis.
segetem, ex קֹדֶם, cuius formam sequitur
 דְּמָה Jer. 7, 31. c. 19, 5. 26. 18. Hof. 10, 8. *ex-*
celsa, qs. ex בֹּדֶם. Sic et cum *affixis*, me-
 diante tamen *Metheg* coll. reg. II. vid. 2 Reg.
 18, 22. 2 Chr. 32, 12. Ies. 36, 7. Vnde illud
 דְּמָה Ies. 53, 9. alia vox est. עֵרִי Ex. 1, 11.
 Leu. 25, 32. 33. Num. 32, 36. *urbes*, ex עוֹר;
 שְׂרֵי Gen. 12, 15. *principes*, ex שׂוֹר. Ita בִּזְעָה
 Gen. 3, 19. *in sudore*, a זָע *moueri* cum e for-
 tiori motu existat sudor, etc. (Sed שִׂשׂוֹן et
 מְשׂוֹשׁ *gaudium*, מְנוֹר *agitatio*, et זָרוֹן *super-*
bia sequuntur regulam;) תֵּבַת Gen. 6, 14.
 Exod. 2, 3. *arca*, formae הֵיכַל, Dan. 1, 4.
palatium, vti etiam cum intermedio י scri-
 bit Ravius in *Epit. Conc. Hebr. et Chald.*
Buxt. p. 1955. quemadmodum עֵיפָה Am.
 4, 13. et sine י עִפְתָּה Iob. 10, 22. *obscuritas*
maxima; et sic תֵּבֶל Prou. 8, 31. *orbis*, et
 נֶכֶר Deut. 31, 16. *alienigena*; חֲמַת Gen. 21,
 14. et חֲמַת v. 19. *lagna*. חֲרָשׁ בְּרִזָּל Ies. 44, 12.
faber ferri, ferrarius: חֲרָשׁ עֲצִים v. 13. *fa-*
ber lignorum, lignarius, in plur. חֲרָשֵׁי עֵץ
 2 Sam. 5, 11. *fabros lignarios, et*
 H 5 *fabros*

fabros lapidum, i. e. latomos. Est enim חֲרָשׁ
 formae נָחַב *fur*. (β) Nec (..) *ante se ha-*
beat Schua quodcunque, etiam latens in lite-
 ra Dageschata, e. g. בִּרְכָה 2 Sam. 2, 13. 1 Reg.
 22, 38. Neh. 2, 14. coll. Nah. 2, 9. *piscina*, for-
 te ad differentiam בְּרִכַּת *benedictio*. מִישְׁנֵי
 Dan. 12, 2. *e dormientibus*, ex יִשְׁנֵי, Pf.
 35, 27. *desiderantes*. מִהִפְבֵּת Deut. 29, 23. Ies.
 1, 7. *eversio plenaria*; אֲבֵרַת Deut. 22, 13. *res*
amissa; שִׁכְחִי Pf. 9, 18. *obliviscentes*. Sic מִסְכַּח
 Ies. 30, 22. *fusilis*, a נִסָּךְ, et מִגִּפַּת Zach. 14,
 15. *plaga, ruina* a נִגַּף. (*Praeter haec quin-*
que: לִבְנָה bestia, בְּהֵמָה cadauer, נִבְלָה
later, חֲשֵׁכָה tenebrae, et מִצֵּבָה Statua.)
 Vtraque vero forma est in plurali שִׂמְחִי
 Pf. 35, 26. et שִׂמְחִי Ies. 34, 7. *laeti*, ex שִׂמַּח.
 Ita manet vocalis in nonnullis *Quiescentium*
tertia ה et א, itemque פִּי ex Hiphil forma-
 tis, vt: תַּעֲלֶה Ies. 7, 3. coll. c 36, 2. 2 Reg.
 18, 17. *aquae ductus*: בְּבֵבַת Zach. 2, 8. *in*
pupillam, מַעֲרַת Gen. 23, 9. 19. *speluncam*;
 חֲטָאִי Jer. 24, 5. Obad. v. 20. *captiuitas*.
 חֲטָאִי 2 Reg. 10, 29. coll. Ez. 23, 49. *peccata*:
 חֲטָאִי Am. 9, 10. *peccatores*: מִקְרָאִי Leu. 23, 2. 4. 37.

conuocationes; מוֹצֵאִי Pf. 65, 9. Ezech. 44, 5. coll. Pf. 107, 33. Ez. 12, 4. Pf. 107, 35. Ies. 41, 18. *egressiones*: וְצֵאֲצֵאִי Ies. 48, 19. *et prognati*, R. יֶצֵא; מוֹרְשֵׁי Iob. 17, 11. *possessions*, ex יֶרֶשׁ: מִתּוֹשְׁבֵי 1 Reg. 17, 1. *ex inquilinis*, ex יֵשֵׁב. Haec imitantur *sex*: הַכֶּרֶת Ies. 3, 9. *obfirmatio*: פָּרֶשֶׁת Esth. 4, 7. c. 10, 2. *expositionem*: כְּבִקְרָת Ez. 34, 11. *secundum inquisitionem*. לְמַטְעֵי Mich. 1, 6. *ad plantaria*. אָרָם Prou. 6, 12. מִסָּךְ Exod. 35, 17. Ies. 22, 8. *tegumentum*. (ג) In duobus *formae* פָּרִי, גִּרְיֵי Gen. 27, 9. 16. *haedos*: לְחֵיִי Ies. 30, 28. *maxillas*.

d) Sic etiam in *Nominibus formae Participii Benoni*, vt in כֹּהֵן *sacerdos*, מוֹפֶת *prodigium*, מוֹעֵד *tempus statutum*, סוֹלֶמְנִית *solennitas*, מוֹקֵשׁ *laqueus*, יֹגֵב *agricola*, כֹּרֵם *vinitor*, עוֹרֵב *coruus*. Verum excipe haec *Foemina Partic. S. N.* בִּגְדָה Ier. 3, 8. 11. *perfide agens*, *perfida*: יוֹלְדָה Mich. 4, 9. 10. c. 5, 2. Ies. 21, 3. Ier. 6, 24. c. 22, 33. c. 30, 6. c. 49, 24. Pf. 48, 7. *parturiens*: נִיטְרָה Cant. 1, 6. *obseruans*, *custos*: סוֹרְרָה Hof. 4, 16. *refrataria*: זוֹלְלָה Thr. 1, 11. *vilis*, *vilescens*: אֹכֶלָה

אֵכֶלָה Ies. 89, 6. c. 30, 30. *consumens*; at
 Deut. 4, 24. c. 9, 3. אֵכֶלָה: בִּיעָרָה Ies. 34, 9.
 (sed Hof. 7, 4. est masc. cum ה paragog. vt
 arguit tonus in penultima et constructio,) *ardens*; at Ies. 30, 33. בִּיעָרָה: רֹמְמָה Ps. 118,
 16. *exaltata*: שׁוֹמְמָה Ies. 54, 1. *desolata*,
 quod in plur. etiam suum (..) seruat Ies.
 49, 8. vti Masculinum, et bis mutat in (:)
 Ies. 61, 4. שִׁקְקָה Ps. 107, 9. *appetentem*. *Piel*:
 מְשַׁכֵּלָה Exod. 23, 26. *abortiens*: מְרַקֶּה
 Exod. 22, 18. *praestigiatrix*; מְרַקֶּה Neh.
 3, 2. *saliens*. *Hithp.* מִתְנַכֶּה 1 Reg. 14, 5. 6.
aliam, extraneam se simulans. Nunquam
 etiam mutatur (..) formae alterius part.
 Kal פִּעֵל sed potius ante incrementum ma-
 net, (..) sub prima radiculi pereunte v. c.
 רָעֵבָה Ps. 107, 9. *esuriens* ex רָעַב coll. not.
 praec. lit. (β). p. 122.

† Pro *manente* (..) et (i) est (..) in *plura-*
li vocum בֶּן *filius*, בָּנִים Gen. 3, 16. etc.
fili: מִזְלָה Exod. 28, 3. *fuscina*, מִזְלָה
 Num. 4, 14. 2 Chr. 4, 16. 1 Chr. 28, 17. *fu-*
scinulae, (..) insuper alternante pro (..)
 vid. §. 13. n. 5. רָאשִׁים, ראש Genes. 2,
 10. etc.

10. etc. *capita*. (Sed semel ראשון Ies. 15, 2. *capita eius*.) Sic יום, *dies*, et אנוש *homo*.

† Paucula in Plurali (י) (ו) et (ו) *resolvunt in י* et ו *mobile Kamezatum*, nempe עיר *urbs* facit ערים Iud. 10, 4. at frequentius י *implicite quiescente* ערים *urbes*. vid. p. 36. 39. חוה *Spina* (praeter חוהים Cant. 2, 2. 2 Chron. 33, 11. facit חוהים Hos. 12, 12. שור *bos*, שורים 1 Sam. 13, 6. מרון *contentio*, praeter מרונים etiam alternante י pro ו *vi symboli* מרונים Prou. 21, 10. 19. c. 23, 29. c. 25, 24. c. 26, 21. c. 27, 15. c. 18, 19. coll. 18. et c. 19, 13. vid. Hiller. *l. c. p. 256*. Vel etiam ו simpliciter in (ו) *mutato* מרונים Prou. 16, 19. nisi velis et hoc dictum pro מרונים coll. p. 36. 39. דור *canistrum* (praeter דורים 2 Reg. 10, 7. et constr. cum epenthesi דוראי, Ier. 24, 1. שוק *platea*, 2 Chr. 35, 13. שוקים Cant. 3, 2.

Reg. IV. *Vocalis Longa syllabam compositam ingrediens resolvitur in analogam breuem*

I. Ob.

I. *Ob statum Constructum siue Regimen S. N.* vbi etiam (..) vtpote *Kamez paruum* (secundum Masorethas pag. 61. ב) saepius in (..) abit, vt: שֵׁבֶת הָאָרֶץ Leu. 25, 6. *requies terrae*, ex absoluto שֵׁבֶת; זֶקֶן בֵּיתוֹ Gen. 24, 2. *senem domus suae*, absolute זֶקֶן *senex*: קֶן - צִפּוֹר Deut. 22, 6. *nidus avis*, absolute קֶן; שֹׁכֵן שִׁמְרוֹן Hos. 10, 5. *habitor Samariae* ex שֹׁכֵן; מִקֵּל לְבָנָה Gen. 30, 37. *baculus populi* ex absf. מִקֵּל; כָּבֵד - פֶּה וְכִבֵּד; לִשׁוֹן Ex. 4, 10. *gravis ore, et gravis lingua*, absolute כָּבֵד. Pro forma constructa כָּבֵד adhibetur etiam כָּבֵד vid. Ies. 1, 4. vti ab עֶרֶל Ez. 44, 8. *praeputatus*. Quam formam sectantur tria Substantiua: יָרַח C. *mensis*, Deut. 21, 13. 2 Reg. 15, 13. (..) alternante ob gutturalem pro (..) quae tamen forma etiam vt absoluta adhibetur, vid. 1 Reg. 6, 37. 38. c. 8, 2. Zach. 11, 8. יָרַךְ C. יָרַךְ Gen. 24, 9. Ex. 40, 24. *latus*; כְּתֵף C. כְּתֵף Prou. 24, 31. *maceries*: גִּזָּל Num. 34, 11. etc. *latus*. Pro illa forma constructa etiam absoluta occurrit Ies. 11, 14. 5 sed גִּזָּל in St. C. habet גִּזָּל Ez, 18, 18. Eccl. 5, 7. *rapina*.

† Vocalis longa 1) *Manet* in מֶתֶן Prou. 18, 16. *donum*: אֹלָם Ez. 40, 6. coll. v. 39. et 1 Reg. 7, 6. 7. *vestibulum*: פֶּתָחֵם Esth. 1, 20. *sententia, decretum*: יָם *mare*, non constructum cum סוּף Genes. 14, 3. etc. sed conf. Num. 13, 18. ac interdum עֵב *densitas* Ies. 18, 4. Ez. 41, 25. עֵיִם Ies. 11, 14. *robur, fortitudo*. שֹׁאֵר Ies. 10, 19. c. 11, 16. c. 17, 3. c. 21, 17. c. 28, 5. Mal. 2, 15. *residuum, reliquiae*. כְּתָב 2 Chr. 35, 4. Ez. 13, 9. *scriptura*, יָקָר modo retinet (ִ) Esth. 1, 4. modo illud mutat in (ִ) כִּי־יָקָר פְּרִים vide Ps. 37, 20. *sicut splendor pascuorum*.

[Praeterea manet vocalis longa (α) impura formae מֶקוֹם | בֵּר | שִׁיר | אֹר | אֹר (β) in terminationibus ית | ות | ון (γ) in formis nominum אֶרֶב | דִּבֶּר | כִּי־אֵב (δ) in hisce nominibus אִם *mater*; אֵשׁ *ignis*; לֵב *cor et similibus*; חֲמִשׁ *quinque*; מִקָּל *calcareus*; עֶקֶב *lutum*; יוֹן Ez. 39, 9. *baculus* et in אֶבֶל C. אֶבֶל sed Ps. 35, 14. ob lin. Makkeph אֶבֶל *lugens*. Exempla affatim loquuntur. B.]

2) *Mutatur* in () in his tribus: הָבֵל
 constructe הָבֵל הָבֵלִים Eccl. 1, 2. *vanitas*
vanitatum. Sic הָלַב Exod. 23, 19. Prou.
 27, 27. Ies. 60, 16. *lac*, et לָבָן Gen. 49, 12.
albus.

* Vox הָבֵל quae non nisi vnica vice Eccl.
 1, 2. legitur, cur ab A. n. aliisque gram-
 maticis, ipsoque etiam Kimchio, ad Stat.
 Absol. nunquam in Codice S. occurren-
 tem הָבֵל referatur, sicque irregularis for-
 ma adferatur, coniectura augurari non
 possum. Nec Stat. abs. esse potest הָבֵל,
 sed potius הָבֵל formae עֵקֶב. B.

II. *Ob tonum ablatum*, ⁶ aut retractum.

1. Per *Makkeph*, nisi habeat *Metheg*, vt
 בֶּן־ Gen. 5, 32. etc. etc. occurrit enim sic
 1446. vicibus, vt supputauit Rauius, *filius*:
 אֶת־כָּל־עֵשֶׂב Gen. 1, 29. *omnem herbam*, coll.
 v. 30. c. 25, 5. יִמְשַׁל־בָּהּ Gen. 3, 16. *domina-*
bitur in te.

[Non autem mutatur ob *Makkeph* (α)
 vocalis impura v. c. שֵׁת־לִי Gen. 4, 25. *po-*
suit mihi; אֹר־צַדִּיקִים Prou. 13, 9. *lux iu-*
storum; אֹת־הַבְּרִית Gen. 9, 12. 17. *signum*
foede-

foederis; יוֹם - בְּשֶׁרָה 2 Reg. 7, 9. *dies laeti-
nuncii*; זָר - וְתוֹשָׁב Iob. 37, 15. *Gen. 23, 4. peregrinus et accola*; אֶל - קְנוֹא
Ios. 24, 19. *Deus zelotes*; שִׁיר - חֲנֻכָּה Pf. 30, 1. *canticum initiationis*; צֶהַר - עֵינַי Pf. 62, 8. *pe-
tra roboris mei*; et ita in his et similibus
perpetuo, quo etiam referendum pronomen
זֶה. (β) Terminatio plur. foem. וְזֵה v. c. בְּנוֹת - לוֹט
Gen. 19, 36. *filiae Lothi*, (γ) vocalis
longa in quibusdam vocibus defectivis se-
cunda radicali, v. c. שָׂר - רְשָׁעִים Prou. 21, 7. *vastatio impiorum*;
תָּם - וַיֵּשֶׁר Pf. 25, 21. *inte-
gritas et rectitudo*; אֵם - שְׁלֹמֹה 1 Reg. 1, 11.
c. 2, 13. etc. עֵת - הַקְצִיר Gen. 4, 12. *tempus mes-
sis*; לֵב - דָּוִד 2 Sam. 24, 10. et his similibus.
(δ) Praeter haec etiam in aliis vocibus
v. c. תָּת - כֹּחַ Gen. 4, 12. *dare robur suum*.
בֶּן - אֶחָד 1 Sam. 22, 21. iuxta quosd. codd. cf.
Gen. 30, 19. 2 Sam. 9, 12. Ez. 18, 10. - כָּל -
זָכָר - Ex. 24, 16. etc. כְּבוֹד - יְהוָה Iob. 41, 26.
Pf. 25, 6. iuxta quosdam Codd. v. c. רִחְמֶיךָ
Buxt. Menaff. etc. שְׂרֹן - נָעַל Gen. 14, 23.
Prou. 2, 9. *orbitam bonam*. Me-
theg tamen interdum subintellectum est. B.]

2. *Per ו Conuersuum Futuri et particulam אל*, retrahendo tonum ad penultimam (p. 84. 3.) vt: *ויאמר* Genes. 1, 3. et ibidem adhuc nouies, *et dixit*, pro *ויאמר*: Genes. 41, 8. Dan. 2, 3. coll. v. i. *concussus erat*. *ויקום* Genes. 4, 8. *et insurrexit*, pro *ויקום*, *אל - תצר* Deut. 2, 9. *ne hostiliter agas*, pro *תצר*, () alternante pro ().

[3. Propter tonum retractum, vel ob tonum immediate sequentem v. c. *השמר לה* Genes. 24, 6. c. 31, 24. 29. Exod. 10, 28. etc. *caueas tibi*; *הפרד נא* Genes. 13, 9. *separate quaeso*: vel ob emphasin, v. c. *השמר מפניו* Exod. 23, 21. *caueas tibi a facie eius*; *ובקשתם* Hof. 2, 9. *et quaeres illos*. B.]

III. Ob *Adfixa* *ה* et *כ*; vel simpliciter *ob accedens* (:) siue expressum siue latens in Dagesch F. (de quo num. seq.) [nisi *Metheg* tum succedat vocalem *retinens*, vt semper () ante *ה*, et fere () ante () praesertim ex () ortum,] vt: *אברכה* Genes. 22, 17. Ps. 63, 5. *benedicam tibi*: *יתנה* Deut. 28, 25. *dabit te*: *יגהגה* v. 37. *adducet te*: *ישמרך* Ps. 121, 7. *custodiet te*. *ברברכם* Deut. 5, 25.

in loqui vos, i. e. dum loquimini, coll. Ex. 12, 31. Ier. 5, 14. לְבַבְכֶּם Num. 15, 39. Deut. 10, 16. coll. Ps. 4, 8. *cor vestrum*. [Ita etiam si ob alia adfixa praecedens vocalis brevis perit succedente tunc (:) v. c. קוֹרֵשׁ Ps. 2, 6. *sanctitas mea*, ex קוֹרֵשׁ; חֲדָשָׁה Hof. 2, 13. *novilunium eius*, ex חוֹדֶשׁ; נִגְהָם Joel 2, 10. *splendorem suum* etc. Vel simpliciter si vocalem longam tono destitutam sequitur (:) v. c. בְּחַטָּאוֹ Deut. 24, 16. *propter peccatum suum* ex חַטָּא; בְּאִשָּׁם Ies. 34, 3. *foetor illorum* et בְּאִשׁוֹ Joel 2, 20. *foetor eius*, utrumque ex בְּאִשׁ coll. Am. 4, 10. vi reg. p. 36. Obs. 2. בְּאִכְלָם Ios. 5, 12. *cum comederent*, עַד - עָבְרָנוּ Ios. 4, 23. *usque dum transivimus* coll. §. 22. 3. In verbis, maxime in Niph. Piel, Hiph. et Hithp. (..) in syllaba penultima composita etiam cum tono, plerumque in (..) abit; v. c. תֹּאכְלֶנָּה Ier. 24, 2. 3. 8. *comedentur*; שָׁכַלְתִּי אֶבְרָתִי Ier. 15, 7. *orbavi, perdidisti*; הָאֶבְרָתָּה Iob. 14, 15. *perdidisti*; הִתְהַלַּכְתִּי Gen. 24, 40. *ambulavi*. B.] At, si Metheg adest, [quod in primis adponitur ad vocalem longam sub prima radicali

in praet. et part. Benoni Kal. Imper. et Fut. Niph. nec non ad vocalem impuram. B.]
 לְבָבָהּ Gen. 20, 6. etc. *cor tuum*: הַשְׁמָרָה
 Deut. 7, 24. *perdere te*: קָלָהּ Gen. 3, 10. *vo-*
cem tuam: בְּקָלָכֶם Deut. 1, 45. *voci vestrae*.
 Sic אֲרֻחוֹתָיו Prou. 22, 25. *vias eius*, coll. Ies.
 2, 3. Mich. 4, 2. Ps. 25, 4. 119, 15. sed *abeunte*
Metheg, (ˆ) in (ˆ) Chatuph. vid. Iob. 13,
 27. c. 33, 11. Prou. 2, 15. Ast Symbolum
 vocis מְלוֹשְׁנִי Ps. 101, 5. indicat vnam for-
 mam מְלוֹשְׁנִי (formae מְשַׁפְּטִי Iob. 9, 15. *iu-*
dicanti;) alteram מְלוֹשְׁנִי *lingua laedentem*,
 Part. Piel cum י paragog. conf. Hiller. *l. c.*
p. 271.

IV. *Ob sequens Dagesch F.* coll. n. III.

(α) In vocibus *Defectivis secunda radi-*
cali, in quibus media abiecta per Dag. com-
 pensatur, (ˆ) quidem in (ˆ) (ˆ) in (ˆ) ⁷ et
 (ˆ) in (ˆ) vel (ˆ) *Chatuph* transeunte, vt :
 תָּם *integer, perfectus*, in foem. cum Adf.
 תָּמָתִי Cant. 5, 2. c. 6, 9. *integra mea*, rad. תָּמַם :
 לֵב *cor*, cum Adf. לִבִּי Gen. 24, 45. *cor meum*
 etc. Plur. לְבָבוֹת Ps. 7, 10. Prou. 15, 11. c. 17, 3.
 c. 21, 2. c. 24, 12. *corda*, a לָבַב : קָצוּ קָץ
 Ies.

Ies. 37, 24. Dan. 11, 45. *finis eius*, a קֶצֶץ, sic מִנּוּ cum Aff. מִנּוּנִי 2 Sam. 22, 3. coll. Ps. 28, 7. 119, 114. *clypeus meus*, etc. a זִנֵּן; חָם, תָּמוּ Iob. 21, 23. *integritas eius*: עֵז, עֵזִי Ex. 15, 2. Ies. 12, 2. Ps. 118, 14. et עֵזִי Ps. 28, 7. Ps. 59, 18. Ps. 62, 8. Ies. 49, 5. *robur meum* etc. Horum formam sequuntur, radice licet inusitata haec: יָם *mare*, (hinc יָמִים *maria*, ne confundatur cum יָמִים *dies*, ex יוֹם) אִם *mater*, אִם et לֵאמֹר *natio*, אֵשׁ *ignis* (quod semel אֵשׁ Ies. 50, 11. *ignis vester*) זָג *teſtum*, חָךְ *palatum*, שֵׁשׁ *sex*, תֶּף *tympanum*. Quibus adde tria: אֵת *ligo* (quod etiam bis retinet (..)) nempe 1 Sam. 13, 20. 21.) atque אֵת *praeſiſtitio cum, apud* (quae tamen ſemel Chirek paruum in longam eleuat, ſecundum Reg. V. I. 1. ob eiectum Dag. in compositio- ne cum nomine diu. אֵל, nempe in לֵאמֹר אֵל Prou. 30, 1. *de eo, qui eſt mecum Deus*. Et ita belle reſpondet nomini עִמָּנוּ אֵל *nobiſcum Deus*;) et בֵּן *basis*, (..) reſoluto in (..) an- te Adf. conf. Exod. 30, 28. Gen. 40, 13. Ita in *Verbis*: חָנְנִי Ps. 4, 2. etc. *miſerere mei*: יִחַנֵּנִי Ps. 67, 2. *miſerebitur noſtri*: יִחַנֵּנִי

Ies. 27, 11. Iob. 33, 24. *gratiam faciet ei*, ex יָחַן Deut. 28, 50. rad. חָנַן: a חָם Leu. 25, 29. etc. est תָּמַם Deut. 2, 15. c. 31, 24. 30. Ios. 8, 24. c. 10, 20. *consumere eos*, coll. Ier. 27, 8. 1 Reg. 14, 10. In Hiphil ab הִסִּבַּח est הִסְבֹּחַ 1 Reg. 18, 37. *conuertisti*, coll. Ez. 7, 22. etc. אֶחָתָהּ 2 Sam. 22, 43. *comminuam eos*: אֶרְקַם Ier. 1, 17. *perterrefaciam te*. At manet vocalis longa in his: יַחֲתִין Hab. 2, 17. pro יַחֲתִין *perterrefaciet eas*, () insuper affixi pro () כִּהְתִּימָה Ies. 33, 1. *secundum absolueret te*, rad. תָּמַם et וְהִמְשִׁינִי, תָּמַם, Iud. 16, 26. rad. מִשֵּׁשׁ. Ita forte in שָׂרִים Deut. 32, 17. Ps. 106, 37. *daemones* pro שָׂרִים rad. שָׂרַר, Ies. 5, 6. *desolatio*, ex בָּתָּח. [Nisi tonus ad voc. long. ante Dag. adsit, vbi faepissime vocalis longa manet, v. c. וַיִּבְנוּ Gen. 34, 27. *et depredati sunt*, etc. B.]

β) Sola Euphonia in sequentibus (א) Nominibus XL. vt: אֶמָּה *stagnum* (semel in plur. absol. Ies. 42, 15.) אֵילִם et אֵילִם *vestibulum*, אֶרֶם *Syrus*, גַּמֶּל *camelus*, לֶשֶׁר *humor*, מִרְחָק *longinquitas*, מִשְׁגָּב *locus*, מִינִי-

munitio edita, נִכְבֵּר *honorabilis* (ex Niph.
 ter in Pl. St. C. Ies. 23, 8. 9. Prou. 8, 24. et
 semel cum Adf. Nah. 3. 10.) קָטָן *paruus*,
 רֵעֵן *viridis*, שָׁאֵן *tranquillus*, שַׁבָּת *Sabba-*
thum, ter cum Adf. Sing. Num. 28, 10. Hof.
 2, 11. Ies. 66, 23. שֶׁפֶן *cuniculus*, *mus mon-*
tanus, Prou. 30, 26. Ps. 104, 18. חֲמִישׁ *quin-*
que, סִנְיָן *palmes* semel Cantic. 7, 9. אִישׁ
 in foem. אִשָּׁה *vira*. conf. Ben Melech ad
 Gen. 2, 23. צִיץ *flos* in plur. שְׁעִירָה *scoria*,
 bis Iob. 4, 13. c. 20, 2. *cogitatio*; אֲרוֹם *ru-*
fus, חֲרָטָם *ursus*, רֵב *formidabilis*, אִים
magus, עֲגוֹל *punctatus*, בֶּרֶכָב *ambitus*,
rotundum, עֲמוֹק *profundus*, עֲנָג *delicatus*,
 עֲקוֹב *fraudulentus*, עֲקָר *varius cruribus*,
 קֶרְסֶל *securis*, קֶרֶדֶם *nudus*, et עֲרוֹם
talus; בֶּרֶר *punctis notatum quasi grandi-*
neis, חֲרוֹל *urtica*, לְחֹם *cibus, caro*, semel
 Zeph. 1, 17. פְּגוֹל *abominatio*. Huc referri
 potest מַלְכֵי־זוֹת *regnum* in plur. Dan.
 8, 22. *regna*. Ita in Partic. *Paul* אֶרְכָּה 2 Sam.
 3, 1. Ierem. 29, 28. *Protractum*, diuturnum.
 [His adde אֶפֶן *rota* 1 Reg. 7, 30. 32. 33. עֲקָרָב
scorpio Ezech. 2, 6. אֶמְצִים *robusti* Zach. 2,

3. 7. coll. Iob. 36, 19. מְצִלָּה *profundum*
 Zach. 1, 8. pro מְצִלָּה coll. Ps. 69, 16. מִצִּי -
 כֹּחַ *robora virtutis s. ingens robur*; מִשְׁמֶן
pinguedo Gen. 27, 28. מֶרְצֵן *merces* (quasi
donarium) Ies. 23, 17. Mich. 1, 7. עֲקָבָה Hof.
 6, 8. *vestigata*; (ב) in quibusdam verbis
 עֵע, mediam abiectam per Dag. F. in prima
 radicali more verborum פִּנ compensantibus,
 v. c. וַיִּכְתּוּ Deut. 1, 44. coll. Num. 14, 45.
 pro וַיִּכְתּוּ *et contriuerunt* coll. infra §. 32.
 not. 1. B.] (ג) In *Verbis Ajin-vau* quan-
 doque ad imitationem Geminantium ע et
 פִּנ vt: in Kal שָׁתוּ Ps. 49, 15. 73, 9. *milra*,
 pro שָׁתוּ Ex. 33, 4. Ps. 3, 7. 140, 6. Ies. 22, 7.
posuerunt. הִעֲנֶנָּה Ezech. 4, 12. *coques eam*:
 a Part. מוֹרִל Ier. 9, 24. est מְלִים Ios. 5, 5.
circumcisi. In Hiphil הִסִּיתוּךָ Ier. 38, 22. *in-*
citarunt te, pro הִסִּי - et hoc pro הִ - vti
 1 Sam. 26, 19. Simile illi Thren. 1, 8. יִסִּית
 2 Reg. 18, 32. 2 Chr. 32, 15. Ies. 36, 18. *jeducat*:
 vid. ad fine in לִין Num. 14, 36. c. 16, 11. Part.
 מִסִּית Ier. 43, 3. 2 Chr. 32, 11. *incitans*, pro
 מִסִּית, sic מְלִינִים Num. 14, 27. *murmuran-*
tes. [Huc referrem omnia illa loca, quae
 sub

sub rad. יָנָה in Hiph. הִנִּיחַ *statuit*, a Lexicographis adducuntur, quae potius ad rad. נִיחַ pertinent, media ׀ eiecta in prima rad. more verborum פָּנַּ per Dag. compensata. B.] In Hophal הִקָּם 2 Sam. 23, 1. *constitutus est*, pro הִקָּם Exodus. 40, 17. Ier. 35, 14. sic וְהִסָּג Ies. 59, 14. *et auersum est*. [Hanc vocem potius ad rad. נָסַג referrem, coll. v. 13. B.] Quibus adde ex perfectis הִרְעָמָה 1 Sam. 1, 6. *intonare, murmurare facere eam*, de emphasi ׀ dageffati conf. Danz. l. c. p. 115. seq. [In paucissimis Codd. מֵּ habet Dag. cumque nec Masora illud memorauerit, pro vitioso haberem. B.] Sic et ex פִּי in Hophal הִלָּדָה Genes. 40, 20. *nasci*, rad. יָלַד. יָצֵק Iob. 11, 15. coll. 1 Reg. 7, 16. *firmus* ex rad. יָצַק coll. §. 33. obs. 3.

Reg. V. *Vocalis Brevis in syllabam simplicem reducta.*

I. *Elevatur in Analogam Longam*

I. *Ob exclusum Dagesch Forte, cum e Gutturalibus et ׀ (§. 9. n. II.) () quidem in (), () et () in ()⁸, () in (י) vt: בִּרְךָ Gen. 6, 20. a volatili, pro מִהָּ; מְחַעֵרָה*

Pf. 10, 3. *benedixit*: וְתָרָאָה Gen. 1, 9. *ita ut videatur*, 3. fut. Niph. הָרַג Ies. 27, 7. coll. Pf. 44, 23. *occisus est*: דָּחַו Pf. 36, 13. *impel- luntur*, דָּעָכוּ Pf. 118, 12. *extincti sunt*, ex *Püal*. Sic הָרַו וְהָנוּ Ies. 59, 13. *conceptis et emissis* (emotis) e corde verbis mendacii. Ita rectius has formas ad *Püal* reuocat Guf- fetius *comm. L. E. p. 202. a. c. fin.* quam alii ad inf. *Kal* () in () mutato. Et de ו pro ה alternante vid. p. 32. *tum Non-Gutturali- bus* etiam, vt אִשָּׁה ex אִשָּׁת pro אִשָּׁת coll. §. 18. p. ita in *Piel*: הִתַּל Gen. 31, 7. *illusit*: הִתַּלְתָּ Iud. 16, 10. 13. 15. *illusisti*: הִתַּלְתָּ Iob. 13, 9. Ex. 8, 25. *illudere*: תִּהְיֶהְלִי (ibid.) *illudetis*. Unicum est וְיִהְיֶהְלִי 1 Reg. 18, 17. *et illusit*. In *Püal* הוֹתַל Ies. 44, 20. *illusus*: הֻגָּה 2 Sam. 20, 13. *amotus fuit*. In *Hiphil* quorundam verborum פָּנַח ob tonum retra- ctum ו conuersiui, nempe וַיָּזַר Gen. 25, 19. *et coxit*, pro וַיִּזֶּר, sic וַיִּבָּל Ies. 64, 15. *et de- cidimus*: וַיִּשָּׁר 1 Chr. 20, 3. *et ferrauit*. Sed in *Kal* יִשָּׁל Iob. 27, 8. *decutit*, pro יִשָּׁל, () pro () alternante. Et תִּצָּא Ier. 48, 9. *auo- labit*, pro תִּצָּה, formae תָּצָה, א alternante pro

pro ה et () est pro (). Nisi velis dicere, quod confundat formam cum פִּי, יֵצֵא. In *Niphal* אֶסְעֶרֶם Zach. 7. 14. *turbine deiiciam eos*, siue *procellosum exhibebo me cum eis*, pro אֶסֶר, et in quibusdam Geminantium secundam: וַאֲקַל Gen. 16, 5. *et vilis videor*: וַתִּקַּל Gen. 16, 4. *et vilis habita est*: וַיִּקַּל, a Sam. 2, 30. *vilescant*, at Ies. 30, 16. וַיִּקַּל, a אִיתָם: מָרַר, Ies. 24, 9. *amarefcet*, a קָלַל, Ps. 19, 14. *integer ero*, cum י redundante, pro אִיתָם in *Niphal*. rad. מָרַר. Ita b. Melech in *Michlal* Io. l. c. In toto *Hithpaël* verbi פָּקַד vid. Num. 1, 47. c. 2, 33. c. 26, 62. Iud. 20, 15. 17. c. 21, 9. 1 Reg. 20, 27.

† Ista *Eleuatio vocalis* ob dictam rationem saepe negligitur partim α) ante *Gutturalem*, praesertim טֵז () ante ה et ח, (quia per illud adspiratio earum melius efformari potest, qf. ipsum Dagesch F. in se habeant, quam per () vt: הָדִילָה Gen. 2, 15. etc. *qui it, ambulat*: הָדִילָה Gen. 1, 4. 5. *tenebrae*: מָהַר 1 Sam. 4, 14. *festinauit* cf. Gen. 27, 20. Exod. 2, 18. etc. נִאֶר Thr. 2, 7. *detestatus est*: נִחַשׁ 1 Reg. 21, 6. 2 Chr. 33, 6. *auguratus est*; נִחַל Ez. 39, 7. *profanabo vel profanari sinam*. נִחַל Num. 30, 3. *profanabit*. De quo valeat ratio Buxtorffii in Lex. min. ad differentiam alterius significationis, incipiendi, vt נִחַל Deut. 2, 25. *incipiam*. Sic et

et alias *extra illum casum*, vt: מִבְּטָחַי Iob. 31, 24. *fiducia mea*, coll. Iob. 8, 14. Prov. 22, 19. et () alternante pro () vel () Prou. 21, 22. Ier. 48, 13. vid. §. 13. n. 4. et 6. a sing. מִבְּטָח; partim 3) ante *literam schuatum*, e qua frequenter Dagesch illud excidit, *Metheg* tamen (siue expresso siue subintellecto, vid. p. 88. †) utrobique id compenfante, vt: וַיְהִי Gen. 1, 5. etc. *et fuit, facta est*, pro וַיְהִי: הִלְלֵה Pſ. 113, 1. ter. 117, 1. 135, 1. ter. 146, 1. coll. Pſ. 150. per totum, *laudate* pro הִלְלֵה.

II. Ante *Adfixa* (א) in *Kal*, vbi () in (), vt: a שָׁלַח est שָׁלַחְנִי Exod. 3, 13. Ies. 48, 16. *misit me*: שָׁלַחְךָ Ier. 28, 15. *misit te*: שָׁלַחְנִי I Sam. 2, 40. *misit nos*. Imp. שָׁלַחְנִי Ies. 6, 8. *mitte me*: אֲהַבָּה Prou. 4, 6. *dilige eam*. Fut. תִּשְׁלַחֵם I Reg. 8, 44. 2 Chr. 6, 34. *mittes eos*: יִשְׁלַחֵנִי I Sam. 18, 5. *mittet illum*: וַיֵּאֱהָבָה I Sam. 16, 21. *et dilexit eum*: וַיֵּאֱהָבָה Gen. 24, 67. *et dilexit eam*. Huc refer *Imperatiuum* הַב (verbi יֵהַב) ante incrementum, vt: הִבָּה Gen. 11, 3. 4, 7. c. 30, 1. et c. 47, 15.) *da, age cum* הַב parag. רַבִּי f. Ruth. 3, 15. *cedo*: רַבִּי Deut. 32, 3. Iob. 6, 22. *date*.

(ב) In *Particulis* אֵל, עַל, עַד, vt: אֵלַי Gen. 4, 10. *ad me*; עָלֶיךָ Ex. 15, 26. *super te*: עָלֶיךָ Ies. 1, 25. *super te* f. עָדֶיךָ Ies. 45, 24. *ad*

ad ipsum. Et semel in tertia syll. mediante *Metheg*, עֲרִיכָם Iob. 32, 12. *ad vos.* conf. reg. II. Sed בָּעַר Gen. 26, 8. etc. (vbi ב radicalis vult Dn. Danzius, me non inuito, thematicis בָּעַר, et illustrat ex Arabismo l. c. p. 139. et Interpret. p. 244. et 159. quin confirmat ipse Ebraismus in forma מִבָּעַר Cant. 4, 1. 3. c. 6, 7. formae מִתְחַת, et hinc בָּעַרְךָ Gen. 20, 7. Leu. 9, 7. Ita vt בָּעַר sit forma quasi absoluta, vnde in ll. cc. Cant. insuper sequitur ל nota relationis, et בָּעַר constru-cta) sequitur Reg. I. abiiciendo vocalem et sic succedente (:) vt: בָּעֲרוּ Gen. 7, 17. *post eum, pro eo* etc.

* Hae sic dictae particulae, cum ratione naturae suae sint nomina, coll not. ad §. 21. hinc formam earum absolutam, quam etiam ante suffixa retinent, crederem esse אֶל, עַל, עָר. In statu vero constructo et ante Makkeph necessario vocalis longa in breuem abit. B.

III. Ante *Terminationem* tam *Pluralem*, יִם et וֹת^a, quam *Dualem* יִם^b, vti () ita et () (vtpote *Patach paruum*, vid. pag. 61. med.) in () eleuatur; nec non () *formae* פָּרִי^c, et *quaedam formae* בֵּית^d, e. g.

a) a פֶּחַח fit פֶּחַחִים Gen. 33, 3. *vices*: (sed a גִּרְגָר est גִּרְגָרִים Ies. 17, 6. *baccae*, et a רַחַם est רַחֲמִים Deut. 13, 18. etc. *miserationes*: a פִּחַח est פִּחַחִים Iob. 15, 21. et פִּחַחִים e coll. c. 40, 17. *pauores*, פִּחַח *laqueus*, facit פִּחִים Ps. 11, 6. Prou. 22, 5. etc.) a מֶלֶךְ *rex* fit מַלְכִים Gen. 14, 9. etc. *reges*: a נֶפֶשׁ *anima* נֶפְשׁוֹת Ex. 12, 4. etc. et semel Ez. 13, 20. נֶפְשֵׁים *animae*. Sed אֲשֶׁר Num. 21, 15. facit רֵאשִׁדוֹת Ios. 10, 40. coll. c. 12, 8. *decurfus*, *decliuitates*, et a קֶדֶם est קֶדְמוֹת Deut. 2, 26. *plagae orientalis* secundum Luther. et Tubing. tametsi iuxta alios fit nomen proprium vti Ios. 13, 18. c. 21, 37. Ast a נֶכֶה *loripes* est נֶכֶה־ Ps. 35, 15. et () in אֱמֶן *veritas*, in plur. *antae*, אֶפֶסְתָּה *epistola*, עֵוִיתָ *coecitas* ac פִּילְגֶשׁ *uxor secundaria*, abit secundum Reg. I. in (:) vid. de primo 2 Reg. 18, 16. de secundo Neh. 2, 7. de tertio Ies. 42, 7. de quarto 2 Sam. 5, 13.

b) a שָׁדַי fit שָׁדַיִם Ios. 2, 16. *mammās*, *ubera*: שָׁדַיִם Deut. 2, 4. *ubera eius*: דֶּלֶת *Ianua*, דֶּלֶתִים 3, 5. etc. *fores*, *valvae bifidae*: קֶרֶן *cornu* plerumque קֶרְנִים Dan. 8, 3. bis. coll. v. 6. 20. sed קֶרְנִים Hab. 3, 4. Amos 6, 13. coll. Genes. 22, 13. *ambo cornua*: [Ita ex אָזְנוֹ *auris* fit אָזְנוֹת Deut. 29, 3. ex רֶגֶל *pes* רֶגְלִים Leu. 11, 23. 42. ex עֶרֶב *vespera* רֶגְלִים Exod. 12, 6. ex נֶעֱלִים *calceus* (in pausa cum) Am. 2, 6. c. 8. 6. ex בֶּרֶךְ *genu* בֶּרֶכִים Iob. 3, 12. ex אֶלֶף fit פֶּעַם Gen. 27, 36. *duabus vicibus*, ex אֶלֶף mille אֶלֶפִים Ex. 38, 29. B.]

c) Ex אֶרֶץ *leo* fit אֶרֶצִים 1 Reg. 10, 26. et אֶרֶצֹת Iud. 14, 5. coll. 1 Reg. 7, 19. bis. 2 Reg. 17, 25. 26. *leones*: ex שָׂפִיר *clivus*, *eminentia*, שָׂפִיר Ies. 41, 18. c. 49, 9. Ier. 3, 21. et defectiue v. 2. *clivi*. Atque ita גֹּדֵר *hoedus*,

hoedus, facit גְּדִיִּים 1 Sam. 10, 3. sed in foem. גְּדִיּוֹת
cf. Cant. 1, 8. Sic פְּתִי *fatuus, simplex, simplicitas*,
צָבִי *decus, caprea*, (in quibus duobus pro י etiam
alternat & coll. p. 32.) עֲרִי *ornatus*, הָרִי *monile*
(pro י alternante & Cant. 7, 1.) et חָלִי *morbis, in-*
firmitas. Sic לְחִי *maxilla* in Duali הַלְחָיִים Deut.
18, 3. *ambas maxillas*. At כְּלִי *vas, instrumentum*,
facit כְּלִיּוֹת Ex. 22, 6. etc. et כְּלִיּוֹת *renes, quasi vasa*
Ex. 29, 13. etc. et נָחִי *navis*, י tantum Dageschato,
נָחִיּוֹת Gen. 49, 13. etc. quod imitatur memoratum
גְּדִי in gen. foem. גְּדִיּוֹתֶיךָ Cant. 1, 8. *capellas tuas*.

d) a חֵיל est חֵילִים 1 Chr. 7, 5. 7. 11. 40. etc. *robora,*
exercitus. Sic חֵיר *hircus*, עֵיר *asellus* Iud. 16, 4.
(pro י etiam alternante י Ies. 30, 6.) et עֵין in Plur.
foem. עֵינֹת Deut. 8, 7. coll. 2 Chr. 32, 3. *fontes*.
His adde: לְבִיא, quod facit לְבָאִים Pf. 57, 5. *leones*,
et ex foem. לְבָאֹתוֹ est לְבָאוֹת Nah. 2, 13. *leaeus*
suus. שְׂבִיב in pl. שְׂבִיבִים *scintillae* Hof. 8, 6. Sed
בֵּית *domus* facit י elifo בְּתִים Ex. 1, 21. litera ת in
quamplurimis codicibus raphata, ut esset pro
בְּתִים coll. p. 36. obs. 2. et p. 100. Vid. Danz. l. c.
p. 196. coll. cum p. 61. Gussenius Comm. L. E. p. 125.
b. et Hillerus Onom. S. p. 442. Instit. L. S. p. 590.
612. 669. fin.

II. Adsumit Dagesch Forte

1) In Defectivis secunda radicali, ut:
רַב *multus*, F. רַבָּה Gen. 6, 7. etc. *multa*:
רַבִּים Gen. 21, 24. etc. *multi* etc. etc. Prae-
ter illa etiam in his: כַּד *hydria*, דָּד *mamma*,
בַּת

בַּת *bathus*, גֹּו *tergum*, שַׁק *saccus*, קוֹ *linea*,
 חַי *vivus*, אַף *ira*, נַס *nasus* (ex אֶנַף). In non-
 nullis pro () *alternat* euphonice () coll.
 §. 13. n. 5. et quidem in his IX. אֶט (ab
 inuf. אַטט) *lenitudo*, *commoditas*, בּוֹ *prae-*
da, גַּת (ab inuf. גַּתת) *torcular*, חַת *terror*,
 מִסַּב *circuitus*, מַס *tributum*, et interdum
 מַר *vestis*, פַּת *frustum*, צַר *latus*, et סָף *li-*
men, *peluis*, quod semel () *retinet* 2 Sam.
 17, 28. Quo refer בַּת *filia*, et אֶמֶת *veritas*,
 quae in singulari ante Adfixa suum () et
 () *permutant* cum () 9 vt: בַּתִּי Deut. 22,
 16. 17. *filia mea* etc. אֶמֶתוֹ Ps. 91, 4. coll. Gen.
 24, 27. *veritas eius* etc. Porro in *Verbis*:
 סִבּוּתִי 1 Sam. 22, 22. etc. *circuiui*: סִבּוּתִי
 88, 18. 118, 11. 12. *circumdederunt me*: וְסִבְתָּם
 Hof. 6, 3. et *circumibitis*. Niph. נִסְבּוּ Gen.
 19, 4. *circumdederunt* etc.

2) In sequentibus *Nominibus* xv. זְמַן
tempus, שׁוֹשַׁן *lilium*, מְעַט *paucus*, הָדַס
myrtus, מִחְמָד *desiderium*, מַחְשֶׁה *tene-*
brae, מִשְׁמַן *pinguedo*, אֶשְׁנַב *fenestra*, גִּלְגָּל
rota, גַּזְזִיָּה *gazophylacium*, עֶקְרָב *scorpio*,
 אֶרְמֶל *subrubidus*, יֶרְקָרָק *subviridis*,
 פְּרָעֶה

praeualidus. [His adde שְׂרַעֲפִים *idola*, שְׂרַעֲפִים
cogitationes. B.]

Reg. VI. I. *Schva*

I. *Accedente Terminatione Plurali ים et
וּ abit in (ְ)*, et tum vocalis praecedens
necessario in (:) vi reg. I. et II. vt: חַטָּא
(pro חַטָּא ים) Eccl. 10, 4. *peccata*, sic
נֶרְדָּה Cant. 4, 13. *nardus*; Sic הַ terminatio-
ne foem. abiecta iuxta §. 17. II. שְׂפָחָה *an-*
cilla, הַשְׂפָּחוֹת Gen. 12, 16. c. 33, 1. 2. etc. *an-*
cillae. Eodem modo אִמְרָה *sermo*, גְּבֻעָה
collis, דְּמָעָה *lacrima*, קִנְיָאָה *zelus*, שְׂמִיחָה
laetitia, שְׂמֵלָה *vestis*, רִצְפָּה *pavimentum* it.
מִלְכָּה *carbo*, לְשִׁכָּה *cubiculum*, אִשְׁמָה *reatus*,
regina, יְלִדָּה *et* נַעֲרָה *puella*, עֵלְמָה *virgo*,
פִּרְסָה *ungula*, שְׂלֵמָה *vestimentum*, חֶרְפָּה
opprobrium, חֶלְקָה *pars*, בְּלִדְיָה *blandities*, (quod
semel (ְ) resoluit in (ְ) sequente Dagesch
F. nempe Dan. 11, 32.) עֲרִלָּה *vastitas*,
praeputium. Praeter פִּשְׁתָּה *linum*, quod
habet פִּשְׁתִּים Leu. 13, 47. Ies. 19, 9. Ier. 13, 1.
לִינָה: מִצְוָה *praeceptum*, מִצְוֹת Leu. 4, 2. 13.
22. etc. Sic מִרְמָה *fraus*, מִרְאָה *visio*, חֵכְמָה
K *sapien-*

sapientia; et haec *Numeralia* שְׁבַע *septem*, תִּשְׁעָה *nouem*, עֶשְׂרֵה *decem*. [Ita nec (:) participiorum Niph. Hiph. et Hoph. verborum לֵה in (ַ) mutatur v. c. וְהִנְגְּלוּת Deut. 29, 29. *et reuelata*; הַמְגִלִּים Jerem. 40, 1. *deportati*; מְרַבִּים Exod. 36, 5. *multiplicantes*. B.]

II. *Ante Adfixa in Kal redit in eam vocalem, ex qua ortum erat, (ni fuerit Cholem) (ַ) tamen, vt et quandoque (ִ) verborum לֵה (vbi ה in י vel ו abiit) amplius in (ַ) eleuatis, vt: in Praeter. ex מִצָּתָה Gen. 8. 9. inuenit F. verbi מִצָּה fit מִצָּתָנוּ Iud. 6, 13. Num. 20, 14. Neh. 9, 32. inuenit nos: מִצָּתָם Exod. 18, 8. inuenit eos, coll. §. 22. n. (2); אֶכְלֶתְךָ Ez. 28, 18. consumet te, ex עֲזָבוּני Pf. 49, 11. verbi עֲזָב, fit עֲזָבוּנִי 1 Reg. 11, 33. 2 Reg. 22, 17. deseruerunt me: ex אֶהְבֵּנוּ Prou. 8, 36. verbi אֶהֱב, fit אֶהְבֹּךָ 1 Sam. 18, 21. Cant. 1, 3. 4. *amant te*. In Imper. ex שִׁמְעוּ *audite* Gen. 36, 7. Ies. 1, 2. 5. fit שִׁמְעוּנִי Gen. 23, 8. 1 Chr. 28, 2. 2 Chr. 20, 20. *audite me*, e Sing. שִׁמַּע Gen. 21, 12. etc. *audi*. In Fut. ex יִמְצְאוּ *inuenient* Iud. 5, 30. etc. fit יִמְצְאוּ Iob.*

Iob. 20, 8. *inuenerunt eum*, e Sing. יִמְצֵא Gen. 44, 34. Deut. 22, 25. 28. *inueniet*: ex יִבְעֵלְוּ, quod e יִבְעֵל Ies. 62, 5. est יִבְעֵלוּךְ ibidem *maritabunt te*; ex יֵאָתֶרָה Iob. 37, 22. Prou. 1, 27. *ueniet*, fit וַיֵּאָתֶינִי Iob. 3, 25. *et euenit mihi*. Semel in *Piel* יִרְיֹק Ies. 16, 9. *irrigabo te* F. cum tono retracto, et insuper permutato ו cum י et ה cum ו, ex יֵרֶיֶה. [Dantur tamen exempla, vbi haec mutatio negligitur; v. c. תֹּאכְלוּם Leu. 11, 42. *comedetis ista*, et תֹּאכְלֶהוּ Leu. 7, 24. *comedetis eum*, vtrumque ex תֹּאכֵל; sic יֵאָכְלֶהוּ Ex. 12, 5. etc. *comedent eum*; יֵאָכְלוּהָ Leu. 6, 9. Prou. 30, 17. *comedent eam*; יֵאָכְלוּם Ezech. 44, 29. *comedent ea*; יֵאָמְרוּהָ Ps. 139, 20. *loquuntur contra te*; יֵאָחֲזוּבִי Iob. 30, 16. *comprehendent me*; יֵאָחֲזוּךְ Ier. 13, 21. *comprehendent te*; וַיֵּאָחֲזוּהוּ Iud. 16, 21. *et adprehenderunt eum*; יֵתְּנֶהוּ 2 Reg. 12, 15. *dabunt illum*, et ita in hoc verbo in futuro perpetuo. B.]

Ita etiam non raro in Kal aequae ac aliis coniugationibus, ob accessum ך *Paragogici*, vt: יִרְצֹוּן Ex. 15, 14. pro יִרְצֹוּן Hab. 3, 7.

commouebuntur e יִרְגְּזוּ 2 Sam. 7, 19. 1 Chr. 17, 9. יִלְכֹּן Ioel 2, 7. 8. *ibunt*: יִחַדְלוּ Ex. 9, 29. *cessabunt*; תִּשְׁמְעוּ Deut. 1, 17. *audietis*; תִּדְבְּקוּ Ruth. 2, 8. *diligetis*; תִּפְאֲהֹבוּ Ps. 4, 3. *adhaerebis* Foem. יִהָרְסוּ Ps. 11, 3. *destruentur*; יִיחַלוּ Ies. 51, 5. *sperabunt*; תִּבְעִיוּ Ies. 21, 12. *quaesituri estis*, e sing. תִּבְעֶה Ies. 64, 1. *ebullit*: יִשְׁתִּיוּ Ps. 78, 44. *bibent*, ex יִשְׁתֶּה Genes. 44, 8. Numer. 6, 3. bis. יִאֲסֹפוּ Ps. 104, 22. *congregabuntur*. יִכָּרְתוּ Ps. 37, 9. *exscindentur*. conf. Deut. 4, 26. Ps. 11, 3. 104, 22. 29. 30. יִהָלְכוּ Ps. 104, 26. *eunt* coll. v. 27. Exod. 34, 13. Iob. 21, 11. Ioel 2, 5. יִתְהַלְכוּ Ps. 12, 9. *ambulant*. Conf. Iob. 9, 6. Sic etiam hoc casu in (ו) יִהַלְמוּ Ps. 74, 6. *tudent*. תִּכְרֹתוּ, תִּתְצוּ, Ex. 34, 13. *destruetis, frange- tis*. Conf. Ps. 104, 9. 28. Ps. 35, 20. 37, 2. 68, 13. bis. Ies. 29, 21. Ruth. 2, 9. Ioel 3, 1.

III. *Sub gutturali*, ad faciliorem illius literae pronunciationem, *adsumit ordinarie aliquam e tribus vocalibus breuibus* h. m. (וּ) (וּ) (וּ); *eamque vocali immediate praece- denti analogam*, v. gr. מִחֲרִיר Leu. 26, 6. etc. *terrens*: אֶעְבֹר Genes. 30, 22. etc. *transibo*:

יַעֲמֹד Leu. 16, 10. *sistetur*: אֶהְיֶה Ier. 10, 19.
 his etc. *tentorium meum*. [Non tamen semper
 praecedenti analogam; v. c. ex מוֹעֵד fit מוֹעֲדִים
 etc. Si nulla vocalis immediate praecedit, li-
 bere vel (ְ) vel (ִ) adhibentur v. c. אָמַר et
 אָכַל *dicere*, cf. Ez. 25, 8. et Prou. 25, 7. אָכַל
 et אָכַל cf. Gen. 47, 24. et Num. 26, 10. etc.
 Sed (ִ) hoc casu non nisi in quibusdam vocibus
 formae פָּרִי adhibetur, v. c. אֲנִי *navis*;
 חָלִי *morbis*; חָרִי *ardor*; דָּמִי *silentium*; יָפִי
pulchritudo; עָנִי *ad afflictio*; צָרִי *opobalsamum*;
 רָאִי *visio*; et quando in locum (ו) successit
 v. c. אֲרָחוֹת *feminae* ex אֲרוֹחַ, manipuli ex עֲמָרִים
 et in similibus. B.]
 (.) autem *praecedente* ut in Fut. Kal, praet.
 et Partic. Niphal, ac Praet. Hiphil, *prius*
mutato in vocalem clariorem (ִ) vel in
 (ְ); ¹⁰ unde etiam *promiscue* id fit, quem-
 admodum adparet e collatis locis sequen-
 tium verborum, nempe (א) in Kal הָלַם
contudit Pf. 131, 5. vbi (ִ) et Pf. 74, 6. vbi
 (ְ), הָרַס *destruxit*, Exod. 15, 7. 2 Reg. 3, 25.
 vbi (ְ), alias (ִ), הָבֵל *evanuit* habet (ִ),
 הָלַשׁ *debilitare*, *ri*, Exod. 17, 13. vbi (ְ), et
 K 3 Iob.

Iob. 14, 10. vbi (חָמַר) : *turbari luto, bituminare* Pf. 46, 4. vbi (חָפַר), et Exod. 2. 3. vbi (חָפַר), *fodit, peruestigavit, erubuit* Pf. 34, 6. Iob. 6, 20. vbi (חָרַל), alias (חָרַל), *cessavit* Iob. 10, 20. Gen. 11, 8. Exod. 9, 33. vbi (חָסַר), alias (חָסַר). *defecit* in Sing. (חָסַר) in Plur. (חָסַר). *ligavit*, semel (חָבַשׁ) Iob. 5, 18. In חָמַד *desideravit*, חָפֵץ *voluit, delectatus est*, et חָצַר *dimidiavit* prorsus promiscue: In חָוַר *albescere*, חָוָה *vidit*, חָזַק *invaluit, fortis fuit*, חָטָא *peccavit*, חָכַם *sapiens fuit*, חָמַץ *fermentatus fuit*, חָנַף *profanatus fuit*, חָרַב *siccatus, vastatus fuit*, חָרַד *trepidavit*, חָרָה *exarsit ira*, חָרַף *exprobrauit*, חָרַץ *mouit, decrevit*, חָרַשׁ *aravit, fabricavit*, חָשָׁה *siluit*, חָשָׁךְ *obscurus fuit*, חָשַׁף *nudavit*; חָשַׁן *fumavit*, חָשַׁר *ditatus est*, et חָתַר *supplex oravit*, tantum in (חָתַר) (β) In *Niphal* חָפַךְ *vertit*, semel in (חָפַךְ) Esth. 9, 1. alias in (חָפַךְ), in חָפַךְ *peruerse egit*, חָפַךְ *adscendit*, חָפַךְ *respondit*, חָפַךְ *fecit* (extra 3. F. Praet. Num. 15, 24. Dan. 11, 36. vbi (חָפַךְ)) et חָלָה *aegrotavit* in Particip. in (חָלָה); sed in חָלָה *latitavit*, חָתַר *deprecatus est*, et חָבַא *pro-*

promiscue. (γ) In *Hiphil* verbi חָרַם *devouit* Num. 21, 3. Mich. 4, 13. Ier. 25, 9. 1 Sam. 15, 3. vbi in (_), alias in (_): עָבַר *transiit* Ios. 7, 7. Exod. 13, 12. vbi (_), alias (_) חָיָה *vixit* in plur. in (_), et in אָבַר *periit*, magis amat (_) quam (_), in אָבַל *comedit*, עָלָה *scandit*, חָשַׁךְ *obtenebratus est*, et אָרַךְ *prolongari* indiscriminatim.

a) Quod (_) sub ה *Praeformatiuo Hiphil*, idque ante *Gutturalem* aliam interdum abiicit (:) *Methego* vocalem sustinente, vt: הִחֲלֹתָ Deut. 3, 24. Esth. 6, 13. *incepisti*, pro הִחֲלֵהְךָ ex הִחֲלֵהְךָ, verbi חָלַל, sic הִחֲלֵתִי Deut. 2, 31. 1 Sam. 22, 15. *incepti*: הִחֲלֵתָ Ios. 9, 3. *contriuisti*, rad. חָתַתָּה, Ex. 19, 23. *contestatus es*, הִעֲדֵתִי Deut. 4, 26. c. 8, 19. c. 30, 19. Ier. 11, 7. c. 45, 13. *contestatus sum*, rad. עָוַר; הִחֲלֵם Gen. 11, 6. *incipere eos*, ex הִחֲלֵהְךָ, coll. Reg. IV. IV. (α)

b) (_) etiam *Magnum*, et *Characteristicum* ante ח *scheuandum* ter abit in (_), vt: in *Fut. Kal* וַיִּהְיֶה Gen. 30, 39. *conceperunt*, ex יָחַם, 1 Reg. 1, 1. vel vt alii codd. יָחַם, radicali implicate quiescente. In *Piel*: וַיִּחְרְרוּ Iud. 5, 28. *tardant*, pro וַיִּחְרְרוּ (formae וַיִּחְרְרוּ Ios. 1, 4. וַיִּחְרְרוּ Ios. 7, 11. Ier. 12, 10. Ez. 26, 4. coll. Ps. 78, 34. Iob. 6, 22.) Ps. 51, 7. *concepit me* 3. sing. F.

c) At (_) *manet* in הִחֲלֵהְךָ Ps. 73, 9. et cum ו conv. Ex. 9, 23. *peruadet et peruasit*: et semper in הִיָּה et הִיָּה Gen. 1, 29. *erit* etc. הִיָּה Gen. 17, 18. הִיָּה, vt: הִיָּה Gen. 1, 29. *erit* etc. הִיָּה Gen. 17, 18.

c. 31, 33. *viuet* etc. praeter *Imper. Kal* cum Praefixo וְהָיָה , vt: וְהָיָה Gen. 12, 2. *et esto*: וְהָיָה c. 20, 7. Prou. 4, 4. c. 7, 2. *et viue*.

d) Illud (וְהָיָה) etiam nonnunquam in longam (וְהָיָה) in *Hiphil* degenerat, vt: וְהָיָה Hab. 1, 15. *educit*, pro וְהָיָה vt alias. Sic et (וְהָיָה) *Chatuph* in *Hophal* in (וְהָיָה), וְהָיָה Iud. 6, 28. 2 Chr. 20, 34. *oblatus fuit*, it. *referre iussus est*: וְהָיָה Nah. 2, 8. *deducta est*, pro וְהָיָה , וְהָיָה Zeph. 3, 1. pro וְהָיָה *infamatae* propter vitia et scelera. ¹¹

† Pro *Schuate Composito* etiam libere (:) *simplex quiescens* sub וְהָיָה , וְהָיָה , et maxime sub וְהָיָה , tam *prima*, (vt perpetuo verborum וְהָיָה et וְהָיָה in *Fut. Kal*, istius etiam in *Niphal*, et cum habent *Praefixum*) quam *tertia radicali* (vt semper *ante Adformatiuas* Praeter. et Imperat. וְהָיָה) analogice militat. [Sub litera praeformatiua autem nunc ordinarium punctum (.) nunc vocalis (וְהָיָה) vel (וְהָיָה) ob sequens (:) compositum posita, adest. coll. p. praec. not. c) Adparet etiam aliquando (:) *simplex* sub וְהָיָה v. c. in rad. וְהָיָה *reus fuit*, semper (excepto Pf. 5, 11.) vid. Hof. 4, 15. c. 5, 15. c. 10, 2. c. 13, 1. c. 14, 1. etc. וְהָיָה Pf. 65, 7. *accinctus*, וְהָיָה Ies. 1, 18. *rubicunda fuerint*; וְהָיָה Prou. 15, 9. cf. v. 12. c. 16, 13. *amabit*. (Ita Buxt. et alii, aliis contra (וְהָיָה) ponentibus) וְהָיָה Pf. 58, 5. *obdurare solet*, וְהָיָה Pf. 47, 10. *collecti sunt*; etc. Immo etiam sub gutturali media radicali interdum adest (:) *simplex*: v. c. וְהָיָה 1 Sam. 1, 16. *et moeroris mei*; etc. in his tamen et similibus, Codd. non conueniunt. B.]

II. *Duorum (α) Schuaim*

1. *Simplicium, ab initio concurrentium, prius mutatur (א) communiter faciliusque in (.), posteriori, si sub י¹² foret, prorsus sublato, v. gr. רָקִיעַ Gen. 1, 6. in statu constr. vi Reg. III. est בְּרָקִיעַ, cum praefixo בְּרָקִיעַ v. 14. pro בְּרָקִיעַ coll. §. 39. num. III. Ita ex פָּקַדוֹ visita est vi reg. cit. 1 Sam. 14, 17. etc. *visitate*: ex עָבַד 1 Sam. 26, 19. *cole*, est עָבַדוֹ Ex. 5, 18. etc. *seruite*; (*Schua* enim *compositum in Imper. Kal sequitur naturam simplicis.*) בְּיָמֵי Ies. 1, 1. *in diebus*, pro בְּיָמֵי. Sic licet pro (:) simplici *alternet* compositum, vt in רַבְבוֹת Num. 10, 36. pro רַבְבוֹת Deut. 33, 17. *myriades*, בְּשִׁקְתוֹת Gen. 30, 38. *in aquariis* a שִׁקְתָּ Gen. 24, 20. בְּשִׁתִּי Leu. 13, 48. *in stamine*. Sed זַנְבוֹת Ies. 7, 4. *caudas* st. c. habet () pro (.), seruata origine ex () זָנַב. Sic et כְּנָפֹת Ies. 11, 12. כְּנָפֵי Exod. 19, 4. coll. Ez. 1, 24. a כָּנַף *ala, ora*. [Quo refer שְׁלֵמוֹתֵינוּ Ios. 9, 13. coll. Deut. 29, 5. ex שְׁלֵמוֹת Ios. 9, 5. a singulari שְׁלֵמָה *vestis*; et צִלְעוֹת 1 Reg. 6, 15. 16. ex צִלְעוֹת a singulari צִלַּע *latus*. B.]*

(ב) In (_) in plerisque vocibus Segolatis, seu duplex (_) aut pro ultimo ob ultimam gutturalem alternans (_) habentibus, et quidem in his xli. אֶבֶן *lapis*, מַאֲכָה *manus*, אֶכֶלִּיָּא *chilias*, אֶפֶס *finis*, דֶּפֶעֶטֻס *defectus*, אֶרֶץ *cedrus*, אֶרֶץ *terra*, גֶּפֶן *vitis*, דֶּרֶךְ *via*, דֶּלֶת *ostium*, זֶרַח *ortus*, זֶרַע *semen*, בֶּנִּיגְנוּתָא *benignitas*, חֶבֶל *funis*, חֶרֶב *gladius*, שֶׁלֶם *sol*, כֶּלֶב *canis*, כֶּבֶל *rapina*, כֶּבֶל *compes*, לֶחֶם *panis*, כֶּסֶף *argentum*, כֶּרֶם *vinea*, עֵבֶר *petra*, סֶלַע *anima*, נֶפֶשׁ *rex*, מֶלֶךְ *seruus*, עֶרֶשׁ *sponda*, עֵצִים *os (fis)*, פֶּלֶג *rius*, צֶלֶם *imago*, צֶמֶר *lana*, קֶדֶם *antiquitas*, קֶרֶן *cornu*, קֶלַע *funda*, קֶרֶן *uterus*, קֶשֶׁת *arcus*, קֶשֶׁת *asser*, שֶׁמֶן *oleum*, שֶׁמֶן *clamor*, תֶּלֶם *porca*. Ita in trisyllabis: אֶדְוָה *magnificentia*, תֹּגָה *toga*, אֶדְוָה *stultitia*, גֶּחָלִית *pruna*, (formae Dages-fatae יִבְלִית *uxor secundaria*, יִבְשֶׁת *uxor secundaria*), מִקְטָרֶת *suffimentum*, תְּהִיבֻלִּים *thuribulum*. מִקְטָרֶת *rete*, מִשְׁעָנָה *scipio*, coll. p. 156. תְּפִלָּצָה *cervix*, מִפְרָקָה *custodia*, מִשְׁמָרֶת (β) *horror*, תֹּחֶלֶת *ramus tener*, יוֹנֵקָה *spes*, חֲתָנָה *socrus*: et huius formae Participiis.

[v. c. אוֹיֶבֶת Mich. 7, 8. 10. *inimica*; מוֹלֶרֶת Gen. 48, 6. etc. *progenies*; ita etiam in nominibus quibusdam in (הַ) terminantibus aliisque, de quibus §. 18. ***. v. c. מִמְּשָׁלָתוֹ 1 Reg. 9, 19. ex מִמְּשָׁלָה *regnum*, ita בְּמַפְלֶתָם Prou. 29, 16. *in ruina eorum* ex מַפְלָה in St. C. מַפְלָת. Interdum tamen (.) adest v. c. מִנְקָתוֹ 2 Reg. 11, 2. 2 Chr. 22, 11. cf. Gen. 24, 59. *nutrix eius*, ex מִינְקָת B.] Sed יָלֵד Hof. 1, 1. *puer*, facit יָלֵדִי Ies. 57, 4. et יָלֵדִי Hof. 1, 1. *nati in foem.* יָלְדָה *puella*: et כֶּבֶשׂ *agnus*, כֶּבֶשָׁה 2 Sam. 12, 3. et כֶּבֶשָׁה Leu. 14, 10. *agna*. item חָבַל *funis* facit חָבַלוֹ Job. 18, 10. etc. sed semel חָבַלִי Ps. 119, 61. *funes*, ¹³ itaque confundit formam cum חָבַלִי Ps. 18, 5. Hof. 13, 13. *dolores* ex חָבַל ¹⁴. At *sequentia amant suum* (.), *posteriori solum pereunte*, nempe אֶצֶל *apud*, הֶבֶל *vanitas*, (quod tamen bis habet (.) Ion. 2, 9. Ps. 31, 7.) חֶדֶר *conclave*, חֶלֶד *aevum*, יִשָּׁח *depressio*, לֶבֶת *ire*, נֶגֶב *meridies*, נֶגֶד *coram*, נֶפֶס *nepos*, עֶדֶד *grex*, et semel יִשַׁע Ps. 85, 8. *salus*, et קֶצֶף Ps. 38, 2. *spuma*, *feruor*, alias (.).

(β) *Trium Schuaiim mutatur medium, in (.) vel (_), e. gr. ex גְּבֵרֶת Ies. 47, 5. st. c. ob accedens Adfixum pereunte utroque (_) iuxta reg. i. fit גְּבֵרֶתִי Gen. 16, 8. herae meae, ubi (_) refert primam originem nominis absoluti גְּבִירָה 2 Reg. 10, 13. Ier. 13, 18. *Dominia, Augusta*, ad cuius formam יְבִמְתּוֹ Deut. 25, 7. bis. 9. *glos eius* ex יְבִמְתּוֹ ; e מְלָאכֶת Ex. 35, 24. 33. 35. etc. fit מְלָאכֶתוֹ Gen. 2, 2. 3. *opus suum* (_) ratione absoluti מְלָאכָה, coll. p. 37. fin. e מְמַשְׁלָה Genes. 1, 16. bis, fit מְמַשְׁלָתוֹ Dan. 11, 5. *dominium eius*, respectu absoluti מְמַשְׁלָה Mich. 4, 8. et sic in מְלַחֶמֶת 1 Sam. 13, 22. *bellum*: מְמַלְכֶת Ex. 19, 6. *regnum*: מַשְׁעֵנָה *cogitatio*: מַחְשַׁבֶת *decus*: תְּפָאֲרָה est בְּהֶמְרָה Num. 32, 26. *iuventum nostrum*, etc. (_) ex (_) absoluti בְּהֶמְרָה. Par ratio in שְׂכֵנֶת *socia*, hinc vicina, vid. Exod. 3, 22. et חֲבֵרֶת Mal. 2, 14 *socia tua*, ex absf. חֲבֵרָה.*

II. *Simplicis et Compositi, prius abit in similem breuem*, v. c. וְאֲנִי Gen. 6, 17. etc. *et ego*, pro וְאֲנִי, בְּאִנּוּשׁ Iob. 13, 9. *in homine* pro בְּאִנּוּשׁ, וְחָלִי Ecclef. 6, 2. *et morbus*, pro

pro וְיָחַד , sic וְיָאֲנִי 1 Reg. 9, 26. *et classis*: בְּאֲנִי 15
v. 27. *cum classe*. בְּמִצְאָנְכֶם Gen. 32, 20. *in*
inueniendo vos, pro בְּמִצְאָנְכֶם inf. Kal conf.
§. 22. (3) et de gemino: *Metheg* p. 89. † In
paucis et quidem folis פֶּאֱ contingit *Crasis*
(praeter () *Chatuph*, et () *in similes lon-*
gas, vt: מִסֶּרֶת Ezech. 20, 37. pro מִסֶּרֶת
vinculum, $\text{אֵ$ etiam eliso: אֵיִן Iob. 32, 12. *au-*
scultabo, pro אֵאֵיִן , prima radicali אֵ ob
concursum duplicis elisa: sic אֵסֶרֶה Zeph. 1,
2. 3. coll. Ier. 8, 13. *recipiam*: * אֵחֹז Iob. 23,
9. *adprehendo*, pro אֵאֵחֹז cum tono in penult.
ceu quoque notatum Masorethis. coll. p. 83. 2.
 וְאֵאֶבְרֶה Ez. 28, 16. *et perdam te*, pro וְאֵאֶבְרֶה ,
 וְיֵאֶצֶל Num. 11, 25. *et reposuit*, coll. reg. IV.
II. II. יֵהָל Ies. 13, 21. *tentorium figet*, pro
 יֵאֶהָל , coll. Iob. 25, 5. ad quorum formam
referri potest וְיֵרֶב 1 Sam. 15, 5. *et insidiatus*
est, pro וְיֵאֶרֶב cum Kimchio, LXX. Vulg.
et Luth. et praefert etiam Seb. Schmidius
ad h. l. quamuis R. Sal. et Leui cum Syro
ad רֹב referant, (conf. Buxtorf. *in Lex. R.*
 אֶרֶב et b. Melech *in Michlal Iophi in h. l.*)
quibus adde וְאֵנִישָׁה Ps. 69, 21. *et aegritudi-*
ne

ne adficio, pro וְאַנְוִישָׁה, et hoc pro אַנְוִישָׁה vid. §. 13. n. (3) et b. Melech *l. c.* vt adeo non sit opus nouam radicem fingere נוֹשׁ; כְּאֱלֹהִים Gen. 3, 5. *sicut Deus*, pro כְּאֱלֹהִים, sic וְאֱלֹהִים Gen. 50, 24. et *Deus* etc. לְאֹמֵר Gen. 1, 22. c. 2, 17. etc. *dicendo*, pro לְאֹמֵר, vt בְּאֹמֵר Deut. 4, 10. Ez. 36, 20. Ps. 42, 4. *in dicendo*, et בְּאֹמֵר Ios. 6, 8. *secundum dicere*, i. e. dicente: Sic תֵּאֱתָה Mich. 4, 8. *veniet*, et וַיָּתָא Deut. 33, 21. et *venit*, (א finali pro tertia radicali ה alternante, coll. p. 30. obs. 1) pro יֵאֱתָה Iob. 37, 22. Prou. 1, 27. iam () finale ob tonum retractum non potest subsistere vi reg. I. vnde hic elevatur in analogam longam iuxta reg. V. תֵּזְלִי Ierem. 2, 36. *digredieris F.* pro תֵּאֱזָלִי, sic etiam יֵאֱהָב Prou. 8, 17. *diligam*. Sed hinc pro תֵּאֱהָבִי א amat motum תֵּאֱהָבִי Prouerb. 1, 22. *diligetis*, (sicut in לָא, שִׂאת et שִׂאת *ferre*, נִשְׂאת et נִשְׂאת *portans F.* vid. §. 36. IV.) וַיֵּאָחֵז Genes. 32, 5. et *moratus sum*, pro וַיֵּאָחֵז Prou. 17, 4. *attendens*, pro מֵאֲזִין particip. Hiph. hocque pro מֵאֲזִין §. 13. n. 9.

† *Schua Compositum* eo casu etiam penitus *disperit*,
 ut: לְאֲדָנִי Pf. 119, 1. *Domino meo* pro לְאֲדָנִי,
 quemadmodum לְאֲדָנִי Pf. 136, 3. וְאֶעֱנֶה 1 Reg. 11, 39.
et affligam, pro וְאֶעֱנֶה.

III. *Compositi et Simplicis, illud abiicit suum Chateph* f. (:), *vel Vocalem* ¹⁶,
 ut: ex יַעֲלֶצוּ 1 Chr. 16, 32. pro יַעֲלֶצוּ fit יַעֲלֶצוּ
 Pf. 25, 2. 68, 4. et יַעֲלֶצוּ Pf. 5, 12. *exsultabunt*:
 Sic מַעֲיֵנִי 1 Reg. 18, 5. *fontes*, et מַעֲיֵנִי Ies.
 12, 3. *ex fontibus* st. c. pro מַעֲיֵנִי: pro וַיַּעֲשֶׂה
 1 Reg. 16, 25. 2 Reg. 3, 2. est per apocopen
 וַיַּעֲשֶׂה Gen. 1, 7. 16. 25. etc. *et fecit*: ex וַיַּעֲשֶׂה
 est וַיַּעֲשֶׂה Ezech. 35, 6. coll. Gen. 12, 2. *faciam te*. תַּעֲבֹדָם Ex. 20, 5. Deut. 5, 9. ne-
 que *servire cogaris illis*, analogice in Ho-
 phal, ex תַּעֲבֹדָם *.

[IV. *Compositi et Compositi, prius abiicit suum Chateph, v. c.* אֹהֶלִי Iob. 29, 4.
 pro אֹהֶלִי *tentorium meum*; sic אֹהֶלִי Ruth.
 3, 15. *tene*, et אֹהֶלִי Cant. 2, 15. *prehendite*, ex
 אֹהֶלִי; אֹהֶלִי Pf. 31. 24. *diligite*, ex אֹהֶלִי Hof.
 3, 1. etc. B.]

Reg. VII. *Accentus Domini maxime Maiores* (nempe *Silluk* — *Athnach* — dicti
Pau.

Pausae) *Sakeph gadol* — et *Katon* — *Segolta* — ac *Rbhia* —, itemque *Merca Mah-pachatus* — rarius alii, possunt ac solent ¹⁷ *mutare*.

1. *Vocales* (_) et (_) in (_), vt: לְמִים Gen. 1, 6. *inter aquas*: שָׁמַיִם v. 9. *coelum*, pro מִים et שָׁמַיִם; pro זֶרַע *semen* est v. 29. זֶרַע. [Nunquam tamen in terminatione תָּם aut in suffixis, vid. Gen. 42, 14. 16. 19. 22. 24. 37. etc. B.]

2. *Schua simplex in vocalem breuem* (_), vt: ex יָחִי est יֵחִי Ies. 38, 21. coll. Deut. 4, 33. c. 5, 23. *et viuet*: ex כָּלִי est כָּלִי Num. 19, 17. 2 Reg. 4, 6. Prou. 25, 4. coll. 1 Sam. 21, 6. et ob *Rbhiam* 1 Sam. 17, 49. *vas*: sic לָחִי 1 Reg. 22, 24. *maxilla*, פֶּרִי Ier. 12, 2. *fructus*: שָׂכָם Ps. 21, 13. *humerum* f. *tergum* ex שָׂכָם. Praefertim ante affixum הָ, vt: עֲבָדָה Gen. 38, 3. c. 33, 5. *seruus tuus*, pro עֲבָדָה; *compositum autem in vocalem longam*, vt ex אֲנִי *ego*, est אֲנִי Leu. 11, 44. 45. et cum *Paschta* 2 Reg. 5, 7. ex חָצִי *dimidium*, est חֶחָצִי 1 Reg. 10, 7. coll. c. 16, 21. et cum minoribus accentibus Ex. 25, 10. ter. v. 17. bis. c. 37, 1. ter. v. 6. bis. 2 Sam.

2 Sam. 10, 4. 1 Chr. 19, 4. et () in () v. gr. ex חָלִי *morbis*, est חָלִי Deut. 7, 15. Ies. 53, 3. et הַחֲלִי 2 Chr. 21, 15. Sic יָפִי Ies. 3, 24. coll. Prou. 31, 30. Pf. 50, 2. Thr. 2, 15. ex יָפִי *pulcritudo*, quam formam quoque sequuntur adfixa, vt: יָפִי Zach. 9, 17. *pulcritudo eius* etc. alias יָפִי Ezech. 28, 7. vid. §. 13. n. 9. עָרִי *ornatus*, facit עָרִי, ita cum Athnach Ez. 16, 11. et cum Silluk c. 23, 40.

β) *Ante Terminationes verbales in eam vocalem, ex qua ortum est, quae si (), amplius elevatur in (), vt: ex יִרְאָה Ier. 3, 8. Pf. 76, 9. est יִרְאָה Gen. 19, 15. timet, rad. יִרָא ex הָרְגוּ Gen. 49, 6. etc. est הָרְגוּ Ez. 23, 10. Esth. 9, 10. occiderunt, verbi הָרַג: ex יָכִלוּ Gen. 13, 6. etc. est יָכִלוּ Ex. 8, 14. Ion. 1, 13. coll. 2 Reg. 3, 26. potuerunt, verbi יָכַל. In Imper. pro הָרְגוּ Num. 25, 5. c. 31, 17. est הָרְגוּ c. 31, 17. occidite, ex הָרַג Iud. 8, 20. occide: Sic pro גָּזְרוּ est גָּזְרוּ 1 Reg. 3, 26. secate. Pro שָׁמְעוּ Ies. 48, 1. 16. etc. est שָׁמְעוּ v. 14. audite. Sic vtraque forma coniunctim עָמְרוּ Neh. 2, 9. state, state. In Fut. conf. totum verbum Deut. 13, 5. et Ezech. 20, 18.*

c. 34, 3. Ies. 65, 13. Sic in יֵאָחִי Iob. 16, 22. *venient*; הִלְלָהּ Ezech. 26, 17. *quae laudata fuit*, cum praefixo ה loco אֲשֶׁר; et cum ה vel אֲשֶׁר virtuali נִחְמָה Ies. 54, 11. *quae non consolatione lenita est*; רַחֲמָה Hof. 1, 6. 8. c. 2, 25. *quae non misericordiam consecuta est*.

(γ) *Ante Affixum* ה, cum particulis ב, ל, אֶת, et עִם, itemque Infinitiuo Niph. הִשְׁמַר et הִבְרֵא ob eiusmodi accentum cum () טֶזְּ plerumque *transponitur*, vt: pro בְּךָ est בָּךְ Ps. 5, 11. 12. 9, 3. 55, 24. 1 Sam. 24, 13. 14. etc. *in te*: pro לָךְ est לְךָ Gen. 3, 18. coll. c. 4, 6. 12. *tibi*. Sic אֶתְּךָ Gen. 6, 18. bis. 17. c. 8, 16. 17. Prou. 2, 1. *tecum*, אֶתְּךָ Iud. 13, 15. *te*: עִמָּךְ Genes. 29, 25. *tecum*: הִשְׁמַרְךָ Deut. 28, 24. 45. 51. 61. pro הִבְרֵאְךָ vti c. 28, 20. *perdi te*: הִבְרֵאְךָ Ezech. 28, 15. *creari te*, pro הִבְרֵאְךָ v. 13.

1) Ad minimum. Potest enim habere plura tempora, ad summum quinque. Tempora autem s. moras constituunt 1) vocales, dictae *tempora longitudinis*, habet nimirum vocalis longa, vnum, vocalis brevis, duo tempora; 2) litera mobilis vocalem sequens, dicta *tempus latitudinis*, quia per illam syllaba fit latior auctiorue; 3) accentus tonicus, dictus tempus alti-

altitudinis, quia hic syllabam cum grauitate eleuat; 4) accentus euphonicus Metheg, dictus *tempus refrenationis*, quia decore vocalis cursum retardat, eiusque quantitatem aut conseruat aut compensat; vide supra pag. 86. sq. Deinde vel maxime notandum, quod *tempus tempori aequiualeat*. Nec obstant principio huic voces נֶחֱךְ et נֶחֱתָ, quae semper tonum habent in vltima, ac proinde prior syllaba vno tantum tempore constare videtur. His quippe succurrit canon: *Punctum vicarium alternans, sequitur naturam s. valorem eius, pro quo alternat*. Est enim נֶחֱךְ formae נֶחֱכָ alternante (ֿ) pro (ֿ), vt saepe alias ante gutturalem Kamezatam, coll. §. 13. n. 6. et in נֶחֱתָ porro alternante (ֿ) loco (ֿ) ob eandem causam, coll. §. cit. n. 4. hinc in pausa est נֶחֱתָ Gen. 11, 1. Ex. 26, 2. 8. 24. c. 27, 9. Prou. 28, 18. Est autem נֶחֱתָ pro נֶחֱתָ, facta Syncope נֶחֱתָ et hinc alternante (ֿ) pro (ֿ) sub gutturali; de נֶחֱךְ conf. dicta p. 80.

[Exempla denique temporum quinque si desideras, habes in his: נֶרְךְ Cant. 4, 14. *nardus*; נֶרְךְ Num. 24, 19. *et dominaturus est*; נֶשֶׁט Prou. 7, 25. *declinabit*; נֶבֶךְ Gen. 27, 38. *et fleuit*; נֶחֱסֶה Prou. 30, 6. *addas*; נֶשֶׁה Ier. 2, 36. *erubuisti*; נֶשֶׁט Prou. 22, 21. *veritas*. B.]

2) Nam *litera*, quam Vocalis *ante* se habet, heic non consideratur magis, ac si non adesset, quia non addit vocali *Tempus*, quemadmodum facit, vbi vocalem in eadem syllaba sequitur, eamque beat *Tempore latitudinis*. Euidens quippe est, vocales solummodo sonare, consonas autem tantum consonare, idque tum, quando a vocali mouentur. Ex quo se-

quitur, illas non posse sonare, antequam vocalis sonat, ac proinde non posse valere *Tempus ante vocalem*. Nam non sonant ante vocalem, sed vocali sonanti demum illae consonant. Conf. Alhardus de Raadt *l. c. in Scholiō Propos. 2. p. 116. seq.* Sic pariter litera schuata, literam vocalizatam praecedens, vti nihil syllabae coll. p. 76. 77. n. 1. ita nec temporis morae addit v. g. ב in בְּרֵאשִׁית cf. Schudt. *l. c. p. 92.*

3) Etiam quiescentes נ et ה cum praeuio (), in vnum sonum colliquescentes, perinde ac י et ו cum *Chirek, Cholem et Schurek*, itaque eam vocalem bean-tes noua soni quantitate, licet non qualitate, ceu consona mobilis, v. g. הֶשֶׁבֶת *herba*, בֶּכָה *fletus* etc. quae literae ideo dicuntur *tempus literale*, ad differentiam vocalis, dictae *tempus essentiale*. Conf. Alh. de Raadt *l. c. defin. 7. §. 4. et propos. 7. cf. Schudt. l. c. p. 134. seq.*

4) Quoniam illa ibi nihil damni capit, sed decore absoluitur. Ita nec *longae Methegum praecedenti* aliquid decedit, quandoquidem hic pronunciationem venuste ita moderatur, vt neutra nimium deproperet, priusquam moram sibi competentem adimpleverit, v. gr. מוֹצֵאֵיהֶם Num. 33, 2. *exitus ipsorum*: וְדִרְוֹתֵיהֶם Gen. 17, 12. *in generationes vestras*: וְדִרְוֹתֵיהֶם 2 Reg. 8, 12. *et praegnantēs eorum*.

5) Quare autem forma illa absoluta maneat? M. Ioh. Neumannus in *Dissert. supr. cit.* duas vult adferre rationes, primam quidem, *quoniam sequens vox* פִּלְשֵׁתִים incipit a פ, ubi duplex פ concurrerent, et sic quasi contraherentur in vnam *Dageschatam*. Sed quae haec ratiuncula? An forte putat Dn. Magister, literam eandem et vnius organi in duabus vocibus imme-

immediate non posse concurrere? et quid si in vna vocis syllaba? nisi id satis constare crederem, quaedam in medium proferrem. Et num hoc pacto *duplex* דד *quasi contraherentur in unum Dageschatum?* quasi vero non sint in distinctarum vocum distinctis syllabis, et quasi non posset vel in eadem voce eadem litera geminari absque neglectu compendii דג Dagesch F. Et tali ratione multae literae quasi contrahendae venirent in vnam Dageschatam, quae sane mira foret Dageffatio. Subiungit porro alteram, *quoniam* () *duplicis morae vocalis, duas voces non adeo euidenter dirimere potest.* Heic ponit formam constructam כִּתְּחִי, quam plane non habet, sed כִּתְּחִי (quod puto inde factum, ne audiens priorem formam confunderet cum voce eiusdem soni et status, כִּתְּחִי *scriptura*). Et hac data, scire vellem, an non ea eo loco adhiberi potuisset sine periculo contractae Dageffationis? Deinde quare formauerit formam in ()? dum non nesciet, non omnes voces in () terminatas suum () in St. C. mutare in (), sed maxime retinere, vti v. g. אֶבֶל, חַמֵּשׁ, עֶקֶב etc. ad quorum formam constructam facilius formare potuisset כִּתְּחִי. Sed posita illa forma cum (), ergone illa non fuit adhibita, quod () *duas voces non adeo euidenter dirimere possit?* de debilitate, immo fallitate huius adferti iudicent velim omnes, non modo quoad euidentiore et clariorem vocalium sonum, verum etiam quoad tot contraria exempla. Quaero saltim ex ipso, an etiam in מִצֵּב פִּלְשֶׁתִּי 1 Sam. 13, v. ult. et c. 14, l. 4. 11. et similibus, () duas voces euidenter dirimere possit? Ne dicam, ideo () communissime in statu constructo adparere, quod ore magis

hiante in connexione vocis prioris cum posteriore sit opus. Quid multa? Non eum fugiet, non hic solum, sed etiam alibi interdum pro forma constructa adhiberi absolutam, quae tamen implicite per subsequens Praefixum ḥ commode solet explicari, sicuti quoque hoc passu saepe comparet. Denique *num* (.) *duplicem moram habeat?* cf. p. 64. not. 7.

6) Propter collisionem literae mobilis, ob cuius resistantiam vocalis longa liberius fluere, eiusque sonus longius protrahi nequit; adeoque per percussionem soni necessario imminuenda. Vnde si in syllaba composita, ipsi impropria, sedem figere debet, tonus ipsam ibi periclitantem subleuare tenetur.

7) Quia (.) olim in syllaba composita sono E se immiscuit, ut monitum p. 61. (ג)

8) Quatenus (.) in syllaba composita antiquitus inclinabat ad E, ut notatum supra p. 61. (ג) agnoscit oppositam longam (..).

9) Ex hoc tamen fundamento. בַּת enim est ex בָּתָּה, ut probat pluralis בָּתָּה, נִ Syncopato, et pro (.) alternante (..). Iam si בָּתָּה addas adfixum foemin. הָ, haberes בָּתָּהּ: utroque autem (..) sic pereunte vi Reg. I. occurrunt duo (:): quorum prius in (.), hinc בָּתָּהּ, deinde נִ medium cum (:): quiescente commutatur euphonice in similem sequentem, ut prodeat forma בָּתָּהּ Leu. 18, 17. bis, *filia eius*. Sic בָּתָּהּ Gen. 29, 23. 29. *filiam suam*. בָּתָּהּ Gen. 29, 18. *filia tua*. Eadem ratio valet in נָמָה syncopato ex נָמָה, et hinc ortum נָמָה etc.

10) Quam

10) Quam mutationem vulgo ita efferunt, *Gutturalis punctat se et praecedentem*. Ast insufficienter. Quomodo enim *punctat*, quando gutturalis habet (:) simplex, et praecedens nihilominus (_) vel (_)? vt יַעֲלֶצֶר Pf. 5, 12. *exsultabunt*, נִחַמְרָא Gen. 2, 9. c. 3, 6. *desiderabilis*. Dicunt quidem, *etiamsi schua simplex habeat signum compositionis, nihilominus sub praecedente manere*. Id vero tironi non aeque cognitu facile est, quum non adsit *componens*, vel *causa compositionis*. Et quomodo *punctat*, quando *praeformativae futuri Hiphil* per se iam habeant (_) discretivum? Ergo non demum ob gutturalem habent. Magis igitur naturale est, vt feruus se accommodet domino, *Schua* vocali. Iam quum sonus טִ Chirek sit exilis ac stridulus, pronuntiationi gutturalis minus aptus, mutandus est prius in clariorem, cui dein *Schua compositum* conformari potest, quod tamen non est de necessitate, quum tali ratione et (:) simplex sufficiat, debitoque tenori gutturalis nihil derogetur.

11) Quam versionem heic praefero, vt respondeat graeco παραδειγματιζομένη. Conf. L'Empereur ad M. K. ὁδοιπορίαν p. 174. f. Drusius et Rauppius *ad h. l.*

12) Quia per se constat, adnectendum esse Chirek praecedenti, vtpote cum quo in vnum coalescit, et sonare nequit, vt consona. Illa autem litera mobili manente, nunquam (:) expungitur.

13) *Funes improborum implicaverunt me*. Ita convenientius verbum ἄπαξ λεγόμενον יִתְּרֵן reddit Hieronymus cum LXX. senibus περιεπλάκησάν με, adprobante pariter Geiero *ad h. l.* cum respectu ad יִתְּרֵן.

congregationem vel cinctiōem. Nec abludit Raschius post relata R. Menachemi *praedandi* expositionem *עלי נרספר ורבר עלי* *adiecti sunt et multiplicati aduersus me*, respectu habito ad voculam *עוד* *adhuc*, *amplius*. Atque sic eleganter conspirat cum Pl. 18, 6. *חבלי* *funes*, *status mortuorum circumdederunt me*. Vbi vocabulum ambiguum *חבלי* in seq. m. etiam exponitur ex lege Synonymica per *מוקשי* *anteuerterunt me laquei mortis*.

14) Hinc nihil miri, si vocem graecam *ὠδῖνας* apud Lucam Act. 2, 24. ex *τῶν ὁ* virali versione Pl. 18. petitam, etiam *vincula et funes*, propter *τὸ λύσας* et *κατεῖσθαι* *detineri* qf. *distringi a funibus* mortis, (cum respectu etiam ad solutas fascias sepulcrales, quibus Christus vinctus erat, coll. Ioh. 11, 44.) denotare adferamus. LXX. enim solent voces graecas in quadam significatione respondentes ad eam etiam significationem extendere, quae graecis ignota est; modo eam complectatur vox ebraea, cui alias respondet. Quum ergo Petrus l. c. Christo *ὠδῖνας τῆ θανάτῃς* tribuit, minime hoc de cruciatibus est intelligendum, sed mortem cum *vinculis* ac *funibus* confert, quibus ad resurrectionem vsque Christus constringebatur. Quae obseruatio doctissimi Const. l'Empereur ad *ὠδοιπρος*. Mosis Kimchii p. 98. f. satis quoque facere posset Drusio, qui in *Praeter. ad h. l.* ait: Sol-
 „vendi verbum melius conuenit funibus quam dolo-
 „ribus, vt versio illa *solutis funibus mortis*, si graeca
 „permitterent, in omnes partes sit melior.“ Quam quoque non culpat Gussenius, potius tamen exponens *de agminum hostilium et sepulcri custodum dissipatio-
 ne*, comm. L. E. p. 237. b. Id vero videtur coactius.
 Hack-

Hackspernius not. ad Matth. 13, 32. p. 89. pariter facit cum Constantino, *cuius observationem nodum commodissime soluere*, ait. Conferri etiam meretur eruditum in *h. l. Progr. Paschale Lipsf. 1714.* et b. Deylingius *Obs. S. P. III. p. 272. sqq.*

15) Quae vulgo per *Euphoniā* legi volunt *va-choli*, *va-oni*, *ba-oni*, et ita in similibus. Ast illam Euphoniā non patitur Analogia, quae illa potior. Si enim ante ($_$) atque ($_$) Praefixa וכלב scheuanda adsciscunt vocalem iis analogam, quidni ex paritate rei et ante ($_$)? In לַחֲלִי Ies. 1, 5. 2 Chr. 21, 18. quidem lectio *lacholi* obtinere potest, ut sit ($_$) articuli ה elifi vi §. 39. n. 3. Minus autem in בַּחֲרִי Exod. 11, 8. 1 Sam. 20, 34. Thr. 2, 3. 2 Chr. 25, 10. II. coll. Deut. 20, 23. *in aestu* (irae) et בַּעֲנִי 1 Sam. 1, 11. *in miseriam* (ancillae tuae) item פַּאֲנִיֹת Prou. 31, 14. *velut naues* (mercatoris) quum sint *status constructi*, cui haut praefigi solet articulus, de quo vid. §. 20. Conf. pariter Danzius *l. c. p. 91.*

*) Verum ex l. c. Ieremiae priori plane parallelo ubi נִסְיָם, firminus colligitur, quod non sit contractio punctorum duorumque נ, [quoniam sic ($_$) tanquam voc. impura non mutabilis, non potuisset abire sub נ in ($_$)] sed quod sit forma utrobique genuina verbi נִסָּה in Hiph. et combinentur duo verba ad collusionem et ἐπεξήγησιν נִסָּה נִסָּה colligendo consumam, s. perdam, ita ut collectio fiat ad auferendum. Si autem ultimum esset ex verbo נִסָּה, quidni in Hiphil formaretur נִסְיָם ut 1 Sam. 15, 6?

16) Idque de necessitate, ut sequens consona moveri queat. Quum enim *Schua compositum*, ne literam quidem, cui subscriptum, moueat, sed tantum

moneat vi vocalis adiectae, *orene magis an minus aperto*, pronuncianda sit? multo minus adhuc aliam mouere valet. conf. p. 71.

*) Conf. pro sensu *coactionis intento* Deut. 4, 19. וְנִדְחָהְךָ *neque impellaris, ut incurues te pro illis et seruias illis.* Nec ille exulat Deut. 13, 3. וְנִעְבַּדְךָ quasi hic sit significatio pure actiua vt in Kal v. 7. 14. sed itidem vertatur: *et seruire cogamur*, germ. *laßt uns gehen* = und uns zwingen ihnen zu dienen. Qui enim a vero veri Dei semel agniti cultu se falso et idololatrico vult emancipare, ille profecto sibi suaeque conscientiae vim inferre cogitur, quoniam inscriptionem veri Dei in corde suo nullatenus eradicabit.

17) Dico *possunt*. Nam non semper *actu* mutant, vide sis e. gr. de *Silluk et Atnach*: וְהָאֵל וְהָאֵל Gen. 3, 6. etc. [Obseruandum hinc: — et — (in metricis libris etiam —) vt plurimum, — — — saepissime, — et — (in metricis etiam — tum integre tum abiecto —) saepe, (in metricis autem — anter. et — interdum), rarius alios v. c. — — — (et in metricis —) immo nonnunquam seruos — — — hanc mutationem efficere. Fit autem haec mutatio ob grauitatem dictionis, cui talis accentus est adpositus, quo simul emphasis aliqua ratione sensus efficitur; Et quo minor est accentus, qui eandem causat, eo maior est emphasis, vid. v. c. Mal. 1, 6. B.] Praeterea notabis, quod *Segolta* — qui quidem semper literam vltimam occupat, licet ibi non sit tonus v. p. 78. nihilo fecius officium mutationis in (:) praecedenti vel syll. tonum habente exerceat, vt: וְשָׂרָה Gen. 3, 17. pro וְשָׂרָה Gen. 12, 18. 19. *uxor tua*; cf. Ies. 51, 13. Ier.

Ier. 31, 8. [Eodem modo Tiphcha anterior in metricis, in syllaba tonum habente vim suam exercet, v. c. Ps. 97, 1. Ps. 99, 1. מֶלֶךְ *regnat.* B.]

§. 13. Mutationem Punctorum excipit **EUPHONICA** eorundem **ALTERNATIO**, ad quam vero non prius confugiendum, quam vera ratio mutationis secundum adductas Regulas defecerit, alioquin foret *asylum ignorantiae*. *Alternant autem invicem*

1) **KAMEZ** et **PATACH**, et vice versa, ut: עַם et עַם *populus*, הָר et הָר Ier. 30, 25. *mons*, פֶּר et פֶּר *iuvencus*, חַג et חַג 1 Reg. 12, 32. *festum*, רָע et רָע *malus*, *malum*, דָּם et דָּם *sanguis* conf. Deut. 19, 10. c. 27, 25. קוֹ et קוֹ *linea*, מָסַע Iob. 41, 18. 1 Reg. 6, 7. et מָסַע Num. 10, 2. Deut. 10, 11. *profectio*. אָח frater, propinquus, quod (ְ) in sing. cum Adfixis amat, vid. Gen. 4, 2. c. 20, 5. Num. 6, 7. in plurali (ְ) אֲחִים Gen. 13, 8. אֲחֵיךָ Gen. 48, 22. *fratres tuos*, coll. c. 31, 32. Pro illo (ְ) et (ְ) rursus alternat (ְ) quo de n. 4. et 6. [Huc refer פָּחִים Ps. 11, 6. etc. *laquei*; יָדָיו Ier. 13, 12. *impel-*

impellentur ; pro יָרָח siue ex רָחַח siue ex נָרַח cum tono ob sequent. retracto. E contrario מִנָּה Pf. 11, 6. Pf. 16, 5. etc. *portio* in St. C. ex מִנָּה more Chald. pro מִנָּה. B.]

2) ZERE et י maxime in *Hiphil*, et vice versa, vt: פְּלִיטָה et פְּלִיטָה Iud. 21, 17. 2 Sam. 15, 14. et sine י Ez. 14, 21. *euasio, residuum*: נִיר et נִר *inanis, inanitas*: רֵק et רֵק 1 Reg. 11, 36. etc. *lucerna*. וְאֵין et semel וְאֵין 1 Sam. 21, 9. *et non*: יָשַׁשׁ 2 Chr. 36, 17. et יָשַׁשׁ Iob. 15, 10. *decrepitus*: חֵן Gen. 6, 8. et חֵן Iob. 41, 4. *gratia*: רֵישׁ Prou. 13, 18. et רֵישׁ Gen. 1, 4. 7. *et distinxit*, חֵן 4, 22. *auribus percipite*, וַיִּדְבְּקוּ 1 Sam. 31, 2. 1 Chr. 10, 2. *et adherere fecerunt* ex יִדְבֹּק. Sic יִדְרְכוּ Ier. 9, 2. *intendunt* ex יִדְרֹךְ. Ex Particip. Hiph. מְחַלְמִים est מְחַלְמִים Ier. 29, 8. *somniare facientes*. Et sic מְעֻזָּרִים 2 Chron. 28, 23. *auxilantes*; מְהַלְכִים Zach. 3, 7. *ambulare facientes, comitantes*. In Partic. Benoni תּוֹמֵךְ Pf. 16, 5. pro תּוֹמֵךְ Am. 1, 5. *sustentans*; et ita יוֹסֵף Ies. 29, 14. c. 38, 5. Eccles. 1, 18. *addens*: אוֹכִיל Hof. 11, 4. *comestorem s. deuoratore*,

torem, nempe Assyrium coll. v. 5. et Ierem. 50, 17. [Sic יִפְקֹד Gen. 41, 34. etc. *praeficiat*, הִפְקִיד Pf. 109, 6. *praefice*, et Iericho in libris Mosaïcis יִרְחוֹ, sed in libro Iosuae יְרִיחוֹ, in reliquis libris promiscue scribitur. עֵירוֹ Gen. 49, 11. *pullum suum*, pro עֵירוֹ ex עֵיר, ita שִׁיתוֹ Ies. 10, 17. *uepres eius* ex שִׁיתוֹ, conf. §. 18. not. 3. יָשִׁישׁ et יָשַׁשׁ *decrepitus* Iob. 15, 10. coll. 2 Chr. 36, 17. Inprimis etiam alternant (.) et (..) in Futuris verborum פִּי vid. §. 33. II. et ante adformatiuas Praeteritorum in verbis לָהּ vid. §. 35. II. 2. Singulari plane exemplo pro לִירָא ex יִרָא dicitur לִירָא 1 Sam. 18, 29. *timere*. B.]

3) CHOLEM, SCHVREK et KIBB-VZ, et vice versa, vt: גֹּזֵר Gen. 49, 9. Deut. 33, 22. Nah. 2, 13. Ez. 19, 2. coll. v. 3. vbi (..) et גֹּזֵר Ier. 51, 18. Nah. 2, 13. *catulus*: in Fut. Kal: יִשְׁפּוּטוּ Ex. 18, 26. *iudicabunt* pro יִשְׁפּוּטוּ ob retractum tonum: תַּעֲבוּרִי Ruth. 2, 8. *discedes*: תִּשְׁמָרֶם Prou. 14, 3. *custodies illa*; יָנִישׁוּךְ et יָנִישׁוּךְ *noctua* Leu. 11, 17. Iob. 34, 11. רָאוּ Iob. 33, 21. *visi sunt* pro בַּעֲבוּר in Püal; בַּעֲבָר Gen. 27, 10. 31. alias בַּעֲבוּר *pro-*

propter ; פָּרַשׁ Ios. 2, 2. *expansus*, Part. Paul.
 Hinc forte נָאֵם *dictum* formae גָּבַל ;
 והִזְוִירָה Ios. 59, 5. *et qui dispergit*, Part. Be-
 noni ex זָרָה ; ni malis, citra alternationem
 וּ et וּ, combinari simul cum verbo זָרָה ver-
 bum זָרָה (ex quo quidem solo deriuant qui-
 dam, vt sit Part. Paul, h. f. *et compresso il-
 lorum quolibet*) propter adfinitatem litera-
 rum et significationis, coll. Ios. 39, 15. al-
 ternante (וּ) pro (זָ) et ita plenius interpre-
 tari: *et qui comprimendo spargit ea*. נִשְׁדָּנוּ
 Mich. 2, 4. *vastati sumus*, pro נִשְׁדָּנוּ 1. pl.
 Praet. Niph. rad. שָׁדַד. Frequentissime in
Quiescentibus וַיָּרֶם vt: Numer. 24, 7.
 וַיָּרֶם Ps. 18, 47. et וַיָּרֶם 2 Sam. 22, 47. *et*
extolletur: קָם Ios. 44, 29. *surgendo*: קָם
 Ios. 7, 10. 13. *surge*: מָשַׁט et מָשַׁט Ios. 1, 7.
 c. 2, 2. *a discursitando*. כָּהֲדָשׁ Ios. 25, 10. *se-*
cundum triturrari, Inf. Niph. [Saepe etiam
 alternant (וּ) et (זָ) sub Praeformatiuis Ho-
 phal verborum עָץ et עָץ v. c. Ios. 16,
 2. c. 30, 33. et וְהָכֵן Nah. 2, 6. *et paratus erit* ;
 sic הִסָּב et הִסָּב ; הָבָא et הָבָא ; הִקָּם et הִקָּם
 etc. Nec raro in terminatione ver-
 bali

bali ו ante adfixa v. c. וְכַבְשָׁהּ Gen. 1, 28. *et subigite eam*, יֵאָשְׁרֶהוּ Pf. 72, 17. *beatum praedicabunt eum*. B.]

4) P A T A C H et S E G O L, et vice versa, vt: חַמַּת Gen. 21, 15. et חַמַּת v. 14. *lagena*: אֲשַׁכְּלוֹת st. c. Cant. 7, 9. et אֲשַׁכְּלוֹת v. 7. coll. Genes. 40, 10. *botri*: מְלַקְחִים 1 Reg. 7, 49. cum adf. מְלַקְחִיהָ Ex. 25, 38. *forcipes eius*: מְמַשְׁלוֹת st. c. Pf. 136, 9. *ast cum adfixo* מְמַשְׁלוֹתָיו Pf. 114, 2. *dominationes eius*, מְרַכְבָּה in pl. מְרַכְבֹּת Ioel 2, 5. *currus*, גְּאֻלָּה Gen. 38, 11. *fratres eius*. vid. n. 1. גְּאֻלָּה Ies. 48, 17. c. 43, 14. *redemptor tuus - vester*. Sic () pro () in יָד *manus* ante adfixa *gravia*; in חֲצִי *dimidium*, et עָרִי *ornatus*, cum adfixo, vt: יְדֵכֶם Exod. 32, 29. *manum vestram*, coll. Gen. 9, 2. Ies. 1, 12. Ez. 13, 21. 23. etc. חֲצִיו Exod. 38, 4. Ios. 8, 33. *dimidium eius*: עָרִיו Exod. 33, 4. *ornatum suum*, vid. pag. 159. n. III. Nec minus in verbis: לָחֵם Iud. 5, 8. *oppugnauit*, שִׁנְאֵלָתָם 1 Sam. 12, 13. Iob. 21, 29. *rogatis?* לְחַנְּנָה Pf. 102, 14. *gratiam faciendi ei*, inf. Piel, pro לְחַנְּנָה coll. reg. V. † p. 140. אֶכְלָה Ex. 33, 3. *consumam te*,
i. Sing.

1. Sing. Fut. Piel, pro **אֶכְלֶה** rad. **כָּלָה**. In nom. constr. **אֶנְקָה** Pf. 79, 11. 12, 6. *gemitus*, ex **אֶנְקָה** coll. p. 159. n. III. Sic **עֲגָלָהּ** Ies. 28, 28. *plaustrum eius* ex **עֲגָלָה** coll. Reg. 2. p. 111. et Pl. C. **עֲגָלוֹת** Num. 7, 3. *plaustra* coll. Reg. 3. p. 118. ex abf. **עֲגָלוֹת** Gen. 45, 19. 21. itaque ista forma cum () pro () communis est cum **עֲגָלָה** *vitula*. [**גַּחְלִי** Leu. 16, 12. etc. *prunae* ex abf. **גַּחְלִים**; **פִּרְנָה אֶרֶם** Gen. 28, 2. pro **פִּרְן אֶרֶם** Gen. 31, 18. etc. De () sub praeform. Fut. Hiph. verborum **לֵה** pro () facta apocope partiali, vide §. 41, 2. v. c. **וַיִּפֶּן** Iud. 15, 4. *et obuertit* pro **וַיִּפְּנָה**; **וַיִּגַּל** 2 Reg. 17, 6. *et deportauit*; B.] () vero perpetuum fere est pro () ante vel sub gutturales **ה** **ח** et **ע**, ¹ **נִגָּה** *splendor formae* **קִרְשׁ** *sanctitas*: **לִקְחָה** *doctrina*: **זֶרַע** *semen*, formae **נֶפֶשׁ** *anima*; **לֵהֵב** et **לֵהֵט** *flamma*: **לִהְיֶה** *lectio*, *studium*: **תַּחַת** *sub*, *loco*, **פַּחַד** *timor*, et **פַּחַת** *Dux*, *Princeps*, it. **דַּעַת** *scire*, *scientia*, **נַעַר** *puer* etc. excipe duo **לֶחֶם** *panis*, et **רֶחֶם** *uterus*.

1) Quia illae ad adspirationem suam, ampliore requirunt oris apertionem, quam illa vocalis commodissime efficit, p. 74. n. 11.

5) CHIREK et PATACH, vt: קָרַמַת Gen. 2, 14. *ad orientem*, alias () ; רַמְכֶם Gen. 9, 5. *sanguinem vestrum*, ex דָם : מִסְמְרִים Ies. 41, 7. et מִסְמְרִים 1 Chr. 22, 3. et ita alternatim in foem. plur. *clavi* ; מִזְלָגוֹת Ex. 38, 3. etc. *fuscinæ*, ex מִזְלָג 1 Sam. 2, 13. 14. וַיֵּרָא ; שְׂרָמָה ex דָם : אֲמָרִי Deut. 32, 1. *verba* ex אֲמָרִי Prou. 19, 7. מִבְּלַעֲרִי Ies. 43, 11. etc. ex בְּלַעֲרִי Gen. 14, 24. etc. *praeter me*. Pertinent huc voces pag. 144. adductae. B.] Interdum in 1. et 2. person. Praeter. יִלְדֶתִּיךָ 2 Ps. 2, 7. coll. Num. 11, 12. Ier. 2, 27. c. 15, 10. *genui te* : שִׁנְאֵלְתִּי 1 Sam. 1, 20. Iud. 13, 6. coll. 1 Sam. 1, 28. vbi in Hiph. *petii eum* : וַיִּרְשָׁתָם Deut. 4, 1. 22. c. 8, 1. c. 11, 8. 23. 31. coll. c. 17, 14. c. 19, 1. 26, 1. 30, 5. 31, 3. Ios. 1, 15. 23, 5. et *haereditabitis* : וַיִּפְשְׁתָם Mal. 3, 20. et *cre- scetis*, rad. פִּישׁ : וַהֲמַתִּיהָ Hof. 2, 5. et *morte adficiam eam* ; וַהֲמַתָּם 2 Sam. 13, 28. *tunc in- terficiatis*, coll. in Foem. Ex. 1, 16. [Sic etiam pro () sub ה praeform. praet. Hi- phil est () in וַהֲרִאֵיתִי Nah. 3, 5. et *videre faciam*,

faciam, pro הִרְאִיתִי coll. Ies. 39, 4. *pro quo etiam dicitur* הִרְאִיתִי Deut. 34, 4. etc. coll. no. 7. et contra in Infin. Hiph. pro puncto ord. () adest (.), nec minus in Infin. Piel nunc (.) nunc () adhibetur, quae vera est alternatio, non obstantibus, quae A. n. ad Paradigma not. m. et s. monet. B.] וְהִתְנַדַּלְתִּי וְהִתְקַדְשֵׁתִי Ez. 38, 23. *et magnificabo me, et sanctificabo me*, coll. Leu. 11, 44. 20, 7. 21, 8. 22, 32.

2) De hoc verbo miror, B. D. Glassium aperte fateri in *Onomatol. Mess. Proph. Class. 1. n. 7. p. 16. med.* quod hanc formam nempe cum (.) loco () nullibi alias in S. Literis legerit. Aliud fane adparet ex adiectis tribus locis parallelis. Et si vel hi non adessent, adessent tamen similis formae exempla. Vnde *mysterium* illud, quod exinde elicit, et cum eo Dorscheus in *Pent. II. §. 42.* nec non Wokenius *Annot. ad Text. Epist. P. I. p. 54.* quasi innueret *generationis in diuina essentia singularitatem et excellentiam*, lubricum est.

6) SEGOL et KAMEZ, et vice versa, et quidem () pro () potissimum *ante gutturalem Kamezatam*, vt: הָהָרִים Gen. 7, 20. *montes illi*: אֶחָד *unus*, formae הָכֶם *sapiens*. Sic פָּחָה *Dux, Princeps*, וְגַחַל *et pruna*,
pruna,

pruna, carbo. [מִבְטָחָה Prou. 21, 22. *fiducia*, cf. Ier. 48, 13. etc. אָנָּה et אָנָּה 1 Reg. 2, 36, 42. 2 Reg. 5, 25. הָרָה Gen. 14, 10. *in montem.* לָנָה Zach. 5, 4. *pernoctans* foem. pro לָנָה. De ה artic. per (ְ) vid. §. 20. I. de כָּה paragog. vid. §. 40. II. α) de מָה pro וְהִטְהֵרוּ vid. §. 19. V. B.] In Verb. Hithp. וְהִטְהֵרוּ Num. 8, 7. *et purificabunt se*; יִתְנַחֲמוּ Deut. 32, 36. Pl. 135, 14. Num. 23, 19. *poenitebit eum*, coll. Num. 23. 19. Ezech. 5, 13. Pl. 119, 52. תִּתְנַחֲלוּ Num. 33, 54. *constituetis vos possessores*, ex תִּתְנַחֲלוּ c. 54, 13. (ְ) vero pro (ְ) vocis אֶרֶץ semper post (ְ) praefixi, ut: הָאֶרֶץ Gen. 1, 12. *haec terra*: בְּאֶרֶץ c. 6, 4. *in hac terra*: וְאֶרֶץ Gen. 14, 19. 22. Prou. 25, 3. *et terra*.

7) SEGOL et CHIREK, et vicissim, ut: בֵּן (vid. Reg. IV. I.) et בֵּן, semper Iosua נִין בֵּן - dicitur, Exod. 33, 11. Num. 11, 28 c. 13, 8. Deut. 1, 38. Ios. 1, 1. c. 2, 1. etc. coll. Ion. 4, 10. bis. Prou. 30, 1. אִשְׁתְּךָ Pf. 128, 3. *uxor tua*, alias אֶ cum (ְ) אִמְרָתוֹ ³ Pf. 147, 15. *sermo eius*, alias אִמְרָתוֹ Thr. 2, 17. *et cum aliis adfixis*, ex אִמְרָה: שְׂבָמָה 15. et cum aliis adfixis, ex אִמְרָה: שְׂבָמָה

Hof. 6, 9. *versus Sichem* ex שָׁכֶם; בְּמִרְכָּבָה
 Gen. 41, 43. in *curru*, ex מִרְכָּבָה, חֲזִיוֹן st. c.
 Iob. 35, 15. coll. Zach. 13, 4. Ioel 2, 28. ex
 חֲזִיוֹן Ies. 22, 1. *visio*: et sic חֲזִיוֹן Pf. 19, 15.
 ex חֲזִיוֹן Pf. 9, 17. *meditatio*. Inprimis *in*
formis פְּרִי ante (:) suffixi, vt: Hof.
 14, 8. *fructus tuus*: וּפְרִיָּם Ezech. 36, 8. *et*
fructus vester, פְּרִיָּו Leu. 19, 23. Pf. 1, 3.
fructus eius: פְּלִיָּה Deut. 23, 25. *vas tuum*:
 תְּלִיָּה Genes. 27, 3. *pharetram tuam*. מִרְיָה
 Deut. 31, 27. *rebellionem tuam*. At בְּמִרְיָם
 Neh. 9, 17. *rebellione sua*: שְׁבִיָּה Iud. 5, 12.
captiuitas tua. Sed שְׁבִיָּם 2 Chr. 6, 37. *ca-*
ptiuitas eorum. Indiscriminatim sub א Fut.
Niphal, vt: אֶשְׁבַּע 1 Reg. 2, 8. Ez. 16, 8. *et*
 אֶשְׁבַּע Gen. 21, 34. *iurabo*. Plura cum (.)
 vide sis Ez. 14, 3. bis. c. 20, 3. 31. bis. c. 36.
 37. Ez. 20, 36. 1 Sam. 12, 7. Ezech. 26, 2.
 Num. 23, 15. Iud. 16, 20. 28. Ex. 14, 4. 17.
 2 Sam. 6, 22. Gen. 19, 20. 1 Sam. 20, 29. c. 27,
 1. Iob. 1, 15. 16. 17. Ies. 1, 24. Pf. 69. 15. Hagg.
 1, 8. Mich. 6, 6. Gen. 16, 2. 30, 3. Id ipsum
 (.) in verbis פִּי est perpetuum, vid. Iob.
 3, 3. Prou. 30, 9. Ez. 20, 5. 2 Sam. 22, 4.
 Pf.

Pf. 18, 4. 119, 117. Ier. 17, 4. 14. 1 Reg. 19, 10.
 14. Ex. 29, 42. 30, 6. 36. Num. 17, 19. Ier. 31,
 18. Sub ה Praeformatiuo Hiphil: הִרְאָה
 Gen. 41, 28. c. 48, 11. Ier. 39, 2. coll. 4. etc.
 Promiscue enim habet (.) et (.) *videre fe-*
cit, ostendit: הִגִּילָהּ 2 Reg. 17, 11. c. 25, 11.
 1 Chr. 5, 6. coll. c. 8, 7. *deportauit in exi-*
lium: הִחֲבִיטָהּ Iob. 6, 25. *absconderat* F.
 coll. v. 17. Ies. 49, 2. הִלֵּאֲנִי Iob. 16, 7. *fati-*
gat me, coll. Ez. 24, 12. Mich. 6, 3. וְהִפְרָה
 Ex. 21, 8. *redimi curauit eam*. Sic הִכְלִימָנוּם
 1 Sam. 25, 7. *pudore adfecimus eos*, quibus
 adfinia sunt 2 Chr. 20, 35. Ies. 63, 3. & insuper
 alternante pro ה vi p. 30. obs. 1. Vicissim
 (.) pro (.) in Nom. כִּרְמֶלּוֹ 2 Reg. 19, 23.
aruum eius, ex כִּרְמֶלּוֹ שְׁמֶךָ *nomen tuum ex*
 שְׁמֶךָ, coll. p. 118. et interdum in Participiis
 et Verbis ante (:) *adfixi*, vt: אֹיְבֶיךָ Exod.
 23, 4. Deut. 28, 55. 57. *inimici tui*: אֹסִפְךָ
 2 Reg. 22, 20. *congregans te*: וַיֹּאסֶפְכֶם Ies.
 52, 12. *et congregans vos*: מְקַדְשֶׁכֶּם Leu.
 20, 8. *sanctificans vos*: in Inf. Piel וּבִפְרִשְׁכֶּם
 Ies. 1, 15. *et in expandere vos*, id est, *cum ex-*
panditis, Fut. אֶמְצֶכֶם Iob. 16, 5. *corro-*
bora-

borabo vos: אֲרוּמְמָךְ Pf. 30, 2. 145, 1. Ier. 25, 1. *exaltabo te*, coll. Pf. 37, 4. הִישָׁבֵם Deut. 13, 4. *an sitis?*

3) Quae vero punctatio cum () ludicram illam rationem non supponit, quam adponit Haksplanus in *Misc. de Cabb. p. 386. c. fin. ex lib. חיים p. 13. ut* np. *indiket, accessum ad uxorem nimium, eiusdem periculi esse, ac si quis accedat ad אש ignem, plus quam decet, unde fiat, ut flamma eius amburatur.*

8) KAMEZ CHATVPH et KIBBVZ, et vice versa, ut: גָּדְלוֹ Deut. 5, 24. coll. Ez. 31, 7. Deut. 3, 24. 9, 26. et גָּדְלוֹ Pf. 150, 2. *magnitudinem eius:* מִשְׁכָּרְתָּךְ Gen. 29, 15. *merces tua*, ex מִשְׁכָּרְתָּךְ: קָרְבֵּן Neh. 10, 35. et 13, 31. cum nota כֶּצֶל, *oblatio.* Sic כְּתָנוֹת Gen. 3, 11. *tunicas* pro כְּתָנוֹת Ex. 28, 40. coll. Reg. V. † p. 139. et sq. 9. e sing. כְּתָנִית. Unde non est peculiare nomen plurale. וּבִקְצָרְכֶם Leu. 19, 9. 23, 22. *in demetendo vos*, Infin. Kal. In Püal שְׁדָרָה Nah. 3, 7. sed Ier. 4, 20. c. 49, 3. Zach. 11, 3. et alias שְׁדָרָה *vastata est:* כָּסִי Pf. 80, 11. Prou. 24, 31. *operiebantur*, coll. Pf. 72, 20. 'Thr. 4, 7. הִתְחַבְּרָה Pf. 94, 20. *an consociabitur tibi?* מֵאֲדָם Nah. 2, 4. *rubefactus*, et sic in plurali Ex. 25, 5. Maxi-

Maxime autem in *Hophal*, vt: **הִשְׁלַךְ** Dan. 8, 11. *abiectus fuit*, coll. Ez. 19, 12. Ier. 22, 28. *in Fut.* Ez. 16, 5. Ies. 34, 3. *in Particip.* 2 Sam. 20, 21. Ier. 14, 16. 1 Reg. 13, 24. 25. 28. Sed (**ַ**) *Chatuph* in Praet. Ies. 14, 19. Ps. 22, 11. **וְהִשְׁכַּב** Ez. 32, 32. sed v. 19. in foem. **וְהִשְׁכַּבְהָ** et *cubare efficator*. **מִשְׁכַּב** 2 Reg. 4, 32. *cubare factus*, **מִרְבֵּק** Ps. 22, 16. *adhaerere facta*. **מִרְדָּף** Ies. 14, 16. *persecutionem patitur*. **מִקְרָה** Ezech. 29, 18. *decaluatum est*. **הַמִּפְקָדִים** 2 Chron. 34, 10. 12. 17. *praefecti*. **מִבְּשָׁלִים** Ier. 40, 1. *qui deportati*. **מִבְּשָׁלִים** Ier. 18, 23. *cadere facti*, *proiecti*. Inprimis verba P E - N V N magis amant (**ַ**).

9) SCHVA SIMPLEX et COMPOSITVM, et versa vice; itemque *unum Compositor. cum altero*, coll. p. 70. 3) vide dicta pag. 148. sq. et pag. 152. vt: **וַיִּרְאֵה** Genes. 2, 13. et *aurum*: **וַיִּשְׁמַע** Deut. 5, 24. et *audit*: **בִּרְכוּ** Iud. 5, 2. et v. 9. *benedicite*: **שְׁמֹמֹת** Ezech. 35, 9. et in sing. v. 7. et *cum* (**ַ**) Ier. 25, 12. *desolationes*: **לְקַחְהָ** Gen. 2, 23. *sumta est vel sumtum est hocce*; **וַיִּשְׁקָהָ** 1 Reg. 13, 7. et *recrea te*; **וַיִּשְׁקָהָ** 1 Reg.

19, 20. *osculabor*; בִּסְעָרָה 2 Reg. 2, 1. *in pro-*
cella, coll. v. 11. vide Ies. 27, 3. 4. Ier. 22, 20.
 c. 31, 33. Ps. 119, 33. Dan. 8, 13. שְׂבִילִי Zach.
 4, 12. *spicae*; וְשִׁבָּה Iud. 5, 12. *et captiuam*
duc; וְתִבְקֶשִׁי Ezech. 26, 21. *et quaereris*;
 בְּשִׁקְחוֹת Gen. 30, 38. *in aqualiculos*. B.] יָפִי
 Ezech. 18, 7. et יָפִי, quam formam sequun-
 tur adfixa, hinc in pausa יָפִי *pulcritudo*, coll.
 p. 161. sic רָאִי Iob. 37, 18. et רָאִי Gen. 16, 13. *vi-*
sio speculum; רָכִי *contritio*, coll. Ps. 93, 9. רָמִי
 Ies. 62, 6. 7. *silentium*: רָבִי Ps. 50, 20. in pau-
 sa רָפִי *infamia*; אָהָבִים Prou. 5, 19. et אָהָבִים
 c. 7, 18. *amores*. עָנֹה 1 Sam. 12, 3. et עָנֹה Num.
 21, 17. *testamini, alternis canite*: (quod vl-
 timum Lutherus conuertit cum transposi-
 tione in Praeteritum עָנֹה und fungen um
 einander.) [עָבִי Iob. 15, 26. et עָבִי vnde
crassities eius ter legitur 1 Reg. 7, 26. Ier. 52,
 21. 2 Chr. 4, 5. B.] עָרוֹךְ Joel 2, 5. *ordinatus*,
 pro עָ - יִרְדָּפְךָ Ez. 35, 6. bis. *persequetur*
te. אָוֶרָה Leu. 26, 33. Ezech. 5, 12. c. 12, 14.
spargam, pro אָ - fut. Piel. הִבִּיאָךְ 2 Sam.
 3, 13. *adducere te*, pro הָ - הָחִיטְךָ Ier. 31, 32.
adprehendere me, pro חָח - חָחִיטְךָ Ier.

Ierem. 49, 8. *profundate* pro הֵעֵרָה : הֵסִירָהּ
 2 Sam. 5, 6. *remouere te*, id est, remoueris
 tu. הֵסִירָהּ ; הֵחָהּ 2 Reg. 2, 3. 5. *filete*, pro הֵחָהּ
 Iob. 36, 16. *abducat te*, pro הֵסִירָהּ 1 Sam. 26,
 19. *incitauit te*: Sic הֵאֵזִין Pf. 77, 2. *auribus*
attendit: וְהִחַתֵּתִי Ier. 49, 37. *et consternatum*
reddam, pro הֵחָהּ, וְהִחַרְבֵּתִי Ier. 51, 36. *et*
exsiccabo, pro הֵחָהּ ; וְהִחַזְקֵתִי Ez. 30, 25. *et*
confortabo ; וְהִעֲזֵרְתִי Ex. 8, 25. *et supplica-*
bo. אֶעֱנֶה Iob. 32, 17. *respondebo*, pro אֶעֱנֶה vt
 alias, coll. Ier. 46, 8. הִחַרְלֵתִי Iudic. 9, 9.
 11. 13. pro הֵחָהּ *cessare sinam*? ita simpli-
 cius in solo *Hiphil*, quam ex *Hiphil* et
Hophal miscere, aut deriuare ex *Kal* cum
 ה interrogatiuo ; 4 Nam et occurrit ()
 pro () in יִתְאַרְהוּ Ies. 44, 13. *delinea-*
bit illud, pro quo ibid. יִתְאַרְהוּ ex *Piel*,
 non obstante, quod quidam in priori *pro*
 () *longo*, ob exclusum Dagesch nato, le-
 gant () *Chatuph*, formae שׁוּפֵט. Qua
 enim facilitate illi probant suum () *Cha-*
tuph, eadem nos nostrum () *longum*,
 non refrangente etiam Danzio l. c. p. 177.
 coll. p. 89. fin.

4) Quod quidem cl. Danzius *Lit. Ebr. Ch. p. 245.* conuenientius existimat, sed id ipsum p. 391. recte explicat per *durius* propter (ְ) pro (ַ), et heic praefert mixturam ex *Hiph. et Hoph.* Quanquam nec improbabilis sit sententia Gussetii *comm. L. C. p. 242. b.* et Hilleri *in Instit. L. S. p. 506. 656.* quod sit *Hophal* absorpto ה formatiuo per ה interrogatiuum, an *desinam*, aut *desinere cogar*?

[Praeter illas ab A. n. adlatas punctorum alternationes, alias adhuc nominasse iuuabit. Permutantur nimirum aliquando inter se.

- a) (ְ) et (ַ) vt הַרְבֵּה Gen. 3, 16. c. 16, 10. coll. 22, 17. *multiplicando* infinit. pro הַרְבֵּה Ez. 21, 20. siue hanc alternationem exponas cum A. n. § 35. I. 2. per aemulationem formae praeteriti, siue dicas, quod malim, eandem originem habere ex alternatione verborum לָהּ et לָּ de qua A. n. ad §. 36. Haec ipsa enim altern. verborum לָהּ et לָּ, alternationem punctorum relinquit, hinc in מָלָה, מָלָה, נָשָׂא etc. (ְ) pro (ַ) adhibetur. conf. ad §. 36. In Praet. Kal etiam verborum לָּ promiscue (ְ) et (ַ) occurrit, de quo infra. Sic aliquando Suffixa Futuris iunguntur per (ְ), quae ordinarie per (ַ) addi solent; et contra in praeteritis, loco (ְ) adhibetur (ַ) conf. §. 22.
- b) (ַ) et (ְ) in יָסַע Hos. 13, 3. *turbine abripi solet*, coll. A. n. ad Parad. not. q. sic הִחָרַב 2 Reg. 3, 23. *deuastando*, et ita in quibusdam verbis in Hoph. vid. A. n. l. c. not. u. יִיָּלַךְ Iob. 27, 21. *et ibit*; sic saepius

saepius () pro () in syllaba composita cum tono, vid. dicta pag. 131. Sic saepissime נֹמֵר et נִמֵר, נֹמֵר et נִמֵר etc. נֹכַח et נִכַח etc. Sic in verbis בִּי et בִּנְיָן pro Cholem, in aliis () in aliis () adhibetur, conf. ad §. 31. et 33. Sic aliquando בִּי Futuris iungitur per () loco () cf. §. 22.

- c) () et () vera enim est alternatio () in participiis verborum לֵה pro () coll. §. 35. l. 4. hinc etiam hoc () valorem טֵחַ () ratione toni habet. In Futuris verborum לֵה ordinarie () adest, occurrit tamen etiam () coll. l. c. Sic pro () in Piel adest () in verbis כָּבַס כֶּפֶר דָּבַר ad Parad. not. n. Sic pro () sub Praeform. Hiph. aliquando est () coll. p. 152. d. Sic יֵשַׁע et יֵשַׁע *salus*; נֶסֶךְ et נֶסֶךְ *libamen*; נָדַר et נָדַר *votum*; שָׁבַר et שָׁבַר *fractura*; קָדַם et קָדַם *memoria promissae*, קָדַם Gen. 25, 6. etc. *versus orientem*, ex קָדַם.

- d) () et () sic כֹּהֵנִים Exod. 28, 40. etc. ex כֹּהֵנִים c. 29, 4. etc. Sic pro () in Hoph. etiam וֹ legitur coll. p. 152. d.

- e) () et () in הַמִּבְדִּילֹת Ios. 16, 9. separatae pro הַמִּבְדִּילֹת.

Aliae eiusmodi alternationes, ubi una vocalis longa pro altera longa, vel una vocalis brevis pro altera brevis, vel etiam longa pro brevis et brevis pro longa sine ratione a priori ponitur, h. e. ubi syllabarum tonique ratio hanc mutationem vel elevationem non postulabat, ubi tamen usus praevalet, passim in hac Luce memoratae sunt, quas omnes repetere nolo. Satis memorabilis tamen punctorum alternatio adhuc paucis tangenda erit, scil.

Alternatio vocalis cum Schua et vice versa. v. c. לְהַפְרֹכִים Leu. 26, 15. *ut irritum faciatis*, pro לְהַפְיֹרֶכִים a rad. פור ad form. בְּהַרְיֹמְכֶם Num. 18, 30. 32. *quando sustuleritis*; sic וַיִּדְבְּקוּ 1 Sam. 14, 22. c. 31, 2. 1 Chr. 10, 2. *et adsecuti sunt* pro וַיִּדְבְּיֻקוּ Iud. 18, 22. sic אָפוּי Exod. 16, 23. *coquite* pro אָפוּי coll. infra §. 35. 1. 3. * Sic קִשְׁט Prou. 22, 21. *veritas*, pro קִשְׁט Pf. 60, 6. ad quam formam sine dubio נָרְד *nardus* pro נֶרְד, חַטָּא *peccatum* pro חֵטָא, conf. A. n. §. 41. I. 1. שְׁוֹא *vanitas* pro שְׁוֹא formae תְּוֹךְ sunt efformata, conf. Danz. *Liter.* §. 26. XVI. Sic אָתִיו Ies. 21, 12. *venite* pro אָתִיו coll. infra §. 35. I. 3. * יִרְאוּ Ios. 24, 14. 1 Sam. 12, 24. *timete* pro יִרְאוּ coll. infra §. 36. 1. Sic וְנִסְבָּה Ezech. 41, 7. *vertebat se*, pro וְנִסְבָּה, וְנִבְקָה Ies. 19, 3. *et euacuabitur*, pro וְנִבְקָה, נִבְקָה Iob. 10, 1. *taedio adfcitur* pro נִבְקָה conf. infra §. 32. not. e. Sic pro שְׂמֵמָה etiam legitur שְׂמֵמָה Ez. 35, 7. B.]

MEMBRUM VI.

DE NOMINE.

§. 14.

Nunc demum deuenimus ad primam¹ principalem Orationis partem, quae est שם NOMEN.² Nomen autem (α) ratione *qualitatis* est vel *Primitium* siue *Radicale*, *fundamentale* (שְׁרָשִׁי. שם קוֹרֵם) quod a nullo alio Nomine vel Verbo dependet: vel *Deriuatum* (שם נְגֶזֶר). Porro est vel *Substantium*, (שם הַעֲצָם) vel *Nomen substantiae vel rei* (הַדָּבָר) idque aut *Proprium* (שם הַמְּיוֹחָד) aut *Commune* (שם הַכֹּלֵל); vel *Adiectium* (שם הַתּוֹאֵר) (β) Ratione *formae* est vel *Nudum*, (פָּשוּט) constans ex solis literis radicalibus, vel *Auctum* (מְרֻכָּב) l. מוֹרְכָב *cum additione*, *cum ministerio* (בְּשִׁמוּשׁ. l. בְּתוֹסֶפֶת) quod praeter literas radicales habet aliquam vel plures ex literis *seruilibus essentialibus* הַאֲמֻנָתִי, vnde ipsum Nomen vocatur *Heemanticum*. * Caeterum formas Nomi-

Nominum tam *Nudorum*, quam *Audorum* conferre licet apud Wasm. in *App. Gr.* p. 239. *sqq.* Danz. l. c. p. 253. *ff.* Hillig. *Summ. Ling. Hebr. in Tabula ex Buxtorffii Thes. concinnata*, et in longe abundantiori messe ap. Hillerum in *Instit. L. S. c. 9. et 10. a p. 374 - - 457.* it. ante illos apud R. D. Kimchi in *Michlol* fol. 50. *sqq.*

1) Tres enim sunt principales Orationis partes nempe I. שם *Nomen*. II. פועל *Verbum*, et III. מלה *Dictio*, concisa scil. quae *Particulae* nomine venit. Sic D. Kimchi in *Michlol* fol. 2. col. 2. med. לשון הקדש וכן כל לשון נחלק לשלשה חלקים: שם פעל מלה i. e. *Lingua Sancta et sic omnis Lingua diuiditur in tres partes; Nomen, Verbum, et Particulam.* Conf. frater eius Moles Kimchi in *Gr. l. 1. c. 1.* et Elias ad eam. Ad eundem etiam modum R. Abraham de Balmes in suo מקנה c. 4. fol. 45. c. 2. in principio, et addit rationem כי מלה יורכב כל מאמר quia ex illis componitur quaelibet oratio.

2) Nomen a Rabbinis definitur, quod fit חיבה *dictio significans substantiam rei eiusque qualitatem.* Vid. Balmesium l. c. fol. 47. c. 1. ab init.

*) R. D. Kimchi restrinxit illas literas formativas nominum ad quinque אֵתִיק, excluso non tantum cum aliis ו, sed etiam ה, cum tamen reuera vtrunque iisdem annumerandum sit. [Possent hisce literis seruilibus essentialibus annumerari ל in לֵאמֹר
natio

natio ex אִמּוֹ vnde אֵשׁ, et שׁ in שְׁלֵהֶבֶת *flamma*
ex לֵהֵב *arsit*; quas tamen A. n. Prostheticas nomi-
nat §. 45. B.]

§. 15. *Genus* (רְקוּקִים teste Munstero רְקוּקִים
P. II. fol. 30. p. 2. et Elia Leuita in סֵפֶר
הַבְּחֹר Orat. prim. fund. I. §. I. fol. 8. p. I.
sed genus *Logicum* סֵגֶר dicitur) apud
Ebraeos, caeterosque Orientales est tantum
duplex: *Masculinum* (לְשׁוֹן זָכָר vel זָכָר) et
foemininum, (לְשׁוֹן נְקִיבָה vel נְקִיבָה) di-
gnosendum vel ex *significatione*, vbi etiam
adhibe duas regulas generales apud latinos;
[Nomina scil. naturae vel officii virilis,
montium, fluuiorum, populorum et men-
sium, sunt *masculina*. Nomina naturae vel
officii muliebris, vrbium, regionum, item-
que membrorum corporis (pleraque enim
corporis membra semper, et reliqua fre-
quentius, paucis exceptis, foeminina esse A.
n. exceptiones additae docent) sunt *foe-
minina*. B.] vel ex *terminatione*, de qua
regula:

Desinentia in הֶ (exceptis [Nomine es-
sentiali et proprio Summi Numinis יְהוָה it.
voce

voce מורה *nouacula*, coll. Iud. 13, 5. c. 16, 17. 1 Sam. 1, 11. it. צבא *exercitus*, in quo ה pro א alternans est, פחה *dux*. B.] *Numeralibus* a tribus ad nouem, vt: שלשה *tres* M. שלש F. etc.) et ת *seruile* np. ת, ית, ות, ת, ת *sunt foeminina*, caetera masculina. [Excepta tamen voce קהלת quae nunc tanquam masculinum adhibetur, cf. Eccl. 1, 2. c. 12, 8. 9. 10. *concionator*, *conuocator*, vti et quaedam nomina propria eiusdem terminationis masculina sunt, vid. Esdr. 2, 54. 57. Neh. 7, 7. 1 Par. 7, 8. nunc tanquam foemininum coll. Eccl. 7, 27. *congregatrix*. it. רמות *similitudo*, coll. Ez. 1, 16. c. 10, 10. est masc. B.]

* *Neutrum per Ellipsin substantiui exprimitur*, vid. P. II. §. 48.

** Quaedam vi constructionis sacrae vel (α) sunt *semper foeminina*, licet non sint terminationis vel significationis foemininae, vt: און *auris*, לחי *maxilla*, בֶּטֶן *venter*, בֶּרֶךְ *genu*, צֶמֶם (*sis*) *os*, יָרֵךְ *femur*, פֶּה *scapula*, כַּף *vola*, פֶּלֶא *planta pedis*, עֵל *calceus*, אֶבֶן *lapis*, חֶרֶב *gladius*, כּוֹס *calix*, בְּאֵר *puteus*, עִיר *urbs*, הַבֵּל *orbis habitabilis*, שִׁיק *crus*, [אֶתֶן *crater*, אֲשׁוּר *gressus*, נֵיָא *vallis*, אֶרֶץ *area*, דָּת *lex*, עֶרֶשׁ *sponda*, כַּף *hydria*, כְּנֹה *splendor*, יָחַד *clauus*, צֶמֶן *grex*, צֶמֶן *septentrio*, רַבָּא *myrias*; B.] Vel (β) *frequentius foeminina*, vt: יָד *manus*, יָמִין

עין *dextra*, אצבע *digitus*, זרוע *brachium*, עין *oculus*, רגל *pes*, נפש *anima*, צלע *costa*, סלה *fi-mila*, ארץ *terra*, דלת *ostium*, אש *ignis*, פֶּעַם *vice*, קרן *cornu*, עב *nubes*, צפור *avis*. Conf. Danz. in *Lit. Ebr.* c. III. p. 282. *seqq.* et Wasm. *Hebr. Rest. Reg. XIX. M. III. p. 61. α)* quae inter tamen nonnulla recensent, quae Masculinum genus non plane depofuerunt.

† Pleraque nomina animalium sunt *Epicoena*, quae vna terminatione sexum vtrumque, vt tamen alteruter praeualeat, exprimunt. Sic praeualet *Masculinum* in his: חמור *asinus*, et *asina* (coll. 2 Sam. 19, 27. *Exod.* 34, 20. c. 13, 13. נשר *ursus*, נחש *aquila*, כלב *canis*, גמל *camelus*, זאב *lupus*, נחש *serpens* etc. *Foemininum* in his: חסידה *ciconia*, יונה *columba*, ארנבת *lepus* *Leu.* 11, 6. אסין *asina*, חיה *ouis*, עז *capra*, שולר *coturnix*, נמפה *vipera*.

†† Dantur praeterea nonnulla *Communia*, potius *Dubia* vt: ארון *arca*, אות *signum*, רוח *spiritus*, מצח *frons*, לשון *lingua*, נער *puer et puella*. (vti et latinum *adolescens*)¹ דן *dens*, ויה *via*, ארץ *semita*, זקן *barba*, עת *tempus*, מחנה *castra*, חצר *atrium*, חלון *fenestra*, קשת *arcus*, סיר *olla*, רחוב *platea*, שאל *status mortuorum*, שבת *quies*, *sabbathum*, שמש *sol*, איהום *abyssus*, שמן *oleum*.² [אש *aes*, קשת *arcus*, רצפה *pauimentum*, vel *carbo*, *pruna*, אני *navis*, גדר *maceries*, המון *multitudo*, מטה *baculus*, *tribus*, ערב *vespera* (genus foemin. vid. 1 Sam. 20, 5.) *vitis*, עת *tempus*, קרן *cornu*, שאל *sepulcrum*, שבט *virga*; B.] Vid. praeter Danz. l. c. p. 289. et Wasm. l. c. β)

etiam Hillerus in *praeaudato libro* p. 77. ubi numerum eorum facit 61. sine vero discrimine, quae magis vel minus foeminina sunt.) Sic etiam *Numeralia*; a 20. ad 100. sunt communia.

1) Idque indicio Symboli נֶעַר Deut. 22, 23. 28. et frequentius cum ה articuli Gen. 24, 14. 16. 28. etc. ubi una lectio habuit נֶעַרָה, altera נֶעַר. Pro communi etiam habent Sixt. *Amama in Antib.* p. 746. Hottingerus *Thes. Philol.* p. 416. Hillerus in *Arc. K. et K.* p. 275. f.

2) Conf. Cant. 1, 3. ad quem locum adnotat Aben-Efra: אל תתמה בעבור היות השם לשון נקבה כי כן תמצא כל עמל ובית ומקום במקרא במקום אחד i. e. *Ne mireris, nomen (שמן) esse generis foeminini.* Sic namque reperies omnia arte facta, domum et locum, in Scriptura nunc in masculino, nunc in foeminino genere usurpari. Nisi aliter explicare velis hunc locum, (*Sicut*) oleum effunderis nomine tuo, cum cl. Danzio in *Disp. de Part. Virg. mirac.* p. 75. quia secundum accentus, verbum f. הִירָק non construitur cum שֶׁמֶן, sed cum שֶׁם. Exceptis tribus Codd. MSS, Erff. in Cod. Hal. qui vero probitatem passim mentiuntur.

§. 16. *Masculinis in foemininum genus mouendis additur ה* (ה si adfuerit prius excluso, tam secundum Reg. I. quam ob *Euphoniā*, quum illud ה remoram pronunciationi causetur) vt: אִישׁ *vir*, אִשָּׁה *vira*, מֶלֶךְ *rex*, מַלְכָּה *regina*, סוּס *equus*, סוּסָה

equa, סוּסָה *agnus*, אֶגְנוֹס, *agna*, אֶגְנָה, (coll. p. 155. med.) *piscis*, דָּגָה, דָּג, *bonus*, טוֹבָה, *bona*; יָפָה, *pulcher*, *pulcra*, עֲשָׂה, *faciens*, עֲשָׂה, *quae facit*.

* Terminatio הַ quandoque in stat. absol. mutatur in תַּ v. c. פֶּרֶת Genes. 49, 22 bis, *frugifera*; זִמְרָה Exod. 15, 2. Ies. 12, 2. Ps. 118, 14. pro זִמְרָה Ies. 51, 3. etc. *canticum*; sic עֲזָרָה Ps. 60, 13. Ps. 108, 13. *auxilium*; שֵׁנָה Ps. 132, 4. *somnus*; נְחִילָה Ps. 16, 6. *possessio*; adde חַטָּאת Ex. 29, 14. 36. etc. *peccatum* vel *sacrificium pro peccato* vel *poena peccati* pro חַטָּאת coll. p. 36. sq. vid. A. n. §. 35. II. 1. B.

** Masculinum (vt *Numeraliū, gentiliū et paucorum aliorum*), in י exiens foemininum format ad-iiciendo הַ, quod etiam aduerbiafcit ritu Chaldaeo-Syriaco, e. gr. יְהוּדָי *Iudaeus*, Esah. 3, 4. 6. יְהוּדִית *Iudaice, lingua Iudaica* 2 Reg. 18, 26. Neh. 13, 24. שֵׁנִי *secundus*, שְׁנִית *secunda, et secundo, iterum*; [Sic ראשִׁית Ier. 25, 1. *prima*; רְבִיעִית Ex. 29, 40. *quarta pars*; חֲמִישִׁית Leu. 27, 15. *quinta pars*; שְׁשִׁית Ezech. 4, 11. *sexta pars*; שְׁבִיעִית Leu. 23, 16. *septima pars*; שְׁמִינִית *octaua pars* Leu. 25, 23. תְּשִׁיעִית v. 22. *nona pars*; ex חֲפִשִׁי Exod. 21, 2. *libertas* fit חֲפִשִׁית 2 Reg. 15, 5. B.] Aut regulariter י saltim *dageschando*, v. c. שְׁלִישִׁי *tertius* et שְׁלִישִׁיה *tertia, inferior*, praeter חֲתָתִית Deut. 32, 22. Iob. 41, 16. חֲתָתִיה *interior*, praeter פְּנִימִי 1 Reg. 6, 27. *interior*, praeter פְּנִימִיֹת v. 36. etc. etiam פְּנִימִיה *interiores*; sic עֲשִׂירֵי Num. 7, 66. *decimus*,

cimus, non modo עשירית Leu. 5, 11. *decima pars*, sed etiam עשיריה Ies. 6, 13. ex עברי *peregrinus* fit עבריה Ex. 2, 22. *peregrina*; ex צבי fit צביה Cant. 4, 5. c. 7, 3. *caprea*; ex אגני fit אגניה vnde Genes. 49, 13. *naues*; ex גדי *hoedus* fit גדיה vnde Cantic. 1, 8. *capellae tuae*; singularissime גדינותיה Prou. 25, 12. *ornamentum*, facit חליה cum motione (י) sine Dag. (.) autem perit vi Reg. I. et simul (.) et (.) alternant; hinc חליהה Hol. 2, 13. *ornamentum suum*. B.] עבריה *Ebraeus*, עבריה *Ebraea*, coll. 1 Reg. 11, 1. עני *pauper*, Ies. 10, 30. *paupercula*. Adde: לביא *Leo immanis*, לבית Ez. 19, 2. *leaena*.

† Quaedam terminantia in ה illud ante terminat. ה mutant in י Dageschatum praeuio (.) ex הומה fit הומה Prou. 20, 1. *strepens* et הומה Prou. 7, 11. c. 9, 13. Ies. 22, 2. Sic בכיה Thren. 1, 16. *plorans*; צפיה Prou. 31, 27. *speculans*; פריה Ies. 17, 6. c. 32, 12. Ez. 19, 10. Ps. 128, 3. *fructum ferens*; ארתיה Ies. 41, 23. c. 44, 7. c. 45, 11. *ventura*.

1) Quam forinam in duobus postremis locis, Lutherus confudit cum ארת signis, et quidem Ies. 44, 7. ad fugam forte tautologiae adparentis; quae vero tollitur, si ad differentiam Phraeos sequentis, per ארתיה intelligantur *ventura certa ac definita*.

§. 17. *Numerus* (מספר) in Nomine est *triplex*, *Singularis*: (M. אחד, לשון יחיד, *triplex*, *Singularis*: (M. אחד, אחד, *Dualis et Pluralis*, (it. רבוי, *Dualis et Pluralis*, (it. רבוי, *quasi numerorum consociatio*, *collectio*, *lectio*,

lectio, alias לשון רבים *num. Plur. M.* לשון רבות *num. Plur. F.*)

I. *Dualis* (qui fit e solis substantiuis res *natura*, vel *arte* geminas plerumque¹ significantibus) *terminatur in ים* (foem. si adest in ת conuerso, להקל את הלשון *ad faciliorem pronunciationem*) vt: יומים *Exod. 21, 21. biduum*, ידיים *duae manus* (in *Plur. foem. ידות* metaphorice *cardines* *Exod. 26, 17. 19. partes* *Gen. 43, 34. c. 47, 24. et 2 Sam. 19, 43. fulcra manualia* *1 Reg. 10, 19.*) נעלים *Am. 2, 6. c. 8, 6. par calceorum*, ex שפה *labium* fit שפתיים *duo labia*, sic שנתים *Am. 1, 1. biennium* a שנה.

1) Nam semper in forma Duali dualitatis etiam fundamentum ponere velle, lubricum est. In quibus enim Masculinus Pluralis est inusitatus, Dualis solet Pluralis Numeri vicem supplere. Hinc Dualis רגלים *de pedibus equorum* effertur. Conf. praeter *Glass. Gr. S. tr. 1. can. 23. col. 615. f.* et *Danz. Interpr. §. 36. p. 46.* *Hillerus in Disp. de Hebr. Vest. Fimbr. p. 10. fin.* et accurate de Duali egit *Iac. Wellerus in Spicil. Quaest. Ebr. Syr. pl. F.*

* Nomina quaedam sunt Dualia tantum, nempe שנים *duo*; שתיים *duae*; מים *aquae*; שמים *coeli*; מעים *viscera*; מותניים *lumbi*; כרעים *crura* feu potius *ungulae* vel *ungues* a curuatura dictae, opponun-

tur enim Ex. 29, 17. membris arietis; מֹחִים *molae*; מִאֲוָנִים *trutina*; צַפְעִפִּים *palpebrae*; אֲבָנִים *sella vel parturientis vel figuli*; חֲפָנִים *pugnis*, פִּירִים *testus*, פְּלִאִים *heterogenea*, מִכְנָסִים *femoralia*, שְׁפָתַיִם *ordines duo*, מִשְׁפָּתַיִם *sarcinae*, צִהְרִים *meridies*. B.

II. *Pluralis Masculinorum* fit in ים (ה. eiecto coll. §. 16.); *Foemininorum* in ה, וּת, וְה, et תְּ *seruili extritis*; in ית tamen terminantes דָּוִי Dag. F. simul imprimunt, v. infra* et p. 195. not.** et terminantes in ות pluralem formant in יות vt: אִישִׁים Prou. 8, 4. גְּדוּלִים Ies. 53, 3. Ps. 141, 4. *viri*, ab אִישׁ: עֹשִׂים Gen. 12, 17. Exod. 6, 6. c. 7, 4. 1 Sam. 17, 14. *magni, magnates*, a גְּדוּל; ab עֹשֶׂה fit עֹשִׂים Gen. 24, 49. etc. *facientes*, ab עֹשֶׂה, עֲשׂוֹת Ezech. 13, 18. Leu. 18, 29. a צְדָקָה fit צְדָקוֹת Ies. 45, 24. etc. *iustitiae*; a כְּתָרֶת, כְּתָרוֹת 1 Reg. 7, 16. etc. *coronae*; a מְשַׁכִּית fit פְּנִימִית Ps. 73, 7. a מְשַׁכִּית fit פְּנִימִיּוֹת 2 Chr. 4, 12. *interiores*; a מְלָכֹת *regnum*, מְלָכִיּוֹת Dan. 8, 22. *regna*.

* In י terminantium quaedam adsumunt α) ים vel ות coll. p. 195. not.** mediante Dagesch F. vt: עֲנִיִּים Iob. 34, 28. *pauperes* ab עָנִי: אֵיִים Ps. 79, 1. *insulae*, ab אֵי Ies. 20, 6. *acerui*, ab

ab Mich. 1, 6. coll. pag. 203. ** שְׁנֵים, תַּחְתִּים Gen. 7, 16. coll. Num. 2, 16. *infimas*, *secundanas*, *bini*, a תַּחְתִּי, שְׁנֵי; אֲנִיָּה Gen. 49, 13. *naues* ex אֲנִי; אֲנִיָּה Cant. 1, 8. *capellae tuae* ex אֲנִי. β) *Solum* מִ *multitudinis*, vt haec: חֲפְשִׁים Ies. 58, 6. *liberi*, a חֲפְשִׁים: שְׁנֵים Prou. 31, 22. coll. Ies. 1, 18. *coccina*, bis tincta, a שְׁנֵי: פְּנוּמִים 1 Chr. 28, 11. *interiora* ex פְּנִימִי; פְּרוּזִי Deut. 3, 5. 2 Reg. 4, 3. *vasa*, a כְּלִי coll. pag. 143. sic שלשִׁים Genes. 6, 16. Numer. 2, 24. *tertianas*, *trini*: רְבָעִים 2 Reg. 10, 30. *quartorum* (maiorum), שְׁשִׁים Gen. 5, 15. 18. 20. 21. 27. *sexaginta*, etc. γ) *Vtramque formam*, vt עֲבָרִים Gen. 40, 15. Exod. 2, 6. c. 5, 3. 7, 16. etc. et עֲבָרִים Ex. 3, 18. *Ebraei*, ab עֲבָרִי: צִיִּים Dan. 11, 30. et צִיִּים Num. 24, 24. Ez. 30, 9. *naues*, a צִי Ies. 33, 21. Gen. 10, 14. et פְּלִשְׁתִּים Am. 9, 7. Esth. 3, 6. c. 8, 3. 5. 8. 9. 11. 16. 17. c. 9, 1. bis. 2. 3. 5. 6. 10. 12. 22. 23. 24. 25. 27. 30. Nehem. 3, 33. 34. 2 Reg. 16, 6. 25, 25. et הַיְּהוּדִים vi Symboli Esth. 8, 1. 13. c. 9, 15. 18. c. 4, 7. *Iudaei*, a יְהוּדִי Esth. 3, 4. Et ita in similibus, vt 1 Chr. 14, 10. c. 1, 11. 2 Chron. 36, 17. Ez. 23, 14. Ies. 23, 12. Sic ex הָעֲרָבִי Neh. 2, 19. *Arabs* fit הָעֲרָבִים 2 Chron. 21, 16. et *Arabum*, et הָעֲרָבִיָּים 2 Chr. 17, 11. alternante & pro altero י, vi Symboli 2 Chr. 26, 7. adeoque & non est epentheticum, vt vult Buxtorfius in *lex.* vti in חֲלָאִים Cant. 7, 2. *ornamenta* ex חֲלִי coll. p. 141. III.

** I. eiiciendum α) *manet* in voce אֲמָה, quum fit *radicale*, nempe הָאֲמָהוֹת Genes. 31, 33. *Ancillae*. Sic in st. c. 2 Sam. 6, 20. et cum adfixis Iob. 19, 15. Deut. 12, 12. Genes. 20, 17. Nah. 2, 8. Esr. 2, 65.

3) *Mutatur* in ח in שפתות Pl. Const. Eccl. 10, 12. *labia*, et cum Adf. Ies. 59, 3. Ps. 45, 3. Ps. 59, 8. Cant. 4, 3. II. c. 5, 13. ex שפה; [sic פאה *angulus* praeter plur. פאות etiam in St. C. mascul. habet פאותי Num. 24, 17. ex absol. פאותים. B.] γ) *Mutatur* in literas homogeneas א, ו, י, coll. p. 3c. obs. vt: טלה Ies. 65, 25. *agnus*, facit טלאים Ies. 40, 11. *agni*: ex קצוים vocis קצה est st. c. קצוי Ps. 48, 11. 65, 6. Ies. 26, 15. *fines*, *extremities*, cui adfine Cant. 2, 14. Ier. 49, 16. Sic Foem. קצה facit קצות Ps. 65, 9. Exod. 38, 5. *fines*: sed st. c. קצות Exod. 25, 18. etc. et cum adf. קצותו Exod. 37, 8. et 39, 4. ubi Symbolum notat duplicem formam, vnain קצותו secundum ק' vti occurrit Ex. 25, 19. c. 27, 4. cap. 28, 7. alteram קצותו vid. Hiller. l. c. p. 265. a קשה fit הקשות Exod. 37, 16. I Chr. 28, 17. sed Num. 4, 7. coll. Ex. 25, 29. קשות *scutellae*; a פרהה fit פירות Efr. 8, 36. et cum Adf. Ierem. 51, 57. sed I Reg. 20, 24. פרות *Duces*, *Principes*; מנה praeter מנות 2 Chr. 31, 16. coll. Esth. 2, 9. habet מנהות Neh. 12, 44. et v. 47. מניות *portiones*. Huc spectant tres voces, אחות *soror* rad. אחה, quae vi symboli אחותי Ios. 2, 13. hanc *duplicem* habet *formam* אחותי. sicuti Iob. 42, 11. c. 1, 4. et I Chr. 2, 16. Ez. 16, 52. et אחותי coll. Ez. 16, 55. 61. Hof. 2, 3. *sorores meae*, vid. Hill. l. c. p. 132. גיא *vallis*, habet גאות Ezech. 31, 12. et גאות c. 35, 8. cum adf. quae vtraque forma insinuatur hoc symbolo גאות 2 Reg. 2, 16. Ezech. 6, 3. atque פה *os*, *oris*, quod extra Plur. פים I Sam. 13, 2. recte ad reg. formatum, pro פהים, eundem quoque format פיות Prou. 5, 4. et פיות Jud. 3, 16. et geminate פיפיות Ps. 149, 6. Ies. 41, 15. *ora*. II. ת

II. *manet a) in Bisyllabis* וְלֵת, שְׁקֵת, et cum ו tamen in hoc ultimo mobili, vt: וְלֵת Neh. 6, 1. *ianuas*, sed. Ier. 36, 23. *paginas*, in duali וְלֵתִים Deut. 3, 5. etc. *ambae valuae* qf. *ianuae bifidae*; בְּשִׁקְרוֹת Gen. 30, 38. in *potatoriis* st. c. coll. reg. VI. II. 1. p. 153. 2 Reg. 17, 15. etc. *testimonia eius*: עֲדוּתֵיהֶּן Ps. 119, 14. 36. 99. 111. 144. *testimonia tua*. b) *In Monosyllabis* וְת et וְת, vt: וְתֵיכֶם Numer. 14, 33. *scortationes vestras*: שְׁחִיתוֹתָם Thren. 4, 20. Ps. 107, 20. *foveae istorum*. Sic וְתֵיכֶם *hasta*, שְׁבוּת, et וְתֵיכֶם *captiuitas*.

*** *Terminationes istae Plurales quandoque permu-
tantur, dum quaedam Masculina adsumunt plura-
lem foemininorum, et contra Foeminina Masculinorum, (saluo genere) vt: וְתֵיכֶם patres, sic וְתֵיכֶם thesaurus, וְתֵיכֶם pluuias, וְתֵיכֶם cauda, וְתֵיכֶם cogitatio, ratiocinium, (.) in plur. alternante pro (.) coll. pag. 179. וְתֵיכֶם baculus, וְתֵיכֶם vox, וְתֵיכֶם somnium, וְתֵיכֶם nomen, וְתֵיכֶם puluis, [vnde St. C. וְתֵיכֶם Prou. 8, 26. Iob. 28, 6. quae forma tamen potius ex sing. וְתֵיכֶם Mich. 1, 10. oritur; conf. Seb. Schmid, in h. l. B.] וְתֵיכֶם herba, וְתֵיכֶם alta-
re, וְתֵיכֶם nates. [His adde וְתֵיכֶם uter f. Pytho, וְתֵיכֶם nox, וְתֵיכֶם lucerna, וְתֵיכֶם tabula, וְתֵיכֶם visio, וְתֵיכֶם crater, וְתֵיכֶם pollex, וְתֵיכֶם buccina, וְתֵיכֶם mensa, וְתֵיכֶם palatium, וְתֵיכֶם fovea, וְתֵיכֶם platea, וְתֵיכֶם fors, וְתֵיכֶם aculeus, וְתֵיכֶם pectus, וְתֵיכֶם tectum, וְתֵיכֶם solium, וְתֵיכֶם fuscina, וְתֵיכֶם pluuias, וְתֵיכֶם decimae, וְתֵיכֶם fasciculus, וְתֵיכֶם pellis, וְתֵיכֶם uter, וְתֵיכֶם catena, וְתֵיכֶם proelium, וְתֵיכֶם paries, וְתֵיכֶם caula, וְתֵיכֶם racematio, coll. Ies. 17, 6. B.] Contra Foem. וְתֵיכֶם lapides, sic וְתֵיכֶם later, וְתֵיכֶם oua, וְתֵיכֶם colum-*

columba, מִלָּה *verbum*, עִיר *vrbs*, עָרִים constr. coll. p. 125. † [His adde שְׁעָרָה *hordeum*, אֲפִיס *apis*, חִטָּה *triticum*, תְּאֵנָה *ficus* et fructus et arbor, שִׁטָּה *cedri species*, f. *acacia*, אֵלָה *quercus*, אֲשֹׁר *gressus*, פִּילָגֶשׁ *concupina*, דְּבָלָה *palatha*, דָּת *lex*, זֵמְרָה *palmes*, סֵא *Sea*, mensura, quae est tertia pars Ephae. נָשִׁים *mulieres*. B.] Quaedam utramque terminationem admittunt. Vt: עַצֶם *os*, אֶסֶס *ossis*, שָׁנָה *annus*, יוֹם *dies*, יָמָה *tempus*, נָהָר *fluvius*, עָבֹה *nubes*, הַיֵּכָל *palatium*, *templum*, אֵיִלָם *vestibulum*, אֵימָה *terror*, מֹקֶשׁ *laqueus*, עֲקָב *calcanus*, לִישׁ *brachium*, זְרוֹעַ *brachium*, חֲלוֹן *fenestra*, אֲשָׁרָה *fons*, מַעֲיִן *plaga*, מַכָּה *peruersitas*, עֵוֹן *lucus*. [Hisce adde נֶפֶשׁ *anima*, פֶּה *os*, *oris*, conf. p. 200. מוֹעֵד *tempus statutum*, מַחֲנֶה *castra*, אֲרִיָּה *vel* אֶרֶי *manipulus*, מוֹסֵר *vinculum*, אֶלְמָה *lagena*, דוֹר *generatio*, זִמְנִית *memoriale*, וּפְרוֹן *maclatio*, זִבַּח *hastia*, חֲצֵרָה *atrium*, לִבְרָה *labrum*, כֶּפֶר *talentum*, *frustum*, כֶּנֶף *ala*, כֶּתֶף *humerus*, לֵב *cor*, מְאוֹר *luminare*, מִבְצָר *munitio*, מִגְדָּל *turris*, מִזְרֶק *crater*, מִשְׁכָּב *cubile*, מִשָּׁה *baculus*, מַכְאוֹב *dolor*, פֶּרֶץ *ungula*, פֶּרֶץ *ruptura*, צִנָּה *collum*, קֶבֶר *sepulcrum*, שְׁרָה *ager*, שָׁנָה *annus*, מִרְרָה *vestis*, בִּגְד *exercitus*, מִסָּב *circuitus*, תַּנִּין *draco*. B.]

† In paucillis pro terminatione ים occurrit (α) *terminatio Chaldaeo-Syr.* יָם, et quidem in his XII: מַלְכִין Prou. 31, 3. *reges*: יָמִין Dan. 12, 13. *dies*: חֲטִיין Job. 15, 13. et ita saepius in Iobo, *verba*: Ezech.

Ezech. 4, 9. *tritium*: בִּחֵיץ Job. 24, 22. *in vita*:
 אַחֲרֵי Job. 31, 10. *alii*: עֵיץ Mich. 3, 12. *acerui*:
 הָאֵץ Ezech. 26, 18. *insulae*: הָרָצִין 2 Reg. 11, 13.
cursores: הָזִין *dracones* Thr. 4, 2. שׁוֹמְמִין Thr.
 1, 4. *desolati*: צִדְדִּין 1 Reg. 11, 33. Nom. propr.
 Quibus addas ² מֵדִין Iud. 5, 10. *stragulae vestes*,
 asinis olim vel ornatus vel commoditatis ergo in-
 stratae, coll. Matth. 21, 7. Hanc formam in ין et-
 iam aemulantur, maxime in participiis, Rabbin.
 (β) Ad formam *Status Constructi Syrorum* est
 י in his X, vt: נֹבֵי Nah. 3, 17. et sine ו Am. 7, 1.
locustae, pro נֹבֵי: sic חֲלוֹנֵי Ierem. 22, 14. *fene-*
strae: חֲוֵי Eza. 19, 9. *foraminosa opera*. שְׂרֵי Iud.
 5, 15. *Principes*: הָרֵי Zach. 14, 5. *montes*: חֲשׂוֹמֵי
 Ies. 20, 4. *denudati*, (quanquam in hoc quaedam
 exemplaria legant ipsam form. Ebr.) שְׂרֵי Ps. 8, 8.
 50, 11. 80, 14. 96, 12. Deut. 32, 13. *agri*: יָרֵי Ezech.
 13, 18. *manus*: חֲוֵי 2 Chr. 33, 19. *videntes*, *Prophe-*
tae. Ad quorum formas etiam אֲדָנֵי *Dominus*
 (cum () de *Deo*, cum () de *hominibus* nota-
 tum) referendum potius esse, quam vt י fit *suffi-*
xum, videtur. ³ (De voce שְׂרֵי huc non pertinen-
 te, vid. ad §. 20. I. 2.) ⁴

2) Cum cl. Hillero in *Dissert. sup. epinicion De-*
borae p. 1. et Instit. L. S. p. 520.

3) Cum B. D. Varenio in אוֹכְרוֹת f. *Tract. de di-*
uinis Nominibus. De differentia autem duplicis
 istius punctationis notanter ait R. Bechai *comm. in*
leg. fol. 26. col. 4. וְהוּא הַפֶּרֶשׁ הַגָּדוֹל בַּחֲוֵרָתָנוּ בֵּין
 קָמֶץ לַמֶּתַח כַּהֶפֶרֶשׁ שֵׁשׁ בֵּין אֹרֶךְ וְחֶשֶׁךְ וּבֵין קָרֶשׁ
 ; *Tantum in lege nostra inter hoc Kamez et Pa-*
tach

tach discrimen est, quantum inter lucem et tenebras, inter sanctum et profanum.

4) Hanc formam י alii pro terminatione peculiari singularis numeri habent, idque non sine fundamento, quia גַּבִּי Am. 7, 1. coll. 2. cum verbo sing. כָּלָה *consumsit*, et שָׂרִי Ps. 96, 19. cum pronoin. sing. בִּי construuntur, in reliquis autem locis facile omnes illae voces per singularem possunt exponi, conf. Gufsetius in *Lex. passim*, et inpr. *Verbrugg. de Nom. Plur. Ebr. p. 183. seq.* B.

†† *Pluralia tantum* sunt Nomina *Aetatum* et pauca alia, vt: גְּעוּרִים *pueritia*, עֲלֻמִּים *adolescentia*, בְּחֻרִים *et בְּחָרוּת Iuventus*, (qf. aetas selecta) בְּתוּלָנִים *virginitas*; וְקִנְיָנִים *senectus*: sic חַיִּים *vi-*
ta, פָּנִים *facies*, הַוְלָדוֹת *generations*, מְחִימִים *ho-*
mines, מְנִים *vices*. [נָשִׁים *mulieres*, שְׂפָטִים *et פְּעָמִים iudicia*, אִמְרוּתִים *amaritudines*, פְּעָמוֹת *incessus*, זַנְבִּינִים *anguli*, זָנוּבִּים *scortationes*, הַבְּרָבִים *et נֶאֱמָרִים idola*, נֶאֱמָרִים *idola*, מַעֲלָלוֹת *actiones*, הַעֲלָלוֹת *ludificationes*, נְחָמִים *et בְּחֻמוֹת consolationes*, הַפְּטָיִם *pulli auium*, מִיתָרִים *funes*, מְזַמְּרִים *pec-*
catores, מְזַמְּרוֹת *falces*, כְּלִיֹּת *renes* (nisi velis *ex sing. כְּלִי vas formae אֶרֶץ ex אֶרֶץ leo coll. pag. 143. cum vasculorum formam non modo re-*
ferant, sed etiam vsum praebeant, renes;) הַמְּזַמְּרוֹת *et הַמְּזַמְּרוֹת elationes etc.* B.] Probe autem a *plura-*
libus *secernenda sunt* haec singularia: מְחִימִים *per-*
fectus, מְחִימִים *exaltans*, פָּנִים *interius*, אֶחָד *so-*
ror, חֻמוֹת *socrus*, עֲבוֹת *funis* (contortus, densus.) עֲלָלוֹת *racematio coll. Ies. 17, 6.*

[In quibusdam terminationi plur. foem. adhuc additur terminatio Dualis, v. c. חֲמִיתִים *duo muri* 2 Reg. 25, 4. Ies. 22, 11. Ier. 39, 4. c. 52, 7. לְחִתִּים *tabulae* Ez. 27, 5. רַבְתִּים *myriades duplicatae* Ps. 68, 18. et ita in forma Constr. בְּמַתִּי *excelsa sexies* legitur, conf. Deut. 32, 13. etc. מִרְאשֹׁתָי 1 Sam. 26, 12. *a cervicalibus.* B.]

§. 18. *Nomen ratione status est duplex, vel Absolutum (מוֹכֶרֶת) vel Constructum (סְמוּךְ). Status autem constructus seu regiminis¹ dicitur, quando duorum substantiuorum rei diuersae prius Regens mutat formam suam absolutam et posterius Re-ctum effertur in Genitivo. Mutatur vero forma absoluta² et quoad puncta: (secundum regg. III. et IV. n. I.) et quoad terminations, et quidem*

Sing. M. () ante ה in ()³ vt: מְקוֹהֵה *con-*
struete מְקוֹה הַמַּיִם Genes. i, 10. *congre-*
gatio aquarum.

1) Eiusmodi Status siue Nomen Constructum Ebraeis audit סְמוּךְ (Chald. סְמוּךְ) proprie *Fultum*, et abstracte סְמִיכוּת vel סְמִיכָה *Fultura*, (vi radice סָמַךְ *incubuit, fulsit, sustentavit*) vulgo *Regimen* siue *Constructio*. Hinc etymon illud de Raadt definit: *Constructionem, qua praecedens vox ita sequenti*
incum-

incumbit, ut pene in unam mutantur l. c. defin. 17. Ita naturae etymini, reique propius aptiusque. Vox autem praecedens si sequenti *incumbere*, et ab ea *sustentari* debet, mutuum inter illas sit commercium necesse est, id quod melius repraesentari nequit, quam si vox praecedens, quae a sequenti determinatur, ita mutet formam (ceu thesis monstrat) ut adpareat, se pronam in vocem sequentem coniicere, si-ve celerius ad eam ferri intercedente insuper saepe vinculo *Makkeph* v. gr. in Coniunctione vocum בית et אל fit בית-אל; sic יהוה-דבר Ies. 1, 10. ex absoluto דבר. Eadem de causa ה finale foem. in ת iranfit, ut vocalis (ְ) in (ִ) possit corripī accelerandae pronunciationis ergo. Habent itaque se vocales vocis praecedentis ad vocem sequentem, ac si essent in voce polysyllabica, ac longius ab Accentu remotae, adeoque necessario mutandae, ut pauciores eua-dant syllabae. Confer, quae habet Danzius l. c. p. 306. n. c. his ultimis consona.

2) *Dummodo natura vocis patiatur.* Nam v. c. forma מֶלֶךְ semper retinet suas vocales, quoniam breviores fieri nequeunt, ut tironibus huius linguae constat. Quamvis tum saepius nomini recto praefigatur ל tq. nota relationis, per respectu vertendum, v. g. Gen. 1, 7. מִתַּחַת לָרָקִיעַ a parte inferiori respectu expansi c. 3, 24. מִקְדָּם לְגֶן-עֵדֶן ab oriente resp. horti Eden. Conf. c. 22, 9. Ps. 12, 7. etc.

3) Causa mutati (ְ) in (ִ) est, quod, dum vox prior vi definitionis in not. praeced. i.) ob arctiorem cum posteriore nexum, celerius pronuncianda est, aestimetur quasi sine Accentu tonico cum copula *Makkeph*; vid. Prou. 12, 8. Ps. 14, 1. 3. et parall. 35. Zeph.

Zeph. 2, 9. et tum vocalis brevis, manente Principio primo saluo, salua esse nequit, vnde ex regula V. illius defectui per vocalem analogam longam succurrendum.

Forma י confluit in י 4 v. gr. עין C. עין
ליל C. Iob. 24, 15. oculus adulteri: ליל
ליל C. Exod. 12, 44. nox obserua-
tionum, i. e. summe obseruabilis. Quan-
quam illa forma in י etiam vsurpatur
absolute, vt: בליל Ies. 15, 1. bis, in nocte,
ליל c. 21. 11. de nocte; sic כבד Ies.
36, 2. 2 Reg. 18, 17. cum copiis grauibus.
Conf. et sine י Obad. 20. Ies. 26, 1. Thr.
2, 8. ex חיל: sic כין טוב Cant. 7, 10.
sicuti vinum bonum, pro יין. Itemque
ante incrementum, vi not. 4). עינו Leu.
13, 55. colorem suum: עינים Gen. 20, 16.
oculorum: לילות 1 Sam. 30, 12. Ps. 16, 7.
noctes. Huc refer Monosyllabica י suff-
ficientia C. י Ies. 40, 16. etc. גיא vallis
Num. 21, 20. et absque נ, גי Deut. 34, 6.
Mich. 1, 6. C. גיא Ies. 22, 1. c. 28, 1. 4. etc.
et sine נ Ios. 15, 8. Ez. 39, 11. 2 Reg. 14,
7. etc. et absolute Zach. 14, 4. Ies. 40, 4.
in

in quo tamen multi codices legunt **נִיָּא**.
 [Denique huc refer **חַי** *vita* in St. C. fac-
 pius **חַי** v. c. Gen. 42, 15. 16. 2 Reg. 2, 2.
 4. 6. Dan. 12, 7. etc. B.]

4) Idque ex fundamento Principii nostri. Si nam-
 que voci **עֵין** addas adfixum **י**, haberes **עֵינוּ**. Iam
 vtraque vocalis brevis (.) et (.) in syllaba simplici
 non possunt habere locum, vnde iuxta Reg. I. ab-
 eunt in (:) h. m. **עֵינוּ**. Quum autem sic concur-
 rant duo Schuaim, quorum prius mutandum in (.),
 posteriori sub **י** pereunte (coll. Reg. VI. II. 1.) proin-
 de prodit tibi **עֵינוּ**, quemadmodum ab **עֵיר** est **עֵירוֹ**
 Gen. 49, 11. *pullum suum*, et a **שֵׂיר**, **שֵׂירוֹ** Ies. 10, 17.
vepres eius; quoniam vero **עֵ** (.) cum (..) bene
 conuenit quoad adfinitatem soni coll. pag. 61. (ג) et
 quietem **עֵ**, ideo habes formam **עֵינוּ**, et ita in si-
 milibus. Sed ante **ח** *Paragogicum et Locale* solum
 (.) abit in (:) vi cit. Reg. I. itaque **י** fit mobile tono
 in penultima inanente, vt: **לַיְלָה** Gen. 14, 15. *nocte*:
בֵּיתָהּ Pl. 68, 7. et **בֵּיתָהּ** Gen. 19, 10. c. 24, 32. (*in*)
domum, alias etiam aduerbialiter *intus*, *introrsum*:
הַשָּׁמַיְמָה Genes. 15, 5. *versus*, *ad coelum*: [Occur-
 rit tamen sexies **בֵּיתָהּ** Gen. 28, 2. c. 43, 17. 24. c. 44,
 14. c. 47, 14. Ex. 8, 20. B.]

F. **חַי** in **חַי** vt: **חַיָּה** *Constr.* **חַיָּה** Gen.
 1, 28. *piscem maris*. [Vel **ח** tantum in **חַי**,
 Kamez remanente, sic ex **חַיָּה** *portio*,
 praeter **חַיָּה** quod semel Ier. 13, 25. legi-
 tur,

tur, quinquies est מִנָּה Pf. 11, 6. Pf. 16, 5. Pf. 63, 11. 2 Chr. 31, 3. 4. coll. p. 172. Ita forte Gen. 4, 7. לִפְתָּח הַטָּאֵחַ רִבֵּץ *ante ianuam est*, s. praesto est, coll. Iac. 5, 9. *poena peccati cubantis* h. e. ipsius Dei. B.]

Plur. M. פָּנִים et Dual. פָּנִים in י 5, vt: פָּנִים C. פְּנֵי הָאָרֶץ Gen. 1, 2. *facies terrae*. Sic מֵיִם *constr.* מֵי הַמָּבּוּל Genes. 9, 11. *aqua diluuii*. Pro מֵי *occurrit etiam geminate* מֵיִם Exod. 7, 19. c. 8, 2. etc. *et sic semper cum adfixis*, מֵיִם Exod. 23, 25. Num. 20, 19. *aquas tuas*.

5) Quum Ebraei non facile aliquid tollant, quod non simul compensent, sic sublato quasi vna manu ׀ finali pluralis absoluti, altera finali puncto (.) adponunt aliud, vt enascatur (...), nota plur. constructi, idque maxime, si rem accuratius ponderes, *partim* ob faciliorem cum sequente connexionem, labiis apertis instituendam, quae vero ׀ illud claudit, itaque lectionis accelerationem et vtriusque combinationem manifesto impedit, ac proinde impedimentum illud necessario remouendum fuit: ex aduerso ה Foem Plur. non abiicitur, quia statim apertore pronior illa vocum combinatio fieri potest; *partim* ob fugam confusionis cum י. *adfixi*. Si enim י. et in statu constructo mansisset (vti potuisset, nulla remora obstante, et fundamento Punctuationis saluo)

O

tum

tum v. gr. in forma נִלִּי dubitares, essetne habenda pro Plurali constructo, *redimentes* s. *vindices*? an vero pro forma adfixi *Redemptor meus*? vti est Iob. 19, 25. et Ps. 19, 15. et ita in aliis.

* Numeralia denarios numeros indicantia, vel nunquam in St. C. ponuntur, vel formam suam non mutant. B.

** עֶשְׂרִים et עֶשְׂרִים duo, et שְׁנַיִם duae *cum voce* עֶשְׂרִים et עֶשְׂרִים decem *Constructa*, ׀ *plerumque retinent*, nempe שְׁנַיִם, שְׁנַיִם conf. Gen. 17, 20. c. 25, 16. etc. Et c. 14, 4. etc. [non tamen semper. conf. Ios. 3, 12. 1 Reg. 7, 25. Ios. 4, 8. Ead. forma cum ׀ iuxta כְּחֵיב etiam extra hanc casum occurrit 2 Reg. 17, 16 B.]

Tria Nomina אָב pater, אָח frater, et הָמוֹ focer *Statum Constructum (et Suffixum)* formant mediante י, vt: אָבִי Gen. 4, 20. 21. c. 9, 18. c. 10, 21. etc. et אָחִי Genes. 17, 4. 5. אָחִי, Gen. 10, 21. c. 14, 12. 13. c. 22, 23. c. 24. 15. 27. 48. חָמִי (אָבִי pater meus, Gen. 19, 34. 1 Reg. 2, 32. אָחִי frater eius, suus, c. 4, 2. 8. bis etc. חָמוֹ focer tuus f. c. 38, 13.) Huc quadantenus spectat פֶּה, quod pariter in vtrouis statu, הָ permutat cum י quiescente in (.), vt: פִּי צַדִּיק Ps. 27, 30. os iusti, pro פֶּה, vi pag. 205. sic cum Adf. פִּי Gen. 44, 12. os meum, pro פִּה; et median-
te

te illo י. adsumit alia adfixa, vt: עם-פיה: Exod. 4, 15. *cum ore tuo et cum ore eius* etc.

Forma י in St. C. ac ante suffixa contrahitur in י⁶ vt: מות Constr. מות Num. 23, 10. mors, מותי Ezech. 28, 10. mortes: תוך medium, C. תוך Gen. 1, 6. c. 2, 9. c. 3, 3. 8. etc. און iniquitas, C. און, hinc cum Adf. אונם Ps. 94, 23. iniquitatem ipsorum; sic בתוכי Ps. 143, 4. in medio mei, et sic in reliquis; sed עון iniquitas, C. עון Ezech. 28, 18. Clodiana tamen, Leusden et Kilon. heic legunt עון, contra Michl. Iophi, Kimchi et alios. [Quae forma etiam respicitur accedente Suff. בעוילו Ezech. 18, 26. c. 33, 13. propter iniquitatem suam, et in foem. עולה conf. Ps. 37, 1 etc. legitur tamen etiam עולה cum ה parag. עולתה Iob. 5, 16. et in plur. עלות Ps. 58, 3. Ps. 64, 7. iniquitates. B.]

6) Eadem huius formae ratio, quae in י. Nam v. gr. ad תוך accedente adfixo י haberes תוכי. Iam vero (י) et (י) urgente principio nostro primo, superque eo fundata Reg. II. et I. generali non possunt ibi subsistere, sed abeunt, substituto ministro (:) h. m. תוכי, hinc ob concursum duorum (:) prius abiret

abiret in (.), sed quia ך stridulum sonum (i) minus ante se pati potest ni dageschatur, adsumit ex necessitate quietis suae punctum (.), vt ita prodat forma הוֹכוּ vti est Leu. 11, 33. Cant. 3, 10. *medium eius*. Sic et in St. C. Alia autem ratio est, si accesserit ה *paragogicum*, tum solum (.) abit secundum regulam I. ob tonum ad praecedens (׀) manentem, vt: הַמּוֹתָהּ Pf. 116, 15. *mors illa*.

Foeminina quaedam terminantia in duplex
 (׀) (ה׀) *formant Statum Constr. in duplex*
 (׀) (ת׀) vel ob Gutturalem in duplex (׀)
 (ת׀) vi pag. 176. med. vt: מְלָאכָה *opus C.*
 מְשָׁלָה Ex. 35, 24. 33. 35. c. 36, 1. 4. מְשָׁלָה
dominium C. מְשָׁלָה Ier. 34, 1. Gen. 1, 16.
 bis. Pf. 136, 8. אֵילָה Genes. 49, 21. *cerua,*
C. אֵילָה Prou. 5, 19. Pf. 22, 1. עֲטָרָה *corona*
C. עֲטָרָה 2 Sam. 12, 30. etc. מַפְלָה *ruina, ca-*
dauer, C. מַפְלָה Iud. 14, 8. Sic מְמַלְכָה *re-*
gnum, C. מְלַחֲמָה *bellum, C.* מְרַכֶּבֶה *currus, C.*
 מְרַכֶּבֶת Gen. 41, 43. (.) alternante pro (׀)
 coll. p. 179. לֵהֲבָה *flamma, C.* לֵהֲבָה Ezech.
 20, 47. al. 21, 3. 1 Sam. 17, 7. hinc contracte
 בְּלִבַּת אֵשׁ Exod. 3, 2. *in flamma ignis, ה* eli-
 fo per Dagesch compensato vi reg. I. et pro
 ultimo (׀) euphonice alternante (׀) coll.
 pag. cit. 176. מִשְׁפָּחָה *familia C.* מִשְׁפָּחָה
 Num.

Num. 3, 21. 27. 33. etc. Horum formam sequuntur רַבָּלָה *Palatha, massa ficuum* C. רַבָּלָה 2 Reg. 20, 7. דְּבִירָה *domina* C. דְּבִירָה Ies. 47, 5. [מִצֵּבָה *statua*, C. מִצֵּבָה 2 Reg. 3, 2. c. 10, 27. alias semper מִצֵּבָה v. c. Gen. 35, 14. etc. ex רַבָּלָה *pruna* fit C. Foem. רַבָּלָה alternante () sub a cum () : B.] et אִשָּׁה *uxor* C. אִשָּׁה ob exclusum Dag. () in longam abeunte coll. reg. I. et V. 1. [ita שֵׁשֶׁשׁ *sex*, C. שֵׁשֶׁשׁ ; חֲמִשָּׁה *quinque*, C. חֲמִשָּׁה. Sed חֲטָאָה *peccatum*, C. חֲטָאָה pro חֲטָאָה coll. p. 37. רָעָה *malitia*, C. רָעָה ; בְּהֵמָה *bestia, iumentum*, C. בְּהֵמָה. B.] *Et huiusmodi formis Constructis, vti et Participiorum in תִּי, adplicantur adfixa, quum alias absolutis, vt : מְלֶאכֶתוֹ opus suum Gen. 2, 2. bis etc. coll. p. 156. אִשְׁתּוֹ uxor eius Gen. 3, 8.*

MEMBRUM VII.

DE PRONOMINE.

§. 19.

Pronomina (נִסְתָּרִים *abscondita*, quoniam in illis *Nomen latet*, i. e. pro *Nominibus* sumuntur) sunt vel נִפְרָדִים *Separata*, vel מְחֻבָּרִים *Inseparabilia* s. *connexa*.

* Potius pronomina grammaticis Ebr. dicuntur כְּנוּיִים *cognominata*; הַנִּסְתָּרוֹת אוֹתָם vel הַנִּסְתָּרוֹת tantum dicuntur pronomina tertiae personae vtriusque generis, *quoniam in illis verum nomen latet*, vti pronomina secundae personae הַנִּמְצָאִים vel הַנִּמְצָאוֹת h. e. *existentes* / *praesentes*, et primae personae הַמְדַּבְּרִים *loquentes*, conf. dicta A. n. §. 23. no. 3. B.

Illa sunt

I. *Personalia*, et quidem 1) *Casus Recti*:

Ego C אֲנִי¹ l. אֲנִי

Tu { M. אַתָּה vel אַתָּה²
F. אַתָּה, ³ et cum י paragog. אַתָּה

Ille הוּא

Illa הִיא vel הִוא⁴ ita vbiuis in *Pentateu-cho*, exceptis locis xi. a Masorethis ad Gen. 38, 25. recensitis.

Nos C. אֲנַחְנוּ et sexies per *aphaeresin* נַחְנוּ Gen. 42, 11. Num. 32, 32. Thr. 3, 42. et ter cum ו, וְנַחְנוּ Exod. 16, 7. 8. et *semel* Ier. 42, 6. per *Syncopen* אֲנִי⁵

Vos { M. אַתֶּם
F. אַתֶּם vel אַתֶּם

Illi הֵם vel הֵמָּה

Illae הֵנָּה vel הֵנָּה

1) *Communis est generis, ut ubique prima persona, quia loquens ipse se satis indicat, num mas vel foemina sit?* inquit Spinoza in *supra cit. Comp. Gram. Hebr. c. xi. p. 44.*

2) η illud cum cl. Danzio *Paragogicum* cenfeo, quod α) comprobatur tonus penultima, in qua saepe (_) in (_) producitur ob accentum Dominum, qui ibi saltem hoc exercet officium, ubi tonus est. Et si tonus in ultima deprehenditur, tamen eo dimissus est, ob accentum ministrum, vel Dominum minorem, vid. Genes. 3, 11. cap. 4, 11. cap. 3, 19. etc. β) Deriuata hinc, ut *Praeteritorum* adformatium, atque *Adfixum* η , ordinarie sine η finali comparent, et si adsit, pro *Paragogo* venit omnibus.

3) Quod *ter* ponitur pro *Masculino*, nempe Numer. 11, 15. Deut. 5, 24. Ezech. 28, 14. adeo ut quemadmodum Chaldaeis, ita et Ebraeis in *genere communi* non inusitatum fuerit, agnoscente quoque R. Aben-Esra *ad l. c. Num.* licet hi communius η *paragogicum* de sexu masculino usurpent, id quod etiam Chaldaei interdum imitantur, quo de cf. *Lux Chald. c. II. not. α*) Quo etiam inclinare videtur mens Danzii *l. c. p. 320. not. (h)* de η *parag.* vid. §. 40. II. d.

4) Quod legunt *hiv.* Sed minus apte et analogice. Si enim η esset *mobile*, tum signo motus np. (:) notari debebat iuxta pag. 65. not. 1. ad exemplum η *vanitas*, η *vallis*, η *peccatum* etc. Si *quiescens*, requirebat vocalem quieti suae cognatam

O vel V. vi pag. 29. Eadem virgula cenforia lectionem *hiv* notavit Danzius *l. c. pag. 122.* Quid ergo dicendum? Ego quidem existimo cum eodem p. 320. et Guffetio *comm. L. E. in add. pag. 921. a.* *היא olim de utroque dictum esse sexu*, quemadmodum et *נער* quo de vid. supra p. 194. i. quumque id Ebraeis tempestate Esrae adhuc satis esset frequens, et promiscuus imo potior eius usus quam *היא* in Pentateucho deprehenderetur; non opus erat circello notare, uti nec notata est forma *ירושלם* vel cum *ה* locali *ירושלמה*, causam vide ap. Hillerum *l. c. c. x. p. 190.* ubi vero parcior eius usus extitit, circellus adparet np. *היא* Ies. 30, 33. ubi in vno codice aetate forsan potiori fuit *היא*, in altero autem aetate minori *היא*, quam utramque lectionem Masorethae eiusmodi symbolo innuunt, cum nota marginali *ק' היא* id est, in altero codicum legitur *היא*. Non enim eorum mens esse potest, ac si pro *היא* legi vellent in foem. *היא*, quod foret aperte contra constructionem, quum ibi construatur cum Masculinis. Quodsi autem Codex posterior habuit *היא* et prior *היא*, tum tale ipsis subnatum est symbolum *היא* ceu Ps. 73. 16. Eccles. 5, 8. 1 Chron. 29, 16. cum nota *ק' היא* i. e. in altero Codice legebatur *היא*. Ex quibus locis manifestum euadit, *היא* de sequiori quoque sexu usurpatum fuisse. Et confirmatur insuper ex Eccles. 9, 9. ubi pro *היא* Orientales habent scriptum *היא*; nec minus ex *nominibus propriis foeminarum*, ut *יבליהו* 2 Chron. 22, 10. coll. 2 Reg. 11, 1. *מיבליהו* 2 Chron. 26, 3. coll. 2 Reg. 15, 2. *מבליהו* 1 Reg. 15, 2. *מבליהו* pronominis pro more

re in compositione pereunte. Ratio Raschii ad l. c. Chr. quod nomini eiusmodi foeminino ult. pronomen masculinum addatur *מִשׁוֹם שְׁבַחָהּ* *laudis ergo*, non valet vbiuis locorum, praesertim in exemplo primo, malae quippe notae foemina. Quare perinde erit, siue formam *הִיא* legas secundum *Kthibh literale* *הִיא*, siue secundum *Kthibh vocale* *הִיא*, minime autem *hiv*.

5) Occurrit enim l. c. eiusmodi symbolum *אֲנִי* quod *duplicem* insinuat *lectionem*, vnam *secundum vocales* *אֲנִי*, alteram *secundum literas* *אֲנִי*, quae forma Rabbinis vsitata procul dubio olim etiam vsu venerat. Hinc quippe desumta *Praeteritorum* adformatiua terminatio, et *Adfixum* primae personae *אֲנִי*. *Orientales* hic habent *אֲנִי* id est *scribunt et legunt* *אֲנִי*, quod formam hanc magis confirmat. Conf. praeter Buxt. in *Lex.* et Wasm. p. 75. Hiller. l. c. p. 289. fin.

(2) *Casus obliqui* conflantur ex *Praefixis* (notis cuique casui propriis) et *Adfixis*; ad *Genitiuum* vero possessionis exprimendum, *Datiuo* paraphrastice praepositur *אֲשֶׁר* vel *שִׁי* v. c. *שִׁי* Cantic. 1, 6. cap. 8, 12. *quae mihi* (*mea, meam, inquam*) etc.

Pronomina Casuum Obliquorum.

II. Accusativi

cuius notula את.

Me	C.	אֶתִּי
Te	{ M.	אֶתְּךָ
	{ F.	אֶתְּךָ
Illum	{ M.	אֹתוֹ
	{ F.	אֹתָהּ
Nos	C.	אֶתְכֶם
Vos	{ M.	אֶתְכֶם (אֶתְכֶם)
	{ F.	אֶתְכֶן
Illos	{ M.	אֹתָם (אֹתָם, אֹתָהֶם)
	{ F.	אֹתָן (אֹתָן, אֹתָהֶן)

I. Dativi

cuius notula ל.

Mihi	C.	לִּי
Tibi	{ M.	לְּךָ
	{ F.	לְּךָ
Illi	{ M.	לְּמוֹ (לְּמוֹ)
	{ F.	לְּהָ
Nobis	C.	לְּנוֹ
Vobis	{ M.	לְּכֶם
	{ F.	לְּכֶן
Illis	{ M.	לְּהֶם (לְּמוֹ)
	{ F.	לְּהֶן

III. Ablativi

cuius nota כּ plerumque geminata: de punctatione
conf. §. 31. I.

a Me	C.	מִמֶּנִּי (מִנִּי)
a Te	{ M.	מִמְּךָ
	{ F.	מִמְּךָ
ab Illo	M.	מִמֶּנּוּ
ab Illa	F.	מִמְּנָהּ
a Nobis	C.	מִמֶּנּוּ (מִמֶּנּוּ מִנֶּהוּ)
a Vobis	{ M.	מִמֶּכֶם (מִכֶּם)
	{ F.	מִמֶּכֶן
ab Illis	{ M.	מִהֶם (מִנֶּהֶם)
	{ F.	מִהֶן

- * אֶת adfixa אֲנִי, בְּנִי, וְ et לְ; autem et בְּ vti et עִם *cum* eadem, it. כִּם, בֵּן, דָּם et הֵן adsumunt mediante (ְ). Occurrit tamen semel מֵאַחֶרָה Ies. 54, 10. *a te*.
- ** אֶת vt nota *Accusativi et obiecti* iungitur *adfixis* per וְ, exceptis כִּם, בֵּן, דָּם et הֵן quibus potius per (ְ) vi reg. IV. III. vt adparet in tabula; [Tria dantur exempla in contrarium, אֶתְכֶם Ios. 23, 15. *vos*; אֶתְהֶם Ezech. 23, 45. *illos* (per alternationem generis) אֶתְהֵן ibid. v. 47. *illas*. Adducit quidem R. D. Kimchi in מכלול fol. 67. col. 1. Iudic. 19, 24. ibi vero legitur אֶתָּם, Masora etiam ad singula supra adducta loca monet, non amplius hanc formam occurrere. B.] Sed vt *Praepositio cum, apud*, resoluit ad differentiam (ְ) in (ְ) seq. Dagesch vi reg. cit. n. IV. tametsi interdum punctuationem per וְ notae *accusativi* aemuletur vt: אֶתִּי *mecum*, pro quo est אֶתִּי Ier. 20, 11. Ios. 14, 12. אֶתְּךָ *tecum*, pro quo est אֶתְּךָ 1 Reg. 22, 24. Ier. 12, 1. c. 19, 10. c. 20, 11. Ez. 2, 1. 6. c. 38, 9. 44, 5. coll. reg. VII. II. (ך) אֶתִּי *cum eo*, sed 2 Reg. 1, 15. bis. 3, 12. 26. אֶתָּה, *cum ea*, sed Leu. 15, 18. 24. אֶתָּה, *cum illis*, sed 2 Reg. 6, 16 etc. אֶתָּם etc. Nec ineleganter adsumit *Praefixum* מֵ, מֵאַחֶרָה *a me*, pro quo Ies. 54, 15. מֵאַחֶרָה *a te* etc. ceu quoque praepositio עִם *cum*.

II. *Demonstratiua*, זֶה ^a *hic, iste, ille*: זֹאת, זֶה, *haec, ista*: Comm. זֶה ^b זֶה, *hic, haec, iste, a, ille, a*: Plur. אֵלֶּה et *cum articulo* הָאֵלֶּה, ^c et saepius *cum* הָ *paragog.* אֵלֶּה, *isti, ae, illi, ae*.

- a) *וְהָא* si habet praepositum *וְ* degenerat in interrogatium, vt 2 Reg. 3, 8. coll. 1 Reg. 22, 24. *quanam via?* Ecclef. 2, 3. c. 11, 6. *quodnam? qualenam?* 1 Sam. 30, 13. 2 Sam. 1, 3. *ex quo* scil. loco *venis?* coll. v. 13. Cum *Articulo* autem simul *ל* *epentheticum* saepe adsumit, *ה* modo apocopato, modo non, vt: *הַלְלוּהָ* Gen. 24, 65. c. 37, 19. *הַלְלוּ* Iud. 6, 20. 1 Sam. 14, 1. c. 17, 26. 2 Reg. 4, 25. c. 23, 17. Zach. 2, 8. et cum *ל* insuper Dat. Dan. 8, 16. Est etiam *pluralis numeri*, vt Gen. 31, 38. *וְהָ עֶשְׂרִים* *HIS viginti annis.* *וְהָ עֶשֶׂר בְּעָמִים* *HIS decem vicibus*, Num. 14 22. Iob. 19, 3. add. Zachar. 7, 3. *וְהָ אֶהְבֵּתִי* Iob. 19, 19. *et quos dilexi*, obversi sunt contra me, coll. §. 70. Sic et
- b) *וְהָ* dat. *הַלְלוּהָ* Ezech. 36, 35. Est itidem *pluralis numeri*, vt Ps. 17, 9. Propter impios *וְהָ שִׁדְוֵנִי* *qui vastant me*, coll. §. cit.
- c) Quod sic *otīes* secundum Masoram ad Gen. 26, 3. legitur, vt *חֹל* *profanum*, s. vt Pronomen, quum alias sit *קֹדֶשׁ* *Sanctum*, s. *Deum* significet.

III. *Reciproca*, quomodo illa circumscribantur? consule P. II. §. 68.

IV. *Relatiuum* et Personae et rei, et vtriusque generis et numeri, est *אֲשֶׁר*, proque eo diminutum *שֶׁ* (de quo §. sq. n. 2) *Qui, quae, quod* etc.

† *אֲשֶׁר* saepe induit naturam particularum *ut, quod, quia, quum, etc.*

V. *In-*

V. *Interrogativum* aliud est *Personae* ut plurimum מי^a *Quis, quae?* aliud *rei* מה^b *Quid? quodnam?* ante *Makkeph* [vel expressum vel ex aliis codd. subintelligendum, cuius notula est Dag. in prima vocis litera non בגר כפת coll. p. 101. ב. et 102. B.] et ערה punctatur etiam per (.), et ante has *Kamezatas* per (.).

* Masora ad Ex. 32, 1. monet, praeter loca ubi vocalam מה sequitur ה vel ע, XXIV. loca esse, ubi מה legatur, sed in recensendo XXIII. tantum sunt adducta et inter illa Ies. 5, 4. ubi מה, et Ios. 7, 25. ubi ע sequitur, ut ita XXI. inclusis quinque, ubi ה sequitur, remaneant. conf. 1 Sam. 4, 6. 14. Ies. 1, 5. etc. Porro Masora ad Gen. 31, 32. monet, quinques ante ה vel ע Kamez legi; et ad v. 36. duo esse dicit cum Patach ante ה. Cum praefix. autem nunc cum (.) nunc cum (.) scribitur v. c. במה 1 Reg. 22, 16. במה Iud. 16, 10. Ies. 2, 22. Mal. 1, 7. etc. B.

** מה quandoque coalescere cum sequenti voce, supra p. 102. dictum fuit.

a) 1. Dico *ut plurimum*, non semper, ut vulgus Grammaticorum opinatur cum Kimchio ad Mich. 1, 5. מי non vocula מי לא תכול אלא על בעל שכל usurpatur nisi de intelligentia praedito s. persona. Et in *Sepher Schoraschim* fol. 69. c. 1. ed. Ven. והכלל שלא תמצא מי כי אם על חי מדבר Nunquam inuenies מי, nisi de persona. Et cum Aben-Esra

Esra ad Gen. 33, 8. מי לעולם ימצא על האדם. Est namque etiam *rei* vid. 1 Sam. 18, 18. Iud. 13, 17. Mich. 1, 5. Gen. 33, 8. quibus adde Ps. 73, 25. quo de loco conf. *Not. nostr. Sel.* 2. מי et מה Substantiuo postpositum, effertur in Genitiuo, vt: בת מי אה? filia cuius es? Genes. 24, 23. et 47. ורחבמת מה להם Ier. 8, 9. sapientia ergo cuius rei est ipsis? coll. 1 Sam. 12, 3. vbi ter, et bis cum nota Accus. מי אה? quem? vti Ies. 28, 9. Cum ל autem innuit Datium, vt: למי אה? cui (es) tu? Wem gehörest du an? למי אלה? cui (sunt) ista? Gen. 32, 18. Hinc בשלמי Ion. 1. 7. pro quo v. 8. בשלמי cuius gratia, propter quem? 3. מי exprimit quandoque adfectum loquentis, vel paucitatem et difficultatem Ies. 53, 1. extenuationem et contemptum Iud. 9, 28. 1 Sam. 17, 26. c. 18, 18. c. 25, 10. Exod. 3. 11. c. 5, 2. etc. [4. Relatiuo אשר praemissum, idem est ac ille, conf. Exod. 32, 33. etc. et not. A. n. seq. b. (β) 5. Cum יהן coniuictum, saepissime votum exprimit v. c. Ps. 55, 7. o מי יהן - לי אבר פיונה si quis mihi daret alam qualis est columbae! vid. Starkii Ebraism. Etymol. p. 59. B.]

- b) מה (α) conuenienter interdum reddi vult *Quam*, *Quantus*, *Tot*, *Quot*, *Quoties*, *Quamdiu* e. g. שמה Pf. 8, 2. 10. quam magnificum est nomen tuum! מה נורא המקום הזה Gen. 28, 16. quam venerabilis est locus hic! מה טוב Prou. 15, 23. quam bonum (verbum!) coll. c. 16, 16. Ps. 133, 1. מה שמו Ies. 38, 22. quantum signum! מה אור Prou. 30, 4. Quantum nomen eius! מה טובו ומה ימיו et quantum nomen filii eius! Zach.

Zach. 9, 17. *quanta* bonitas eius! et *quanta* pulcritudo eius! coll. p. 101. ב. מִה־מִּלְאָה pro מִה־מִּלְאָה Mal. 1, 13. *quantus* labor! coll. pag. 102. Et cum praefixo כ Zach. 2, 6. al. 2. כִּמְה־רָחֲבָה *quanta* fit latitudo eius, et *quanta* longitudo eius. c. 7, 3. וְהָ כִּמְה שָׁנִים *his tot annis*. Pl. 78, 40. כִּמְה יִמְרוּהוּ *Quoties* exacerbarunt eum. Iob. 21, 17. כִּמְה *Quoties* lucerna impiorum exstinguitur! Pl. 119, 84. coll. Gen. 47, 8. 2 Sam. 19, 35. כִּמְה *Quot* sunt dies annorum vitae serui tui? coll. Iob. 13, 23. Pl. 35, 17. כִּמְה *Quamdiu* videbis? Iob. 7, 19. כִּמְה *Quamdiu* non respicies a me? (β) sequente אשר vel ו redditur per *id*, *quod*, vt: Eccl. 1, 9. cap. 3, 15. 22. cap. 6, 10. c. 7, 24. c. 8, 7. c. 10, 14. Sic et מי אשר *Is, qui* Exod. 32, 33. 2 Sam. 20, 11. bis.

§. 20. Inseparabilia s. Connexa sunt

I. PRAEFIXA ה et ש, et quidem

1. ה (ex pronom. 3. pers. vtriusque Generis et Numeri decisum) *Articulum denotat* (ὁ, ἡ, τὸ *der, die, das*) saepe tamen *emphasin et rem certam vel notam* insinuat, unde vulgo *Emphaticum* s. *Demonstrativum* audit. Ebraeis הִי הִיא *Hé cognitionis* s. *notitiae*, et hinc *Indicativum* dici posset. Praefigitur autem illud per ()ⁱ seq. *Dagegesch F.* vt: הַמֶּלֶךְ *der König*, vel *hic Rex*,
הַשָּׁמַיִם

הַשָּׁמַיִם die Himmel, vel *hi coeli*. Sed ante gutturales per (ְ) vi Reg. V. 1. vt: הָאָרֶץ die Erde, haec terra. Interdum (non semper v. c. Gen. 24, 42. אֶל-הָעֵין *ad fontem*) ante הָהּ vel ע potissimum Kamezata non monosyllaborum, (praeter הַגְּ *festum* Ezech. 45, 23. coll. 25. *eliso* הָהּ per ב, et הִי vii Leu. 16, 20. i Samuel. 25, 6. i Reg. 3, 22. 23.) *euphonice* per (ְ) ² coll. p. 178. n. 6. vt: הָעָרִים *ciuitates*, Gen. 19, 25. bis. 29. etc. הָהָרִים *montes*, Gen. 7, 20.

1) Cur autem הּ praefigatur per (ְ)? et non propius per (ִ) ratione הִיא? (praeter differentiam הּ Praeformatiui Inf. et Imp. Niph.) vel per (ְ) respectu הִם et הֵן? (extra discrimen alterius Praefixi וּ) ipsa natura fere docet, quod, dum rem quandam, cuiuscunque sit momenti, *indicare* vel *demonstrare* gestimus, id maxime intenso patuloque ore, quin simul exerto digito, fieri soleat. Quod etiam optime in infantibus animaduvertere licet, qui, dum quippiam *monstrare* vel sibi dari volunt, suum *da! da!* clarissime ingeminant. Ergo הּ pro officio suo *Indicatiuo*, vel *Demonstratiuo* apte sibi vindicat eiusmodi vocalem *Patach*, quae vi nominis et naturae suae os maxime *aperit*, coll. p. 60.

2) M. Neumanno in *supra cit. Dissert. c. 1. §. 12.* de (ְ) ratio haec videtur subesse, ne duplex (ְ) in animo audientis pro (ְ) adsumatur v. g. pro הָהָרִים *forma*

forma *הַהִירִים* *adesse credatur*, cum manifesta *Punctorum confusione*. Hem! quam grande periculum confusionis! Audiens quippe illam formam facillime sciet, (ni *confuse* sciat,) vocalem (*ְ*) in statu absoluto ordinarie non mutari in (*ִ*) s. *Chateph*; potius contra asseuerauerim, talem *audientem* multo difficilius sibi concipere vocalem spuriam, vel rectius non-vocalem, quam vocalem veram. Pergit vero: Vnde (*ְ*) illud sub *ה* tanquam *Punctum primigenium* ex *הֵן* loco (*ְ*) ordinarii substituitur, et quidem hoc processu: voci *הִירִים* praefigitur Particula *הֵן* h. m. *הַהִירִים*, iam autem *ְ* propter lenitatem suam ad imitationem *Quiescentium* (vult dicere *Defectiuorum* *כִּכ*, haec enim cum illis non confundenda) cum suo (*ִ*) quiescenti extrudi, et compensari literam mobilem per D. F. *הֵן* quoddam *Novitatis* vere *Curiosae*! (*α*) Pro Pronomine 3. pers. vtriusque generis et numeri, unde articulus *ה* resultat, ponere *Particulam* *הֵן* ecce, quae *Particulae* nomine proprie venit. Alias si Pronomen eo etiam nomine indigitasset, (late scil. et respectiue ad vocem polysyllabicam) peccaret aperte in *genus*, *הֵן* foem. praeponendo Masculino *הִירִים*, quod melius conuenisset *עִירִים* *urbes*. (*β*) Statuere (*ְ*) sub *ה* *Punctum primigenium* ex *הֵן*. Vtrumque enim s. *Particula* s. *Pronomen* habet (*ְ*), quod migrante tono migrat in analogam breuem, itaque dicendum fuisset *ex primigenio ortum*, non ipsum *Primigenium*. Deinceps quaero ex Dn. Magistro, an etiam in forma *הַהִירִים* Gen. 14, 10. *in montem*, pro qua alias dicitur *הַהִירִים* Gen. 12, 8. c. 16, 17. 19. fuerit metuenda confusio *Punctorum*? et an illi pariter suum *הֵן* curiosum affricare poterit? Nulla igitur

P

ratio

ratio pro (.) hoc passu militat, et militare potest, quam *Euphonia*, quae in prolatione et auditione satis se commendat.

† [ה nunquam demonstrativum, sed solum articulum esse crederem. Cum enim 1) in non numerandis locis hac virtute destituatur, quod omnes credunt et evolutio sacrarum paginarum quemuis facile docere potest, quis nunc scit, ubi emphasin habeat, et ubi minus? Nemo certe ה demonstrativum quaeret, v. c. Deut. 10, 17. אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וְיֵאֲדָנִי הָאֲדֹנִים cum enim Deus sit Deus omnium, qui vnquam in scriptura Dii adpellantur, cum sit Dominus omnium, qui vnquam Domini possunt adpellari, certe locus indeterminatim est vertendus *Deus Deorum et Dominus Dominorum* vti Apocal. 17, 14. κύριος κυρίων, καὶ βασιλεὺς βασιλέων, coll. c. 19, 16. vel cum articulo praeposito 1 Tim. 6, 15. ita Deut. 10, 19. הָאֲדֹנִי est *peregrinus quilibet*, adde c. 11, 6. הָאֲדֹנִי *terra*, v. 10. הָאֲדֹנִי *olus*, c. 12, 15. הָאֲדֹנִי *impurus et purus*, v. 16. הָאֲדֹנִי *sanguis*; ita accedentibus praefixis, coll. §. 39. III. 3. c. 8, 9. בְּדֶרֶךְ בְּבִקְצָה וּבְדֶרֶךְ *per valles montesque* c. 10, 19. בְּדֶרֶךְ *in via quavis*, Ps. 5, 13. כַּצֶּה *tanquam scuto aliquo*. Hinc etiam iisdem vocibus, sub iisdem etiam circumstantiis, nunc praefigitur ה nunc minus; v. c. quae Deut 9, 9. 10. 11. dicuntur הָאֲבָנִים, eadem c. 10, 1, 3. audiunt הָאֲבָנִים coll. Ex. 31, 18. vbi אֲבָנֵי לְחֹת *tabulae lapidis* nominantur; Sic Deut. 11, 12. מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה *ab initio (non huius, sed in genere) anni usque ad finem anni*; sic Ps. 1, 4. הָרִשְׁעִים iidem sunt qui

v. 5. sine articulo nominantur רשעים *impii quilibet*. Hinc denique saepenumero vocibus in V. T. ה praefixum gerentibus in N. T. ne quidem articulus praenittitur; v. c. Deut. 8, 3. לֹא עַל-הַלֶּחֶם a Christo ita efferuntur: ἄκ' ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος. Psalm. 91, 12. בַּחֲשֵׁךְ Matth. 4, 6. πρὸς λίθον; Ies. 9, 1. בַּחֲשֵׁךְ Matth. 4, 16. ἐν σκοτει; Ps. 18, 50. בַּגּוֹיִם Rom. 15, 9. ἐν ἔθνεσι; Leuit. 18, 5. הָאָדָם Rom. 10, 5. ἄνθρωπος etc. Cum porro 2) saepissime voci ה praefix. gerenti addatur pronomen demonstrativum, hocque non raro itidem cum ה praef. imino interdum adiectivum accedat cum eodem ה, sequeretur, tres, immo quatuor demonstrationes in vno loco adesse conf. Deut. 9, 4. bis 5. 6. 7. etc. quod tamen credibile vix videtur. Hinc ubi pronomen demonstrat, non adest, ego nec demonstrationem quaererem. Emphaticum quidem videtur, quando adiectivis praemittitur, sed tunc vices relatiui pronominis ו aequae ac verbis praemisum gerit. cf. p. 228. †. r. B.]

** Dico, ante ה, ה vel ו *potissimum Kamezata*, ה praefigi per (). Nam etiam ante ה cum () vt הַחֲרָבוֹת Ezech. 23, 24. et ה eliso per praefixum ב v. 27. c. 36, 10. 33. coll. v. 35. 38. *vastitates*; vel adiective *desolatae*. הַחֲרָשִׁים Neh. 10, 34. *Novilunia*. coll. Ezech. 46, 3. Ies. 47, 13. 1 Chr. 23, 31. 2 Chr. 8, 13. 27, 4. et ante & cum () conciso in הַאֲוִיָּה Ies. 19, 6. *Qui reiecerunt*, et ante & Mich. 2, 7. הָאֲמִיר *qui nominatus es*.

Notes: ה non praefigitur (α) *Nomini Proprio Personae*. (β) *Nomini constructo*, et (γ) *Adi-*

xum gerenti, nisi noua restrictio vel singularis emphasis id requisierit, vel si *Proprium* degenerat in *Patronymicum* aut *gentile*, vel *adpellatiuum*, cuius generis exempla in sacro Codice sunt obvia, videsis de nomine constructo, Ierem. 25, 15. 26. 2 Reg. 23, 17. etc. de nomine adfixum gerente, Ios. 7, 21. c. 8, 33. Leu. 27, 23. Prou. 16, 4. Mich. 2, 12. etc. et Hilleri *Onom. S* p. 335. 338.

† ה 1. *Verbis* in *Kal* Gen. 18, 21. Ruth. 1, 22. Ios. 10, 24. Iob. 2, 11. c. 34, 31. in fut. Leu. 10, 19. in *Niph.* Dan. 8, 1. Ies. 56, 3. 1 Chr. 29, 17. *Hiphil* 2 Chr. 29, 36. Esr. 8, 25. 10, 14. 17. et ה per praefix. ב *elium* 2 Chr. 1, 4. ac *Particulis* (1 Sam. 9, 24. וְהָעֲלִיָּה *et quod erat ad, super illud, und was daran war*) iunctum, et interdum ante *Participia* Gen. 16, 23. 18, 21. Ps. 79, 10. 81, 11. Ex. 3, 16. c. 6, 27. Ios. 18, 27. Ruth. 2, 6. 1 Chr. 26, 28. Ier. 2, 6. Ies. 57, 5. 59, 2. bis. 62, 6. 63, 11. 65, 2. 3. 4. 5. 11. atque *Nomina in primis adiectiua, habet vim Relatiui* אֲשֶׁר.

2. Aequiualeat etiam quandoque ה *locali*, vt הַשָּׂדֶה *in agrum*, Gen. 27, 3. 5. Ier. 14, 18. Cant. 7, 12. הַשָּׁמַיִם *in, versus coelum*. 2 Reg. 2, 11. Et quod dicitur Ies. 16, 1. מִדְבָּרָה, id Ios. 8, 20. dicitur הָיָסָה מִדְבָּרָה *qui fugiebat ad, versus desertum*.

[Vti nullum ה locale ob rationes infra ad §. 40. I. 1. adducendas credo, ita nec ה articuli vices eius gerere potest. B.]

3. In nominibus gentilitiis vel locorum, si fuerint composita, posteriori ה saepe praepositur. e. g. בֵּית-הַשִּׁמְשִׁי *Abiesritae* Iudic. 6, 11. בֵּית-הַלְחָמִי *Bethschimschitae* 1 Samuel. 6, 15. בֵּית-הָאֵלִי *Bethlehemitan* 1 Samuel. 16, 1. Bethelita 1 Reg.

† Reg. 16, 34. קִרְיַת דְּהֶאֱרָבַע Nehem. 11, 25. Kir-jatharba etc. B.]

†† De ה Interrogatio et Locali suo loco de Particulis.

2. ש * *ex Relatiuo* אֲשֶׁר *prognatum, eius non solum significationem, sed et punctum () retinet sq. Dagesch F.* vt: שֶׁלֹא *qui non* Ps. 124, 6. Eccles. 2, 21. שֶׁכָּבַר Eccles. 4, 2. coll. c. 2, 16. *qui iam:* שֶׁשׁוּפָתְנִי Cant. 1, 6. *quod contuitus est me.* Sed ante gutturales () *cum Metheg* vi Reg. I. coll. V. †. p. 140. vt: שֶׁאֶהְיֶה נֶפֶשִׁי Cant. 1, 6. *quod ego:* שֶׁהָיָה Cant. 1, 7. *quem diligit anima mea:* שֶׁהָיָה Eccles. 2. 9. c. 3, 15. *qui fuit.* שֶׁחֲבָרָה Ps. 122, 3. *quae coniuncta est,* cuni Metheg subintellecto. Verum *sine Metheg* abit semel in (:) vt: שֶׁהָם Eccl. 3, 18. *quod illi.* *Raro pro () alternat ()* vt: שֶׁקָּמָתִי Iud. 5, 7. bis. *quum surrexi:* בִּשְׁנָם Gen. 6, 3. *eo quod etiam pro שְׁנָם* vt Eccl. 1, 17. c. 2, 15. c. 8, 14. שֶׁלֹּמָה Cantic. 1, 7. *nam ad quid?* שֶׁדוֹן vel שֶׁדוֹן vi symboli שֶׁדוֹן Iob. 19, 29. *quod sit ius, iudicium.* [Quo referendum credo שֶׁדוֹן *cui est, f. qui ipse sufficientia est, Deus sufficientissimus.* B.] Et semel () ob exclusum

Dagesch in () mutato in שְׁנֵה Iud. 6, 17. *quod tu*. [Aliquando hoc שְׁ coniungitur cum לְ vt inde peculiaris vox prodeat שְׁלִי. Vocula haec in scriptis Rabbinorum vsitatissima, occurrit cum בְּ praefixo in significato *propter* Eccles. 8, 17. בְּשֵׁל אֲשֶׁר יַעֲמֹל *propter quod laborat homo*; iungitur tamen aliquando aliis vocibus v. c. Cantic. 3, 7. מִטָּתוֹ שְׁלֵשֶׁמָּה *lectus qui est Salomonis*; hinc cum suff. שְׁלִי Cantic. 1, 6. 8, 12. *quae mihi*, בְּשֵׁלִי Ion. 1, 12. *propter me* v. 7. בְּשֵׁלִי *cuius gratia, propter quem*, quod ultimum v. 8. exponitur per אֲשֶׁר לִמִּי coll. p. 217. 2. et 222. a. et infra §. 61. I. B.]

* Occurrit in toto Cantico pro אֲשֶׁר, et in Ecclesiaste frequentissime; apud Rabbinos autem nihil eo frequentius, ad abundantiam vsque.

II. A D F I X A, quae sunt Terminationes, in Nominibus Pronomina Possessiva *Meus, Tuus, Suus, Noster, Vester*; in Verbis et Particulis PERSONALIA *Me, Te, Nos, Vos, Eum* etc. (rarius *Mihi* etc.) exprimentes, a Pronominibus Personalibus (p. 214. sqq.) desumptae, tan-

fundari illam; sic נתיבה Prou. 12, 28. *via semitae eius* scil. iustitiae; לבנות - לה Zach. 5, 11. *ad aedificandum ei*; conf. Iob. 31, 22. bis. Sic להעצבה Ier. 44, 19. *ad molestia adficiendum eam*, sie zu ent-rüsten, si scil. clandestina tantum sacra claim ma-ritis ei fecissemus, quos potius in consortium sa-crorum illorum traxisse, subinnuit. masc. מקטרים pro מקטרהו *suffitum facientes* v. 15. Qua ratione notio verbi propria et radicalis, qualis adhuc se-mel in hac coniug. Hiph. Pl. 78, 40. occurrit, re-ctius seruari poterat cum Mich. Beckio in *disquis. hermen.* p. 429, §. 8. postquam vberius de hac vo-ce differuerat. cf. Ben Melech in M. I. h. l. Prae-fertim in 3. pers. foem. Praet. vid. §. 22. obs. 2.

f) Irregulariter pro (..) est (..) ad formam Verba-lium et in quibusdam particulis coll. pag. 219. * in מרעקתנו Ruth. 3, 2. *cognitionis nostrae*, et קימנו Iob. 22, 29. *insurrectio nostra*, unser Widerstand. vid. *Not. Sel. ad h. l.*

g) Conflatum est ex הוא (respice lit. c. cuius (ו) semel seruator Ex. 15, 5.) et הם. Itaque non est tantum *plurale*, ceu volunt Iudaeorum magistri Aben-Efra, Raschi, et Abarbanel ad Ies. 53, 8. ad eludendam expositionem Christianorum de Ie-su Nazareno, quum tamen expresse ipse Kimchi in *Michlol* fol. 266. col. 1. edit. Ven. in 8. sed fol. 68. col. 3. edit. Fol. doceat, ויש מר כנוי היחיד, quod מר etiam sit *adfixum singulare ter-tiae personae M.* כי המם והור' יש בו סימן רבים וסימן יחיד כי המם סימן הרבים הנסתרים והור' סימן היחיד הנסתר למיכך יבוא על הרבים ועל מ *nam et ו est signum plurium et unius.* מ *enim*

- כֹּן enim tertiam pluralem masc. et ךֹּ tertiam singularem notat. Propterea כֹּן occurrit de pluribus et de uno. Et probationis loco bene adducit Iob. 20, 23. c. 22, 2. Idemque ad Ies. 44, 15. notat כֹּן לִי ipso Propheta interprete v. 17. Quibus locis adde Gen. 9, 26. 27. Iob. 27, 23. Nec a Kimchio discedit R. Elias ad Mosis Kimchii *Gr. l. 3. c. 4.* annotans, נמצא כֹּן לכנוי הנסתר היחיד *usurpatur כֹּן pro adfixo tertiae pers. Singulari masc.* Proinde haud opus est, ut ad adstruendum suffixum plurale, verba textus cum nonnullis male distinguamus, mediante simul ellipsi, h. s. *quia excisus est de terra viventium propter scelus populi mei, plaga illis scil. debebatur; plus sic distinguente Tiphcha quam Sakeph Katon.* Conferri meretur L' Emper. ad *l. c. Eliae* p. 240. sqq. et B. Iac. Welleri *Spicil. Qu. Ebr. Syr. disp. 2. qu. 3.*
- h) Cum ךֹּ *Paragogico* ut in Singul. ut: חַיִּיכִי Ps. 103, 4. *vitae tuas conf.* et v. 3. et 5. Psalm. 116, 7. 2 Reg. 4, 3. 7. bis.
- i) *Et sine ךֹּ pluralitatis indice*, sicuti plerumque יַחַד *simul.* quod ter plene occurrit Ier. 46, 12. 21. c. 49, 3. [In יַחַדִּי vel יַחַדִּי crederem, illud יַי vel ךֹּ non esse suffixum pronominalis, sed potius augmentum paragogicum, aut ex literis הֵאֵמַנְתִּי deducendum. Si enim suffixum esset 3. pers. masc. vertendum esset *una cum illo*, qui tamen significatus nullibi locorum necessarius, in plurimis locis plane impossibilis est v. c. 1 Reg. 3, 18. וְאֵנִיחֵנוּ יַחַדִּי *et nos scil. duae mulieres simul cum illo*, cum quonam? potius, *nos simul eramus*; Sic Neh. 6, 2. 7. Iob. 9, 32. Ps. 34, 4. Ps. 55, 15. Ies. 41, 1. 23. etc. B.]

Sic חַיִּי Ecol. 5, 17. *vitae suae*: לִקְרֹי Thren. 3, 25. *exspectantibus eum*. Plura suppeditat Hillerus in Arc. K. et K. pag. 46. seq. ex quibus satis liquet, utramque formam יִי et יִי vſitatam fuiſſe. Similiter in aliis vocibus correctiorum quoque codicum occurrit eiusmodi defectus יִי, v. c. דִּרְבָּךְ Exod. 33, 13. Iof. 1, 8. coll. Pf. 119, 37. *vias tuas*: חֲסִדֶּיךָ Pf. 119, 41. *benignitates tuae*. חֲפָצֶיךָ Ief. 58, 13. *desideria tua*. יָדֶיךָ 2 Sam. 3, 34. *manus tuae* non vinctae fuerunt. עֵינֶיךָ Ief. 37, 17. *oculos tuos*, (in quo nov. Francof. legunt יִי) וְאֲסָרָה Num. 30, 8. *et obligationes eius*, Sic paſſim עֲלֵיהֶם *ad, supra, contra eos*; it. in his, לְמִינֵיהֶם Gen. 1, 21. ſecundum ſpecies ſuas (quod tamen plene legitur in nov. Francof.) וּמִחֲלִבָּהֶן Gen. 4, 4. *et de pinguedinibus eorum*. Praeterea notetur, quod pro יִי occurrat *forma Chaldaica* וְהִי Pf. 116, 12. *retributiones eius*.

† כֶּם - et כֶּן - item הֶם - et הֵן - dicuntur *Gravia* (quoniam litera adhuc mobili *grauantur*, adeoque ſyllabae *compositae*) reliqua *Levia* (vt ſyllabae *simplices*.)

[Non conuenientem hanc eſſe denominationem, patet 1) quia nunquam ſyllaba composita dicitur *gravis* et ſimplex *levis*, 2) quod ſi ita nominari poſſent, certe ſuffixa הֵן, הֶם, כֶּן, כֶּם aequae eſſent *gravia*, quae tamen omnes pro *leuibus* habent. Ab hac igitur denominatione plane abſtinendum eſt, et vbi grammatici *suffixa graua* nominant, tantum quatuor illa כֶּם, כֶּן, הֶם, הֵן, ſunt nominanda. B.]

Quoad

Quoad Adplicationem Adfixorum

I. in *Nominibus* et *Participiis*.

Nota 1. *Genus* Adfixorum cum *Obiecto*,
(f. personali f. reali,) *Numerus* cum *Sub-*
iecto conuenit.

2. *Nomina Propria* respuunt, vt *Prae-*
fixum ה, sic et *Adfixa*,³ quibus etiam ac-
cenfetur *nomen Dei* *essentiale* et *incommuni-*
cabile יהוה, quippe cui omnes *notae nomi-*
nis proprii conueniunt. Nam praeter il-
las duas etiam caret *numero plurali*, nec vn-
quam ponitur in *Regimine*.

3) Quod requisitum praetermisit R. Aben-Efra,
quando *tria* tantum recenset ad Exod. 3. (1) שם
העצם לא יאמר על רבים *Nomen proprium non di-*
citur de pluribus. (2) שם יהיה מבורא *Nomen proprium non specificatur per* ה
articuli. (3) שם העצם לא יסמך *Nomen pro-*
prium non admittit regimen, ratio, quia בעצמו
stat pro se ipso f. propriam suam habet subsistentiam.
[Addit quidem Aben-Efra quartum requisitum, pri-
mo loco ab illo nominatum, quod ex nomine pro-
prio לא יגור עבר או עתיד *non formetur praeteri-*
tum aut futurum v. c. ab יצחק *non dici* יצחקי
nec יצחק; absurde autem haec dici quilibet facile videt,
cum nec ex התאר שם *nomine adpellatio*, inprimis
heemantico, sed ex פעל *verbo* formentur tempora.

R. D.

R. D. Kimchi vero in *Michlol* fol. 15. col. i. edit. in Fol. omnes nominis proprii notas ab A. n. adductas memorat, omissa tantum illa, quod non in st. c. ponatur. B.]

3. ה Foem. ante Adfixum transit in ה, 4, (praeterquam in iis Nominibus, quae statui Constructo irregulari adplicant Adfixa, de quibus conf. p. 212. 213.) aliud ה quodcunque excepto Mappikato tollitur, ut: צדקתו 1 Sam. 26, 23. etc. Iustitiam suam, ex צדקה etc. מעשהו Iud. 19, 16. etc. opus eius ex מעשה: שרך Leuit. 19, 9. 19. c. 23, 22. c. 25, 4. ex שרה: ועטה Ies. 22, 17. amiciens te, ex עטה etc. sed נגהם Ioel. 2, 10. c. 4, 15. splendorem suum, ex נגה; פוחם Neh. 5, 14. dux eorum, quia ex פחה masculino. ה quandoque syncopatur, ut: פנה: נצחה Gen. 40. 10. pro פנה: נצחה flos eius angulus eius Prou 7, 8. pro פנה: נצחה lob. 38, 6. Et ita in his: ונגלה Zachar. 4, 2. et lecythus eius: בשלוי Ps. 30, 7. in tranquillitate mea: בשתי Hof. 2, 7. linum meum: [Cur non potius duplex nomen בשתה et בשתה in Lexicis ponatur, cum ex בשתה plur. בשתים Deut. 22, 11. Ies. 19, 9. sine indicio foem. generis

neris occurrat, non video. cf. Danzii *Lit.* §. 33. IV. obs. 2. B.] שׁוּכּוֹ Iud. 9, 49. *ramum eius*: בְּתִבּוֹנָם Hof. 13, 2. *pro intelligentia sua*: בְּעֶרְמָם Iob. 5, 13. *in astutia ipsorum*.

4) Cur autem ה in ת *mutetur*? ante memoratus M. Neuinannus hanc suppeditat rationem, quia ה *quiescens alias ante aliam quiescentem veniret, et per consequens fortius, quam debilitas eius fert, esset pronuncianda, v. gr. ex צִרְקָהי fieret צִרְקָה*. Sed num hoc ipsi videtur nouum aut insolens, quod ה veniat ante aliam quiescentem? quid si ante duas, vt in דְּהִיא et דְּהִיא? itaque duplo fortius, quam debilitas eius fert, esset pronuncianda, et tamen manet. Et quomodo litera quiescens, vt quiescens, itaque virtualiter absens causari valet mutationem aut abitum טִּי ה? vtpote quod etiam mutatur in ת ante non quiescentem in *Adfixis* ה, ה, ה, ה, neque minus ante י mobile in Duali (quo de p. 197.) quae igitur ibi ratio? Quare alia esse poterit nulla, nisi לְהִקָּל עַל לְהִקָּל *ad leuandam pronunciationem*, quia spiritus ille inter duas vocales tonum secum habens non leuem linguae iniicit remoram, quam in nobismet ipsis persentiscimus, quidni potius Ebraei, volubili admodum pollentes lingua? vnde omne quod ipsi obstat, *remouent*, aut *mutant*, idque hoc casu ה in fluidiorem et ratione figurae ipsi non absimilem literam ת, *remouent* aliud quodcunque ante quoduis incrementum, vel mutant in י vti in verbis לֵה, coll. §. 35. II. III. vid. supra p. 35.

4. Quod tria Nomina נָח, נָח et חָם, itemque פֶּה, vti in *Regimine*, ita ante *Suffixa* assumant י. constabit iam tum e p. 210. A פֶּה autem ה permutante cum י quiescente in (.) diuersum est שֶׁה pecus, quod ה suum permutat cum י mobili, coll. pag. 35. nempe שֶׁה Deut. 22, 1. et שֶׁהוּ 1 Samuel. 14, 35. pecus suum.

5. Pro vsitationibus ה, ו, ה, ו vel ה, ה, ו, ו et הו, ו, ה, ו 5 adhibetur ה, ה vel ה, ה in quatuor vocibus no. 4. nominatis, vt: אָבִיו Gen. 2, 24. patrem suum. אָבִיהֶם Gen. 4, 11. os suum, coll. pag. 210. אָבִיהֶן Gen. 19, 33. patris sui: אָחִיו 2 Sam. 6, 3. 4. fed tanquam nomen proprium. B.]

5) Ratio est, quia alias duae vocales ad vnā conuenirent literam, et syllaba a vocali inciperet, id quod contra genium linguae Ebraeae, coll. p. 58. 4.)

6. Terminatio Plur. ים et Dualis ים cedit Adfixis, vt: דְּבָרַי verba mea, ex עֵינֶיכֶם oculi vestri ex עֵינֶיךָ.

7. Nomina formae פֶּה suum (.) in (:) transmutant (excipe ante הֶם et הֵן v. c. פֶּה הֵן Jer.

Ier. 29, 28. *fructum illarum*, פְּרִיָהֶם Amos
 9, 14. *fructum illorum*) vt: pro פְּרִיו fit vi
 reg. I. פְּרִיו, et hinc vi p. 153. פְּרִיו Leu. 19,
 23. Ps. 1, 3. *fructus eius*. coll. pag. 180. n. 7.
 Sic a מָרִי est בְּמָרִים Neh. 9, 17. *cum rebel-*
lione sua: a לָחִי est לַחֲיוֹ Job. 40, 26. et
 לַחֲיוֹ Thren. 1, 2. *maxillam eius*, coll. Reg.
 VI. p. 156. ab עָרִי, עָרִיו *os eius* Ps. 32, 9. *et*
ornatum suum Exod. 33, 4. coll. 5. עָרִיךְ *os*
tuum Ps. 103, 5. () alternante pro () vid.
 pag. 175. 4. תְּלִיךְ Genes. 27, 3. *pharetram*
tuam, ex תְּלִי, שְׁבִיךְ Iud. 5, 12. *captivita-*
tem tuam, ex שְׁבִי coll. p. 180. n. 7. a חָלִי,
 חָלִיו Reg. 17, 17. *morbus eius*: a יָפִי,
 Zach. 9, 17. *pulcritudo eius*, coll. Reg. VI.
 III. p. 159. et p. 183. ab עָנִי est עָנִי Gen. 31, 42.
 c. 41, 52. Ps. 25, 18. *ad afflictio mea*.⁶

6) Mutationis punctorum analogia rite sic obser-
 vata, quid opus est tres vltimas formas statuere vel
 potius fingere *apocopatas* ex integra forma cum suf-
 fixis redeunte חָלִיָה, יָפִיָה, עָנִיָה cum Hillero in *In-*
stit. L. S. p. 449. Quae quidem *apocope* exinde illico
 suspecta euadit, quod nec ipsi פְּרִי adiudicetur, quum
 similitum similis sit ratio.

* [Omni hac obseruatione no. 7. commodè po-
 teramus carere quia iam ex Reg. I. mut. punctor.
 coll.

coll. Reg. VI. pag. 153. seqq. haec inmutatio puncto-
rum patet. B.]

8. *Nomina pluralia foemininae maxime terminationis adsumunt interdum Suffixa Singularium; et contra; ad notandam fere distributionem* v. gr. אֲנֹתָם Exod. 4, v. 5. Leu. 26, 39. 40. etc. *patres* (f. quilibet patrum) *ipforum*: בְּאַרְצָתָם Genes. 10, 5. 20. 31. *in terris suis*: מִכֹּנֹתָיָה Deut. 28, 59. *plagas tuas*, (vel vnamquamque plagarum tuarum) וְעֵדוּתִי Psalm. 132, 12. *et testimonia mea singula*, vt apte Iunius et Tremellius exprefferunt; זְכוּתֵיכֶם Num. 14, 33. *quamlibet scortationem vestram*: בְּזִנוּתֶיךָ Ierem. 3, 2. *qualibet scortatione tua*, coll. Ezech. 16, 15. 20. 22. 25. 33. 34. 36. c. 23, 29. 35. עֲצָתֶיךָ Ies. 47, 13. *consiliorum tuorum*. כְּרִיתָתֶיךָ Ier. 3, 8. *repudii eius*.

9. [Ante suffixa contrahi formam י in י pag. 207. formam autem י in י pag. 211. formae denique nominum aequae ac participiorum ת adfixa plerumque iungi p. 213. docet. B.]

II. *In Particulis.*

§. 21. PARTICULAE *adsciscunt Ad-*
fixa (α) *Singularium* ordinarie, ה cum prae-
cedente vocali pereunte, vt: בַּעֲבוּרִי 1 Sam.
23, 10. *causa mei*, vel *propter me*, בַּעֲבוּרָה
Gen. 3, 17. *tui causa* vel *propter te*, אֵינִי 2 Reg.
19, 13. Iob. 20, 7. *ubi ille?* אֵימָם Ies. 19, 12.
ubi illi? ex אֵיהָ Gen. 6, 17. 1 Sam. 3,
5. 6. 8. Dag. in נ resoluto, p. 99. et הֶנְנִי Ge-
nes. 22, 7. et (in pausa) הֶנְנִי Gen. 22, 1. 1 Sa-
muel. 3, 4. 16. *Ecce ego, me:* הֶנְנִי Ios. 9, 25.
et הֶנְנִי Gen. 44, 16. c. 50, 18. et הֶנְנִי Iob. 38,
35. *Ecce nos:* הֶנְךָ Gen. 16, 11. *Ecce tu* F.
הִנֵּה Deut. 1, 10. *Ecce vos.* M. ex הִנֵּה
(quod forte est imperatiuus verbi obsoleti
הִנֵּן.) Sic et אֵינִי Exod. 5, 10. Deut. 1, 42.
c. 4, 22. coll. Iob. 7, 8. 21. *Non ego sum:*
אֵינִי Gen. 28, 19. *non eris tu:* אֵינִי Exod.
31, 5. Ier. 31, 15. *non est ille, non est ullus:*
אֵינֶנָּה Leu. 11, 26. bis. Zach. 8, 10. *non est*
illa: אֵינֶכֶם Mal. 2, 9. *non estis vos:* אֵינֵם
2 Reg. 17, 34. bis. *non sunt illi.* Sed אֵינֵמוּ
Psal. 73, 5. *et sine pluralitatis nota* Psal. 59, 14.
idem. (β) *Pluralium* ¹ *adfixa adsumunt,* אֵל

ad, אַחַר *super*, עַל *contra*, עַד *usque ad*, אַחֲרַיִם
post, יַחַד *simul*. (Conf. de אַחַר, עַל, עַד p. 140.
 ב. dicta.) e. gr. אֵלַי *ad me*, Ps. 2, 5.
 et אֵלֵיהֶם *ad eos* etc.

1) Sunt enim hae *Particulae* s. *Praepositiones*, ut
 pleraeque aliae, si rem cum accuratissimis Philologis
 recta reputemus via, sua natura *Substantiva*, quae
 significant, quam *relationem* vnum individuum, s.
 subiectum ad aliud, vna res ad alias habeat, itaque
 quatenus *relationes* indicant, tam in Singulari, quam
 Plurali numero exprimuntur, idque ideo, quod vel
relatio multoties concipi, vel quod *intensius* exprimi
 debet. Quo etiam fit, ut alii substantiuo praemissae
formam Regiminis ceu Nomina induant, ut: אֵלַי -
 Iob. 3, 22. c. 5, 26. c. 15, 22. c. 29, 19. *multum ad*,
 - עַלִי Gen. 49, 17. bis. et v. 22. bis. Num. 24, 6. bis.
 Ps. 92, 3. ter etc. *multum supra*; vel *summitates*, *su-*
terioritates, *eminentiae*, *superficies*, עַד - עֲרֵי Ies. 26,
 4. c. 65, 18. Ps. 83, 18. 92, 8. 132, 12. *in aeternum* fi-
 gnicat, h. e. omnia quae concipi possunt, *usque*
 עַד *usque*; אַחֲרַיִם Exod. 33, 8. etc. *multum post*, vel
terga, *posteriora*, *ultima*, *pars postica*. Inprimis
 autem hae ipsae, cum *Praepositione* insuper constru-
 ctae, Nominis proprietatem ac significationem in-
 duunt. v. g. Ies. 59, 18. c. 63, 7. כַּעֲלֵי *secundum sum-*
mitatem. Gen. 1, 7. מֵעַל *a superioritate*, *a parte su-*
periori. Sic מֵעִם 1 Sam. 16, 14. *a communione* מֵעִם
 Gen. 13, 14. *a consortio eius*. Quod ipsum etiam va-
 let de duobus בֵּין et בֵּתוּחַ, multisque aliis. Con-
 ferri heic meretur Danzius in *Lit.* p. 135. n. (c) et
Interpr.

Interpr. p. 135. eiusque notabili admodum nota (d). Nec minus Spinoza in supra cit. comp. c. X. [Ita etiam nonnunquam sine adiecta praepositione, nomina exprimunt v. c. 2 Sam. 23, 1. על הקד constitutus in excelsum locum; Hof. 7, 16. לא על ישובו convertunt se, sed non ad excelsum coll. Ier. 4, 1. si te convertes Israel, ad me te conuertas. Immo etiam inuicem construuntur, v. c. Hof. 11, 7. ואל-על יקראהו et quamuis ad coniunctionem altissimi vocant illum. B.]

(γ) *Singularium et Pluralium promiscue, בין inter, quod procul dubio est Nomen Constructum, absoluti בין, quod Medium denotat, intervallum, distinctionem, differentiam, discretionem, hinc pluralis בינות vid. Ez. 10, 2. et Syrus Ioh. 10, 4. 31. Luc. 23, 12. [Hinc etiam בין interdum cum partic. praef. occurrit v. c. מִבֵּין Gen. 49, 10. coll. Deut. 28, 57. ita Hof. 2, 4. בֵּין Ies. 44, 4. אל בין Ez. 31, 10. 14. etc. B.] et תחת sub, pro, loco, et substantiue pars rei inferior, infimum, subiectio, locus depressus. vid. Danz. l. c. p. 136. sq. et Lud. de Dieu ad Mal. 3, 18. v. c. מִתַּחַת Gen. 7, 7. 9. a parte inferiore. 2 Reg. 8, 20. 22. c. 13, 5. 17, 7. Exod. 18, 10. conf. c. 6, 6. 7. a subiectione manus ludae, Syrorum, Pharaonis. Ier. 3, 6. Zach. 3, 10.*

אל-תחת *ad inferiora, depressiora*, zu dem Untertheil.

* עב itemque כל ante *Suffixa* ה, נו, prius etiam ante כם, בן, הם, הן, vti et הנה ante ה requirunt () vt: עמך 2 Sam. 13, 20. *tecum* F. עמנו Exod. 10, 26. *nobiscum*: עמכם Gen. 42, 38. *vobiscum*: עמהם Num. 22, 12. *cum illis*; בלך Ies. 22, 1. *tota tu* F. בלנו Ies. 53, 6. *omnes nos*.

** י בלתי ante *Adfixa* abiicit, vt: בלתי Hof. 13, 4. *praeter me*, בלתיך 1 Sam. 2, 2. *praeter te*, cum pluribus non occurrit.

III. In Verbis.

§. 22. VERBA sequuntur *Adfixa Singularium*, [rarissime plural. v. c. אפיהם Deut. 32, 26. *angulatim requiram et profligabo eos*. vid. tn. p. 35. B.] cum hoc quidem discrimine, quod pro י habeant ני, idque Praeteritis per (), נו, הו, ם, מו, ac ן, per (), Futuris autem et Imp. per () adfigi ament; [v. c. שלחני Gen. 45, 5. etc. *misit me*, שלחנו 1 Sam. 25, 40. *misit nos*, שלחם Ez. 13, 6. *misit illos*, שלחני Ies. 6, 8. *mitte me*, אשלחם Ios. 18, 4. *mittam illos*, תשלחנו Ios. 1, 16. *mittes nos*, וישלחנו Gen. 37, 14. *et misit illum* etc. B.] quamuis rarissime accidat confusio,

fusio, vt: in Praet. וִיפְרֹנִי Ies. 8, 11. *et erudiuit me*; הוֹרַדְתָּנוּ Ios. 2, 18. *descendere fecisti nos*, notante Masora בְּצִרִי: in Fut. יִבְדִּילֵנִי Gen. 19, 19. *adhaereat mihi*: יִרְאֵנִי Ies. 56, 3. *separabit me*: יִשְׂבַּעֵנִי Iob. 9, 18. *saturabit me*: יִלְבֹּשֵׁם Ies. 63, 16. *agnoscit nos*. יִכְרֹתֵנוּ Ex. 29, 30. *induet eas*. יִשְׂיָמֵם Ps. 118, 10. 11. 12. *succidam eos*. יִנִּיחֵם Deut. 7, 15. *ponet eos*. יִנָּחֵם Ps. 74, 8. *opprimemus eos*, 1. pl. fut. Kal. rad. יִנָּח. Sic יִנִּירָם Num. 21, 30. *et iaculis petiimus eos*, coll. p. 249.* Et quandoque pro () est () in יִחִיתֵן Hab. 2, 17. *terrefaciet eas*. coll. p. 124. vid. p. 248. fin.

* יִנָּח et יִכְרֹת inagis amant *futura* quam י, de hoc tamen vid. Hof. 8, 3. יִרְדֹּפוּ *persequetur eum*. Ier. 23, 6. יִקְרָאוּ *vocabit eum*. 1 Sam. 21, 14. יִשְׁכֹּחַ *et mutauit eum*. Eccl. 4, 12. יִתְקַבֵּל *si praeuauerit ipsi*.

1) Illud יִנָּח semel mutatum Lutherō in *nos*, vna cum enallage Personarum, in הִצְרֵחֵם Ps. 12, 8. und uns behüten, cum tamen determinet hocce יִנָּח praecedens ׀; Potius igitur vniuersaliter vel distributue cum repetitione verbi synonymi emphatica est vertendum: Du wirst sie (adfectos et egenos, vastatos et gementes v. 6.) bewahren, ja du wirst behüten einen jeden.

** ם verbis in ה finitis adfigunt loco foeminini ן, solum ob differentiam, ne scil. id cum ן *paragogico* confundatur, v. g. Gen. 26, 15. סְחָמוֹם - וַיִּמְלְאוּם *obturbabant eas, et implebant eas*, np. הַבְּאֵרֹת *puteos*, quod nomen est *gen. foem.* vid. p. 192. conf. 1 Sam. 18, 27. Exod. 2, 17. וַיִּגְרְשׁוּם *et depellebant eas* sc. בָּנוֹת *filiis*. Num. 17, 3. וְהַקְרִיבָם *et v. 4. adduxerunt eos, et diduxerunt eos* sc. וַיַּעֲבִירוּם *acerras*. Ios. 4, 8. וַיַּעֲבִירוּם *et transire faciebant eos, et deducebant eos*, np. וַיִּצְוֶהוּם *et alligabant eas*, np. foem. p. 192. 1 Sam. 6, 10. וַיִּצְוֶהוּם *et alligabant eas*, np. פָּרוֹת *vaccas*, coll. v. 7. [Hoc ם pro ן etiam alias in verbis occurrit v. c. Hof. 2, 14. וַיִּצְוֶהוּם *et ponam illas*, ib. וַיִּצְוֶהוּם *et deuorabit illas* sc. וַיִּצְוֶהוּם *vitem et ficum*; Prou. 6, 21. וַיִּצְוֶהוּם *liga illas*, id. scil. וַיִּצְוֶהוּם *praeceptum patris tui et legem matris tuae*, coll. v. 20. B.]

† *Infinitiuus et Participiis* adfigitur (a) modo י modo ן, immo aliquando ם, v. c. Ez. 3, 18. בְּעֵינַי *in dicendo me*, i. e. *dum ego dico*: Gen. 9, 13. לְעֹרְנִי *in obnubilando me*; 1 Chr. 12, 17. לְעֹרְנִי *ad iuuandum me*. Ezech. 44, 15. 16. לְעֹרְנִי *ad ministrandum mihi*. Piel. הִלְהִירְנִי *Exod. 2, 14. Num. 20, 12. interficere me tu cogitas?* ad sanctificandum me. Sic et in Partic. Benoni: דֹּרְנִי *factor meus*: Iob. 31, 15. c. 32, 22. מִצְאִי *Gen. 4, 14. Prou. 8, 35. inueniens me*: רֹאִי *Gen. 26, 13. 14. Iob. 7, 8. videntis me*: רֹאִי *Ies. 29, 15. videntis nos*. Ita in Part. Piel הִמְצִירְנִי *Pf. 18, 33. cingens me*. At forma cum praeteritis communi רֹאִי *Ies. 47, 10. videntis*

videns me, (_) in (_) eleuatum iuxta Reg. VII.
 רִדְם Ps. 69, 28. *dominabatur illis*. הִמְעִלָם Ies. 63,
 II. *qui adscendere faciebat eos*. (β) *Adfixum* etiam
Plurale ceu *Nominibus*, vt בְּנוֹתֶיךָ Ez. 16, 31.
in aedificando te i. e. dum aedificasti: בְּהוֹרֵתֶיכֶם
 c. 6, 8. *quum dispersi fueritis*.

2) Quod quidem vt *participium* erroris incusat
 Io. Vlmannus *Obferu. S. p. 12.* ex eo, quod non ha-
 beat suffixum verbale נִי. Id vero non esse perpe-
 tuum, docere eum potuisset praecedens מֵצֵאִי, ex
 prioribus IV. capp. Geneseos notum. Vnde quum
 tantum adsit י, pro *Nomine*, *visione*, habendum ef-
 se vult. At sic potius in ipso admiramur inaduer-
 tentiam, et errorem, quem pariter errauit Io. Cleri-
 cus, notatum in *Ebr. Etym. p. 15.* dum vt *nomen* in
 pausa accentum haberet in penultima, sicuti habet
 I Sam. 16, 12, Nah. 3, 6. Iob. 33, 21. coll. Reg. VII.

Caeterum obserues:

I. *Terminatio י*. et י *pellit punctationem*
praeuiam suffixi, rationem pete ex not. 5.
 p. 238. י autem saepius in (_) abit; v. gr.
 פִּקְרֵתִיו Ier. 6, 15. *visitabo eos*: פִּקְרֵתִיו Je-
 rem. 49, 8. *visitabo eum*: פִּקְרֵתִיו Ies. 26, 16.
visitarunt te: עֲשִׂיתִים Gen. 6, 1. *fecerim il-*
los. וַיִּמְצְאוּ 2 Chron. 24, 13. *et corrobora-*
runt eum. וַיִּבְרָאוּ I Samuel. 10, 27. *et spreue-*
runt eum.

2. *foem. transit in ת ante ני, ה, נו, נה, et ה, מו, et ה, alias () manet, utpote in syllaba simplici.* e. gr. יִלְדַּתִּי Jer. 20, 14. *peperit me:* יִלְדָּהּ Jer. 22, 26. *peperit te;* אֲכַלְתָּהּ Ez. 28, 18. *quae iam consumsit te;* (sed הִבְלָתָהּ Cantic. 8, 5. *parturiuit te;*) אֲהַבְתָּהּ Ez. 15, 5. *consumsit illum;* שִׁכַּחְתָּהּ 1 Sam. 18, 28. *amavit illum;* מִצַּאֲתָנוּ Iud. 6, 13. 24, 7. *effudit illum;* הִרְגִּיתָהּ Iud. 9, 32. *inuenit nos:* 54. *interfecit eum;* גִּמְלָתָהּ Prou. 31, 12. *confert ipsi;* (et ה ex הו euphonice eliso, ac per Dagesch pensato: גִּמְלָתוֹ 1 Sam. 1, 24. *educavit eum;* sic יִלְדָּתוֹ Ruth. 4, 15. *peperit illum;* יִסְרָתוֹ Prou. 31, 1. *erudiuit eum;* נָטָה Prou. 7, 21. *secedere facit eum ex rad.* coll. §. 35. II. 1. וַיַּעֲרִיבֵהּ 1 Sam. 16, 14. *et perturbauit eum;* גִּנְבָתוֹ Iob. 21, 18. cap. 27, 20. *furata est eum,*) עֲנִקְתָּמוֹ Ps. 73, 6. *cinxit eos;* et (Mappik ex ה eliso et per Dagesch compensato וַיַּעֲסִתָּהּ 1 Sam. 1, 6. *et contristabat eum;* חִלְקָתָהּ Ies. 34, 17. *diuisit illam;* צִוָּתָהּ Ierem. 49, 24. *prehendet eam,* בְּקִשְׁתָּם Ruth. 3, 6. *praecepit ei.*) Sed alias () manet Hof.

Hof. 2, 9. *quaesivit eos*, accentu retracto ם
 pro ם coll. v. 14. sic ם Am. 9, 4.
ut interficiat eos, conf. Ies. 47, 14. Ier. 5, 14.
 Sic ם Ios. 2, 5. *adscendere fecerat eos*,
 ubi simul terminatio ה radicalis in foem.
 simpliciter in ת abiit coll. §. 35. II. 1. Et
 ita Imp. ם Amos 9, 1. *et divide eos*,
 coll. §. 81. Minus recte b. Lutherus no-
 minaliter accepit ex בצע *avaritia*, inuita
 forma, quae scil. foret בצעם.

* Aliud ה in verbis quodcunque perit, v. c. עשה
 Deut. 32, 6. *fecit te*; עשה Ps. 100, 3. *fecit nos ex*
 עשה; ופיה Num. 21, 30. *et iaculis confecimus*
eos, 1. pl. fut. Kal, ex פיה rad. פה. B.

ת in ת, vt: 2 Chr. 1, 9. coll. 8.
regem constituisti me; sed שלחתני Exod. 5,
 22. *misisti me*, in pausa; שמתו Hab. 1, 2.
posuisti eum, rad. שום; ומשחתו 1 Sam. 9, 16.
et unges eum. conf. Deut. 22, 2. 2 Reg. 5, 6.
 1 Sam. 29, 4.

ת in ת, 3 vt: ילדתני Ier. 15, 10. *peperisti*
me: coll. p. 177. כלתני 1 Sam. 25, 33. *pro-*
hibuisti me. רמיתני 1 Sam. 19, 17. *decepisti me*:
 לבבתני Iud. 11, 35. *incuruasti me*. הכרעתני

Cant. 4, 9. bis. *excordiaſti me*, Graeci ἐναρ-
 διωσάς με, vel potius *cor* ſ. *adfectum* feci-
 ſti mihi, *animasti me*, cum Cocceio in *Lex.*
 Sed הוֹרַדְתָּנוּ Iof. 2, 18. *demiferis nos.* (..)
 pro (.), notante etiam Maſora. conf. quo-
 que Ben Melech in *M. I. h. l.* Adfinis eſt
 ſecundum vulgarem lectionem שְׁלַחְנִי Sa-
 muel. 19, 17. pro שְׁלַחְנִי quam formam ha-
 bet Cod. Erff. ap. Hal.

3) Quod *Chirek* eſt ex י paragogico נָחִי כִּי ſicut
 et in imperatiuo 2. perf. foem. (coll. p. 214. ſq.) *implici-
 te plerumque quieſcente.* Hinc ſimiliter in illo Ex.
 2, 10. מִשִּׁיתָהוּ rectius ſtatuitur *ſecunda perſona foem.*
 quam *prima* Praeter. quia ex aquis *extraxiſti eum*,
 dicente matre Moſis Iochebed ad filiam Pharaonis;
 Vt adeo hinc indubium ſit, quod nomen Moſis non
 ſit *Aegyptiacum* ex mo aqua et y ſes ſeruatus, vt
 quidem auctoritate Iosephi l. 2. *Antiq. Iud. c. 5.* et
 fauore ſcriptionis graecae LXX. Μωϋſης (quam ta-
 men vt *corruptam* non ſecuti ſunt, vt alias ſolent,
 Chriſtus et Apoſtoli in N. T.) deſenſum iuit Atha-
 naſius Kircherus in *Prodr. Copt. p. 135. ſqq.* et *Oedip.*
T. I. p. 122. it. Hottinger. in *Smegm. Orient. p. 398.*
Hift. Orient. L. I. c. 3. p. 76. et *Exerc. Anti-Mor.*
p. 48. nec non Clericus *diff. 1. Pentateucho praemiſ-
 ſa p. 3.* ſed *Ebraeum* ab Ebraea inditum. Cui de-
 nominationis fundamento pariter innititur R. Abar-
 banel in *difſertatione de nomine Moſis* a Buxtorfio
 fil. latine reddita, et a nepote eius in *Cataleſt. Th.*
Philol.

Philol. tm. 178. adprobatur. Nec displicet M. Io. G. Bittelmaiero *in disp. de Baculo Moſis* §. 3. *Witteb.* 1675. hab. Noldio *in Concord. Partic.* p. 1018. n. 1490. Walther *Officin. Bibl.* p. m. 448. Alb. Voigtio *Misc. Bibl.* p. 46. Ratio autem fundamenti ab Abarbanele adlata, et quod miror, ſimpliciter adoptata Buxtorfio, quia י deſit poſt ת, adeoque prima perſona eſſe non poſſit, eſt infirma, deeſt namque id ipſum י et in prima. vid. Ezech. 29, 3. Gen. 6, 7. 2 Reg. 20, 15. et contra in ſecunda interdum adeſt, ut mox dicetur. Formam vero nominis משה non ex participio *Paül* pro משה, ſed conuenientius cum cl. Hillero *in diſp. de Veſt. Ebr. Fimbr.* p. 7. deriuabis ex *Püal* ad analogiam מרה Ieſ. 30, 24. ventilatum, cum defectu notae מ. coll. ad Paradigma not. r. et *Cholem* eſt ob Dageſch F. excluſum, ſicut in מרה amotus eſt 2 Sam. 20, 13. coll. Reg. V. et pag. 138. pro משה. Dixi ſupra, quod י hoc paſſu implicite plerumque quieſcat, ſ. abſit; nam et interdum explicite quieſcit ſ. adeſt, adeoque curate perſona ſecunda a prima eſt diſtinguenda, ut in מרה Ez. 16, 19. et dediſti illud. Sic משה ibid. v. 58. portavi eas. Itemque in loco illo valde controverſo Zach. 9, 11. משה emiſiſti, ceu rectiſſime cum LXX. Arabe, Syro, Vulgato, Lutherus, heic minime emendandus; idque omnino vi natiuae conſtructionis cum pronomine ſec. perf. את tu, et accentuationis. Ut ſenſus ſit: *Etiam tu* (filia Zionis, Chriſti redemptoris eccleſia) *propter ſanguinem foederalem a Chriſto fuſum emiſiſti* (i. e. emiſſos habes coll. reg. ſynt. §. 85.) *vinctos tuos* (peccatorum vinculis antea conſtrictos etc.) conf. etiam Hilleri *Arc. K. et K.* pag. 381. Itaque vulgatae corruptelam non oſten-

ostendit *Rbhia*, qui a sequentibus distinguat antecedentia, hoc nim. modo: *Etiam tu in sanguine foederis eius, emisisti vinctos* etc. vt perperam censet Hackspanius in *Not. ad h. l.* Aliud esset, si *Rbhia* constitueretur, vt nouus Dominus. Quinque autem hoc pacto, pergit, sensus incompletus adpareat, hinc alii alia supplenda voluerunt. Tarnouii supplementum *lota es* nimis longe ipsi petitum est. Omnium maxime ipsi probatur sententia Pagnini, repetentis ex antecedente vers. 9. גִּילִי *exulta*, vt sensus esset: *Etiam tu, ecclesia, exulta, quod Deus foedus tecum inierit. Emisi enim vinctos* etc. Id supplementi pariter probat Io. Fechtius in *Coll. MSC. sup. h. l. in disp. sub eius praesidio de descensu Christi ad inf. habita allegato p. 84.* nec minus Io. Ioach. Weidnerus in *pec. disp. ad h. l. §. 8.* cum ellipsi relatiui *quod quidem emisisti.* Incongruum hoc, ni tautologicum videtur, quoniam filiae Zionis iam dictum est *laetare.* Cur igitur heic iterum diceretur? *Etiam tu laetare!* Alii cum Kimchio et Raschio suppleant נִרְשָׁעָה, vel נִרְשָׁעָה *eris seruata, saluaberis*, cum resp. ad Messiam נִרְשָׁעָה *seruatum* v. 9. q. d. Vt ille seruatus est, ita etiam tu per illum seruaberis. Alii *partem habebis.* Calouius: *loqueris pacem inter gentes*, e v. 10. Christ. Mundenius in *disp. inaug. ad h. l. sub praesidio I. A. Schmidii, Helmst. 1725. extenderis a mari ad mare et a flumine usque ad fines terrae* e v. 10. At repetitio debet fieri vniuoce non aequiuoce; accedit noua ellipsis partic. כִּי vel כִּינָא *quum, quando emisero* etc. D. Sorntagius in *Manuduct. Bibl. de concurr. Off. Chr. p. 23.* cum Iunio et Dorscheo in *Th. Zach. supplet conspersa es.* B. D. Carpzouius

in

in *Harm. Eu. Bibl. P. I. p. 173.* pronomen אני per Nominatiuum absolutum ac emphaticum reddit, auch was dich mit dem Blute deines Bundes belanget. Sic et Varenius ad h. l. *quod ad te attinet, quae existis in sanguine foederis tui*; et B. D. Grapius ad h. l. cum aliis, *Te quod attinet, o sanguine foederis tui adpersa!* Cui vero emphasi pronominis, adoptataeque etiam a Piscatore, Belga, Diodato, Lud. de Dieu, Seb. Schmid in *Vers. Bibl. Lat.* Michaelis aliisque, sententiae, repugnat accentus coniunctiuus *Munach.* B. Pfeifferus in *D. V. p. 870.* simplicius verb. subst. *es* vel *existis* supplet. Quicquid sit de talibus supplementis, repudiat ista penitus *Rbhia* in via ad *Sakephkatonem* dominum suum constitutus; pro quo tum requireretur ipse *Athnachus*. Minime autem ille *Rbhia* est h. l. nouus dominus, habens extraordinarie *Munachum* vicarium pro *Gerescho*, ceu minus perite opinatur praememoratus Weidnerus l. c. Siquidem talis constituitur per subsequenter seruum *Dargam*, vt perpetua praxis accentuatoria docet, non compensatum per *Makkeph*; potius duplex *Makkeph* arguit secundum adfectum, arctiorem nexum cum isto *Rbhia*, ceu recte iam vrsit Seb. Schmidius in *disp. pec. ad h. l. de Messiae in Sang.* $\Delta\epsilon\sigma\mu\iota\omicron\lambda\acute{\upsilon}\sigma\epsilon\iota$ p. 16. Qui vero reddit p. 14. *Quin et tui, tui, inquam, foederis sanguine emisit* etc. Nec aliter Alethaeus P. I. der gründl. Erläuterung p. 11. Ast pro hac emphasi oratoria hic fuisset vocum positus אני ex ipso Zachariae vsu c. 7, 5. *num ieiunando ieiunastis mihi*, אני *mihi*, inquam? Add. Ps. 9, 7. Perierit זכרם *memoria ipsarum, ipsarum*, inquam.

צַמְתָּנִי Zach. 7, 5. *in* תָּ, תָּ, 4 vt: תָּ, תָּ, תָּ
ieiunastis mihi. הֶעֱלִיתָנִי Num. 20, 5. 21, 5.
ascendere fecistis nos.

4) Quod defuntum pro *κοινωνία* linguae Chaldaicae ex אַהֲוֹן vos M. alternante () pro ().

Pro נָה *terminatione Imp. et Fut. adhibetur terminatio Masc. ו vel () vt:* תִּמְשַׁלְּנִי Ies. 46, 5. *comparabitis me.*

3. *In Inf. et Imp. Kal* (α) (:) *et* (י) *itemque* (), *transponuntur, et* (י) *deinde ante* (:) *vi reg. IV. III. in* () *Chatuph transit,* vt: ex דָּבַר fit בְּדַבֵּרָה Pf. 61, 6. *in loqui te,* i. e. *cum locutus fueris:* ex קָרָא, בְּקָרְאִי Pf. 4, 2. 4. 69, 4. *cum clamo:* ex עָבַד et שָׁמַר fit Gen. 2, 15. לְעַבְדָּהּ וּלְשַׁמְרָהּ *ad colendum eum et ad custodiendum eum* (quin et *in Fut.* יִחַנֶּה Gen. 43, 29. Ies. 30, 19. *miserebitur tui, gratiam faciet tibi,* pro יִחַנֶּה coll. Num. 6, 25.) בָּצַעְדָּהּ Iud. 5, 4. Pf. 68, 8. *in gradiendo te.* רָקַעַהּ Ez. 25, 6. *complodere te.* מִחַנֶּה (ita rectius legit ad analogiam praecedentis cod. Berol. et Hal. pro aliorum מִחַנֶּה) ibid. v. 6. *plaudere te.* (β) *Aut sine transpositione* (י) *tantum in* () *Chatuph abit ante* (:) *Adfixi,*

Adfixi, vt: אַכְלָהְ - כֶּם Gen. 2, 17. et 3, 5. comedere te - vos ; (γ) aut (·) vel pro eo () simpliciter in (:) e. c. בְּשִׁבְרִי Leuit. 26, 26. quum fregero. cf. Iob. 7, 19. Ez. 37, 13. בְּשִׁבְכָהּ Gen. 19, 33. 35. quum concumberet illa : וּבִפְתָחוֹ Neh. 8, 5. et quum aperiret eum ; coll. c. 13, 15. Am. 1. 13. נָפְלוֹ 2 Sam. 1, 10. post cadere eum f. postquam ceciderat ; לְשִׁכְנוֹ Deut. 12, 5. ad habitationem eius, nach dessen Wohnung, sage ich, sollt ihr fragen, quod cum repetendo oratorie מְקוֹמוֹ אֶל- commutatur. Et verbum רָרֵשׁ construitur cum אֶל et ל. Ita et ob accessum ה Paragogici, vt: וְאֶכְלָה Gen. 27, 19. et ede. שְׁמֶרָה Ps. 25, 20. custodi ; לְרַחֲקָהּ Ez. 8, 6. ad procul recedendum. לְטַמְּאָהּ Leu. 15, 32. ad polluendum se ; מְכֶרָה Gen. 25, 31. vende. אֶסְפָּה- Num. 21, 17. est אֶסְפָּה ab Num. 11, 16. congrega : Sic עֲרָכָה Iob. 33, 5. dispone. coll. Reg. VI. II. III.

4. *Schua ante ה* extra pausam, qua de Reg. VII. II. (γ) nonnunquam, maxime in Verbis לָהּ vel לָא, cum () transponitur, vt קָרָאָהּ Ies. 54, 6. vocavit te : עָנָהּ Ier. 23, 37. respondit tibi?

MEMBRUM VIII.

DE VERBO PERFECTO.

§. 23.

Considerationem *Nominis* ordine excipit altera principalis Orationis pars, videlicet פועל *Verbum*, quod *ratione Qualitatis* est vel שלם *Perfectum*, literas radicales omnes inter coniugandum retinens; vel שלם בלתי *Imperfectum*, vnam vel alteram amittens. Vtrique accidit.

1. *Genus*, quo ipso Lingua Ebraea cum filiabus suis ab Europaeis recedit, dum *Verbum*, quemadmodum *Pronomina et Adiectiva*, cum *Nominatio* (פועל) in genere conuenit, adeoque vel *Masculinum* est, vel *Foemininum*, vel *Commune*, quo respectu *Verba* apud Hebraeos *Adiectiua* esse adferit Spinoza l. c. c. XIV. p. 60. et 62. et addit: „atque „haec *Adiectiua* absolute absque *Nominatio*, „tuo, veluti *Substantiua*, sine respectu ad „Genus usurpata, *Infinitium* indicant.

2. *Numerus* duplex: *Singul. et Pluralis*.

3. *Per-*

3. *Personae* (גופים) tres: *Prima*, (מַדְבֵּר, it. לְנוֹכַח l. הַנִּמְצָא) *Secunda* (בְּעֵרוֹ l. עֲצֻמוֹ), *Tertia* (פָּנִים, בְּלִתִּי נִמְצָא l. הַנִּסְתָּר) quae ipsa in *Praeteritis* praeter ordinem naturalem *vi simplicitatis* suae primo ponitur loco.

4. *Modi* (פְּנִים) tres: *Indicativus*, (*Coniunctivus* explicite exulat) *Imperativus* צִוִּי (aliis dictus: *Futurum imperans* f. *primum*) et *Infinitivus* מְקוֹר, quibus adsociari poterit *Participium Benoni*.

5. *Tempora* זְמַנִּים explicite nonnisi duo: *Praeteritum*, עָבָר, (quod implicite *Praesens* (עוֹמֵר l. הוֹר) *Imperfectum* et *Plusquamperfectum* includit) et *Futurum* עָתִיד (aliis *secundum* f. *promittens* dictum.)

6. *Coniugatio* (בְּנִיָּן) stricte loquendo nonnisi *unica* est, propter vnum eundemque flexionis modum, qui vbi datur, ibi datur *vnica* coniugatio; *distincta* tamen secundum IV. *Classes significationum*, quarum III. sunt *Activae* et *Passivae*, IVta vero sub vna forma *Reciproca* f. *Intransitiva* est.

§. 24. Hae ipsae igitur iv. *Classes* s. (ut cum vulgo loquar) vii. *Coniugationes* inter se distinguuntur tum α) per *technicas* suas *Adpellationes* ab obsoleto paradi-gmate לפעל operatus est, defumtas, formam earum communem signantes; vbi videlicet I. adpellatur לפעל , PAAL, quam tamen ob simplicitatem et Characteris externi et interni frequentius dicunt קל KAL. II. נפעל NIPHAL. III. פעל PIEL. IV. פועל PÜAL. V. הפעיל HIPHIL. VI. הפעל HOPHAL. VII. התפעל HITHPAEL; tum β) per Characterem externum, et quidem Coniugationis Kal Character est, carere omni Characterē s. ipsa simplicitas: $\tau\delta$ Niphal initiale נ: $\tau\delta$ Piel et Püal Dagesch F. in media radicali י: $\tau\delta$ Hiphil et Hophal praepositum ה; $\tau\delta$ Hithpael praeter Dagesch F. syllaba praeformativa הִ; Coniugationes autem Dageschatae nuncupantur Graues, (fundamentum vid. p. 106. not. 4) reliquae Leues; tum γ) per Characterem internum s. significationem, vbi I. Classis significationem nudam, simplicem, leuem: II. Frequentatiuam et intensiuam, (si vero Kal neu-

neutralis sit, *transitiuam*.) III. *Effectiuam* siue *causalem* vel *physice* vel *moraliter* talem, etiam *declaratiuam* et *permissiuam*, (rarius *neutrale* Kal vid. Ies. 1, 18. Iob. 14, 8. 9.) IV. *Reciprocam* s. in personam agentis (siue *vere* siue *simulate*) reflexam (cuius vices interdum obit *Niphal*) propriissime insinuat, vt adparet e nostro Paradigmatē *לְשׁוֹן*.² Hoc tamen in antecessum notandum, quod, quum Linguae Ebraeae ambitus intra codicem V. T. concludatur, non quodlibet verbum in qualibet Coniugatione sit vsitatum, adeoque et essentialis illa differentia significationum ante tacta, tunc in primis valet, quando verbum in omnibus classibus est vsitatum.

1) Vnde pulcra, eaque Christiana circumfertur teste Hilligero in *Sammar Ling. S. Cabbala*: *Quam facilis transitus est Coniugationis Primae in Secundam per punctum Dagesch; tam facilis transitus est peccatori ad remissionem, per Punctum medium, quod est Christus, propitiatio nostra.*

2) Quod vtpote adhuc commodius ipso vulgatissimo פִּקֵּר, a Christianis grammaticis pro plane inepto Iudaeorum פִּעֵל ob mediam gutturalem dudum substituto, elegimus cum D. Maio in *Breui sua Institut.*

Ling. Hebr. a B. D. Pfeiffero in *Meth. Ebr.* eo etiam nomine commendatum. Perinde quidem est, quale Paradigma eligatur, siquidem varii varia pro libertate sua elegerunt, dummodo eligatur eiusmodi, ubi nil incommodi se exerit, quale quidem non leue deprehenditur in illo ipso פִּקֵּר, in quo tertia radicalis פִּ ante *Adformativum* ת non distincte auditur, quae distinctissime audienda esset, ut ita omnes radicales ab accessoriis, tirones ipso statim auditu discernere quirent. Nam v. gr. פִּקֵּרָה idem sonat ac פִּקֵּרָה, ת fortiter Dageffato. Et praeterea ד modo *raphatum*, modo *Dageschatum* requiritur. Ne dicam, quod nostrum לִפְקֵר in hoc prae aliis se commendat, quod nihil in sono habeat ingrati, nihil duri, sed literis suis liquidis liquidam reddat linguam.

§. 25. Doctrina autem Verbi non melius faciliusue doceri ac perdisci poterit, quam si statuatur, omnes פְּעוּלֹת f. *Formas Verbales*, i. e. omnia tempora et modos vel immediate vel mediate ab *Infinitivo Kal*¹, (vti fit in Verbis עָו, quidni ergo principaliter in Verbo perfecto, ut norma omnium imperfectorum?) tanquam genuina *Radice*, veroque *Fonte* pullulare, idque eo magis, quando eidem suae propriae tribuantur formae, eo videlicet modo, quo in tabula paradigmatis conspiciuntur.

1) Secus quam communis fert via, in prima mea methodo etiam trita, quae *tertiam Sing. Praet. M. Kal* ceu *Radice* ponere adsolet, ut est v. g. פָּקַד, quae quidem et mihi est et manet *Radix*, non tamen sola. Conuenimus ergo in forma, sed non formae fundamento, et specifico conceptu, non qua est Praeteriti, sed verius *Infinitiu* forma. Adsidue namque hactenus inquirenti mihi in genuinam deductionem omnium formarum Verbalium occurrebat dubium, vnde *Praeteritum Kal* pro terminali (_) etiam haberet (_)? vnde (י)? quod ipsum propriam formam Infinitiu refert. Vnde porro Praeteritum *Niphal* praeter terminale (_) haberet (י)? eiusque *Infinitiuus* praeter (_) etiam (י)? Vnde *Infinit. Piel et Püal* extra communem formam etiam (י)? praeterea, quare *Infinit. et Imper.* vbiuis eandem haberent formam? Quin *Praeter. Püal, Hophal, et Hithpael* cum illis coinciderent? et praeter haec *Piel et Hiphil*? vbi grammatici non necessariam alternationem Punctorum statuunt. Verbo: vnde totales Coniugationum formae (seruato quidem suo opte Characterе externo) suam traherent originem? Ponendo *Infinitiuum Kal* in suis propriis formis ceu veram earum *Matrem*, facile subnatum dubium diluebatur, praesertim quoque quum cogitarem, *Infinitiuum* ab Ebraeis vocitari מְקוֹר *scaturiginem, fontem*, non certe aliam ob causam, nisi quod exinde cunctas Verbi formas veluti *riuos* deriuarint. In qua mente postmodum magis confirmatus fui a supra memorato SPINOZA (cuius mentionem quoque facit Praefatio) famosissimo illo Atheo, sed insimul excellenti Ebraeo, qui pro philosophico suo ingenio *non Scripturae, sed*

Linguae Ebraeae Grammaticam scripturus, ad eiusmodi praescriptam methodum viam stravit, eamque plus ultra inquirendi, felicem dedit ansam. 'Ομόψυχον etiam heic deprehendi celeb. Hottingerum, *Gramm. L. S. c. 9. p. 66.* Tempora, inquit, apud „Ebraeos omnia *certissime* formantur ab *Infinitivo*, „quem proinde Ebraei מקור id est *fontem* adpellant, „quod ex eo caetera tempora, tanquam *riuuli ex fonte*, deriuentur. Et in subiuncta nota pag. 67. „Latet in hac regula singulare discendi coniugationes ebraeas subsidium.„ Sed quomodo id recte fiat? non monstrat. Ponuntur igitur certae ac probatae Infinitivi formae tanquam *Principia*, ex quibus deinceps reliquae participant suas tanquam *Principiata*. *Infinitivus* quippe apud Ebraeos est purum putum *Nomen*, dictum inde שם הפועל *Nomen verbi*, ונקרא כן לפי שנוכל לשמש בו במקום כל הפעולות *vocatumque ita ideo, quod possumus illo uti pro omnibus formis verbi*, ait *Elias*, ad *M. K. Gr. l. 1. c. 12. p. 53.* propterea quoque agnoscit formam *Absolutam et Constructam*, et mediante *Charactere externo*, et literis vel *adformativis* vel *praeformativis* ad omnium coniugationum *tempora et modos* determinatur. Absque illis nuda semper adparet forma infinitivi. coll. pag. 256. n. 1. Cuius fundamenti mirifica utilitas in progressu tum Verbi Perfecti, tum Imperfecti se magis magisque commendabit.

§. 26. PRAETERITORVM omnium vnus idemque est *flexionis modus*, per literas *adformativas*, Personas et Genus dantes,

tes, quae petuntur ex Pronominibus Personalibus h. m. 1. sing. est gen. comm. et accipit אני ex vlt. syll. אני , (α) tamen in אני con-
 verso, (α) quia sunt literae eiusdem orga-
 ni, vid. p. 26. sq. (β) per euphonicam confor-
 mationem cum duobus אני praecedd. et in-
 primis (γ) ne haec terminatio personalis
 confundatur cum *Adfixo* personali אני *me.*)
 2. masc. accipit את ex את 2. foem. את ex את
 3. masc. est ipsa forma, quae tanquam radix
 nominatur, et in foem. accipit את ; 1. pl.
 est gen. communis et adsumit אנחנו ex אנחנו
 2. masc. habet אתם ex אתם , 2. foem. אתן ex
 אתן ; 3. est gen. comm. et terminatur in אנחנו
 ut plurimum loco ה ex הם vel הן , quae
 alternatio euidens est et firma ex eo, quod
 ipsum ה personale pro ו interdum praesens
 est, alternante simul ($\dots$) pro ו v. c. היה Ier.
 50, 6. *fuervnt*, יהיה Ez. 37, 22. *erunt*. Vide
 plura Num. 34, 4. Ios. 15, 4. c. 18, 12. 14. 19.
 Deut. 21, 7. Ez. 35, 12. c. 23, 43. Leu. 21, 5.
 2 Reg. 20, 18. c. 24, 10. Ierem. 2, 15. c. 22, 6.
 1 Reg. 22, 49. Ps. 73, 2. Iob. 16, 16. Efr. 3, 3.
 Esth. 9, 27. Proinde si scis coniugare *Prae-*
 R 4 *teri-*

teritum Kal, eodem tenore et momento scis reliqua.

§. 27. IMPERATIVI, qui cum *Infinitivis* ad amissim conueniunt, (vid. §. 25.) *flectuntur* in sola secunda persona per *Adformatiuas* יִנְה, vbi י (paragogicum ex יִנְהי vid. p. 214.) est terminatio secundae personae F. S. ו (ex וּ pronominis וְהוּא vos M. vi regulae p. 27.) secundae Plur. M. et נָה (ex וְהוּא vos F. p. 214.) secundae plur. F. Quod נָה quandoque *apocopatur*, de quo in §. 41. II. (γ) Quoad vero *Mutationem Punctorum* nempe (·) et (·) in (:) vi reg. I. et III. et hinc ortum (·), vi reg. VI. II. p. 153.

† *Imperatiuum Niphal* verba *reciprocae* significationis proprie tantum formant; pure *Passiua* minus, quum *Passiuo* non aequè imperetur, siue verbis *Wafinuthi* p. 91. quum non possimus imperare passionem, quae ab alio agente dependet e. g. הִמְלִיט Gen. 19, 17. bis. *eripe te*; הִשָּׁמֵר caue tibi. הִתְאַסַּף Deut. 32, 50. *aggregare* i. e. *aggrega te*. Et haec est ratio, quod *Püal* et *Hophal* Imperatiuo careant. Sed *Hophal* in sensu *reciproco* bis habet, np. Ez. 32, 19. הִשְׁכַּבְהָ *cubare efficator*, lege dich, vel laß dich legen, cum ה paragog. et Ier. 49, 8. הִמְנֵה *auertimini* mendet euch.

§. 28. FUTURA surgunt ex Imperatiuis, et cum iis communem habent punctationem, coniugantur autem partim per Praeformativas אֶתֵּן tanquam Characteristicas Futurorum, ubi א (ex אָנִי) est nota primae personae Sing. ת (ex אַתָּה et אַתָּ, it. אַתָּם et אַתֶּן) secundae pers. utriusque Gen. et Numeri, quanquam et tertiae foem. utriusque Numeri: (quod vero ת est pro ה ex הִיא et הֵן, ne syllaba הֵמֶּ confundatur cum Inf. Niph. et Praet. Hiph. sic et ה in ת mutatur ante Adfixa p. 248. et adformat. הִּ in Praet. לֵה pag.) י (ex הִוא pronominis והֵם coll. pag. 30. obs. 1.) est nota tertiae Masculini utriusque Numeri: אֶנֶּחֱנוּ (ex אָנִי) primae Plur. Comm. Quae Characteristicae Futuri pellunt Characteristicam (ubi est) Imperatiui ה, eiusque adsumunt punctum, alias praeformantur per (:) vi p. 65. partim per Adformativas Imperatiuorum יִנָּה, de quibus in §. praeced.

§. 29. PARTICIPIA ¹ ab Infinitivo suam formam participant, praefigendo duntaxat notam כּ, per (:) vi regulae p. 65. aut

per vocalem absorpti ה Characteristici, *praeter Kal et Niphal*. In illo datur *duplex*: aliud Praesentis temporis dictum *Benoni*, (בִּינוֹנִי *intermedium*, scil. inter Praeteritum et Futurum, quid hoc aliud, quam *periphrasis temporis praesentis*?) alias a forma dictum פועל quum omnia etiam reliquarum Coniugationum Particip. dicantur Benoni; aliud Praeteriti, itidem a forma dictum *Paül*, quorum illud formatur ab Infinitivi forma מִשַׁל, sumto ad differentiam (י) pro (י), in *Verbis* autem *Neutris* totam formam sumere solet, vt: זָרַל 1 Sam. 2, 26. 2 Chr. 17, 12. *crescens*: מָהָר Ps. 49, 2. *festinans* pro quo per altern. (י) et (י) est מָהָר Ps. 49, 2. Efr. 7, 6. Prou. 22, 29. יָשָׁן 1 Sam. 26, 7. 1 Reg. 18, 27. coll. Ps. 78, 65. *dormiens*: רָבַק Prou. 18, 24. *adhaerens*: אָבַל Gen. 37, 35. *lugens*: חָפֵץ Ps. 5, 5. *beneplacitum habens*; cf. Ps. 34, 13. etc. רָעַב 2 Sam. 17, 17. 29. vbi tria, *esuriens*: זָקֵן וְשָׂבַע Gen. 25, 8. *senex et satur*, etc. Hinc foem. in לָהּ, *gravidam*, citra enall. gen. e masc. הָרָה. Sic ex בָּלָה est בָּלָה Ez. 23, 43. *inueterata*

rata et in Pl. כָּלָה Ios. 9, 5. a כָּלָה est Plur. כָּלוּת Deut. 28, 32. *deficientes.* ² Quaedam *utramque* אָהַב et אֲהָב Psalm. 11, 5. 7. *amans.* שָׁכַן et שֹׁכֵן *habitans, habitator,* Deut. 33, 16. Hof. 10, 5. שָׁכַח et שִׁכַּח *obliuiscens* Ps. 50, 22. Ps. 9, 18 שָׁמַע Gen. 42. 23. Ps. 65, 3. et שָׁמַע Ps. 22, 25. *audiens.* Hoc nempe *Paül* ex forma מִשּׁוּל permutando i cum i coll. p. 173. In *Niphal* autem habet pro differentia terminale (ִ). Quare autem *Kal* et *Niphal* careant nota מ? haec videtur ratio subesse, quod illud per sua puncta, hoc per characterem נ satis per se et a reliquis sint distincta. Quoad *significationem Paül* et *Niphal* in eo differre volunt, quod illud denotet *Passionem praeteritam*, hoc *praesentem*, s. *adhuc durantem*, quod ipsum etiam commodè expresseris per *Adiectiua* Latinorum in BILIS terminata. Caeterum cum compertum habeam, ea, quae vni intuitui obiiciuntur, multum iuuare memoriam, idcirco totam faciem verbi perfecti in *Tabella* exhibebo, insertis simul *literis*, ad *Notas* eiusdem respicientibus,

1) De illis philosophatur SPINOZA h. i. m.
 „Haec voco Participia, quatenus modum significant,
 „quo res aliqua in praesenti adfecta consideratur.
 „Verum haec ipsa non raro in pura Adiectiva rerum
 „attributa significantia degenerant, e. gr. סוֹפֵר Parti-
 „cipium est, quod significat *hominem numerantem*
 „h. e. *qui iam in numerando est occupatus*; sed ple-
 „rumque vt attributum absque vlla ad tempus rela-
 „tione vsurpatur, significatque *hominem, qui officium*
 „*habet numerandi*, nempe *Scribam*. Sic שוֹפֵט signi-
 „ficat *hominem, qui in iudicando est occupatus*, at
 „plerumque attributum est *hominis, qui officium ha-*
 „*bet iudicandi*, hoc est, idem valet, ac apud Latinos
 „*Iudex*. Sic Participium נִבְחָר (*electus*, hoc est,
 „*homo vel res, quae iam actu eligitur*) saepius attri-
 „butum est rei praestantis, videlicet rei omnibus eli-
 „gendae, et ad hunc modum Participia intensiua, et
 „reliqua, saepe in attributa h. e. in Adiectiva, quae
 „nullum ad tempus habent relationem, degenerant.
 „cap. ult. xxxiii. p. 110. f.

2) Ad quorum formas simplicius expeditiusue
 cum Aben-Esra referes formam dubiam foem.
 חַיָּה Exod. i, 16. *tum viua manebit*, ex masc.
 חַיָּה nisi quod ob numerum quendam oratorium,
 accentus ex vltima tanquam naturali sede, in pen-
 ult. fuerit retractus, quod et alias vsu venit Ps.
 137, 7. עָרָה עָרָה *nudate, nudate* pro עָרָה itidem ex
 לָהּ coll. pag. 83. n. 2. Ex isto Sing. foem.
 est Plur. חַיּוֹת l. c. v. 19. *viuentes frische, leb-*
hafte.

L.

parabolis uti.

INFINIT.		Formae.
A.	C.	
משל b	משל a	
M.		
משל 1	3. S.	
משל 2	2.	
משל 3	1.	
משל 4	3. Pl.	
משל 5	2.	
משל 6	1.	

PRAETERITA.

Notae ad Paradigma.

- a) Forma cum (_), quod hic statim *in genere* notandum, inprimis familiaris est *ante*, vel *sub Gutturales* aut ר, nec non in *Verbis Neutris* s. *Intransitiuis*.
- b) Infinitivi forma absoluta potissimum adhibetur in reduplicatione verbi, s. quando cum suo finito construitur coll. §. 87. v. c. Gen. 37, 8. הַמֶּלֶךְ הַמֶּלֶךְ *num regnando regnabis?* מֶשׁוּל הַמֶּשֶׁל *num dominando dominaberis?* [vel etiam quando cum alio verbo construitur v. c. Hof. 10, 4. דְּבַר דְּבָרִים *nil nisi verba proferunt iurando temere pangendo foedus*; Ier. 14, 5. יִלְדָּה *parit hocque derelinquendo* sc. iterum pullos; si alias forma absoluta occurrit, semper verbum finitum est subintelligendum, v. c. Ies. 21, 5. c. 22, 13. Ier. 23, 14. Hof. 4, 2. etc. B.] Vti forma constructa מֶשׁוּל absolutam מֶשֶׁל, ita et forma constructa מֶשֶׁל absolutam מֶשֶׁל praesupponit, licet haec aeque ac forma מֶשֶׁל magis in Praeterito adhibeatur.
- c) Quod *Infinitiuo Kal* Ebraei etiam addiderint *terminationem* ת, liquet ex his; כָּתַבְתָּ Leuit. 19, 28. *inscribere, inscriptio*: שָׁכַבְתָּ Leu. 20, 15. Num. 5, 20. *concumbere, concubitum suum*: קָטַרְתָּ Exod. 30, 8. etc. *suffitus*: חָרַשְׁתָּ Exod. 31, 5. bis. *fabricando, fabrefactura*, alias est Nom. Pr. loci, Iud. 4, 2. 13. 16. Cuiusmodi formae ignari grammatici in יָכַלְתָּ Num. 14, 16. Deut. 9, 28. *posse*, et יָבִישָׁתָּ Gen. 8, 7. *arescere*, statuunt *mixturem formae perfectae et imperfectae*. Sic et in Verbis עָרַבְתָּ Ps. 44, 16. *pudor*, coll. Ps. 69, 20. Ies.

Ies. 61, 7. est quoque *pudendum idolum* vid. Ier. 11, 13. et Hof. 9, 10. נִפְחַת Ps. 19, 11. *destillatio*, synecdochice *fauus*, a stillando Prouerb. 5, 3. et 24, 13. Cant. 4, 11. Atque hinc iudicare licet, quare *Infinitiuus* pariter *Verborum* כִּנֵּן, et כִּי terminetur in ת ? vt videbitur suo loco.

d) Quod *Praeteriti* forma cum duplici (ך) in vsu quoque fuerit, licet parcius, probant quatuor, nempe שָׁפַט 1 Sam. 7, 17. *iudicabat*, vbi *Masora* כִּנֵּן *totum est Kamezatum*, et שָׁנַן Leu. 5, 18. *errauit*, cum nota כִּנֵּן *Kamez ad Accentum Tbhir*, atque exinde *Imper.* שָׁנֵן Ez. 40, 4. *audi*, cum nota כִּנֵּן בְּלֹא אֶסֶף i. e. *Kamez extra Pausam*, vel כִּנֵּן בְּקִמָּץ, coll. c. 3, 27. in fut. cum *Pashta*, et סָעַר Iud. 19, 5. *fulci* itidem cum nota, vbi neque iste *Munach* actu seruus potest causari eleuationem vocalis, neque ille minor *Dacum* partes illas sibi arrogare solet, neque hic *Geresch*, et multo minus seruus *Darga*. Grammatici hic statuunt *Alternationem Punctorum*. Praeterea vsus *ultimae Kamezatae* magis conspicuus est in Verbis לֵלֵךְ et לֵלֵךְ, in quibus sane (quod putare possis) non adhibetur (ך) pro (ך) *ad perfectionem syllabae*, quippe quam et sic habet, (ך) habente vnum *tempus longitudinis*, tono alterum *altitudinis* suppetante, ex praescripto Principii nostri primi. Sicuti etiam הָ patitur ante se (ך) in omnibus Futuris et Participiis, nec minus נִ tam in (ך) quam (ך) potest quiescere. Ergo (ך) in illis pro (ך) non ex anomalia, sed analogia formae לֵוָךְ militat. Et quidni? quum pariter militent *duae longae* (ך) et (י) ex *Formis* itidem *Infinitiu*, et quidem

dem ZERE in his: חָמַץ Gen. 34, 19. Num. 14, 8. coll. 1 Reg. 13, 33. *Voluit, delectatus est*: חָמַץ Ies. 66, 3. *desiderat* F. אָמַס Gen. 47, 15. 16. Ies. 16, 4. c. 29, 20. coll. Ps. 77, 9. *desiit, finem habet*: דָּשַׁן Deut. 31, 20. *pinguescit*: וָקָן Gen. 27, 1. *consensuisset*: יָבַשׁ et נָבַל Ies. 40, 7. 8. coll. Ier. 8, 13. *exaruit et decidit*: רָעַב Prou. 25, 21. *esurierit*: וְרָעַבו Ps. 34, 11. *et esuriunt*: אָרַב Gen. 27, 9. et אָרַב Gen. 37, 3. *amabat, quod (..) amat ante adfixa, v. c.* 2 Sam. 13, 15. *alias (..)*: לָבַשׁ Ps. 93, 1. bis, et cum Adf. Leu. 16, 4. et לָבַשׁ Leu. 16, 23. etc. *induit*. [Adde חָמַץ Exod. 12, 39. *fermentata erat*; חָרַל Gen. 18, 11. et חָרַל Iud. 5, 7. 1 Sam. 2, 5. *cessarunt*, iuxta quosdam codd. cum Dag. F. Euph. in ל: שָׁכַח vnde שָׁכַח Ies. 49, 14. *oblitus est mei* cf. Hof. 13, 6. et שָׁכַח Ps. 9, 13. vnde חָכְמוֹ Ier. 23, 11. *occulte male agunt*. שָׂמַח Ps. 16, 9. et שָׂמַח Prou. 29, 6. *laetatus est*, coll. Nehem. 12, 43. vbi שָׂמַח vid. Zach. 10, 7. פָּבַר Ies. 24, 20. et פָּבַר Gen. 12, 10. *gravis est* f. *erat*; יָרַשׁ Ier. 49, 1. coll. 2. et יָרַשׁ *possedit*, vnde יָרַשְׁתָּה Ier. 30, 3. etc. *et possideant illam*; שָׁאַל Gen. 43, 7. etc. et שָׁאַל *interrogavit*, vnde וְשָׁאַלְתָּה Gen. 32, 18. *et interrogabit te*, cf. Iud. 4, 20. שָׁכַן Ex. 40, 35. et שָׁכַן Deut. 33, 12. 20. *habitavit*. שָׁפַל Ies. 2, 17. *humiliabitur*; וְיִפְחָּח Hab. 2, 3. *effabitur*. B.] Istud (..) etiam frequens est in *Verbis* לָ. CHOLEM in his: יָכַל Gen. 32, 26. c. 45, 1. etc. etc. *potuit, praevaluit, quod (..) manet in toto Praeterito, praeter 3. p. S. F. et Pl. extra pausam, vi Reg. III.* יָגַר *metuit*, hinc יָגַרְתָּ Deut. 28, 70. *metuisti*: יָגַרְתִּי Iob. 3, 25. *formidavi*: קָטַנְתִּי Genes. 32, 10. *minor sum*:

sum: a כּוּל est in pausa כּוּל Ier. 63, 10. c. 64, 2. cum Dagesch euphon, ex כּוּלִי Iud. 5, 5. *diffluxerunt*: a יקש est יקשתי Ier. 50, 24. *laqueos tetendi*: שכלתי שכלתי Gen. 43, 14. *cum orbatu fueru, orbatu fueru*, in quo vlt. est () magnum ob Siluk. [Quidam huc referunt כּוּרִי Ier. 1, 4. Ezech. 14, 5. *abstraxerunt se* ex rad. כּוּר; cum tamen haec rad. in Kal alibi non occurrat, porro h. l. passivus vel reciprocus sensus requiratur, et demum fine ratione tonus in penultima sit extra pausam, potius cum Sal. b. Melech ad h. l. pro Niph. ex rad. וּרִי haberem; inquam sententiam inclinant etiam Targum aliique immo et Kiinchi *Comm. in Ies.* licet in *libro Radicum* rem in dubio relinquat. B.]

e) *Adformativum* ה - rarissime ad formam Chaldaicam *mutatur* in ת; אָוִלָּה Deut. 32, 36. coll. §. 35. II. 1. *abiit*: וּשְׁבַת Ez. 46, 17. *et reuertetur*, ex שׁוּב. [Huc cum Salom. b. Melech in *Michlal Iophi* ex Niphal referre וּנְשַׁכַּחַת Ier. 23, 15. *et obliviscetur*. B.]

f) 1. Forma etiam *absoluta* non negligitur vt: דָּלוּךְ Ier. 2, 1. 13, 1. 17, 19. 19, 1. 35, 1. 13. *ito*. וְכוּר Ex. 20, 8. Deut. 24, 9. c. 25, 17. Ios. 1, 13. *recordare*. שְׁמֹר Deut. 5, 12. *cum cura observato*. הַמֹּרֶן Ps. 17, 5. *sustenta*. 2. *Cholem Imp.* ante Adform. י. et ה corripendum in (:) vi Reg. III. etiam *transponitur cum* (:), vti in Adfixione pag. 254. et tum necessario vi reg. IV. II. III. in () *Chatuph* transit, nempe in seqq. מְלָכִי Iud. 9, 10. *regna*, et v. 12. מְלָכִי virtute symboli מְלָכִי vtramque formam indicantis, eodem tenore ante ה paragog. מְלָכִי v. 8.

v. 8. vbi vna forma מִלְכָּה, altera מִלְכָּה (vti זָעַמָּה Num. 23, 8. *detestare*) vid. Hiller. *l. c.* p. 122. 348. 351. מִשְׁכּוּ Ez. 32, 20. *trahite*: עָלָיו Zeph. 3, 14. *exulta*: חָרְבוּ Ier. 2, 12. *desolamini*: [Sed Ier. 44, 27. in pausa est חָרַב *exficcare* ex singulari חָרַב. B.] קָרְחִי Mich. 1, 16. *glabra te*: שָׁדְרוּ Ier. 49, 28. *vastate*. *Metheg* hic in nonnullis codicibus perperam adpositum, Masora et accuratioribus dissentientibus, recte notat Danz. *l. c.* pag. 204. n. (p), Schudtius *l. c.* p. 261. sq. et Cod. Hal. in lect. var. Et קָסָמִי - נָא I Sam. 28, 8. *diuina*, refert vnā formā קָסָמִי - נָא pro קָסָמִי, alterā קָסָמִי נָא accentu ob tonum immediate sequentem retracto, vid. p. 82. i. Conf. etiam Hill. *l. c.* p. 349 et Danz. *l. c.* p. 203. n. (n).

- g) Peculiare est, quod V. *Verba primae radicalis* s. *Pe* א, nempe אָמַר dixit, אָכַל comedit, אָבַד * periit, אָבָה voluit, אָפַח coxit, *semper, et interdum haec* IV. אָהַב dilexit, אָחַז * tenuit, אָסַף * collegit, et אָצַר thesaurum fecit, *in Futuro Kal ament crasin, simulque metathesin Punctorum*, et quidem ita e. gr. אָמַר analogice haberet אָמַר, sed quia (:) sub gutturali adsumit vocalem praecedenti analogam, vi Reg. VI. iii. hinc fit אָמַר, iam in dictis verbis contingit primum *Crasin* nempe (:) et (:) in analogam longam iuxta reg. cit. n. II. ii. p. 157. f. h. m. אָמַר, deinde (elisa prima radicali א ob concursum duplicis א, vti etiam in אָבַד Ez. 28, 16. *et perdam te* coll. p. 157.) adhibetur, vt alibi, *Metathesis*, vt sic emergat אָמַר vel אָמַר, אָמַר, אָמַר coll. not. a). Nunc etiam breuius a posteriori s. ordine retrogrado: אָמַר est

est per *Metathesin* pro יֹאמַר, et יֹאמַר per *Crasin* pro יֹאמַר, et hoc ob *gutturalem* pro יֹאמַר. [Ad hanc formam referendum credo וַיֹּאמַר 1 Sam. 14, 24. et adiuravit dictum per apocop. partial. pro יֹאמַר ex rad. אָמַר; quod multo simplicius videtur, quam cum R. D. Kimchi in libro *Schoraschim* rad. וַיֹּאמַר fol. 48. col. 2. R. Salom. b. Mel. in *Michl. Iophi* aliisque formam mixtam ex וַיֹּאמַר et אָמַר statuere, vel cum A. n. not. ad §. 32. adserere אָמַר imitari formam וַיֹּאמַר, et וַיֹּאמַר dictum esse pro וַיֹּאמַר. Multo minus cum R. Iesaja contra omnem cit. loci sensum, solam rad. וַיֹּאמַר voluit, admitte-
rem. B.]

* Semel etiam in *Fut. Hiph.* ad imitationem אֶכְדָּרָה פִּי Jerem. 46, 8. *perdam*; uti et אֶסְפֶּה 1 Sam. 15, 6. coll. 2 Reg. 22, 20. 2 Chr. 34, 28. *colligam te*: וַיִּסָּף 2 Sam. 6, 1. et *collegit*, א etiam eliso. Ut in וַיִּמְרוּהוּ Ps. 139, 2c. *dicunt de te*. [cum his non confundendae sunt voces הֵאֵסִיפוּן Exod. 5, 7. *addetis*, וַיִּאֲסֹף 1 Sam. 18, 29. et *addidit*, de quibus supra p. 31. B.] Et in *Niph.* ex וַיִּחְזְקוּ Num. 32, 30. coll. Ios. 22, 9. et *possessores fient*.

h) Formae יֹלְדָה Gen. 16, 11. Iud. 13, 5. 7. *paritura es*, quam grammatici compositam ex Particip. et Praeter. putant. Sed quisnam ipsos docuit. *Participium non posse ut Praeteritum terminare?* inquit Spinoza l. c. p. 109. Sic cum י Paragogico אֹהֲבָהי Hof. 10, 11. *amans* F. אֹיְבָהי Mich. 7, 8. *inimica*. Vtraque forma notatur hoc symbolo: יֹשְׁבֵתִי Jer. 22, 23. *quae habitas*: c. 51, 13. O *quae habitas*: ast Symbolum יֹשְׁבֵתִי Jer. 10, 17. Thren. 4, 21. coll. Ezech. 27, 3. indicat vnam formam

formam יושבת, alteram יושבתי: eodem modo הלכתי 2 Reg. 4, 33. *itura es*. Conf. Hiller. l. c. pag. 315. seq. Ad illam formam inclinatur quoque Partic. *Paül* in גנבתי Gen. 31, 39. bis. *furto ablatum*, () alternante pro (ו) vid. p. 173. ex forma constr. גנבה.

- i) 1. *Resolvit* interdum (ו) in () seq. *Dagesch F.* ut semper שפיל 2 Sam. 17, 8. etc. *orbatus*. coll. Cant. 4, 2. Ier. 18, 21. קשבות Ps. 130, 2. 2 Chr. 6, 40. 7, 15. *attentae*. [חנון Ex 34, 6. etc. *gratiosus*, ib. *misericos* Dag. ex gutt. excidit, חלוק vnde חלקי אבנים 1 Sam. 17, 40. *diuisiones lapidum* f. *lapides diuisos*, Stücke von Steinen. B.] 2. Pro terminali (ו) etiam amatur Chaldaeorum et Syriacum י ex Peil, ut: פקיד 2 Reg. 25, 19. *praefectus*. Sic בגיד *idem*, f. *antistes*, *Dux*. פליל *perfectus*, *consummatus*. נזיר *separatus*. נחיר *electus*. נליר hinc constr. Gen. 17, 12. 23. *natus*. נפיל hinc plur. נפלים *prolapsi* a verae religionis cultu, vulgo *gigantes*. Conf. Not. nostr. Sel P. I. pag. 27. c. fin. [שריר *superstes*, פריץ *effractor*, חסיד *sanctus*, עליל in St. C. Ps. 12, 7. *operatum quid*, *catinus*, in foem. עלילה *opus*; נגין *pulsatus* vnde נגינה *instrumentum pulsatum* f. *pulsatile*; נביא *prophe-ta*; שריג vnde שריגים *tortilia, implexa, palmites*; נדיב Ps. 45, 2. etc. *expeditus*. cf. tn. p. 266. נדיב *spontaneus, ingenuus*, שכיר *mercede conductus* etc. Et in hac quoque forma (ו) interdum in () seq. Dag. F. resolvitur, sic v. c. non modo אביר vnde in St. C. est אביר Gen. 49, 24. etc. *robustus*, sed etiam אביר 1 Samuel. 21, 7. Sic אמיץ Ies. 28, 2.

צדיק *ibid. validus*; אדיר Ps. 8, 2. *excellens*; *iustus* etc. B.]

k) *Characteristicum* (α) τω מִשְׁלַּח et מִשְׁלַּח *praepositum cum* (:) vi pag. 65. habes מִשְׁלַּח, מִשְׁלַּח coll. Reg. VI. II. 1. hanc formam cum CHOLEM probant exempla: מִשְׁלַּח Iud. II, 25. *pugnando*: מִשְׁלַּח Gen. 31, 30. *desiderando*: מִשְׁלַּח 1 Sam. 20, 6. 28. *petendo*: er hat sich flehendlich loß gebeten: מִשְׁלַּח Esth. 3, 13. *mitti*. Sic in מִשְׁלַּח, מִשְׁלַּח Iud. 20, 39. *percutiendo*; in מִשְׁלַּח et מִשְׁלַּח, מִשְׁלַּח Hof. 10, 5. *exscindendo*: מִשְׁלַּח 1 Samuel. 2, 27. *an reuelando?* מִשְׁלַּח 2 Sam. I, 6. *incidendo*. Illam formam cum CHOLEM etiam seruat *Praeteritum*, vt: מִשְׁלַּח Esth. 8, 8. *obsignatus fuit*: מִשְׁלַּח c. 9, 1. *inuersum fuit*, sed Exod. 7, 15. מִשְׁלַּח *versus fuit*: מִשְׁלַּח 1 Chr. 5, 20. *exoratus fuit*, sed Ies. 19, 22. מִשְׁלַּח coll. reg. VI. III. ex מִשְׁלַּח, מִשְׁלַּח Gen. 17, 26. *circumciscus fuit*, atque ita *Partic.* מִשְׁלַּח Genes. 34, 22. *circumcisi*; ex מִשְׁלַּח 2 Sam. 6, 20. *reuelauit se*; [pot. est *Infin.* B.] ex מִשְׁלַּח *partic.* מִשְׁלַּח Ies. 7, 19. *laudatis locis.* (β) Formis מִשְׁלַּח et מִשְׁלַּח *praeter Characteristicum* נ *insuper* ה *praeformato cum* (:) iuxta p. cit. 65. et tum נ in Dagesch F. se abdente, habes מִשְׁלַּח, מִשְׁלַּח, hanc testantur seqq. מִשְׁלַּח Ezech. 14, 3. *consulendo*, & alternante pro ה coll. p. 31. obs. I. מִשְׁלַּח 2 Samuel. 17, II. *congregando*: מִשְׁלַּח Leu. 7, 18. *comedendo*; ex מִשְׁלַּח, מִשְׁלַּח Jerem. 32, 4. et 38, 3. *dando*: sed מִשְׁלַּח Gen. 24, 22. *circumcidi*, et מִשְׁלַּח Ps. 68, 3. *dispelli* ex F. Constr. Interim notandum, formam *Infinitiui cum Cholem* potissimum adhiberi in *Verbi reduplicatione*, s. si Infinitiuus cum Verbo suo finito construitur.

- l) E forma נִקְבְּצוּ in *Imperatiuo* etiam est וְנִקְבְּצוּ Joel 4, 11. *et congregate vos.* Praeterito enim obstant tres Imperatiui, annuente pariter Kimchio: נִוּן הַבְּנִין h. e. *Imperatiuus perfectus cum Nun Coniugationis*, cui accedit Sal. b. Melech. in *Michlal Iophi*, et ita recte Lutherus et versio Belgica. Sic Ier. 50, 5. וְגִלּוּ *venite et adiungite vos.*
- m) $\propto$ fut. *Niph.* habet $\alpha\nu\alpha\lambda\acute{o}\gamma\omega\varsigma$ (.) ex absorpto η Imp, coll. p. 265. non $\alpha\nu\omicron\mu\acute{\alpha}\lambda\omega\varsigma$, ut censet Schudtius p. 175.
- n) ($\propto$) מִשָּׁל formatur ex Forma Constr. לִשָּׁל , et geminata hic litera media ש cum (:) habes ob concursum duorum (:) לִשָּׁשָׁל , iam per compendium $\tau\tilde{\varsigma}$ Dagesch F. לִשָּׁל de (_) respice not. a). In eiusmodi autem forma, v. gr. וַיִּחְרִי חֵלֶץ Leu. 14, 43. *post eruisse:* (נִחַצְתָּ) נִחַצְתָּ 2 Sam. 12, 14. *ad contemptum irritando, irritasti* etc. vulgo statuitur alternatio Punctorum $\tau\tilde{\varsigma}$ (.) et (_), vel cogunt eam ad Praeteritum per subintellectum פִּי aut אֶשֶׁר . Sed cum plura alia sub forma Praeteriti occurrant, fatetur Danzius, non opus est, alternationem statuas; et immediate ante haec: ex Infinitiuo potius descendunt nomina, quam ex Praeterito l. c. p. 237. Quidni ergo haec ipsa nomina, formae ipsius Infinitiuui ponuntur? Caeterum bene observat SPINOZA cap. xvi. p. 69. „Formae Infinitiuui in Piel cum Praeterito congruenti, emphatice ה indicatuum praeponi, ut: $\text{אֶת־הַקֶּטֶר אֶשֶׁר}$ Ier. 44, 21. *illud suffumigare, quod suffumigastis*, Belgae: *En dat geduurig wieroopen.* „Sic (אֵין בְּרָהֶם) הַדִּבֶּר Ierem. 5, 13. *illud loqui,*

„dat hoog spreken, dat laefelen, zal gedaan zyn.
 „Inferuit igitur istud ה non tam ad actionem in-
 „dicandam, quam ad eandem cum indignatione,
 „exprobratione, auersione, vel alio adfectu expri-
 „mendam. (β) מִשַׁל et מִשַׁל ex absoluto מִשַׁל et
 מִשַׁל, () utrobique in syllaba composita in ana-
 logam breuem resoluta vi Reg. IV. p. 132. Forma
 vltima confirmatur ex his: יָסַר Ps. 118, 18. *casti-*
gando: קָרָה Pl. 40, 2. *expectando*: רָפָא Exod. 21,
 19. *sanando*: קָנָא 1 Reg. 19, 10. 14. qf. *zelando*.
 Et cum (.) לִיָּסַר 2 Chron. 31, 7. *fundare*, cum no-
 ta בִּרְגַשׁ הֵם, et est pro לִיָּסַר coll. p. 36. obs. 2. fi-
 cut et quidam Codd. ap. *Hal.* legunt; tamenli quo-
 que ad *Kal* referri possit, cum *Dagesch Euphoni-*
co coll. p. 100, et b. Melech in *Michlal Iophi*, quod
 Dag. tamen in vno Cod. *Hal.* deest, uti et sine il-
 lo occurrit Ies. 51, 16.

- o) (א) Semel est נִשְׁכַּח Gen. 41, 51. *obliuisci me fecit*,
 e forma Infinitiu מִשַׁל. (ב) *Tria* etiam hic *ter-*
minantur in (.), videlicet דִּבֶּר *locutus est* Gen.
 12, 4. 17, 23. etc. et in pausa Deut. 26, v. vlt. et cum
 Accentibus aliis distinctiuis, vid. 2 Reg. 7, 17. Ex.
 33, 9. (ubi subintellectum *Makkeph* non habet lo-
 cum, quod prius de (.) ἀναλόγως cum Hänero
 in *Misc. Philol. Crit. coroll.* 5. conceperam) כָּפַס
 Leu. 13, 6. 34. etc. *lauit*, כָּפַר Ex. 30, 10. etc. *ex-*
piauit. (ג) *Quaedam Grauium* (p. 258. fin.) mo-
 re Verborum Quiescentium וִי et Geminantium
 Aiin loco *Dagesch Characteristici* 1) *adsumunt* (י)
 ut: שָׁרַשׁ Ies. 40, 24. *radices agit*, coll. Ier. 12, 2,
 ast Ps. 52, 7. וְיִשְׁרָשֶׁהָ et *eradicabit te*, coll. Iob. 31,
 12. שָׁרַשְׁתִּי Ies. 10, 13. *depraedatus sum*, וִי loco ו
 vid.

vid. pag. 27. יורעתי Pf. 77, 18. *inundarunt*.
 1 Sam. 21, 3. ich habe (die Knaben) gewiesen (be-
 schieden) אל an einen gewissen Ort. aliis est
 pro ה in *Hiph.* vid. Ben Melech *ad h. l.* תאכלהו
 Iob. 20, 26. *consumet eum*, ex תאכל. Part. למשפט
 Iob. 9, 15. *iudicanti me*: et מלרשני quod vide ex-
 plicatum p. 132. med. יהתגעשו Ier. 25, 16. coll. Ier.
 46, 8. fed et c. 46, 6. יהתגעשו *commouentur*. Hinc
 peculiaris vulgo audit Coniugatio *Poel*. 2) *Vnam*
vel alteram literam geminant s. repetunt, (א et ה
 quiescentibus exclusis) *ad significationis quoddam*
augmentum; vel diminutionem, * et quidem vel
 (α) *primam et secundam*, vt: תשיגשי Ies. 17, 11.
probe adolescere facies, ex שגא *creuit*: ושעשע
 Ies. 11, 8. *multum oblectabit se*, coll. Psalm. 94, 19.
 119, 70. in Püal Ies. 66, 12. in Hithpael, Ies. 29, 9.
 Pf. 119, 16. 46. a ערער התערער: שעה Ier. 51, 58.
nudando nudabitur, ab ערה: וטאטאתיה Ies. 14,
 23. *et euerram eam*. Part. במהעתה Gen. 27, 12.
sicut seductor a תעה errare: cf. in Hithp. 2 Chr.
 36, 16. יפיכית Pf. 45, 3. *valde pulcher es*, ex Püal
 rad. יפה: התמהמהתי Pf. 119, 60. *cunctatus sum*,
 coll. Ies. 29, 9. Iudic. 3, 26. a מהה; במתלהלה
 Prou. 26, 18. *sicut amentem se gerens ex להה*; vel
 (β) *secundam et tertiam*, e. gr. סחרחר Pf. 38, 11.
continuo circumit, (instar diuagantis aut negotio-
 fissimi mercatoris, alia atque alia versat, quum
 nullibi solidum reperiat consilium.) ארמהמה nom.
 foem. ex Piel Leu. 13, 19. 24. 43. *subrubida*: sic
 שחרחרת Cant. 1, 6. *subnigra*: ירקרק Leu. 13, 49.
 coll. c. 14, 37. *subuiridis*, et Pf. 68, 14. *subfuluus*;

In Püal. תַּמְרָרִי Thr. i, 20. *valde turbida fiunt*, **
 coll. Iob. 16, 16. vbi *Vav Schurek* permutatur cum
 ה praecedente (.); vel (γ) tertiam solum, v. c.
 שָׁמֵן Ier. 48, 11. *tranquillus fuit*: רַעֲנָנָה Iob. 15,
 32. *virescet*: צַמְחֹתִי Pf. 88, 17. *exscindunt me*;
 אֶמְלֵל Hof. 4, 3. *languescit*. conf. Ios. 1, 10. 12. Ies.
 24, 4. et c. 16. 8. Pf. 6 3. Et huiusceinodi verba
 nuncupantur *Tetragrammata* siue *Quadrata*,
 (quauis et *Dage/chata* f. *Gravia* Rabbinum adpel-
 litent *Quadrata*, dum Dagesch virtualiter duas
 similes repraesentat literas) in specie vero ea quae
formaliter quatuor in radice habent literas, vt:
 פָּרַשׁ Iob. 26, 9. *expandit*, יִבְרַסְמֶנָּה Pf. 80, 14.
suffodet eam: הִתְחַרְרָה Ier. 12, 5. coll.
 22, 15. רָטַפַּשׁ Iob. 33, 25. *recreatur, recentior, sa-
 nior fit*, מִבְּרָפָל I Par. 15, 27. *amictus, paludatus*.

* Ita Aben-Esra ad Psalm. 45, 3. כָּפַל חֵעֵין וְהִלְמָר הוּא
 לְחִסְרוֹן רֶק הַפֶּה וְחֵעֵין כְּשֶׁהֵם כְּפֹלִים הֵם בָּאִים לִיְהִירוֹן
 וְהַעַר הַשְּׂגָשְׂגִי שֶׁהוּא יוֹחַר מִן חֲשָׁבִי יִפְּיֵחַ בְּהָאֵר וְצוּרָתוֹ:
 i. e. *Duplicatio secundae et tertiae radicalis minuit
 significationem; sed quum geminantur prima et secun-
 da, intenditur significatio, ceu testatur חֲשָׂשְׂגִי quod
 plus est quam חֲשָׁבִי, nec non יִפְּיֵחַ, [quod respicit
 tum qualitates tum formam eius.*

** Metaphoram insignem a Tarnouio explicatam vide sis
 ap. Glassium Gr. S. can. 16. c. fin. col. 589.

p) Nota Participii מ aliquando *deficit*, vt שֶׁבַח אֲנִי
 Eccl. 4, 2. *laudans ego*. מֵאֵן אֶהְיֶה Ex. 7, 27. 9, 2.
 10, 4. Ier. 38, 21. *renuens es*; קָשָׁבָה Neh. 1, 6. 11.
attenta; שְׁלִיט [per altern. (.) et (..)] Gen. 42, 6.
 Eccl. 10, 5. coll. c. 8, 8. c. 7, 19. *dominans* vnde foem.
 שְׁלִטָּה

שלטת Ez. 16, 30. *dominatrix*; et ex altera forma infinitiui cum praeterito communi המאנים Ier. 13, 10. *qui renuunt*. Sic passim מיהר *festinans*. Et in Nom. Pr. matris primae חנה vulgo *Eua* pro מחנה *viuificans, viuificatrix*. Conf. Not. Sel. P. I. p. 11.

- q) מִשֵּׁל immediate a suo *Actiuo* מִשֵּׁל deriuatur, puncto saltim Characteristico () ab ipso differens. Et formam alteram מִשֵּׁל antehac cum Danzio proscriptam nunc innocentem cum Kimchio reuoco. Non enim video, quum eius *Actiuum* nonnunquam pro libertate sua *terminale Cholem* ex communi *fonte* ad se deriuat, quo iure hoc ab eius participatione excludi debeat, quam tamen confirmat auctoritate נִכַּח Gen. 40, 15. *furando*. Et quare cum hoc, posthabita deductionis analogia, et absque vlla necessitate, dilabemur ad mixturam diuersarum Coniugationum *Kal et Piäl*? quam si fieri potest, libenter declinamus.
- r) Pro terminali () est () in יסער Hof. 13, 3. *turbine abripitur*, ex forma מִשֵּׁל respectu () *Actiui*, et Fontis מִשֵּׁל vel מִשֵּׁל.
- s) 1. Nota מ quandoque deficit, cum forma per se sit satis cognoscibilis, vt: לָקַח 2 Reg. 2, 10. *sublatum*: אָכַל Exod. 3, 2. *consumtus*: it. *consumendus* igne sc. irae diuinae vt victima coll. Prou. 30, 1. מִמָּרֵט Ies. 18, 2. *depilatam*, sed 1 Reg. 7, 45. מִמָּרֵט *extersum*: וָרֵחַ Ies. 30, 24. *ventilata*, ad cuius formam est מִשֵּׁה Exod. 2, 10. *extractus* coll. supr. p. 251. הַהִלְלָה Ezech. 26, 17. (o *vrbs*) *laudatissima*, sed Psalin. 18, 4. etc. מִהִלָּל; נִחַמָּה Ies. 54, 11. S 5 (non)

(non) *consolatione lenita*. רַחֲמָה Hof. 1, 6. 8. c. 2, 25. (non) *misericordiam consecuta*. שׁוֹלֵל Mich. 1, 8. *spoliatus*, vid. Job. 12, 17. 19. (vbi *mente captum* denotat, quem significatum quoque in Hithp. Ies. 59, 15. habet) אֶמְלֵל Ies. 16, 8. *languefactus*; שׁוֹבֵב Ies. 57, 17. *auersus*, et in plur. Ier. 3, 14. 22. 2) *Foem. aliterius Formae* ad Benoni Kal notatae, et heic occurrit nempe מִקְנֵהָי Ier. 22, 23. *quae nidi-ficas*, siue *quae instar nidi adfixa es Cedris*, vbi symbolum exhibet duas formas, vnā מִקְנֵהָ, alterā cum י paragog. מִקְנֵהָי coll. not. h) et Hiller. p. 316.

- t) *Formae Infinitiui Hiphil* fluunt ex Fontis forma constructa מִשָּׁל, huic *praeformato* הַ *Characteristico* per (:) vel (...), hinc ob concursum duorum Schua habes (.) vel (..) abiecto (:) nempe הַמִּשָּׁל et pro (...) alternante (י) vid. pag. 172. בְּכָל־הַמִּשָּׁל, quod י. amant cum *praefixis* בְּכָל־הַמִּשָּׁל. Si vero adsit *tertia gutturalis* et heic pro requisito alias (..) *Gnubha*, saepe amant praemissum verum (..) ex forma מִשָּׁל, vt: וַיַּצְמַח Gen. 2, 9. *et pullulare fecit*, conf. generale monitum in nota a). In forma autem cum (..) sub הַ *praeformatiuo* rursus statuunt, vt in *Piel*, Alternationem punctorum (..) et (...), aut macerant tanquam Praeteritum per Ellipsin, v. gr. in his: עַד הִרְיָבָה Ierem. 51, 33. *tempus calcandi eam*: אֶדְוֶה Deut. 28, 48. *usque ad perdere eum*: (אֶדְוֶה) Ies. 31, 5. (*defendendo*) ac *eripiendo*, (*transeundo*) atque *eruendo*, (sicut domos Israelitarum in percussione Aegyptiorum Ex. 12, 13. 23. 27.) לְמַעַן הִרְגִּיעַ וְהִרְגִּיו Ierem. 50, 34. *ut quie-*

*quietam reddat hanc terram, et commoveat incol-
las Babyloniae:* וְאַחֲרֵי הַקְצוֹת Leu. 14, 43. *post
abrasisse.*

- u) Formam infinitiui cum (_) sub ה imitatur se-
mel *prima S. Praeteriti* in וְהִרְאִיתִי Nah. 3, 5. *et
videre faciam.* 2. ה *Praeformatium* nunquam
mutatur in ה, vt tamen autumant meliores ple-
rique Philologi in illo הִרְגַּלְתִּי Hof. 11, 3. neque est
mixtum ex Praeterito et Futuro, sic enim simul
confunderentur personae, quoniam Adformatiuo
primae personae הִי praeformaretur nota secun-
dae personae ה. Adhaec sensus primae personae
ire feci, docui, quasi pedavi, est plane incommo-
dus, quum sequatur verbum tertiae personae קָרָא,
quod retento priore sensu consequenter cogitur in
Infinitiuum cum Kinchio *accipiendo eos*; ast ita
contra analogiam formae, quae requireret קָרָאת.
Propius accedunt, qui illud הִרְגַּלְתִּי nomen repu-
tant formae הִפְאֲרָת, vnde cum Adf. Ies. 46, 13.
הִפְאֲרָתִי *ornatus meus*, coll. R. Sal. b. Melech in
M. I. qua via Danzius in *Lit. Ebr.* p. 387. se expli-
care putat, hunc sensum eruendo.: *Dum mea, mea
inquam adsuefactio cum Ephraim.* Eninuero et
haec expositio non vna difficultate laborat. Nam
וְאַחֲרֵי, quod habet coniunctiuum *Mahpach*, red-
dit per vim Nominatiui absolute positi, sicuti ex-
plicite Piscator, hac vero ratione posceret Accen-
tum distinctiuum, ceu in illis locis, quae pro hoc
sensu *l. c.* adducit, aperte videre est, ne dicam
quod nec in illis explicatio *possessiva*, sed *perse-
nalis* locum habeat. Deinde הִרְגַּלְתִּי (quod Pisca-
tor reddit *incessus meus*) habet tonum in penulti-
ma,

ma, quem tamen ad *ultimam Adfixi* habere oportet, uti forma praecedens analoga, et alias. Quare propior mihi arridet explicatio Spinozae cap. xviii. p. 73. qui itidem cum Mose Kimchio תרגלתי Nomen aestimat, et Nominativum sequentis verbi קָחָה, autem finale paragogicum, quod saepe Nominibus eleganter additur, sicut ex אִיבָהּ est אִיבָהּ Mich. 7, 8. *inimica*, vide plura in nota h), idque significat *foeminam, quae pueros docet, ut adsuescant ambulare, loqui etc.* ad lit. *pedatrix*, Germ. eine Gänglerin, ut ita sit vocabulum ex ἀπαξ λεγομένων. Discrepantiam autem generis conciliat verbis קָחָה זָכָר תְּרַגְּלָהּ : רַמָּה h. e. *vox Masculini*, et תְּרַגְּלָהּ *foeminini generis est, eodem modo, uti* Ier. 49, 16. תְּרַגְּלָהּ יָדָהְךָ *iactantia tua* (foemininum cum mascul. verbo) *decepit te* (construitur). [Vbi haec verba rabb. inueniantur, vellem ut quis me doceret. B.] Qua ratione sensus loci fuit facilis, et adprime elegans, qui illustrari potest ex Numer. 11, 12. coll. Deut. 1, 31. Quem sensum maxime etiam suadet *adfixum 3. personae* in וְרִיעָתִי *super brachia* s v a, quod multum alias negotii faceffit interpretibus, ipsumque Seb. Schmidium mouit, ut habeat pro *comparatiua* locutione, in qua se Deus comparet cum aliquo viro, qui puerum ducat paterne, adeo aegre incedentem, ut etiam super brachia sua eum suscipiat. Proinde קָחָה ipsi est pro כְּשֶׁקָחָה *sicut qui susciperet illos.*

x) *Hophal* vel *Hüphal* trahit itidem suam formam ex communi scaturigine *Infinitivi Kal.* Hinc

תִּפְּשֶׁל et תִּפְּשֶׁל li praeformaueris ה *Characteristicum* per (:) idque compositum () sed obsequens aliud (:) concisum iuxta Reg. VI. II. III. habes תִּפְּשֶׁל, תִּפְּשֶׁל, quae forma vltima adprobatur exemplis: תִּפְּשֶׁל Ez. 16, 4. *sale conspergi*, תִּפְּשֶׁל ibid *fasciis inuolui*: תִּפְּשֶׁל 2 Reg. 3, 23. *desolando*: תִּפְּשֶׁל Leu. 19, 20. *redimendo*: תִּפְּשֶׁל Ios. 9, 24. Ruth. 2, 11. *annunciari*.

y) *Hithpael* denique suam quoque formam deducit ex *Infinitivo Kal*, et quidem ceu forma *Infinit. Piel* תִּפְּשֶׁל ex absoluto תִּפְּשֶׁל et תִּפְּשֶׁל, quod () in syllaba composita necessario in analogam breuem abit, vi reg. IV. p. 132. et tum praeposita syllaba תִּפְּשֶׁל (.) ex duobus (:) nato, emergit תִּפְּשֶׁל, תִּפְּשֶׁל, de () vltimo, vid. not. a).

z) ת (α) *Characteristicae syllabae* ת in *Hithpael* cum prima sibilante s. dentali (p. 26.) *Euphoniae* gratia transponitur, et tum post ז in ט mutatur; (ferme vt in lingua graeca *Tenuis tenuem* etc. antecedit) v. gr. תִּפְּשֶׁל, coll. Ps. 18, 24. 2 Sam. 22, 24. Mich. 6, 16. pro תִּפְּשֶׁל *cavit sibi*: (Excipe vnicum תִּפְּשֶׁל Jer. 49, 3. *cur sitate*, ad euitandam κακοφωνίαν ob collisionem trium ttt) תִּפְּשֶׁל, coll. 2 Sam. 15, 4. Gen. 44, 16. pro תִּפְּשֶׁל *iustificauit se*. (β) ante cognatam (nempe תִּפְּשֶׁל et interdum נ) excidit, et per *Dagesch* compensatur, in simili sequente, v. gr. תִּפְּשֶׁל Leu. 21. 1. 3. 4. *polluet sese*, תִּפְּשֶׁל Num. 7, 89. Ezech. 2, 2. 43, 6. *loquentem*, coll. 2 Sam. 14, 13. sed תִּפְּשֶׁל Iud. 19, 22. *pulsantes*: תִּפְּשֶׁל Num. 24, 7. *extollet se*, pro תִּפְּשֶׁל, vt alias. Sic תִּפְּשֶׁל Ezech. 37, 10. *propheta-*

phetabo, coll. Zach. 13, 4. הַנְּבִיאִי Jer. 23, 13. *prophetarunt*: הִנְחַמְתִּי Ez. 5, 13. *tranquillabo me*, * de () pro () vid. p. 178. הִטְהַרֵּת Genes. 35, 2. *mundate vos* conf. in praet. 2 Chr. 30, 18. et in partic. Leu. 14, 7. Vti etiam vltima radicalis ה ante ת adformatiuum saepe per syncopen eiicitur et per Dag. F. compensatur, v. c. הַשְׁבֵּת Pf. 89, 45 *cessare fecisti*. שָׁתַּת Pf. 8, 7. *posuisti*, pro שָׁתַּת rad. שוּת F. 1 Sam. 16, 15. *perturbat te*: pro מְבַעֲתֶהָ שוּת: שוּת F. 1 Sam. 16, 15. *perturbat te*: pro מְבַעֲתֶהָ שוּת: שוּת F. 1 Sam. 16, 15. *perturbat te*: pro מְבַעֲתֶהָ שוּת: שוּת F. 1 Sam. 16, 15.

* Vulgo *consolabor me*. Sed de vltione et ira minus congrue. Verbum enim נָחַם apud Ebraeos *latius* usurpatur, adeoque *formalis* verbi inquirendus est significatus, qui est *sedare* s. *tranquillare animum commotum* vel *rebus aduersis*, hinc *consolari se et alium*; vel *ira*, hinc apte germanicum sein Muthlein fühlen, vt Gen. 27, 42. Ies. 1, 24. et l. c. Ezech. in quo vlt. idem est, quod eleganter exprimit phrasis immediate praecedens synonyma *quiescere faciam excandescentiam meam in illis*, und will schon meinen Zorn an ihnen stillen, והנחמתי und mein Muthlein fühlen; vel super mala actione, maloque bonae intentionis successu, hinc *poenitere*.

Miscentur seu *componuntur* saepe *formae*
a) *tum diuersarum Radicum*, praesertim cognatarum quoad literas et significationem, ad multiplicandum vel exaggerandum sensum, v. c. וְהוֹשִׁבוּתָם Zach. 10, 6. *et redire et habitare faciam eos*, ex שׁוּב *redire*, et יָשַׁב *sedere, habitare*, quos duos sensus vi composi-

positionis suae simul exprimere Propheta voluisse videtur, vti quoque docet Glass. *Phil. S. col. 296. 847. Spinoza c. 32. p. 108. et Danzius p. 392. נבוש* et in Hiph. הוביש *Ier. 10, 14. etc. Ies. 50. 7. et cum ה paragog. Ier. 17, 18. erubescam, ex יבש* et בוש: adeoque plenius dicit *pudesceri* zu Schanden werden, et instar arboris cui succus deficit, *exarescere*, vel, vor großer Scham und Schande ganz abnehmen und sich abmergeln. והתאווה Num. 34, 10. et designabit, ex תאווה et תוה¹ והפתית Prou. 24, 28. et (ne) pelliciendo conteras labiis tuis ex פתת et פתה; b) *tum diuersarum Coniugationum*, et quidem 1) *Ex Kal et Piel*: ירדף Ps. 7, 6. *mordicus persequatur, vel persequatur, aliosque ad persequendum (animam meam) instiget*, coll. D. Kimchi et b. Melech in *M. I. h. l. Glass. Gr. S. col. 845. Geiero h. l. et Danz. Interpr. p. 100. 2) Ex Niphal et Püal*: נגאלו Ies. 59, 3. Thr. 4. 14. *contaminati sunt*, sc. sanguine proprio et proximi a se percussi, conf. Danzium *l. c. p. 389. fin. et Interpr. p. 99. f.* ex Kimchii *Michlol* et R. Sal. b. Me-

b. Melech in *Michl. I.* ita explicantem. add. *Glass. can. 31. col. 846.* 3) *Ex Niphal et Hithpael:* וְנִכְפַּר Deut. 21, 8. *et expiabitur, et dabit se expiandum:* נִוְסְרוּ Ez. 22, 48. *et erudiantur*, sie werden gewisiget werden, et sie werden sich dran spiegeln, Lutherus, stoßen: הִוְכִי Ies. 1, 16. *purificate vos, et purificamini*, rad. וָכָה, quia tonus in vltima, alioquin si foret in penultima, foret in solo Niph. rad. וָכָה: [Tonus tantum ob sermonis adfectum demissus est. coll. p. 85. B.] תִּכְסֶה Prouerb. 26, 26. *tegatur, et tegit se:* וְתִכּוֹנֵן Eccl. 7, 16. *stupor te expones:* Num. 21, 27. *et stabilietur.* coll. Ps. 59. 5. Ies. 54, 14. alias יִתְכּוֹנֵן Prou. 24, 3. נִשְׁתַּוְּהָה Prou. 27, 15. *aequatur*, et läßt sich wohl vergleichen, partic. foem. vbi quidam Codices extraordinarie habent tonum in penultima. 4) *Ex Piäl et Hithp.* מְנוּאֵץ Ies. 52. 5. *irritatur*, coll. not. o. (ג). 5) *Ex Hiphil et Hüphal:* וְהִנִּיחָהּ Zachar. 5, 11. *et collocata prius ab alio etiam innuita, deinceps locavit* qf. seipsam, ita Danz in *Lit. p. 391.* rad. יָנַח. 6) *Ex Hüphal et Hithpael:* הִדְשָׁנָה Ies.

Ies. 34, 6. *pinguefactus est* (gladius) *ac se ipsum pinguefecit, vel incrassauit*: הִתְפַּקְרוּ
 1 Reg. 20, 27. coll. Num. 1, 47. *recensiti fuerunt, et praebuerunt se numerandos, sie haben sich zählen lassen*: הִכָּבַס Leuit. 13, 55, 56. *ablui*: הִטְמְאָה Deut. 24, 4. *polluit se ipsam, a marito priori qf. coacta*. Praeter haec c) occurrit mixtura *Generum*, תִּבְטְחוּ Ier. 49, 11. *sperabunt*, coll. §. 89. V. וַתִּקְרְבוּ Ezech. 37, 7. *et accesserunt*, in quibus praeform. ת conuenit sexui foeminino, et adform. ו masculino. Sic וַיִּחַמְּנָה Genes. 30, 38. *et incalescebant* calore scil. libidinis vterque sexus: יַעֲמֹרְנָה Dan. 8, 22. *stabunt*, quod tam regna quam gentem designare potest: וַיִּשְׁרְנָה 1 Sam. 6, 12. *et recta iuerunt*, in quibus י notat masculinum, terminatio foemininum. Masora has dictiones ad l. c. Gen. vocat אנדרוגיניוס *androgynas*. Quanquam et istud י praeformativum possit esse ex *νωωνία* linguae Chaldaicae: sicuti etiam in forma illa monastica Ez. 8, 16. מִשְׁתַּחֲוִיתֶם *incuruantes vos estis* potius malim *Syneresin Chaldaeo-Syram*,

vt sit contracta ex מִשְׁתַּחֲוִים אֲתָם coll. *Luc. Chald. p. 35. f.*), quam aliorum *mixturem Participii et Praeteriti*.

1) Cur vero non simpliciter est Hithp. verbi אָהַר *desiderauit*, vid. Deut. 5, 18. Prouerb. 21, 26. coll. c. 24, 1. etc. et sensus esset: *ardenter adpetatis vobis*, ihr sollt mit Ernst trachten die Gränze gegen Morgen zu erlangen. B.]

MEMBRUM IX.

DE VERBO IMPERFECTO.

§. 30.

Verba בְּלִתִּי שְׁלֵמִים *Imperfecta* dicuntur, quorum vna radicalis hic et illic vel *deficit* (per *Dagesch F.* tamen, si vocis ratio permittit, refarcita) vel *quiescit* (in *vocali longa* praecedentis literae) vnde diuiduntur in דִּפְתָּרִים DEFECTIVA et נֶהֱיִים QUIESCENTIA. ¹ Illorum species duae sunt: *Defectiua prima* ², פִּנְּ, et *secunda radicali*, (a forma defectiua) alias (a litera gemina) כְּפֹלִים Geminantia v. f. *secundam* ³; horum quatuor: Quiescentia פִּי,

4 Quas adpellationes technicas peperit antiquatum illud Paradigma פֿעַל, ita vt פֿ primam radicalem, ע secundam, ל tertiam 5 concise designet. 6 De singulis iam singulatim.

1) De hoc discrimine etiam agit Elias Leuita in suo ספר הבכור *Orat. 2. Element. 6 §. 6. fol. 59. b.* כשיבא דגש במקום האות החסרה או נקראה המלה ההיא מהחסרים וכשתבא אחת מהנועות הגדולות במקומה נקראה המלה ההיא מן הנחיים i. e. *Quod si venerit Dagesch in locum literae deficientis, tunc vocatur dictio illa ex DEFECTIVIS; sin autem venerit una ex vocalibus magnis loco eius, vocatur dictio illa ex QUIESCENTIBVS.* [Haec descriptio non sufficiens est, non enim ubiuis in locum literae deficientis venit aut venire potest Dag. v. c. in אָשַׁח *adpropinquare* ex נָגַשׁ etc. nec in verbis עָצָה v. c. in אֶסְבֵּב *circumdabo* ex סָבַב etc. Sic etiam non semper vocalis longa in quiescentibus adest v. c. לִכְרֹם *ite*, ex יִלְחָק *spreuit* ex בָּוּ, גִּלְתָּה *migravit* 3. foem. etc. Hinc potius mihi dicuntur *defectiua*, in quibus litera aliqua mobilis in coniugando quandoque deest; *quiescentia* autem, quae ob literam quiescibilem ab ordinaria forma recedunt. Verba autem Eliae tantum de verbis פֿ"י verba פֿ"ן imitantibus v. c. יָצַב etc. agunt, de quibus infra §. 33. obs. 3. et quae a grammaticis ob illam adductam regulam, dicuntur deficientia פֿ"י. Caeterum Elias praeter defectiua et quiescentia aliam adhuc verborum imperfectorum nominat speciem, scil. פֿפּוּלִים *geminantia*, *Orat. 1. Element. 1. §. 3. conf.*

Elem. 3. §. 3. vbi verbum perfectum ita describit ודע כי כל פעל הנקרא מגזרת השלמים הוא אשר אין בו אחת מאותיות אה"וי וגם אין בו נון בראש וגם אין בו שתי אותיות אחרונות דומות כי או לא תחסר אחת מג' אותיות השרשיות לעולם לכך *Scias quod omne verbum quod dicitur, ex classe perfectorum illud sit, in quo nulla ex literis אה"וי, nec נ ab initio, nec duae literae ultimae similes, tunc enim nulla ex tribus literis radicalibus unquam deficit, hinc dicitur perfectum.* Cum tamen geminantia etiam literam aliquam mobilem abiiciant, recte sub nomine *defectiuorum* comprehendi possunt. B.]

2) Verba כ"נ describit *l. c. Orat. 1. Elem. 3. §. 3. fol. 14. b.* ita: פעל שיש בו נון בראש ההוא נקרא מגזרת החסרים כי תחסר הנון בצווים ובעתידים *i. e. Verbum, quod habet Nun ab initio, illud dicitur de ordine DEFECTIVORVM: nam deficit Nun in Imperatiuis et Futuris, et venit Dagesch pro defectu Nun.* [Priora quidem sunt verba Eliae, sed sequentia inde a vocibus וכו' כי תחסר וכו' apud Eliam non inueni, nec unquam ab illo profecta esse possunt, quippe qui contrarium adferit *Orat. 2. Elem. 5. §. 1.* non modo de Praeterito, Participio et Infinitiuo Kal adserens quod verbum כ"נ sit perfectum, sed etiam addens וכן et ita Imperatiuus ut plurimum est perfectus. B.]

3) Gemin. ע' *l. c. Or. 2. elem. 11. §. 1. fol. 81. b. coll. Or. 1. elem 3. §. 5. etc.* אשר שתי האותיות האחרונות *i. e. In quibus duae literae posteriores sunt similes.*

4) De *quiescentibus* Elias inquit: *Or. 1. elem 3. §. 3.*
 שיש בו אחת מאותיות אהוי ההוא נקרא מגורת
 i. e. *Verbum, in quo est una ex literis EHEVI,*
illud dicitur ex ordine QUIESCENTIVM.

5) Atque ita idem ille l. c. §. 1. וכבר הסכימו
 המדקדקים לשקול כל שורש על משקל פעל וקראו
 לאות ראשון של כל שורש כ"א ולשנית ע"ן ולשלישית
 ל"מ וכל שורש שתחסר או תנוח בו אחת משלוש
 אותיותיו חרשיות קראו לו חסירי כ"א או נחי כ"א
 i. e. *Iampridem in eo conuenerunt*
Grammatici, ut ponderent quamlibet radicem ad ana-
logiam verbi פעל, ac primam cuiuslibet radicis lite-
ram vocent PE, secundam AJIN, et tertiam LAMED.
Omnis autem Radix, in qua DEFICIT aut QVIE-
SCIT una ex tribus literis radicalibus, vocatur
DEFICIENS PE, aut QUIESCENS PE, vel AJIN,
vel LAMED.

6) Quanquam antiquam, quam in thesi indicaui-
 mus, distinctionem atque ordinem verborum Imper-
 fectorum iam non turbare animus est, nihilofecius is
 tam in docendo quam discendo non sine grata faci-
 litate tenetur ordo, vt non solum ex praescripto re-
 gulae vniuersalis de methodo, faciliora praemittantur
 difficilioribus, verum etiam coniungantur, quae in-
 ter se magnam habent harmoniam. Proinde Verba
 כ"א statim excipiant כ"י, illa sequantur ל"ה et ל"א, quae
 interiecto breui temporis interuallo, et instituta fi-
 deli repetitione, si satis familiaria esse (vti hac via
 non possunt non esse) cognoueris, vltimo accedant
 duae difficiliores species, np. *Geminantia* ע, et *Quie-*
scientia ע"י, quae tamen monstrata vtriusque conue-
 nientia, et in illa Coniugationum serie, quam in ad-

iectis tabellis proposuimus, euadent facilia. Praefertim etiam, si in *Analysi* ad eiusmodi Anomalon delatus, non ante ulterius proueharis, quam totam illius anomalam paucissimis percurrentem dederis, quo ipso sane tirones simul redduntur alacriores, et magis magisque in iis firmitiores, usque dum acquisito feliciter fine cesset actio.

In antecessum autem in genere notandum, quod *Verba Imperfecta nec semper, nec ubique anomala sint, adeoque saepius sectentur analogiam Perfectorum*, quemadmodum ad finem singulorum in specie monebitur.

§. 31. PE NVN, vt שׁוּן accessit, AB-
IICIUNT ך tum interdum Initiale in forma constructa Infinit. et Imper. Kal, tum Medium schuandum, ob accessum nempe Praeformatiuarum, et per Dagesch F. compensant, vel potius per euphoniam mutant in similem sequentem; ceu quoque fit in lingua graeca et latina, vt ἐλλείπω pro ἐνλείπω, ἐμμείνω pro ἐνμείνω, immineo pro innimneo, illino pro inlino etc.

Verba ך aliquando pro (i) vel () sub litera secunda rad. amant (). Hinc resultat *Forma*:

Notae

DEF

PIE.

Studiofere.

acce

ad p. 294.

INFINIT. Formae.	נִגַּחַשׁ שׁ vel שׁ a (גִּחַשׁ) c גִּחַשׁ
PRAETERITA.	M. S. 3. נִגַּחַשׁ 2. נִגַּחַ 1. נִגַּחַ Pl. 3. נִגַּחַ 2. נִגַּחַ 1. נִגַּחַ
IMPERAT.	נִגַּחַשׁ vel שׁ S. d גִּחַשׁ Pl. גִּחַשׁ S. 1. נִגַּחַ

Notae ad Paradigma.

- a) Sic בִּשְׂוֹא Pf. 89, 10. *elevando*: et ex forma cum (...) cum ׀ mobili שִׂנְאָה Gen. 44, 1. etc. et cum ׀ quiescente לִשְׂנֹאָה Gen. 36, 7. etc. *ferre*.
- b) Quod (...) est ex בָּנִשׁ, hinc a הֵן est cum הֵה parag. הִתְּנָה Pf. 8, 2. *dare*, quam Infinitivi formam, ut plane singularem et anomalicam ponunt, eo quod soli tribuant Imperatiuo. Similes ei vid. in Verbis מִי.
- c) Num. 8, 19. Iud. 20, 23. Ier. 20, 21. etc. *accedere*. Quod immediate venit ex שָׂא terminatione הֵה ei subnexa, et (...) conformato טֹוּ (...). Vnde iam adparet usus illius Terminationis tam in Infinitivo Perfecto quam potissimum in מִי et מִי, praecipue hic cum Prae-l. Adfixis. *Pro duplici vero (...) alternat ob Gutturalem duplex (...) coll. p. 176. fin. ut: לִגְעַת 2 Sam. 14, 10. coll. Ez. 17, 10. attingere: לִפְחַת Ez. 22, 20. ad sufflandum: לִטַּעַת Eccl. 3, 2. ad plantandum: alias regulariter.*
- d) In Imperat. בָּנִשׁ Ruth. 2, 14. *accede* F. בָּנִשׁ Ios. 3, 9. 1 Sam. 14, 38. etc. *accedite?*
- e) בָּנִשׁ 2 Sam. 1, 15. *accede*: בָּנִשׁ Pf. 144, 5. Iob 1, 11. c. 2, 5. *tange*: שָׁל Ex. 3, 5. Ios. 5, 15. *extrahe*.
- f) בָּנִשׁ - בָּנִשׁ Gen. 19, 9. *secede*, et cum הֵה parag. בָּנִשׁ - בָּנִשׁ Gen. 27, 21. 26. *accede quaeso*; sic בָּנִשׁ Gen. 45, 4. *accedite*; הֵן 2 Reg. 4, 42. 43. *da*, et לִי Gen. 14, 21. *da mihi*.
- g) In Fut. בָּנִשׁ Ies. 65, 5. *accedas*: בָּנִשׁ Ex. 24, 14. Leu. 21, 21. 23. *accedet*, coll. Gen. 18, 24. c. 33, 7. etc. Sic בָּנִשׁ Gen. 31, 40. *et fugit*: בָּנִשׁ Nah. 3, 7. *fugiat*, coll. Pf. 68, 13. a בָּנִשׁ est הֵן Gen. 12, 7. etc. *dabo*:

dabo: דָּתַן *dabis* Deut. 15, 10. etc. etc. sed אֶתְּן est
Iud. 16, 5. נָתַן *dabimus*.

h) *Niph* נִפְשׁ Gen. 33, 7., etc. *adductus est*, *accessit*,
etc. Part. הִקְפִּישׁ Ex. 19, 22. *accedentes*.

i) *Hiph*. הִקְפִּישׁ Ex. 21, 6. bis. *et accedere faciet eum*,
הִקְפִּישׁ Gen. 27, 25. 1 Sam. 14, 18. c. 23, 9. *accedere*
fac: *admoue*: יָגִישׁ Iob. 40, 19. *admoueabit*: וְיָגִישׁ
Mal. 2, 12. *et offerentem* etc.

k) *Hüph*. הִקְפִּישׁ 2 Sam. 3, 34. *admoti fuerunt*: מִקְפִּישׁ
Mal. 1, 11. *oblatum*.

Obs. 1. Verbum נָתַן etiam hoc modo
ultimum נֵאֱנִי *ante aliud*, vel תִּבְחֵי *vt*:
1 Chr. 29, 14. etc. *dedimus*: נָתַתָּה Iud. 15, 18.
et cum הֵאֱנִי parag. Gen. 3, 12. c. 15, 3. *dedisti*
etc. et semel cum *Aphaeresi* ex forma *Infi-*
nitivi תִּתֵּן: תִּתֵּנָה 2 Sam. 22, 41. *dedisti*. *Infin.*
תִּתֵּן Gen. 4, 12. etc. *dare*, pro תִּתֵּן, vnde
forma cum *adfixis* v. gr. תִּתֵּנִי Gen. 29, 19.
etc. *dare me*, pro תִּתֵּנִי, ex תִּתֵּנִי coll. reg. I.
et VI. 11. vid. etiam p. 295. not. c) et cum ׀
paragog. לְתִתֵּן 1 Reg. 6, 19. *ad dandum*.

* Eodem modo alia quoque verba in נֵאֱנִי terminantia,
illud נֵאֱנִי ante נֵאֱנִי adformatium abiiciunt, sic הִתְנַחֲמוּ
Genes. 4, 23. *auribus percipite*, pro הִתְנַחֲמוּ; sic
הִשְׁכְּחוּ Ez. 17, 23. pro הִשְׁכְּחוּ *habitabunt*; sic
הִתְמַחֲמוּ Ies. 60, 4. *gestabuntur*, (coll. Ies. 66, 12. vbi
כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאִמֶּן אֶת-הַיּוֹנֵק et Deut. 11, 12. הַתְּשִׁיחַ
sicuti

sicuti portare solet nutritius fugientem) pro
 הַמְנִיחָה, Dag. F. libere eiecto eiusque compen-
 satione neglecta; sic הַמְנִיחָה Ruth. 1, 13. *morabimini*
 pro הַמְנִיחָה. B.

2. Verba פָּנִי *imitatur* לָקַח *cepit*, *sumsit*
 (extra *Niphal*) vt: ex forma *Infinitiui* לָקַח
 1. לָקַח *coll. Tab. Parad. est Praeter.* לָקַח Ez.
 17, 5. et cum Adf. לָקַח Hos. 11, 3. *accipit*
eos, pro לָקַח. Altera *Infinitiui* forma
 est קָח Jerem. 5. 3. etc. et tono ad vltimam
 migrante קָח 2 Reg. 12, 9. *sumere. Imper.*
 לָקַח Gen. 6, 21. etc. etc. *sume*, et cum הַ pa-
 ragog. קָח c. 15, 9. *Fut.* לָקַח c. 14, 23. etc.
sumam: לָקַח Gen. 7, 2. etc. *accipies etc.*
Fut. Hüph. יָקַח Genes. 17, 4. etc. *sumatur*:
 וְיָקַח c. 12, 15. *et accepta fuit.* „Ex ista au-
 „tem *imitatione* nonnulli non ab re autu-
 „mant, fuisse olim vsitatam Radicem לָקַח,
 „ita vt לָ atque נָ ceu literae eiusdem or-
 „gani *alternarint.* „ Par ratio videtur in
 נָתַע Iob. 4, 10. *commoluntur*, ex *Niphal*
 rad. לָתַע.

* ANALOGIAM feruant, cum primis (α) quae
 mediam habent *Gutturalem* (ob defectum hic
 Compensationis per Dagesch) atque נ (extra *Ni-*
 T 5 *phal,*

phal, ob ingrata collisionem duplicis נ, טו
 ננערהי Ps. 109, 23. *excussus sum*, excepto) vt:
 הנאה Ex. 20, 13. Deut. 5, 17. *adulteraberis*: יהח
 Ps. 38, 3 *et descendit* F. sed defectiue יהח Ier. 21,
 13. coll. Prou. 17, 10. *descendet*, forma sic confusa
 cum פל; הנחי Gen. 24, 48. *duxit me*. ינה
 Hab. 2, 5. *inhabitabit*: ינה Ex. 15, 2. *et habita-*
re faciam eum etc. Nonnulla etiam promiscue,
 vt: ינטור Ier. 3, 5. et יטור Ps. 103, 9. *reseruabit*,
 coll. Ier. 3, 12. ינש Deut. 15, 2. *exiget*, et הנש
 Ies. 58, 3. *exigetis*. הנק Iud. 20, 31. *auulsi sunt*,
 et הנק Ios. 8, 6. vsque *auellere nos* f. *donec auel-*
lamus. Sic in נר *disputit*, et נר *custodiuit*, plus
 tamen defectiue: et נר *perforauit*. נר in Hiph.
 הנר *absoluit*, Ies. 33, 1.

β) *Infinitiuus ut plurimum*, vt: לנע Gen. 20,
 6. etc. *attingere*: נש Gen. 4, 14. Ies. 1, 14. et
 נש Ier. 10, 5. Hos. 1, 6. *ferre, ferendo*: נתן Num.
 20, 21. coll. Gen. 38, 9. et נתן Gen. 41, 43. Deut.
 15, 10. etc. *dare, dando*: לקו Ier. 32, 14. etc. *su-*
mere: Ita Imperatiuus communissime לקו Exod.
 29, 1. Ez. 37, 16. Prou. 20, 16. *sume*. etc. etc. *Plures*
enim Defectiui, quam qui sub regula adducti sunt,
 non occurrent.

§. 32. GEMINANTIA AJIN f.
 SECUNDAM (p. 290.) vt: סבב *circum-*
dedit

I. *In Coniugationibus Levibus* (p. 258.)
Secundam Radicalem ubiuis, nisi in Partici-
 piis

piis Kal abiiciunt, et, vocali eius primam occupante, tertiae radicali (in incremento) Dagesch F. (in compensationem vi reg. V. II.) imprimunt. coll. p. 303.

II. Litera PRAEFORMATIVA sustinetur per (ֿ) in Fut. Kal, Inf. Praet. et Part. Niphal. Inf. Imper. et Fut. Hiphil; per (ֿֿ) in Praet. et Part. et altera forma Inf. Hiphil; per (ֿֿֿ) in toto Hophal.

III. Pro (ֿֿֿ) sub Ultima radicali analogice exprimendo, nempe ante Adformativas נ et ת Praeteritorum adsumitur (י), ante Adform. Imp. et Fut. נָה (ֿֿֿ) cum י quiescente, vt: pro סִבַּת est סִבּוֹת: pro הִסִּבַּת est הִסִּבּוֹת, de (ֿֿֿ) sub ה in (ֿֿֿֿ) vid. Reg. II. coll. cum VI. III. de (ֿֿֿֿ) sub ס resoluto in (ֿֿֿֿֿ) seqq. Dagesch vid. Reg. IV. IV. pro סִבַּנָּה est סִבִּינָּה, תִּסִּבִּינָּה etc. de (ֿֿֿֿֿ) in (ֿֿֿֿֿֿ) seq. Dagesch vid. Reg. cit. IV. IV. Excepto תִּמָּקְנָה tabescent Zach. 14, 12.

IV. In Coniugationibus Grauib. (p. 258.) sunt perfecta, et quoad flexionem regularia, tantummodo pro Dagesch Characteristico plerumque adsciscunt (י), quemadmodum quae-

quaedam *Perfecta* coll. p. 278. (ג), vt: pro סִבֵּב est סוֹבֵב etc. vel pro illo *primam repetunt*, vt: קָלַקַּל Ez. 21, 26. Eccl. 10, 10. *laevigavit*: וְגִלְגֵּלְתִּיךָ Jer. 51, 25. *et deuoluam te*: סִלְסִלָּה Prou. 26, 21. *ad accendendum*: לְחַרְחֹר Prou. 4, 8. *extolle eam*: מִצְפִּיצָה Ies. 10, 14. *piapiens* coll. c. 8, 19. c. 38, 14. c. 29, 4. וְכָלְכָלוּ 1 Reg. 20, 27. *et omnes summam congregati sunt*, nemine sc. excepto. הִתְגַּלְגְּלוּ Iob. 30, 14. *prouoluerunt se*; הִתְקַלְקְלוּ Ier. 4, 24. *leviter* 1. *instar rei levis se mouerunt*: וַיִּתְמַרְמֹר Dan. 8, 7. et c. 11, 11. *et exacerbauit se*: יִשְׁתַּקְשְׁקֹן Nah. 2, 4. *discursitant*, vel *allidunt se discurrendo*, vt *crura solent*, vnde etiam ad שׁוֹק refferri potest; הִתְמַהֲמָה Ex. 12, 39. *cunctari*.

Has regulas plenius vt cognoscat Philibraeus, neque ob non leuem Punctorum turbationem turbetur, omnem anomalam secundum primas formas instar perpetuae cynosurae in tabella sistimus, vbi videbit vulgarem Coniug. ordinem nonnihil transpositum (quo quidem, si velimus ἀκριβολογεῖν, locandae essent) eo quod tam quoad formationem, quam flexionem conueniunt.

Notae

GEMI

HIPH

g הֶסֶב

g הֶסֶבֶר

הֶסֶבֶר

הֶסֶבֶר

הֶסֶבֶר

הֶסֶבֶר - תו

הֶסֶבֶר

הֶסֶבֶר

הֶסֶבֶר

הֶסֶבֶר

הֶסֶבֶר

הֶסֶבֶר

הֶסֶבֶר

הֶסֶבֶר

794 T

JAY FRANKLIN

511

055

noted. In 1902

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

100

1871

1950

1841

235

1875

COPIED

10111

Notae ad Tabulam.

- a) Formae סב sunt: לרר Ies. 45, 1. *ad sternendum*: כשך Ier. 5, 26. *secundum tendere*, et כשך Esth. 2, 1. *secundum sedari*: רע Prou. 11, 15. *frangendo*. לברם Eccl. 3, 18. *seligendus est eis*, (ַ) sub ב pro (ַ) ob exclusum Dagesch vi reg. V. 1. at Eccl. 9, 1. לבור pro ו alternante ו, vti etiam לחול Iud. 21, 21. *ad saltandum*: לעות Ies. 50, 4. *tempestiue loqui*: בחוקו Prouerb. 8, 29. *cum statueret, describeret*. coll. not. c).
- b) *Tertia Praeteriti Sing. et Plur. etiam habet Cholem*, vt: לא Pf. 22, 9. *voluit* (i. e. res suas commisit Deo. Hinc graecum ἐζηγγητικὸν, πέποιθεν *confidit* Matth. 27, 43. et LXX. senum ἡλπεσεν.) ורבו Gen. 49, 23. *et iaculati sunt*. [f. *multiplicarunt* sc. sagittas coll. Pf. 18, 15. B.] רמה Iob. 24, 24. *attollunt se*; [et semel (ַ) רמה Leu. 25, 47. *et attenuatus fuerit*, ex מבך. B.]
- c) Pro (ו) etiam alternat (ו). Hinc et in *Fut.* ישרר Pf. 91, 6. *vastabit*: ירון Prou. 29, 6. *cantabit*: et alternans (ַ) וירם Exod. 16, 20. *et vermificauit*; וחרץ Eccl. 12, 6. *et conteretur*: et Ies. 42, 4. וחרץ *confringet*: ויגרר hinc cum adf. ויגרר Gen. 49, 19. Hab. 3, 16. *depopulabitur eum*. et ויגרר eod. l. Gen. [ימיה Leu. 25, 25. 35. 39. *cum attenuatus fuerit*. B.] Formam cum (ַ) habes in his לא Pf. 119, 23. *de-volve*, alias (ו): לא Num. 22, 6. *maledic mihi*. קבה - לי v. u. *maledicito*, (ַ) prius pro (ַ) ob exclusum Dagesch. Quae forma cum (ַ) obtinet pariter in *Particip. pl.* וחרים 1 Sam. 2, 4. Ier. 46, 5. *fracti*.

d) VI-

- d) *Ultima Zerata* est in his: המס 2 Sam. 17, 10. coll. Pf. 68, 3. *liquecendo*: החל Ez. 20, 9. 14. 22. *profanari*; Sed *Patachata* in להחלו Leu. 21, 4. *ad profanandum se*. Sic in *Fut.* החל Leu. 21, 9. *prostituetur* F. (..) penult. ob exclusum Dagesch coll. reg. V. 1. Cum והביו Ies. 24, 3 *et diripiendo*: רבוק ibid. *exhauriendo*.
- e) 1. *Tertia Praet.* S. et Pl. etiam habet *Cholem*, vt: ונגלו Ies. 34, 4. *et conuoluentur*: נגור Nah. 1, 12. *tonsi fuerunt*: ונקטו Ez. 6, 9. *et succidentur*: quod alii referunt ad rad. קוט coll. pag. 136. γ) *vertentes, fastidient*: ונבוז Am. 3, 11. *et diripientur*. 2. Terminale () occurrit in his: נמס Ez. 21, 12. Pf. 22, 15. *liquefactum est*, et vt *Particip.* 1 Sam. 15, 9. נקל 2 Reg. 20, 10. Ies. 49, 6. *vile, leue est. Foemin.* נקבה Ez. 26, 2. *conuersa est*. 3. Formam *retracti* (:) pro (..) seq. Dagesch monstrant haec: ונקבה Ez. 41, 7. *et circumgyrabatur, vertebat se*: ונקבה Ies. 19, 3. *et euacuabitur*: נקטה Iob. 10, 1. *taedio adfcitur*, coll. p. 188. Sic ונבלה Gen. 11, 7. *et confusa sit*, vel iuxta alios ex 1. pl. fut. Kal, cum ה parag. pro ונבלה *et confundemus*.
- f) ונקרה Ies. 52, 11. *purgate vos*; sed ונקרה Num. 17, 10. *efferte vos*. Hinc et in *Futuro* verborum ונקרה et ונקרה promiscue est (..) et (..). Et semel pro (..) est alternans (..) in ונקרה Ez. 24, 11. *consumatur*, coll. p. 173. (3).
- g) ונקרה 2 Reg. 34, 7. *ad comminuendum*. Praet. ונקרה 2 Reg. 23, 15. *comminuit*: ונקרה Ies. 8, 23. *vili-pendit*: ונקרה Ies. 18, 5. *amputauit*: ונקרה 1 Sam. 5, 9. 10. *circumduxerunt*: ונקרה 2 Sam. 20, 18. *absoluerunt*: ונקרה Ierem. 10, v. 25. *deuastarunt*.
- Parti-

Particip. מַצֵּל Ezech. 31, v. 3. *umbram faciens, umbrosa.*

Quaedam 1) secundam *compensant* prorsus ad indolem *Defectiuorum* פִּנ, quod ordinarie fit in *Chaldaismo*, vt: וַאֲקַר Gen. 24, 48. *et verticem inclinaui*: וַיִּקַּר vers. 26. Exod. 12, 27. *et inclinauit verticem*: וַתִּקַּר Id. F. 1 Reg. 1, 16. 31. וַיִּקְרוּ Genes. 43, 28. *et inclinarunt verticem*: יָתָם Ezech. 17, 12. *consumetur*, וַיִּאָדָם Iob. 31, 34. *et silui*: וַיִּדָּם Leu. 10, 3. Am. 5, 13. Ios. 10, 13. *et siluit, quieuit*, coll. 'Thr. 3, 28. Ps. 30, 13. 'Thr. 2, 18. Ier. 48, 2. hinc יִדְמוּ Ex. 15, 16. 'Thr. 2, 10. Iob. 29, 21. Ps. 31, 18. *conticescent*: וַנִּדְמָה Ier. 8, 14. *et filebimus*: וַאֲפֹת Deut. 9, 21. *et contudi*: וַאֲקַב Num. 23, 8. *exsecrabor*. coll. Iob. 5, 3. וַיִּשָּׂא Ies. 42, 14. *desolabo*, וַיִּשָּׂא 1 Reg. 9, 8. etc. *obstupescet*, וַיִּגַּר Leu. 11, 7. *ruminabit*: וַתִּצְלֶנָּה 2 Reg. 21, 12. Ier. 19, 3. *tinnient*, pro וַתִּצְלֶנָּה, ad formam in *Hiph.* וַתִּצְלֶנָּה 1 Sam. 3, 11. *tinnient*. In *Niph.* Dagesch ante indageschabilem compensato; vel minus: וַתִּחַנֶּנִּי Ier. 22, 23. *gratiosa eris*, [potius, *supplicabis pro gratia impetranda*,
quo

quo sensu saepius in Hithp. occurrit v. c. 2 Reg. 1, 13. etc. B.] symbolo innuente duplicem formam: נִחַנָּה, et cum ם paragog. הִנְחַמִּים : נִחַנְּתִי Mal. 3, 9. *maledicti*: נִחַנְּתִי Ies. 57, 5. *incalescentes*; נָחַח Mal. 2, 5. coll. 2 Sam. 22, 35. *contritus fuit*, in Foem. Ps. 18, 35. in 3. pl. Ps. 38, 3. נָחַר Ps. 69, 4. *adustum, exsiccatum est*, et in 3. pl. Cant. 1, 6. et Ps. 102, 4. sed Ier. 6, 29. נָחַר *exardescit*: נָחַל Ez. 22, 16. *profanatum est*: וְנִחַלְתְּ Ez. 22, 16. *prostituta es*: et in 3. pl. c. 7, 24. In Hiph. וַיִּסֶּב Exodus. 13, 18. Ios. 6, 11. 2 Sam. 20, 12. et *circumduxit, auertit se*. וַיִּסֶּבוּ Iudic. 18, 23. 1 Sam. 5, 8. et *circumducebant*. תָּתַם Iob. 22, 3. *integras facis*. וַיִּתֵּם 2 Reg. 22, 4. *ut absoluat*. [יָחַל Num. 30, 3. *profanabit*, compensatione in lit. gutt. neglecta. B.] תָּמַר Ex. 23, 21. *exacerbes*. יִשִּׁים Ier. 49, 20. *desolaturus sit*. וַנִּשִּׁים Num. 21, 30. et *desolauimus*. וַיִּכְתּוּ Deut. 1, 44. coll. Num. 14, 45. et *contriuerunt*. In Hoph. יִכַּח Ies. 24, 12. *conteretur*. יִכְתּוּ Ier. 46, 5. Mich. 1, 7. Iob. 4, 20. *contundentur*. וַהֲמִכּוּ Iob. 24, 24. pro *et atteruntur*. הִשְׁמָה Leu. 26, 34. 35. *deso-*

desolari. יִשָּׁר Hof. 10, 14. *vastabitur*; In *Hithp.* תִּתְּבֵר 2 Sam. 22, 27. *purum te exhibes*, Dagesch ex ב excidente, pro תִּתְּבֵר, vti תִּתְּפֵל ibid. vtrumque ad tenorem Coniug. Chald. *Ittaphal*, quamuis in vltimo *Metathesis* insinuet locus parall. Ps. 18, 27. vbi תִּתְּפֵל. 2) Imitantur *Quiescentia* לֵה, vt: חֲנוּת Ps. 77, 10. *gratiam facere*: שָׁמוֹת Ez. 36, 3. *desolare*: חֲלוּתִי Ps. 77, 11. *infirmari meum*, vel substantiue *infirmatio mea*, cum accentu retracto vid. p. 82. 1. de imitatione verborum עו conf. pag. 308. 3) Pro littera *Geminanda* eligunt א, vel a) *pro tertia*, vt: בָּזְאוּ Ies. 18, 2. 7. pro בָּזְזוּ Num. 31, 32. 53. etc. *diripuerunt*, id quod Talmudicis vsitatum, vt *Geminans* ע mutant in לֵה, vid. Car. Schaaf *Op. Aram. lib. 1. p. 130. init.* Ebraei autem saepius in לֵה, vt: pro שָׁסס etiam formant שָׁסֶר *diripuit*: pro זָכַר etiam זָכֶר *purus fuit*: pro חָרַר etiam חָרֶר *exarsit*; חָלַל et חָלָה *attollere, eleuari, haurire*: pro קָצַץ etiam קָצֶה *amputare, praecidere*. שָׁחַח et שָׁחֶה *incuruauit se*; Plura videfis in Hilleri *Onom. S. p. 99. seq.* At-

V

que

que exinde oritur illorum *Imitatio* praecedens; vel b) *pro media*, ut ita e verbo Defectiuo fiat Perfectum, quod apud Syros maxime vsu venit in *Part. Benoni*, et *Chaldaeos* in *Quiescentibus* ע, ut: וַיִּמָּאֵס Iob. 7, 5. et *dissoluta*, *liquefacta est*, pro וַיִּמָּס. Sic in plur. יִמָּאֵסוּ Pf. 58, 8. *liquefcent*; צִלְלִים Iob. 40, 21. 22. *umbrosa*, *umbrosae arbores*, pro צִלְלִים. Plura in Ebraismo vestigia huius & medii ex *Geminantibus* ע legi merentur apud Danzium in *Interpr.* p. 138. sq. ¹

1) Ex supra p. 303. sq. dictis patet, haec Defectiva varie defectum compensare, itaque facile formam modo huius, modo illius generis incurrere. Nam (α) ex נָאָר *exsecrari* fit (dento נ et compensando geminatione vltimae) נָאָר *maledicere*, quae bene congruunt. Sic ex נָקַב *figere*, *perforare*, fit נָקַב *maledicere*, quae significatio et illi tribuitur in Lex. Unde hoc? nisi ex hoc principio. Propria enim significatio illius est, quam adposuimus, deinde transferatur ad alia, nempe: *figere aliquid vel aliquem nomine, maledictis, exsecrationibus*: amicum ergo inter illa coniugium: ex נָצַל fit נָצַל *tinnire*. ex נָזַל fit נָזַל et נָזַל *fluere*, *vilem esse*, homo enim *vilis*, *levis et prodigus*, *helluo* נָזַל est velut aqua leniter aut rapide *profluens*, et varia *proluens*, vel haec et illa *perfluens* coll. Gen. 49, 4. Et hinc illa permutatio Formae cum Verbis נָזַל supra p. 303. adducta; et versa

versa vice, hinc נוֹלַר Ies. 63, 19 c. 64, 2. *diffluunt*; conf. p. 302. not. e. Atque ita (β) in כִּי, ex יָוֵם fit יָמָם *cogitare*, ex יָרַק fit רָקַק *spuere*, ex יָחַם fit חָמָם *incallescere*, ex יָצוּ (vnde est vnicum Particip. Niph. נוֹצֵו Ies. 33, 19. *robore praeditus*, quod quidem Rafchi, Abarbanel, L'Empereur *ad M. K. Gramm.* p. 84. et Lud. de Dieu *ad h. l.* reducere malunt ad טֹוֹ לוֹצֵו Ps. 144, 1. *barbarus*, permutato נ cum ל, idque fateor, cum aliqua specie verisimilitudinis, nisi praeter illam permutationem literarum, simul statuenda foret permutatio vocalium (..) cum (ַ) quod durum; potius idem illud (ַ) arguit et confirmat formam Partic. Niphal, adeoque diuersam ab ista radicem.) fit עָוֹ *robustum esse*, ex יָשַׁם fit שָׁמָם *desolari*. (γ) In Verbis עָרַ, נַ per ר in medio compensato, et versa vice, hinc נָמַל et מָוֹל *circumcidere*. נָסַג et הָוֹם *retrocedere*. נָהַם et גָּוֹל *fremere*. נָפַח et פָּרַץ *fluere*. נָפַץ et פָּרַץ *dispergere*. (δ) In Verbis לָהּ, הּ quiescente cum י vel ר permutato, vt עָטָה et יָצַט *amiciuit*; בָּוֹה et בָּוֹה *contemnere*; חָלָה et חָוֹל *dolere, aegrum esse animo aut corpore*. Sic porro ex סוֹךְ *ungere et miscere* fit סָכַךְ *tessere, obducere, et* נָסַךְ *fundere, inungere, obducere*, et alternante שׁ pro ס *sepire*, quae quatuor commodè ad vnum thema conueniunt, posito illius generali conceptu et significatione. סוֹךְ namque significat *tectionem, obductionem*, quae inter alia etiam fit *oleo, unguento*, hinc est, *inungere*, et ad hunc finem requiritur *effusio*, quumque ea ex variis speciebus confici et misceri soleant, hinc etiam est *miscere*. Porro *tectio* etiam fit *sepi*, vel *vepri*, hinc est *sepire*. Vnde deriuatum שׁוֹכָה *ramus*, eo quod rami trun-

cum arboris *tegunt et protegunt* et ad *sepimenta* adhibentur. Sic *אָסִיף* quod ad *סִיף* *unxit* in Lexico refertur, habet significationem *a tegendo*, significatque *Lecythum*, siue vas, quo oleum s. vnguentum tegitur. Ita a *צָרַר* *arctare* fit *צָרַר* *ligare*, *hostiliter premere*, et *נָצַר* *custodire*, et *יָצַר* *fingere*, *arctari*, quae apte conspirant: *נָרַח*, *דָּרַח* et *דָּרַח* *dispulit*, *impulit*, *שָׂרַר* et *שָׂרַר* et *שָׂרַר* *principatum tenuit*, etc. Atque ita *Geminantia* ע' et ע" non solum inter se, quum parum differentis sint formae, sed quoque cum כ" et כ" facile possunt confundi, eaque propter Lexicographi in eorundem formis, ac deriuatiuis saepe fluctuant, vtrum huc, an illuc referri debeant? Exempla illius confusionis passim occurrunt, vt in *הָמָם*, quod in 1. pl. habet *הָמָם* Num. 17, vlt. Ps. 64, 7. Ier. 44, 18. Thr. 3, 22. *perfecimus*, *consumimur*, pro *הָמָם*. Vicissim in *שָׂחַר* Ps. 49, 15. 73, 9. pro *שָׂחַר* *locantur*, *ponunt*. it. in *נָעוּר* Zach 2, 17. *excitatus fuit*. pro *נָעוּר*. Et in *יְגִדְדֵהוּ* Gen. 49, 19. Hab. 3, 16. *turmatim inuadet eum*, coll. p. 301. c). Sic ע" confundit formam cum כ" et vicissim, vt *צָרַק* et *יָצַק*, hinc illud *צָרַקוּ* Ies. 26, 16. *ex coarctatione effundunt*, cum ך׃ parag. *יָצַק* Iud. 4, 21. 1 Sam. 14, 28. 31. *et delassatus est*, pro *יָצַק* Ies. 40, 28. Gen. 32, 7. Iud. 2, 15. Iob. 18, 7. *et angustia erat*, pro *יָצַק*. Item ע" cum ל" alternante simul & pro ה'. 1 Sam. 15, 19. coll. c. 14, 32. *et contendit*, *irruit*, pro *וְהָצִיט*. Sic *וְהָצִיט* Iob 31, 5. *et festinauit*. Et contra ל" cum ע" vel *geminantibus* ע' *הָשִׁיעַ* Ps. 39, 14. *respice* pro *הָשִׁיעַ*, vel per apoc. *הָשִׁיעַ* Imp. Hiph. coll. 6. 41. I. 2. *וְהָשִׁיקָהּ* Ps. 65, 10. *et irrigasti eam*, ex *שָׁקָה* fut. Piel. significatio enim

enim *adpetendi* vel *curfitandi* ex שקק vel שוק minus quadrat: וְעָרָה Ies. 32, 11. *et nuda te*, Imp. Kal cum ה paragog. vt indicat tonus in penult. quales adhuc tres imper. in eodem versu. Vnde non potest esse ad mentem Buxtorfii in *Lex.* per metathesin pro עָרָה; Sic הָעֵזֹר Hab. 3, 9. *nudabitur*, 3. foem. Fut. Niph. vtrique ex עֹר mutuata. Adde לְהִתְרוֹעֵץ Prou. 13, 24. *ad sociandum se*, ex רָעָה. Denique כִּי לֵה cum כִּי, רִיָּאֵל I Sam. 14, 24. *et adiurauit*, pro רִיָּאֵל per apocopen coll. 6. 41. (2). [vide quae dixi pag. 274. B.] et contra כִּי לֵה in הוֹסֵף Prou. 30, 6. *addas*, pro הוֹסֵף.

ANALOGIAM sectatur cum primis huiusmodi species, et quidem (α) in *Kal* praecipue praeter *Infinit. 3. pers. s. et. pl. Praet.* vt: סָבַב Ez. 42, 19. etc. *circumiuuit*: סָבְבוּ Ios. 6, 15. Eccles. 12, 5. etc. *circumiuerunt*: אָפְפוּ Ps. 40, 13. coll. Ps. 18, 5. *circumdederunt*. Sic מָרַר *mensus est*, צָרַר *ligauit*, *angustauit*, חָנַן *totondit* in *Infinit.* נָרַר *vagatus est*, חָנַן *gratiam fecit*, *misertus est*, in *Infin.* et semel in 3. Sing. Fut. יֶחֱנֵן Am. 5, 15. חָנַן *cogitavit*: בָּזַז *et praedatus est*, חָלַל *perforavit*, כָּלַל *perfecit*, לָקַק *lambit*, עָמַם *abscondit*, צָלַל *obumbratus fuit*, שָׁנַן *acuit*, שָׁמַם *desolauit*, *obstupuit*, עֲשִׂיָּה Ps. 6, 8.

31, 10. etc. *contabuit*, *depastus est*, coll. in plur. v. ii. Quaedam in eadem persona promiscue, vt: סָבַבְנִי Ps. 18, 6. 22, 13. 17. etc. et סָבַבְנִי Ps. 88, 18. et vtraque forma Ps. 118, 11. *circumdederunt me*: שָׁחֲחוּ Iob. 9, 13. et שָׁחֲחוּ Hab. 3, 6. Prou. 14, 19. *incuruant se*: יִשְׁחָלְלוּ Ier. 19, 6. *exhaurient*, et יִשְׁחָלְלוּ c. 38, 14. *eleuabantur*; sic וַמָּחֲתִי Zach. 8, 14. 15. et וַמָּחֲתִי Ps. 17, 3. *cogitavi*: בִּזְזֹנִי Deut. 2, 35. et בִּזְזֹנִי c. 3, 7. *praedati sumus*. Infin. לְסַבֵּב Num. 21, 4. *ad circumeundum*: et סָבַב Deut. 2, 3. *circuire*. (β) In *Piel*. סָבַב 2 Sam. 14, 20. *circumducere*, *conuertere*. Sic קָלַל et יָרָר *maledixit*, הִצִּיץ *iaculatus est*, קָצַץ *amputauit*, כָּתַת *contudit*, זָקַק *defecauit*, שָׁדַד *vastauit*, (excepto Hof. 10, 2. יִשְׁדָּד *vastabit*,) in *Piel* et *Püal*; et רָנַן *cantauit* simul in *Hiph.* et פָּלַל *iudicauit*, *orauit*, tam in *Piel*, quam *Niph.* et *Hithp.* חָתַת *fractus*, *conterritus est*, item לָקַק *lambit*, שָׁדַד *occavit*, מָלַל *locutus est*, עָנַן coll. Gen. 9, 14. *obnubilare*, מָדַד *mensus est*, et שָׁנַן *acuit*, in solo *Piel*, et primum semel in i. S. Praet. *Hiph.* יִרְקַק Ier. 49, 37. *praedatus est*, חָקַק *statuit*,

statuit, exsculpsit, et רַבַּךְ mollis fuit, in Püal; בִּירַר Purificare, et חָמַם incaluit, in Piel et Hithp. הָלַל in Piel, Püal et Hithp. in significatione laudandi, etc. sed in signif. insaniendi sequitur anomalias. [Ita הָלַל in Piel et Püal in signif. profanandi et confodiendi regulariter flectitur, sed in significato incipiendi anomalias sequitur. יָלַל eiulavit in Hiph. perpetuo coll. pag. 315. not. i). B.] שָׁמַם vastavit in Inf. et Part. Hiph. תָּמַם absolui, integrum esse, et עוֹלַל operari in solo Hithpael, itemque חָנַן in Hithp. et bis in Piel sunt Analoga et Perfecta.

§. 33. *Quiescentia PE IOD, vt יָלַד genuit, peperit.*

I. ABIICIUNT suum י in Infinitivo et Imperativo Kal.

* [Sub secunda litera radic. in Infin. Imper. et Fut. Kal pro Cholem potius amant (..) aut (_), forma tamen cum Cholem non plane neglecta vid. not. ad Parad. a. p. 313. ita in Fut. נִחַוְתָּ Gen. 34, 15. *acquiescemus* coll. v. 22. 23. 2 Reg. 12, 9. וַיִּבְרַשׁ Hof. 13, 15. *et exarescet.* יִצֹק Ies. 44, 3. *effundam,* יִצֹק Leu. 14, 26. *fundet,* coll. p. 317. Obs. 2. etc. B]

II. QUIESCUNT in *Futuro Kal* siue explicitè siue implicitè in (..) vel (.), vt: יֵלֵךְ, תֵּלֵךְ, תֵּלְדִי, יֵלֵךְ etc. Sic אֵלֶּךָ Gen. 25, 58. *ibo*, et cum ה parag. אֵלֶּכָּה Mich. 1, 8. וַיֵּלֶךְ Gen. 25, 34. et abiit; אֵיבֹשׁ Ps. 102, 12. *arescam*: וַיִּבֹּשׁ Hof. 13, 15. et *arescet*. יֵטֵב Gen. 12, 13. c. 40, 14. 2 Sam. 18, 4. *bene sit, est*, et יֵטֵב 1 Reg. 21, 7. etc. נִאֲוֹת Gen. 34, 15. *acquiescemus*, coll. v. 22. 23. 2 Reg. 12, 9. אֵינָק Job. 3, 12. *su- gam*, etc.

III. MUTANT י in literam homogeneam ו (p. 30. obs. 1. coll. p. 34.) (α) *Quiescens*, idque in Praeter. et Particip. *Niphal*, atque in toto *Hiphil* in (ו); in *Hophal* in (ו), vt: נִילָד 1 Chron. 2, 3. etc. *natus est*, pro נִילָד Gen. 48, 5. *nati illi*; הוֹלִיד Gen. 11, 27. bis. coll. 1 Chr. 2. per tot. (vbi et sine fulcro ו) *genuit* pro הִילִיד; cum finali (..) in Infin. conf. Ies. 59, 4. sic אֹלִיד Ies. 66, 9. *gignam* pro אִילִיד: הַמוֹלִיד ibid. *qui parere facio*; in *Hoph.* הוֹלִיד pro הִילִיד. sic הוֹסֵר Efr.

VII
HIT PIE

יחיד	ח
יחיד	ח
יחיד	ח
יחיד	ח
יחיד	ח
יחיד	ח

יחיד	ח
יחיד	ח
יחיד	ח
יחיד	ח
יחיד	ח
יחיד	ח

Esr. 3, 11. 2 Chr. 3, 3. *fundari*: מוֹכָר Ies. 28, 16. bis, *fundatus*.

(β) In ו Mobile pro י Dageffando, et quidem a) in *Infinit. Imper. et Fut. Niphal* v. gr. יוֹלֵךְ Genes. 17, 17. *nascetur*: אֲנִשְׁעָה Ier. 17, 14. *servabor*, cum ה paragog. coll. p. 172. 2. Praeter duo: וַיִּיחַל Gen. 8, 12. *et expectavit*: יִיכָה Ex. 19, 13. *iaculis conficitur*. b) In *Hithpael* verborum יָרָה *iecit*: יָרַע *sciuit*, יָכַח in *Hiph.* *disceptavit*, vt: וְהִתְוַדָּה Leu. 5, 5. c. 16, 21. *et confessus fuerit*, coll. in *Inf.* Esr. 10, 1. in *Fut.* Dan. 9, 4. in *Part.* Dan. 9, 20. Neh. 9, 3. אֶתְוַדַּע Num. 12, 6. *notum me faciam*. coll. Gen. 45, 1. יִתְוַכַּח Mich. 6, 2. *disceptabit*: er schilt sich mit α.

Notae ad Tabulam.

a) שׁוּב Ier. 42, 10. *manendo*: כָּל Iob. 42, 2. *praevalendo*.

b) Hinc forma etiam Defectiua *Praeteriti*: יָרַד Iud. 19, 11. *descendit, declinavit* (הִיּוֹם *hic dies*) יִשְׁבְּתִי Ps. 23, 6. *et manebo*. [Alii cum Danzio in *Literat.* c. 8, 55. ex שׁוּב deriuant, mihi tamen est potius infinit. ex forma שָׁבַת alternante (_) et (.) coll. Ps. 139, 2. שִׁבְתִּי *sedere meum*, hinc et Masora interlin. ad Ps. 23. monet, vocem hanc bis legi. B.]

- c) Hinc sub forma foem. לָרָה Ier. 13, 21. *partus*, et cum praefixo ל 2 Reg. 19, 3. Ies. 37, 3. *ad pariendum*, *partum*. Sic לָרְעָה Exod. 2, 4. *ad sciendum*, et sine ל nominaliter Ies. 11, 9. Hab. 2, 24. *cognitione*; cum ה parag. מֵרָרָה Gen. 46, 3. *a descendendo*.
- d) Inprimis cum *Praefixis* בְּכָלֹם et *Adfixis*, vid. Gen. 4, 2. etc. pro quo est per Syncopen לָלֵחַ 1 Sam. 4, 19. *ad pariendum*, () insuper alternante pro (). Pro הִוֵּהוּ vero ob *Gutturalem* requiritur הִוֵּהוּ, coll. pag. 295. c. ut הִוֵּהוּ Ios. 4, 24. *scire*, et cum ה articuli הִוֵּהוּ Gen. 2, 9. 10. *scientiae*. Sed יָצָא pro יָצָא amat ad quietem טִס נ, *crasin* duarum breuium in longam, np. יָצָא Genes. 24, 11. etc. *exire*.
- e) הָבָה Prou. 30, 15. *da da*, cum ה parag. הָבָה Gen. 30, 1. et 47, 15. הָבָה Deut. 1, 13. c. 32, 3. et הָבָה Hof. 4, 18. *date*, coll. p. 140. [Hanc formam הָבָה b. A. in Not. Sel. ad h. l. p. 146. pro praeterito inc. liori iure habuit. B.] לָהֵךְ 2 Reg. 4, 41. *funde*: לָהֵךְ Gen. 26, 16. *ito*, cum ה parag. לָהֵךְ Genes. 19, 32. Num. 10, 29. et ter absque illo לָהֵךְ Num. 23, 13. Sic Iud. 19, 13. 2 Chr. 25, 17. *ito*, *veni quaeso*: רָשָׁה Deut. 1, 21. 1 Reg. 21, 15. et רָשָׁה Deut. 2, 24. 31. *posfide*. Sic cum ה parag. in pausa רָרָה 2 Reg. 1, 9. 11. *descende*. Alias () est potissimum ob *Gutturalem* et in *Neutris*, hinc רָע Gen. 20, 7. *scito*, coll. p. 269. a) נָצָה Gen. 8, 16. etc. *exi*, ast in 2. foem. pl. cum נ mobili צִאִיָּה Cantic. 3, 11. *prodite filiae Zion*, coll. §. 36. II.
- f) Quia ה est litera *mollior* coll. p. 36. obs. 2. adeoque vix *geminata* audiri potest, ideo in literam *durio-rem* ח mutatur.

g) Pro

g) Pro (י) alternat (ה) in נִלְדָּה 1 Chr. 3, 5. c. 20, 8. *nati sunt*, cum Dagesch euphon. coll. pag. 100. cur enim statueretur mixtum ex *Niph. et Piäl*? quum etiam occurrat נִגַּי Zeph. 3, 18. *moesti*, et נִגְוָה Thr. 1, 4. *moestae* Part. Niph. verbi נִגָּה, quamuis nonnulli codices in edit. Hal. pro isto ה in l, c. Chron. legant regulare י fine Dag.

h) Formam פִּי in *Hiphil* imitatur vnicum מִיָּחַר *moratus est* (coll. p. 30. obs. 1. et p. 33.) ductu illius מִיָּחַר 2 Sam. 20, 5. vbi symbolum innuit vnam formam cum fulcro מִיָּחַר, alteram sine eo מִיָּחַר *tardare fecit*; ad fine illi est 1 Sam. 13, 8.

i) י Saepenumero non mutatur in *Hiphil* sed vel quiescit in (...), vel mouetur per (...), *Praeformatiuis schematis*, vt: הֵיטִיב Gen. 12, 16. Ios. 24, 20. *benefecit*: יֵיטֵב 1 Sam. 20, 13. *benefaciet*: הֵימִינִי Ezech. 26, 16. *dextram pete*: לְיְהִמִּין 2 Sam. 14, 19. *ad dextram flectendum*: הֵילִיל Jer. 47, 2. *eiulauit*, coll. Ios. 13, 6. Ioel 1, 5. Zach. 11, 2. Mich. 1, 8. הֵינִיקָה Gen. 21, 7. *lactauit*: הֵילִיכִי Ex. 2, 9. *abduc* F. alias semper cum (י). Part. מִינִיקָה Gen. 35, 8. *nutrix*: מִיטִיבִים Iud. 19, 22. *bonum facientes*. Cum י *mobili* pro הֵילִיל Jer. 48, 31. *eiulabo*, pro הֵילִיל, sic יֵילִיל Ios. 15, 2. 3. et 16, 7. bis coll. c. 65, 14. Hof. 7, 14. *eiulabit*: יֵיטִיב Iob. 24, 21. *benefaciet*: יֵיטֵב Ps. 138, 6. *cognoscet*. Quanquam et ipsum ה *Characteristicum retinetur*, (more Chaldaismi) v. gr. יֵהֵלִיל Ios. 52, 5. *eiulabuunt*: יֵהֵלִיל Ps. 28 7. *celebrabo eum*: יֵהֵלִיל Neh. 11, 17. *celebrabit*: יֵהֵלִיל Ps. 45, 18. *laudabunt te*: יֵהֵלִיל 1 Sam. 17, 47. Ps. 116, 6. *seruet*; *seruabit*. Conf. *Lux Chald. p. 38.*

k) Pro

k) Pro terminali () Infinitivus habet quoque hic הוֹלִידָה nempe הוֹלִידָה Gen. 40, 20. pro quo est הוֹלִידָה Ez. 16, 4. *nasci*, vid. p. 100. et 138. Pro () et hic *alternat* () coll. p. 173. ut הוֹתֵר Gen. 49, 4. *excellens fiet*. יוֹרֵא Prou. 11, 25. *irrigabitur*, & etiam alternante pro ה vid. supr. p. 30. et infr. ad §. 36. Obs. quem sensum omnino flagitat mutuus vocum respectus et lex synonymica membrorum. Si enim sumseris nominaliter pro *pluvia*, ineptior et durior euadit sensus. הוֹרֵעַ Leu. 4, 23. *notum factum fuerit, innotuerit*. מוֹלִידָה Leu. 19, 9. 11. *nata*. Nam coniugatio *Hiphil*, in qua accipiunt Bohlius et Varenius, est proprie *virorum*, observante Kimchio in lib. *Rad.* הבנין הוה על הוֹכֵר, adeoque non significat *parere*, nisi in significatione impropria Ies. 59, 4. וְהוֹלִידָה et *pariendo* [potius et h. l. *vertas gignendo*. B.] *vanitatem*.

Obs. i. Verbum יִכַּל in *Fut. Kal* imitatur formam *Hophal*, ut: אוֹיֵבֵל Gen. 19, 19. 22. etc. *potero*, תוֹכֵל c. 15, 5. etc. *poteris*, et F. תוֹכֵלִי Ies. 47, 11. 12. Gen. 13, 16. etc. *poterit*, et ויִכַּל Hof. 12, 4. Gen. 24, 5. etc. et cum ה parag. וְנוֹכַחְלָה Ier. 20, 10. *poterimus, praeualebimus*: תוֹכֵלִי Ios. 24, 19, etc. *poteritis*: יוֹכֵלִי Ios. 7, 12. 2 Sam. 17, 17. etc. et cum ן parag. יוֹכֵלֶיךָ Gen. 43, 32. c. 44, 1. *poterunt, praeualebunt*.

* [Non video, cur Grammatici vnanimi consensu hoc adserant, cum aequali facilitate dicere possemus אֶבֶל הָיָה אֶבֶל esse Fut. Hophal. Qui enim *potentiam adsecutus est*, i. qui *valere factus est*, ille *potest*. Cum igitur et sensus, et forma vocis, Hophal innuant, cur talem anomalicam formam statuamus? conf. Gen. 29, 8. לֹא נָתַתָּ לָנוּ *non possumus* h. e. *nobis potestas non data est* sc. remouendi lapidem, wir haben keine Erlaubniß dazu; et sic in reliquis locis. B.]

2. Verba quaedam פִּי et quidem haec יָקַף, יָצַח, יָצַע, יָצַג, יָצַב, יָנַח perpetuo; יָצַק in Kal plerumque et יָסַר Hof. 10, 10. יָקַץ vero 1 Reg. 3, 15. יָשַׁר 1 Sam. 6, 12. et יָנַע Ies. 40, 30. secundum quosdam modo codices, nonnisi semel, *censentur* i. *schuandum expungere*, et per *Dagesch pensare*. Verum *censentur* ita, quum verius hac ipsa forma prodatur, pleraque esse aut primitus fuisse פִּי, ceu probatum iuit Hilligerus in *Summ. L. S. p. 103.* conf. quoque Pfeiff. *Meth. Ebr. p. 114.* [Vnde et istud הִקִּיפוּנִי Ps. 22, 17. vel ex יָקַף deduces, h. s. *circumdederunt me*, vel cum Hillero *diff. de voce נָאֲרִי Synt. Hermeneut. cap. 2. §. 5. p. 299.* ex נָקַף h. s. *destrinxerunt me*, vt ita ad

ad flagellationem in praetorio, et recentium vulnerum distractionem in cruce respiciatur. Hanc formam etiam imitatur יָצַר, vnde וַיַּצְרֵה Ies. 42, 6. c. 49, 8. coll. Ier. 1, 5. *et formabo te.* cf. Ies. 44, 12. B.]

* ANALOGIAM tenent pauxilla: לִישׁוֹן Eccl. 5, 1. *dormire.* יָדוּעַ Ios. 23, 13. *sciendo*; יָבוּשׁ Zach. 11, 17. Ez. 17, 10. *arescendo*; בִּיבוּשׁ Ies. 27, 11. *in arescendo*: יָרָא Ios. 22, 25. et י implicite quiescente in (..) לִירָא I Sam. 18, 29. pro לִירָא *timere*: לִירוּא 2 Chron. 26, 15. *iaculari*, א alternante pro ה vid. p. 30. ex יָרַד fit cum Adf. מִיּוֹרְדֵי Ps. 30, 4. quod signat vnā formam מִיּוֹרְדֵי, alteram מִיּוֹרְדֵי *a descendere me*, coll. p. 254. יִצֵק Ez. 24, 3. *infunde.* [יָקַר *ardendo* et c. praef. בִּיקָר *iuxta ardere* Ies. 10, 16. hinc cum praef. וְלִיָסֵר Ies. 51, 16. coll. 2 Chr. 31, 7. *ad fundandum* conf. Iob. 38, 4. Efr. 3. יָבִישָׁה Numer. 14, 16. Deut. 9, 28. *posse*; יָבִישָׁה Gen. 8, 7. *exsiccari.* B.] Sic symbolum יָצָא Ier. 50, 8. innuit vnā formam imperfectam יָצָא, alteram perfectam יָצָא *exite*, in pausa pro יָצָא coll. reg. VII. II. (β) יִרְשָׁה Deut. 33, 23. *posside*, cum ה parag. Hiph. אִיסִירָם Hos. 7, 2. *castigabo eos*: יִישָׁרָה Prou. 4, 25. *rectificent, recta respiciant*: מִיַּמִּינִים I Chr. 12, 2. *dextram petentes.* Et symbolo הִצִּיא Gen. 8, 17. exhibetur vna forma perfecta הִצִּיא, altera imperfecta הִצִּיא *educito*, cui simile Psalm. 5, 9. הִדְרִישׁ *dirige.* vid. Hiller. p. 358.

§. 34. *Quiescentia* AJIN - VAV vt: קִיֵּן
Surgere, pro קוּיֵּן.

I. *Secundam radicalem* ו *ubiuis* EIL-
 CIVNT. (quod alias in nulla Imperfecto-
 rum specie vsu venit.)

II. *In Coniugationibus Levibus sub litera*
praeformativa amant vocalem longam, scil.
 in Futuro Kal in alterutra forma Infinitivi,
 in Praeter. et Particip. Niphal, in alterutra
 forma Infin. in Imper. et Fut. Hiphil, (וּ).
 In altera forma Infinitivi in Praeter. et Par-
 ticipio Hiphil (וּ). In toto Hophal autem
 (וּ). coll. p. 299.

III. *Pro Vocali quacunque post literam*
primam radicalem in Niphal, communiter
habent (וּ).

IV. Pro (וּ) *sub ultima radicali ante Ad-*
formativas Praeteritorum Niph. et Hiphil
adsumitur (וּ), *ut et saepe ante Adformat.*
 נָה Fut. Kal et Hiph. more Geminantium
 'ע (וּ), vt: נִקְוֹמֹת, pro נִקְוֹמָת, et hoc
 pro נִקְוֹמָת, vt נִפְּוֹצוֹת Ez. ii, 17. c. 20, 34.
 41. *dispersi estis*, et v. 43. וְנִקְטָוֹת et tae-
 dio adficiemini; הִקְיֹמֹת, pro הִקְיֹמָת, et
 hoc

hoc pro הַקּוֹמוֹת etc. Exempla tamen in contrarium vid. not. e) ad Tab. תְּמוּטֵינָה Ef. 54, 10. *dimouebuntur*: תְּעוּפֵינָה c. 60, 8. *volant*: תִּשְׁבִּינָה Ezech. 16, 55. sed *ibid. bis coll.* 1 Sam. 7, 14. תִּשְׁבְּנוּ *redibunt* cum הַ apo- copato: וְתִבּוּאֵינָה Jer. 9, 16. et Pf. 45, 16. et וְרֹבֵאנָה Jer. 9, 16. Ies. 47, 9. coll. Gen. 41, 21. et cum הַ apoc. Genes. 30, 38. *et venient*, coll. 1 Samuel. 10, 7. vbi symbolum vtramque formam refert; וְתִפּוּצֵינָה Ezech. 34, 5. bis coll. Zach. 13, 7. *et dispersae sunt*. Hiph. תְּהִימֵינָה Leu. 7, 30. *adferent*: תְּקִימָנָה Mich. 2, 12. *perstrepent*: sed תִּשְׁבְּנָה Jerem. 44, 25. *praestitistis*: תִּשְׁבְּנָה Job. 20, 10. *restituent*.

V. Coniugationes Graues pro Dagesch Characteristico adsumunt (י) et (in compensationem abiectae) tertiam geminant, haut secus ac si verbum esset Geminans עֵ קָמָם, vt: קָוָם pro קוּם etc. vel loco Dagesch aut (י), geminant primam et tertiam, vt: כָּלְכָל 2 Sam. 10, 33. *sustenta- vit*: וַיִּפְרֹקֵנִי Job. 16, 12. *sed dirupit me*: וַיִּפְצַּץֵנִי *ibid. et dissipauit me, concutiendo* dis-

QV

H PIE

ם
ם

מר
מר

מי
מי

מנר

ם
מי
מי

ם
מר
מר
ים
זרות

diffilire fecit me: וְסִכְסַּכְתִּי Ies. 19, 2. *et commiscebo*: מִזְעִיזָה Ies. 9, 10. *commiscebit*: מִזְעִיזָה Hab. 2, 7. *commouentes te*: וְתַתְּחִלְחֵל Esth. 4, 4. *et horribili dolore adfecit se* F.

Ob difficultatem, quam et id generis verba offundere videntur, utque tanto melius horum cum *geminantibus* 'ע magna harmonia conferri et perspicui possit, vna facie totam Anomaliam oculis obiicimus.

Notae ad Tabulam.

a) Loco ו interdu(m) (י) venit, e. gr. פָּרַח *florere*, *flos*, Praet. פָּרַח Ezech. 7, 10. *floruit*: פָּרַח *salina*, hinc Praet. פָּרַח Leu. 15, 3. *salinauit*, inde vulgo *Verba* פָּרַח nascuntur.

b) 1. () occurrit in duobus; פָּרַח Zach. 4, 10. *sprevit*: פָּרַח Ies. 44, 18. *obliviuit*, *obduxit*, sed Leu. 14, 44. פָּרַח, quae forma cum () in hoc genere est frequentior, et ita קָם Deut. 34, 10. Ios. 8, 19. etc. *surrexit*: קָם Genes. 32, 22. *pernoctauit*, at foem. וְלָגָה Zach. 5, 4. et *pernoctauit*, () alternante pro () formae וְלָגָה ibid. 2. () in מָת Gen. 42, 38. etc. *mortuus est*: quod () in 3. p. Sing. et Pl. manet, alias (). 3. (י) est in his: אָרַח Gen. 44, 3. *illuxit*: אָרַח Ier. 48, 39. *erubuit*, quae duo suum (י) vbiuis retinent. Sic a טוֹב est טובה Num. 24, 5. Cant. 4, 10 *bona sunt*; זָרַח Ies. 1, 6. coll. Ps. 58. 4. *compressa sunt*, *abalienarunt se*,
X

se, ast Ps. 78, 30. Iob. 19, 13. בָּנִי *alienati sunt*: בָּנִי
Ier. 27, 18. *veniant*, alias (בָּנִי). Vide vestigia Prin-
cipii et ordinis nostri ap. Danz. p. 434. n. (d)

c) *Particip.* ex forma 1. (וּ) הַקָּמִים 2 Reg. 16, 7.
insurgentes, alias (וּ): בּוֹסִים Zach. 10, 5. *concul-*
cantes, בּוֹשִׁים Ez. 32, 30. *erubescentes*. Sic רָאוּר
Prou. 4, 18. *et lucens*: וְטוֹב 1 Sam. 2, 26. *et bonus*
euadens: גָּדִי Ps. 22, 10. *educator meus*: גִּדְּי Ps. 71,
6. *auulfor meus*. 2. (...) מֵת Gen. 20, 3. c. 48, 21.
etc. *mortuus*. לֵץ Prou. 9, 7. 8. etc. *derisor*: יָר
Mal. 2, 12. Cant. 5, 2, *vigilans*: לָנִיב Nehem. 13,
21. *pernoctantes*: שָׁמִיב Hof. 5, 2. *declinantes*.
3. (...) סָר 1 Reg. 30, 43. c. 21, 4. *auertens se*, *fa-*
stidiosus, notante etiam Masora.

d) *Part. Niph. Foem.* occurrit נִפְצָרָה 2 Sam. 18, 8.
symbolo absentiam fulcri in altera lectione notante,
nempe vna habuit נִפְצָרָה, altera נִפְצָרָה *dispersum*,
vid. Hiller. l. c. p. 234. coll. *ibid. reg. xii. p. 131.*

e) Forma הִקָּב probatur hiis, vt: הִסָּהָה 1 Reg. 21,
25. *incitauit* F. הִמָּהָה Num. 14, 15. *et morte adfi-*
cies: הִמָּהָה Hof. 9, 16. *et morte adficiam*; הִטָּהָה
Ier. 16, 13. c. 22, 26. *ideo eiiciam*. הִנָּהָה Exod. 20,
22. *agitabis*, coll. Exod. 29, 24. 26. Num. 8, 13. 15.
הִנָּהָה 2 Chron. 29, 19. *praeparauimus*. [Quae for-
ma etiam in Fut. Hiphil quandoque occurrit v. c.
וְהִסָּה 2 Chron. 14, 2. Gen. 30, 35. etc. *et remouit*;
וְהִטָּהָה Iud. 9, 22. Hof. 12, 5. *et dominus constitutus*
est; הִנָּהָה Iud. 19, 20. *pernoctabis* coll. Iob. 17, 2.
in 3. foem. B.]

f) Quod *Vocalis longa praesertim Hiph.* in hoc pa-
riter genere nonnunquam *resoluetur in analogam*
breuem seq. Dagesch F. itaque abiectum ו *compen-*
setur

setur instar verborum כִּנ, de eo vide exemplum p. 136. coll. p. 308.

g) Et sine nota מ, וּבִתְקוֹמָמִיךָ Ps. 139, 21. et propter insurgentes in te.

* קוּם in Imper. Kal induit formam לִי, א insuper cum י permutato, nempe וְקוּם Ier. 25, 27. et vomite, pro קוּמוּ, formae בֹּאוּ Genes. 45, 27. etc. venite.

** Verbum בּוֹשׁ sub praeformativis Futuri Kal habet (..) ob confusionem cum verbo יָבֹשׁ, coll. p. 287. vt: אֲבוֹשׁ Ps. 25, 20. etc. erubescam: יִבוֹשׁ Ies. 29, 22. erubescet etc. Hinc et sub ה Praeform. Hiph. pro (..) habet (י), vt: הוֹבִישׁ Ies. 30, 5. etc. pudefecit: הוֹבִישָׁה 2 Samuel. 19, 6. pudefecisti: אִשְׁתְּ הוֹבִישָׁה Ps. 44, 8. Ps. 53, 6 pudefecisti.

*** ה Characteristicum Hiphil non raro Aphaeresin patitur, qua de in §. 44.

† ANALOGICAM etiam formam, quavis rarius, induunt, vt עָרַר Ier. 52, 11. coll. in fut. Ex 23, 8. excoecavit, sed in significatione excitandi sequitur anomaliam: שָׁעַר vociferatus est, in toto Piel; צָרַח praecepit; קָרַח expectavit; aut נ saltem (ritu Chaldaismi et Syr.) in י mutato, coll. p. 35. v. g. קִיַּמְנִי Esth. 9, 31. 32. coll. v. 21. 29 instituit: קִיַּמְנִי Ps. 119, 28. erige, confirma me: וְיִקְרַמָּה Dan. 1, 10. et reum efficietis: Hithp. הִצְטִיפוּנָה Ios. 9, 12. in viaticum sumimus: וְיִצְטִיפוּנָה v. 4. et legatos se simularunt. De ה in ט vid. p. 285.

§. 35. *Quiescentia* LAMED - HE, vt
גלה, *migravit in exilium; revelavit.*

I. TERMINANTVR

i. *In omnibus Infinitivis, praeter ordinariam formam, frequentius in* הָ, *praecipue cum Praefixis* בְּגָלָם *l. Adfixis, ob quae quiescens הָ in literam mobilem ת aut simpliciter abire iubetur, coll. not. 4) p. 237. vt: praeter* גָּלוּת *et* גָּלָה *est* גָּלוּת *Iud. 18, 30. exulare: in Niphal* נִגְלָה *1 Sam. 2, 27. et* בְּהִגְלוּת *Ezech. 21, 29. in retegendo, coll. 2 Sam. 6, 20. Ies. 56, 1. sed* לְהִגְלוּת *Iud. 13, 21. et 1 Sam. 3, 21. adparere, in Piäl* הִרְוּ וְהִגּוּ *vid. p. 137. sq. Sic pro F. A.* עָשָׂה *2 Reg. 3, 16. et C.* עָשָׂה *Genes. 50, 20. Ps. 101, 3. vel עָשׂוּ (vid. p. 33.) Gen. 31, 28. est עֲשׂוֹת Gen. 2, 4. etc. facere: cum Adf.* עָשׂוֹתוּ *Ier. 23, 20. facere eum, etc. coll. Gen. 41, 32. etc. Sic praeter* עָלָה *Gen. 46, 4. etc. etiam occurrit* עָלָה *Ex. 19, 12. etc. adscendere; sic* רָאָה *Ex. 3, 7. etc. רָאָה Gen. 26, 28. etc. רָאָה Gen. 48, 11. et רָאוּת Ex. 10, 28. 29. etc. videre; Ex forma* מִשָּׁל *est* הִיָּה *Ez. 21, 15.*

21, 15. *esse*: קָנָה Prou. 4, 7. bis. *acquirere*, consentientibus Luthero, Mercero, Menochio et Geiero *ad h. l.* at c. 16, 16. est קָנָה et קָנָה: וְרָאָה Eccl. 2, 1. Iob. 10, 15. *et videndo*. כָּנָה 1 Sam. 3, 12. *consumendo*: כָּנָה Ier. 8, 15. c. 14, 19. *expectare*: הָעִיָּה Ier. 9, 4. *prave agere*: זָרָה Num. 17, 2. *spargendo* (*spargat*). Saepius praesertim adhibetur haec forma cum (..) in *reduplicatione*, הִנָּקָה Ier. 25, 29. *immunes existendo immunes eritis?* עָנָה תַעֲנֶה Ex. 22, 22. *adfligendo adfliges*. הָכָה תָּכָה Deut. 13, 16. *percutiendo percuties*. וְהִפְּדָה Leu. 19, 20. *et redimendo non redempta est*. הִזְנָה Hof. 4, 18. *scortando scortantur*. De Infin. הִרְבָּה cf. mox no. 2.

2. *In omnibus Praeteritis in (..)*, ex forma Infinitivi vltimae Kamezatae מָשַׁל vel מָשַׁל (coll. p. 270. n. d) vt: גָּלָה Ies. 5, 13. etc. 1 Sam. 9, 15. etc. *exulauit, reuelauit*: נִגְלָה Ies. 23, 1. etc. *reuelatum est*, (et נִגְלוֹת 2 Sam. 6, 20. coll. p. 276. med. ¹) גָּלָה Leu. 20, 11. 17. c. 20, 21. *retexit*: הִגְלָה 2 Reg. 24, 14. et alternante (..) pro (..) הִגְלָה c. 17, 11. etc. *in exilium deportauit*, coll. p. 181. etc. Quam

formam *Praeterito* communem aemulatur infinitivus הרבה Gen. 3, 16. c. 16, 10. *multiplicando*. [cf. a me monita p. 186. a. B.] nec non in *Kal* עלה Genes. 49, 3. (stratum meum) *adscendendo*.² [Ordinaria forma tamen non prorsus negligitur v. c. החלי Ies. 53, 10. *morbo adfecit, infirmavit*; Praet. Hiph. pro החליה facta apocope coll. §. 41. II. B.]

1) Est tamen potius Infinit. pro נגלה coll. 1 Sam. 2, 27. propter emphasin scil. duplicatus Infinit. adest, *reuelando se, reuelando se inquam*, qui vterque infinit. dependet a verbo praecedenti נגלה *reuelavit* s. *retexit se*. B.

2) Ita namque simplicius omnino vertitur, cum versione Tigurina, quam si cum Seb. Schmidio per *ellipsisin* cogas in *Praeteritum* h. m. (*cum fuisti, qui stratum meum adscendit*; aut cum Gerhardo, Varenio, Riuto, Belgis h. l. Fesselio *Aduers. S. l. 2. c. 16. pag. 129.* it. D. Zeibichio in *Bibl. Exeg.* ad h. l. per subitam *apostrophem* ad filios reliquos, aut cum aliis contra *accentus*, יצאני עלה coniuncta, disiungendo reddatur h. m. *tunc profanasti stratum meum, adscendit* (i. e. *evanuit*, nempe excellentia tua.)

3. In omnibus Imperatiuis in (..) ex forma מושל, quod tantummodo notandum in *Kal*, nam in reliquis iam tum analogice obtinet,

tinet, vt: **גִּלָּה** Ezech. 12, 3. *migra*: **עִשָּׂה** Gen. 6, 14. etc. *fac*; **וְהָיָה** c. 12, 2. *et esto*: **וְחָיָה** c. 20, 7. etc. *et viue*, coll. p. 152. Sic *pro* (), *etiam adhibetur* (), vt in Piel: **רָבָה** Iud. 9, 29. *multiplica*, atque illud () amant communius *Futura et Participia*, vt sequitur.

* *Pro* (:) est vera vocalis ritu Syriacini in **אָפַר** Exod. 16, 23. *coquite*, *pro* **אָפַר**, et **אָתִיר** Ies. 21, 12. c. 56, 12. *pro quo* v. 14. et Ier. 12, 9. **וְהָיָה** *venite*, coll. p. 30. obs. 1. et p. 32. et infra num. III. obs. p. 331. [vid. quae p. 188. de alternatione vocalis cum Schua dixi. B.]

4. *In omnibus Futuris iuxta ac Participiis* in (), (rarius in ()) praesertim vbi iam analogice militat) vt: **אֶגְלָה** Ruth. 4, 4. *reuelabo*: **יִגְלָה** Am. 5, 5. c. 7, 11. 1 Sam. 20, 2. *exulabit*, *reuelet*: **יִגְלָה** 1 Sam. 3, 7. *reuelabitur*: **אֶגְלָה** Hof. 2, 12. *reuelabo*. etc. **גִּלָּה** 2 Sam. 5, 19. 1 Sam. 22, 8. bis, *exulans*, *reuelans*; **מִגְלָה** et **מִכְסָּה** Prou. 11, 13. *detegens et tegens* etc. (sed **תַּעֲשֶׂה** Gen. 26, 29. *feceris*, ita quater cum ()) notante Masora, coll. Ios. 7, 9. **תִּהְיֶה** Ier. 17, 17. *eris*: **תִּגְלָה** Leu. 18, 7. et in sequentibus adhuc septies, alias

quinq̄ues in eod. cap. per () *reteges*, nisi velis dicere () in pausa eleuatum in longam; תראה Dan. 1, 13. *videbis*; sic in Participiis, vt מִשְׁתַּאֲהָ Gen. 24, 21. *attonitus, obstupescens adspiciebat.*) PART. PAÛL tamen ה *cum* י *permutat*, coll. p. 30. obs. 1. et p. 35. vt: גָּלִי Esth. 3, 14. etc. *manifestum*: הָלִי Deut. 21, 23. etc. *suspensus*: תְּלוּיִם Ios. 10, 26. *suspensi*, pro quo est Hof. 11, 7. תְּלוּאִים, et Deut. 28, 66. coll. p. cit. et p. 173. 3). At symbolum נְטוּוֹת Ies. 3, 16. exhibet duas formas: נְטוּוֹת et נְטוּיֹת (vt רְאִיזוֹת Esth. 2, 9. *visae extentae*, cui simile 1 Sam. 25, 18. vid. Hiller. p. 132. et 264. *Duo sine* י: הָעֵשׂוֹ Iob. 41, 25. *qui factus est*: וְצָפוּ C. 15, 22. *et exploratus*.

II. M V T A N T

1. ה in ת *ante Adform.* ה *in Praeteritis per Euphoniā*, vid. n. 4) p. 237. vt: גָּלְתָה 'Thr. 1, 3. *exulauit*, pro גָּלְתָהּ, etc. vel *contractiori forma* ה M. *tantum* (ad genium Chaldaicum) in ת, vt: וְעָשָׂה Leu. 25, 21. *et faciet* s. *proferet*, הִרְצָה Leu. 26, 34. *ac-*
quie-

quiescet: הָלָאֵת Ez. 24, 12. *fatigavit*. הִגִּילָת
 Ier. 13, 19. bis, *deportata fuit*. Part. מְעוֹת
 Eccl. 1, 15. *peruersum*. Ita et in *Verbis* לֹא,
 וְקָרָאת Ies. 7, 14. *et vocabit*, sed Deut. 31, 29.
 Ier. 44, 23. *euenit*: נִפְלְאָת Ps. 118, 23. *admi-
 rabile fuit*: הִבָּאָת Gen. 33, 11. *adducta est*.
 וְחָטְאָת Ex. 5, 16. *et peccavit*, significantius
 muß es immer versehen haben. conf. p. 36.
 obl. 2. et p. 272. Ita in *Part. Benoni* פָּרָת
 Gen. 49, 22. bis, *frugifera*. Quam formam
aemulantur quaedam *Nomina*, nempe חָטְאָת
 Gen. 4, 7. *poena peccati*: עֲוֹנָת Ps. 60, 13. *au-
 xilium*: זְמֶרֶת Ps. 118, 27. *cantio*: נִחֲלָת Ps.
 16, 6. *possessio*; et Constr. מִנָּה Ps. 11, 6. Ps.
 16, 5. etc. *portio*: שָׁנֵת Ps. 132, 4. *somnus*.
 [conf. quae dixi p. 208. fin. B.]

2. ה Scheuandum ante *Adformatiuas Prae-
 teritorum*, in י *quiescens* in (.), vel (extra
Kal) etiam in (..), sed ante *Imperatiuorum
 et Futurorum* נָה in י *quiescens* in (.), vt:
 עָשִׂיתָ Ez. 12, 3. *migrasti*, pro גָּלִיתָ, sic
 גָּלִיתָ Gen. 3, 13. *fecisti* F. וְגָלִיתָ Sam. 20, 12. 13.
 reuelauero, etc. נִגְלִיתָ Sam. 2, 27. *manife-
 status fui*: גָּלִיתָ Ies. 57, 8. Ruth. 3, 4. *reue-
 lasti*:

lasti: גִּלִּיתִי Ier. 49, 19. etc. et c. 11, 20. c. 20, 12. *reuelavi*: הִגַּלִּיתִי 2 Reg. 17, 26. coll. v. 27. *deportasti*: הִגַּלִּיתִי Ier. 29, 4. 7. 14. *deportavi*, הִרְאִיתִי, Exod. 26, 30. et י implicite quiescente Deut. 4, 35. *videre factus es*. etc. גִּלִּינָה vti רְאִינָה Cant. 3, 11. *videte*: תִּרְאִינָה 2 Reg. 22, 20. *videbunt* F. etc.

III. ABIICIVNT ה

1. Ante Adform. י. et ו, itidem ob Euphoniā coll. p. 237. fin. vt: גָּלוּ Ezech. 39, 23. *migrarunt*, pro גָּלוּ; גָּלִי, גָּלוּ, pro גָּלוּהִי, רָאוּ F. רָאוּ Sam. 25, 35. etc. *vide* F. רָאוּ Genes. 39, 14. etc. *videte*; עָלִי Num. 21, 17. *adscende*. 3 תִּרְאִי Zeph. 3, 15. et () sub ר Ies. 60, 5. *videbis* F. יִרְאוּ Genes. 12, 12. etc. *videbunt*.

3) Quod Lutherus praepositionaliter transtulit pro עָלִי ūber, inuitis, et punctatione et sequenti Imperatiuo et membrorum proportione. At emendate Vinar. Brunn spring herfür, singet um einander ūber ihn.

2. *In Motione Participiorum* coll. p. 194. et 198. vt גָּלוּ F. גָּלוּ Pl. M. גָּלִים Pl. F. גָּלוּת.

Obs.

Q V

H

לִזְרוֹת

תִּהְיֶה

לִזְרוֹת

תִּהְיֶה

לִזְרוֹת

לִזְרוֹת

תִּהְיֶה

תִּהְיֶה

Obs. ה eo casu *mutandum* vel *abiicien-*
dum interdum *in* *literas* *homogeneas* י, rarius
 ו *mobiles* *abit*; quod י in *Part. Kal* plerum-
 que dagefchatur, praemisso (.). (α) in י,
 vt: חָסָהּ Pf. 57, 2. *confidit*, coll. Reg. VII.
 II. β) חָסִיו Deut. 32, 37. *confisi sunt*: בָּעִיו
 Ies. 21, 12. *quaerite*: אָתִיו et אָתִיו Ies. 21, 12.
 Ier. 12, 9. coll. p. 327. *venite*: אָהֲמִירָהּ Pf. 77, 4.
perstrepan, cum ה parag. אָהֲמִיו Ies. 17, 12. Pf.
 39, 7. Pf. 83, 3. *perstrepent*: יִבְכּוּ Ies. 33, 7.
 Iob. 31, 38. *flent*, תִּבְכּוּ Ies. 21, 12. *quaeretis*;
 יִחַזּוּ Ies. 26, 11. *videbunt*; יִכָּלִיו Ies. 31, 3.
consumentur; וַיֵּאָתִיו Ies. 41, 5. *et aduene-*
runt cum ו parag. coll. reg. VI. I. II. יִשָּׁלִיו
 Pf. 122, 6. Iob. 12, 6. *tranquilli sunt*: יִרְוּ Pf.
 36, 9. *inebriabuntur*, (.) alternante pro ו et
 cum ו parag. cui simile Deut. 8, 13. יִרְבּוּ
multiplicabuntur. Niph. נָטְיוּ Numer. 24, 6.
extendunt se. Piel: הָלִיו Prou. 26, 7. *attolli-*
te: 4 יִכְסִימוּ Ex. 15, 5. *operuerunt eos*, (ו) si-
 mul adfixi alternante pro (ו): תִּרְמִיוֹנִי Ies.
 40, 25. coll. v. 18. c. 46, 5. *adsimilabitur me*, vid.
 Ex. 15, 5. Hiph. תִּגִּיו Iob. 19, 2. *moerore ad-*
ficietis, rad. יָגָה. Verum in הִמָּסִיו Ios. 14, 8.
 lique-

liquefecerunt, est י quiescens, vnde necessario *Schurek* טֵחַ וֹ perit, ad tenorem Chaldaismi. (β) In ו v. c. נִאֲוָה Ps. 93, 5. *decora est*, () sub נ pro () in conformationem cum (). נִאֲוָה Cant. 1, 10. *decorae sunt*, pro נִאֲוָה coll. p. 157. et sic Part. לֹא נִאֲוָה Prou. 19, 10. *non est conueniens*: Foem. נִאֲוָה Ps. 147, 1. Prou. 17, 7. *decet, pulcra est*: שְׁלוֹתִי לִרְאֹהָ בָּךְ Inf. Iob. 3, 26. *tranquillus fui*: Inf. וְעֵנָה Ps. 45, 5. *et exaudire*, f. *exauditionem*. (quo de loco conf. *Not. sel.*) quae formae essent vi huius obseru. ex רָאוּ, עֵנָה, formae מִשַׁל, hinc ob accessum ה *Paragogici* talis punctatio oritur, quemadmodum in לִרְאֹבָה Ier. 31, 12. *dolere, tristari*: שִׁחֲטָה Hof. 5, 2. *macltare*. Piel: אֶרְיֹךְ Ies. 16, 9. *irrigabo te* F. coll. p. 146. כְּמַטְחֵי Gen. 21, 16. *sicut iaculantes, iaculatores*: Huc refer מִקְלָלֹנִי Ier. 15, 10. *ignominia adficiens, maledicens mihi*, pro מִקְלָלֹנִי ex solo קָלָה, vel ad mentem *Kimchii*, 5 vt compos. ex קָלָה et קָלָל. Sunt enim Radices cognatae, conf. p. 305. (γ) in Partic. mutant in י saepe Dageschatum כְּעֵטִיהָ Cant.

Cant. 1, 7. *velut diuertens*. Sed בוכיה Thr. 1, 16. *flens* etc. cf. p. 196. †. Ista mutatio טג ח in י et ו frequens est in *Nominibus eorum Deriuatis*.

4) Verum notio *verbalis* minus quadrat. Vnde potius autumo esse nomen formae גבהות *altitudo*, et מלכות *regnum*, ח ad imitationem Chaldaismi apocopato hinc, מלכו coll. *Luc. Chald. p. 8*. Video etiam B. Geierum *ad h. l.* cui adstipulatur B. Calovius *B. I. h. l.* pro nomine habere, ad instar נחור *caerectum*, gramen, שורר *natatio*, vt sit idem ac חל eiusdem radicis *elevatio* Ps. 141, 3. cumque altero conueniens nomine חליות *rami*, *propagines*, sursum adscendentes. Vnde totius loci perapta haec fuit versio: Sicut (coll. v. 6. 9. 14. 21. 23. etc.) *elevatio crurum* (instar חליות binarum *sitularum* in puteo alternatim adscendentium et descendendum, nec sine tardo molimine saltus inaequales plane facientium, vt scite Geierus) fit *a claudo*; ita parabola est *in ore stultorum*. Conuenit in sensu optime Lutherus: wie einem Krüppel das Tanzen, also stehet dem Narren an, von Weisheit reden.

5) Cuius verba haec sunt והנכון בעיני שהוא מורכב משנים שרשים מן קלל וקלה כי הם שנים ענינים הקללה היא הפך הברכה והקלון הוא הפך הכבוד וכן אמר הנביא כלן מקללני ומקלני והרכיבו שניהם כאחד ואמרו במלה אחת שני ענינים לקצר הלשון ולצחותו והומרה ה"א קלה ברו' כמנהג התחלפה במקומות ולולי שהחליפה והראו ל"מ הפועל בקריאה לא היה נכר במלה ענין קלה:

i. e.

i. e. *Verosimile mihi est, quod sit compositum ex duabus radicibus ex קלל et קלה, quae sunt diuersae significationis. Nam prius notat contrarium benedictionis; posterius contrarium honoris. Et sic vult Propheta dicere: omnes maledicunt mihi et contemnunt me. Composuit autem ambo in unum, quia voluit exprimere una voce duas res tum breuitatis tum elegantiae causa. Mutatum vero est קלה טז in י, ut alias in suis locis mutari solet. Nisi enim mutasset illam tertiam radicalem verbi ratione lectionis, non potuisset agnosci in voce significatio radicis קלה.* [Haec sunt ex Salomonis b. Melech Micklal Iophi ad h. l. desumpta; tamen propemodum conueniunt cum verbis Kimchi in h. l. quod et Salomo ipse voce והנכר (et rectum est) innuit, qua adiecta, aequae ac voce בהירוש in commentario, Kimchii sententiam adduci, praefatio M. l. praemissa docet. B.]

* Verbum שרה in *Hithp.* ante ה amans *Epenthesin* טז י vid. in §. 42. II. (γ).

** ANALOGA et *Perfecta* sunt, quae habent ה *Mappikatum*, utpote *Mobile* (p. 107.) וי: גבה elatum esse, hinc גבה Ez. 31, 5. elata est, נ alternante pro ה p. 30. גבה v. 10. exalta te: גבה Ies. 3, 16. c. 55, 9. bis. Iob. 35, 5. alti, ae sunt: גבה Ez. 31, 14. et in pausa Iob. 36, 7. exaltent se, exaltentur etc. Sic נבה splenduit, במה desideravit, המה admiratus est et praeter haec IV. vnum *Quadrilaterale* הממה Cunctatus est, vid. p. 107. et 279.

§. 36. Verba LAMED ALEPH parum habent anomalias, tantummodo

I. QUIESCUNT *pro* (_), *in* (_) vel (_), ex forma מַשֵּׁל, et מַשִּׁל, hinc e. gr. מָצָא Gen. 2, 20. etc. *inuenit* etc. מָלֵא Exod. 40, 34. 35. *plenus fuit, implevit*: יָרָא Gen. 19, 30. *timuit* etc. *Imper.* מַצֵּא formae מַשֵּׁל 1. מַשִּׁל quae forma hic et consequenter *in Fut.* sola obtinet, vt: מָצָא 1 Sam. 20, 21. 36. *inueni*: יָרָא Prou. 3, 7. *time*, יִרְאוּ Ios. 24, 14. 1 Sam. 12, 24. Ps. 34, 10. *timete*, ad differentiam יִרְאוּ *videbunt*.¹ *Fut.* אֶמְצָא Genes. 18, 26. 28. *inueniam* etc. *Niph.* נִמְצָא Gen. 44, 16. etc. *inuentus fuit*, et vt forma *Infinit.* quod probat exemplum וְנִחַפָּה Ier. 49, 10. *et latere*, הַ insuper alternante pro נ, coll. Obs. p. 337.

1) Sic etiam adnotat Kimchi in *Michlol* fol. 34. col. 3. c. fin. אמרו הצווי לרבים בהעלם האלף שלא להתחלף עם יראו מן ראה *Efferunt Imperatiuum Plur. Masc. cum occultatione נ, ne commutetur s. confundatur cum יראו verbi ראה videt.*

II. Illud (_), illud (_) *in toto Praeterito Kal* seruant: *in caeteris tantum* (_) *mutant*; sed ante *Adform. Imp. et Fut.* נָה, (_),
vt:

vt : מצאת Gen. 31, 37. etc. *inuenisti* M. מצאת
 Ies. 57, 10. *inuenisti* F. מצאתי Gen. 18, 3. etc.
inueni : מצאתם Iud. 14, 18. etc. *inuenistis* M.
 מצאנו Genes. 26, 32. cap. 37, 32. *inuenimus*.
 NIPH. נמצאת Ierem. 50, 24. *inuenta fuisti* :
 נמצאתי Ies. 65, 1. Ier. 29, 14. *inuentus fui*, etc.
 Ex forma משל : מלאה Iob. 36, 17. *impleui-*
sti : יראת 2 Sam. 1, 14. etc. *timuisti* : מלאתי
 Ier. 6, 11. Mich. 3, 8. et sine א Iob. 32, 18. *ple-*
nus sum : יראתי Gen. 31, 31. *timui* : יראתם
 Num. 12, 8. Deut. 5, 5. *timuistis* : sed Ios. 4,
 24. יראתם, ex ירא. Sic מלאו Esth. 7, 5.
impleuit eum, ex מלא; IMP. מצאן Ruth. 1,
 9. *inuenite*, קראן ibid. *vocate*, ה apocopato,
 vid. p. 264. et infra §. 41. II. 7. תקראנה
 v. 20. 21. *vocabitis* : תמצאנה Ierem. 50, 20.
inuenientur, quod etiam ad indicium י le-
 gi potest cum א mobili תמצאנה, coll. Ez.
 23, 49. ad formam צאנה supra p. 314. e.
 notatam. א namque amat modo *quietem*,
 modo *motionem*, vt videre est p. cit. et in
Partic. F. quo de num. IV.

III. Praeter formam *Infinitivi* commu-
 nem משל occurrit etiam משלת in מלאה
 Leu.

SCENT.

NIPHA

הַפִּצָּא

מִצָּ	צָא נִמְצָאָה
מִצָּ	צָאָה נִמְצָאָה
מִצָּ	צָאָה־י
מִצָּ	צָאָה־י
מִצָּ	צָאָה־י
מִצָּ	צָאָה־י

ט	צָא - אִי
ו	צָא - אִי

א	צָא - אִי
ב	צָא - אִי

מִצָּ	צָא - אִי
מִצָּ	צָא - אִי
מִצָּ	צָא - אִי

Leu. 8, 33. c. 12, 4. etc. *impleri*, $\tau\omega$ () di-
lapso, quia ob tonum ad (i) fixum vix ac
ne vix quidem cum eiusmodi spiritu leni
audiri potest. Sic קראת Iud. 8, 1. *vocare*:
שנאת Prou. 8, 13. *odisse*: חטאתו Ez. 33, 12.
peccare illum s. *quo peccauit*. Et in *Piel*:
למלא Ex. 31, 5. c. 35, 33. coll. 2 Chr. 36, 21.
ad implendum. בקנאתו 2 Sam. 21, 2. *quum*
zelo arderet.

IV. *Pro Participiali terminatione* ת
amant quietem טע in (), *vel motionem per*
(), *praeuio* (:) vt: מציאת 2 Sam. 18, 22.
inueniens, vel מוציאת Cant. 8, 10. נשיאת Esth.
2, 15. vel נשיאת 1 Reg. 10, 22. *portans* etc.

Obf. *Verba* לה et לא saepe inuicem *per-*
mutant formas suas: et quidem.

I. Quoad LITERAS, e. c. *Pro* א est
ה : רפה Ps. 60, 4. *sana*, et ארפה Ier. 3, 22.
sanabo: נסה Ps. 4, 7. *tolle*, ס insuper alter-
nante pro ש coll. p, 27. להחבה 1 Reg. 22,
25. *occultari*, cui simile Ier. 19, 11. להרפה *sa-*
nari: כלה Ps. 74, 11. *cohibe*. Et contra א
pro ה : נשא Ier. 23, 39. *obliviscendo*: תצא
Y Ier.

Ierem 48 9. *auolando auolabit*, coll. p. 138. נִקְרָא 2 Sam. 1, 6. *incidendo*, לִירוֹא 2 Chr. 26, 15. *iaculari*, coll. p. 318. הוּא Iob. 37, 6. *esto*: יִשָּׁנָה Thr. 4, 1. *mutabitur*: וַיִּחַלֵּא 2 Chr. 16, 12. *et aegrotauit*: נִשָּׂא 1 Sam. 22, 2. *exactor*: נִשְׂאִים Neh. 5, 7. *exigentes*, pro נִשְׂאִים, sic קִרְאִים Pf. 99, 6. *clamantes* coll. p. 36. obs. 2. notatum in ora: אֵתִיר אֵ i. e. אֵ *redundans*, et נַחֵרֵ אֵ *est quiescens*: (Ex hac voce oritur vulgatissimum Rabbinorum וַרְצֵאֲתִי *vocantes* f. *vocant*, coll. p. 202.) נִקְרָא Ex. 5, 2. *et delectabor*: וַיִּשָּׁנָה 2 Reg. 25, 29. *et obuiam factus est*: לְפַלֵּא Leuit. 22, 21. *ad segregandum*: יִשָּׁנָה Eccl. 8, 1. *mutatur*.

II. Quoad PUNCTATIONEM, e. g. רָכַא : לֵה *occurrit punctatio verborum* Pf. 143, 3. *attriuit*: מָלֵא Ier. 51, 34. *impleuit*: וַיִּנְשֹׂא Am. 4, 2. *et tollet*: כָּלֵאֲתִי Psalm. 119, 101. *cohibui*: רָכַאֲתִי Pf. 89, 11. *contriuiisti*: רָכַאֲנִי 2 Reg. 2, 21. *sanauit*: חָטֵא Ecclef. 8, 12. Ies. 65, 20. *peccans*: שִׁיָּצָא Eccl. 10, 5. *qui egreditur*, pro יוֹצֵאֲהָ vel יוֹצֵאֲתָה vt alias, respice num.

num. IV. p. 337. והפלא Deut. 28, 59. *mirificabit*: In וַאֲשַׁעַה : לֹא *punctatio verborum* לֹא Pf. 119, 117. et *delectabor*: וְתִכְלֶה Reg. 17, 14. *deficiet* F. יִקָּרָה Dan. 10, 14. *eueniet*: אֶתְנִנוּ Ier. 3, 22. *venimus*, rad. אָתָּה Gen. 3, 16. *multiplicando*, cf. p. 326. init. et p. 186. a.

III. Quoad VTRVMQVE, et quidem (α) לֹא *sub forma* לֹא *sunt*, v. gr. מָלִי Ez. 28, 16. *repleuerunt*, pro מָלִי ut alias: כָּלִי 1 Sam. 6, 10. *cohibuerunt*, pro כָּלִי Hag. 1, 10. יִכְלֶה Genes. 23, 6. *cohibebit* pro יִכְלֶה Ez. 39, 26. *postquam portauerint*, pro וְנָשְׂאוּ Iob. 24, 10. coll. pag. 36. etc. וְצָמַת Ruth. 2, 9. *cum sities*: כָּלִי 1 Sam. 25, 33. *cohibuisti me*. בּוֹטָה Prou. 12, 18. *effutiens*: בְּהִנָּבְאוֹתָיו Pf. 32, 1. *leuatus*, *condonatus*: נִשְׂוִי Zach. 13, 4. coll. v. 3. *in prophetando ipsum*: נִפְלִיִּיתִי Psalm. 139, 14. *mirabilis factus sum*: נִבִּיתִי Ier. 26, 9. *vaticinatus es*: נִטְמִינִנוּ Iob. 18, 3. *polluti reputamur*, *sordemus*: אֶחָטְנָה Gen. 31, 39. *expiare debebam illud*, ich mußte es bezahlen, pro אֶחָטְנָה coll. p. 36. 1q. תִּסְלָה Iob. 28, 16. 19. *aestimabitur*, coll. Thr. 4, 3. הִמְצִיתָה 2 Sam. 3, 8. *feci te inueniri*, *praeesen-*

tem stiti te: המקנה Ez. 8, 3. *ad Zelotypiam*
prouocans: מהתנבות 1 Sam. 10, 13. *a vatici-*
nando, coll. v. 6. (β) לה *sub forma verbo-*
rum לא, vt: קראני Iob. 4, 14. *euenit mihi*,
 ותקרא Gen. 42, 38. *et obueniret ei*: יקרא
 Ier. 32, 23. *ideo euenire fecisti eis*: יקרא Deut.
 22, 6. *occurret*: ita in nomine קרא occurrence:
 נכאו Iob. 30, 8. *perculsi sunt*: וישאתיה
 2 Reg. 17, 9. *et palliarunt*: ויהפאו
 Ezech. 39, 2. *et sextabo te*: 2 מרפא Ier. 38,
 4. *remissas reddens*: החלי Ies. 53, 10. *mor-*
bo adfecit, pro החלא, alternante pro א
 (formae הפלא Ies. 28, 29. *mirificum red-*
didit coll. Leu. 27, 2. Num. 6, 2.) vel א
 apocopato: יפריא Hof. 13, 15. *fructifica-*
bit: יפלא Leu. 27, 2. Numer. 6, 2. *sepa-*
rauerit.

2) i. e. *harpagabo* (verbo Plautino) *te*, vel expres-
 sius cum Iunio et Piscatore *unco* s. *harpagone sextu-*
plici (i. e. sex vncis ferreis constante, eoque firmitus
 tenente) *extraham te*. Unde will dich wohl hâcfeln.
 Hanc expositionem vocis reliquis probabiliorem con-
 gruentionemque iudico, tum propter verbum sequens
 והעליהך *et adscendere faciam, educam te*; tum pro-
 pter parallelismum cum cap. praeced. 23, 4. Est nam-
 que repetitio variatis licet verbis ad maiorem euen-
 tus

tus certitudinem, ita vt וְשִׂאתִיךָ referat integram phrasin: *et ponam uncus in maxillis tuis*, coll. c. 29, 4. Aliae expositiones poenam dicunt, ceu R. Iosephi Kimchii: *sex iudiciis iudicabo te*, cum resp. ad v. 22. cap. praeuii, vbi sex poenarum genera recensentur; vel filii D. K. *sextam* (i. e. minimam) *partem relinquam ex te*; vel Chaldaei *consumam perdamque te*. Qua vero ratione oratio minus apte fluit ac cohaeret. Insequitur enim prius *eductio et adductio*. Iam prehensio et adductio rei praecedunt poenam eius; sicuti etiam poena deinde sequitur. Istam confusionem antecedentis et consequentis peruidens Lutherus vertere maluit, und *locken*, cum LXX. et Vulgato *et deducam te*.

§. 37. Quae sunt **DUPLICITER IMPERFECTA**, vti פִּנַּח et פִּי et simul לָהּ vel לָהּ utriusque suscipiunt formam, v. gr. הִכָּה Ex. 9, 25. etc. *percussit*, pro הִכָּה ex נָכָה: הִדָּהנוּ Psalm. 75, 2. *laudauimus*, pro הִדָּהנוּ: נִבְּאָה Ier. 20, 6. *prophetaſti*, pro נִבְּאָה: תִּצָּאנָה Am. 4, 3. *exibitis*, pro תִּצָּאנָה etc. Verum quae sunt **Quiescentia** לָהּ, vel **Defectiua** פִּנַּח et simul **Geminantia** ע' v. gr. כָּהָה caligauit, לָהּ infaniuit, נָהָה lamentatus est, רָהָה formidauit, *sequuntur posteriorem Imperfectionem*, nempe לָהּ; et נָהָה vagatus est, *priorem*, sc. פִּנַּח; ast forma posterioris

יְנִיחֵהוּ Iob. 18, 18. etiam ad נִיחַ referri potest, quum sint eiusdem significationis coll. p. 136. Quae sunt simul עָו et פָּנ v. c. נִיחַ *moueri*, נִיב prouenire etc. formam עָו sequuntur.

MEMBRVM X.

DE PARTICVLIS.

§. 38.

Exposita est haecenus vox *Variabilis*, sequitur nunc *Invariabilis*, quae Ebraeorum grammaticis מְלָה *Diſtio* ſ. *Particula*, coll. p. 190. n. 1) dicitur. *Particulae* autem nomine veniunt omnes voces indeclinabiles: *Aduerbia*, *Praepositiones*, *Coniunctiones* ac *Interiectiones*. Quarum aliae *Separatae* ſ. *Inconnexae* (quas recensere munus lexicographi eſt, non grammatici) aliae *Inſeparabiles* ſ. *Connexae*, quae, quum vnica tantum conſtent litera, propria non gaudent ſubſiſtentia grammatica, ſed aliis vocibus praefixae conſtanter adhaerent, hae videlicet VII. מִשָּׁה וְכָלֵב. Quumque hae
ipſae,

ipſae, vt caeterae omnes *πολυσημεία* laborent, vnde multum interpretibus S. S. negotii faceſſunt, idcirco *potiores et probatiores* heic praelucebimus *ſignificationes*, tales quidem, vt vlla alia facile carere poſſis, praefertim natura particularum recte perſpecta, et natiua famoſioreque illarum notione aegerrime deſerta.

☞ *A, ab, de, ex, prae,* ^a *contra, propter*
von wegen.

- a) Notat ☞ *proceſſum et receſſum* ſ. fugam AB aliquo. Adhibetur etiam in *comparationibus*. Comparatio autem fit, quum facultas cognoſcitiua AB vno obiecto tranſit ad aliud, et de vltimo iudicat, quale ſit reſpectu prioris. Eſt tale tibi venienti AB altero ſentiendo. Vid. Guſſetius *comm. L. E. p. 446. a.* Nec vero ſemper praeftruit aut ſignificat *egreſſum*, ſed etiam connotat *tempus primae exiſtentiae in loco* v. c. Ier. 20, 17. *Quod non occidit me מִרְחֵם ex quo in utero exiſtere coepi*, quam explicationem euidenter poſcit ſeq. membrum, *ita vt fuiſſet mihi mater mea ſepulcrum* etc. et gradatio ſermonis Iob. 3, 11. 12. et Hoſ. 9, 11. adeoque minus recte redditur a Dn. Prof. Franckio, *da ich aus Mutterleibe kam*, praeeunte Piſcatore. Admodum pariter dure et insolenter interſectio partus in utero adhuc deliteſcentis *nuntio* adſcribitur, quod rectius vtique Deo ipſi vitae necisque arbitro

conuenit. Conf. Beckii *Disquis. Hermen.* p. 283. seq. Sic etiam כּ fumendum est in locis Ies. 44, 2. c. 48, 3. c. 49, 1. Ps. 22, 11. 58, 4. et graecum ἐκ Luc. 1, 15. ἐτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῶ; adde Gal. 1, 15. Videtur etiam τὸ כּ significatum IN τῶ כּ prae se ferre in loco valde specioso Leu. 4, 17. coll. cum v. 6. Sed si recte ponderetur, potius verbum לַבִּיב est praegnans, quod includit aliud לַבִּיב, coll. 6. 90. et confirmante v. 25, 30. 34. itaque sensus est: *et intinctum sumet sacerdos digitum suum ex sanguine, et sparget etc.* Sic Leu. 5, 15. *Et peccauerit per errorem מִקְדָּשׁ כּוֹנֵן CONTRA consecrata Iehouae, vel potius peccauerit (לִקְחָא accipiendo) DE consecratis. et v. 15. id quod peccaminose abstulit (vel in suum usum contulit) DE consecrato, restituet.* Sic etiam Leu. 14, 16. Atque sic in aliis particulis a significatione naturali et propria (quae certe passim illis vindicari potest, si attenta mens adferatur) non illico proruendum est ad aliam, et vel contrariam, primo intuitu obuiam, ne praeter fas accumulentur illarum notiones, vt quidem factum a Noldio.

וּ *Vt, quia, quod.* conf. p. 229. n. 2.

הֲ *An, Num, Nonne?*

וְ^a *Et, etiam, tunc, itaque, sed, nam, quia, quod, vt, ita vt, caeterum, alias,*^b
ideo, si, etsi, quum, quamuis, quidem, tamen,
postquam,^c *aut, siue,*^d *inprimis,*^e *immo,*^f
sic, similiter,^g *nempe,*^h *qui, quae, quod,*
*isque, eaque, idque, et quidem,*ⁱ *contra.*

a) Ex

- a) Ex יָ וֹנֵס *uncus*, cuius figuram et vsum copulandi praebet.
- b) 1 Reg. 1, 21. Ps. 51, 18. Ps. 55, 13.
- c) Gen. 18, 13. Ios. 7, 25. Ex. 14, 21. c. 16, 20. Eccl. 8, 10. Ies. 64, 4. 1 Sam. 23, 5. *postquam percusserat*.
- d) Ier. 23, 34. coll. v. 33. c. 44, 28. c. 43, 12. 2 Sam. 2, 19. coll. 21. Ex. 21, 17. coll. Matth. 15, 4. Marc. 7, 10. Ex. 21, 16. SIVE *vendiderit eum*, SIVE *inuentus fuerit in manu eius*, ceu recte Grotius. adde Prou. 29, 9. *siue irascatur, siue riserit*, i. e. siue verbis asperis, siue verbis mollibus vtatur vir sapiens. [Talis disiunctiuus sensus etiam est Iud. 11, 31. *aut erit sacrum Iehouae, aut offeram illud in holocaustum*; Ies. 7, 6. *adscendamus contra Iudam et angustia adficiamus eam et fundamus eam* i. e. diuisam rapiemus *ad nos, aut regem constituemus* etc. B.]
- e) Vt Ios. 2, 1. *Ite, videte terram illam, INPRIMIS Ierichuntem*. Ps. 18, 1. *e manu omnium inimicorum eius, INPRIMIS e manu Saulis*. add. Ier. 32, 32. c. 42, 1. etc. Sic in N. T. Marc. 16, 7. Act. 9, 36.
- f) Vid. Prou. 6, 16. *Sex illa odit Iehoua, IMMO septem* etc. coll. c. 30, 15. 18. 29. Iob. 5, 19. Am. 1, 3. 6. 9. 11. 13. c. 2, 1. 4. 6. et Ebr. *Etym.* p. 245.
- g) In similitudinis ἀποδόσει, vt Prou. 10, 25. *Sicut transit turbo יָ וֹנֵס ITA nullus est (transit) impius*. Sic c. 25, 3. 20. 23. 25. c. 26, 9. 14. 21. Eccles. 5, 2. 6. Iob. 14, 19. Add. Ies. 53, 7. וְכֵן *sic*, inquam, *non aperiebat os suum*. (Quem sensum ἀποδοτμόν euidenter docet, tum emphatica phrascos repetitio, tum interpunctio Athnachi a Luthero non attentata, tum expositio Lucae Actor. 8, 32. per ὅτις.)

Quale ו Ebraeis dicitur וַשְׁוֹתָהּ *Vau adaequa-*
tionis.

h) Quod vocatur ו explanatiuum Gen. 28, 14. Ios. 6, 3. 1 Sam. 28, 3. Hof. 2, 17. *nempe die.* Zach. 9, 9. *nempe super pullo asinae* cf. dicta §. 64. II.

i) Vid. Gen. 1, 26. Ps. 78, 38. 118, 27. Prou. 19, 1. c. 23, 5. Ier. 15, 13. c. 16, 19. c. 17, 6. c. 22, 7. Iob. 25, 5. Mal. 3, 1. coll. Matth. 11, 19. Marc. 1, 2. Luc. 7, 27. etc. Eccl. 6, 12. *quos transiegit*; Ps. 68, 10. *eamque lassam.* add. Num. 12, 8. *eaque, - - isque,* Ies. 57. II. וַמֵּעוֹלָם *et quidem a longo tempore.* Ier. 17, 10. c. 19, 12. וְלִיָּהּ *et quidem, isque* vt dem. conf. Dan. 9, 5. c. 11, 25. Mich. 2, 10. Hagg. 1, 12. 2 Sam. 3, 38. Dubius est locus Exod. 34, 33. quomodo ibi ו in ויכל reddendum sit? praepostera enim esset haec versio, *et quum absoluisset Moses loqui cum ipsis, tum dedit super faciem suam velamen.* Hinc nouam ei adfinxit notionem Iunio - Tremelliana **DONEC** *vero,* adoptatam etiam Io. Clerico ad h. l. Quanquam nec sic apte. Omnium optime et iudiciose expressit, vna cum eleganti ebraismo, versio Lutheri, und wenn er solches alles mit ihnen redete, legte er eine Decke auf sein Angesicht. Latine redderes, *quumque consummate illa loqueretur Moses cum illis, tum dederat* etc. conf. §. 86. not. I. et Ebr. Etym. p. 89. n. 161.

ו^a **SICVT, SECVNDVM,** *circa, circiter,* ^b *vere, utpote,* ^c *post,* ^d *(ante infin.) quum, postquam, (bis positum) tam, quam, talis, qualis.* ^e

a) Ex

- a) Ex כֵּן, כֹּךְ *Sic, ita* vel potius ex אֵיךְ *quomodo? sicut.*
- b) Quod Ebraeis vocatur כ' הַשִּׁיעוּר *Caph coniecturae f. aestimationis.* Ios. 3, 4. c. 27, 3.
- c) Quod adpellant כֹּף הַאֱמֶת *Caph veritatis*, שְׂבָאָה עַל הַמִּלִּין *quod superuenit dictionibus ad denotandam rei veritatem*, vt describit Kimchi ad Ies. 1, 9. v. c. Cant. 8, 1. *Quis dabit te בָּרָא VERE fratrem mihi?* וְדַבֵּר *ich dich, mein Bruder, hätte!* coll. *Ebr. Etym.* p. 59. Sic Nehem. 7, 2. הָיָה בְּאִישׁ אֱמֶת *ille erat VERE vir fidei f. fidelis.* Ps. 105, 12. כְּמֵעַט *VERE paucitas f. paucissimi* coll. Deut. 7, 7. [Hos. 4, 4. כְּמֵרִיבֵי כֹהֵן *VERE litigantes cum sacerdotibus.* Num. 11, 1. כְּמִתְאַנְּנִים *VERE quiritantes.* B.] Ita et graecum ὡς Io. 1, 14. *gloriam ὡς μονογενῆς utpote unigeniti.* Matth. 14, 5. *quia ὡς προφήτην vere prophetam eum habebant.* (ὁντως explicante Marco c. 11, 32. adde Matth. 21, 46. coll. Ioh. 6, 14.) add. 1 Petr. 1, 19. 2 Petr. 1, 3. Philem. v. 9. 1 Cor. 4, 1. Conf. Glass. *Gr. S. can. 28. tr. 5.*
- d) 1 Sam. 25, 38.
- e) Quod Ebraeis nominatur כֹּף הַדְּמִיּוֹן *f. similitudinis* e. c. Gen. 18, 25. c. 44, 18. Leu. 24, 16. Num. 15, 15. Iud. 8, 18. Ies. 24, 2. Hos. 4, 9. etc. B.

ל^a *AD, quoad, in, inter, coram, pro, erga, de,* ל^b *iuxta, cum, secundum, apud, propter, post, usque ad.*

- a) Ex לָא *decisum* notat tendentiam f. relationem vnius ad aliud. Vid. Gussset. *l. c. p. 419. b. seq.*

b) Ob-

b) Obiective Gen. 20, 13. coll. v. 2. c. 26, 7. Ps. 3, 3. 25, 2. 35, 19. 24. 38, 17. 40, 16. 18. 41, 6.

ב^a IN, *cum*, *per*, *de*, ^b *ex*, ^c *contra*, ^d *erga*, *iuxta*, *prope*, ^e *ad*, ^f *pro*, *propter*, (ante infin.) *dum*, *quum*, *postquam*, *antequam*. ^g

a) Ex בין *inter*, quod Rabbini etiam usurpatur apocopate בִּי, et pro nuda praepositione *in* ap. Chaldaeos, idque sic caute distinguendum ab apocopato בִּי ex בית v. c. לְבֵי *in domum* ex usu maxime Talmudicorum [idem in Targum saepius occurrit v. c. Ps. 7, 8. Iob. 7, 9. etc. B.]

b) Deut. 3, 26. c. 6, 7. c. 11, 19. Iob. 7, 11. bis.

c) Ex. 35, 32. 1 Reg. 7, 14. vid. loca in *Not. Sel. P. I.* p. 86. fin.

d) Gen. 16, 12. c. 37, 27. Exod. 14, 25. Num. 12, 1. 8. c. 21, 5. 7. c. 23, 21. bis. v. 23. bis. 1 Sam. 7, 13. c. 12, 15. c. 18, 17. bis, 20. c. 25, 26. 33. Ps. 17, 7. 34, 17. 50, 20. 73, 9. 78, 19. Prou. 7, 23. Ies. 10, 6. c. 19, 2. c. 40, 10. Mal. 3, 5.

e) Ios. 5, 13. c. 10, 10. Iud. 18, 12. 1 Reg. 17, 3. Ier. 13, 5. et Ps. 106, 7. in quo ב cum לְ praecedente permutatur. Ezech. 10, 15. coll. v. 22. et c. 1, 3. vbi itidem cum לְ permutatur; Ez. 4, 12. coll. v. 15. vbi exponitur per לְ adeoque non significat *cum*, sed *iuxta*, *prope*, bey dem gedörreten Menschen. oder Ruhm ist backen. (scil. propter defectum lignorum coll. Thren. 5, 4.)

f) 1 Sam. 16, 3. coll. v. 5. vbi etiam ב cum לְ permutatur.

g) Gen. 19, 29.

§. 39. *Punctatio* illarum ita se habet:

I. מ (ex מן decurtatum, quod et ipsum vsurpatur, non nisi fere ante ה *articuli*, vt מן-הָאָדָם *ab homine*, מן-הָעִיר *ex vrbe*, מן-הָעֵץ *de arbore*, rarius alias v. c. 2 Sam. 20, 6. מן-אַבְשָׁלוֹם conf. 1 Chron. 8, 8.) *praefigitur per* (.) *sequente Dagesch* (נ scil. abiectum sic compensando) vt: מִקֶּרֶם Gen. 3, 24. *ab oriente*: מִתַּחַת c. 1, 7. *a parte inferiori*, coll. p. 243. quod Dagesch tamen ex י *schuato una cum* (:) *excidit*, coll. p. 139. † et pag. 153. vt: מִיָּדַי Gen. 49, 24. *e manibus*, pro מִיָּדַי: מִירוּשָׁלַם Ies. 2, 3. *ab Hierosolymis*. מִיָּמֵי Ies. 23, 7. etc. *a diebus*. Praeter duo, np. מִישְׁנֵי Dan. 12, 2. *de dormientibus*, et מִירוּשָׁתְךָ 2 Chr. 20, 11. *ex haereditate tua*. Quum autem ex gutturali et ר excidat Dag. F. illud vel per vocal. long. (..) vel per Metheg compensatur, vi pag. 137. Nunquam vero praefigitur מ per (..) ad mentem Kimchii aliorumque in vocibus לְמַבְרָא שׁוֹנָה et לְמַדִּי, de quibus vid. p. 103.

II. De *Punctatione* טִז ש vid. p. 229. et ה *articuli* vid. p. 223.

III. ה

III. *Interrogatium* (הַשְׂאֵלָה) *punctatur per* (ְ) coll. p. 28. iii. et p. 148. iii. vt: הַבַּת Gen. 17, 17. *an filia?* הָלֹא Ios. 10, 13. vel cum fulcro וְ Gen. 4, 7. i Reg. 1, 11. etc. et הַ pro אֵ, הָלֹא Deut. 3, 11. coll. p. 32. *nonne?* atque ita interdum absque לֹא, vt Iob. 20, 4. הֲזֹאת יִרְעֶתָ NONNE *hoc nosti?* coll. c. 16, 3. i Sam. 2, 27. הֲגִלֵּיתִי NONNE *reuelando reuelavi me?* הֲבֵן Ier. 31, 20. ANNON *filius?* אֵם ANNON *natus?* הֲנִשְׁמַע Neh. 13, 27. NONNE *auditum est vobis?* הֲרָאָה אֶתָּה 2 Sam. 15, 27. NONNE *videns s. Propheta tu es?* vbi male Luther. pro הַ demonstr. habuit. Sed ante *Gutturales* (:) abiicit, *Methego* vocalem sustinente, coll. pag. 151. a) vt: הֲהִצְלִיחַ Gen. 24, 21. *an prosperasset?* הֲהִיטָב Ion. 4, 4. 9. *num bene?* הֲאֶתָּה Gen. 27, 21. Iud. 13, 12. 2 Sam. 2, 20. c. 7, 5. c. 9, 2. c. 20, 17. i Reg. 8, 7. 17. Ez. 38, 17. *num tu?* הֲעוֹר Am. 6, 10. *num amplius?* Et ante *Gutturales* *Kamezata* pro (ְ) alternat euphonice (ִ), vt הֲהִשָּׁב Gen. 24, 5. *num reducendo?* הֲהִיטָה Ios. 1, 2. *num factum sit?* הֲאֶנְכִי Num. 11, 12. Iob. 21, 3.

an

an ego? הַחֹזֶק Num. 13, 18. *an fortis?* הַאֲמֵס
 Ps. 77, 9. *num desit?* Ast nunquam habet
 (), praeter vnicum הַאֲמֵס Iud. 6, 31. *num*
vos? [Falso et contra ipsam Masoram qui-
 dam Codices Gen. 42, 16. in הַאֲמֵס legunt
 (). B.] Vnde Eccl. 3. 21. in הַעֲלָה erronee
 quidam interpretes habuerunt pro ה *inter-*
rogationis, quum sit ה *articuli* f. *specificatio-*
nis, pro *relatiuo*, coll. pag. 228. idque sub-
 innuit demonstratiuum emphatice superad-
 ditum הִיא adeoque vertendum, *qui adscen-*
dit ille. Conf. ad h. l. Not. Sel. Ante Schua-
 tam autem eamque seruilem particulae ne-
 cessario abiicit (:) coll. pag. 159. III. se-
 quente etiam tum Dagesch F. vel (quod
 frequentius) sine eo, et compensato per
 Metheg (f. expressum f. subintellectum,) coll.
 reg. I. et pag. 140. vt הַלֶּבֶן Gen. 17, 17. *An*
filio? הַכֶּמֶת Ies. 27, 7. *An iuxta plagam?*
 הַכֶּעֶקֶתָה Gen. 18, 21. *An secundum clamorem*
eius? Quo minus autem *Articulus* reputari
 possit, obstat nota p. 227. fin. Rarissime ante
 Schuatam radicalem, v. c. הַזִּבְחִים Am. 5,
 25. *An sacrificia?* coll. Actor. 7, 42. הַזִּמּוֹל
 Joel

Ioel 4, 4. *An retributionem?* הַכְּתָנָה Genes.
27, 32. *An tunica?* הַשִּׁמְנָה Num. 13, 20. *An*
pinguis? Sed הַשְׂכָּחָה Ier. 44, 9. *Num*
obliti estis? הַמְכָּסָה Genes. 18, 17. *Num ope-*
riens? הַמַּעֵט Num. 13, 18. *Num paucus?*

Punctationis הַ interrogatiui varios mo-
dos inprimis docet Num. 13, 18. 19. 20.

Obs. 1. Vulgo ad הַ interrogatiuum referunt
הַיֵּיטֵב Leu. 10, 19. *an bonum videbitur*; sed istud
הַ seq. Dag. ante radicalem non schuatain, praestat
habere pro הַ demonstratiuo, cuius emphasin ora-
tionis πᾶθος fere exigit, et quum ab interrogatio-
ne implicita inchoetur, quidni per se continuare-
tur? vt ita membrum integrum sonet h. m. *et ede-*
rem sacrificium pro peccato sicuti hodie? und ich
sollte essen heute vom Sündopfer? *Hoc (hoccine)*
bonum videbitur in oculis Iehouae? Sollte das
(ita optime in Germanismo) dem Herrn gefallen?

2. Cum illo הַ maxime in continuatione interro-
gationis scite permutat vices הַ אֲנִי, particula
alias conditionalis *Si*, vid. Genes. 17, 17. c. 37, 8.
Num. 13, 18. 19. 20. Ies. 50, 2. c. 10, 9. c. 40, 28. Ier.
2, 31. c. 3, 5. c. 31, 20. Ioel. 1, 2. Iob. 6, 5. 6. etc.
Vtrumque coniungitur Iob. 6, 13. הַ אֲנִי *num?* coll.
הַ אֲנִי Iob, 19, 5. *an reuera?* ita Num. 17, 28.
הַ אֲנִי *num?* et intercedente אֲלֵ, 2 Reg. 20. 19. הַ אֲלֵ
הַ אֲנִי *nonne si pax et veritas* sc. erit, *in diebus meis*
erit sc. verbum Dei bonum; coll. anteced. f. *nonne*
verbum Dei bonum erit in diebus meis, si modo
pax et veritas adsit.

3. In-

3. *Interrogatio negatiua* saepenumero adhiberi solet emphaseos gratia pro particula *intendendi* s. *attentionis* הִנֵּה *Ecce* הִנֵּה vel רֵאָה *Vide!* Conf. Deut. 3, 11. c. 11, 30. Ios. 1, 9. Iud. 4, 6. 14. c. 6, 14. Ruth. 3, 1. 2. 1 Sam. 10, 1. Ier. 13, 21. ceu in euidentiam probat solennis formula citatoria, in qua הִנֵּה פְּתוּבִים 1 Reg. 11, 41. etc. NONNE *illa scripta sunt?* explicatur per הִנֵּה פְּתוּבִים 1 Reg. 14, 19. 2 Reg. 15, 11. 15. 26. 31. 1 Chr. 29, 29. 2 Chr. 20, 34. c. 24, 27. c. 27, 7. c. 28, 26. c. 32, 32. c. 33, 19. c. 36, 8. ECCE! *scripta sunt.* Et semel coniunctim הִנֵּה הִנֵּה פְּתוּבִים NONNE ECCE *scripta sunt?* 2 Chron. 25 26. Atque istam emphasin bene attendit in *ll. cit.* B. Lutherus in versione sua.

4. Semel הִנֵּה Iud. 14, 15. vsurpatur pro הִנֵּה vel הִנֵּה *huc*, idque per dictamen accentuum et auctoritatem Chaldaei et Raschii, quos sequuntur Tigurini. Pro particula enim negatiua *annon* sc. ita est? הֲלִיִּרְשָׁנָה necessario requireretur Tiphchae subordinatus Tbhir. Iam cum habeat regem maiorem Sakephgadol, arguitur, sequentia tria vocabula, vt vnum orationis membrum cohaerere.

* Illae mihi semper cum summa cura videntur euitandae expositiones, quae Scripturam S. dubiam reddere possunt. Hinc etiam nunquam admittendam credo explicationem הֲלִיִּרְשָׁנָה interrogatiui per הִנֵּה. Interrogatio enim adfirmatiua quum praeter simplicem quaerendi potestatem fortius neget, conf. 2 Sam. 7, 5. הֲאֵתָה תִּבְנֶה לִּי בַּיִת *num tu aedifi-*

cabis mihi domum? h. e. minime aedificabis, coll. 1 Par. 17, 4. לֹא-אַתָּה תִּבְנֶה-לִּי בַּיִת *non tu aedificabis mihi domum*; sic Ezech. 18, 23. תִּחְפֹּץ *num delectando delector morte improbi?* h. e. minime delector, coll. v. 32. לֹא תִחְפֹּץ בְּמוֹת הַיָּמָת *non delector morte morientis* etc. quumque e contrario interrogatio negatiua fortius adfirmet, e. c. Ez. 18, 23. הֲלוֹא בְּשׁוּבוֹ *nonne potius delectationem percipio, quando reuertitur ille?* h. e. certissime delector. Sic 1 Chron. 21, 17. הֲלוֹא אֲנִי אָמַרְתִּי לְמִנּוֹת בָּעַם וְאֲנִי-הוּא אֲשָׁר-חָטָאתִי *nonne ego iussi numerare populum et ego is sum qui peccauit*, h. e. certe ego dixi et ego peccaui coll. 2 Sam. 24, 17. הִנֵּה אֲנִי חָטָאתִי *ecce ego peccaui* etc. conf. dicta A. n. Obs. 3. pag. praec. Certe ה cum A. n. p. 350. et cum plerisque interpretibus quandoque per הֲלוֹא exponere, idem est ac propositionem negatiuam in adfirmatiuam mutare, quod auctoritati et certitudini Scripturae contrarium est. Nec, si loca ipsa ab A. n. citata consideramus, vlla nos vrget necessitas, vt eadem adfirmatiue explicemus. Iob. 20, 4. recte interpretati sunt LXX. μὴ ταῦτα ἔγνων ἀπὸ τοῦ ἔτι; et Seb. Schmidius, *num hoc nosti iam inde ab aeternitate?* h. e. num scientia tua aeterna est, atque interfuisti decreto Dei aeterno de impiis perendis? Ita 1 Sam. 2, 27. optime conuertitur: *num reuelavi me familiae patris tui, quum adhuc esset in Aegypto in domo Pharaonis*, h. e. non reuelavi me. Non enim in Aegypto Aharoni sed Moysi se reuelauit Deus, et Aharonem demum in deserto elegit, vt fieret minister Dei coll. v. sq. Deut.

Deut. 10, 8. etc. Sic Ier. 31, 10. verterem: *Num filius pretiosus mihi Ephraim, num puer deliciarum, ut, postquam toties locutus sim ad illum, adhuc recorderer eius?* h. e. minime talis est, nec interna aliqua bonitas, aut meritum aliquod adest, quod tot repetitis et frustra quidem concionibus, me flectat ad misericordiam, ut eius adhuc recorderer, sed sola misericordia mea me commouet. Nil porro obstat, quo minus Neh. 13, 27. ver-
 tamus: *Num unquam auditum est, coll. Deut. 4, 32. faciendo omne tantum malum praeuaricari contra Deum nostrum?* ist auch verglichen iemals gehöret worden, daß man durch Begehung solcher großen Gottlosigkeit wider unsern Gott so freuentlich gesündigt habe? Et denique 2 Sam. 15, 27. David ad Zadokum non dicere poterat *Nonne videns tu es?* nullibi enim Zadok tanquam videns s. Propheta in Scriptura S. memoratur. Potius dicit: *Num tu es Propheta?* h. e. neutiquam tu talis es, hinc nec praesentia tua mihi vtilitatem adferet, quum quid faciendum sit, mihi indicare non possis. Inter talia loca vbi ה pro ה' positum sit, a quibusdam non sine veritatis specie refertur 1 Reg. 21, 19. ה' צ'ח'ה' *nonne interfecisti?* mihi tamen h. l. simplex adesse quaestio videtur, qua ad confessionem proprii delicti, commoueri debebat Achab; *num occidisti?* vti Deus Cainum quaerit ה' ה'ל א'ח'י' *ubi nam est frater tuus Habel?* Gen. 4, 9. Nunquam etiam in Scriptura ה' pro ה'ל dicitur, quod tamen singulatim ostendere, hoc loco nimis prolixum foret. B.

IV. וכלב *praefiguntur communiter per* (:); *sed ante vicinum tonum, et cum tono,* maxime *Domini Maioris, etiam per* (ַ), *vt:* וְלֹא 2 Reg. 5, 17. 2 Sam. 13, 26. *sique minus,* וְנִגְבָּה וְקִרְמָה וַיָּמָה Gen. 13, 14. *et versus meridiem, et ad ortum, et versus mare* (f. occidentem,) טוֹב וְרָע Gen. 2, 9. 17. c. 3, 6. 22. *boni et mali:* לָמִים Gen. 1, 6. *inter aquas:* בָּנוּ לָנוּ *vobis,* בָּהֶם *in illis,* לָנוּ *nobis,* בָּנוּ *in nobis,* לָמָּה *quare.* Non tamen hoc semper fit v. c. Ex. 2, 10. לְבֵן *instar filii.*

Notes: 1. ו ante Labiales ad fines במה nisi ante tonum malit (ַ) vt: וְכֹהֵן Gen. 1, 2. *et inanitas.* (in quo exemplo praecipue amat (ַ) pro ו, quia horrifonum fuisset cumulare obscuros sonos ante et post.) coll. ante ו 1 Sam. 18, 16. Ez. 39, 17. c. 44, 17. Ies. 32, 14. Ps. 31, 19. 49, 11. 2 Chr. 16, 1. ante פ Ies. 24. 17. bis, ante מ Gen. 44, 9. *et ante* (:)
nisi sub י fit [v. c. וַיְדִי Ex. 17, 12. etc. *et manus,* וַיְדִי Deut. 11, 21. *et dies* וַיְדַעְתֶּם Ex. 6, 7. etc. *et cognoscetis* coll. p. 153. neque sub ה vel ה coll. pag. 152. v. c. וְהִיָּיתֶם Ios. 8, 4. Zachar. 8, 13, etc. *et eritis,* וְהִיָּיתֶם Ez.

Ez. 37, 5. 6. 14. *et viuetis*, וַיְחִי Gen. 42, 18. etc. *sicque viuetis*. Sed וַיְהִי Ex. 34, 2. etc. *et esto* coll. p. 152. †. Sic וַיְחִי Gen. 20, 7. etc. *sicque viues*, etc. B.] *quiescit in* (ו), vt: וַיִּבֶן Gen. 1, 4. 7. 14. *et inter*, וַיַּמְעֵץ Gen. 2, 17. *sed de arbore*: וַיִּקְרֶה Deut. 20, 9. *tunc prae-*
ficient: וַיִּלְכַּל Gen. 1, 30. *ter. et omni*: וַיַּהֲבֵ Genes. 2, 12. *et aurum*: (:) enim compo-
 situm sub non gutturali sequitur naturam simplicis.

2. *Conuersium* (α) *Futuri in si-*
gnificationem praeteriti punctatur cum ()
sequente Dagesch F. retrahens plerumque si-
mul tonum ex ultima in penultimam simpli-
cem (non inchoatam ab א feruili, nec in א
 radicale terminatam, nec in Pauza, et pri-
 ma Sing.) vt: וַתִּזְכֹּר Gen. 4, 2. *et addidit F.*
ex תִּזְכֹּר v. 12. *addet*, sic וַיִּקָּם v. 8. *et in-*
surrexit, ex יִקָּם Ex. 21, 19. *surget*. At
 וַיֹּאכַל et וַיֵּאכַל Gen. 3, 6. *et comedit*: וַיֵּאכַל
 v. 12. 13. *ut ederem*. וַיֹּאזֶל et וַיֵּאזֶל, *et duxi*, וַיֵּאזֶל
et surrexi: וַיָּבוֹא et וַיָּבֹא. [Ita nec in rad.
 אִמַּר quoties in Fut. forma cum () adhi-
 betur. v. c. וַיֵּאמַר Genes. 24, 12. c. 27, 36.

c. 48, 9. etc. Immo etiam rarius in aliorum verborum formis cum () v. c. וַיִּקַּץ Gen. 28, 16. etc. *et euigilauit* etc. cf. dicta p. 84.*
 Dag. F. autem ex י Schuato perpetuo excidit, compensante id Metheg vel exprefso vel subintellecto coll. pag. 140. sed ex נ eiectum compensatur per vocalem longam () coll. p. 137. B.]

(β) *Praeteriti, in significationem Futuri habet ordinarium suum punctum (:), sed ad differentiam ו חבור f. pure copulatiui tonum ex penultima ad ultimam (adformatiuam) dimittit* (praeter i. plur. et pleraque Quiescentium tertia) vt: וְאָכַלְתָּ Gen. 3, 18. *et comedes*, at וְאָכַלְתָּ *et comedisti*: fic וְהִקִּימֹתִי c. 9, 11. *et stabiliam*: וְרָבָה Ies. 6, 12. *et crescet*. Sed וְהִיִּיתִי Gen. 37, 20. *et dicemus*: וְהִיִּיתִי Gen. 4, 14. *et ero*.

3. ה כלל *Praefixum* plerumque *euphoni- ce* (vel vt Kimchi dicit: מַפְנֵי כְבֹד הַקְּרִיאָה propter grauitatem lectionis) *absorbent*, eiusque punctum *adsument*, vt: כְּמוֹץ Ps. 1, 4. *sicut gluma*, pro כְּהַמּוֹץ Deut. 8, 18. etc. *secundum diem hunc*. Sed כְּהַיּוֹם octies vid. Gen.

Gen. 39, 11. Deut. 6, 24. 1 Samuel. 9, 13. etc.
 לְחֹשֶׁךְ Gen. 1, 5. *tenebras*: לְרִקְיָע Gen. 1, 7.
 8. *expansi, expansum*, pro לְהִרְקִיעַ: בְּשָׁמַיִם
 Gen. 11, 4. Deut. 9, 1. *ad coelum usque*. Sed
 cum ה Pf. 36, 6. בַּלַּיְלָה Gen. 19, 33. *in nocte*.
 Conf. Ies. 66, 20. vbi 5. immediate conse-
 quuntur. בְּעָנָן Gen. 9, 13. 14. 16. *in nube* pro
 בְּהָעָנָן coll. p. 224. Sic בַּחֲרָבָה Gen. 7, 22.
in sicco. Sic etiam בַּמָּה Exod. 22, 26. כַּמָּה,
 כַּמָּה etc. coll. p. 223. Quin et non raro ה
Characteristicum Infin. Niph. et Hiph. vt:
 בִּכְשֵׁלֹו Prou. 24, 17. *quum impingit, lapsus*
fuerit ille, pro בְּהִכְשֵׁלֹו coll. Daniel. 11, 34.
 בְּהָעֵטָף Thr. 2, 11. *quum obrueretur*, pro בְּהָעֵטָף
 coll. reg. V. p. 137. Sic לִרְאוֹת Exod. 34, 24.
 Deut. 31, 11. *ad comparandum*, coll. Ex. 10, 3.
 לִשְׁמֹעַ Pf. 26, 7. *ad audire faciendum*, pro
 לְהַשְׁמִיעַ: לְאֹרִי Job. 33, 30. *ut illuminetur*,
 pro לְהָאֹרִי: *sed* בְּהָרִג Ez. 26, 15. *dum occidi-*
tur (.) alternans pro (.), (sicut et in loco
 Thr. quaedam exemplaria habere, testis
 est Buxtorfius *in Lex. Min.*) pro בְּהָ - coll.
 pag. 139. et p. 179. 7). Sic לְמַחֹות Prou. 31,
 3. *ad delendum*: וְלִנְפִיל, לְצִבּוֹת Num. 5, 22,

ad tumescere faciendum, et ad cadere faciendum: לִסְתֹּר Ies. 29, 15. *ad occultandum:* לְחַלֵּק Jerem. 37, 12. *ut portionem acciperet exinde (ex patriae fundis.)* לְעֵשֹׂר Deut. 26, 12. *decimare, et* בְּעֵשֹׂר Nehem. 10, 39. *in decimando:* לְנַחֲתָם Exod. 13, 21. *ad ducendum eos,* coll. Nehem. 9, 19. *vbi plene.* add. Deut. 1, 33.

interdum adsumunt *Particulas expletivas* (וַבֹּאֵי l. יְבֹאֵי) *vt:* מוּ ac פִּי, הִי *pletivas* בְּרִי אֲרָבָה לָרֹב Iudic. 6, 5. *et veniebant sicut locustae (pr. secundum sufficientiam locustarum) quoad multitudinem:* בְּרִי רִיק et בְּרִי אֵשׁ Jerem. 51, 58. et Hab. 2, 13. *in vanum, et in igne:* מִדֵּי חֹרֶשׁ et מִדֵּי שַׁבָּת Ies. 66, 23. *a novilunio et a sabbatho:* לְפִי - חֶסֶד Hos. 10, 12. *metite in benignitate;* בְּמוֹ - אֶבֶן Ps. 11, 2. *in caligine:* בְּמוֹ - אֶבֶן Ex. 15, 5. *instar lapidis:* לִבְמוֹ - אֶבֶן Iob. 12, 3. *sicut illi.* Sic cum Adf. בְּמוֹכֶם ibid. *sicut vobis:* בְּמוֹנִי בְּמוֹךְ 1 Reg. 22. 4. 2 Reg. 3, 7. *Sic ego uti tu.*

M E M B R V M XI.

DE FIGVRIS ETYMOLOGICIS.

§. 40.

Figurae Etymologicae dantur septem. *Paragoge* in fine addit, *Apocope* in fine tollit, *Epenthesi* in medio addit, *Syncope* in medio tollit, *Prosthesis* ab initio addit, *Aphaeresis* ab initio tollit, et *Metathesis*, quae transponit.

I. *Paragoge Communior est*

1. תִּגְּה carentis tono (ni praecedat (:) mobile) ¹ et sic a terminatione foem. tono semper gaudente, facile discernitur. ² *Vsus eius sane latissimus est*, (a) in *Verbis*, potissimum quidem *Futuris ac Imperatiuis*, de quibus iam passim; in *Imp.* vid. tria Dan. 9, 19. et quatuor Ies. 32, 11. adde שִׁמְרָה Ies. 7, 11. ³ *pete*. Ita in *Futuris*, v. c. תִּקְרָה Prou. 1, 20. c. 8, 3. *clamitat*, 3. S. Fut. Foem. $\text{יְהִי־שָׁה וְתִבְנֶאֱה וְנִדְעָה}$ Ies. 5, 19. *acceleret et veniat*, *ut cognoscamus*; אֶחֱיֶשָׁה Ps. 55, 9. *accelerabo*, תִּעֲפָה Iob. 11, 17. *obscuratus eris*

sc. magna calamitate. ⁴ *Rarius* in cæteris, vt: *in Praet.* שְׁמֶרָה Am. i, ii. *custodit*: בְּגִרְתָּהּ Mal. 2, 14. *praeuariatatus es*: נִתְתָּה Gen. 3, 12. *dedisti*: insolentius הִשְׁלַכְתָּנָה Am. 4, 3. *abiicietis* F. Inf. לְמִשְׁחָה Ex. 29, 29. *ad ungendum. Part.* בַּעֲרָה Hof. 7, 4. *ardens.* (β) *In Nominibus*, vt: לִילָה Gen. 14, 15. *noctē*: coll. pag. 208. 4). *Post terminationem autem foem.* הֶ (et hic vt pag. 236. in תֶּ mu-
tatam) *emphasin*, vel *significationis intensio-
nem insinuat*, ⁵ vt: יְשׁוּעָתָה Ps. 3, 3. Ps. 80, 3. Ion. 2, 10. *omnimoda* s. *duplex salus*, huius
et futurae vitae ⁶ מִזְמָתָה Ier. 11, 15. *grauis-
simum scelus*: בְּצַרְתָּהּ Ps. 120, 1. *in maxima
angustia*, coll. p. 358. n. 3. עֲזָרָתָה Ps. 44, 27.
Ps. 63, 8. Ps. 94, 7. *praesentissimum auxilium.*
סוּפָתָה Exod. 15, 16. *summus terror*, Hof. 8, 7. *maxima procella.* Sic et in *tertia
foemin. Praeter.* הִחַבְּאֶתָה Iob. 6, 17. *diligen-
ter abscondit*: נִפְלְאָתָה 2 Sam. i, 26. *admira-
bilis, singularissima fuit.* (γ) *In Pronomi-
nibus*, vt: אַתָּה *tu*: אַתָּנָה Ezech. 13, 11. 20.
cap. 34, 17. *vos.* הֵמָּה *illi*: vid. pag. 214. *et
Adfixis*, e. g. אַתָּכָה Num. 22, 33. *te* M. יִכָּכָה
Deut.

Deut. 28, 22. 27. 28. 35. *percutiet te.* בָּכָה Pf. 141, 10. *in te.* בְּאַכָה Gen. 10, 19. c. 13, 10. *venire te.* בְּשִׁמְכָה Jer. 24, 25. *in nomine tuo.* לִכְנָה Ez. 13, 18. *vobis* F. כָּלִנָה Gen. 42, 36. *omnia illa;* בְּבוֹאָנָה Ruth. 1, 19. bis, *cum illae venirent;* coll. Jer. 8, 7. כִּזְמִתְכֶּנָּה Ez. 23, 48. *secundum scelus vestrum,* coll. v. 49. et c. 13, 20. קִרְבָּנָה Gen. 41, 21. bis. *ventrem earum,* pro קִרְבָּן coll. p. 178. n. 6. לְבַדָּנָה Gen. 21, 29. *in solitudine earum:* Ast in בְּחֻכָּהֶנָּה Ezech. 16, 53. *in medio ipsarum:* in לְכֻלָּהֶנָּה 1 Reg. 7, 37. *omnibus illis* F. et כָּלֵהֶם 2 Sam. 23, 6. *omnes illi,* est simul ה *epentheticum,* in ultimo () est concisum ex () vi p. 159. III. אֱלִיהֶֿמָה Ezech. 40, 16. *postes eorum:* גִּוִּיתֶֿהֶנָּה Ez. 1, 11. *corpora sua.* Ac (δ) *Particulis,* vt: אִיכָה Deut. 1, 12. Cant. 1, 7. *quomodo? ubinam?* et hinc compos. אִיכָֿכָה Esth. 8, 6. et Cant. 5, 3. bis.

1) Cum non sufficiat scire, quando הֿ habeat tonum vel eodem careat, hoc enim accentus vt plurimum docet, sed etiam sciendum fit, vbi *de iure* habeat tonum vel eodem careat, hanc addam observationem: הֿ Paragog. caret tono in nominibus, α) pronomibus plur. β) sic dictis particulis, γ) praeteritis, δ) nec non in Imperat. et Fut. secunda et
tertia

tertia pl. Foem. ε) Alias in Infinit. Imperat. et Futuris accipit tonum, ζ) nisi praecedat vocalis impura η) (vbi tamen ob emphasin tonus aliquando demittitur θ) coll. p. 85.) nec accentus dominus tonum retraxerit ι) coll. p. 83.

Exempla habes in his: α) נַחֲלָה Num. 34, 5. Pf. 124, 4. *fluvius*; מוֹתָהּ Pf. 116, 15. *mors*; אִימָתָהּ Ex. 15, 16. *terror*. β) הֵמָּה Gen. 7, 14. *illi*; הֵנָּה Ex. 1, 19. *illae*; אֵתָנָה Gen. 31, 6. *vos* Foem. sic in adfixis קִרְבָּנָהּ Gen. 41, 21. *ventrem illarum*. γ) כֵּכָה Num. 8, 26. *ita*; אֵכָה Iud. 19, 17. *quorsum*. δ) נִתְחַתָּהּ Gen. 15, 3. etc. וְקִנְיָתָהּ Ios. 13, 1. *senuisti*. ε) לֵכְנָה Ruth. 1, 8. *ite*; הֵלֵכְנָה v. 11. *ibitis*; הִפְלָנָה Ezech. 13, 11. *cadent*. ζ) לִירְאָה Deut. 5, 26. *ad timendum*; לִרְאָהּ Ez. 31, 12. *dolere*; וּלְאַהֲבָהּ Deut. 10, 12. *et ad amandum*; לְמַשְׁחָהּ Exod. 29, 29. *ad ungendum*. חֲלָצָהּ Pf. 6, 5. *eripe*; הִתָּהּ Pf. 8, 2. *da*; נִבְהָקָהּ Pf. 2, 3. *disrumpamus*; אִסְפָּרָהּ v. 7. *enarrabo*; אִתָּהּ v. 8. *dabo* cf. Pf. 9, 2. 3. ter, 15. etc. η) וְנִשְׁלִיכָהּ Pf. 2, 2. *et abiiciamus*; וְעִוְרָהּ Pf. 7, 7. *euigila*; שׁוּבָהּ v. 8. *redi*; אֶגִּילָהּ Pf. 9, 15. *exultabo*. θ) קוּמָהּ Pf. 3, 8. *surge*; שׁוּבָהּ Pf. 6, 5. *redi*. ι) אֶפְלָהּ 2 Sam. 24, 14. *cadam*; נִעְבְּרָהּ Ies. 51, 23. *transibimus*. Quando autem p. 82. dixi הָ parag. carere tono, si praecedat vocalis impura vel (ְ), illud quidem ad exceptionem a dicta regula sufficiebat, non vero ad regulam de הָ parag. eiusque tono plene cognoscendam. B.

2) Loco הָ solum הָ additur voci in (ְ) terminanti; v. c. אֶתָּהּ *tu* ex אָתָּה; לָּךְ *tibi* ex לָּכָה; נִתְחַתָּהּ *dedisti* ex נִתְחַתָּהּ etc. B.

3) Quod

3) Quod Lutherus confudit cum Nomine שְׁחִיחָה Gen. 37, 35. proinde ad formam authenticam sensus loci ita erit formandus: *profundando* (i. e. e profundis) *pete*, *aut exaltando te sursum*, ad genium Germanissimi: Du magst es fordern von unten, oder damit in die Höhe gehen. Referunt huc etiam הִשְׁחִיחָהּ Iud. 5, 26. *mittebat*, ac si esset forma paragogica; sed male confunditur haec paragoge plur. num. cum singulari. Proinde potius habuerim pro adfixo foem. ex הָ. Dagesch forte pereunte, coll. pag. 138. med. et consequenter etiam (הָ) coll. Reg. I. Itaque verterem cum emphasi oratoria: *Manum suam, ad clavum extendebat illam* sc. manum. At Obad. 13. הִשְׁחִיחָהּ est regulariter 2. pl. foem. licet verba singularia praecedant et subsequantur. Sic enim scriptura de populo loquitur, nunc in Sing. nunc in plur. nunc in masc. nunc in foem.

4) הִצְפָּה Iob. 11, 17. potius verterem; *sique auolabis* scil. in morte coll. v. 18. יִחְפְּרָהּ si latebras scil. terrae et sepulcri quaeres, *sicut mane eris* scil. in resurrectione. B.

5) Si contra adeo vulgatam sententiam aliquid excipere licet, certe nullus video, cur הָ parag. quod alias, vti omnes literae paragogicae epentheticae et prostheticae, otiose quoad significatum et euphonias tantum in dicendo causa additur, in solis nominibus foem. in הָ terminantibus et in tertia praeteriti foem. Sing. emphasin aliquam accipiat? Sique exempla ipsa consideramus, vix illam emphasin deprehendemus, nisi forte admodum coacte; vel haec emphasis ex contextu si etiam הָ paragog. abfuisset, adparet. Sic v. c. Ps. 3, 3. אֵין אֵין יְשׁוּעָתָהּ לֹא בֵּאלֹהִים coll. 6. 92.

§. 92. 1. *de tota aliqua specie negat*, ergo אין ישועה fine parag. significaret *plane nulla salus*; emphasis igitur non ex parag. sed ex אין oritur. Et quis diceret salutem ab hostibus Davidi denegari maiorem, quam ipse a Iehoua expectabat? David autem v. 9. dicit יהוה היא ישועה *Iehouae est salus* fine ה parag. num ergo, non omnem et omnis generis et huius et alterius vitae salutem expectabat David? Num minorem salutem expectabat ac Ionas qui c. 2, 14. ישועתה יהוה dicit? Si autem, quod persuasus sum, David a Deo omnem salutem sperabat, quid opus est ה parag. addere, cum sine illo eadem emphasis adsit? Causa igitur h. l. additae syllabae parag. in euphonia quaerenda est, quae facile patet; si legeres אין ישועה לך tonus tonum insequeretur, quod Ebraei evitare solent, cumque tonus non possit retrahi ne forma constructa prodiret, addiderunt ה parag. Eadem causa fuit huius parag. Ps. 44, 27. Ps. 63, 8. Ps. 94, 7. In aliis locis alia causa euphonias fuit, quam licet in lingua mortua non ad oculum semper demonstrare possimus, vera tamen fuit. Quis autem diceret, Davidem tantum in maxima angustia Deum inuocasse, quia Ps. 120, 1. dicit: *ad Iehouam* בצרתה לי *clamavi*? vel num David mendaces pacis ofores pro summa tribulatione habuit, qui iram Dei propter peccata, qui peccatorum grauitatem senserat? hinc בצרתה לי in genere significat, *si angustia premor*. Eodem modo in reliquis locis emphasis טעם ה parag. nulla est. B.

6) Ita Kimchius ad l. c. ואמר אין ישועתה לו ואין ישועתה לו בעולם הזה כי לא ינצל מיד אבשלום ואין ישועתה לנפשו בעולם הבא לפיכך אמר גם כן

כן ישועתה ר"ל ישועה וישועה כי כל כפל תוספת
לכפל עניין וכן עזרתה רוב עזרה וכן תבאתה נפלאותה
החבאתה: i. e. Quod vero dicit: *non est salus ipsi*.
Sensus est: Non erit salus ipsi in hoc seculo, quia
non eripietur e manu Absalomi, nec in futuro secu-
lo, propterea dixit hoc modo ישועתה quasi diceret:
Salus et salus. Omnis enim geminatio geminat in-
tenditque sensum. Ita quoque dictio עזרתה signifi-
cat *multum adiutorium*, et sic formae תבאתה,
החבאתה, נפלאותה.

Obs. 1. Aliquando ה Paragogico *Futuri et Infn.*
in ת mutato adiicitur *suffixum*, e. g. תבאתה Iob.
22, 21. *eueniet tibi*, ex תבואה Ies. 5, 19. hinc cum
duplici Parag. תבואתה Deut. 33, 16. *largiter ve-*
niat, coll. not. praec. 6); sic כשמעתי Ies. 30, 19.
secundum audire ipsum: ובקרבתי Exod. 40, 32.
Leu. 16, 1. *et in accedere eos*: בצדקתי Ez. 16, 52.
in iustificare te, i. e. *dum iustam pronuncias*, ex
forma parag. צדקה, (.) pereunte coll. reg. III.
vt in superiori תבואתה, et (.) est ex concursu
duorum (:) ob originem ex (..) nempe צדק.

2. ה Paragogicum, quando subnectitur *nomini-
bus loci*, dicitur inde *Locale*, significans *ad, in, ver-*
sus, 7 e. gr. ארצה Gen. 11, 31. c. 12, 15. bis, *in ter-*
ram: השמימה Gen. 15, 5. c. 28, 12. Exod. 9, 8. 10.
Ios. 8, 20. *versus coelum*, vna cum ה articuli.
Conf. Gen. 24, 16. 45. Ios. 2, 6. 1 Sam. 9, 27. Leu. 16,
10. 21. קדמה Gen. 25, 6. *ad orientem* ex קדם, (.)
priori heic in (..) eleuato. Sed ex קדש Iud. 4,
6. 11. est קדשה v. 9. et v. 10. קדשה *versus Ka-*
desch: מעגלונה חברונה Ios. 10, 36. *Eglone Chebro-*
nem.

nem. ⁸ Rarissime ה cum () loco () coll. p. sq. II. ut נָכַח 1 Sam. 21, 2. c. 22, 9. coll. v. II. *versus* *Nobum.* דָּדָנָה Ezech. 25, 13. *Dedanem usque*, coll. Ier. 49, 8. Quod tamen ה *locale* interdum omit- titur subaudiendum, ut: גִּזְרֵי 1 Sam. 4, 25. sed in parall. 1 Chr. 14, 16. suppletur גִּזְרֵי vid. plura in *Not. Sel. P. I. p. 34.* ⁹

7) Secundum regulam apud Kimchi ad Pf. 9, 18. הֵאֱחָזֵהוּ כָּל הָאָדָם בְּסוּף הַהֵיבָה הִיא לֵמַר בְּתוֹכָהּ *in fine dictionis idem valet ac ל in principio eius.* Quod ל ibi in לְשֹׁאֵלָה superadditur, ad innuendum, impios descensuros esse לְשֹׁאֵלָה של שְׁאֵר לְמַרְיָגָה הַתַּחְתּוֹנָה *ad gradum infimum inferni*, ex mente Deraschicorum f. allegorizantium Iudaeorum, ap. Eund.

8) Sic recte monet cl. Hillerus *Onom. S. pag. 339.* quod Lexica vulgaria in vocibus הַפִּרְשָׁהִים Iud. 3, 22. 23. *ad podicem eius*, et הַמִּסְדָּרוֹתָם v. 23. *procoeton*, ה *locale* male habeant pro nota foem. gen. quum vel accentus in penult. id arguere potuisset.

9) הֵאֱחָזֵהוּ Paragog. nominibus loci additum itidem otiosum quoad significatum credo. Quam plurima enim dantur nomina loci, quibus nullum ה additum est et contextus tamen docet mediantibus praepositionibus *ad, in, versus* eadem esse explicanda. v. c. עִיר 2 Sam. 6, 12. 16. Pf. 60, 11. Ez. 21, 24. c. 26, 10. etc. אֶרֶץ Gen. 45, 25. Iud. 1, 26. c. 21, 21. 2 Samuel. 10, 2. 2 Reg. 19, 37. Ier. 37, 12. etc. שְׁמִים Job. 35, 5. Prou. 30, 4. שְׁאֵלָה 1 Sam. 2, 6. Job. 7, 9. Pf. 58, 16. Ies. 14, 11. Sic quoque nomina propria cf. 1 Sam. 1, 24. c. 30, 1. 2 Chr. 35, 24. Ruth. 1, 19. etc. Accedit, hoc ה interdum addi Nominibus propriis locorum, ubi vel prae-

praefixum vel contextus docet non posse verti *in* vel *ad* vel *versus* v. c. Ios. 10, 36. מֵעֵגְלוֹן *ab Eglon*, v. 39. לְרִבְרָה *Debhirae*; Num. 33, 23. מִקֵּהֶלְתָּה *ex Kehela*, v. 34. מִיִּטְבַּחְתָּה *ex Iotbha* etc. adde בֵּיתָה Ies. 14, 17. *domum*. B.

2. טֵּן (α) *in Personis Verborum in (י) vel (י.) terminatis*, vt: יָדְעוּ Deut. 8, 3. *nouerant*: יֶחֱסְרוּ Genes. 18, 28. *deficient*: יִמָּצְאוּ v. 29. *inuenientur*: תִּשְׁמְעוּ Deut. 8, 20. c. 7, 12. c. 8, 20. Ier. 17, 24. et Deut. 1. 17. תִּשְׁמְעוּ *audietis*: יִחִילוּ Ies. 13, 8. *dolebunt*: תִּחִלִּי Ies. 45, 10. *paritura es*: תַּעֲשֶׂינָה Ruth. 3, 4. *facies*: תִּשְׁתַּכְּרִין 1 Sam. 1, 14. *ebriam te praebebis*. (β) *Rarissime in Infinitiuo*, vt ex forma תֵּן est לְתֵתֵן 1 Reg. 6, 19. *ad dandum*, et vtramque formam innuente symbolo תִּתֵּן c. 17, 14. *dare*, rad. נָתַן vid. p. 296.

II. *Rarior est Paragoge*

(α) טֵּן vt: וְאֶקְרָאָה 1 Sam. 28, 15. *et inclamaui*: יִדְשָׁנָה Ps. 20, 4. *in cinerem rediget*: קָצָה Ies. 2, 7. bis. Nah. 2, 10. (in hoc nonnulli Codices sub ק habent ()) c. 3, 9. *finis*: צָנָה Ps. 8, 8. *grex, oues*: דָּעָה Prou. 24, 14. *cognosce*: תִּפְתָּה Ies. 30, 33. *locus pica-*

culi combusti, conf. Not. Sel. ad Iob. 17 6. Sed in מְלַאכְכֶּה Hab. 2, 14. *nuncii f. legati tui*, () in () eleuatum vi reg. V. conf. etiam Obs. 2. p. 368.

(β) Tā א potissimum post (ו) Verborum, vt: חָהֲלֹנָא Ios. 10, 24. *qui iuerant*, coll. p. 228. † ו. אָבוּא Ies. 28, 12. *voluerunt*: יִנְשֹׂוא Ier. 10, 5. *portabuntur*, extrito א ad formam לָהּ, quamuis in hoc etiam posset esse א transpositum, pro יִנְשֹׂא, et sic Pl. 139, 20. וְאֶתִּיקֶיהָ Ez. 41, 15. *et peristylia eius*.

(γ) Tā ו in nomine Constructo, ad indolem Chaldaeo - Syram, vt notae Genitiui, vt: וְחַיִּיתוֹ - אֶרֶץ Gen. 1, 24. *et bestiam terrae*, pro וְחַיִּיתָ coll. v. 25. Ies. 56, 9. bis. Zeph. 2, 14. Pl. 51, 10. 79, 2. 104, 11. 20. לְמַעַיְנוֹ - מַיִם Psalm. 114, 8. *in fontem aquarum*: בְּנוֹ צִפּוֹר Num. 23, 18. *fili Zipporis*: בְּנוֹ בְּעֹר Ez. 18, 7. *filius Beoris*: חֲבֻלָּתוֹ חֹב *pignus debitoris*, non: *pignus suum debitori restituet*, contra accentus, has duas voces coniungentes: נַפְשׁוֹ עֵצֶל Prou. 13, 3. *anima pigri*. מִדּוֹ לְבִשׁוֹ *veste vestimenti sui*. 2 Sam. 20, 8. Et in illo מִטָּחוֹ שֶׁלְשֹׁמֵרָה Cant. 3, 7. peri-

periphrasis *Genitivi* expresse adhibetur, *le-
Etus eius, qui est Salomoni.* ¹⁰

¹⁰) Quae Periphrasis Rabbinis est tritissima. Eadem
aemulatione adhibetur adf. 3. pl. foem. יָהָה v. c.
בְּסַעֲפִיָּהּ פְּרִיָּהּ Ies. 17, 6. *in ramis eius* scil. *frugife-
rae* (*oleae*) conf. Not. Sel. in h. l. סְפִיחָהּ -
יָהָה Iob. 14, 19. *inundas sponte nascentia eius*
scil. *puluerulentae terrae*. It. adf. 3. plur. masc. מִי
שִׂיתָמוּ נְדִיבָמוּ Ps. 83, 12. *pone illos* scil. *principes illo-
rum*, coll. membro seq. Et seinel verbale נָה Ps. 74,
19. הָחֵנְנֵה מֵאֲכָל לֶעָם לְצִיּוֹם *dabas illum cibum po-
pulo desertorum*, vel, per deserta migranti populo
Israelitico. Lutheri versionem ratione adfixi alias
obscurioris esse veriore, intentionique ac scopo
Asaphi conformiorem, omnino censeo. Dum enim
inter illustria Dei beneficia, strictius quidem excita-
ta, miraculosae potationis meminit in versu proxi-
me sequente 15. certe etiam voluit vi correlatorum non
dememinisse miraculosae cibationis. Accedit, quod
sic voci מֵאֲכָל etiam seruetur sua propria notio *cibi*,
sec. primam legem hermeneuticam. Quem sensum
pariter adprehenderunt Iunius et Tremellius, eoque
nomine Calouio in n. 1. h. l. adprobatum, nisi quod
adfixum per traiectionem retulisse videtur ad לֶעָם
illi populo.

(δ) Tā י. (α) in Pronomine 2. Pers. F.
S. in eiusque adformatione, et adfixis, vt.
אֲנִי 1 Reg. 14, 2. 2 Reg. 4, 16. 23. c. 8, 1. Ez.
36, 13. Iud. 17, 2. et Ier. 4, 30. *tu* F. quod est

duarum distinctarum lectionum symbolum, una communior אֶת, altera אֶתִּי. Eiusdem tenoris est נָתַתִּי Ezech. 16, 18. 36. *dedisti*: הִלַּכְתִּי Ier. 31, 21. *ibis*, עָשִׂיתִי Ez. 16, 43. 47. 51. *facies*, *fecisti*, (adeoque non est 1. *pers.* iuxta Luth. etsi in loco 1. et ult. recte expref- sit *2dam*) et similia, vid. Hiller. p. 380 - 387. et p. 317. coll. supr. p. 249. sq. עֲוֹנָי Pf. 103, 3. *iniquitati tuae*. בְּתוֹכָי Pf. 116, 19. *in me- dio tui*, coll. p. 231. (β) *Participiis M. et F.* itemque *Nominibus*, e. g. שֹׁכֵנִי Deut. 33, 16. Ier. 49, 16. Obad. v. 3. *inhabitans*: חֹצְבִי Ies. 22, 16. *caedens*, *exsculpens*: אֶסְרִי Gen. 49, 11. *ligans*. add. Pf. 113, 5. 6. 7. 9. Pf. 114, 8. Pf. 123, 1. Neh. 3, 31. נֶאֱדָרִי Ex. 15, 6. *magnificata*; שָׂרָתִי Thr. 1, 1. *Princeps*, *Do- mina*: אֲהַבְתִּי Hof. 10, 11. *quae amat*; plu- ra vid. p. 274. h) in *Infin.* לְהוֹשִׁיבִי Pf. 113, 8. *ad sedere faciendum*. רַבָּתִי Thr. 1, 1. bis *ma- gna*: מְלֵאֲתִי Ies. 1, 21. *plena*: דְּבָרָתִי Pf. 110, 4. *rationem*: הֶחָצִי 1 Sam. 20, 36. 37. bis *sa- gitta*. בְּנִי Gen. 49, 11. *filium* (i. e. pullum) asinae suae. ¹¹ (γ) In *Particulis* quibusdam, ut: זוֹלָתִי Deut. 1, 36. *praeter*. מִנִּי Iud. 5, 14. bis,

bis Ies. 46, 3. bis. ¹² Ps. 44, 19. Ps. 74, 22. Mich. 7, 12. bis. Iob. 6, 16. et adhuc *sede-*
cies in eo, *a ab*: itemque singularissime bis
 cum (..) Ies. 30, 11. notante ipsa Masora.
 (ד) [In Futuro semel *אֶל-תִּמְחֶהְיָ* Ier. 18, 23.
ne deleas. conf. A. n. pag. 378. nisi velis
 cum b. Melech in *Michl. Iophi* dicere, alter-
 nans esse pro ה formae *תִּשִׁי* Deut. 32, 18.
 coll. p. 35. B.]

11) Quod sit *nomen constr.* cum, *parag.* eviden-
 ter docet, tum lex synonymica membrorum, nempe
ligans ad vitem pullum suum, et ad vitem optimam
filium asinae suae, vbi phrasis *בְּנֵי אִתְּנִי* respondet ex af-
 se praecedenti dictioni *עִירָה*; tum naturalis Syntaxis
 et orationis fluxus; tum accentus coniunctivus *Mu-*
nach. Iam vero quam dure, quam impedita fuit
 sermo, si *בְּנֵי* reddatur a nonnullis per *vocativum*, vt
 sit *adfixum primae pers. h. m. ligans ad vitem pul-*
lum suum, et ad vitem optimam, fili mi, asinam suam?
 Et pro hac constructione vt aliquid dixisse videantur,
 accentuationem innocenter adlatrant, ac si iste ser-
 vus *Munach* sit falsus, in *distinctivum* mutandus.
 Quo ipso sane temerariam suam crisin et *βαττολο-*
γίαν, et odium in diuinas illas constructionis notulas
 ex ignorantia profluens, ipsi ebuccinant.

12) In quo loco B. Lutherus, accepit pro *adfixo*
primae pers. loquentis Dei, ita transferens, die ihr
 von mir im Leibe getragen werdet, und mir in der
 Mutter liegt, facta *ellipsis* praepositionis *ב* ante *יִטְּ*

et רָחַם; cui vero valde aduersatur arctior vocum nexus per *Makkeph*, מִי-רָחַם et מִי-בִטֵּן Propterea hic simplicior sensus intenditur: *qui portamini ab utero* (i. e. ex quo in utero existere coepistis coll. supr. p. 243. not. a) *quique ferimini a vulua*. Germ. die ihr von Mutterleibe an getragen werdet. coll. Deut, 1, 31. Ies. 40, 11. vbi sensus *actiuus*. Itaque *uterus* non de Deo, sed de *portatis* praedicatur. Pro י paragog. etiam agnoscit Glassius *Gr. S. col. 1158. et 1548.* et Gerh. Titius Theologus olim Helmstad. in *Coll. MS. ap. Raithium in Vindiciis Vers. Germ. Luth. p. 644.*

* [Cum hoc י. paragog. non confundendum est י. quod Nominibus Propriis additur, vt Gentilitia fiant, vel quod Numeralibus Cardinalibus additur, vt Ordinalia fiant. v. c. ex פִּלְשֹׁתִי fit פִּלְשְׁתִּי *Philistaeus*; ex חֲמִשָּׁה fit חֲמִשִּׁי *quintus*. B.]

§. 41. *Apocope I. Communior est vel Totalis vel Partialis.*

1. *Totalis abiicit ה una cum () in Futuris, () in Imperatiuis Piel, Hiph. et Hithp. verborum ה"ל praecipue ob י conuersuum, et particulam ל v. c. in Kal וַיִּזְ 2 Reg. 9, 33. et sparsit, et pro (.) sub litera praeformatiua etiam hoc passu () coll. num. seq. וַיִּזְ Ies. 63, 3. et adpersum est, pro יָזַר Leu. 6, 27. rad. יָזַר: אֶל יָתֵט Prou. 4, 5. 26. ne declines,*

clines, pro תטה Iob. 31, 7. sic ויט Gen. 12, 8. coll. 26, 25. *et tetendit*: ויתט Num. 22, 23. 33. Pf. 44, 19. *et declinavit*, rad. נטה: ותבך Gen. 21, 16. coll. c. 27, 38. *et fleuit*: וירך Pf. 72, 8. Numer. 24, 19. *et dominatus est*: ישט Prou. 7, 25. *declinabit*: וישב Jer. 41, 10. *in captiuitatem abduxit*: וישח I Reg. 13, 19. *et bibit*, coll. v. 18. וישח *et bibat*: coll. p. 65. Hanc formam aemulantur duo nomina חטא Deut. 33, 22. etc. *peccatum*, pro חטא; et נרד Cant. 4, 14. *nardus* pro נרד [conf. a me dicta p. 188. inprimis etiam huc pertinet גא Ies. 16, 6. *fastuosus* pro גאה Iob. 40. 11. B.] Ast וירא Gen. 1, 4. etc. etc. *et vidit*, ex יראה c. 22, 8. 14. *videbit*, quod pro (.) vel (..) amat (..), propter aemulam gutturalium ר, in vnica modo syllaba clarius asperiusque efferendum. *Niph.* ונפת Ier. 20, 7. *et pellectus*, *persuasus sum*: וירא Gen. 12, 7. *et adparuit*: ותגל Ies. 47, 3. *retegetur. Piel*: ונכל Ez. 43, 8. *ideo consumsi*: ויצו Ezech. 23, 18. bis, *et manifestauit*: ותגל Gen. 2, 16. *et praecepit*, c. 2, 2. *absoluerat*, ויצו Deut. 28, 8. *praecipiet*: ירר Iud. 5,

v. 13. bis. *dominabatur*. גַּל Pf. 119, 18. 22. *re-*
tege: חָס Zach. 2, 13. coll. Am. 6, 10. c. 8, 3.
file: צוּ Leu. 6, 2. Numer. 5, 2. Deut. 3, 28.
præcipe, pro צִוָּה Ios. 4, 16. etc. *Hiph.* וַחֲשַׁק
 Gen. 21, 19. *et potavit* F. יָרַךְ Ies. 41, 2. *domi-*
nari faciet, coll. pag. cit. 65. וַיִּךְ Hof. 14,
 6. *et sine* ו c. 6, 1. *et percutiet*: וַיִּכּוּ Deut. 2,
 33. *et percussimus*: חָטַט Pf. 27, 9. 141, 4.
ne auertas: וַיִּאֲטוּ Hof. 11, 4. *et inclinabo*:
 coll. Ierem. 15, 6. *et sine* ו Iob. 23, 11. וַיִּזֹּר
 2 Reg. 13, 17. *et iaculatus est*. הָךְ 2 Reg. 6, 18.
percute: חָטַט Pf. 17, 6. 119, 36. *inclina*, pro
 הִטָּה Pf. 31, 3. etc. *Hithp.* וַיִּתְּנָל Gen. 9, 31.
et nudavit sese: חָטַט - חָטַט Pf. 37, 1. 7. 8.
 Prou. 24, 19. *ne ira accendaris*: חָטַט - חָטַט
 Ies. 41, 10. *ne obstupescas*, (*te ipsum respicias*)
 pro () ultimo quaedam exemplaria legunt
 (), quemadmodum חָטַט - חָטַט Prou. 23, 3.
ne concupiscas: et Piel וַיִּתֵּן 1 Sam. 21, 14. *et*
signavit, coll. reg. V. וַיִּתְּנָל 2 Sam. 13, 5. *et*
aegrotum age, coll. v. 6. חָטַט Deut. 2, 24.
misce te (bello.)

2. *Partialis* abiicit solum ה, () *retra-*
cto ad primam radicalem Schuata, *Prae-*
for-

formatiuis punctum nunc ordinarium, (etiam (.) ante gutturalem) nunc (..), in Hiph. autem pro (..) etiam alternans (..) habentibus, una cum tono, (ad compensandam alteram moram vi reg. I.) e. gr. וִיבֵן Gen. 3, 22. et aedificauit, pro וִיבְנֶה; sic יָרָב Gen. 1, 22. multiplicetur: וַתֵּרָא Gen. 3, 6. et vidit: יֵרָא Iob. 20, 17. ne videat; וַאֲרָא Ez. 1, 4. 15. 27. sed v. i. 28. c. 2, 9. וַאֲרָא et vidi; וַיַּעַשׂ Gen. 1, 7. 16, 25. et fecit, (..) vlt. pro (..) ob gutturalem coll. p. 176. med. vel (..) vna cum ה vi num. praeced. abiecto, et tum (..) sub ע conciso vi reg. VI. II. III. p. 159. Atque sic וַאֲעַשׂ Deut. 10, 3. et feci: וַאֲעַן Zach. 4, 4. II. 12. cap. 6, 4. et respondi: וַיַּחֲלֵ 2 Reg. 1, 2. et aegrotauit: וַיַּחֲרָר Gen. 4, 5. etc. et sine ו c. 18, 30. 32. et exarsit (ira). Sic וַיִּמַּח Gen. 7, 23. et deleuit (in quo minus recte plurimi codd. in מ exhibent Dagesch; at accuratiores sine eo, vt Berol. Kilon. nov. Francof. et Hal. cum aliis ibid. cit.) וַיִּשַׁע Gen. 4, 4. et respexit: וַיִּחַן Gen. 26, 17. c. 33, 18. et castra posuit; וַאֲלֵ-תִתֵּעַ Prou. 7, 25. ne

oberres, pro תַּתְּעָה coll. 3. foem. Gen. 21, 14.
 וַתֵּלֶה Gen. 47, 13. *et furebat, defatigata erat*,
 rad. לָהָה : וַתִּכָּה Iob. 17, 7. *et caligauit*, rad.
 כָּהָה, in quibus duobus extra () *vicarium*
 (quo de pag. cit. 176. accedit *Mappik*, vt ה
 medianum maneat mobile. *Hiph.* וַאֲעַל
 Num. 23, 4. *et adscendere feci*: אֶל-תָּרָה Ios.
 10, 6. Prou. 4, 13. *ne remittas*: וַתִּמָּר Ez. 5,
 6. *et mutauit*: וַתִּמָּם Ps. 39, 12. *et liquefcere*
facis, vt tinea coll. Hof. 5, 12. וַיִּגַּל 2 Reg. 17,
 6. c. 18, 11. c. 24, 15. *et exulare fecit*: וַיִּזַּן
 2 Chr. 21, 11. *et scortari fecit*. וַיִּפֹּר Ps. 105,
 24. *et foecundauit*: אֶל תִּמָּח Neh. 13, 14. *ne*
deleas, et cum י parag. תִּמָּחִי Ier. 18, 23. הָעֵל
 Ex. 33, 12. *adscendere fac*, pro הָעֵל ob gut-
 turalem, ex הָעֵלָה () retrahendum ne-
 cessario in () ob tonum primam simpli-
 cem hoc passu semper adficientem, vel per
 Apocop. total. () tantum conciso, vt pau-
 lo ante dictum. Sic הָרָה Deut. 9, 14. 1 Sam.
 11, 3. c. 15, 16. 2 Sam. 24, 16. Ps. 37, 8. *desiste*,
sine: et symbolum הָרַבָּה Ps. 51, 4. refert for-
 mam apocop. הָרַב vt: Iud. 20, 38. et inte-
 gram הָרַבָּה *multiplica*.

† *הָיָה* et *הָיָה* facta *Apocope* (הָ), quum י non possit quiescere in (:) readsumit quietis suae punctum (.), et tum (.) sub *Praeformatiuis* redit in suum (:), ex quo est ortum. Cessante enim causa, *concursum duorum* (:), cessat effectus, np. (.), vt: *יְהִי* Gen. 1, 3. etc. *et fuit*: *יְהִי* ibid. *fit*, ex *יְהִי* c. 1, 29. *erit*; sic *יְהִי* c. 5, 3. etc. *et vixit*: *יְהִי* 1 Sam. 20, 24. *viuat*, ex *יְהִי* Gen. 17, 18. *viuet*. Huc refer illud *יְהִי* Eccl. 11, 3. *erit*, per enallagenum. pro *יְהִי*, cum & insuper parag.

* [*יְהִי* habet rad. *הָיָה* *fuit*, nec opus est enallagenumeri adserere, quum sit pro *יְהִי*; facta scil. *Apocope* totali, quum י non possit quiescere in (:) readsumit quietis suum punctum י, vti *יִשְׁתַּחֲוֶה* *incuruabit* pro *יִשְׁתַּחֲוֶה* et hoc pro *יִשְׁתַּחֲוֶה* coll. 6. 42. II. γ) accedit deinde & parag. coll. p. 370. Ita recte exponit R. Iuda apud R. M. Kimchi in *Michlol* fol. 42. c. 2. fin. B.]

II. *Rarior est Apocope.*

(α) *Tā* & *Verborum* לָא, vt: *הָחֲלִי* Ies. 53, 10. *aegrotare fecit*: coll. p. 340. med. *הָחֲטִי* Jerem. 32, 35. *ad peccandum incitare*, *יָנִי* Ps. 141, 5. *irritum faciat*: *אָבִי* 1 Reg. 21, 29. Mich. 1, 15. *venire faciam*: *מָבִי* 1 Reg. 21, 21. Ier. 19, 15. *venire faciens*. [Ita *יָשִׁי* Ps. 55, 16. *praeualebit eis mors*, pro *יָשִׁי* coll. Ps. 89, 23. (non vti multi male; *exactorem aget*; ac si ex *נָשָׂה* *oblitus est*, *mutauit*, ortum haberet.

Ver-

Verbum enim hoc in Hiph. significat *mutuum dare* conf. Deut. 15, 2. etc. nunquam exactorem agere.) Ita crederem תָּשִׁי Deut. 32, 18. *obliuisceris* dictum esse per altern. לָא et לָהּ, תָּשִׁי pro תָּשִׂי, א apocopato, Dag. F. libere eiecto et () pro (.) alternante; A. n. tn. vult altern. י pro ה p. 35. Horum formam imitatur גִּי Ios. 15, 8. bis, etc. *vallis* pro גִּי cf. Zach. 14, 5. etc. B.]

(β) תַּעֲמִי Pluralis, vt: 2 Sam. 22, 44. *populi*: רָעִי Ies. 38, 12. *pastorum*, coll. tamen p. 35. חָרִי Genes. 40, 16. *foraminum*. הַחֲצִי 1 Sam. 20, 38. *sagittae*. 2 Reg. 11, 4. coll. v. 19. *cum praefectis, primoribus*: פְּלִילִי Iob. 31, 28. *Iudicum*, coll. v. 11. vbi פְּלִילִים in eadem prorsus constructione. הַשְּׁלִשִׁי 2 Sam. 23, 8. coll. 1 Chr. 11, 11. *Ducum*.

(γ) תַּעֲמִי Paragogici a) in adformatiuo Imp. et Fut. נָה, () etiam interdum resecuto, vt: וַתִּגְשֵׁן, וַתִּשְׁתַּחֲוֶיֶן Gen. 33, 6. et *accesserunt, et incuruarunt sese*: וַתִּהְרֶיֶן Gen. 19, 36. et *conceperunt*: וַתִּשְׁקֶיֶן v. 33, 35. et *potarunt*: וַתִּבְּרֶיֶן Gen. 30, 38. *veniebant*, וַתִּמְצְאוּ Ruth. 1, 9. *vt inueniatis*: וַתִּבְּרֶיֶן v. 12. *ite*: וַתִּבְּרֶיֶן Ez.

Ez. 3, 20. *memorabuntur*: adde Ex. 1, 17.
 18. 19. קראו Ruth. 1, 20. *vocate*, cum & quie-
 scente: et Ex. 2, 20. קראו cum & mobili:
 שמעו Gen. 4, 23. *audite*, quod esset ex שמענה
 () conciso vi pag. 159. Licetque pro
 () sub tertia ע et (:) alias occurrat, Ies.
 32, 9. Ierem. 9, 19. coll. pag. 152. †. nihilo-
 minus occurrit () in שמענה Ps. 132, 6. *au-*
diuimus eam, ex שמענו Gen. 42, 21. etc. vid.
 simile Hof. 8, 2. et in Piel Ps. 35, 25. Quod-
 que *schua compositum* etiam *post tonum* esse
 possit, docebunt haec exempla Ios. 17, 15.
 היערה *in siluam*. Gen. 19, 23. צעה *versus*
Zoar. האלה Ios. 7, 22. coll. Gen. 18, 6. Ex.
 33, 8. 9. *in tentorium*. Add. Ex. 4, 4. Ies. 47,
 2. Ps. 14, 5. Quominus enim ratione vocis
 שמעו in () *Gnubha* sub ע cum aliis con-
 sentiam, obstant duo illius requisita p. 67. (β)
 b) *In voce* לך *i, abi*, pro לכה, rad. ילך.
 cf. p. 314. n. e). c) *In Particula* עין Eccl. 4.
 3. pro ענה vers. 2. *hucusque* coll. p. 40.

(δ) [T̃ in pronomine demonstr. זה
 cum artic. et ל Epenthetico הלז Iud. 6, 20.
 Zach. 2, 8. pro הלה Genes. 24, 65. etc. coll.
 p. 220. B.] (ε) T̃

(ε) [Tזר in voce אחר pro אחר Ez. 18, 10. *unum*, (ז) autem est ob Sakeph. cf. Kimchi in libro *Radicum* et B. M. in *Michl. Iophi* in h. l. Idem ז etiam in foem. perit, est enim אחת *una* pro אחרת de quo §. 43. B.]

§. 42. *Epenthesis* inferit otiose

I. נ ante *Adfixa* inprimis *Futurorum*, et quidem cum (:) ante הו, ה, ני, ה, loco vocalis ipsis propriae iuxta normam p. 231. et tum ante illud *ultimae radicali* non vocalizatae *subiicitur* (ז) vel (ז), ob concursum trium (:) vt: יִצְרֶנְהוּ, יִסְבְּבֶנְהוּ Deut. 32, 10. *circumduxit, custodiuit eum*: יְבָרְכֶנְהוּ Ps. 72, 15. *genua coram ipso flectent*: יִמְצְאוּנָהּ Ier. 2, 24. *inuenient eam*: יִמְצְאוּנִי, יִשְׁחַרְנִי, קָרְאוּנִי Prou. 1, 28. *vocabunt me, mane quaerent me, inuenient me*: אֶתְקַנֶּנּוּ Ier. 22, 24. *abrumpan te*: יִשְׂבְּחוּנָהּ Ps. 63, 4. *celebrabunt te*. Ast in יִשְׁרְתוּנָהּ Ies. 60, 7. 10. *ministrabunt tibi*, (ז) *adfixi* in (ז) abiit ob tonum ablatum per retractionem; et in וְתִרְכְּאוּנִי Iob. 19, 2. *conteretis me*, נ habet (ז) pro (:) ad formam *Chaldaicam*, vbi נ etiam acciperet Dagesch; in יִלְבַּרְנִי Ps. 50, 23. *honorabit me* (ז) est ob Merka

Merka Mahpachatum. *Eiusmodi נ ante aliud נ et ה quandoque iterum eiicitur, et compensatur per Dagesch in simili sequente, e. gr. תְּבַרְכֵנִי Genes. 27, 19. et 31. benedicat mihi: וְתִשְׁמְרֶךָ, וְתִצְרְךָ Prou. 4, 6. et custodiet te, et conseruabit te: אֶעֱזָבְךָ Ios. 1, 5. 2 Reg. 2, 4. 6. deferam te. Sic in Particulis: מִפָּנֶיךָ Deut. 28, 10. prae te: אֵינֶכָּה Gen. 3, 9. ubi tu? quod est pro אֵינֶכָּה, et hoc pro אֵינֶכָּה in pausa, reg. VII. 2. et hoc pro אֵינֶכָּה p. 231. hoc vero pro אֵינֶכָּה coll. p. 241.*

* Rarius occurrit eiusmodi נ ante ו et ה, vt: יִשְׁכֹּן Esth. 3, 8. Deut. 29, 14. etc. est ille: קָבְכוּ Num. 23, 13. execrare illum: יִלְכְּדוּ Prou. 5, 22. capient illum, coll. p. 369. בָּשָׁרָה Hos. 10, 6. pudor: שִׁבְעָנָה Iob. 42, 13 septem. Huc non immerito Hillerus in Arc. K. et K. p. 313. refert עֲדִינוּ דְּהַעֲצָנוּ 2 Sam. 23, 8. os consiliarii, vel iuxta alteram lectionem os consultum; quae voces h. l. agnomen viri Ioschebh baschebeth dicti, constituunt.

II. ל in Pronomine Demonstr. הָ cum ה articuli; de quo conf. p. 220. a.

III. *Literas Quiescentes* אהוי, et quidem (α) א (praecipue in Quiescentibus עו, quibus haec litera qs. natua est, eiectum ו qs. compensatur

pensans) וְקָאָם Hof. 10, 14. *et surget*: רָאִישׁ
 Prou. 10, 4. *depauperatur*, coll. c. 13, 23. et
 vt nomen *pauper* 2 Sam. 12, 1. 4. רָאָה Num.
 13, 16. *piscis*: רָאִמּוֹת Prou. 24, 7. Ez. 27, 16.
 Job. 28, 18. *excelsae*: הַשְּׂאֵטִים Ez. 28, 24.
depopulantes, coll. Foem. c. 16, 57. וַיִּנְאֹץ
 Eccl. 12, 5. *et florebit*. Sic פָּאֲרוֹר Ioel. 2, 6.
 Nah. 2, 11. *pallor, liuidus color* ollae instar pro
 פָּרוֹר 1 Sam. 2, 14. etc. *olla*. adde וַאֲמַסְתָּהּ
 Hof. 4, 6. *hinc repudiavi te*. בָּלָאֵט Iud. 4, 21.
clam pro בָּלָט 1 Sam. 18, 22. etc. Et cum א
 mobili וְרָאָמָה Zach. 14, 10. *et exaltabitur*: ita
 iuxta communioem deriuationem כָּאָרִי Ps.
 22, 17. *fodientes*, ¹ facta insuper *apocope* fi-
 nalis ם, coll. p. 380. (β). Praeter haec oc-
 currit quoque alibi, v. gr. שְׂמָאוֹל vel שְׂמָאֵל
 Gen. 24, 49. etc. coll. 2 Reg. 23, 8. etc. *sin-*
stra manus, vnde verbum אֲשַׁמְאִילָה Gen.
 13, 9. *sinistrabo*, הַשְּׂמָאִילוֹ Ies. 30, 21. *ad sini-*
stram declinabitis, et cum א quiescente in
 Part. 1 Chr. 12, 2. coll. 2 Sam. 14, 19. Ez. 21, 21.
 יֵאָהִיל Job. 25, 5. *splendet*: הָאֲזִקִּים Ier. 40,
 4. *catenae* et cum praefixo v. 1. וְהִאֲזִיחוּ Ies.
 19, 6. *et retro abiicient*; ² שְׂאֵסִיךְ Ier. 30, 16.
 diri-

diripientes te, vel est pro שֶׁסִּיךְ ad ductum
pag. 305. 3) וְנֶאֱשָׁר Ez. 9, 8. *et residuus*;
דִּרְאִי Jer. 24, 1. *sportae*, ex דִּרְאִי vid. p. 125.

1) Vide sis de hac *Cruce Criticorum* cum primis
ex professo agentem Pfeifferum, et integritatem vo-
cis illius ita adstruentem in *Exercit. Bibl. Exerc.*
VIII. coll. cum Dub. Vex. Cui accedit Danzius
l. c. p. 467. et Io. Faesius in *dissert. de Vuln. Chr. sub*
praef. Sauberti §. 47-53. Verum nouam plane vocis
כֶּרֶי versionem indefesso et exquisito studio indaga-
vit atque eruit laudatissimus Hillerus in *pec. dissert.*
quae decima est *Syntagmatis Hermen. p. 280. sqq.*
demonstrando vocem כֶּרֶי non habere solum notio-
nem *leonis*, a כֶּרֶה per metathesin a *visus* praestan-
tia cum Bocharto *Hieroz. l. 3. c. 1. p. 715.* verum et-
iam *faliscæ* s. *praesepis clathrati* ab כֶּרֶה *carpendo*,
hinc generatim *locus carpendi*: atque hanc signifi-
cationem *praesepis* in cognatis formis Ebraisini, Chal-
daisini et inprimis Arabisini obtinere, confirmante
pariter *loci argumento et scopo* de Romanae crucis
supplicio vaticinantis scripturae. Vt adeo totius com-
matis versio haec sit p. 17. *Circumdederunt me canes;*
coetus maleficorum destrinxerunt me, ut clathris-per-
forata falisca (ut praesepe clathratum) sunt manus
meae et pedes mei. Recte dein obseruat qua propor-
tionem distinctionis membrorum, si verbo דְּקִיפוֹנִי
adsignetur, ut quidem vulgo fit, significatio *cingen-*
di, circumdandi a יָקַף cum praecedente סִבְבוֹנִי com-
munis, illud non *Athnacho*, vtp. propius ad ditio-
nem *Silluki* spectante, sed *Merca Mahpachato* insi-
gniendum fuisse; iam vero quum habeat *Athnachum*,

praefendum esse sensum *destringendi* a נקף, et alibi
 in sacris paginis obuium, nunc de pellium a victi-
 mis destriptione Ies. 29, 1. nunc de strictura fron-
 dium siluestrium Ies. 10, 34. nunc de carnis post cu-
 tem destriptione Iob. 19, 26. Conqueri itaque Mes-
 sian non tantum de *circumdatione carum*, nempe
 Pontificum primorumque populi, qui etiam *Iuuenti*,
pingues tauri, et *leones* adpellantur, sed et de *male-*
ficorum, militum Romanorum, cruentissima *flagella-*
tione, vestiumque vulneribus recentibus impactarum
 in monte Golgatha delaceratione, ac *cruci adfixione*.
 Aduersus hanc equidem Hilleri enodationem vocis
 כַּאֲרִי, Io. Sam. Eckstein in Disp. *Deriuatio vocis כַּאֲרִי*
a כור *defensa* Lips. 1724. cui addidit Schediasma, in
 quo *Blossii animadvers. in diss. de voce כַּאֲרִי* Lips.
 1725. refellit, rationibus nonnullis (verius dixerim
 nullis, quum ipsasmet debilitatis suae prope pudeat)
 insurrexit Sect. I. §. 6. Vnde paucissimis saltem pla-
 cet regerere *ad 1) unde constet praesepia clathrata*
tum temporis apud Iudaeos in usu fuisse? Ex pro-
 babili maxime ratione constat, talia (solche Rauffen)
 in usu fuisse, ipsamque necessitatem ac commodita-
 tem talia non solum Iudaeis, sed etiam aliis nationi-
 bus aeque ac Germanis nostris excogitanda submini-
 strasse, vt inde pecudes pabulum, gramen et foenum
 carptim et frustulatum ad longiorem etiam temporis
 tractum potuerint capere. *Ad 2) ex voce cognata*
 אֲרִירָה 2 Chr. 32, 28. *stabula dicente, non statim con-*
firmari significatum praesepis clathrati. Quidni ve-
 ro confirmetur? quum idem vocabulum 1 Reg. 5, 6.
 et Synonymum per metathesin literarum aliisque pun-
 ctis אֲרִירָה 2 Chron. 32, 28. occurrens, non tam *stabu-*
la quam potius *praesepia* dicant, אֲרִירָה contra 2 Chr. 9,
 v. 25.

v. 25. *stabula* sint. Conferantur, si volupe est, *Notae nostrae selectae ad l. c. Reg.* Et licet ista tantum haberent rationem specialem *stabuli* et non *praesepis*; nihilo fecius cum $\tau\omega \text{ } \aleph$ haberent generalem, vi significationis radicalis, *locum carpendi*. Ad 3) quis adfirmabit, *crucem Christi praesepi clathrato similem fuisse*? Quam $\alpha\pi\epsilon\sigma\sigma\delta\iota\omicron\nu\acute{o}\sigma\omega\varsigma$! Non enim crux Christi, sed ossa et costae eius adsimilantur eiusmodi praesepi clathrato. Conf. ad illustrationem Ps. 22, 15. 18. Nec sic 4) *indigna est ista comparatio Christo*. Caeterum de figura Christi non certe *nihil*, sed *multum certi* constat. Nec 5) *silentium veterum Iudaeorum*, LXX. Interpret. Chaldaei paraphr. aliarumque versionum aliquid praeiudicat expositioni Hillerianae. Multa namque alia siluere, quae iam posteris temporibus eloquuntur ut meliora, veriora, saniora. Nec minus egregie illustrat Hillerus nomen illud memorabile (hactenus non satis enodatum) urbis Hierosolymorum $\aleph \text{ } \aleph$ Ies. 29, 1. 2. quod denotet non *leonem Dei*, ut vulgo, sed *focus* (qui itidem generice dicitur *locus carpendi*, in quo ignis carpit ligna et victimas) *Dei clathratum*, seu reticulatum. Hinc integrum locum h. i. m. interpretatur p. 16. *Vae Arieli Arieli!* (i. e. *Urbi, in qua Deo suus ignis est et focus*, Ies. 31, 9.) *urbi, in qua castra metatus est David; adiicite annum ad annum, (seruate solennia mea) victimas destringant* (caedant, excoriant atque extererent sacerdotes:) *Tamen angustabo Arielem* (urbem Hierosolymorum, in qua *focus meus*;) *eritque* (festi et genialis diei loco) *moeror et moestitia, et erit mihi vere Ariel* (ut *focus*, ut *falisca altaris cancellatim reticulata*, ubi pecora Iudaica vlttricibus flam-

mis consumat Zelus meus.) Ita sane verba et mens Prophetæ significantissime exprimuntur.

2) Sed aliud heic subodoratus est sagacissimus Hilerus, qui נ habet vt permutatum cum ה, coll. p. 30. et ה pro *relatiuo*, coll. p. 228. † vt in הִלְכָּה Ies. 10, 24. *qui iuerunt*: הִלְכָּה Iob. 34, 31. *qui dixit*, coll. Ex. 3, 16. vnde *loc. cit. Ies.* ita vertit: *Et qui reiecerunt flumina, haurient et siccabunt riuos*, sensu vti-que perspicuo et prouerbiali, *in dissert. cit. p. 16. et Onom. S. p. 394.*

3) Quod est pro נִשְׁאָר, sed ob נ epentheticum foret punctatio נִשְׁאָר vi p. 148. coll. cum p. 159. iam duo () abeunt in () iuxta p. 157. vel () priori manente ad Cod. Berol. et vnum MS. Erff. cum נ in illo quiescente.

β) ה in tribus exemplis vid. pag. 283. [Adde בְּלִטְיָהֶם Exod. 7, 11. pro בְּלִטְיָהֶם v. 22. c. 8, 3. 14. *cum incantationibus suis s. artibus suis occultis. B.*]

γ) ו vt: מְרוֹיָהֶם: 2 Sam. 10, 4. *vestes eorum*, pro מְרוֹיָהֶם: inprimis ante ה in *Hithp.* verbi שָׁחָה, scil. הִשְׁתַּחֲוָה Ez. 46, 2. *prostravit se, adorationis vel honoris causa*: הִשְׁתַּחֲוִיתִי 2 Sam. 16, 4. coll. ו Sam. 15, 30. 2 Reg. 5, 18. *incuruaui me*, הִשְׁתַּחֲוָה Ier. 8, 12. *incuruarunt se*: Fut. apoc. cum ו quiesc. וִישְׁתַּחֲוֶה Gen. 18, 2. c. 19, 1. etc. *et incurauit se*, pro וִישְׁתַּחֲוֶה a וִישְׁתַּחֲוָה 2 Sam. 15, 32. etc. forte

forte ad differentiam Plur. וַיִּשְׁתַּחוּ Genes. 33, 7. etc. Sic וַתִּשְׁתַּחוּ 2 Reg. 4, 37. etc. *et procumbebat* F. coll. p. 379. †

חִיֵּיהוּ: Ex. 25, 31. *fiet*: וְיַעֲשֶׂה vt: י) חִיֵּיהוּ: Hab. 3, 2. *viuifica, conserva illud*: לְרִיוֹשׁ Esr. 10, 16. pro לְרִיוֹשׁ *ad inquirendum*. [Huc referenda sunt הִסְבִּיב 2 Reg. 8. 21. *qui circumdabat*, coll. loco parall. 2 Chr. 21, 9. vbi הִסְבִּב; אִתָּם Pf. 19, 14. *integer ero*, pro אִתָּם rad. תָּמַם coll. p. 139. קִימוֹשׁ Hof. 9, 6. *carduus* pro קִימוֹשׁ Ies. 34, 13. הִתְיַנָּה Gen. 37, 17. תְּהִלָּתְךָ Pf. 9, 15. *laus tua conf. tamen* p. 240. B.]

§. 43. *Syncope* f. *Concisio* literae vel syllabae alicuius *mediae* iam passim tacta est coll. inprimis p. 36. seqq. 48. 102. 125. 143. d) 144. 163. 166. 157. 194. 198. 199. β. 212. fin. 214. 233. i) 236. 238. n. 6) 241. 244. 248. 249. 266. 274. 285. seq. 294. 297. 298. §. 32. 303. 312. 317. 319. I. 328. 330. 338. 349. 358. seq. Heic notamus alia illius exempla. v. gr. 1) *literae* א in בַּחֲמָה Iob. 29, 6. *butyro*, pro בַּחֲמָה coll. pag. 36. obs. 2. מַכְלֶלֶת 1 Reg. 5, 25. *cibus*, pro מַאֲכָלֶת Ies. 9, 4. הַשְׁפּוֹת Neh. 3. 13. pro הַאֲשָׁפוֹת v. 14. *sterquilinia*: תְּפִינִי Leu. B b 3

Leu. 6, 14. *cocturae*, ab אָפָה, coll. pag. 38.
 מִצֵּתִי Ios. 2, 16. *et latitabitis ex* חָבֵא; וְנִחַבְתֶּם
 Num. 11, 11. *inueni* ex מָצָא; ב in בַּח Ps. 17,
 8. Thr. 2, 18. *pupilla*, pro בְּבַח¹ Zach. 2, 12.
 al. 8. ר in אַחַת *una* vid. p. 163. et לָלֶת pro
 לָלֶת p. 314. d. ת in מִשְׁרֵת 1 Reg. 1, 15. pro
 מִשְׁרֵת *ministrans*. 2) *Syllabae* in תַּנִּים Ier.
 9, 10. et c. 14, 6. pro תַּנִּינִים *dracones*. מִשְׁנִים
 Ier. 5, 8. pro מִשְׁנִימִים *matutinales*. [nisi
 fit Enall. Num. coll. §. 65. II. β. B.] 3) *Vo-*
calium vid. pag. 157. 159. 207. 209. 211. 240.
 n. 9. 273. 336. III. 337. IV.

1) Quod cl. Hillerus in *Institut. L. S.* p. 78. et 465.
 censet compositum ex בָּה-בַּח *in qua est filia*, vel
imago, ה cum *Mappik* in compositione extrito. At
 isti compositioni refragatur manifeste l. c. Zachar.
 cum alio praefixo ב, בְּבַח, itaque duae praeposi-
 tiones ב inepte coniungerentur.

§. 44. *Prostheseos* vestigia leges rarissi-
 ma, np. לֵאמֹר Prou. 11, 26. Gen. 25, 23. *na-*
tio, *gens*, ex אָמַם; אֶרֶשׁ Ies. 28, 28. *tritu-*
rando; שְׁלֵהֶבֶת Ez. 20, 47. al. 21, 3. Iob. 15,
 30. coll. Cant. 8, 6. *flamma*. Conf. *Lux*
Chald. p. 67. [Huc refer אֶתְרִים Num.
 21, 1. *exploratores*. B.] Quae praeterea huc
 referunt, np. לִבֵּר *solitarie*, et לֵאמֹר *sensim*,
leni-

leniter, in illis ל non esse otiosum, sed negotiosum sub vi praepositionis, omnino censeo cum Danzio p. 465. fin. f. vid. infr. §. 92. Nam v. g. לְבָדוֹ Gen. 2, 18. significat *in solitudine sua* i. e. solum: ita לֵאמֹט Ies. 8, 6. 2 Sam. 18, 5. *ad lenitatem*, i. e. *leniter*.

§. 45. *Aphaeresis tollit* (α) ה *Praeformatiuum Infinitiu et Imperatiui* (rarius *Praeteriti*) *Hiphil*, in Quiescentibus עו et quidem plerumque in his XIV. בִּין *intelligere*, pro הבין *prodire*, גִּיל *exultare*, דִּין *iudicare*, טִישׁ *triturare*, חֵל *time*, לִין *pernoctare*, שִׁיחַ *litigare*, שִׁיר *ponere*, שִׁיר *cantare*, שִׁישׁ *gaudere*, שִׁית *ponere*; in *Praet.* רִיבוֹת Iob. 33, 13. *litigas*: בִּינָתִי Dan. 9, 2. *aduerti*: וְהִדְיָגוּם Ierem. 16, 16. *et piscabuntur eos*, pro וְהִדְיָגוּם. [Forma tamen ordinaria non plane negligitur, inprimis in verb. v. c. בִּין v. c. Reg. 3, v. 11. etc. *intelligere*, הִבִּינוּ Prou. 8, 5. bis, etc. *intelligite*, etc. ita cum praef. לָרִיב, לָדִין Ies. 3, 13. etc. *ad iudicandum, ad litigandum*; et semel לָלִין Gen. 24, 13. *ad pernoctandum*. Ex hac per aphaeresin facta forma, ortum traxisse credo tot verba quiescentia עו,

quae in Lexicis maiori iure tanquam verba עו adducenda fuissent, rarissime tanquam עע. B.] Quod etiam frequenter ה pereat in *Infinitiuo Niphal et Hiphil* cum Praefixis בלב constructo, docet p. 359. (β) Ad imitationem eorum et in duobus: בִּהְלוֹ Iob. 29, 1. *cum splendere faceret*, pro בִּהְלוֹ, quod amplius pro בִּהְהָלוֹ, rad. הָלַל: לְאַדְיִב: הָלַל: rad. לָאִיב: coll. 1 Sam. 2, 33. *ad cruciandum*, pro לְהַדְאִיב coll. § seq. [His adde ex rad. רָעַע *quassavit, quassatum tonum edidit*, רָע Mich. 4, 9. *vociferando* pro הָרַע vel הָרִיעַ coll. 2 Chr. 13, 12. 15. sic בָּרַעַה Exod. 32, 17. *in vociferari ipsum*, vbi simul ה pro ו coll. pag. 33. B.] (γ) Ipsam radicalem in חַר Ez. 33, 30. pro אַחַר ibid. *unus*: in בּוֹל Iob. 40, 20. et Ies. 44, 19. pro יְבוֹל *proventus*: in סוֹתָה Gen. 49, 11. pro כְּסוֹתוֹ *operimentum suum*: הָהָה Ez. 30, 2. alias אָהָה Iud. 6, 22. Ier. 4, 10. *ah!* [Sic אֲנַחְנוּ pro נַחְנוּ coll. p. 214. קָחָם Hof. 11, 3. pro לְקָחָם *sumsit illos*, coll. p. 297. יָרַד Iud. 19, 11. *descendit, declinauit* pro רָרַר coll. p. 313. b. (quae vox tamen melius ex רָרַר *prostravit* deducitur coll. Ies. 45, 1. לְרַד *ad prosternendum coram eo* gentes

tes et Ps. 144, 2. *הִרְדֵּר עַמִּי תַחְתִּי* *prosternens*
gentes sub me.) Sic forte נָא Gen. 12, 13. etc.
obsecro pro אָנָּה Ps. 118, 25. *הִבּוּ* Hof. 4, 18.
pro אֲהִבּוּ *amant*, vbi per reduplicationem
 eiusdem vocis l. c. intensissimus amor et
 maximum desiderium innuitur. conf. tamen
 p. 314. e. אֲנָשִׁים ex נָשִׁים *mulieres*; אֲרָם
 ex אָרָם *sanguis*; אֲרָם *rubuit*. Vti denique
 litera prima radicalis per aphaeresin in In-
 finit. et Imperat. verborum פֶּן interdum,
 et ad horum formam in לָקַח, nec non in
 verbis פִּי saepius perit, quod pag. 294. 297.
 311. docent, ita plurima extant nomina ex
 פִּי orta, vbi י deficit v. c. אֶר Am. 8, 8. *pro*
 יָאֵר *fluuius*; () sub כ in כָּאֵר l. c. ob ex-
 clusum ה articuli adest, conf. tamen p. 39.)
 חֶמֶה; יָרַע ex יָרַע et יָרַע et יָרַע
 חֶמֶה; יָרַע ex יָרַע *scientia*; יָרַע et יָרַע
 חֶמֶה; יָרַע ex יָרַע *incaluit*; Hof. 8, 4.
 חֶמֶה; יָרַע ex יָרַע *donaria*; יָרַע ex יָרַע
 חֶמֶה; יָרַע ex יָרַע *partus*; יָרַע ex יָרַע
 חֶמֶה; יָרַע ex יָרַע *constituit*; יָרַע ex יָרַע
 חֶמֶה; יָרַע ex יָרַע *consuluit*; יָרַע et יָרַע
 חֶמֶה; יָרַע ex יָרַע *stercus* it. צָאִים Zach. 3, 3. 4. *sordidi*
 it. צָאִים ex יָרַע *propagines*; יָרַע ex יָרַע
 חֶמֶה; יָרַע ex יָרַע *mansio*; יָרַע ex יָרַע
 חֶמֶה; יָרַע ex יָרַע *dormiuit*. (δ) de מ character.

particip. Piel et Püal per aphaerefin ablato, conf. p. 280. 281. 5. B.]

§. 46. *Metathesis transponit*

I. *Literas*, v. g. a) in *Verbis* יַעֲלֶעוּ Iob. 39, 30. *absorbent*, pro יִלְעֶעוּ rad. לוֹעַ coll. p. 320. n. V. יַעֲרֹו Ies. 15, 5. pro יִרְעֶעוּ *voci-ferabuntur*, ex coll. Ies. 16, 10. rad. רִיעַ, vel pro יַעֲרֹו *excitabunt* (prima duplicata loco tertiae) rad. עֹרַר לְאַרְיֵיב 1 Sam. 2, 33. *ad cruciandum*, pro לְרִאִיב coll. §. praeced. וַיִּקְלְהוּ 2 Sam. 20, 14. *secundum Keri vocale* וַיִּקְרְהוּ, *et congregarunt se*, secundum Keri literale, וַיִּקְלְהוּ ל cum ה transposito, ad cuius tenorem וַיִּמְבְּלְהִים Efr. 4, 4. *et perturbantes*, quae traiectione in hoc verbo בַּהֲל vsitata est, conf. Ies. 17, 14. et Iob. 24, 17. c. 30, 15. et Ps. 73, 19. cum Leu. 26, 16. Ier. 15, 8. vid. etiam Hiller. l. c. p. 226. f. תַּתְּפֹּל 2 Sam. 22, 27. pro תַּתְּפֹּל Ps. 18, 27. *luctantem te exhibes*,¹ coll. p. 305. init. נָאָם pro נָאָם *verissime dictum*, partic. Paül constr. est tritum illud in Prophetis. [Ad Metathesin in hac voce non est recurrendum, cum ipsa radix נָאָם Ier. 23, 31. occurrat: וַיִּנְאָמוּ נָאָם *dixerunt*, est verbum scil. Iehouae. Satis autem memorabilis est Meta-thesis

thesis literae ה praeformatiuae syllabae in Hithp. cum prima sibilante, de qua pag. 285. Praeterea transpositionem literarum adesse crederem in אֶרְיֹן Ies. 16, 9. *irrigabo te* pro אֶרְיֹן ex rad. רָוָה ob acced. adfixum et tonum retractum pro אֶרְיֹן coll. p. 130. et p. 146. et hoc pro אֶרְיֹן coll. pag. 331. Nec opus est cum A. n. p. 332. coll. 147. permutationem duplicem טֵז cum י et ה cum ו adferere. Porro huc pertinent גִּזַּר Thr. 3, 54. etc. et גִּזַּר Ps. 31, 23. *excidit*; עֲרַץ et עֲרַץ *confregit*, cum quibus coincidit רָצַע *perforauit*; חָרַף et חָפַר *puduit*; פָּרַשׁ et פִּשַׁר *interpretatus est*. B.] Sic נָאֵק et נָאֵק *gemit*, עֵיף et יַעַף *stultum esse, fieri*: רָעַף et רָעַף *lassus fuit*: פָּרַץ et פָּרַץ *institit*: עָרַף Deut. 32, 2. cap. 33, 28. *stillauit*: וַיַּחֲרֹגוּ 2 Sam. 22, 46. pro וַיַּחֲרֹגוּ vt in loc. parall. Ps. 18, 46. *et cum horrore prodibunt*: כִּמְתִּילָהִיִּם Prou. 18, 8. et 26, 22. idem quod כִּמְתִּילָהִיִּם *ut contundentes*: quibus adde הַלֵּקָחִים Ier. 23, 21. pro הַחֲלָקִים *qui leues, leues sunt*.

1) Instar cauti et periti luctatoris, aduersarii sui dolosis contorsionibus, variisque machinis et technis, quas

quas velut *fila contorta in fune* occultauit, strenue obnitentis, easque feliciter elidentis, et valide prostermentis. Qui sensus secundum propriam notionem verbi coll. Gen. 30, 8. Iob. 5, 13. Prou. 8, 8. nil duri inuoluit, quod quidem ille Lutheri ab illa de-
vii in sua versione facit: Bey den Verkehrten bist du verkehrt, ita emollienda: machst du es verkehrt, indem du alle seine listigen Ränke und Anschläge, und alle seine Macht, die er wieder das Reich und Kirche Christi anwendet, unvermuthet rückgängig und zunichte machst, daß er darüber zu Schanden wird. Conf. luculenti Commentarii vice Iob. 5, 12. 13. aut neruosioris, in Cantici Iusti Ionaë wo Gott der Herr nicht bey uns hält, verbis illis: Wann sie's aufs flügste greifen an, (en explicationem *peruersi* h. l.) so geht doch Gott ein andre Bahn, (en explicationem *peruertentis Dei*.)

b) In *Nominibus*, vt: חֶשֶׁת 2 Sam. 22, 12. pro שְׁחֶרֶת *nigredo*, vid. Hiller. p. 20. med. et utraque forma usitatis: כֶּבֶשׂ Leuit. 4, 32. Deut. 14, 4. et כֶּשֶׁב c. 3, 7. etc. *agnus*: [it. בְּכֶשֶׂה et כֶּשֶׁבָה Leu. 5, 6. *agna*: ita בְּלֹהוֹת Psalm. 73, 19. etc. *terrores* ex בְּהָל *terrui*: בְּעֵבְרוֹת et בְּעֶרְבוֹת 2 Sam. 15, 28. c. 17, 16. *in campestribus*. B.] שְׁלֵמָה Ex. 22, 8. etc. et שְׁמָלָה Ies. 3, 6. 7. etc. *vestis*: עֹלָה 2 Sam. 3, 34. et עֲלֹה Hof. 10, 4. *iniquitas*: זִוְעָה Ies. 28, 19. et זִעֲוָה Deut. 28, 25. etc. *commotio*. אֲרוֹת et femel אֲרוֹת 2 Chr. 32, 28. *praesepia*. סְחִישׁ 2 Reg.

2 Reg. 19, 29. et שָׁחִים Ies. 37, 30. *sponte renatum*: מִלְּתָעוֹת Ps. 58, 7. et מִתְּלָעוֹת Ioel 1, 6. coll. Prou. 30, 14. *molares (dentes)*: אֶלְמָיִם 2 Chr. 2, 7. et אֶלְמָנִים 2 Reg. 10, 11. 12. bis, *ligna thyina*. Pro חֶלֶךְ est semel Ies. 38, 11. חֶלֶךְ *mundus, seculum*: צִנְאָכֶם Num. 32, 24. pro צִנְאָכֶם *grex vester*: לַהֲקֵת 1 Sam. 19, 20. pro קֶהֱלֶת *coetus*.

II. *Puncta Vocalia*: vt: בְּהִשָּׁמָה Leu. 26, 43. pro בְּהִשָּׁמָה *cum desolabitur illa*, coll. Leu. 26, 34. 35. Sic בָּהֶן et נִגָּה itemque רִזּוֹן in plur. בְּהוֹנוֹת Iud. 1, 6. 7. *pollices*: נִגְהוֹת Ies. 59, 9. *splendores*: רִזְנִים Iud. 5, 3. coll. Ps. 2, 2. *Dominatores, Principes*. [מִלֵּיּוֹ Num. 24, 7. *e situlis eius* pro מִלֵּיּוֹ ex הַלֵּיּוֹ ex הַלֵּי coll. p. 141. seq. B.] conf. p. 162. (γ) 254. 3. 255. 4. 272. f) et 273. g).

COROLLARIUM

DE INVESTIGATIONE RADICIS.

§. 47.

AQUA RADICE? prima inter prima Analyseos vox est. Nec immerito, quum voces in prima Principia, quae sunt Radi-

Radices resoltere, prima Philebraeo cura esse debeat. Cura autem Radicis promte et feliciter inuestigandae prima ei erit, *TRES* ut dispiciat *LITERAS*, utpote *Radicem* constituentes, et in Lexicis obuias, quae ei facillime, si Vox vel Verbum fuerit *Perfectum*, adparebunt, dummodo *abiecerit literas omnes actu seruiles, omneque incrementum*. Quod si fuerit Vox vel Verbum *Imperfectum*, maioris curae res erit, quam tamen leuabimus his suppeditatis remediis:

I. *Remanentibus* (dicto modo) *duabus literis Radicalibus*, quarum est.

1) *Prior Dageschata* (ni istud Dagesch sit ex Coniug. *Niphal*, vel *Praefixo*) indicium est abiectae *primae radicalis* נ, et ל ante קח; vel י, ductu p. 317. 2. rarius *Secundae* *tertia* similis vi p. 303. vel *Quiesc.* ו, coll. p. 136. ut: הַגִּדָּה rad. נגד, יקַחְהוּ rad. לקח; וַיַּנְחֵהוּ rad. ינה; וַיִּקְרֹא rad. קים; הַקֵּם rad. סוח; הַסִּיתוּהָ rad. קרר.

2) *Posterior Dageschata*, [nisi sit ex Coniug. graui verborum לֵה. B.] *duplicatur*, vi p. 132. et 143. et 299. I. rarissime vult praemissum נ, ut: מַגְנִי rad. גַּנָּן; רַבִּי rad. רַבֵּב; at אַפִּיָּה rad. אַנְיָ. coll. 144. init. Sed.

3) *Ad-*

3) *Adformativa Dageschata* arguit tertiam נ
 יִשְׁבֹּת. r. הַשִּׁבְתִּי: נִתֵּן. r. נִתְּתָה: vt: l. ת, p. 286. 296.

Si Neutra sit Dageschata, respiciendum
 est ad *Vocales vicinas*; Vocalis enim ante
 vel sub primam residuam si fuerit

(α) (ְ) signat radicem *mediae Quiescentis*, vel *Geminandae*, v. g. יָחַן: נוּחַ rad. וַיָּנַח rad. קָמוּ: חָנָן rad. קוּם.

(β) (ֹ) vel (ֻ) designat in Kal *Primam* י; in Hiphil *Secundam Quiescentem*, vel illam *Geminantem*, v. c. יָשַׁב rad. יָשַׁב: יָלַד rad. וַיֵּלֶד. v. c. et hinc in *Nom.* מוֹת rad. מָת; אֵשׁ rad. יַעַץ; עֵצָה rad. בּוֹן rad. בִּין: קוּם rad. הִקִּים. 2. b) coll. p. 321. sq. קִצֵּץ rad. קָץ: סָבַב rad. מָסַב. coll. p. 391.

(γ) ו post praeformatiuam notat *primam* י, vt: יָלַד rad. הוֹלִיד, נוֹלַד: vt: quia nulla radix a ו incipit, excepto וָ *uncus*; rarissime א, vt: אָמַר coll. p. 273. g) 2) [ו post primam rad. innuit ע"ע vel ע"ו v. c. B.] קוּם ex *altitudo* קוּמָה; כָּלָל ex *omnis* כָּל

(δ) ו indicat *Primam* י, vel *Sec. Quiescentem*, vel *Geminatam*, vt: יָשַׁב rad. הוֹשִׁבָתָם: יָכַל rad. הוֹקִים, סָבַב rad. הוֹסֵב, יָכַל rad. קוּם.

[* (ֹ) sub prima rad. notat כ"י vel כ"כ vel ע"ע vel ע"ש ex *accede* גַּשׁ; יָצַק ex *effunde* צָק v. c. ל"ה רב; גָּלָה ex *revela* גָּל; רָבַב ex *multus* B.]

Si

Si post secundam residuam, est

(ε) י. vel ו cum tono, intenditur *Quiescens Tertia* ה (rarius *prima* נ vel י, vt: גִּשְׁן, גִּלְוִי, גִּלְוִי, v. gr. יֵשֶׁב, rad. שָׁבִי, נָגַשׁ, rad. גָּלָה, rad. תָּגִלָּה, תָּגִלָּה).

(ζ) Si praecedit ו *conuersuum* Futuri est verbum וְתָרָא, עָשָׂה, rad. וַיַּעַשׂ v. c. לָהּ, rad. וַיִּגַּל, רָאָה, rad. וַיִּרָא, גָּלָה, rad. וַיִּנָּל, רָאָה, rad. וַיִּרָא.

II. *Remanente Vnica tantum radicali*, tunc *tertia* est ה, et *prima* נ vel י, e. c. הַט, חָנוּ: יָרָה, rad. יָרוּ: נָכַר, rad. יָכֹ: נָטָה, rad. נָתַן, rad. נָתַת; יָנָה, rad.

Haec brevis manuductio ad inuestigandam Radicem tironi sufficiet, nec prolixior ipsi est opus, immo hac ipsa facile carebit, dummodo in Analyfi inoffenso pede perrecturus, Verbo *Perfecto perfecte* cognito adiecerit etiam *Imperfectum*, eiusque formas saltim communiores sibi imprefferit, id quod viua fidaque magistri voce vel proprio Marte secundum nostram inprimis methodum atque ordinem supra 293. 6) exhibitum feliciter et ex voto fieri potest. Quo facto ex ipsa statim forma promte nouerit radicem, nec sic erit, quod cum misere ebraizante anxie consulat et peruoluat *Indices*, vel *Lexica* omnes formas, vti occurrunt, ordine exhibentia, quae hoc passu *potius inertiae quam solertiae sunt suscitabula*.

PART. II.
DE
SYNTAXI.

MEMBRUM I.
DE SYNTAXI NOMINIS.

§. 48.

Genus Neutrum praecipue *per Ellipsin* Substantiui exprimitur, quod cum nunc Masculinum, nunc Foemininum sit, necessario hinc Adiectivum ad illud relatum est tale. Vnde ad *Adiectivum Masculinum* ut plurimum subaudietur generale דָּבָר, i. e. *res, negotium, verbum*, v. gr. לֹא טוֹב Gen. 2, 18. sc. דָּבָר *Non (est) bona res*, uti suppletur Ex. 18, 17. 1 Sam. 26, 16. Neh. 5, 9. Sic adfirmatiue Ps. 92, 2. 119, 71. 72. 133, 1. 147, 1. Prou. 11, 23. Sic נָעִים

Pf. 133, 1. Pf. 147, 1. *amoenum*. וְ Hof. 8, 12. *peregrinum*. וְנָלֹו Ies. 30, 12. *et peruerso ver-*
fehrtes Wesen. Nec aliter quam vt neu-
 trum, reddi debet illud כְּטִמָּא Ies. 64, 5.
sicut immundum quid, vt res immunda: „Ita
 „namque etiam maior videtur esse Empha-
 „sis, quum homo immundus non possit in-
 „telligi, nisi per legem ceremonialem talis,
 „cuius immundities non est inhaerens, ra-
 „ro etiam adhaerens, plerumque ex sola
 „aestimatione; sed vt res immunda v. g. ve-
 „stis separationum, in se, et inhaerente im-
 munditie immunda, sunt verba Seb. Schmi-
 dii ad h. l. ad *Foemininum* autem illius con-
 iugatum וְכָרָה vel alia sensui commoda vox,
 e. c. Pf. 118, 23. *Ab ipso Iehoua הִיְתָה זֶאת*
factum est hoc, הִיא נִפְלְאָה hoc mirabile (vtro-
 bique sc. וְכָרָה *haec res*) *est in oculis meis*.
 Quem ebraismum κατὰ πόδα secutus est
 Matth. 21, 42. αὐτῇ, θαυμασῇ, pro τῷτο,
 θαυμασόν. Sic Ies. 65, 6. Ecce כְּתוּבָה
scriptum est (s. *scripta est haec res*) *coram me*.
 Quae ellipsis generalis conuenit in sensu cum
 relatione Seb. Schmidii ad pronomen tex-
 tuale

tuale אֱלֹהִים, ita quidem, vt singularis distri-
 buat h. f. *Ecce scriptum est unumquodque*
istorum coram me. Quanquam Raschi et
 Kimchi, quos secutus est Pagninus, referant
 ad sensuale חַטָּאָה *peccatum*, et A. Esra ad
 רָעָה *malum*. Sic Ier. 33, 2. suffixa illa foem.
 הָ rectius cum Seb. Schmidio referuntur ad
 nomen sensuale אִמְרָה *verbum*. Sic לְדַבֵּר
 Ies. 32, 4. *loqui nitida* sc. אִמְרוֹת *verba*:
 עֲשִׂירַת יַעֲנֶה עֲוֹת Prou. 18, 23. *diues respondet*
dura scil. אִמְרוֹת *verba*. Et ita Gen. 42, 7. 30.
 1 Sam. 20, 10. 1 Reg. 12, 13. 2 Reg. 25, 28. Iob.
 40, 27. Ps. 5, 10. Ies. 48, 6. אֶחָת שְׁאֵלָתִי Ps.
 27, 4. *unam petii* sc. שְׁאֵלָה *petitionem*, vti
 plene 1 Reg. 2, 16. 20. coll. Iud. 8, 24. Quod
 Latini itidem elliptice efferunt: *unum petii*
 scil. *negotium*. Vti: *varium et mutabile sem-*
per foemina, subaudi: *negotium* etc. אַחֲרֵי
 Iob. 19, 25. Ies. 8, 23. *ultimo* scil. עַתָּה *tempore*,
 vel יוֹם *die*: ad נִזְרָאוֹת Ps. 139, 14. b. Luthe-
 ro omissum, subintelligendum cum Kimchio
 et Aben-Esra עֲלִילוֹת *reverendis (operationi-*
bus) mirifice factus sum, Germ. daß ich mit
 solchen Wirkungen, die mit Ehrfurcht

zu verehren, wunderbarlich gemacht bin.
 וַיַּחֲשֹׁבָה Gen. 15, 6. *Et reputavit illud* scil.
credere, vel *illam אֱמוּנָה fidem*, per verbum
credere indicatam, coll. Rom. 4, 5. 1 Reg. 14,
 6. *Equidem ego missus sum ad te קָנִישָׁה dura*,
 vbi cum Raschio subaudiendum nomen con-
 iugatum בְּשִׁלְיָה *missione dura*, vel cum
 Chaldaeo et Schmidio בְּרִבְרָה coll. v. 5. *cum*
verbo duro, 2 Sam. 21, 16. Et ille cinctus erat
 חֶרֶשׁ *nouo* sc. חֶרֶב *gladio*, quod est gen.
 foem. coll. p. 192. Ioel 1, 9. הִכְרַת מִנְחָה *exci-*
sa est 3. f. masc. cum nom. foem. scil. per el-
 lipsin קֶרֶבֶן (vti vult R. D. Kimchi) *oblatio*
sacrificii cibarii. אֶרְכָּה הִיא Ier. 29, 28. *pro-*
tracta erit (sc. גְּלוּת *captiuitas* cum D. K.
 vel יֵשִׁיבָה *sessio* cum Abarb.) *illa*, es wird
 noch lange wahren, coll. p. 135. Iob. 30, 24.
 נַפְשֹׁתָם *illis respicit nomen sensuale* לָהֶן *ani-*
mas f. *personas* miserabiles, vti mox v. seq.
 mentio fit *egeni*. Hof. 5, 9. Particip. foem.
 Niph. נֶאֱמָנָה *tutius refertur ad praeuium*
substantium תּוֹכַחַה *castigationem*, quam
 cum Luth. et Ebraeis, ad sensuale דַּעַת vt
 sensus sit: in den Stämmen Israel habe
 ich

ich solche als eine gewisse und wahrhafte be-
 kannt gemacht. Quamquam et altera con-
 structio belle conspirat h. m. habe ich davon
 rechte getreuliche Nachricht gegeben. Quid?
 quod etiam *in eadem phrasi promiscue* nunc
 masculinum, nunc foemininum genus ad-
 hibeatur, vt בִּקֵּשׁ טוֹב Ps. 122, 9. et בִּקֵּשׁ
 טוֹבָה Neh. 2, 10. *quaerere bonum*. 2 Chr. 18,
 7. לְרַעָה - - - לְטוֹבָה effertur v. 17. et 1 Reg.
 22, 8. 18. רָע - - - טוֹב non prophetat super
 me *bonum*, sed *malum*. Conf. Iob. 7, 7. et c. 9,
 25. item Eccl. 4, 8. c. 5, 17. c. 6, 6. cum c. 2,
 24. c. 3, 13. ibi טוֹבָה, heic טוֹב. Sic in vno
 versu Deut. 30, 9. prius לְטוֹבָה, deinde לְטוֹב.
 Gen. 26, 29. foeminino רָעָה respondet masc.
 טוֹב. Eccl. 12, 1. יְמֵי רָעָה sed Ps. 49, 6. et 94,
 12. יְמֵי רָע *dies mali* f. infortunii, quae sunt
 יְמֵי עָנִי Iob. 30, 16. 27. *dies afflictionis*. Exin-
 de patet, cuius commatis, soliditatisque sit,
 quod grammatici vulgo docent: *Neutrum*
apud Ebraeos plerumque per Foemininum, ra-
ro per Masculinum exprimi, praeunte
 Ebraeorum Prisciano R. D. Kimchio in suo
Michlol: וְנִהְיָ בְּכָל לִשׁוֹן נִקְבָּה כְּמוֹ שֶׁנִּהְיָ
 לְזָכוֹר C c 3

לזכור כלל הדברים בלשון נקבה i. e. *Vtuntur in nomine generali Foeminino, quemadmodum solent meminisse summae rerum in Genere foeminino.* Conf. exempla ad Thesin nostram facientia apud Buxt. in *Thes. Lib. II. p. 345. seq.* et Glass. *Philol. S. Lib. III. Tr. I. Can. 12. col. 578.* adplicatis simul exemplis *Can. 19. col. 602.*

§. 49. *Substantivum* 1) *cum Substantivo rei diversae parit Regimen*, (quamvis etiam quandoque in *Adpositione* hoc regimen adhibeatur, conf. Gen. 15, 18. Ez. 3, 15. Perinde ac apud Latinos *flumen Rheni et Rhenus* adde Ies. 23, 12. c. 47, 1. Ier. 31, 4. 21. 22. c. 46, 6. 10. Thr. 1, 15. c. 2, 13. Am. 5, 2.) de cuius ratione et alteratione actum est §. 18. p. 205. sq. coll. p. 118. et 126. Potest autem *Rectio substantivorum* per plures voces in vna serie continuari e. g. וְאֵלֶּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אַבְרָהָם Gen. 25, 7. *et isti (sunt) dies annorum vitae Abrahami.* גְּבוּרֵי חֵיל מְלָאכָת עֲבוֹדַת בֵּית אֱלֹהִים 1 Chr. 9, 11. *fortes robore operis ministerii domus Dei*, conf. c. 23, 28. Ies. 10, 12. c. 19, 11. c. 25, 12. Iob. 20, 17. Illud *Regimen* etiam fit
pleo-

pleonastice per intercessum Particularum מ, ל, ב, v: 2 Sam. 1, 21. *o montes* (in Gilboa) *Gilboae* coll. v. 6. et 1 Sam. 31, 1. לעתות בצרה Pf. 9, 10. Pf. 10, 1. *ad, circa tempora angustiae.* Ies. 9, 3. *secundum laetitiam* (in messe) *messis*, qualis sc. tempore abundantis messis excitari solet; קנצי למלין Iob. 18, 2. *fines verborum.* מיין Hof. 7, 5. *calore* (a vino vom Wein) *vini.* [Adderem haecce exempla ביער Ier. 12, 8. *sicut leo* (in fylua) *syluae.* - חיתו ביער Ies. 56, 9. *ad comedendum omnem bestiam* (in fylua) *syluae* coll. p. 370. לַכֶּסֶפֶם Hof. 9, 6. *desiderium* (de argento suo) *argenti sui* i. e. desideratissimum argentum eorum. בעליל לארץ Pf. 12, 6. *in catino* (ad terram) *terrae.* ועל-טהרת לכל-קדש 1 Chr. 23, 18. *et super purgationem* (ad omnem rem sanctam) *cuiusque rei sanctae.* לתורה Pf. 100, 1. *canticum* (ad laudem) *laudis*, confer. Pf. 120, 1. Leu. 13, 48. Gen. 1, 7. etc. coll. p. 206. not. 2. אלהי מקרב - - - אלהי Ier. 23, 23. *Deus* (e propinquo - - - e longinquo) *propinqui - - - longinqui* sc. et

loci et temporis. adde Ps. 80, 14. Ier. 5, 6. Possunt tamen omnia haec et similia loca exponi mediante relativo **וְשֵׁנָּה** coll. no. 3. p. 410. B.]
 Atque sic pariter cum *Particulis separatis*, vid. Iud. 5, 10. quas tamen Constructiones pariter *per Enallagen Substantiui Constructi pro Absoluto* explicari posse ad mentem R. Leui Iob. 18, 2. et R. Salomonis Iud. 8, 11. et alibi passim, item Kimchi in 2 Sam. 1, 21. et in *Michlol fol. 16.* innuit Buxtorf. *l. c. p. 365.* et ex eo Glass. *l. c. Can. 31. col. 642.* Conf. not. p. 412. [Hic Stat. Constr. ante Particulam separatam mihi inde originem accepisse videtur, quia particulae sic dictae separatae, sua natura sunt *substantiua*, coll. p. 242. not. 1) adde obs. seq. * et n. 4. p. 411. dicta. B.]

* [Participia nominum naturam nunquam non induunt, hinc in St. C. seu Regimine cum alio nomine ponuntur v. c. **שְׁמֵרֵי הַסֵּף** 2 Reg. 12, 10. etc. *custodientes* (liminis) *limen*; **עֲבְרֵי דֶרֶךְ** Ps. 80, 13. etc. *transeuntes* (viae) *viam*; intercedentibus etiam pleonastice particulis, tum inseparabilibus v. c. **הַשְׁכֵּרֵי** Ps. 84, 7. **עֲבְרֵי** **בְּצֶמֶק** *transeuntes vallem*; **מִשְׁכֵּימֵי** Iud. 8, 11. *habitantes in tentoriis*; **בְּבֹקֶר** Ies. 5, 11. *surgentes in matutino tempore*; **מִחֲלֵב** Ies. 28, 9. *ablactatos a lacte*; tum separa-

parabilibus יֹרְדֵי אֶל אַבְנֵי בֹרַר Ies. 14, 19. *descendentes ad lapides foueae.* יֹשְׁבֵי עַל-מִדִּין וְהָלָכִי Iud. 5, 10. *sedentes super vestibus stragulis,* (coll. p. 203.) *aut euntes in via.* B.]

2) *Cum Infinitiuo* tanquam *Nomine*, ad confirmationem thesEOS nostrae, supra p. 262. *in not.* vt: בְּיוֹם עֲשׂוֹת Gen. 2, 4. *in die τῷ* *facere*, siue *factionis* i. e. *resolutive quum*, *quo faceret*, coll. v. 17. et c. 5, 1. כִּימִי צֵאתָךְ Mich. 7, 15. *iuxta dies τῷ egredi te*, f. *substantiue egressionis tuae*, vti LXX. reddunt: κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἐξορίας σς; בְּשָׁנָת בּוֹא Ies. 20, 1. *in anno (venire) aduentus:* בְּשָׁנָת מוֹת הַמֶּלֶךְ Ies. 6, 1. *in anno mori (obitus) Regis:* מִמְּכוֹן-שִׁבְתּוֹ הַשְּׁנִיחַ Ps. 33, 14. *de basi sedere* i. e. *sessionis suae prospicit*, etc. [adde וּבְרוּחַ בָּעַר Ies. 4, 4. et *spiritu τῷ incendere*, i. e. *incendii* f. *expurgationis;* בְּמִטְאֵטָא הַשִּׁמֶר Ies. 14, 23. *cum verriculo τῷ perdere* i. e. *perditionis.* B.] Et vice versa *Infinitiuus cum Nomine*, v. gr. עֲשׂוֹה סָטִים Ps. 101, 3. *facere (facta) declinantium* odi. Conf. Danz. *interpr.* §. 129. et 206. Sic et quandoque *Participia:* אֶהְיֶה לָנוֹם Ef.

Es. 56, 10. *amantes dormire*, q. d. *amatores dormitationis*. Cf. Ps. 127, 2. Prou. 30, 29.

3) *Cum Pronomine* α) *Relatiuo* אשר et ש (expresso vel subintellecto) vt: במקום Ez. 21, 35. *in loco quo procreata fuisti*, coll. Genes. 39, 20. et alibi: שִׁפּוֹל הָעֵץ Eccl. 11, 3. *loco, quo cadit arbor*, coll. c. 1, 7. et tali in casu מקום fere semper *construitur*, notante Kimchio. Sic cum relatiuo subintellecto Iob. 18, 21. Ita קִרְיַת חֲנָה Ies. 29, 1. *urbi (in qua) castra posuit David*, q. d. *urbi castra metationis Davidis*: שִׁפַּת לֹא-יֵרַעְתִּי Ps. 81, 6. *labium (illius Dei, quod) nondum noueram*, coll. §. 75. 2) et *Not. Sel.* Add. Iob. 29, 2. 'I'hren. 1, 14. Ps. 16, 3. Ps. 90, 15. bis. It. Ez. 13, 2. לְנִבְיָאִי Prophetis (אֲשֶׁר נִבְּאוּ qui prophetauerunt) *ex corde suo*, coll. Ier. 23, 16. β) *Interrogatiuo*, vt בֶּן-מִי אַתָּה 1 Sam. 17, 58. coll. 55. 56. *filius cuius tu es?* אֵת-מִי אַתָּה Gen. 24, 23. 47. *filia cuius tu es?* 1 Sam. 12, 3. *bouem cuius, et asinum cuius, et ex manu cuius, sc. accepi?* Sic וְחִכְמַת-מָה לָּהֶם Ier. 8, 9. *sapien-*

piencia ergo cuius rei est ipsis? Add. Iob. 26, 4. C. 38, 29. Ier. 44, 28. coll. p. 222.

1) Atque ita recte reddi potest sine *enallage*, vel quod sit *idiotismus praeteriti* s. *verbi in regimine materiae nominascentis nobilissimus*, ceu loquitur Varenius *comm. in Ies. P. II. p. 71. coll. pag. 325. ed. V.* quum potius sit ipse *infinitivus* vt *nomen*, coll. tab. parad. et p. 262. not.

4) *Cum Adverbio*, coll. infr. §. 92. vt: *קָלִילַת חֶנֶם* Prou. 26, 2. *maledictio gratis* i. e. *immeritae rei*. ² *דָּמֵי חֶנֶם* 1 Reg. 2, 31. *sanguines immerito*, i. e. *sanguines non merentium, innocentium*: *צָרֵי יוֹמָם* Ez. 30, 16. *hostes interdiu*, vel *notione nominis ad num. 1)* *diei ipsorum*; h. e. *diurni* s. *quotidiani*, conf. Danz. l. c. p. 161. init.

2) Sed quid impedit, quin *חֶנֶם* sit ipsum nomen *חֶן* cum *adfixo* loco nominis, coll. §. 74. II. (β) et vertatur: *maledictio gratiae eorum* videlicet hominum, fitque *genitivus obiecti* (cei in aliis exemplis ap. Glassium *can. 30. n. 6. col. 636. f.*) *maledictio erga gratiam hominum* non venit. Maledictio enim non ferit gratiam siue gratiosos, coque immerentes homines, quum potius gratia, laus et benedictio debeantur gratiae. Similiter in sequenti exemplo: *Sanguines gratiae* i. e. (*emphatice abstractum pro concreto* coll. §. 55.) *gratiosorum eorum*, nempe magnorum belli ducum, Abneri et Amasae, iustorum et melio-

meliorum occifore Ioabo, coll. l. c. v. 32. adeoque eorum fanguis non fuiffet nefarie effundendus, potius *gratiose* conferuandus. Quanquam igitur tali ratione in his locis iftud ם pro *adfixo* non inepte veniat, tamen quum vbiuis fuam vim non aeque poffit exfere-
re, magis arridet τω ם vocis חנן *vim intensiuam*
ac ampliatiuam tribuere cum dilaudato Hillero, qui
primus hanc perfpexit, e. gr. פְּדִיכוֹת *pediculorum vis et*
multitudo: חֲזָקָה *certissime*, רִיקָה *prorsus vacuus*,
פְּדוּת *plena redemptio*. Vid. *Onom. S. pag. 170. seq.*
et Instit. L. S. p. 376. Vt ita etiam *sanguines gratiae*
omnimodae fint *sanguines* sine omni gratia effusi. Sic
in loco 1 Sam. 25, 31. Nec minus in isto Prou. 24, 28.
Ne fis עֵד חָנָן testis ad omnem gratiam, ein Zeuge
zu allen Gefallen, Gunst und Dank zu verdienen, sed
ad veritatem, siue veritatis sinceræ ac illaefæ. Et
qui talis testis non est, sed priori modo, ille vtique
est *testis temerarius*, ceu vulgo redditur. Alioquin
quomodo significatio *temere*, *temerarius*, ex radice
illius exsculpi et monstrari poterit?

* [In hac Constructione duorum nominum, alterum
genitiuo exprimendum varium est ratione signifi-
cationis. Innuitur enim illo nunc *Subiectum*, nunc
Obiectum, nunc *Effectus*, nunc *Adiunctum*, nunc
Causa efficiens, nunc *Causa materialis*, nunc *Cau-
sa finalis*, nunc *similitudo*, quod exempla copiosis-
sime probant. conf. *Glass. l. c. Canon. 30. p. 629.*
seqq. B.]

Notes: 3 *Enallagen* (α) *formae Constructæ*
pro absoluta, et vice versa, vt: מִי הַמֶּרֶם
Num.

Num. 5, 18. c. 19, 23. pro מֵיִם, *aquae amar-
rae*: 4 מַלְאֲכֵי רָעִים Pf. 78, 49. *Nuntiorum*
(angelorum) *malorum*, pro מַלְאֲכִים: 5 Sic
אֲנָשֵׁי הַתְּרִים I Reg. 10, 15. *viri mercatores* per
adpositionem pro אֲנָשִׁים Conf. Ies. 51, 21.
שְׂכָרָה *inebriata*, pro שְׂכָרָה. Adde supra
pag. 207. dicta. Conf. et Pf. 16, 3. חֲכִמָּה
Ies. 33, 6. *sapientia et scientia*, pro
וְרַעַת Ies. 35, 2. *et exultabit*
etiam exultatione. Quod tamen, et plura
alia, (quae vid. ap. Buxt. in *Thes.* Lib. II.
p. 379. seq.) Aben-Esra commode per *Ellip-
sin posterioris Substantiui* explicat, nempe
גִּילַת לֵב *exultatione cordis*. Sicut Am. 6, 6.
בִּינֵי הַשִּׁתִּים בְּמִזְרְקֵי (כֶּסֶף l. זָהָב) יִינּוּ
bibentes in *crateribus* (argenti l. auri) *vinum*. Ita ad
חֲכִמָּה l. c. Ies. subintelligendum *Iehoua* ex
sq. m. vel saltem adfixum *eius*. vid. *Not. Sel.*
in h. l. (β) *Contra formae absolutae pro con-*
structa: מֵיִם לַחֵץ I Reg. 22, 27. *aqua oppres-*
sionis, pro מֵי: אֱלֹהִים צְבָאוֹת: Pf. 59. 6. 80,
5. 20. 84, 9. *Deus exercituum*, pro אֱלֹהֵי:
Sic כָּל הָעָם הָאָרֶץ Ez. 45, 16. *univsus po-*
pulus terrae: דְּבָרִים נְחֻמִּים Zach. 1, 13.
verba

verba consolationum. [Ita אָרַם מַעֲשֵׂה Iob. 33, 17. pro אָרַם, *hominem operis* den Werks heiligen ἐργαζόμενον Rom. 4, 4. 5. constructionem hanc vocum alias non obseruatam, arguit accentus seruus Minach et parallelismus formalis in membro seq. mediante praepos. מ. וגוה מַגְבֵּר, *et superbiam viri.* B.] vid. Glass. Can. 40. col. 686. Quanquam alii cum Kimchio per *Ellipsin* explicent, vel 1) *Praepositionis*, v. g. חַמָּה אָפוּ Es. 42, 25. *excandescentiam irae suae*, qs. בְּאָפוּ *in ira sua*, ex phrasi parallela inuersa et distincta Ies. 66, 15. *ad reddendum בְּחַמָּה אָפוּ in excandescencia iram suam*; quemadmodum etiam בִּשְׂאֵט נַפֶּשׁ Ez. 36, 5. *cum contemptu animae*, c. 25, 15. dicitur בִּשְׂאֵט בְּנַפֶּשׁ. Ita etiam eo casu *posterioris* saepe *praefixum* habet ל tq. notam *relationis*, vt: בֶּן לְיִשִּׁי 1 Sam. 16, 18. *filium Isai.* conf. 1 Sam. 17, 8. Ies. 40, 3. etc. collatis *Not. Sel. in h. l.* et exponitur alias per *relatiuum* אֲשֶׁר vel *praefixum* שׁ, manente sic ל nota *Datiui.* Vid. Cant. 3, 7. *Vel* 2) *eiusdem Nominis Constructi*, ita, vt e. g. verba Prou. 22, 21. אֱמֹת אֱמָרִים *eloquia veritatis* sint posita, pro

pro **אֱמֶת** **אֲמָרִים** *eloquia, eloquia*, inquam, *veritatis*; vel subaudita praepositione **ב** ante **אֱמֶת** *verba in, cum veritate*: ita Cant. 8, 2. **מִיֵּין יַיִן הֶרְקֵהָ** pro pleniori **מִיֵּין הֶרְקֵהָ** potaturus essem te *de vino* (et quidem vino) *conditurae*. Atque ita supra p. 413. **וּמִים לַחֵץ** ad mentem b. Melech in *M. I.* est pro **וּמִים** **מִי לַחֵץ**. Neque id omnino ab re. Nam eiusmodi locutiones integrae plus simplici vice occurrunt. e. gr. **הַמָּקוֹם מִקּוֹם מְקַנָּה** Num. 32, 1. *locus ille, locus* (erat) *pecoris*: Conf. Exod. 38, 21. Ezech. 47, 3. Gen. 27, 22. c. 44, 2. Quae *repetitio* locum etiam habet post *Nomen Constructum* vel *construendum*, *Articulo* vel *Adfixo* contra p. 227. adfectum, ut: 2 Reg. 23, 17. **הַקֶּבֶר (קֶבֶר) אִישׁ - הָאֱלֹהִים** *sepulcrum illud est (sepulcrum) viri Dei*. Ier. 25, 15. **הַיַּיִן (יַיִן) הַחֲמָה** *Sume calicem (vini) excandescantiae hunc*, vel cum Luth. *Nimm diesen Becher Weins voll Zorns*. Zach. 10, 11. et transibit **בְּיָם צָרָה** *per mare (mare) angustiae*. Sic Gen. 31, 13. Ios. 3, 14. 17. c. 8, 11. 1 Sam. 4, 1. 2 Sam. 10, 7. Efr. 10, 13. Ier. 38, 6. 2 Reg. 16, 14. coll. 15. Ita: *Sed tu es*

es יְיָ מַחְסִי-עַי *refugium meum (refugium) roboris* i. *robustum*. Ps. 71, 7. עֵץ נֶרְבֹּת Ps. 110, 3. *Populus tuus (erit populus) spontaneitatum* i. e. maxime spontaneus, coll. §. 63. n. 5. sic Ies. 5, 9. de quo vid. *Not. Sel. Add. Gen. 9, 5. quin etiam sanguinem vestrum (sanguinem) corporum vestrorum*, vel sec. §. 75. 2. qui pro corporali vita vestra, *inquiram*.

3) Quae antehac sub nota (α) adduxi, et adducenda videbantur cum Glassio et Danzio exempla figurae *Hypallages*, *vocum inuersionem* dicentis, illa iam in penitiori examine ei rursus eripimus, quoniam ipso teste Danzio *est figurarum omnium durissima, quae vix explicanda, nisi vel orationis filum id euidenter urgeat, vel res aliter expediri nequeat*, in *Disp. de Harm. Vit. Salom.* lit. H. 3. Iam vero illud nondum vrget, et hoc fieri potest. Expediri namque ista similiaque possunt naturalius ex illa regula Glassiana, qua *duorum Substantiuorum in regimine, modo prius, modo posterius loco adiectiui est*, quum Ebraei non adeo multis gaudeant adiectiuis. Hinc כֶּסֶף סִיגִים Prou. 26, 23. *Argentum scoriarum*, sic et Germani cum Ebraeis construunt *Silberschaum oder Schlacken*, i. e. argenteae scoriae, vel argentum cum scoriis, a scoriis nondum purgatum. כֶּסֶף שְׁקָלִים Leu. 5, 15. *argento siclorum* i. e. argenteis siclis. Ios. 2, 6. *Et abscondidit eos בְּשֵׁתֵי הָעֵץ inter lina culmi* i. e. culmosa, unter die Glachsstengel. Sic שְׁמֵלוֹת 1. חֲלִיפוֹת בְּגָדִים Iud. 14, 12. 13. coll. Gen. 45, 22. *mutationes*

tiones vestium i. e. inutatoriae vestes, quae videlicet cum quotidianis et vilioribus commutantur, quales sunt festiuales et nuptiales. שְׂתֵּי שָׂרָה Ps. 35, 7. *perniciem retis sui*, i. e. *perniciosum rete suum*; Luth. soluto regimine et per metathesin reddit: *ihre Neze zu verderben*, quasi esset לְשָׂרָה. Sic שְׂכַבְתָּ הַטָּל Ex. 16, 13. *cubatio roris*, i. e. *ros cubans*. Sic שְׂכַבְתָּ וְרָע Lev. 15, 16. 17. 32. c. 22, 4. *cubatio seminis* i. e. *cubatorium semen*, et c. 15, 18. c. 19, 20. Num. 5, 13. *concubitu seminis*, i. e. *seminali*, vt sit genitiuus finis, *ad semen*. וְרִפְאוֹת הַתְּעָלָה Jer. 30, 13. *sanationes adscensionis* i. e. *adscendentes*. De phrasi hac metaphorica vid. *Ebr. Etym.* pag. 154. vid. plura in Glassii *Gr. can.* 43. coll. cum *can.* 8. וְהָיָה הַחֶרֶב Genes. 3, 24. *flammam gladii* i. e. *flammanem gladium*, vt verterunt Graeci *φλογίνην ῥομφαίαν*. Sic *ἐν φλογὶ πυρὸς in flamma ignis*, Actor. 7, 30. et *ἐν πυρὶ φλογὸς in igne flammae*, 2 Thess. 1, 8. It. Rom. 1, 25. *Qui commutarunt ἀλΐθειαν τῷ Θεῷ ἐν τῷ ψεύδει veritatem Dei* (id est, ἀληθινὸν τὸν Θεὸν *verum Deum*) *cum mendacio* (i. e. *cum mendaci*, falso) *die den wahren Gott mit dem Lügengott, Götzenbild verwandelt haben*, coll. v. 23. Ps. 106, 20. Jer. 2, 11. It. 2 Petr. 1, 20. *προφητεία γραφῆς* h. e. *γραφῆ προφητικῇ* coll. v. 19. vbi *προφητικὸς λόγος*. Adde Ebr. 3, 13. 14. In phrasi autem בְּעָרֵי הַרְרָה Esth. 9, 19. coll. Deut. 3, 5. *in ciuitatibus pagorum* est adpositio h. m. explicanda, *in ciuitatibus*, quae sunt *pagi* i. e. non muris cinctae, non munitae, vt fere Graecorum *κωμόπολις*, sic optime Luth. l. c. Deut. *Glecken ohne Mauern*. Omnium minime per *hypallagen* explicanda est haec phrasis וְהָיָה בְּאֶרֶץ הָעִיר Iud. 1, 8. coll. c. 20, 48. 2 Reg. 8, 12. Ps. 74, 7. et *ciuitatem*

tatem miserunt in ignem, vt sit pro *נָתַן - הָאֵשׁ שְׁלֵחוֹ* ignem miserunt in ciuitatem, coll. Hof. 8, 14. Am. 1, 4. et Ies. 37, 19. 2 Reg. 19, 18. vbi est *נָתַן* dedit. Diuersae enim sunt phrasae, quoad magis et minus differentes. *Ista emphasin adauget, quia repraesentat, vt in igne mersam, quanta quanta est*, recte ait Gussenius Comm. L. E. p. 859. b. Sic etiam Aben-Esra ad Ps. cit. obseruat, plus esse, *mittere aliquid in ignem*, etwas in Brand stecken, einäschern, quam *mittere ignem in aliquid*, Feuer einwerfen. Illo enim totalis combustio designatur, hoc vero non item, sed nudus etiam comburendi conatus. Nec illa Deut. 2, 34. c. 3, 6. coll. Iob. 24, 12. Iudic. 20, 48. et deuouimus - *נָתַן - כָּל - מְיַחַד הָעִיר* omnem urbem hominum, illuc referenda est, vt sit pro *נָתַן - כָּל - מְיַחַד הָעִיר* omnes homines urbis; nam *urbs hominum* est *urbs populosa, habitata*. Sic nec ad hypallagen referenda est cum Glasfio Gr. S. col. 1242. illa phrasis graeca Matth. 8, 3. *ἐκαθαρίσθη αὐτὸς ἡ λέπρα*, vt: *mundata est ipsius lepra*, dicatur pro: *ipse mundatus est a lepra sua*. Ex illa equidem hocce exemplum eximere iam conatus est I. I. Weidnerus in pec. disp. ad h. l. de hypallaga explosa, idque ex alia Regula Glassiana col. 794. seq. quain et nostra Lux exhibet infra §. 81. hinc interpretatur: *munda est declarata ipsius lepra*, et confirmat ex Leu. 13, 3. 13. etc. Sed quo minus placere queat haec explicatio, obstat, quod non bene respondeat praeuio mandato Christi *καθαρίσθητι*, mundus esto. Iam autem mandatum et exsecutio exactam requirunt harmoniam. In quo igitur sensu τὸ καθαρίσθητι accipitur, eodem etiam accipiendum erit ἐκαθαρίσθη. Ac proinde praestabit, nostram dictionem

pro-

pronius multo ex illa Regula Glassiana col. 555, seq. per quam *abstractum saepe ponitur pro concreto*, exponere h. f. *et confestim mundatus est leprosus ille*. Confirmat hanc interpretationem epexegetis Marc. 1, 42. εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθάρίσθη *statim abiit ab eo lepra et mundatus est*: nec non phrasis ebraea, nostrae exacte parallela Leu. 13, 4. 5. וְהַסִּיר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע *tum occludet sacerdos plagam i. e. plaga leprae infectum*. Sic vice versa *concretum pro abstracto*, vel *metonymia subiecti pro adiuncto*, occurrit 2 Reg. 5, 11. et auferet הַמִּצִּיר הַלֵּפְרוֹסִים *leprosum*. Quae praeterea ad hypallagen retulit exempla Glassius, sicut et illa Ps. 106, 46. 1 Reg. 8, 50. Neh. 1, 11. Dan. 1, 9. ea commode et energetice in nativo situ feruari possunt, sicut et ipse ad vnum alterumue, non abnuit.

4) Sunt tamen, qui sine enallage explicant: *aquae amaritudinum*, et hinc amarissimae. Quibus nos non multum refragamur cum Andr. Acolutho *tract. de Aquis amaris* c. 2. p. 48. f. propter canonem: *non fingendum esse tropum, ubi aliqua analogiae ratio exstat*; nec non propter praefixum לְ, לְמַרְיָם v. 4. et 27.

5) Ita cum libro Sap. c. 17, 3. seq. cum Chaldaeo et Ebraeis quibusdam, vt Aben-Efra et Ben Melech, cum Vulg. Luth. Calouio *h. l. Danhauero Hodof. phaenom. 3. Casp. Loeschero in Disp. de Saule per Musicam curato* p. 44. 45. Geiero *h. l.* non absurde intelligitur hoc de daemonibus spectrisque Aegyptios perturbantibus, animantia hominesque laedentibus. Sic Genebrardus, et Symmachus ἀγγέλους κακῶντας. Et ad sententiam Tarnouii *Exerc. Bibl. p. 338. §. 16.* intelligentis *nuncios malorum* Moisen et Aharonein, quocum

eadem plane habet Muſius *comm. ad h. l.* adprobatus a Voetio *P. I. diſſp. Sel. p. 1056.* et Piſcatore, it. Io. Weſſelio in *Differt. S. Leidenſ. I. §. 8. p. 13.* non male reſpondet B. Geierus, quod de hominibus mala annuntiantibus id admodum fit lene, inter tantam indignationum plagarumque iam iam prementium coaceruationem, recensere etiam binorum prophetarum miſſionem; et quorſum opus fuiſſet addidiſſe nomen מַשְׁלַח *miſſionem*? De verſione inconuenientiori Sauberti, a Franckio adoptata, die Engel der Böſen (welche die Böſen zu ſtrafen gebraucht werden,) vid. ἐπίτισιον Mich. Beckii in *Disquiſit. Heremen. p. 250.*

§. 50. *Conſtructio* 1) *duorum Synonymorum* plerumque *auxeſin inſinuat*, vt: שְׂמֵחַת גִּילִי Pf. 43, 4. *gaudium exultationis meae* i. e. *gaudium meum intimum ſuauiſſimumque.* Ieſ. 30, 26. וַיִּמְחֶץ מַכָּתוֹ et *vulnus plagae eius* ſanabit, und ſeine tiefe Wunden heilen wird. Pf. 32, 5. tunc condonabas עֲוֹן חַטָּאתִי *iniquitatem peccati mei*, i. e. plurimam et grauiſſimam iniquitatem ſ. peccata mea: קוץ שִׁמְרִי Ef. 32, 13. *ſpina ſentis* i. e. plurima ſentis. Et faciet לְמִבְצָרֵי מַעֲזֵיִם Dan. 11, 39. *munitiones munitiorum*, i. e. munitiſſimas quasque munitiorum: כְּאוֹר נִגָּה Prou. 4, 18. *quasi lux ſplendoris* i. e. lux ſplendiſſima, coll. §. 55. לְכוּ

לְכוּ בְּאֵשׁ אֵשׁנֵכֶם Ies. 50, 11. *ite in ignem ignis vestri* i. e. intensissimum et admodum terribilem, nempe infernalem, qui vobis debetur. שְׁלוֹת הַשָּׁקֶט Ez. 16, 49. *tranquillitas quietis*, i. e. summa tranquillitas; Luth. guter Friede. וְצִבִּי עֲרִיוֹ Ez. 7, 20. *et ornamentum ornamenti sui*, i. e. ornamentum elegantissimum, Luth. ihre edle Kleinodien. [מֶלֶךְ שָׂרִים Hof. 8, 10. *rex principum* i. e. rex maximus, cuius subditi principibus similes, principes autem regibus coll. Ies. 10, 8. הַבִּלִּי שׁוֹא Ion. 2, 9. Pf. 31, 7. *vanitates mendacii* coll. Ies. 30, 7. vbi וְרִיק הַבֵּל *vanitas et vanum* h. e. vanitas maxima. נְהִי בָבִי Jer. 31, 15. *lamentum fletus amaritudinum* i. e. lamentum flebile et acerbissimum. מֵעַט מִזֶּמֶר Ies. 10, 25. *paucitas paucitatis* i. e. admodum exiguum tempus. B.] חֹשֶׁךְ-אֶפְלָה Ex. 10, 22. *tenebrae caliginis*, i. e. tenebrae maximae. Sic 2 Petr. 2, 17. מִטִּיט הַיָּוֵן ὁ ζόφος τῶν σκότων. Iud. v. 13. e luto coeni, i. e. e luto profundissimo. Ferme vti Plaut. Bach. vt eum ex lutulento coeno propere hinc eiiciat foras. vid.

Chaldaice Dan. 2, 41. 43. צֹר הַחֲלָמִישׁ Deut. 8, 15. et versa vice צֹר חֲלָמִישׁ c. 32, 13. *Petra rupis* i. e. durissima. Sicut Zach. 10, 1. גֶּשֶׁם מִטֶּר *pluuia imbris*, et Iob. 37, 6. גֶּשֶׁם מִטֶּר *imber pluuiæ* i. e. pluuiæ copiosissima, Regen guug. שַׁבַּת שְׁבַתוֹן Ex. 31, 15. c. 35, 2. Leu. 23, 3. 32. *Sabbathum sabbathi* i. e. maximum sabbathum. De *Sabbatulo* Iudæorum ex שְׁבַתוֹן efficto, vid. P. Fagius in *paraph. Chald. ad h. l.* וְנָהָה נָהִי נֶהֱיָה Mich. 2, 4. et *lamentabitur lamentum lamenti* i. e. lamentum tristissimum, coll. §. 63. n. 4. quod cum B. Luthero nonnulli contra *accentus* reddunt: *et lamentabitur lamentum; factum est* dicet. Plura eiusmodi habes Ies. 28, 1. 4. Ezech. 21, 3. cap. 29, 10. in quo constructio *trium synonymorum* in maiorem auxesin. Θρ. 2, 5. Chald. Dan. 4, 27. Ita et in N. T. Matth. 18, 6. ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης, *in pelago maris*, i. e. in profundissimo mari. Eph. 1, 19. secundum efficaciam τῆς κρᾶττος τῆς ἰχύος αὐτῆς *potentiae fortitudinis eius*, i. e. fortissimae potentiae eius, seiner mächtigsten Stärke. Sed sine auxesi

אֶרֶץ עָפָר Dan. 12, 2. *in terra pulueris*, h. e. *in terra puluerulenta*. coll. supr. n. 3) p. 416. Conf. Gl. l. c. Can. 32. p. 664. seq.

2) *Duorum Substantiuorum* (a) *saepe mediante copula ו in absoluta est resoluenda*, vt Ex. 19, 6. מַמְלַכַּת כֹּהֲנִים *regnum sacerdotum*, et inuerfa constructione ap. LXX. et 1 Petr. 2, 9. βασιλείον ἱεράτευμα *regium sacerdotium* i. e. *reges et sacerdotes*, interprete Chaldaeo, et Apostolo Io. Apoc. 1, 6. et 5, 10. Sic quod Gen. 1, 7. est πνοὴ ζωῆς *spiraculum vitae* cum ebraeo, id Act. 17, 25. legitur ζωὴ καὶ πνοὴ *vitam et spiraculum*. Atque in hunc censum et sensum venit locutio quorundam homiletarum, qua *Davidem* salutare amant, den königlichen Propheten, adeoque non est fugillanda. [Ita quod 2 Sam. 22, 3. dicitur אֱלֹהֵי צוּרִי *Deus petrae meae*, exponitur in loco parall. Pf. 18, 3. אֱלֹהֵי צוּרִי *Deus mi (et) petra mea*. B.]

(β) *Interueniente Adfixo pronominali adfigit illud non nomini regenti, ad quod proprie spectat, sed recto, in adiectiuum resoluendo*, vt: Pf. 2, 6. הַר קְדֹשִׁי *monte sancti-*

tatis meae h. e. monte meo sancto, coll. Pf. 3, 5. אֱלֹהֵי חַסְדֵּי Pf. 59, 11. 18. *Deus gratiae meae* i. e. Deus meus gratiofus: - - - אֱלֹהֵי כֶסֶף Ies. 2, 20. c. 31, 7. *idola argenti sui*, - - *auri sui* i. e. idola sua argentea, aurea. Iob. 37, 11. *Dispergit עֲנַן אֹרֹר nubem lucis* (i. e. fulguris) *suae* i. e. nubem suam fulgurantem, coll. v. 15. vbi inuertitur. [כְּלֵי מִלְחָמָתוֹ Deut. 1, 41. *instrumenta belli sui*, h. e. instrumenta sua bellica; cui phrasi respondet כְּלֵי מִשְׁחָתוֹ Ez. 9, 1. *instrumentum perditionis suae* et כְּלֵי מַפְצִו v. 2. *instrumentum dissipationis suae* h. e. instrumentum perdens-dissipans suum. Idem loquendi modus in N. T. occurrit v. c. ἐπὶ θρόνῳ δόξης αὐτοῦ, Matth. 25, 31. τὸ ὑἷὸς τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, Col. 1, 13. μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, 2 Theff. 1, 7. B.]

§. 51. *Repetitio eiusdem Substantiui*

I. *Sub utroque Genere innuit rei significatae uniuersalitatem*, vt: מִשְׁעָן וּמִשְׁעָנָה Ies. 3, 1. *scipionem et scipionem* vel proprie *confirmatorem et confirmatricem*, (sunt enim participia *Hiph.* nominafcentia et diuerſa a ſeq. nomine מִשְׁעָן) Aben-Eſra *ad h. l.* דֶּרֶךְ צְהוֹת

והטעם

וְהַטַּעַם כֹּל מַשְׁעָן i. e. *elegantiae causa*, et significat AD VNVM OMNEM baculum. Infirmiora subsidia (respectu gen. *Foem.*) non minus, quam solidiora (resp. *Masc.*) explicante Danzio *Interpr.* c. 1. §. 1. vel: Aufrenda omnia firmamenta status, tam firmamentum status summum, np. *Ecclesiasticum*, eique proximum *Politicum*, (ratione generis dignioris M.) quam imum, nempe *Oeconomicum*, (ratione generis sequioris F.) interprete D. Varenio *comm. ad h. l.* et D. Habichhorstio in *Dissert. Exeget ad h. l.* שָׂרִים וְשָׂרוֹת Eccl. 2, 8. *Cantores et Cantatrices*, i. e. omne seu varium musicorum genus. Conf. *Glass. can.* 20. col. 604.

II. Immediate in eodem casu denotat

1. *Continuationem, emphasin, ac vehementiorem animi adfectum*, v. gr. בִּדְרֹךְ בִּדְרֹךְ Deut. 2, 27. *in via, in via ibo*, i. continuo eadem via ibo, nullibi defleſtam: צִדִּיק צִדִּיק Deut. 16, 20. *iustitiam, iustitiam ſetaberis*, h. e. iustitiam constanter ac strenue perſequeris.

† Haec pathetica repetitio vti eiusdem substantiui, ita et adiectiui, et verbi aliarumque partium orationis, non tam linguae ebraeae est propria, quam cum quibusvis alijs linguis pro natura adfectus communis. cf. de adiectiuis Prou. 20, 14. רַע רַע *malum malum* h. e. pessimum; coll. §. 63. 2. de particulis 2 Reg. 10, 3. מְאֹד מְאֹד *valde valde* h. e. vehementissime, cf. Ain. 5, 16. etc. et infra §. 98. de verbis Iud. 5, 12. עֲרִי עֲרִי דְבוֹרָה עֲרִי עֲרִי *euigila euigila Debra!* *euigila euigila* etc. יְחַמְּרוּ נַחֲמֵנוּ יְחַמְּרוּ יְחַמְּמוּ Ies. 40, 1. *consolamini, consolamini* populum meum. Quam geminationem vehementia amoris diuini, qua erga populum suum flagrabat, quasi extorquebat. Eadem emphasis est in repetitione totius phraseos v. c. Ies. 26, 15. etc.

[Masora finalis, in מערכת אות הבית *dispositione literae Beth* fol. 15. col. 5. exhibet אֵב *Alphabetum geminarum vocum in versiculo uno* h. e. quae continuo in eodem versu repetuntur. Horum locorum recensentur CV. inter quae tamen varia sunt, vbi intercedente distinctione maiori vox repetitur v. c. Ies. 28, 16. כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי יֹסֵד בְּצִיּוֹן אֶבֶן אֶבֶן בַּחֹן *Sic dicit Dominus Iehoua Deus: ecce me fundauit* scil. Pater meus coelestis, *in Zion lapidem; lapidem, inquam, probationis* etc. vbi nulla Epizeuxis, sed potius Anadiplosis adest. Ita etiam c. 35, 8. Ierem. 23, 2. etc. Immo talia etiam loca recensentur, vbi varietas aliqua vocis ratione punctorum est, accedente diuerso significato, quae potius ad Paronomasiam referre possemus v. c. Iob. 16, 11. יִסְגִּירֵנִי אֵל אֵל עֲרִי *tradere me solet Deus iniquo.*

quo. Possunt tamen ad Epizeuxin commodè etiam referri tria illa loca, vbi voces triplicatae emphaseos causa occurrunt, quae Masora magna ad Ier. 22, 29. adducit, scil. praeter hunc Ieremiae locum, Ezech. 21, 32. et Ies. 6, 3. (ex quo ultimo loco, et trina vocis קָרוֹשׁ repetitione, male S. S. Trinitas a Theologis quibusdam, missis aliis longe praestantioribus locis, *probari* posse creditur, licet non negandum sit, Deum Trin-vnum Iesaiæ se reuelasse, quod collatio Ioh. 12, 41. et Actor. 28, 25. luculentissime, minus autem triplex vocis repetitio, docet. Addi posset illis locis Esth. 8, 9. vbi vox מְדִינָה *prouincia* ter repetitur, occurrente simul Anadiplosi. Ier. 7, 4. autem, duae voces הֵיבֵל יְהוָה ter repetuntur. Dantur et plura loca in Masora finali l. c. non occurrentia, vbi geminata quidem vox accedente tamen aliqua additione occurrit, qualia loca ab A. n. no. 2. 3. passim adducuntur. B.]

2. *Multitudinem*, et quidem plerumque *in Plurali*; vt: Gen. 14, 10. Et vallis Siddim erat בְּאֵרֹת בְּאֵרֹת חֲמָר *putei putei* bituminis, i. e. puteos plurimos habebat bituminis, s. puteis bituminosis refertissima erat: 2 Reg. 3, 16. Fac vallem (cum Ralbago, Trem. et Schm.) hanc בְּנִים בְּנִים *foveas foveas*, i. e. fac in ea plurimas foveas: Iudic. 5, 22. מִדְּהָרוֹת דְּהָרוֹת *propter plausus plausus*, i. e. pro.

propter multiplicem et incitatissimum equorum plausum et cursum: **הַמָּנִים הַמָּנִים** Joel 3, (al. c. 4,) 14. *multitudines multitudines*, vbi Kimchi: **הַכֶּפֶל לַחֲזֹק הָעֵינִין** i. e. *Duplicatio ad roborandam significationem*: conf. Ex. 8, 10.

3. *Distributionem*. Alterum enim loco *Adiectiui Distributiui* est, quo Ebraei non aeque gaudent, vt: **וַיְהִיו עֹשִׂים גּוֹי גּוֹי אֱלֹהֵיו** 2 Reg. 17, 29. Et erant facientes, *gens gens* Deos suos, i. e. singulae gentes faciebant sibi Deos: **וְקָח מֵאֶתֶם מִטָּה מִטָּה** Num. 17, 17. al. 2. et fume ab illis *virgam* (scipionem) *virgam*, i. e. singulas virgas, conf. Gen. 32, 17. Num. 28, 21. it. Marc. 6, 39. 40. **עָלָת שַׁבָּת** Num. 28, 10. holocaustum *Sabbathi in Sabbatho suo* i. e. per singula sabbatha, et v. 14. **וְחָרַשׁ בְּחָרָשׁוֹ** *nouilunii in nouilunio suo* i. e. per singula nouilunia; Germanice Ebraismus plenius et planius sonaret: *bis wieder zu seinem Sabbath, bis wieder zu seinem Neumonden*, coll. Ies. 66, 23. vbi vtraque haec phrasis legitur. **אִישׁ אִישׁ כִּי-תִשָּׁטָה** Num. 5, 12. *vir vir quum declinauerit uxor*

uxor eius, i. e. quum ullius (cuiusque) viri
 vxor declinauerit, coll. Leu. 15, 2. et 24, 15.
 Ezech. 14, 4. Sic Ies. 28, 19. *בִּבְקֹר בִּבְקֹר* *ma-*
ne mane i. e. singulo mane transibit flagellum;
 Lutheri versio hanc coniunctionem vocum
 per accentus disiunxit, conf. tamen Ies. 50,
 4. Ex. 16, 21. c. 36, 3. Leu. 6, 5. Zeph. 3, 5.
 vbi Luth. recte: *alle Morgen*, vid. 1 Chr.
 9, 27. 2 Chr. 13, 11. Sic Gen. 39, 10. Ps. 61, 9.
יום יום *die die*, i. e. singulis diebus; Deut.
 14, 22. *שָׁנָה שָׁנָה* *anno anno*, i. e. singulis an-
 nis; 1 Chr. 9, 32. *שַׁבַּת שַׁבַּת* *Sabbatho Sabba-*
tho, i. e. singulis Sabbathis; Ezech. 24, 6.
לְנִתְחִיָּה לְנִתְחִיָּה *secundum frusta sua, secun-*
dum frusta sua, i. e. ein Stück nach dem an-
 dern, educ eam, nempe ollam i. e. carnem,
 quae est in illa, per metonymiam continen-
 tis. Par ratio in *Numeralibus*: *שְׁנַיִם שְׁנַיִם*
Gen. 7, 9. duo duo ingressa sunt, i. e. bi-
 na, *zwey und zwey*, singula paria, bey *Baa-*
ren. cf. 1 Chr. 26, 17. Marc. 6, 7. Sic 1 Reg.
 18, 13. et abscondidi *חֲמִשִּׁים חֲמִשִּׁים*
quingenta, quingenta viros, ie *funfzig*
und funfzig, coll. v. 4. vbi alterum *חֲמִשִּׁים*
 sub-

audiendum, recte obseruante Luth. שְׁבַעַה
 שְׁבַעַה Gen. 7, 2. *septem, septem*, i. e. septena
 q. d. septem de qualibet specie. *Sic et median-*
te ו Pf. 87, 5. וְאִישׁ וְאִישׁ יָלַד בָּהּ *vir et vir natus*
est in ea, i. e. hic et ille, vel omnis generis vi-
 ri. 2 Chr. 19, 5. לְעִיר וְעִיר *secundum ciuitatem*
ac ciuitatem i. e. per singulas ciuitates, oppi-
 datim. Conf. Efr. 10, 14. Esth. 1, 8. 22. c. 2, 12.
 c. 3, 4. coll. cum c. 2, 11. c. 8, 9. c. 9, 21. 28.
 Neh. 13, 24. 1 Chr. 26, 13. c. 28, 14. 15. 16. 17.
 Quod etiam procedit *in repetitione totius*
phraseos, vt Ez. 4, 6. coll. Num. 14, 34. יוֹם
 לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה *diem pro anno, diem pro an-*
no posui tibi, i. e. quemlibet diem pro quo-
 libet anno: Num. 17, 21. Et deposuerunt
 penes ipsum omnes principes eorum מִטָּה
 לְנָשִׂיאַת אֶחָד מִטָּה לְנָשִׂיאַת אֶחָד *baculum pro*
principe unum, baculum pro principe unum,
 i. e. pro quolibet principe baculum vnum.
 Conf. Ies. 6, 2. Leu. 24, 8. Ita etiam in pro-
 nominibus demonstratiuis coll. §. 69.

4. *Interdum etiam copula ו intercedente di-*
uersitas denotatur, v. gr. בְּלֵב וּבְלֵב יִרְבְּרוּ Pf.
 12, 3. *corde et corde* (διψυχοι) loquuntur,
 h. e.

h. e. duplici et dispari corde, quorum vnum in ore, alterum in pectore est, vt Ebraei exponunt; vel quia cor diuidendo fiunt duo corda eiusdem denominationis, sed neutrum eorum integrum est, ceu exponit Gufsetius *comm. L. E. p. 862. a fin.* Et contrarie לב ולב i Chr. 12, 33. *sine corde et corde*, i. e. concorditer, hinc exponitur v. 38. per לב אחד et לב אחד *cor integrum et cor vnum.* Deut. 25, 13. לא יהיה לך בכיסך מאון Non erit tibi in loculo tuo *pondus et pondus*, h. e. diuersum pondus, alterum maius (in emtione) alterum minus (in venditione) vt additur haec epexegeſis, ſic v. 14. אפה ואפה *Epha et Epha*, coll. Prou. 20, 10. 23. Sic דר ודר *generatio et generatio*, i. e. alia atque alia generatio; quae phraſis XXVIII. occurrit, v. c. Deut. 32, 7.

§. 52. *Duo Substantiua cognatae vel disparatae ſignificationis coniunguntur, quorum alterum Adiectiui vicem ſuſtinet cum emphasi*, coll. p. 416. 3) et p. 420. et §. 55. vt: Gen. 1, 26. בצלמנו כדמותנו *in imagine noſtra, ad ſimilitudinem noſtram*, Graeci κατ' εἰκόνα ἡμε-

ἡμετέραν καὶ κατ' ὁμοίωσιν, i. e. in ima-
 gine nobis quam simillima, coll. v. 27. et
 c. 9, 6. vbi solum חֲלָץ bis, et c. 5, 1. vbi
 solum דָּמָה, vbi tamen ὁ verterunt κατ'
 εἰκόνα *secundum imaginem*. Vnde liquet,
 eos synonymice *imaginem et similitudinem* ac-
 cepisse. Sic in N. T. promiscue εἰκὼν 1 Cor.
 11, 7. c. 15, 49. Col. 3, 10. et ὁμοίωσις Iac.
 3, 9. adhibetur. Et in coniunctione Rom. 1,
 23. ἐν ὁμοιωμάτι εἰκόνοσ in *similitudinem*
imaginis. Conf. etiam Ez. 23, 14. 15. et in-
 primis Gen. 5. 3. vbi inuersus vocum positus,
 cum permutatione quoque praefixorum ב
 et ל: בְּתַמוֹתָיו כְּצַלְמוֹ in *similitudine sua secun-*
*dum imaginem suam*¹. 1 Chron. 22, 5. לְשֵׁם
 וּלְתִפְאֶרֶת ad *nomen* et ad *gloriam*, i. e. ad no-
 men gloriosissimum:² Attamen erit שְׁלוֹם
 Ies. 39, 8. *pax et veritas* i. e. pax vera
 et stabilis: עָרֹם וְעֶרְיָה Ezech. 16, 7. 22. 39.
 c. 23, 29. in *nuditate et denudatione* h. e. omni-
 no nuda. Cui respondet עֶרְיָה בְּשֵׁת Mich.
 1, 11. *nuditas et pudor*. Genes. 19, 24. Pluit
 Dominus זָפְרִית וָאֵשׁ *sulphur et ignem* i. e.
 ignem sulphureum s. sulphur ignitum:
 c. 50,

c. 50, 17. שָׁא נָא פֶּשַׁע אֶחִיךָ וְחַטָּאתָם Con-
 dona nunc *praeuuaricationem* fratrum tuo-
 rum, et *peccatum* eorum h. e. grauiissimum
 peccatum. Sic propheta Ezechiel saepe lu-
 dit vocabulis שְׁמָמָה וּשְׁמָמָה cap. 35, 7. et
 שְׁמָמָה וּמִשְׁמָמָה c. 6, 14. c. 32, 15. c. 33, 28. 29.
 c. 35, 3. *in desolationem et desolationem*, i. e. in
 desolationem vastissimam, stupendam. Si-
 cuti Iobus in eodem sensu שְׁמָמָה וּמִשְׁמָמָה
 c. 30, 3. c. 38, 27. Quo etiam referas omnium
 expeditissime ac conuenientissime decanta-
 tum illud אֶת־הָאוֹרִים וְאֶת־הַתְּמִים Ex. 28,
 30. Leu. 8, 8. *illuminationes et perfectiones*
 i. e. illuminationes perfectissimas; coll. Deut.
 33, 8. vbi inuerse וְאוֹרֶיךָ תְּמִיךָ *perfectiones*
 tuae et *illuminationes* tuae. 3 [שִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה]
 Pf. 51, 10. Ies. 22, 13. c. 35, 10. c. 51, 3. II. *gau-*
dium et laetitia, i. e. gaudium maximum
 conf. Esth. 8, 17. vbi inuerso ordine, et Ier.
 7, 34. c. 17, 9. c. 25, 10. vbi שִׁשׁוֹן וְקוֹל
 שִׁמְחָה *vox gaudii et vox laetitiae* i. e. vox
 summi gaudii. Eodem modo וְגִיל שִׁמְחָה
 Ies. 16, 10. Ier. 48, 33. Ioel 1, 6. coll. Pf. 45, 16.
gaudium et exultatio i. e. gaudium exultans;

יום חשך ואפלה יום ענן Ies. 5, 30. *angustia et lux*, i. e. lux angusta s. tenuis
 יום חשך ואפלה Ies. 2, 2. *dies tenebrarum et caliginis*,
dies nubis et caliginis, i. e. dies densissimarum tenebrarum, dies nubis obscurissimae, quae repetitio phrasidis synonymicae, summum tenebrarum i. e. calamitatum gradum innuit. B.] Sic etiam *duo adiectiva synonyma* coniunguntur cum emphasi, ut Ies. 30, 23. Eritque (panis) רשן ושמן *pinguis et pinguis*, i. e. pinguis valde, und desselben volle Gmüthe, bene Luth. Dicitur haec loquendi forma vulgo *Hendiadys* qs. ab ἐν δια δύοῖν, *unum per duo*.

1) Vnde synonymica illorum vocabulorum permutatio aperte tollit *diuersitatem*, quam in illis venantur Pontificii, quasi אלהי animae facultates *essentiales*, דמיון autem eius *qualitates spirituales* denotent. Opponimus illis hac in veritate nobis ὁμοψύχως Emanuele Sa, Cornel. a Lapide, et Pererium ap. Glass. *Gr. S. Can. VI, col. 553*. quibus adde Tirinum et Maluendam, nec minus Rich. Simonium, *Hist. Crit. V. T. l. 3. c. 6. p. 376*.

2) Exemplum Ps. 116, 1. quod huc adparenter referri posset, et a Glassio quoque relatum, non esse huius fortis, euidenter docet accentuatio distinctiua emphatica, quam expositam vide sis in *praef. Luc. Accent.*

Accent. vnde verba הִנֵּנִי הַחֲנוּנִי sunt exponenda: quod audire soleat *vocem meam*, immo *deprecationem meam humillimam pro gratia impetranda*.

3) Quae explicatio reuera competit XII. illis geminis in pectorali summi sacerdotis, vtpote quae per illas dictiones innuuntur, coll. *Ebr. Etymol.* p. 62. sq. et tam *physice* perfectissima radiabant luce, quam *symbolice* mentem summi sacerdotis in casibus dubiis illuminatam repraesentabant. Per illas enim tanquam oraculum infallibile consulentibus responsa et consilia firmissima dabat, vel prout LXX. reddiderunt, per illas δήλωσις καὶ ἀλήθεια, i. e. secundum eandem hanc nostram reg. *manifestatio vera*, illi et quaerentibus fiebat.

§. 53. *Duorum Substantiuorum, per copulam ו connexorum, alterum in Genitio saepe exponendum est, quae etiam est Hendiadys,* v. g. עֲצָבוֹנְךָ וְהַרְוֹנְךָ Gen. 3, 16. *dolorem tuum et conceptum tuum*, i. e. dolorem conceptus tui, et intelligitur totum tempus grauiditatis: sic 2 Chr. 16, 14. בְּשָׂמִים וְזָנִים *aromatibus et speciebus* i. e. speciebus aromaticis: adferte Iehouae non realiter, sed verbaliter כְּבוֹד וְעֹז Ps. 96, 7. etc. *gloriam et fortitudinem*, h. e. gloriam fortitudinis: לֵית לָכֶם Ier. 29, 11. *ad dandum vobis finem et expectationem*, i. e. finem expectationis

tionis f. expectatum, exoptatum. Quod Iob. 4, 16. *copulatiue* dicitur דַּמָּמָה וְקוֹל *silentium et vocem* audiebam, id 1 Reg. 19, 12. *construete* et inuerse redditur דַּמָּמָה קוֹל *vox silentii* tenuis erat, i. e. vox silens, submissa et lenis ¹. [דַּלִּיפוֹת וְצָבָא Iob. 10, 17. *mutationes et exercitus* i. e. mutationes exercitus f. exercitus per vices sibi succedens. B.] In N. T. Matth. 4, 16. ex graeco Ies. 9, 1. ἐν χώρᾳ καὶ σκιάῳ *in regione et umbra mortis* i. e. in regione umbrae mortis, ceu in ebraeo. Matth. 23, 23. Relinquitis (vel praeteritis ap. Lucam) τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον, *iudicium et misericordiam*, i. e. iudicium misericordiae, coll. Luc. 11, 42. vbi nomen ἀγάπης etiam pertinet ad κρίσιν, vt notetur das Urtheil der erbarmenden Liebe gegen den Nächsten, coll. Matth. 12, 7. Act. 14, 13. ταύρους καὶ σέμματα *tauros et coronas* adferens i. e. tauros coronatos f. vittatos. Act. 23, 6. περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν, *propter spem et resurrectionem mortuorum*, h. e. propter spem resurrectionis etc. 2. Tim. 1, 10. In lucem produxit ζωὴν καὶ ἀφθαρ-

ἀφθαρσίαν, vitam et incorruptibilitatem,
i. e. ζῶν ἀφθαρτον vitam incorruptibilem.
[Matth. 3, 11. Luc. 3, 16. Vos baptizabit ἐν
πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί, Spiritu Sancto
et igne, i. e. igne Spir. S. hinc etiam Marc. 1,
8. tantum dicitur ἐν πνεύματι ἁγίῳ. B.]
Eodem modo illa Virgiliana: *In breuia et
syrtes, Molemque et montes, Radiis et auro,*
interpretatur Seruius: In breuia syrtium,
molem montium, radiis auri f. aureis. Ita
pateris libamus et auro h. e. pateris aureis.

1) Seb. Schmidius in comm. in Iob. h. l. contra accen-
tus diuifim et elliptice sumit voces: *silentium (fuit,) et
vocem audiui*, cum Luth. Es war stille, und ich hörte
eine Stimme. Hoc pacto extra locum parall. in
רממה fuisset maior *Rbhia Gereſchatus*, quem quidem
legunt nonnulli codd. sed perperam. Ad *Rbhiam*
simplicem equidem vt accentum paufantem prouocat
Glassius l. c. col. 554. sed si ita legit, legit codex eius
manifeste vitioſe.

§. 54. *Adiectiuum Substantiuo* (ordinarie)
*postponitur*¹, v. gr. אֱלֹהִים רַחוּם וְחַנּוּן Ex. 34,
6. *Deus misericors et graciosus*: בֶּן חָכָם
Prou. 15, 20. *filius sapiens*, et c. 28, 7. בֶּן מֵבִין
filius intelligens: בְּיָמֵם הָהֵם Gen. 6, 4. *in
diebus illis*.

1) Naturae enim magis consentaneum est, prius substantiam ponere quam eius accidens. Nullum accidens sine subiecto subsistit, sed eo posito praeeexistat necesse est subiectum, cui inhæreat, ceu recte docet Dn. Danzius p. 4. d).

Obs. 1. Si praecedat *Adiectivum* in forma absoluta, est *Ellipsis verbi SUM*, ut: יהוה ישר דבר יהוה Ps. 33, 4. *Rectum* (est) verbum DOMINI: מה יקר חסדך Ps. 36, 8. conf. Ps. 8, 2. 9. Quam *pretiosa* (est) gratia tua! טוב לי תורת פיה Ps. 119, 72. *Bona* (sc. דבר *res*, coll. supr. p. 401.) est *lex oris tui*. Conf. v. 155. et inuerse Ps. 73, 28. Prou. 11, 23. גדול עוני Gen. 4, 13. *magna* (est) *poena iniquitatis meae*: רבים מכאבים לרשע Psalm. 32, 10. *multi* (sunt) *dolores improbo*; צדיק עבדי Ies. 53, 11. *Iustus* (existens) *seruus meus*: conf. Ps. 11, 7. זכר Gen. 17, 14. *Praeputatus* (existens) *masculus*. adde Genes. 3, 6. Ebraei quippe praedicato plerumque *postponunt Subiectum*, quod in concisis sententiis probe notandum esse, monet Schick. in App. Instit. p. 160.

2 *Adiectivum* in statu constructo praepositum et quidem *Rei*, denotat *qualitatem siue modum*;

modum; si Personae, praerogativam seu eminentiam ², vt: נָקִי בַּפִּים וְכֹרֶם לֵבָב Ps. 24, 4. *innocens manibus, et purus corde*: גִּדְּלָהּ הָעֵצָה: Ier. 32, 19. *magne consilio et magne f. potens opere*; Num nosti mirabilia תְּמִים יָדַיִם Iob. 37, 16. *perfecti scientiis?* est periphrasis Dei, des allerweifesten Gottes; adeoque תְּמִים non est adiectivum plur. prout capit Lutherus in versione sua, tunc enim esset תְּמִימִים coll. Leu. 9, 2. Ps. 119, 1. et supra p. 204. Sic גְּבוּהָ - עֵינַיִם וְרָחֵב Ps. 101, 5. *altum oculis, et latum (i. e. tumentem) corde*, coll. Prou. 28, 25. vbi pro נָפֶשׁ לֵבָב est נֶפֶשׁ לֵב Ps. 7, 11. etc. *recti corde*, pro quo est Ps. 125, 4. יֹשְׁבֵי בִלְבָבָם *recti in cordibus suis*: בָּנֵי פָנִים וְחִזְקֵי לֵב Ez. 2, 4. *duri facie*, (i. e. impudentes et perfrictae frontis, coll. *Ebr. Etym.* p. 97.) et *obfirmati corde*. coll. c. 3, 7. [Ita תְּמִימֵי דֶרֶךְ Ps. 119, 1. *perfecti via*. מְלֵאֲתֵי מִשְׁפָּט Ies. 1, 21. *plena iudicio* coll. p. 371. sq. חֹזְעֵי רוּחַ c. 29, 24. *errantes spiritu*; vti etiam ap. Latinos saepenumero adiectiua, inpr. copiae et inopiae, memoriae et obliuionis etc. cum ge-

nitio construantur v. c. *Nescia mens hominum fati sortisque futurae.* Virg. lib. 10. Aeneid. B.] חֲכָמוֹת נָשִׁים Prou. 14, 1. *sapientes mulierum* i. e. sapiens quaeque mulier: חֲכָמִים חֲרָשִׁים Efa. 3, 3. *sapientem artificum*, i. e. inter artifices. conf. §. 63. 2. עָרֵי אֶרֶץ Ies. 11, 4. *mansuetos terrae*, f. in terra, i. e. qui prae aliis miseri et mansueti sunt; וְכִיּוֹנֵי אֶרֶץ c. 29, 19. *pauperes hominis*, i. e. pauperrimi hominum; וְכִבְרֵי אֶרֶץ c. 23, 8. 9. *honoratissimi in terra.* בְּנֵי פְרִיצֵי עֵמֶק Dan. 11, 14. *fili violentorum populi tui* i. e. maxime violenti. Ita פְּרִיץ חֵיוֹת Ies. 35, 9. *rapacissima bestia.* B.]

2) E N. T. notetur locus Matth. 5. 3. μακάριοι τῷ πνεύματι, *beati sunt spiritu* f. *spiritualiter* οἱ πτωχοὶ *hi pauperes.* Ita enim verba aptius construenda sunt, ut τῷ πνεύματι non spectet ad subiectum, sed ad praedicatum. Atque ideo omisisse videtur Lucas, Matthaeo iam determinante in quo consistat μακαρισμός et *felicitas* discipulorum Christi, pauperum et infeliciū quidem in temporalibus et mundanis, ἀπλῆστῶν εἰς Θεὸν Luc. 12, 21. vel ὡς μηδὲν ἔχόντων, καὶ πάντα κατεχόντων, quin subinde πολλὰς πλετιζόντων, ceu Paulus disertius explicat τὸν ἐν τῇ πτωχείᾳ μακαρισμὸν τῷ πνεύματι 2 Cor. 6, 10. Alioquin si iste προσδιορισμός referendus fuisset ad sub.

subiectum, non tam indefinite locutus fuisset Lucas, μακάριοι οἱ πτωχοὶ Luc. 6, 20. Non enim pauperes, vt spiritualiter tales, sunt beati.

* *Numeralia Cardinalia* vt plurimum; vocem כל omneitas, uniuersitas, totalitas, vel neutraliter omne, uniuersum³, utriusque Generis et Numeri fere semper, et interdum רב multitudo, multum, praecedere planum est.

3) Ita rectius statuitur abstractum, quam concretum, quia (α) *construitur* cum nominibus etiam foem. tam singularibus, quam pluralibus, sine vlla sui mutatione. (β) (quae potior ratio,) admittit *adfixum*, quod in adiectiuis absurdum, vt: Gen. 7, 14. כל צפור כל uniuersitas auium cuiuscunque alae. Ita vertendum iuxta accentuationem, eiusque parallelismum Ezech. 17, 23. coll. c. 39, 17. Deut. 4, 23. 25. כל המדינה ה' imaginem uniuersi, cuiuscunque rei. 2 Reg. 17, 13. כל הנביא (נביא) ביד כל-נביא per manum (ministerium) omnium prophetarum (suorum) cuiuscunque generis videntium, id breuius diceretur, per omnis generis prophetas suas, ceu recte Seb. Schmidius h. l. Psalm. 119, 128. Propterea כל פקודי כל omnia mandata (tua) cuiuscunque generis (siue sint moralia, siue ceremonialia, siue forensia, minima maxima) rectifico i. e. recta adprobo. Ezech. 44, 30. Primitiae כל בבריית כל omnium primitiuorum fructuum cuiuscunque generis, et omnis eleuandae, cuiuscunque generis etc. Atque sic in tali geminatione כל posterior sumitur specificè. Hoc ebraismo obseruato non opus est in l. c. Ps. cum B. Geiero supplere

חורחך vniuersae legis tuae, multo minus cum Lud:
de Dieu *τὸ hominum.*

§. 55. *Adiectiuium frequentissime non sine
elegantia substantiuo exprimitur, coll. §. 50.
p. 420. §. 52. p. 431. vt: אב־המוֹן גוֹיִם
Gen. 17, 5. Pater multitudinis gentium, i. e.
multarum gentium: כְּתָנוֹת עוֹר Gen. 3, 21.
tunicas pellis, id est, pelliceas: fic וְאִישׁ
מִלְחָמָה - וְאִישׁ תֵּימָר 1 Sam. 16, 18. et virum
belli (i. e. bellicosum, Kriegermann) et vi-
rum formae (i. e. formosum:) מִצְנֵי צֶדֶק
Leu. 19, 36. Lances iustitiae i. e. iu-
stae, lapides iustitiae i. e. pondera iusta, coll.
Prou. 11, 1. c. 16, 11. יְדִירוֹת נַפְשִׁי Jer. 12, 7. di-
lectionem animae meae i. e. dilectam meam,
est periphrasis coniugis: זֶרַע הַמֶּלֶכָּה 2 Reg.
11, 1. semen regni, i. e. regium, coll. c. 25, 25.
vbi הַמֶּלֶכָּה: הַמְּלָכֹת Esth. 1, 19. manda-
tum regni i. e. regium. עֵוֹן קֶץ Ez. 21, 30, 34.
c. 35, 5. iniquitas finis, i. e. finalis, die das
Ende bringt, das Garaus macht. אִשָּׁה חֵן
Prou. 11, 16. mulier gratiae, i. e. gratiosa.
Plura videsis Prou. 3, 30. c. 6, 11. 12. c. 10, 23.
c. 11, 17. c. 12, 2. c. 14, 17. c. 15, 18. c. 22, 24.
c. 28,*

c. 28, 20. c. 29, 27. Ez. 22, 9. 29. etc. et in *Ebr.* *Etym.* p. 255. *sqq.* Ita in N. T. *κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης* Eph. 4, 22. *per concupiscentias deceptionis*, i. e. deceptorias, fallaces, ex fallacia prima ortas, coll. 2 Petr. 1, 4. vbi transpositio variata, mediante Praepositione vi obs. seq. Effugientes *τῆς ἐν νόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς*, *in concupiscentia corruptionem*, i. e. concupiscentiam corruptibilem, die verderbliche, Verderbniß bringende Lust, *in mundo*, vel itidem, mundi.

Sic et mediantibus Particulis ב, ל, מ, aliisque, coll. p. 407. vt: [נְסִיפֵיהֶם מִדָּם] Pf. 16, 5. *libamina illorum*, quae *de sanguine* i. e. sanguinolenta, בְּצַרְק כָּל-אִמְרֵי-פִי Prou. 8, 8. *in iustitia* i. e. iusta sunt *omnia verba oris mei*. B.] יוֹעֵץ בְּשֹׁכֶל 1 Chr. 26, 14. *consiliarius cum intellectu*, h. e. intelligens, prudens: אֲשֶׁמֹרָה בַּלַּיְלָהּ Pf. 90, 4. coll. Cant. 3, 8. *custodia in nocte*, i. e. nocturna. חֲזִיר מִיַּעַר Ier. 5, 6. Psalm. 80, 14. *Leo*, *aper de silua*, coll. Ierem. 12, 8. vbi בִּיַּעַר *in silua* id est, siluestris: הָלֵךְ בְּדֶרֶךְ מִרְחֹק Prou.

Prou. 7, 19. abiit *via e longinquo*, h. e. longinqua, longum iter ingressus est: מִמְּתִים Pf. 17, 14. *homines de mundo* i. e. mundani. מִזְמֹר לְתוֹרָה Pf. 100, 1. *Psalmus ad gratiarum actionem*, i. e. εὐχαριστιῶς. לְךָ Pf. 89, 14. *Tibi est brachium cum robore*, h. e. robustum. Pf. 51, 8. *Ecce in iniquitate* i. e. iniquus natus sum וּבִהְטָא et in peccato i. e. peccaminosum concepit me mater mea, conf. Ies. 48, 8. Pf. 58, 4. Sic ἡ κατὰ βάθος πτωχεία αὐτῶν 2 Cor. 8, 2. *secundum profunditatem* i. e. profunda paupertas eorum; et Rom. 1, 4. *Filio Dei ἐν δυνάμει cum potentia*, i. e. omnipotente cf. Not. Sel. ad h. l. Buxt. l. c. Reg. 2. p. 338. Gl. l. c. Can. 9. col. 570. Noldii Concord. Part. p. 142. 451. sq. 552.

§. 56. *Numeralia Cardinalia (α) usque ad decem inclusive cum Numerato plurali, sed ultra decem cum singulari construuntur*, vt: חֲמִשׁ שָׁנִים וּמֵאָה שָׁנָה Gen. 5, 6. *Quinque annos, et centuriam annorum*: Gen. 5, 14. עֶשֶׂר שָׁנִים וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה decem anni, et nongenti anni. Ezech. 40, 30. coll. v. 29.

אֶרֶךְ חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים אַמָּה וְרֹחַב חֲמֵשׁ אַמּוֹת
 longitudo (erat) quinque et viginti *cubito-*
rum, et latitudo quinque *cubitorum*. לְשִׁבְעָה
 הַיָּמִים Gen. 7, 10. *Post heptadem dierum s.*
septem dies, etc. ¹ (β) *A 3. ad 9. inclusive*
in plurali tot denarios significant, quot uni-
tates in Singulari, vt: שְׁלֹשׁ *tres*, plur.
 שְׁלֹשִׁים *triginta*: אַרְבָּעִים אִישׁ *quadragin-*
ta viri, q. d. *quadraginta vir*, vti nos *vier-*
zig Männer, et *vierzig Mann*. Sed עֶשֶׂר
 עֶשְׂרִים *decem* in plur. עֶשְׂרִים *viginti*.

¹) Haec tamen constructio non vbiuis adhibetur,
 sed *interdum numeralia infra decem cum numerato*
singularis numeri construuntur v. c. בָּקָר שְׁנַיִם
 Num. 7, 17. 23. 29. 35. 41. 47. 53. 59. 65. 71. 77. 83. *bos*
duplex s. *duo boues* בָּקָר חֲמִשָּׁה Ex. 21, 37. *quinque*
boues, etc. Et *ultra decem cum numerato pluralis nu-*
meri inueniuntur v. c. Num. 7, 86. 87. 88, sic Ez. 40,
 29. עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת *viginti quinque cubitus*.
 2 Sam. 24, 3. מֵאָה בְּעֶמְמִים *centum vicibus*. B.

* [Nomen שָׁנָה *annus* saepissime numeralibus in re-
 gimine praemittitur, eo quod numeralia cardinalia
 quandoque substantiuorum naturam induunt. v. c.
 שְׁנַת הַשִּׁבְעִי Deut. 15, 9. *annus septimus*, quasi di-
 ceres, *annus heptadis*, conf. Num. 33, 38. 2 Reg. 12,
 2. c. 14, 1. c. 15, 30. Ier. 52, 28. 29. etc. Quando-
 que praeter nomen hoc שָׁנָה in regimine, idem
 ipsum loco ultimo et quidem in forma absoluta
 super-

superadditur, v. c. שְׁנַת הַחֲמִישִׁים שָׁנָה Leu. 25, 10. 11. annus quinquagesimus annus, cf. Gen. 7, 11. 2 Reg. 15, 1. 8. 13. 17. 23. 27. etc. B.]

§. 58. Substantium אִישׁ *vir*, (atque אִשָּׁה *mulier*) adpositum אָח *frater*, (אָחוֹת *soror*) רֵעַ *amicus*, (רֵעִית *amica, socia*) עֲמִית *proximus*, vel ipse אִישׁ; vel *repetitum* אַחֵר, eleganter *sensu distributio* redditur *unus* vel *alter*, et horum quodlibet *alius* vel *alter*, e. g. וַיִּפְּרְדּוּ אִישׁ מֵעַל אָחִיו Gen. 13, 11. et separarunt sese *vir*, *ne* (esset) iuxta *fratrem* suum, i. e. *unus* s. *alter ab altero*: אִישׁ בְּאָחִיו Ez. 47, 14. *vir* sicut *frater* eius i. e. *unus* sicut *alter*, einer wie der andere. אִישׁ אֶל אָחִיו Ex. 25, 20. *facies eorum* sc. Cherubinorum erat *unius ad alterum* coll. c. 16, 15. Ier. 25, 26. [אִישׁ בְּאָחִיו Job. 41, 9. *unus alteri*: וְנָגַשׁ הָעָם אִישׁ בְּאִישׁ וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ Ies. 3, 5. et *exigetur populus, unus per alterum, et unus per alterum* immer einer von dem andern cf. v. 6. אִישׁ בְּאָחִיו et *adprehendet unus alterum*: Ita Homerus Iliad. 15. v. 328. Ἐνθα δ' ἀνὴρ ἔλεν ἄνδρα κεδαιείσης ὑσμίνης, *tunc vir interfecit virum* s. *unus alte-*

alterum dissipata acie. vid. Exod. 37, v. 9. Ies. 9, 18. Ion. 1, 7. Pf. 12, 3. B.] Exod. 26, 3. Quinque aulaea sint coniuncta - אִשָּׁה אֶל - אחתה *mulier ad sororem* suam, i. e. *unum ad alterum*.¹ coll. v. 5. 6. 17. Ez. 1, 9. c. 3, 13. Ita אִשָּׁה רְעוּתָהּ Ex. 36, 10. אחת אֶל - אחת Ies. 34, 16. coll. Ier. 9, 19. *mulier (et) socia* eius i. e. *unum et alterum* non desiderabitur. וַיֹּאמֶר אִישׁ אֶל - רֵעֵהוּ Gen. 11, 3. et dixerunt *vir ad amicum* suum, i. e. *unus ad alterum*, et ita porro, vid. Leu. 19, 11. Ex. 32, 27. Ies. 41, 6. Ierem. 9, 3. וַיִּכּוּ הָאֶחָד 2 Sam. 14, 6. et percussit *alter alterum*. cf. Ez. 33, 30. Iob. 41, 7. al. 8. 1 Reg. 12, 29. Zachar. 11, 7. et *foem.* Deut. 21, 15. Zach. 8, 21. Eccl. 7, 27. al. 28.

1) Nec aliter quam *distributive* accipi potest et debet phrasis in loco controuersissimo Leu. 18, 18. propter hunc συμβιβασμὸν scripturae אִשָּׁה אֶל - אחתה *mulierem ad sororem eius* (i. e. *unam ad alteram*) *ne sumas*. Quem sensum phraseos indubium absque formidine oppositi Dauid, Salomon, aliique fideles V. T. polygamiae vitio infecti habere non poterant, quum canon scripturae nondum erat obsignatus. Proinde os veritatis Christus tempore diei et lucis videlicet N. T. legem connubialem paradisiacam in pleniori

niori luce posuit, per exegeticam restrictionem vocis *דָּוָו* Matth. 19, 5. 6. Nec obstat, quod notio ista *distributiva* ad praeuium substantium se referat, in loco autem quaestionis non item, sed absolute ponatur. Sufficit enim, quod se referat ad praecedens substantium commune, et subiectum generale *נָשִׁים* v. 17. atque in toto capite agatur de *נָשִׁים mulieribus*. Vnde illud nomen subiectuum e versu proximo 17. quocum noster 18. mediante copula *ו* connectitur, repetendum, quod ideo absolute sine adfixo secundae personae ponitur, adeoque iam concinnius pleniusue reddes: *Et, vel etiam (mulierem) unam ad alteram ne sumito.* Qui respectus si attendatur, non mirum, quod multi istum sensum distributivum non illico potuerint adprehendere, quum utique obscure et ambigue sine nomine regente formali aut materiali eloquereris hunc idiotismum: *et unam ad alteram non sumas.* Nec porro obstat, quod nomen *אָחִיךָ soror* et reliqua in hoc capite omnia proprie capiantur. „Nam quae loquendi formae in prouerbiali sermone „semel proprietatem omnem exuerunt, veluti quum „Latini dicunt: *ab ovo usque ad mala*, Ebraei: *uxorem cognoscere*, et similes, proprietati per id non „restituuntur, etsi vel sexcentis aliis loquendi formis proprie acceptis adiungantur; ceu bene loquitur Io. Fecht in *Philocal.* S. pag. 37. Quod si autem Deus non prouerbialiter sed proprie intelligi voluisset, proprie etiam citraque ambiguitatem locutus fuisset, h. m. *וְלֹא תִקַּח אֶחָת מִנְּשִׂיךָ לְאִשָּׁה ne sumas sororem uxoris tuae in uxorem.* [Accedit 1) quod restrictio adsit *בְּחַיָּיהָ in vita eius*, ut igitur viuentem una vxore altera non sit ducenda. 2) quod iam v. 16.

con-

coniugium cum fratris vxore tanquam res turpis prohibita sit; (illo scil. casu excepto, si frater absque liberis mortuus est coll. Deut. 25, 5.) si igitur mulier non duobus fratribus nubere, certe nec vir duas sorores absque crimine ducere potest; quod versu 18. repetere superfluum fuisset, cum parium par sit ratio. B.]

§. 59. Illud אִישׁ atque אִשָּׁה, itemque גִּבּוֹר vir ac אָדָם homo, absolute posita, saepe sumuntur 1) *Indefinite*, pro aliquis, quispiam, v. gr. אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם Leu. 1, 2. homo si offeret ex vobis i. e. si quis vestrum obtulerit: בֶּן-אִשָּׁה אֶלְמָנָה הוּא 1 Reg. 7, 14. filius mulieris viduae i. e. viduae cuiusdam erat. Conf. Gen. 45, 1. Iob. 22, 2. [conf. de אִישׁ Ex. 2, 1. 1 Sam. 24, 20. Prou. 6, 27. 28. Ez. 22, 30. Eccl. 6, 3. Am. 5, 19. Obad. v. 9. in duobus his vlt. locis, ap. LXX. est ἀνθρωπος, Amosi autem l. c. ἀνὴρ. De אָדָם conf. Eccl. 2, 21. Eodem sensu in N. T. ἀνθρωπος occurrit v. c. Matth. 13, 28. 52. c. 18, 23. c. 20, 1. c. 21, 28. c. 22, 2. etc. B.] 2) *Distributive* pro quilibet, singuli, vt: אִישׁ לְלִשְׁוֹנוֹ Gen. 10, 5. vir, id est, quilibet secundum linguam suam: פְּעָמִים שְׁלוֹשׁ עָם גִּבּוֹר Ff Iob.

Iob. 33, 29. duabus vicibus (vel) ter cum *viro* i. e. *quolibet*, *unoquoque*. conf. Ioel 2, 8. Ruth. 1, 8. *ite redite* אִשָּׁה *mulier* i. e. *quaelibet*. coll. v. 9. [His adde de אִישׁ Ps. 1, 1. Gen. 40, 5. de אִשָּׁה Ex. 3, 22. de אָדָם Ps. 32, 2. Ps. 58, 12. de זָכָר Jer. 17, 5. 7. Ioel. 2, 8. Ita et ἀν-
δρως 1 Cor. 4, 1. conf. Olearii *Exercit. Philol. in Epist.* p. 17. B.]

אִישׁ vero et אָדָם si sibi inuicem *oppo-
nuntur*, illud denotat hominem *praecipuum*,
hoc *plebeium* vt Ies. 2, 9. c. 5, 15. *Et incurua-
bit se אָדָם homo, et humiliabit se אִישׁ vir*,
vbi bene Lutherus in priori, da bücket sich
der Pöbel, da demüthigen sich die Junkern.
at minus in altero, daß iedermann sich bü-
cken müsse, und iedermann gedemüthiget
werde. Ps. 49, 3. אֲדָם - בְּנֵי אָדָם - בְּנֵי אִישׁ
Tam filii hominum, quam filii virorum.
Luther. beyde gemein Mann und Herren.
Conf. Ps. 62, 10. Prou. 8, 4. add. 2 Reg. 7, 10.
אֲדָם וְקוֹל אִישׁ וְקוֹל אָדָם *nullus est ibi VIR*
et vox HOMINIS, i. e. tam duces quam
gregarii milites aufugerunt. [Prou. 30, 2.
fane stultior sum מֵאִישׁ *viro honorato*, immo
nec

nec mihi est intelligentia אָדָם *hominis vulgaris*. Huc etiam referrem Gen. 6, 2. et respexerunt אֱלֹהִים בְּנֵי *fili magnatum* (אֱלֹהִים enim saepius potentes, principes denotat coll. Exod. 4, 16. c. 7, 1. c. 21, 6. Ps. 82, 1. 6. Ps. 138, 1.) *ad* בָּנוֹת הָאָדָם *filiis hominum vi-
lioris conditionis*. B.] Sic etiam אִישׁ absolute ἐξοχυνῶς, pro viro bono, egregio, cordato, forti, sumitur Ps. 4, 3. 1 Sam. 4, 9. c. 26, 15. 1 Reg. 2, 2. Neh. 6, 11. Ierem. 5, 1. in quo Chald. Jonathan παραφράζει, cui sint bona opera.

§. 60. *Nominatiuus* saepe absolute ponitur, exponendus commode per *Quod attinet* v. gr. אֲנִכִּי בַדֶּרֶךְ נָחֲנִי יְהוָה Gen. 24, 27. *Ego* (i. e. quod me attinet) in via duxit me Dominus; coll. c. 49, 8. Ez. 9, 10. חֲסִידָה Ps. 104, 17. *Ciconia*, (quod ad Ciconiam attinet) abietes (sunt) domus eius. [Sic 1 Sam. 20, 23. וְהִדְבַּר *et verbum*, (quod attinet) quod locuti sumus ego et tu, ecce Iehoua inter me et inter te (scil. testis est) in aeternum coll. Ier. 44, 16. ita 1 Reg. 1, 20. Prou. 9, 4. etc. B.] Sic Chald. Dan. 3, 22.

גְּבֵרֵי אֵלֶּה - - - קָטַל הַסּוֹן *Viros illos quod attinet - - - interfecit illos flamma ignis.*

Nec minus in N. T. Act. 7, 40. ὁ γὰρ Μωσῆς ὁτοῦ - - ἅ ὁδοῦμεν τί γέγονεν αὐτῷ. *Mosen illum quod attinet - - nescimus quid factum sit illi.* it. Apoc. 3, 12. 21. Matth. 12, 36. c. 21, 42. Ioh. 15, 2. c. 17, 2. coll. c. 6, 39. conf. *Not. Sel.* ad l. c. Ioh. 17, 2. p. III. sq. Plura vid. ap. *Glass. can.* 28. col. 625.

§. 61. *Casus obliqui* exprimuntur *per certas particulas*, coll. p. 218. et quidem *Genitiuus* (praeter constructionem, de qua §. 18. p. 205. seq. et §. 49. p. 406. add. dicta §. 53. p. 435.) priori voce in statu suo relicta vel post suffixum, *per notam relationis* ל, coll. supr. p. 206. 2) p. 414. vt: יָשַׁב מִקְדָּם לְעִיר *Ion. 4, 5. et confedit versus orientem respectu urbis istius:* הַמּוֹתָה לְחַסִּידָיו Pf. 116, 15. *mors resp. piorum suorum vel quae piis suis contingit.* כָּרוֹב לְפָרִיו Hos. 10, 1. *secundum multitudinem respectu fructus eius.* Rabbi-
nis tritissimum est *periphrasticum* שֶׁל, *qui, quae, est illius*, quale etiam occurrit Cant. 3, 7. מִטָּרוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה *lectus eius* (coll. p. 370.)
qui

qui erat *Salomonis*. *Datiuus* communiter per ל (vid. pag. 218.) *Accusatiuus* per תנאⁱ (ibid.) raro per ל ritu Chaldaeo-Syriacis. Vid. Iob. 5, 2. 2 Sam. 3, 30. coll. 1 Reg. 2, 32. Ps. 21, 9. coll. Ies. 10, 10. 14. Ps. 34, 4. 145, 14. coll. cum 146, 8. 147, 3. Leu. 19, 18. Ier. 40, 2. 2 Chron. 17, 7.

† [Probe distinguendum est inter notulam casus cuiusdam, et inter usum receptum, hunc casum in aliis linguis exprimendi, h. e. an casus, qui in lingua Ebraea notula aliqua exprimitur, in latino vel germanico sermone eodem casu possit efferri. Quum scil. quaelibet lingua peculiare suas, ratione inprimis verborum, constructiones habeat, cur eandem Linguae Ebraeae denegabimus? Quis unquam adferet *tibi* esse non datiuum tantum, sed et genitiuum et accusatiuum, quoniam latini dicunt *pepercit tibi*, germani autem, er hat deiner geschonet, s. er hat dich geschonet? Quis porro adferet, in illis Ciceronis: *accusari crimine*, et *accusari coniurationis*, utrumque esse vel genitiuum vel ablatiuum? Cur autem lingua Ebraea sola hoc laborabit vitio, ut, quae per se est datiuus notula, eadem et nominatiuum et genitiuum et accusatiuum exprimat? Potest potius vnum verbum in eodem sensu diuersis casibus iungi, saepe tamen numero diuersi illi casus, diuersum plane sensum relinquunt. conf. A. n. §. 88. Manet igitur ל notula Datiuus; si autem relatiuum וְאוֹן vel וְ praeinit-

Ff 3 titur;

titur, Genitiuus exprimitur. כִּי , nisi sit praepositio *cum*, quod saepiuscule fieri fateor, quodque diuersus adsumendi adfixa pronominalia modus factis superque docet coll. p. 219 semper accusatiuum; ב autem et מ ablatiuum innuunt. B.]

1) Alias Particula כִּי vi Nominis (coll. p. 242. not. 1. et §. 92.) denotat *Essentiam* vel *Substantiam rei*, ut plurimum *Patientis* (q̄. *Ipseitatem* dixeris,) *illud ipsum*, (qua ratione etiam dixeris כִּי *emphaticum*, *magisque specificatiuum*, reddendum per *nempe*, cuius vice interdum fungitur praefixum ל ut Leu. 16, 10. 26. Efr. 9, 1. 2 Chr. 2. 12. c. 23, 1. Num. 26, 12. et fere perpetuo in hoc capite. Sic 1 Chron. 3, 2. *tertius לְאַבְשָׁלוֹם nempe Abhschalom*, qui h. l. expressius notatur, tum ob teneriorem patris adfectum, coll. 1 Sam. 18, 5. 32. c. 19, 1. tum ob rebellionem in patrem. Ac proinde istud ל minime venit ut *Nota Nominatiui*.) inprimis constructa cum praepositionibus, qua de meretur accuratius conferri Danzius §. 163. p. 13. sqq. Subinde, potissimum cum *Verbo Neutro constructa*, denotat praepositiones *cum*, *coram*, *ad*, *apud*, *in*, Ier. 38, 9. bis. a Gen. 49, 25. (in quo commutatur cum מ) vel *de* 1 Sam. 21, 3. interdum *erga* Ruth. 2, 20. atque *contra* Ios. 22, 19. (ubi commutatur cum ב) Dan. 11, 2. Ier. 21, 4. Ista autem *nominalis* particulae *notio* cui-libet casui est adplicabilis, adeoque et *Nominatiuo*. Nec proinde est *nota Nominatiui* e vulgari sententia, ut Neh. 9, 19. Dan. 9, 13. 2 Reg. 6, 5. etc. et inprimis post *Passiuum*, ut Gen. 17, 5. 25. c. 21, 5. 8. Ex. 10, 8. Num. 26, 55. Deut. 20, 8. Prou. 16, 33. Ier. 35, 14. c. 38, 4. c. 50, 20. etc. Caeterum כִּי כִּי *semper et ubique esse*

esse notam accusatiui casus, ex professo defenfitatum iuit Io. Vlmannus in *integra Centuria II. Delic. Rural.* prouocans ad auctoritatem Lutheri et Pfeifferi. Hic quidem *Introd. in Orient qu. 23. p. 104. et Dub. Vex. p. 36. med. limitate post verbum actiuum*, (quavis et hoc improuide, coll. saltem in contrarium Gen. 6, 13. c. 9, 9. c. 17, 21. Iud. 8, 7. 2 Reg. 3, 28. vbi *cum.*) iste autem in *tr. de ult. verb. Dau. tom. 8. Ien. germ.* tantum nude simpliciterque effatus est: das Ebräische Wortlein *Etch* heißt den oder die, und ist ein Articulus Accusatiui, wie das alle Grammatici befehlen müssen. Hoc vero adfertum non absolute illimitate et vniuersaliter accepisse Luther. id inde colligitur, quod per omnes fere casus reddiderit in versione sua, ceu in exemplis aliquot notauit cl. M. Io. Bernh. Hahn in *disp. Hafn. sup. Decad. obseruat. Philol. p. 10. 11.* Quauis ipse Vlmannus de mente Lutheri fluctuet, sibi que contradicat, quum in rubrica *illimitate et vniuersaliter*, in praef. p. 162. *dubitatiue* acceperit. Et in tota centuria duodecim tantum loca se reperisse fatetur cl. Hahnus, in quibus Lutherus *אֶת* pro *nota accusatiui* habuerit, idque ob praesentiam *verbi actiui*, in reliquis omnibus alios expressisse casus. Ille vero omnia et singula ad *unum accusatiuum* rapere, itaque *unum calceum omnium aptare pedibus* volens, contrarius est Luthero, cuius tamen voluit esse defensor. Vt tamen cuius lectori ad oculum pateat, quam feliciter processerit defensio adserti sui, en! vnum alterumue exemplum in medium producemus. Tertium ex Ps. 78, 8. : *אֶת-נַחֲמָנָה אֶת-אֶל דָּהוּד* : vbi a communi versione, (quae pro se habet naturalem syntaxin et accentuationem, et hinc prone fluen-

tem verum literalem sensum, *nec fuit fidelis cum Deo spiritus eius*, Luth. Und ihr Geist nicht treulich hielt an Gott) hac sua simplici recedere mauult: *neque passa est confirmari in fide, ut crederet esse Deum, vel Filium Dei, (et) eius Spiritum; vel cui sit Spiritus.* Verum num *simplex* audire potest illa versio, quae 1) verbum נאמנה adeo ampliat? 2) manifeste impingit in constructionem? Nam non adest aliud subiectum, quocum נאמנה construi potest, nisi cum רוחו. Si forte voluit referre ad vocem praeuiam in ditione *Athnachi* דור, tum requireretur genus M. cum quo etiam immediate construit, neque aliud supplet. 3) in *Accentuationem*? אל namque habet vicarium *Munach* distinguentem, non coniungentem, quem maxime posceret ista versio h. m. ואל-נאמנה 4) *Ellipsin* facit copulae ו vel *relatiui* אשר penes רוחו? Praeterea non extorquendum est mysterium Trinitatis, vbi contextus reclamatur, reclamatur etiam phrasis parall. v. 37. *et cor eorum non firmum erat* עמו cum eo. XVtum ex 1 Paralip. 20, 5. desumptum ויהי-עור מלחמה את-פלשתים *Et fuit amplius bellum cum Philistaeis*, coll. v. 4. ita vertit: *Et factum est, seu motum aliud bellum (in quo aggressi sunt Israelitae) Philistaeos.* Cui vero grandi ellipsi contranitur locus ex asse parallelus 2 Sam. 21, 19. vbi עם cum. Exempl. XVII. ex Gen. 39, 2. peti- tum ויהי יהוה את-יוסף ita vult reddi: *Dominus secundauit Iosephum.* Num verbum subst. היה *sum, es, est*, potest in lingua ebraea insolentissime prae aliis linguis regere accusatiuum? et num proprie significat *secundare*? licet in sensu conueniat cum versione magis propria: *et fuit Dominus cum Iosepho.* Quodsi

Quodsi Moses exprimere intendisset *accusatum*, dixisset יוֹסֵף אֶת-יְהוָה וַיִּצְלִיחַ ex coll. v. seq. 3. et 23. et amplius v. 3. pro יוֹסֵף אֶת-יְהוָה dicitur אִתּוֹ *cum eo*. conf. porro Gen. 21, 20. et Ios. 6, 27. cum Iud. 2, 18. 1 Reg. 1, 37. Ios. 1, 5. 1 Sam. 18, 12. 14. 2 Chron. 17, 3. ubi אִתּוֹ exponitur per עִם *cum aliquo esse*. Praeterea de phrasi אֶת בְּרִית אִתּוֹ Gen. 15, 18. et 17, 21. quam p. 195. reddit per *adsociare (sibi) aliquem foedere*, conf. 2 Chr. 6, 11. 1 Reg. 8, 21. et Hof. 2, 20. ubi est עִם *cum*. Et ubi manet formalis verborum significatio? Sic pro אֶת לֶאֱכֹל Gen. 43, 32. legitur Exod. 18, 12. עִם לֶאֱכֹל *edere cum aliquo*. Ast quam coacte et traiecte iste p. 201! Similiter אֶת בֹּא Ex. 1, 1. et עִם בֹּא Esr. 2, 2. *venire cum aliquo*. Vid. iam eius interpolatio p. 167. אֶת שָׁכַב 2 Sam. 7, 12. et עִם שָׁכַב Gen. 47, 30. *iacere, cubare cum patribus*. Ergo non *interiacere patres* vertendum pag. 178. Conf. pariter 2 Sam. 10, 19. cum 1 Reg. 22. 45. 1 Reg. 12, 6. cum 1 Chr. 13, 1. et 2 Chr. 32, 3. Ies. 28, 18. cum v. 15. Ier. 34, 3. cum 32, 4. Iam ex hac Vlmanniana interpretandi licentia rurali satis constabit, num ex aequo ipsi competat tantum elogium famigeratissimi Theologi in praefatione comm. Vareniani in Ies. *Curiosa prorsus et admirabilis est opera Io. Vlmanni, qui tota cent. II. Deliciar. Rural. probat, particulam אֶת etc. Lege meditationem eius, nec poenitebit.*

§. 62. *Comparativus effertur per מִן vel מִ punctandum per Chirek seq. Dag. F. ad normam pag. 349. prae, magis quam, quod hinc Ebraeis dicitur מִן הֵתֵרוֹן Mem excel-*

lentiae; vt: חַיִּית מִכָּל Gen. 3, 1. et *serpens erat astutus prae*
vel astutior omni bestia agri: טוֹבִים הַשְּׂנַיִם Eccl. 4, 9. *boni sunt duo prae uno,*
vel magis quam unus, i. e. *duo meliores sunt*
uno. [Plura exempla suppeditant Gen. 3,
 14. c. 38, 26. 1 Sam. 1, 8. Ies. 54, 1. Ez. 28, 3.
 Hof. 2, 9. Am. 6, 2. Hag. 2, 9. Ps. 84, 11. Ps.
 119, 72. Prou. 8, 11. Eccles. 7, 1. seqq. Esth.
 1, 19. B.] *Sic et cum Infinitiuo*: טוֹב לַחֲסוֹת Ps. 118, 8. *Bonum est, con-*
fidere in Domino, prae sperare in homine,
i. e. melius est, quam. coll. v. 9. Adde Gen.
 36, 7. Eccl. 7, 2. 3. etc. *Emphatica et heic*
occurrit geminatio Iud. 11, 25. הַטוֹב טוֹב אַתָּה Num *bonus bonus* tu *prae* Balako?
i. e. num ullo pacto melior es Balako?

† *Rabbinis* usitata est particula יוֹתֵר *magis, amplius,*
sequente nihilominus מ, ceu etiam occurrit Eccl.
 12, 12. יוֹתֵר מִהֶמָּה *et praestantius illis* (scil. ver-
 bis,) *commonefactus esto mi fili.* cf. c. 6, 8. Esth.
 6, 6. Ita etiam Syri, conf. Gal. 4, 27. [Cui lo-
 quendi modo consonat Graecorum μᾶλλον ἢ Act.
 20, 35. Gal. 4, 27. coll. Ies. 54, 1. B.]

†† *Adiectiuum, quo fit comparatio, interdum omitti-*
tur v. c. Ies. 10, 10. וְכַסִּילֵיהֶם מִירוּשָׁלַם *quamuis*
sculpti-

sculptilia illorum (scil. plura fuerunt) *quam Hierosolymae*. Ita Mich. 7, 4. Ps. 4, 8. Ps. 84, 11. Ps. 110, 3. vid. *Not. Sel.* Prou. 18, 19. Iob. 11, 17. *clarius quam meridies*; Eccl. 4, 17. etc.

- * [Comparatiua particula aliquando ponitur pro adverbio negatiuo, v. c. Prou. 19, 22. טוֹב רֵשׁ מֵאִישׁ *melior est pauper viro mendaci*, h. e. mendax plane non bonus est. — Ita v. 1. Ps. 118, 8. 9. coll. Ps. 146, 3. et Ier. 17, 5. Ita Prou. 25, 7. conf. Matth. 18, 8. Luc. 18, 14. Et e contrario, negatiua particula aliquando pro comparatiua adhibetur, confer. ad §. 94. dicta. B.]

§. 63. *Superlatiuus per periphrasin effertur.*

1. *Per particulam מאד valde, vt: טוֹב מאד Gen. 1, 31. bonum valde, i. e. optimum; bis autem posita emphasin adauget: טוֹבָה הָאֶרֶץ מאד מאד Num. 14, 7. bona est terra valde valde, i. e. perquam optima est. conf. Gen. 7, 19. Ier. 24, 3. vid. Matth. 2, 10.*

2. *Per posituum (α) geminatum, vt: רַע רַע Prou. 20, 14. malum, malum, i. e. pessimum: עֲמוֹק עֲמוֹק Eccles. 7, 24. profundum, profundum, i. e. profundissimum. conf. Gen. 25, 30. 1 Sam. 2, 3. (β) Sequentē Praepos. לֵישׁ גִּבּוֹר בְּבִהְמָה, vt: Prou. 30, 30. leo for-*

fortis in bestiis, i. e. fortissimus bestiarum:

הַיָּפָה בְּנָשִׁים Cant. 1, 8. c. 5, 9. c. 6, 1. *pulcra*

in mulieribus, i. e. pulcherrima mulierum.

Conf. Gen. 6, 9. [Ier. 49, 15. coll. Obad. v. 2.

Pf. 94, 8. vid. Luc. 1, 28. *εὐλογημένη ἐν*

γυναῖξιν, *benedictissima mulierum*. Pro hac

constructione mediante כ, interdum sim-

pliciter adiectiuo suffixum additur, v. c.

מִזְרֹחַם Mich. 7, 4. *optimus illorum* מִזְרֹחַם

וְעַד קְטָנָם Ion. 3, 5. *a maximis ad minimos*

inter illos. B.] (γ) *Constructum*, vt: נִכְבְּדֵי

אֶרֶץ Ies. 23, 8. *honorati terrae*, i. e. honora-

tissimi in terra: קְטָנֵי בְנֵי 2 Chr. 21, 17. *par-*

vus, i. e. minimus, *filiorum eius*, coll. in

pl. Prou. 30, 24. פְּרִיץ חֵיּוֹת Ier. 35, 9. *rapa-*

cissimus bestiarum: אֲבִיר הָרָעִים 1 Sam. 21,

8. *amplissimus pastorum*, Luth. der mäch-

tigste unter denen Hirten, coll. in pl. Pf.

22, 13. עֲרִיצֵי גוֹיִם Ez. 7, 24. c. 28, 7.

c. 30, 11. c. 31, 12. *pessimi*, *violentissimi gen-*

tium: חֲכָמֵי יַעֲצֵי פֶרְעָה Ies. 19, 11. *sapientissi-*

mi consiliariorum Pharaonis: [Ita חֲכָמוֹת

שָׂרָה Iud. 5, 29. *sapientissima quaeque Prin-*

cipum eius: חֲכָמוֹת נָשִׁים Prou. 14, 1. *sapien-*

tissima

tissima mulier: גְּרִלִי הָעִיר 2 Reg. 10, 6. *summi urbis*: אֲבִיוֹנֵי אֶרֶם Ies. 29, 19. *pauperissimi hominum*. coll. p. 440. B.]

3. *Per Abstractum*, vt: Gen. 12, 2. וְהָיָה *Et esto benedictio*, i. e. summe et plene benedictus. Emphasin optime expressit Diodatus, *benedetto in ogni maniera, come se tutta la benedictione fossa raccolta in te*; ita vt etiam in formulam benedictionis abeas, vt dicant: *Deus tibi benedicat, vt Abrahamo*. conf. Zach. 8, 13. *Et fiet, quemadmodum fuistis* קְלָלָה *maledictio* (i. e. formula maledictionis) *inter gentes, vos domus Iuda et domus Israel: ita praestabo vobis tantam salutem, vt fiatis* בְּרָכָה *benedictio* (i. e. formula benedictionis.) Num. 5, 21. coll. 27. לְאַלְהָ *in execrationem*, i. e. maxime execrabilem reddat te. Genes. 3, 6. תַּאֲוָה *concupiscentia* i. e. maxime concupiscibilis, eine rechte Lust vor die Augen. Ps. 10, 5. מִשְׁפָּטֶיהָ *al- titudo* (i. e. longe altissima) *sunt iudicia tua coram eo*. conf. Ps. 92, 9. Ps. 12, 9. כָּרָם *quum eleuatur vilitas*, i. e. vilissimi homines. Prou. 14, 1. אִוִּילָה *stultissima*.

4. *Per*

4. *Per Substantium seipsum regens*; vt: מִפְּנֵי רַעַת רַעְתְּכֶם Hof. 10, 15. *propter malitiam malitiae vestrae*, i. e. summam, extremam peruerfitatem: שִׁיר הַשִּׁירִים Cant. 1, 1. *Canticum Canticorum*, i. e. excellentissimum, das Hohe- Lied: וַתְּבֹאִי בַעֲרִי עֲדָיִים Ez. 16, 7. *et peruenisti in ornamentum ornamentorum* i. e. in summum ornamentum. שָׁמַיִם 2 Chr. 2, 5. *coeli coelorum*, i. e. summum coelum. הַבִּלְהִים Eccl. 1, 2. *vanitas vanitatum* i. e. maxima siue vanissima vanitas. עֶבֶר עֲבָרִים Gen. 9, 25. *seruus seruorum*, i. e. infimus seruus. כְּגֹזַב גֹּזְבֵי Nah. 3, 17. *principes tui ut locusta locustarum* i. e. praegrandes locustae. Sic Dan. 9, 24. Messias dicitur קֹדֶשׁ קְדוֹשִׁים *sanctitas sanctitatum* i. e. omnium sanctissimus, agnoscente pariter ex Iudaeis Aben-Esra et tandem Abarbanele *ad h. l.* Ita et Syrus. Plura vide Num. 3, 32. Dan. 8, 25. c. 2, 37. Ez. 26, 7. Deut. 10, 17. Apoc. 17, 14. c. 19, 16.

5. *Per Numerum Pluralem*, vt: חֲכָמוֹת Prou. 1, 20. c. 9, 1. *summa sapientia*; πᾶσι θεοῖς Filii Dei, צִיר אֱמוּנִים Prou. 13, 17.

nuncius fidelitatum id est, maxime fidelis.
 וּבִתְבוּנוֹת כַּפִּיר Pf. 78, 72. *et intelligentiis ma-*
num suarum, i. e. summa intelligentia s.
 prudentia, qua usus est in omnibus operi-
 bus suis, ducebat eos, ceu bene *παρὰ-*
Φράζει Campensis h. l. Manus enim sunt
 potissimum actionum organon. אִישׁ תְּבוּנוֹת
 Prou. 11, 12. *vir intelligentiarum*, i. e. vera et
 multiplici intelligentia praeditus. בְּמֹתָיו Ies.
 53, 9. *in mortibus eius* i. e. morte truculen-
 tissima. וּמוֹצְאָתָיו Mich. 5, 1. *Et egressiones*
eius i. e. summe mirabilis et eminentissima
 generatio. Venerabilis es o Deus מִמְּקַרְשֵׁיךָ
 Pf. 68, 36. *propter* (von wegen) *sanctuarium*
tua i. e. maxime excellens gloriosissimumque
 sanctuarium tuum, tanquam regiam sedem
 tuam. conf. etiam Pf. 73, 17. Leu. 21, 23. Ier.
 51, 51. etc. Sic בְּהֵמוֹת Iob. 40, 15. *bestiae* i. e.
 bestiarum maxima, elephas coll. pag. 41.
 עֲגִלוֹת Hof. 10, 5. *vituli*, i. e. praecipuus, in-
 signis, maximeque impotens (ob genus
 foem.) vitulus Bethauen. בְּמִישְׁרֵים Pf. 9, 9.
in rectitudinibus, i. e. rectissime; et cum el-
 lipsi ב, Pf. 58, 2. Pf. 75, 3. Conf. et Pf. 68, 7.
 it.

it. Ies. 26, 7. Cant. I, 4. לַיִל שְׁמֵרִים Ex. 12, 42. *nox observationum*, i. e. summe obseruabilis, et ibid. etiam absolute dicitur שְׁמֵרִים [Sic יהוה חֲסִדֵי יהוה Ps. 89, 2. Thr. 3, 22. *gratiae Iehouae*, i. e. summa et infinitis modis se exerens gratia. צְדִיקוֹת Iud. 5, 11, bis, *iustitiae*, i. e. summa iustitia. Sic יָמִים Ps. 46, 2. etc. *maria*, i. e. summum mare. Forte etiam Dualis numerus eodem sensu adhibetur in צְהָרִים *meridies*, quasi duplicata lux. B.]

6. Per constructionem duorum Synonymorum, de qua vid. p. 420.

7. Per coniunctionem duorum Substantiuorum cognatae vel disparatae significationis, de qua vid. p. 431.

8. *Per paragogen*, de qua vid. pag. 362. [et not. 5. p. 365. dicta B.]

9. *Speciatim* per (α) Nomina DEI, אֱלֹהִים, אֱלֹהִים, יְהוָה, יְהוָה, *epitheti loco addita*,¹ vt: עֲצֵי יְהוָה Ps. 104, 16. *arbores Domini*, i. e. *celsissimae*. (β) בְּכוֹר *Primogenitus*, quod in S. S. in suo genere *summum et praestantissimum*, ex praestantia iuris primogenitorum denotat, idque tam in bonam quam malam partem;

partem; [v. c. Iob. 18, 13. Ies. 14, 30. adde Ex. 4, 22. Ier. 31, 9. (sed אֲנִי בְכוֹר אֶתְנָהוּ Pf. 89, 28. *etiam ego primogenitum illum constituam* s. *faciam*, literaliter explicarem coll. Matth. 1, 25.) In N. T. eodem sensu Christus dicitur *πρωτότοκος ἐν τῶν νεκρῶν* Col. 1, 18. Apoc. 1, 5. *praestantissimus inter omnes, qui resurgunt ex mortuis*. B.] nec minus (ג) חֵלֶב *adeps, optimum cuiusque rei*, conf. Genes. 45, 18. Num. 18, 12. 29. 30. 32. Psalm. 81. vlt. Pf. 147, 14. Deut. 32, 14. et sic vtrimque tropice. (ד) רֵאשִׁית *praestantissimum*, vt Amos 6, 1. 6. 1 Sam. 2, 29. c. 15, 21. Iob. 40, 19. (ε) רֹאשׁ *caput*, vt Pf. 137, 6. שִׂמְחַתִּי רֹאשׁ *caput laetitiae meae pro summa vel nobilissima, meine Haupt = Freude*. Pf. 141, 5. שֶׁמֶן רֹאשׁ *unguentum capitis, i. e. capitale, primarium*. In plur. Cantic. 4, 14. בְּשָׁמִים רֵאשִׁית *cum praestantissimis aromatatum*. Et inuerse Ex. 30, 23. בְּשָׁמִים רֹאשׁ *aromata capitis, i. e. praecipua*. Ez. 27, 22. בְּשָׁם כָּל-רֹאשׁ *in praecipuo quoque aromate*. Adde 2 Sam. 23, 13. 2 Chr. 26, 20. c. 31, 10. Pf. 119, 160. et *Not. Sel. in h. l.*

1) Quod enim in suo genere *summum*, id Ebraei *Diuinum* adpellant. Hinc Kimchi ad exemplum Ionaë c. 3. 3. עיר-גדולה לאלהים *urbs magna Deo*, annotat: כל דבר שרוצה להגדילו סומך אותו לאל דרך הגדלה כמו בהררי אל | ארזי-אל | שלהבת יהו | מאפליה i. e. *Quamcunque rem Scriptura vult exaggerare, eam construit cum Nomine aliquo Diuino, magnitudinis causa*, quemadmodum, *Montes Dei* Ps. 36, 7. *Cedri Dei* Ps. 80, 11. *Flamma Dei* Cant. 8, 6. *Caligo Dei* Ier. 2, 31. Conf. plura exempla in Dan. Fessellii *Aduers. s. l. i. c. 5. p. 43 - - 46. coll. l. 6. c. 1. p. 11.* Verum illa nomina diuina *primario et propriissime* causam efficientem insinuare (vti interdum expresse additur, vid. Ps. 104, 16.) et saltem *secundario et consequenter* excellentissimum, aut maximum et vehementissimum, rectius censet Glassius *can. 17. col. 593.* cum eoque D. Deutschmannus in *Disp. de Voto Iacobi ad Gen. 28. Witteb. 1668 hab.* it. D. Clotzius in *tr. de Doloribus Animae Christi, p. 293.* et D. Pfeiffer in *Thes. Hermeneut. can. 49.* Postmodum Gussietius propriam et genuinam nominum Dei, vt causae efficientis heic notionem fufe defendit, exemplis omnibus pro notione epitheti *maximus* examinatis in *Comm. L. E. p. 65. 66. 67.* Et nouissime cl. Ritmeierus Prof. Helmst. plus emphaseos et virtutis diuinae in epithetis illis diuinis monstrauit in *Dissert. de Nominibus diuinis stilo Script. S. rem amplificantibus.* Exemplis autem vulgaribus et obuiis addenda est quoque integra phrasis לִפְנֵי יְהוָה *coram Iehoua*, Gen. 10, 9. et c. 27, 7. quam expositam dedimus in *Not. Sel. P. I. p. 32. s.* Quoniam vero ista *Rabbinica auxesis ὑπερλόντι* portendit, a plurimis licet Christianis adoptata, et a

Vor-

Vorstio in *Ebraism. N. T.* c. 16. p. 389. acriter defen-
 sa, ideo grauitè in eam insurrexit B. Lutherus, cu-
 ius verba notatu digna iudicauimus l. c. p. 33. Quin
 ipsorummet Iudaeorum fluctuationem hac de re au-
 dire iuuabit. Ita namque ad verba 1 Samuel. 14, 15.
 וַתֵּחַרְחַר אֱלֹהִים *et euaderet in trepidationem Dei*
 commentatur Ralbag כְּטַעַם אֲשֶׁר הָרַר אֱלֹהִים
 אֵל אֱלֹהִים הָרַר אֵל אוֹ יִהְיֶה הַרְצוֹן בּוֹ שֶׁהָחֲרַדָּה
 וְלֹא הָיָה מִסּוּבָבָה מֵהַשֵּׁי: *Voluit dicere, trepidatio ma-*
xima, iuxta sensum ignis Dei, montes Dei; aut erit
mens, quod trepidatio illa effecta sit a Deo benedicen-
do. Radak pariter in *Perusch h. l.* explicat iuxta Tar-
 gum h. in. וַתֵּחַרְחַר אֱלֹהִים כְּתִרְגוּמוֹ וְהוּת לִזְע
 מִן קֶדֶם יי' כְּלוֹמַר כִּי מֵהָאֱלֹהִים בָּאָה לָהֶם הָחֲרָדָה
 כִּי הֵם לֹא הָיוּ רוֹאִים לְמָה הָיוּ חָרְדִּים כִּי אֵין נִלְחָם
 וְלֹא הָיוּ יוֹנְחִין וְנֹרְשָׁא כְּלִיר: *i. e. et fuit commo-*
tio a Domino, q. d. ab ipso Deo venit illis haec tre-
pidatio quia non videbant, propter quid trepidarent,
quum nullus pugnaret contra eos, nisi Jonathan et ar-
miger eius. [Optime hinc v. c. b. Lutherus וְבָחִי
 אֱלֹהִים Ps. 51, 19. *sacrificia Dei*, vertit: die Opfer die
 Gott gefallen, quam interpretationem contextus do-
 cet. Hinc etiam quod dicitur 1 Sam. 26, 12. וַתִּרְדָּמָה
 ה' *et somnus grauis Iehouae cecidit su-*
per illos, plane conuenit ratione sensus cum Gen. 2, 21.
 וַיִּפֹּל ה' אֱלֹהִים תִּרְדָּמָה עַל-הָאָדָם *et immisit Ie-*
houa Deus somnum grauem homini. B.]

10. Per syllabae vel literae radicalis re-
 petitionem, coll. p. 279. v. c. פִּקַּח קוֹחַ Ies.
 61, 1. *omnimodam apertionem:* פִּקַּח פִּקַּח

Ier. 46, 20. *admodum pulcra*: חִלְקֵלְקוֹת Ps. 35, 6. etc. *maximae et plurimae diuisiones*. B.

§. 64. ELLIPSIS passim obuia est

I. *Substantiui*, et quidem

a) תֵּשׁ אִישׁ, *saepius, quando scil. abstractum ponitur pro concreto, vbi simul superlatium intendi, p. 461. docet. vt: תוֹעֵבָה יְבַחֵר בְּכֶם* Ies. 41, 24. *abominatio eliget vos, h. e. vir abominationis f. abominabilis, vbi discrepantia gen. F. in Nom. et Masc. in Verbo ellipsin arguit: רָשָׁעָה תִסְלֶף חַטָּאת* Prou. 13. 6. *Improbitas peruertit peccatum, id est, virum peccati f. peccatorem: לֹא יַחֲרֹךְ רִמְיָה צִירוֹ* Prou. 12, 27. *Non affabit* (f. *manus* v. 24. f. *anima* c. 19, 15. f. *potius vir propter gen. masc. verbi*) *ignaviae* ¹ *venationem suam, ein Fauler wird kein Wild erjagen oder zu braten bekommen, quod Germani dicunt, einem Faulen wird keine gebratene Taube in den Hals geflogen kommen. Sic cap. 10, 18. Tegit odium שְׂפִיתַי - שֶׁקֶר (vir) labiorum fallacium. conf. commentarii vice c. 26, 24. labiis suis יִבְרֹךְ alium se gerit osor, vi m. seq. oppositi,*

ti, et v. 25. it. 26. *Tegitur odium במשאון per deceptionem, vel deceptoria simulatione.* ² add. c. 17, 4. Sic Iob. 32, 7. ימים *dies* f. *anni* loquantur, ורב שנים *et multitudo annorum* doceant sapientiam, i. e. viri dierum, et viri multorum annorum, qui v. praeuio 6. dicuntur ישישים *decrepiti*, et v. 4. זקנים *seniores*. Dan. 9, 23. כי חמורות אתה *nam desideria tu (es)*, pro *vir desideriorum*, vti plene dicitur c. 10, 11. 19. איש חמורת; quam et sine ellipsi superlatiue exponi potest, coll. p. 461. *maxime desiderabilis*, prout Luth. *du bist lieb und werth*. Sic ואני תפלה Pf. 109, 4. *sed ego oratio* i. e. *vir orationis*: ³ et Pf. 120, 7. אני שלום *ego pax* i. e. *vir pacis*. conf. *Not. Sel. in h. l.* לצוארי שלל Iud. 5, 30. *in collis spoliis*, i. e. *virorum spolii* f. *spoliantium*. 1 Reg. 5, 17. (al. 3.) מפני המלחמה *propter bellum*, i. e. *viros belli*, idque ob seq. verbum plur. et pronomen אותם. Hinc recte Chald. עבדי קרבה *facientes bellum*. conf. 2 Sam. 8, 10. et *Not. Sel. ad h. l.* [Sic 1 Sam. 10, 26. iuerunt cum illo החיל *robur* i. e. *virii roboris* coll. 2 Samuel. 11, 16. Sic

1 Sam. 6, 14. et *Beth schemesch*, i. e. viri Beth-schemesch metentes erant etc. Sic saepius ante בְּלֵיֶעַל *nullius frugi* v. c. 2 Sam. 23, 6. i. e. homines nullius frugi, vti suppletur 1 Reg. 21, 13. coll. 2 Sam. 16, 7. c. 20, 1. De ellipsi nominis וְאֵין ante verbum finitum absolute positum conf. §. 91. B.]

1) Acceptionem *doli* esse ex coniug. Piel *fraudibus aliquem praecipitare, deiicere*; sed *ignaviae* ex Kal, eo quod ignavi manus in sinum *demitant*, et rem elaborandam cum nausea deponant, *proiiciant*, bene notat Geierus *comm. ad Prou. 10, 4. pag. 464. fin.*

2) Ceu recte cum Belgis Geierus, vt sit a rad. נָשַׁב in Hiph. ita et Buxt. at Luth. reddit Schaden zu thun אֲנִי נִשְׁבֵּי *vastari*.

3) Cum D. K. et Pagn. Alii cum R. Ios. Kimchi per ellipsin אֲנִי, et verbi, *ego vero in oratione sum*, coll. Dan. 9, 21. Quanquam ἐμφοτικώτερος euadit sensus, si abstractum simpliciter seruetur cum B. Calouio in *B. I. h. l. Et ego oratio*, hac exegesi: Sic vni orationi vaco atque omnibus viribus oro, ac si totus *oratio* efficerer; notantur ita emphatice continuae, ardentissimae et sanctissimae preces. Nemo enim mortalium dicere potest, se *totum orationem esse*, quum nemo tam sanctus sit, quin in oratione ipsa distrahatur nonnunquam, tantum abest, vt perpetuo mentem ad Deum directam habeat.

β) Con-

β) *Coniugati vel analogi*, 4 vt: וַיַּחַר לְקִין Gen. 4, 5. coll. 6. Num. 16, 15. Ps. 18, 8.
 etc. *et exarsit* (לְקִין 1. חָרוֹן *ardor irae vel ira*)
Kaino valde; quae vox diserte adiicitur
 Gen. 30, 2. Ies. 5, 25. etc. וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת
 Esth. 5, 1. *et induta fuit Esther regno*, id est,
 מַלְכוּת בְּלִבָּשִׁי vestimentis regni, f. regiis,
 coll. c. 6, 8. Ps. 73, 10. מִי מַלְא *aquae* (כּוֹס
 מִפְּנֵי חָרוֹן הַיּוֹנָה 5. Ier. 25, 38. *pleni* 5. Ier. 25, 38.
propter furorem sc. חָרֵב *gladii opprimentis*,
 indicio St. C. et Part. Foem. conf. c. 46, 16.
 c. 50, 16. Hinc male Luth. vor dem Zorn
 des Tyrannen, et in 11. cc. vor dem
 Schwerdt des Tyrannen, pro, vor dem
 Grimm des wütenden (alles niedermas-
 chenden) Schwerdts. [Talis ellipsis vo-
 cis אֵף vel עֲבָרָה vel חָרוֹן etc. saepius occur-
 rit ad vocem נָטַר *retinuit*, vel שָׁמַר *serua-*
vit, conf. Leu. 19, 18. Ier. 3, 5. 12. Nah. 1, 2.
 Ps. 103, 9. etc. coll. Am. 1, 11. Sic subaudi-
 tur vox חֲגוּרָה 2 Sam. 21, 16. וְהָיָא חֲגוּר חֲדָשָׁה
et ille accinctus erat nouo sc. cingulo. Sic vox
 גּוּרָל *fors vel funis dimensorius* saepe
 subintelligenda est ad נָפַל *cecidit* v. c.
 Gg 4. 1 Sam.

1 Sam. 14, 42. *proiicite* sc. fortem *inter me et inter* etc. Genes. 25, 18. *coram omnibus fratribus suis cecidit* sc. ipsi fors (coll. c. 16, 12.) vide Iob. 6, 27. Ios. 13, 6. c. 23, 4. Ez. 45, 1. plene autem legitur Ies. 34, 17. Ps. 16, 6. Prou. 1, 14. etc. Sic vox עון vel פשע vel חטאה commodè subintelligitur, quoties verbum נשא cum ל obiecto personali praemisso occurrit, v. c. Num. 14, 19. כַּאֲשֶׁר נִשְׂאתָהּ *sicuti abstulisti* s. *condonasti* sc. *iniquitatem populo huic.* conf. Gen. 18, 24. 26. Ies. 2, 9. Ps. 99, 8. et ita in maxime memorabili loco, Hof. 1, 6. כִּי לֹא אֶזְכֹּר עוֹד אֶרְחָם אֶת - בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי - נִשְׂאָה אִשָּׁה לָהֶם: cuius loci naturalis et accentuationi conformis sensus hic est: *Certe non addam amplius* (scil. illa agere, quae haëtenus feci) *miserebor potius domus Israel; nam condonando condonabo illis* scil. peccata. Nunquam enim נשא in tali constructione, *ablationem* s. *deportationem* denotat, quo sensu potius semper cum accus. construitur coll. Ps. 102, 11. 1 Reg. 18, 12. etc. licet in vnico lo-

co Ier. 49, 29. praeter accus. rei auferendae, Dativus personae, cui auferri debeat, addatur, qui tamen locus cum nostro non est conferendus. B.]

4) Hinc Aben-Esra ad Ps. 13, 4. inquit: השמות i. e. *Nomina continentur potentia in verbis*, ibique ad המות subaudiendum putat שנה. coll. b. Melech in Michl. Iophi. Sic Leu. 4, 2. verbo תחטא includitur verbale חטאות, quo respicit relationem אשר, ut sensus totius loci sit: *Anima quum peccauerit (peccata) per errorem*, (מאחז pro אחז ut mox seq. coll. v. 13. 22. 27. et Ezech. 18, 10. contra unum) *ex omnibus praeceptis Iehouae, quae non fieri debent, quum, inquam, fecerit contra unum ex illis* etc. Sic Ex. 1, 10. verbo pl. תקראנה nomen participiale קורות, *quum euenerint (euentus, casus) belli, wenn Kriegesfälle kommen sollten*. Quibus iungi meretur locus 1 Sam. 14, 6. et 45. ubi verbum יעשה et עשה inuoluit suum coniugatum מעשה recte observante S. Schmidio; idque bene materialiter innuit versio Luth. etwas, adeoque vertendus vterque: *fortasse faciet Iehoua (opus) nobis; vel cum Vulg. et Tremel. pro nobis*: Est enim ל commodi, uns zu gute, zu Liebe; sed praeter naturam eius redditur cum Pagn. et Luth. per quod potius diceret ב; cum Clerico aliisque nobiscum ad genium Latinismi. v. 45. *Nam cum Deo fecit (opus) hoc die*, nempe Jonathan, denn er hats heute mit Gott gethan, mit Gottes Hülfe ausgerichtet. Id aequè clare dicit, quam mutata natiua syntaxi, versio vernacula: denn Gott hats heute durch ihn gethan.

5) In exemplo ap. Glass. *Can. 39. col. 683. ex Ex. 12, 21.* non opus est ad *זֶבַח פֶּסַח* subaudire vocem *זֶבַח*, e v. 17. adsciscendam, modo cum Seb. Schmidio *פֶּסַח* proprie et plene interpreteris *sacrificium praeterificum* [potius *maclatio praeterifica*, cum Pascha proprie loquendo non fuerit sacrificium. B.] h. e. praeterire f. transilire faciens, vti *שָׁלַם* Am. 5, 22. est *sacrificium pacificum* f. pacem faciens, et *עֹלָה* *holocaustum*, plenius *sacrificium adscenderificum*, adscendere faciens gratum Deo odorem. Id fere intendit Philo, quum de *vita Moſis* l. 3 vocet *διαβατήριον* h. e. *sacrificium pro transitu*. Conf. Schmidii *tract. de Paschate* p. 108. 276. 370. et *Disp. ad Ex. l. c. it. Annot. in Ios. 5, 10. et comm. in Ep. ad Ebr. ad c. 11, 28.* Adiungitur autem ei *זֶבַח פֶּסַח* v. 17. maioris tantum declarationis gratia, sicuti pariter ante *שָׁלַם* Conf. Ex. 24, 5. Leu. 3, 1. c. 16, 5. itaque vox generica ad certam speciem determinatur f. restringitur. Nec in loco Deut. 20, 19. ad *זֶבַח הָאָרֶם* ellipsi *חַיֵּי* *vitalis* opus est, si dextre explicetur; de quo vid. *Ebr. Etym. p. 151.*

γ) In Numeralibus Ordinalibus non raro *Numerati* *יוֹם* *dies*, vel *חֹדֶשׁ* *mensis*, vt: *וַיְהִי בִּבְחַת וְשֵׁשׁ-מֵאוֹת שָׁנָה בִּרְאֵשׁוֹן בְּאַחַד* *Gen. 8, 13.* Et factum est, in primo et sexcentesimo anno, in primo (sc. *menſe*,) primo (*die*) *mensis* exaruerunt aquae. conf. v. 5. etc. [Sic numeratum seu mensurae nomen omittitur Ruth. 3, v. 15.]

v. 15. siue cum quibusdam סָאִים, siue (quod genus F. in שִׁשׁ suadet) cum S. b. Mel. in *M. I.* intelligas מִדּוֹת. Add. Hagg. 2, 16. B.]

ד) Vocis אֱלֹהֵי in locutione יְהוָה צְבָאוֹת vt plene reperitur 2 Sam. 5, 10. 1 Reg. 19, 11. 14. Ier. 5, 14. c. 15, 16. c. 35, 17. c. 38, 17. c. 44, 7. Hof. 12, 6. Am. 3, 13. cap. 5, 14. 15. 16. 27. c. 6, 8. 14. Pf. 89, 9. [Nec minus in phrasi אֱלֹהִים צְבָאוֹת vt Pf. 59, 6. Pf. 80, 5. 20. Pf. 84, 9. coll. p. 413. sq. B.]

ε) T̃ חֲכָמָה *sapientia* ad vocabulum קְהָלָת Coh. 1, 1. coll. c. 7, 27. *congregatrix* i. e. congregans coetum ecclesiasticum, f. *Ecclesiastes*, die, durch die Eitelkeit dieser Welt von Gott dem höchsten Gut abgewandte Seelen, wieder versammelnde und ihnen predigende Weisheit.

ς) Denique T̃ אֲחֻת *sororis* 2 Sam. 21, 8. (quemadmodum et אָחִי *fratris* v. 19. coll. 1 Chr. 20, 5.) vt sensus integer fit: *Et pentadem filiorum sororis Michal, nempe Merob filiae Saulis, quos pepererat Adrieli.* Isque omnino rector conciliandi modus ex coll. 1 Sam. 18, 19. cum 2 Sam. 6, 23. insimulque natu-

naturalior, vi verbi יָלְדָה *peperit*, cum Iunio, Piscatore, Rauanello, Belgis, Calouio et Cl. Alethaeo *der Erläuter.* P. XLVII. p. 699. seq. quam si explices de *educatione*, ex communi Regula Ebraeorum: *Qui educit pupillum vel pupillam in domo sua, idem est ac si genuisset eum, et vocatur de nomine eius*; vid. Chald. Raschi, Kimchi, Ralbag, quos sequuntur Waltherus, Glassius et N. Arnold. *Luc. in tenebr.* ad 1 Sam. 18, 19. vel si vulgare illud asylum petas, si non datur ultra, cum Em. Sa et Seb. Schmidio, quod videlicet Merob fuerit *binominis*, eademque et Michal dicta; vel si corruptionis temerariae insimules locum, contra vniuersalem codicum et versionum consensum, cum Lud. Capello, Grotio, Io. Clerico, et e nostris Luc. et Andr. Osiandris, quibus annuere fere vult Franzius de *Interpret. S. S. orac.* 128. vbi ait: *annon sit concedendum in Osiandri sententiam, omnibus cordatis et eruditis iudicandum relinquo.* Aliam adhuc conciliationis viam ingreditur nouissime D. Gust. Georg. Zeltnerus in *disp. de filiis Michal sterilis.*

rilis. Altorf. 1726. qui quidem in filios Michalis adoptiuos consentiens §. 13. vt nihilominus vis propria et natiua verbi ילדה feruetur, licentiose mutat formam actiuam Kal, in passiuam Pyal, Dagesch e litera schuata excluso, quum tamen Metheg illi Metamorphosi *Ialeda* in *Iolleda* refragatur. Atque hinc talis ei subnata est versio Germanica in §. fin. 15. welche Anzahl der fünf Söhne (lat. quae pentas filiorum, welche nehmlich der Michal nach ihrer Schwester Tod heimgefallen) dem Adriel geboren worden.

[Inter frequentatas admodum ellipses locum meretur מְקוֹם ט ז) et demonstratiuo יָה et relatiuo אֲשֶׁר cum praef. v. c. בְּזֶה Gen. 38, 21. 22. Num. 22, 19. etc. coll. Gen. 20, 11. מִזֶּה Gen. 37, 17. Deut. 9, 12. etc. בְּאֲשֶׁר Iudic. 5, 27. Ruth. 1, 17. coll. 1 Reg. 21, 19. מֵאֲשֶׁר Exod. 5, 11. אֶל אֲשֶׁר Ruth. 1, 16. etc. Ita etiam in Adiectiuis v. c. בְּטוֹב Gen. 20, 15. אֶל הַיָּשָׁר Ier. 40, 4. אֶל נָכוֹן 1 Sam. 23, 23. et sic in aliis. Ita etiam in verbis v. c. Gen. 26, 22. הִרְחִיב dilatauit nobis sc. locum, coll. Ies. 54, 2. Sic

Sic 2 Chr. i, 4. בְּהֵכֵן לוֹ *in* sc. locum quem *praeparauerat illi*. Plures Ellipses memorat Christoph Theodos. Waltherus in pec. tr. *de Ellips. Ebraicis*, Dr. et Lips. 1740. et Glassius *Gramm. S. Tr. I. can. 39. p. 679. seq. conf. etiam supra p. 401. et p. 413. seq. dicta. B.]*

II. *Adiectiui* et quidem (α) *distributiui* אחד *unus* vel אחת *una*, quum np. *indefinite pluribus tribuitur*, quod eorum uni conuenit, vt: Quieuit arca על־הָרִי *super montibus Ararat*, Gen. 8, 4. h. e. אחד הָרִי *uno montium*. Ita c. 28, 11. coll. v. 18. Sic Gen. 18, 9. וַיֹּאמְרוּ *et dixerunt*, nempe vnus illorum sc. Filius Dei, vt v. 10. exponitur. Sepultus est Iephta בְּעָרֵי *in urbibus Gilead* Iud. 12, 7. i. e. אחת עָרֵי *in una aliqua urbium*. Sic Gen. 19, 29. Quum euerteret ciuitates istas, אשר ישב בהן לוֹט *in quibus (i. e. in quarum una) habitarat Lot*. c. 34, 27. Et spoliarunt ciuitatem, quia טָמְאוּ *polluerant* (i. e. vnus istorum scil. Sichem) sororem ipsorum. Conf. Ios. 7, 11. cum v. 20. seq. Ies. 11, 1. Et surculus מִשְׁרָשֵׁי *ex radicibus (i. e. una radicem)*

cum) eius. Zach. 9, 9. super pullo בן-אתנח
filio scil. אתח vnius asinarum, vnde Euan-
gelistae Matth. et Ioann. singularem adhi-
bent. [Ion. 1, 5. ירדתי אל יוֹנָתָן *Jonas autem de-*
scenderat ad latera i. e. ad vnum s. alteru-
trum laterum navis et obdormiuerat; vid.
Ies. 14, 14. 15. Ps. 48, 3. Ita ante מ partiti-
vum Ps. 132, 11. Leu. 11, 37. 1 Sam. 14, 45. Ita
etiam pluralis אחרים subintelligendus est
Am. 4, 11. euerti בְּכֶם inter vos scil. quos-
dam. Gen. 24, 55. maneat puellā nobiscum
יָמִים dies scil. quosdam. Sic c. 40, 4. 1 Reg.
17, 7. Neh. 1, 4. c. 13, 6. etc. coll. Gen. 27, 44.
vbi יָמִים אחרים. B.] Ita in N. T. Matth.
9, 8. et glorificabant Deum, qui dederat po-
testatem tantam τοῖς ἀνθρώποις homini-
bus, i. e. ἐνὶ τῶν ἀνθρώπων uni hominum.
Matth. 21, 7. Et imposuerunt eum ἐπ' αὐτῶν
super illis i. e. uni illorum np. pullo.
Hinc etiam Marcus cap. 11, 7. Lucas 19, 35.
Ioannes c. 12, 14. 15. folius pulli inequitati
mentionem faciunt, innuentes ita, quod ap.
prophetam ו in על sit ἐξηγητικὸν nempe;
ideoque codex MS. Cant. et Syrus elege-
runt

runt lectionem ἐπ' αὐτόν. Marc. 15, 24. *Dispertierunt vestimenta eius, iacentes sortem ἐπ' αὐτὰ super illa*, pro ἐφ' ἐν αὐτῶν *super unum eorum*, nimirum super tunicam inconfutilem, exponente Io. c. 19, 23. 24. iuxta vaticinium Ps. 22, 19. Sic quod Matthaeus cap. 27, 44. et Marcus cap. 15, 32. in plurali enunciant de latronibus, Christum in cruce conuitiantibus, id Lucas c. 23, 39. de uno enunciat. Similiter Luc. 23, 36. et Io. 19, 29. *milites* dicuntur Christo acetum prae-buisse, quod Matth. 27, 48. et Marc. 15, 36. istorum *uni* tribuitur. Item Matth. 26, 8. indignati dicuntur οἱ μαθηταὶ *discipuli* super foeminam, vnguentum pretiosum in caput Christi effundentem, quod tamen Ioannes c. 12, 4. de ἐνὶ ἐκ τῶν μαθητῶν uno ex *discipulis*, nempe Iuda, exponit. (R) *Alius sensui commodi*, vt. מְצָא נִשָּׂה טוֹב *qui inuenit uxorem*, inuenit bonum quid, *uxorem* sc. מְשֻׁכְּלָה *intelligentem*, vt c. 19, 14. dicitur f. טוֹבָה *bonam*, sic LXX. ὅς εὗρε γυναῖκα ἀγαθὴν, et Vulg. Qui enim stolidam et prauam inuenit, Iliada

ma-

malorum inuenit: וַיֵּלֶךְ אֶל-אֶרֶץ Gen. 36, 6.
 Et iuit Esau *in terram* sc. אַחֲרָת *aliam*, vel
 potius cum Schmidio *ulteriore*, German.
 Ist er weiter ins Land hinaus gezogen. - Et
 intelligitur terra tantum vicina mons Seir.
 [Talem vocis אַחֲרָת ellipsin etiam habes Gen.
 14, 1. Num. 5, 13. 19. coll. v. 20. B.] Iud. 5,
 6. *Desierant* אַחֲרָת *viae* sc. יְשָׁרוֹת *rectae*, re-
 giae, quae vox e contraria sq. עֲקֻלָּקִלוֹת *ad-*
modum tortuosas, eruenda est. Ies. 29, 12.
 לא אוֹתֵן הַסֵּפֶר *aut daretur haec epistola*, scil. לֹא
 זָבְהָי שָׁמַיִם non obsignata. Iob. 11, 8. זָבְהָי
 quae phrasis concisa ex coll. comparatio-
 num seqq. integranda est, h. m. זָבְהָי מִזָּבְהָי
 שָׁמַיִם *altior*, nempe sapientia (cum respe-
 ctu ad nomen foem. v. 6.) *est, quam*
altitudines coeli. [Gen. 18, 11. בָּאִים בַּיָּמִים
venientes in dies sc. multos. 1 Reg. 22, 10.
 2 Chr. 18, 9. מְלִבְשִׁים בְּגָדִים *induti vesti-*
bus sc. יְקָרִים pretiosis. Zach. 3, 5. וַיִּלְבֹּשׁוּהוּ
 בְּגָדִים *et induerunt eum vestibus* scil. pre-
 tiosis, coll. v. 4. Iesa. 1, 18. יִהְיוּ כַצֶּמֶר
sicut lana scil. לָבָן *alba erunt.* Iesa. 37, 25.
 זָרִים *bibi aquas* scil. שְׁתִּיתִי מֵמֵם

grinas, quod suppletur in loco parall.
2 Reg. 19, 24. B.]

§. 65. *Enallage* etiam crebro occurrere videtur

I. *Generis*, tam in *Nom.* quam *Pronom.* et *Verbis*, dum *foeminino* respondet *masculinum*, ad connotandum virilem et virtuosum animum, conf. Ruth. 1, 8. 9. 11. 13. 19. 22. Iud. 21, 12. 21. 22. ¹, aut masculam proterviam, vt 1 Reg. 11, 3. Esa. 3, 16. [c. 57, 8. Ier. 3, 5. aut ius masculinum, Num. 27, 7. Ios. 17, 4. Iob. 42, 15. aut totum complexum familiae, v. c. 1 Sam. 2, 20. B.] contra *Masculino foemininum*, ad lasciuiam muliebrem, animumque effoeminatum designandum v. c. Ez. 33, 26. Adde Ier. 44, 25. ad quem locum bene S. Schmidius: „Miscetur genus studio, „ita vt modo tanquam cum foeminis, modo tanquam cum viris loquatur Prophe- „ta, quum vna quasi omnium eorum mascula sit. Et forte simul in contemptum eorum, qui quasi mulieres, non viri, mulieribus, quasi viris, obediunt., Vel simpliciter *discrepantia generis ratione sensus*,
vel

vel vocis cognatae concilianda; vnde latinis
 speciatim dicitur figura *Synthesis*, f. rectius
Synefis, v. gr. וַיַּיַחֲהוּ בֵּן - עֵרֶן לְעֵבֶרָה
 Gen. 2, 15. et collocavit eum in *hor-*
tum M. Eden ad colendum *eum* F. et custo-
 diendum *eum* F; vbi *adfixa* F. respiciunt
 ad *coniugatum* *Foem.* גִּנָּה, quod occurrit
 Ies. 1, 30. [Ita Ios. 1, 7. ad faciendum iuxta
 omnem legem F. quam praecepit etc. non
 recedas מִמֶּנּוּ *ab illo*, vbi subintelligas ex
 v. 8. וְקִוִּיתֶם לְאוֹר וְשָׁמָּה *et expectetis lucem* M.
 sed posuit illam F. subintellecto nomine con-
 iugato אוֹרָה coll. Esth. 8, 16. Ita Prou. 12, 25.
 וְיִשְׁחָפָה בְּלֵב - אִישׁ יִשְׁחָפָה *sollicitudo* F. *in cor-*
de viri humiliat M. *illud* respicitur coniugata
 Gen. 49, 15. וַיֵּרָא מְנוּחָה כִּי טוֹב *et vidit quietem* F. quod *bonus*, adiectiuo
 c. 8, 9. מְנוּחָה cum voce cognata
 וְדַבַּר מְקוֹם *locum*, aut דַּבַּר
 מְנוּחָה *quietis*. vid. Danz. p. 8.
 n. (m) et pag. 73. (k). Ita Ier. 4, 18. זֹאת
 רָעָתְךָ כִּי מָר *hoc malum tuum* F. *namque ama-*
rum, cum respectu ad Masc. רָע. Infantes

erimus מִשְׁבַּעְתְּךָ הִזָּה *a iuramento tuo hocce*
 Ios. 2, 17. vbi Pronom. הִזָּה respicit ellipti-
 cum דְּבַר *a negotio* iuramenti tui. [vel po-
 tius coniugatum Masc. שְׁבוּעָה quod in plu-
 rali occurrit Ez. 21, 23. (28.) B] cf. Prou.
 4, 13. vbi *foeminina* respiciunt coniugatum
 מוֹסְרָה vel adfine תּוֹכַחַת. Ex. 22, 26. in quo
adfixum M. respicit ad synonymum לְבוֹשׁ
 vel בְּגָד. Et Ier. 28, 10. *adfixum M.* ad עוֹל,
 quod est v. 11. 14. It. Mich. 6, 9. *adfix. F.* in
 יַעֲרָה refertur ad nomen sensuale רָעָה *ma-*
lum, per nomen metaphoricum מַטֵּה *vir-*
gae indicatum. Iob. 15, 34. עֲרַת חֲנָף גְּלָמוֹת
coetus F. hypocritarum (est enim singularis
 distribuens) *erit solitarius*, M. cum respe-
 ctu ad nomen cognatum קָהָל. Sic in *Ver-*
bis: Gen. 49, 6. בְּקִהְלָם אֶל-תֵּיחַר כְּבוֹדִי
 congregatione eorum ne *uniatur* (Foem.)
gloria mea (M.) i. e. לְשׁוֹנִי *lingua mea*, glo-
 riationis instrumentum, quod *gener. comm.*
 [Quum tamen in aliis locis, vbi כְּבוֹד pro
lingua adhiberi videtur, semper haec vox
 Masc. genere vsurpetur, conf. Ps. 16, 9. Ps.
 30, 13. Ps. 57, 9. hac expositione nullam huic
 loco

loco medelam adferri, facile patet. Mallem igitur תַּחַר pro secunda Masc. habere, et verba per apostrophē exponere: *ne unias te gloria mea*, meine Ehre, habe nichts mit ihren Versammlungen zu thun. B.] אֲשֶׁר
 שְׂפַחְתָּהּ 1 Sam. 25, 27. quam (benedictionem) adduxit M. ancilla tua i. e. אַחֲרֵי
 מִנְעָרִי aliquis ministrorum ancillae tuae, coll. v. 19. וְהִמְלִיחָמָה 1 Reg. 3, 26. quod inualuerat M. super se bellum illud F. vbi subaudi דְּבַר negotium belli, coll. §. 48. vel אִישׁ vir belli s. miles, vel respectum habet ad synonymum קָרַב. Eccl. 7, 7. וַיֹּאבֵד אֶת- Et perdit cor donum. Vbi verbum M. refertur ad nomen coniugatum מִתֵּן.² Nec minus Ps. 79, 10. יִדְרַע cognoscatur respicit coniugatum נִקַּח ultio. Ierem. 50, 46. discrepantia generis masc. in verbo נִשְׁמַע tollitur per subauditum קוֹל ad זַעֲקָה ex coll. c. 51, 54. vox clamoris inter gentes audietur. Adde Iob. 39, 16. vbi verbum Masc. et affixa Foem. quia pulli sunt tam patris quam matris. 2 Sam. 13, 39. וַתַּכֵּל דָּוִד הַמֶּלֶךְ et perficiebat (verbum foem. respicit nomen fen-

suale et materiale *הַדָּבָר* *haec res*) *Davidem Regem*; und diese Sache vel *הַהֲרָגָה* diese Mordthat machte David fertig ad exeundum contra Abschalomum. Vel secundum alteram verbi notionem Chaldaeo-Syram: *et cupiebat* (sc. *נֶפֶשׁ* anima) *Davidis Regis exire* etc. Contra inuita forma et contextu plurimi reddunt: *et cessavit David Rex exire*. Sic et Luth. [Potius subintelligendo vocem *נֶפֶשׁ* verterem: *et absoluit*, i. *finiit* anima *Davidis exire* etc. und das Verlangen Davids hat aufgehört auszuziehen, *כָּלָה* enim sensu finiendi occurrere, patet ex Ex. 5, 14. etc. et ita Lutheri versio, si non ad verba, tamen ad sensum conuenientissima est. B.] Plura exempla lustrentur apud Buxt. *Thes. Gramm.* c. 2. p. 353. seq. et c. 8. p. 413. sqq. et c. 10. p. 437. sqq. nec non Gl. l. c. Tr. II. can. 16. p. 724. et Tr. III. can. 55. p. 910. Caeterum videmus scripturam in eadem oratione vnum nomen ad vtrumque genus promiscue referre, vt: Gen. 32, 9. Si venerit Esau *אֶל-הַמַּחֲנֶה הָאֶחָד וְהָכֹהֵן* ad *aciem vnā* et percusserit eum. Sic *דָּבָר* *ver-*

verbum Ezech. 12, 25. אֶרֶץ *terra* Ies 33, 9.
 Ps. 63, 2. רוּחַ *ventus* 1 Reg. 19, 11. דֶּרֶךְ *via*
 Prou. 14, 12. Ies. 35, 8. coll. pag. 193. לֵב *cor*
 Prou. 14, 13. אֵשׁ *ignis* Iob. 20, 26. קֶרֶן *cor-*
nu Dan. 8, 9. ³

1) Ad hanc Enallagen non cum maxima interpre-
 tum parte referrem Ex. 1, 21. sed potius לָהֶם respicit
 הָעַם de quo v. 20. dictum erat וַיִּצְצֵמוּ מֵאֵד *creuerunt*
valde, vt sensus sit, obstetricum reuerentia in Deum
 factum esse, vt familiae Ebraeorum creuerint. B.

2) B. Lutherus aliam ob *gen. M.* constructionis ac
 distinctionis viam ingrediens et vtriusque membri
 vnum constituens subiectum, *incidit in scyllam, dum*
vult vitare charybdim, enallagen nim. generis. Con-
 sulantur de vero totius versus sensu *Not. Sel. ad h. l.*

3) Exinde Raschi *ad l. c. Gen.* hanc generalem for-
 mat regulam: כל דבר שאין בו רוח חיים זכרו ונקבהו
Omnem rem, in qua non est spiritus vitae,
exprime tam in masculino quam foeminino genere. Et
 Abarbanel ad Ies. 30. אין להפלא מאשר יכנה הכתוב
 אותו פעם בלשון זכר פעם בלשון נקבה כי כן
 דרך הכתוב בדבר שאין בו רוח חיים i. e. *Non est*
mirandum, scripturam de uno eodemque nunc in ma-
sculino nunc in foeminino genere loqui. *Hic nanque*
est mos scripturae, quando de rebus inanimatis lo-
quitur. Conf. idem ad Ies. 24, 12.

II. *Numeri*, dum *Substantiua* (α) *domi-*
nium significantia, nempe אֶרֶץ et בָּעַל ex ge-

nio Linguae S. numero plurali efferuntur ;
 (id quod *דִּגְנִיתִּים וְהוֹנֹרָא* *dignitatis et hono-*
ris ergo fieri volunt f. ad indicandam *רְבוּי הַכּוֹחוֹת* *pluralitatem virtutum et potentiarum*
 in persona dominante,) *sequente* saepe *Adie-*
ctiuo vel verbo singulari, vt: *הָאִישׁ אֲדָנִי* *Gen. 42, 30. et 33. vir ille domini (us)*
terrae illius, coll. c. 40, 1. et 1 Reg. 16, 24.
יָרַע חֲמוֹר אֲבוֹס בְּעָלָיו *Esf. 1, 3. cognouit asinus praesepe dominorum suorum*, i. e. domi-
 ni sui: *תַּחַת יָרֵךְ אַבְרָהָם אֲדָנָיו* *Gen. 24, 9. sub femore Abrahami dominorum suorum*,
 i. e. domini sui. coll. v. 10. *Gen. 39, 2. 3. 7.*
בְּיַד אֲדָנִים קָשָׁה *2 Reg. 19, 4. Ies. 19, 4. in manum dominorum (i. e. domi-*
ni) duri, qui mox dicitur *עוֹ מֶלֶךְ* *rex po-*
tens, rigidus 4 *אִם אֲדָנָיו יִתֵּן - לוֹ אִשָּׁה* *Ex. 21, 4. si domini (dominus) eius dederit ei vxo-*
rem, coll. v. 5. et 29. Verum praeter illa
 (β) *Pluralia Singularibus iuncta* sumuntur
distributivae, vt: *וַיֵּשֶׁר מִשְׁפָּטֶיהָ* *Pf. 119, 137.*
et rectum est iudicia tua, quodlibet iudicio-
 rum tuorum; *Pf. 78, 15. et potum dabat*
כַּתְּהוֹמוֹת רַבָּה *sicut ex abyssis magna* i. e. qua-
 que

que abyssorum magnarum, coll. v. seq. Iunius quidem Pisc. et Belgae *טו רבה* adverbialiter capiunt *multum*, at inuitis accentibus; [Adde 2 Sam. 22, 23. Ies. 16, 8. Ier. 12, 4. Prou. 3, 18. B.] *aut constructio non ad vocem sed sensum per Synthesin referenda*, vt Hagg. 2, 7. *וְבָאוּ תְּמִידָתָא כָּל־הַגּוֹיִם* *Et venient desiderium omnium gentium illarum*, atque in et cum illo omnia illa bona, quae gentes ad salutem desiderare poterant, ceu optime cl. Reinbeckius *comm. ad h. l. p. 91. adiecto doct'r. de accent. Ebr.*

4) Vbi Raschi annotat: *כל לשון ארנות קרוי* i. e. *Omne vocabulum Domini legitur in numero plurali etiam de unico.* Et b. Melech in Michl. I. *אֲדָנִים בְּאֵר הַיּוֹד וְהַמָּב* i. e. *Vox אֲדָנִים occurrit cum terminatione plurali ים, decoris gratia de unico, adducto loco parall. Ex. 21, 4,*

† Sed vocem *אֱלֹהִים*, quam Rabbinī eorumque asseclae huic idiotismo immixtam cupiunt, plus habere in recessu, et pluralitatem simul Personarum insinuare, cum Glassio l. c. Can. 25. pag. 619. plures nec infimi subsellii Theologi, Philologique fideliter adstruunt, adstruitque inprimis prolixè cl. Gussenius *comm. L. E. pag. 54 - - 62.* Dn. D. Danz. in *Disp. ad Gen. 1, 26.* et D. Deyling. *Obs. S.*

P. II. p. 10. fqq. Conf. infra §. 89. VI. [Pertinent huc etiam aliae voces, quae de Deo in plurali, ad innuendam Personarum pluralitatem, adhibentur, v. c. Ies. 54, 5. בְּעֲלִיָּהּ עֲשִׂיהָ ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ *maritos duos factores tuos* quod attinet, Iehoua Deus exercituum est nomen eius; Iob. 35, 10. אֵיךְ אֱלֹהֵי מַה *ubi est Deus factores mei*; Eccles. 12, 1. זְכוֹר בּוֹרְאֵיךְ *recorderis creatorum tuorum*; Ps. 149, 2. יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֲשָׂיו *laetetur Israel de factoribus suis*; conf. Ies. 22, 11. Huc etiam referrem Hof. 2, 16. (14.) הִנֵּה אֲנִכִּי מִפְּהִיָּה *ecce ego sum allicientes eam*, licet A. n. p. 35. י pro ה positum esse adserat. B.]

†† De constructione numeralium ultra decem cum numerato singulari vid. supra p. 444.

* [Nomina collectiua, h. e. quae in singulari pluralitatem inuoluunt, v. c. אִישׁ *quisque*, אֶרֶץ *terra* f. *incolae terrae*, בַּיִת *domus* f. *domestici*, *familia*, קָרְיָה *caterua*, קָהָל *coetus*, בָּשָׂר *homines*, *ciuitas*, צֶבֶא *exercitus*, עֵדָה *coetus*, צֹאן *grex*, בָּקָר *iumentum*, עַם *populus*, כָּל *omneitas*, nunc cum singulari nunc cum plurali construuntur. Ita etiam in N. T. Ioh. 7, 49. ὁ ὄχλος - - - ἐπικατάρκτοι εἰσι. Et apud Latinos: *Turba ruunt* etc. B.]

III. *Cardinalis* 1) *pro Ordinali*, vt: יוֹם Gen. 1, 5. *dies unus*, i. e. רִאשׁוֹן *primus*, coll. c. 4, 19. c. 8, 5. 2 Chr. 29, 17. בַּשָּׁנָה Hagg. 1, 1. 15. c. 2, 1. 10. Zach. 1, 1. 7. 1 Reg. 15, 25. 2 Reg. 14, 1. *anno secundo*: בַּשָּׁנָה תַּחֲתָן

וְתַחֲתָן בִּי הַיּוֹם Sam. 18, 21. *in duabus* eris mihi gener hodie, i. e. בְּשֵׁנִית *in altera* 5. Ita וְשָׁלַשׁ Reg. 15, 33. Similiter in N. T. Matth. 28, 1. *μία σαββάτων*, i. e. *πρώτη*, expONENTE Marco c. 16, 9. Sic Ioh. 20, 19. Act. 20, 7. 1 Cor. 16, 2. Ast *supra Denarium, Cardinalia valent etiam Ordinalia*, quia haec Ebraeis non suppetunt, v. g. וַיְהִי בְּשָׁלְשִׁים Ez. 1, 1. et fuit *in triginta* i. e. *trigesimo* anno etc. 2) Interdum pro *Proportionali*, v. c. וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים Ex. 22, 3. 6. 8. restituet *duo* i. e. *duplum*; itemque 3) pro *Aduerbio* coll. Prou. 24, 16.

5) Ita recte Luth. sed Chald. Jonathan per *ellipsis* adiectiui *distributiui* explicat: בְּחֶדְרָא מִחֶרֶן *in una ex duabus*, coll. p. 478. Ita et Raschi, Kimchi et Ralbag, cumque iis Lightfootus *cent. Chorogr. c. 43.* et Gussenius p. 297. a. Verum non locum habet h. l. distributio. Prior enim Merob Dauidi antea promissa, a Saule iam alii viro nuptui data erat.

§. 66. *Pleonasmus* ¹ saepe non inelegans videtur quoad nos *quorundam Nominum in regimine*, videlicet: פָּנִים *facies*, פֶּה *Os, oris*, coll. p. 360. שֵׁם *nomen*, יָד *manus*, קֶרֶב *et תּוֹךְ* *Me-*
dium *res, verbum*, קוֹל *vox*, דָּבָר

dium (quibus nonnunquam aequipollet vox לֵב *cor*, Prou. 23, 34. c. 30, 19. Ex. 15, 8. Pf. 46, 3. Ion. 2, 4. Ez. 27, 4. 2 Sam. 18, 14. Deut. 4, 11. Matth. 12, 40. nec Phrasis *in medio* praecise ipsum medium aequaliter ab extremis distans significat, sed idem valet ac *in, intra*) יָמִים *dies* (ante vocem *Annus* in regim. vid. Gen. 47, 9. at *post eam* vel vocem *Mensis* vel *Septimanae*, tempus illis completum infert, constans nempe omnibus suis diebus. vid. Gen. 41, 1. 2 Sam. 13, 23. c. 14, 28. Ier. 28, 3. 11. Gen. 29, 14. Deut. 21, 13. Dan. 10, 2. 3. Sic δύο ἔτη ἡμερῶν 1 Macc. 1, 30. sunt *duo anni pleni*.)

1) Ita e vulgari sententia. Studio quoque dixi *quoad nos*, non quod ipsis Ebraeis πλεονάζωσιν. Atque a linguae sanctae adeo emphatica et concisa indole videtur alienum, inani verborum usu velle ludere. Nec statim id pro pleonasmō venditandum, cuius propriam vim ac ἐνέργειαν non illico peruide-re atque penetrare valeamus. *Abundantes visae voces* vel *rem plenius exprimunt*, vel *emphasin addunt*, vel *adfectum dicentis arguunt*, bene iam obseruante B. Glassio *Phil. S. l. 4. tr. 2. col. 1230*. Interim dies diem docet, quodque heic vni non licet, licet ac re-feruatum est alteri. Iam 1) ad vocem יָמִים quod at-tinet, in eiusmodi constructione notat externum rei habi-

habitum, qui in multis locis non male per *superficies*, pars anterior, aduersa, exprimitur v. c. Genes. 1, 3. 1 Sam. 14, 26. Ies. 14, 21. Ex. 26, 9. c. 28, 37. 2 Sam. 11, 15. Ier. 1, 13. etc. et respectum in certam rei partem, vt: לפני מותי Gen. 27, 7. *in respectu* f. *intuitu mortis meae*, quatenus instat, coll. Deut. 33, 1. non nude ante mortem meam, ceu ἀντιβῶς celeb. D. Loescherus in *Tr. de Caus. L. E.* p. 428. Conf. 2 Sam. 3, 13. Nisi הביאה לפני *in respectu*, *intuitu* adducere te (adductionis tuae) als nur in der Absicht, daß du mitbringest etc. Gen. 13, 10. לפני שחזר י' *in respectu*, in Absicht aber ehe der Herr verderbete etc. c. 29, 26. *da-re natu minorem* לפני *ad intuitum primogenitae*; Germanici significantius: daß man gebe (ausstatte) die Jüngste zum Nachsehen (Nachtheile) der Ältesten, (daß die das Nachsehen habe.) Quibus addi meretur locus 2 Sam. 24, 4. vbi לפני ד' post verbum יצא *egressus est* videri posset reddendum *a facie regis*, vti etiam reddit Luth. alique, quod diceret לפני vel מלפני, ast significat *secundum*, *ad respectum regis*, in Respect vel nach der Absicht des Königes. Sic 2 Reg. 16, 18. לפני und solches aus Respect des Königes zu Assyrien. 2 Reg. 16, 14. ויקרב מאת פני הבית denselben (Altar) schaffte er in die Nähe, (adeoque non significat contrarie *recedere fecit*, *amouit ex conspectu*) aus dem Gesichte des Hauses. Adde Gen. 7, 7. לפני מי המבול *a facie aquarum diluuii*, i. e. propter praesentes nimisque vrgentes aquas diluuii; conf. c. 47, 13. et c. 17, 12. Add. Iob. 19, 29. ibique Not. Sel. Ies. 48, 7. לפני יום *ad praesentiam diei* f. *ad praesens tempus*, (respondet enim praecedenti עתה) sc. creata sunt. „Voce faciei aliqualem rei istius, cui praeponitur, „prae-

„praesentiam indicari, vt Pl. 38, 4. מִפְּנֵי וְעַמְּךָ *a facie irae tuae* h. e. propter praesentem et nimis prope incumbentem iram tuam, agnoscit B. Geierus *ad l. c.* p. 600. b. Sed phrasis לְפָנֵי יְהוָה de templo dicta, ad mentem Raschii et Talmudicorum significat *versus portam Nicanoris*, forte quia haec speciosissima templi facies erat. Loca vide adducta ap. cl. Acoluthum *Tract. de Aquis amaris c. 3. p. 245. seq.*

2) פֶּה si de *gladio* dicitur, לְפִי חֶרֶב *ore gladii*, non est pleonasmus, sed metaphora, et commode *acies* voce *oris* intelligitur, notante ipso Glassio. *Sicut enim*, ait, *ore et dentibus ferarum fit morsus et laesio: sic et gladii acie obiecti homines laeduntur et occiduntur.* Sic Luc. 21, 24. σώματα μάχαιρας. In hoc usu occurrit quoque pluralis Iud. 3, 16. *Et ipsi* (gladio) *erant* שְׁנֵי פִיּוֹת *duo ora* h. e. duae acies, utrinque secans erat. Sic Prou. 5, 4. חֶרֶב פִּיּוֹת et geminate פִּיּוֹת פִּי Ps. 149, 6. *gladius acierum.* Et eadem metaphora graece Ebr. 4, 12. Apoc. 1, 16. μάχαιρα, ῥομφαία δίσκος. Nec euidentior vocis huius pleonasmus est in his, vt putat B. Glassius, Gen. 43, 7. Ex. 34, 27. עַל-פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה *secundum os* (i. e. dictamen; tenorem) *verborum istorum*, nach Aussage der Worte, vel prout loquuntur verba, vti Gussenius p. 607. a. Similiter in altero exemplo Num. 25, 56. עַל-פִּי דָרְכּוֹ *secundum dictamen sortis.* Et in tertio Prou. 22, 6. *Initiato puerum* עַל-פִּי דָרְכּוֹ *secundum os viae eius* h. e. *secundum apertum indicium indolis eius*, wie seine Art anzeigt, wie er sich anläßt. His addi posset locus Amos 6, 5. עַל-פִּי הַנָּבֶל *ad os nablii*, h. e. prout sonus nablii clare indicat, ita vt modulatio vocis cum sono nablii apte congruat, quum

quum alias c. 5, 23. dicatur נְבִלִים וְמִרָתָא *cantus nobiliorum*. 3) שֵׁם *nomen* minime redundat, quum loca, quae adferuntur, de Deo agant, et eximiam importent cinphasin. Indicant enim, quomodo se, quoad essentiam, voluntatem atque opera *nominabilem* qs. fecit. Neque abnuat Glassius adpellatione *nominis Dei*, inquiens, respectum haberi ad Deum in „verbo reuelatum et certo nomine expressum, quod „fit Deus Pater, Filius et Spiritus S. etc.„ Nec 4) יָד *manus* est otiosum, aut abundat penitus, vt videtur Glassio locis ab ipso adductis. Sicuti enim *manus* est principale operationis instrumentum in homine, ita late, quamlibet vim et facultatem operantem, f. illa in actu f. in habitu quaeratur, semper denotat. Quando igitur dicitur de feris bestiis vt Genes. 9, 5. 1 Sam. 17, 37. indicatur habitus f. potentia nocendi in illis. Ita in phrasi בִּיר מִשָּׁה Ex. 9, 35. etc. significat *ministerium* f. causam instrumentalem, quia manus ministrat homini in cunctis rebus agendis. Speciosior pro pleonasmio est locus 1 Chron. 6, 31. al. 16. עַל-יְדֵי שִׁיר *ad manus cantici* h. e. ad chori musici partes dextras et sinistras, interprete Gussietio p. 310. a. At Glassio, ad ministerium musicum; et 2 Chr. 29, 27. עַל-יְדֵי כְלֵי דָוִד *ad manus instrumentorum Davidis*, i. e. ad ministerium fidibus canendi, f. ad actum musicae instrumentalis exercendum. Nec 5) דְּבַר *verbum* in regimine est de nihilo. Indicat enim in genere *rem, negotium, causam*, quatenus *sermone* exprimitur, aliisque concipienda offertur, Ps. 105, 27. דְּבַר אֱלֹהִים iuxta Geierum *ad h. l.* nomen hoc per pleonasmum quendam praemittitur. At melius Muiusius ap. eund. censet, referri posse ad iussa Dei, absque

que quibus nulla fecerunt miracula, vnde et v. 28. sequitur *non mutarunt* דְּבָרָיו *verba ipsius.* conf. Ps. 145, 5. Nec 6) קוֹל *vox* est superuacanea. Nam מִקוֹל אֲנָחְתִּי *a voce gemitus mei* Ps. 102, 6. idem est ac a vocali gemitu meo, von meinem lautbaren Seufzen. מִקוֹל הַפֶּחַח *a voce formidinis* Ies. 24, 18. h. e. quae etiam per vocem se exferit et erumpit. [Haec duo potius exp. 442. ita possunt exponi: *a voce gemebunda et a voce formidabili.* B.] Nec denique 7) הָוָה et קָרַב *medium* plane frustra sunt, quum semper in constructione *interiora rei* dicant. conf. Dn. D. Loefcherus l. c. p. 426. seq.

§. 67. *Synchyfis* s. *Hyperbaton* (i. e. vocum quaedam traiectione) ¹ occurrit Hof. 14, 3. כָּל-תְּשׂא עֵון *omnem condones iniquitatem.* 2 Sam. 22, 4. et Ps. 18, 4. מְהֵלֵל אֶקְרָא יְהוָה *laudandum inuocabo Iehouam.* Zach. 7, 10. וְרַעַת אִישׁ אֶחָיו אֵל-תַּחֲשְׁבוּ *et quilibet malitiam aduersus fratrem suum ne cogitetis in corde vestro* coll. c. 8, 17. vbi ordo naturalis. עַד-הַשָּׂאִיר אֲבִנֶיהָ בְּקִיר חֲרֶשֶׁת *usque dum reliquerit (tantum) in Kir Chareseth lapides eius.* Sic Ez. 11, 21. וְאֵל-לֵב *sed quorum* (cum ellipsi אֲשֶׁר) *cor ambulat ad cor,* i. e. *adfectum detestationum et abominationum* sua-

suarum, illorum viam etc. i Samuel. 22, 23. vbi אשר translocatum h. f. *qui quaeret animam tuam, quaeret etiam animam meam*. Pf. 69, 27. *tu quem percussisti*, pro: quem tu percussisti. Iob. 34, 27. traiectum est אשר על כן pro אשר כן *propterea quod*. Pf. 84, 10. *clypee noster respice Deus*, pro: o Deus clypee noster respice. [Potius verterem: *clypeum nostrum*, h. e. principem nostrum, coll. Pf. 47, 10. f. Messiam, quod alterum hemistichium docet, *respice o Deus*. B.] Ezech. 39, 11. Dabo Gogo שם קבר *locum ibi sepulcri*. Quanquam heic loci rectius significantiusue relinquitur ordo h. f. *locum ubi etatis* (vbi vbi fuerit) *sepulcri*. (Ita et טו שם *substantive* sumitur Eccl. 3, 17. ועל כל - *Et propter omnia opera est ubi etas* f. *locus* (iudicii,) coll. c. 12, 14. Ier. 14, 1. c. 46, 1. c. 47, 1. c. 49, 34.) אשר היה *Quod fuit verbum Iehouae*, pro hoc est *verbum Iehouae, quod factum est ad Ieremiam*. coll. c. 11, 1. 18, 1. 21, 1. 25, 1. 30, 1. 32, 1. 34, 1. 8. 35, 1. 40, 1. 44, 1. 46, 13. 50, 1. [Addas Ex. 14, 13. אשר ראיתם את מצרים היום

הַיּוֹם *quos videtis Aegyptios hodie*, pro:
 Aegyptios quos hodie videtis. Num. 33, 4.
 וּמִצְרַיִם מִקְבְּרֵיהֶם אֶת אֲשֶׁר הִכָּה ה' בָּהֶם
 et *Aegyptii sepelientes erant*, quem
percusserat Iehoua inter illos omnem primoge-
nitum, pro omnem primogenitum, quem
 percusserat etc. Deut. 15, 3. אֲשֶׁר יְהִי לָךְ
 qui erit tibi fratrem li-
 berum demittat manus tua, pro: fratrem qui
 erit tibi, liberum etc. Ies. 40, 12. וְכָל בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
 et omnem cum trientali puluerem
 terrae, pro: et cum trientali omnem pul-
 uerem terrae. Hof. 6, 9. וְכַחֲכֵי אִישׁ גְּדוּדִים
 et sicut expectantes virum tur-
 mae, (ita est) *societas sacerdotum*, pro: sicut
 turmae expectantes virum, ita est etc. Me-
 lius et simplicius ita explicari חֲכֵי quod sit
 pro מחֲכֵי, crederem, quam cum A. n. p. 35.
 חֲכֵי pro חֲכָה positum adserere. Nec plane
 immerito a Fullero *Miscell. S. L. 3. cap. 20.*
 et Stockio in *Lex.* voce אָבִר huc refertur
 Deut. 26, 5. אֲרָמִי אוֹבֵר אָבִי *Syrus periens*
pater meus, pro: pater meus Syrus per-
 iens, id est, miser erat. אָבִר enim in
 Kal

Kal, tantum *perire*, in Piel autem *perdere* significat. B.]

1) Per *Synchyfin* s. *Hyperbaton* [a Rabb. nominatam מְסוּרָה מְקֻרָה *scriptura inuersa*. B.] non intelligitur *confusa* et incondita sermonis structura, μὴ γέ-
νοίτο! sed pro libertate nec saepe sine elegantia vo-
cum quaedam *traiectio*, qualem quoque amant et
graeci et latini, ebraei autem perraro, vtpote nati-
vae et simplicis syntaxeos amantiore. Cui autem iste
terminus audit durior, eligat per me cominodiorem
Metathesin, quippe quae etiam ἀνὰντιῖσθῆναι datur
cum in literis tum vocalibus, vid. supra p. 394. seqq.
Quidni ergo etiam in vocibus? quin insuper con-
stet, Ebraeos in libris praesertim metricis et sententio-
sis, subiecti cum praedicato transpositionem deamare.

Incongrue autem per traiectionem locum Ier. 13,
27. Kimchi, Abarb. Luth. et S. Schmid. exponunt:
Post quantum adhuc tempus non mundaberis? wenn
willst du doch immermehr gereinigt werden? *confusa*
sic etiam proportionem accentuum; pro qua nunc Syn-
taxis simplex et adhuc significantior seruari potest,
h. m. *non mundaberis? post quantum tempus adhuc*
sc. fiet? Nec ad synchyfin referre opus est locum Ex.
12, 15. cum Glassio *Gramm. S.* col. 1251. et Danzio *In-*
terpr. Ebr. Chald. p. 345. fin. actiue, ac si verba in
talem ordinem coniicienda sint: *Quisquis ederit*
fermentatum, a die primo usque ad diem septimum,
tum exscindetur anima eius etc. Potest quippe ordo
naturalis vocum seruari, arguente etiam accentuatio-
ne, modo sec. πᾶθος oratorium repetatur Particip.
אִכְלָה h. m. *Quisquis ederit fermentatum, tunc ex-*

scindetur anima illa ex Israële: et quidem qui ederit a die primo etc. Sic incongrue huc trahitur a Kimchio et Glassio locus, cum aliis dextre explicandis et distinguendis, Ez. 24, 17. לַמֵּתִים נֶאֱבָל q̄s. vertendus fit *mortuorum luctum*, quum illae voces aperte per accentum *Pashta* sint distinctae, adeoque non admittant regimen, et potius in naturali suo ordine ita reddendae: *mortuis luctum ne facito*. Huius transpositionis vestigia etiam in Graecismo N. T. occurrunt, conf. praeter loca a Glassio p. 1248. sqq. adducta, Rom. 3, 9. ἔ̄ πάντως, pro πάντως ἔ̄ omnino non, nec enim ἔ̄ determinat vocem πάντως, ut non omnino idem sit ac aliquo modo, sed τὸ omnino negatiuam intendit; conf. Glass. p. 999. Nec minus illud καὶ ἔ̄τως Rom. 5, 12. pro ἔ̄τω καὶ, sic etiam, respiciens ad suum ὥσπερ sicut. Inprimis notabilis est locus 2 Tim. 2, 6. vbi aduerbiam πρῶτον pro πρότερον refertur ad κοπιῶντα, non ad μεταλαμβάνων, hoc ordine natiuo: δεῖ τὸν γεωργὸν κοπιῶντα πρῶτον, τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν, agricolam oportet prius laborantem (s. laborando, uti Beza) fructus percipere, ein Ackermann muß erst als ein arbeitsamer (durch arbeiten) der Früchte genießen. Nec minus locus Matth. 9, 13. vbi phrasis καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτὸν non referenda est ad passionem Eliae s. Ioannis Baptistae, quippe de qua nulla extat litera in Scripturis, sed ad aduentum eius, hoc ordine: *Venit Elias, uti scriptum est de eo, et fecerunt etc.* Sic in phrasi Matth. 24, 29. οἱ ἀσέρες πεσῶνται ἀπὸ τοῦ ἔ̄ρανε, voces ἀπὸ τοῦ ἔ̄ρανε conuenientius dependent a nomine οἱ ἀσέρες, exponente Marco cap. 13, 25. nisi quod Matthaeus ebraizans, regimen

men formet mediante praepositione ἀπὸ. Add. de Partic. ἡ καὶ traiectione Io. 13, 34. 1 Cor. 9, 15. 2 Corinth. 2, 4. Gal. 2, 10. Ephes. 3, 18. et Praeposit. πρὸ Io. 12, 1. et Aduerb. ὡς 1 Cor. 3, 5. cap. 7, 17. Rom. 12, 3. (vti de Ebraeor. כִּי Psalm. 118, 10. 11. 12. Pf. 128, 2. Pf. 22, 32.)

MEMBRUM II.

DE SYNTAXI PRONOMINIS.

§. 68.

Vis Pronominum *Reciprocorum* (*Egomet, Ego ipse, Tute, ipsemet* etc.) exprimitur (praeter Coniug. *Hithpael*, quae est *reciproca*) vel circumscribitur *per nomina* (א) נֶפֶשׁ *anima* (de persona) vt: לְהַחְיֹת אֶת-נַפְשִׁי Gen. 19, 19. ad in vita conseruandam *animam meam* i. e. *me ipsum*. coll. vers. 20. תָּמוּת נַפְשִׁי Num. 23, 10. Iud. 16, 30. moriatur *anima mea* i. e. *ego ipse*.¹ conf. de Deo iurante בְּנַפְשִׁי per *animam suam*, i. e. *seipsum* Ier. 51, 14. de statu mortuorum Ies. 5, 14. de Iobo iustificante נַפְשִׁי *animam suam* i. e. *seipsum*, e mente Elihu Iob. 32, 2. coll. Ier. 3, 11. In captiuitatem abiit נַפְשֵׁיהֶם *anima eorum* Ies. 46, 2. i. e. *ipsa idola*. Pf. 105, 18. fer-

rum intrauit נַפְשׁוֹ *anima eius i. e. ipse.*²
 conf. Ps. 106, 15. Ies. 53, 10. *si posuerit sacri-*
ficiū pro reatu נַפְשׁוֹ *anima eius i. e. ipse,*
 wenn seine Seele (er selbst) sich wird zum
 Schuldopfer dargestellet haben. Et ita eui-
 tatur enallage personae vel supplementum
 de personis apud Ebr. plane insolens עָצְמוֹ
se ipsum. [Syrus etiam Io. 17, 19. verba
 ἁγιάζω ἐμαυτὸν, vertit: *sanctificans ego*
sum animam meam. B.] (β) per עָצָם *sub-*
stantia (de rebus) vt: בְּעָצָם הַיּוֹם הַזֶּה Ge-
 nes. 7, 13. c. 17, 23. et 26. Leu. 23, 14. Ez. 2, 1.
 c. 40, 1. *in substantia* diei istius, id est, *illo*
ipso die: בְּעָצָם הַיּוֹם Iob. 21, 22. *in ipsa* inte-
 gritate sua: וּבְעָצָם הַשָּׁמַיִם Ex. 24, 10. et sic-
 ut *ipsummet* coelum: quem modum loquen-
 di etiam Syrus adhibet Luc. 11, 17. et de
 pers. Rom. 9, 3. 1 Thess. 4, 9. *Rabbini* quo-
 que עָצָם *ad Personas* transferunt, conf.
 Danz. l. c. et Buxt. *in Lex.* et b. Melech *in*
Michl. I. ad Gen. 29, 14. (γ) Per פָּנִים *fa-*
cies, vt quum Deus ad Mosen sollicitum di-
 cit, פָּנֵי יְיָ יֵלְכוּ *facies mea ibit*, Ex. 33, 14. id Mo-
 ses in v. 19. 16. intelligit בְּלִפְתָּהּ *de ire ipsius*
 Jeho-

Iehouae secum. Similiter quum v. 20. Dominus dixisset, *non poteris videre* אַתָּה - פָּנַי *faciem meam*, statim addit, *quia non* יִרְאֵנִי *videbit* מֵהוֹמוֹ. Quae acceptio faciei de ipsa persona etiam placet Seb. Schmidio, vertitque *ipseitatem*, in coll. Bibl. Pr. p. 125. Sic illud פָּנַי - עָלַי Ex. 20, 3. *coram me*, vel *super personas meas*, über meine Panim oder Personen (in einer Gottheit.) add. Genes. 6, 13. coll. Ebr. Etym. p. 10. med. Deut. 4, 37. c. 11, 4. c. 16, 19. 2 Sam. 17, 11. in quo optime Luth. *deine Person*. Quem ebraismum etiam aemulatur Lucas c. 9, 53. τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον, *facies* (i. e. persona) *eius* h. e. ipse vadebat versus Ierusalem. Sic illud πρὸ προσώπου σου Matth. 11, 10. Marc. 1, 2. Luc. 7, 27. statim exponitur ἔμπροσθεν σου *coram te*, coll. Luc. 1, 76. cum v. 17. Add. Act. 3, 19. ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου, *ab ipso Domino*. (δ) Per ראש *caput*, vt palam est ex Ps. 3, 4. וַיִּמָּרֵם רֹאשִׁי et *exaltans caput meum*, i. e. *meipsum*, coll. Ps. 27, 6. Ita ex Gen. 40, 13. יִשָּׂא פַרְעֹה אֶת - רֹאשְׁךָ *eleuabit Pharao caput tuum*, i. e. *temet*. cf.

2 Reg. 25, 27. Huc pariter referri potest locus Es. 35, 10. cap. 51, 11. וְיִשְׂמְחוּ עַל-רִאשֵׁיהֶם et laetitia sempiterna *super caput eorum*, id est, *super illos ipsos*. Chaldaeus interpretatur de *nube gloriae Dei*, quae super illis futura sit.

1) Tametsi hic et in similibus pro *vita* s. *spiritu vitali* sumi queat, quippe quae prima vocis significatio a Maimonide in *More Nevochim* P. I. c. 41. probata ex Gen. 1, 30. Cui non refragatur *Danzius*, et ad illustrationem adiicit Iud. 12, 3. 1 Sam. 28, 21. et quod Deus iurans alibi introducatur loquens: *quam certe vivo* etc. quodque *status mortuorum* per proso-poeiam induat personam hominis insatiabilis, de quibus confer eundem §. 45. (t).

2) Hunc locum Ps. 105, 18. potius exponerem: *fer-rum intrauit animam eius*, h. e. acutissimum animae dolorem sentiit, vti de Maria Luc. 2, 35. eadem phrasia adhibetur; vel quod in allem, sensus est: in summum vitae periculum peruenit, coll. Ier. 4, 10. וְיָגֵן הַחֶרֶב עַל הַנְּפֹשׁ, adde similes loquendi modos ex Ierem. 4, 19 Ps. 69, 2. Ion. 2, 6. B.

3) Quem ebraismum imitatum esse Paulum ad Col. 2, 9. quum dicit: *ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς*, in ipso (Christo) *habitat omnis plenitudo deitatis* CORPORALITER. q. d. Deitas non solum gratia, donis et effectis suis in carne habitat, vti etiam in fidelibus, sed in ipsa sua essentia, siue ille ipse verus Deus, verus Dei filius cum Christi carne hypostatice vnitus est; vt ita quod
latini

latini dixerint *essentialiter*, graeci ἁποδοῶς, vel phra-
 si ebraica σωματικῶς, ebraei dicerent מציב h. e. *in*
corpore s. *essentia sua*, notat l' Empereur *ad M. K.*
ὁδοιπορίαν p. 21. 22. et Bochartus *Geogr. S. P. II.*
pag. 1041. praeceuntibus nonnullis ecclesiae patribus,
 Epiphanio, Hilario, Theophylacto et Cyrillo, qui
 illud *corporaliter* declarant per *vere et naturaliter*.
 Sed crasse errare cum aliis quibusdam Reformatis Pau-
 lum Tossanum *in Gloss. Bibl. ad h. l. τὸ corporaliter*
leibhaftig interpretantem per *τὸ essentialiter* wesentlich,
 iam recte animaduertit B. Balth. Menzerus *tom. VII.*
Dispp. Gieß. disp. xi. p. 150. Cui opponit hunc syl-
 logismum: „Quae contra se inuicem distinguuntur,
 „eorum vnum non potest per alterum exponi. In
 „Christo, et vnione duarum naturarum hypostatica
 „contra se inuicem distinguuntur personale et essen-
 „tiale, vt discrimen quidem naturarum sit essentialis,
 „non autem personale, vnio vero earundem sit per-
 „sonalis, non autem essentialis. Ergo τὸ personale
 „non potest exponi per essentialis, et sic neque perso-
 „naliter per essentialiter, vel contra. Ipsa quoque
 „loquendi ratio non patitur, vt dicatur plenitudo dei-
 „tatis habitare in Deo siue deitate, corporaliter. Nam
 „neque idem habitare in se ipso dicitur: neque de
 „deitate vel Deo, qui est spiritus, τὸ σωματικῶς re-
 „spectu naturae diuinae, vsurpari potest. Et aliud
 „quiddam omnino est, quod inhabitat, aliud quod
 „inhabatur. Tossani glossema pariter vapulat B.
 Dorscheo *in Disp. de vn. hypost. duar. nat. in Chr.*
ad l. c. §. 6. c. fin.

* [Hic modus per adducta nomina pronomem reci-
 procum exprimendi, si accuratius rem considera-

mus, ex *Synecdoche* quae dicitur *partium* ortum habet. Hinc et aliae hominis partes hoc sensu interdum adhibentur v. c. פה os, cf. Gen. 24, 58. vocabimus puellam וְגִשְׁמֵאלָהּ אֶת-פִּיהָ et interrogabimus os eius, i. e. illam ipsam. Sic עֵין oculus, cf. Psal. 6, 8. עָשָׂה מִפְּעִס עֵינַי contabuit prae moerore oculus meus h. e. ego ipse contabui et confenui propter vniuersalitatem hostium meorum. 1 Reg. 20, 38. וַיִּתְחַפֵּשׂ בְּאַפֵּר עַל עֵינָיו et mutauit se cinere super oculos suos, h. e. semet ipsum mutauit cinere, s. cinere adhibito se dissimulauit, cf. 2 Reg. 9, 30. Ier. 4, 30. Sic דָּם sanguis, conf. Ps. 94, 21. דָּם גִּבְרִי יִרְשָׁעוּ sanguinem innocentem h. e. ipsum innocentem impium pronunciant. Sic בָּשָׂר caro, v. c. Neh. 5, 5. כְּבָשָׂר אֶחָיוֹ בְּשָׂרֵנוּ sicut caro fratrum nostrorum, ita nostra caro, h. e. sicut fratres nostri sunt, ita nosmet ipsi, wir und unsere Brüder sind eines. B.]

§. 69. *Demonstratiui repetitio mediante distributionem indicat*, coll. p. 430. 345. d) vt: כִּזָּה וְכִזָּה עָשָׂה לִי Iud. 18, 4. coll. 2 Sam. 11, 25. c. 17, 15. 1 Reg. 14, 5. 2 Reg. 5, 4. et c. 9, 12. *secundum hanc et secundum hunc* fecit mihi, sc. rationem et modum: Addam tibi כִּהְנָה 2 Sam. 12, 8. *secundum haec et secundum haec*, i. e. haec et alia: alia atque alia: כִּזֹּאת 2 Sam. 17, 15. bis, *secundum hoc et secundum hoc*, so und so, dieses und jenes. אֵל-הֵם

הָעַם כֹּהֵם וְכֵהֶם 2 Sam. 24, 3. *ad populum sicut ipsi et sicut ipsi*, i. e. *ad populum et hunc et illum*, Iudaicum scil. et Israeliticum: וְקָרָא זֶה אֶל-זֶה Ies. 6, 3. et clamavit *hic ad hunc*, id est, *unus ad alterum*. [מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם] Ex. 32, 15. *ab hac et ab hac*, h. e. *ab utraque* sc. *superficie*, *erant scriptae*. אֱלֹהֵי בָרֶכֶב וְאֱלֹהֵי בַסּוּסִים Ps. 20, 8. *illi in currum, et illi in equos*, nos autem etc. גִּדְרֵי מִזֶּה וּגִדְרֵי Numer. 22, 24. *maceries ab hoc et maceries ab hoc* i. e. *ab utroque latere*. Qui modus loquendi exponitur Eccl. 7, 14. זֶה אֶת זֶה *etiam hunc ex opposito huius*, h. e. *et hunc et illum*. B.]

§. 70. *Demonstratiua* aliquando *a) indefinite* ponuntur, vt: 1 Sam. 17 12. Et David filius viri Euphratei הַיָּה *cuiusdam*: 1 Reg. 19, 5. Et ecce זֶה *quidam* angelus: 2 Sam. 2, 6. Atque etiam ego faciam vobiscum הַטּוֹבָה הַזֹּאת *bonum aliquod*, und auch ich will euch wieder gutes thun, einige Wohlthat erweisen. [Ita 1 Reg. 14, 14. זֶה הַיּוֹם *die quodam*. Ies. 21, 9. וְהִנֵּה זֶה בָּא *et ecce aliquis venit*. Zach. 5, 7. וְזֹאת אִשָּׁה אֶחָת *et quaedam*,

dam, mulier (inquam) *aliqua*. Ita etiam favente lectione textuali 1 Sam. 17, 34. Venit leo et vrsus et abstulit זֶה *quendam* scil. agnum; vbi tamen lectio marginalis ipsam vocem זֶה substituit. B.] β) *Relative*, vt: Prou. 23, 22. Ausculta patri tuo, זֶה *qui* genuit te: יְסֻרָתָהּ זֶה מְקוֹמוֹ Ps. 104, 8. ad locum, *quem* fundasti: coll. Ps. 74, 2. זֶה-נִּיְהִי Job. 19, 19. et *quos* dilexi, coll. p. 220. et c. 15, 17. Ps. 32, 8. in via זֶה *qua* ibis. coll. Ps. 142, 4. Ps. 143, 8. Ps. 9, 16. in reti זֶה *quod* absconderunt, coll. Ps. 31, 5. Ps. 17, 9. Propter impios זֶה *qui* vastant me. cf. p. 220.

* [Demonstratiuum nunquam pro relatiuo adhibetur, sed potius in locis hic, et infra ad §. 76. not. α) adductis emphatice ponitur per ellipsin relatiui coll. §. 75. 2. Patet hoc clarissime ex plurimis locis, vbi Demonstratiuum adpositum habet accentum distinctiuum v. c. Ps. 132, 12. בְּרִיתִי וְעֵדוּתִי זֶה אֶלְמָדָם si obseruabunt filii tui *foedus meum et testimonia mea singula haecce*, coll. p. 240. quae docebo illos; vbi Rbhia et quidem emphatice positus voculae זֶה non imponi potuisset si loco אֲשֶׁר veniret. Ita — Ps. 74, 2. Ps. 104, 8. et — anter. Ps. 31, 5. nec minus — Ps. 9, 16. et — Ps. 10, 2. vicarii — anter. et — Ies. 43, 21. satis hoc demonstrant; ad quorum normam et reliqua loca sunt exponenda. B.]

§. 71. *Demonstratiua aliquando (duice sensu et scopo) respiciunt.*

I. *Remotiora*, vt: Gen. 10, 12. *Et Resen inter Niniven et inter Celach*, הוּא *ILLA* est ciuitas magna, vbi *ILLA* respicit ad *Niniven* tanquam remotius, vt probat Ion. c. 3. et 4. ¹ Pf. 18, 15. *Et misit fulgura sua*, וַיִּפֶּצֶם *et dispersit* EOS sc. hostes, coll. v. 1. 4. et 18. [quam relationem ad hostes etiam probat verbum exegeticum in membro sequenti וַיִּהַרְמֵם *et quassauit* eos, coll. Ios. 10, 10. 1 Sam. 7, 10. Ita Eccl. 7, 2. הוּא scil. בֵּית אֵבֶל *ille* sc. domus luctus est finis etc. B.] Pf. 44, 3. *Tu manu tua gentes possessione eiecisti*, וַתַּטְעֵם *sed plantasti* EOS, np. patres v. 2. Psalm. 81, 16. *Et esset עָתָם tempus EORVM* (Israelitarum v. 14.) *in perpetuum*: Psalm. 105, 37. וַיּוֹצִיָם *Et exire fecit* EOS (non Aegyptios, sed seruos suos, Israel et Iacob v. 23. 25.) *cum argento et auro*. Sic in Nou. Test. 2 Thess. 2, 9. ὁ *cuius* (non Christi, sed τῶν ἀνόμων *iniqui*, s. *impii illius* v. 8.) ἐστὶν ἡ παρουσία, *est aduentus* etc.

1) Quanquam si cum D. I. M. Langio statuatur, *Niniue* cum suis plateis *Calach et Resen* concreuisse tandem in urbem illam stupendam, non opus est illa relatione remotiori. Vid. *Exercit. de forti venat. Nimr.* §. 25. p. 23. f. [Urbs licet magna Niniue merito alias nominetur, hoc tamen non impedit, quo minus Resen, utpote subiectum unicum huius vers. tunc temporis etiam urbs magna fuerit. Eandem autem Xenophontis *Δάριον* esse, Bochartus *Geogr. S. L. IV. c. 23.* non sine fundamento adferit. B.]

II. *Ad consequens in textu*, ut: Ps. 87, 1. יְסֻדָּתוֹ *fundamentum* EIVS sc. Zionis v. 2. vel urbis Dei v. 3. Ps. 114, 2. Factus est Iuda לְקִדְשׁוֹ *in sanctuarium* EIVS, nempe Domini et Dei v. 7. Prou. 7, 8. אֶצֶל פֶּנֶה וְדֶרֶךְ *iuxta angulum* EIVS *et via domus* EIVS, nempe זֹנָה *meretricis*, cuius mentio fit v. 10. Gen. 9, 12. זֶה הוּא הַחֹדֶשׁ *hoc est signum foederis*, quod nempe sequitur in v. 13. *arcus meus*. Gen. 17, 10. זֶה הוּא הַחֹדֶשׁ *hoc est foedus meum*, quod mox subsequitur, nempe *circumcisio*. Ex. 17, 14. *scribe* זֶה הוּא הַחֹדֶשׁ *memoriale*, quod nempe statim consequitur, *de funditus delendis olim Amalekitis*. conf. ad h. l. *Not. Sel.* p. 79. Deut. 31, 19. coll. v. 21. 22. 30. אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת *canticum hocce*, quod nempe

np. subsequitur in cap. seq. Ps. 105, 19. *usque ad tempus venturi* (i. e. implendi) דְּבָרוֹ *verbi eius*, non Iosephi, sed Iehouae sequentis, coll. Gen. 37, 5. 8. seq. et c. 42, 9. Add. Num. 24, 17. Ies. 8, 21. 22. c. 66, 7. 8. Amos 1, 3. 6. 9. 11. 13. c. 2, 1. 4. 6. et ex N. T. 1 Cor. 11, 17.

§. 72. *Suffixum* quandoque vrgente contextu exponi postulat tanquam a subiecto suo *separatum cum Particula* aliqua nempe ב, ל, עִם *cum*, עַל *contra*, אֶל *ad*, atque מִן *a*, v. gr. Ps. 139, 20. יֹאמְרוּ בְּךָ pro יוֹמְרוּךָ *loquuntur contra te*. Iob. 15, 21. יְבוֹאֵנִי pro יָבוֹא לִי *veniet ei*, coll. c. 3, 25. ¹ Leu. 19, 5. c. 22, 19. 29. לְרִצּוֹן לָכֶם, pro לְרִצְנֵכֶם *ceux exponitur mox v. 20. in beneplacitum (Dei) erga vos vel pro vobis*, vti plenius legitur c. 1, 3. Ps. 115, 7. יְדֵיהֶם et רַגְלֵיהֶם pro יָדַי et רַגְלָי *coll. v. 6. manus quidem sunt ipsis et pedes sunt ipsis*. Iob. 31, 18. גָּדַל עִמִּי pro גָּדַלְתִּי *creuit mecum sicut (cum) patre*. Ps. 42, 5. אֶתְּרָה עִמָּם pro אֶתְּרָם *processurus cum illis*. Ps. 5, 5. לֹא יִגְדָּה רָע pro לֹא יִגְדֹּר עִמָּה *i. e. commorabitur tecum malus*:
Ex.

Ex. 15, 7. *destrues insurgentes contra te.* Pf. 53, 6. *חנה* pro *עליה* *vnus cuiusque castra metantis contra te* (o popule Dei s. ecclesia) Pf. 102, 9. *מהוללים* pro *עלי* *insanientes* (vel plenius, infane gloriantes) *aduersus me.* [Melius exponit R. D. Kimchi in Lex. rad. *מהוללים* per *בעיני* *הלל* cum non sit ex coniug. Piel sed Püal. B.] Prou. 6, 22. *חשיה עמך* pro *היא תשיחה* *illa* (doctrina) *loquetur tecum*, coll. Pf. 77, 7. Ies. 29, 7. *צבאים עליה* pro *צביה* *militantes contra eam.* Ies. 35, 1. *יששו עליהם* pro *יששום* cum Raschio, vel *בם* cum Kimchio, *laetabuntur super vel de illis Edomaeis*, vt hostibus per antonomasiam ecclesiae; quod adfixum Luth. omisit. Ies. 58, 4. *קול מכם* pro *קולכם* *ad audire faciendum in alto* *vo-*
cem de vobis Num. 12, 6. *נביא מכם* pro *נביאכם* *Propheta ex vobis.* Sic illud Ies. 47, 8. et Zeph. 2, 15. *אפס* resolendum in *אפסי* *nulla prae me*, vel *כמוני* *sicut ego*, coll. Ies. 46, 9. Ier. 10, 20. *יצאו ממני* pro *יצאני* *egressi sunt a me.* Ies. 65, 5. *קדשתי* pro *קדשתי*

מִמֶּנּוּ *sanctior sum te.* [Huc refer Gen. 3, 17. תֹּאכַל מִמֶּנָּה *pro* תֹּאכַלְנָה *comedes de ea* Gen. 30, 20. יִזְבֹּל לִי *pro* יִזְבֹּלֵנִי *adhaerebit mihi.* Hof. II, 7. לְמִשׁוּבָה *pro* לְמִשׁוּבָתִי *recedentes a te.* Plura exempla suppeditat Buxt. *Thef. Gr.* L. 2. c. 17. fin. B.]

1) Quo de verbo R.D. Kiunchi in *Sepher Schoraschim* suppeditat hanc regulam כל בנין הקל בזה השרש *In tota coniugatione Kal huius raditis, quoties adfixa suscipit, adfixum ut separatum cum ל exponendum est.*

§. 73. *Suffixi pathetice repetendi locum explet pronomen separatum ut:* Gen. 27, 34. בְּרַכְנִי גַם־אֲנִי *Benedic MIHI, etiam MIHI!* Prou. 23, 25. יִשְׂמַח לְבִי גַם־אֲנִי *laetatur cor MEVM, etiam MEVM.* Zach. 7, 5. הֲצוֹם צִמְתָּנִי אֲנִי *Num ieiunando ieiunastis MIHI, MIHI, inquam?* add. Ez. 5, 8. Ez. 34, 11. הִנֵּנִי אֲנִי *ecce ME, ME inquam.* Et separato praecedente Eccl. 2, 15. אֲנִי יִקְרָנִי *Etiam MIHI, MIHI, inquam, eventurum est.* vid. porro 1 Sam. 25, 24. 2 Sam. 19, 1. 44. 1 Reg. 1, 26. Dan. 8, 1. 15. Efr. 7, 21. *in 2. pers.*

Prou. 22, 19. Ies. 44, 21. Hagg. 1, 4. 1 Reg. 21, 19. Num. 14, 32. 2 Chr. 28, 10. c. 35, 21. *in* 3. plur. Pf. 9, 7. Pf. 38, 11. Ier. 25, 14. *in* 3. sing. Ier. 27, 7. 2 Sam. 17, 5. [Vel etiam suffixum intercedente particula repetitur v. c. Pf. 7, 9. וְכַתְּמִי עָלַי *et secundum integritatem meam, meam inquam.* B.]

§. 74. *Per Enallagen* I. Numeri, Substantiuo plurali, vel pluribus, respondet Pronomen Singulare, quo distributio ut plurimum notatur, v. gr. וַתִּקַּח הָאִשָּׁה אֶת־שְׁנֵי Ios. 2, 4. *et suscepit mulier ista duos viros illos et abscondit* ILLUM, id est, vnumquemque eorum, vel vtrumque. Gen. 2, 19. *omnem bestiam agri, et omnem volucrem coeli adduxit ad Adamum, ut videret, quod nomen inderet* הַיְּרִשִׁי h. e. vnicuique et bestiis et volucribus. [Referenda huc sunt exempla p. 240. adducta. Adde Deut. 21, 10. si egredieris contra hostes tuos וַתִּתֵּנוּ *et dabit illum*, i. e. hunc vel illum 2 Reg. 3, 3. מִמֶּנָּה *ab illo* sc. peccatis Ierobeami. Pf. 35, 8. coll. 3. 4. etc. B.]

II. *Pro Pronomine* cuiuslibet personae frequentissime ponitur *ipsum Nomen* s. *Subiectum* orationis, ¹ vt: Ex. 30, 16. Et esto filiis Israël in memoriale לְפָנַי יהוה coram *Iehoua*, id est, לְפָנַי coram M E: Deus enim ipse introducit loquens. Plura vid. Gen. 4, 23. c. 9, 16. coll. v. 17. c. 49, 2. bis. v. 26. 1 Reg. 12, 21. c. 13, 29. Ez. 1, 3. Pf. 50, 14. Pf. 132, 1. Eccl. 8, 2. Zach. 3, 9. Ecce hunc lapidem! quem pono לְפָנַי יהוה coram *Iosua* i. e. לְפָנַי יהוה coram T E; Iosuiam enim alloquitur. Vtraque persona occurrit Num. 27, 11. כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה quemadmodum praecepit *Iehoua* (E G O) *Mosi* (T I B I) etc. Gen. 2, 20. וְלֹא־מָצָא עֵזֶר Et *Adamo* non inuenit adiutorium, i. e. et S I B I. Adamus enim subiectum est verbi *inuenit*. ² Gen. 1, 27. בְּצֶלֶם אֱלֹהִים in imagine DEI, i. e. S V A, coll. c. 5, 1. c. 9, 6. Adde plura c. 17, 23. c. 21, 25. c. 19, 24. Ex. 10, 11. c. 16, 7. Leu. 14, 15. Numer. 10, 29. 1 Sam. 3, 21. Pf. 10, 2. Pf. 82. 1. Prou. 12, 14. cap. 13, 2. Iob. 15, 20. cap. 37, 10. 1 Reg. 8, 1. cap. 10, 13. Ies. 35, 4. Ier. 18, 4. Dan. 2, 2. et

ex N. T. Io. 4, 1. 1 Cor. 1, 21. Et vice versa
 (β) *Pro Nomine nonnunquam Pronomen*, 3
 vt Num. 25, 4. *Sume omnes Principes popu-
 li et suspende* עֲרִיבָם EOS (non Principes,
 sed transgressos e coll. v. 3. et 5.) *Domino:*
 Pf. 114, 2. *Fuit Iehuda* לְקִרְשׁוֹ *in sanctitatem*
 EIVS nempe DEI, coll. p. 509. sq. Sic Num.
 7, 89. Ios. 13, 8. coll. c. 22, 7. Pf. 39, 7. Iob.
 20, 23. 28. c. 23, 13. c. 24, 23. c. 25, 2. 3. Ies. 3.
 26. c. 13, 2. coll. v. 17. Ion. 1, 3.

1) Ad quam vero regulam minime referendum est
 cum Iudaeis et Photinianis exemplum ex Gen. 19, 24.
 Et *Dominus Iehoua* plueret fecit *a Iehoua*, quod in-
 epte satis idem esset ac *a se ipso* de coelis, ad eluden-
 dam personarum pluralitatem in diuinitate. Intro-
 ducuntur enim duae personae agentes, vna pluens, al-
 tera pluuiam mittens, eaeque ideo per — emphatice
 discernuntur.

2) Quod etiam obseruauit Aben-Efra, quum in-
 quit: וְטַעַם לְאָדָם לֹא מָצָא וּלְנִפְשׁוֹ לֹא מָצָא כִּי כֵן
 וְטַעַם לְאָדָם לֹא מָצָא מִנְהָג לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ
sensus est, homini non inuenit,
id est, sibi ipsi non inuenit. Sic enim est mos lin-
 guae sanctae.

3) Vel uti expressius Iesuita Sanctius ad Ies. xxi.
 fol. 220. effert: *Relativum aliquando non sine epitasi*
respicit non ad id, quod expressum est, sed ad id,
quod quis tacite secum cogitat. v. c. Prouerb. 14, 26.
 וְלִבָּנָיו *Et filiis EIVS erit* (ipse Iehoua) *refugium.*

Vbi

Vbi pronomen *EIVS*, non ad timorem, nec ad Iehouam, sed ad timore praeditum parentem est referendum. Vid. B. Geierus *ad h. l.*

III. [Rarior est *Enallage casuum*, vbi *casus rectus pro obliquo* ponitur v. c. Ps. 89, 48. זָכַרְנִי *recordare ego* q. d. זָכַרְתִּי *recordare mei*, coll. Ps. 106, 4. etc. aliquo modo huc etiam pertinent exempla §. 73. adducta; vel *casus obliquus pro recto* ponitur, v. c. Ios. 7, 15. יִשְׂרָאֵל בָּאֵשׁ אָחִיו *comburetur igne illum* pro הוּא, quasi dicas substantia eius, coll. p. 454. 1). B.]

† De *Enallage Generis* conf. §. 65.

§. 75. *Ellipsis* 1) *Demonstrativi* *ILLE* (הַ) vel מֶה ante אֲשֶׁר coll. p. 223. 2) *quod respicit* vel הַ praemissum, vid. 2 Reg. 6, 22. הַ אֲשֶׁר pro הַ אֲשֶׁר vel etiam particula *Relatiuo* אֲשֶׁר praeposita, vt: Gen. 44, 1. *Et praecepit* אֲשֶׁר (illi) *qui praeerat domui suae*. 1 Sam. 30, 23. אֲשֶׁר אֵת *cum illo quod dedit* etc. Genes. 43, 16. c. 44, 4. *Et dixit* לְאֲשֶׁר (illi) *qui praeerat*: cap. 27, 8. לְאֲשֶׁר *quoad* (id) *quod* ego praecipio tibi. Leu. 27, 24. לְאֲשֶׁר - לוֹ *ad* (eum, inquam, redibit)

cui est possessio terrae. add. Num. 5, 7. Ies. 8, 23. Ier. 38, 20. לְאִשֶּׁר *ei* (voci) *quam* ego loquor ad te: וְשָׁתִית מֵאִשֶּׁר Ruth. 2, 9. *et bibas de* (eo) *quod haurient*. Ies. 47, 13. Servent te - - - מֵאִשֶּׁר *ab iis quae* venient etc. coll. Gen 31, 1. Ex. 29, 27. bis. Sic sine praefixo Ies. 65, 18. אֲשֶׁר (in iis nempe coelo novo et terra nova) *quae* ego creaturus sum. Sine tali ellipsi vero praefixum adest ad אֲשֶׁר in formula illa Ion. 1, 8. בְּאֲשֶׁר לְמִי *in quo* vel *cuius* fit? pro qua contractior vers. 7. בְּשֵׁלִמִי id. conf. p. 222. 230. *Ita et absolute absque* אֲשֶׁר, vt: Gen. 9, 3. *Omne reptile vivum vobis ad comedendum esto: ut viridem herbam* (illis,) *sic dedi vobis omnia*. Vbi subintelligendum esse demonstrativum patet ex cap. 1, 30. Per *Reptile* autem h. l. synecdochice omne animantium genus intelligitur, sicut et verbum *repere* vt speciale pro generali *ire*, *incedere* adhibetur v. 2. et c. 1, 28. coll. v. 26. Ex. 13, 8. *Propter hoc fecit Iehoua mihi* (ista) Ps. 106, 2. יֹאמְרוּ (זאת) *dicant* (hoc neutraliter i. e. תּוֹרָה הַזֹּאת *confessionem hanc* modo recitatam intercalarem, coll.

coll. 118, 1.) *redempti Iehouae*. Vid. Glass. *can.* 22. col. 731. Ps. 22, 32. *כִּי עָשָׂה* *quod fecerit* sc. acquisiuerit sc. זֶאת illam nempe iustitiam. 1 Reg. 12, 2. et factum est *כַּשְׁמוֹעַ* *cum audiret* scil. hoc, Ierobeam, quod nempe mortuus esset Salomo et Rehabeam Sichemum venisset, vt regnum capefferet. Sic in N. T. Rom. 5, 3. 11. *non vero solum* sc. *דֶּעֱדֻתוֹ*. [Talis ellipsis demonstratiui etiam est ante *כִּי* v. c. Iud. 3, 12. *כִּי - עָשׂוּ* *propter id quod fecerunt*. Sic Ps. 139, 14. *אֲדָרְךָ עַל כִּי נִוְרָאוֹת* *laudabo te propter id quod mirabilia* i. e. summe mirabiliter factus sum. etc. B.]

2) *Relatiui* *שֶׁ* vel *אֲשֶׁר* *qui, quae, quod, nulla frequentior*, vt: *וְכָל - יֶשׁ - לוֹ* Gen. 39, 4. *et omne erat sibi*, etc. *כָּל - אֲשֶׁר - יֶשׁ - לוֹ* *omne, quod erat sibi*, vt v. 5. habetur: Es. 6, 6. *et in manu eius pruna, (quam) forcipe cepit de altari*. conf. Ies. 40, 20. c. 53, 7. bis c. 54, 1. c. 55, 5. c. 59, 19. c. 61, 10. Ier. 20, 11. coll. c. 23, 40. Ps. 7, 7. 16. 9, 16. 18, 1. 74, 2. bis, 90, 15. bis. 91, 5. 6. Neh. 13, 23. coll. cum Efr. 10, 17. etc. [Ies. 51, 2. respiciatis Abraham patrem vestrum et Saram *תְּחִלָּתְכֶם*

(quae) *peperit vos*. Ion. 2, 3. vocavi לי מצרה
ex angustia (quae) *miki*. Pf. 32, 2. *beatus ho-*
mo non imputat ei, pro אשר לו *cui non*. Pf.
 51, 10. *exhilarabis ossa* (quae) *contrivisti*. B.]

3) *Antecedentis et Relativi simul*, vt. אל-
 לו *ad praeparavi ei* 1 Chr. 15, 12. pro
 אשר המקום אל- *ad locum, quem etc.* vti di-
 citur v. 3. coll. Exod. 23, 20. Sic לו ביהכין
 2 Chr. 1, 4. *in* (eum locum, quem) *praepa-*
rauerat ei, () sub ב est ex eliso ה articuli
 loco relatiui vid. pag. 228. †. 1. Jerem. 50, 9.
 וערכו לה משם תלכר *et ordinabunt aciem*
contra eam (sc. מקום אשר ex loco) *ubi ca-*
pi poterit. Ex. 4, 13. *Mitte quaeso*
per manum (illius, quem) *missurus es*.ⁱ Neh.
 8, 10. *Et mittite partes* לו לאין נכון *(ei, cui)*
non est paratus, np. talis cibus et potus, coll.
 §. seq. 76. 3) sic Ies. 40, 29. ולאין אונים *et*
(ei, cui) non sunt vires, robur auget. c. 54, 2.
 ויריעות משכנותיך יטו אל תחשבי *et* (eos qui)
aulaea tentoriorum tuorum extendent (nempe
 Apostolos) *ne cohibeas*. c. 57, 3. *Semen adul-*
teri, ותזנה *et* (eius quae) *scortata est*. Ez.
 1, 12. אשר יהיה - שמה הרוח ללכת ילכו *ad*

ad (eum locum,) *ubi erat animus* f. voluntas coll. 1 Chron. 28, 12. Prou. 1, 23. *eundi, ibant*, coll. v. 20. *ubi* אל permutatum cum על; quem sensum recte etiam expressit Chald. Jonathan. Zach. 14, 5. אל-אצל *ad* (locum quem) *selegit*. Ps. 45, 9. מני שמחוק *magis quam* (eorum, qui) *exhilarant te*. Ier. 51, 3. אל-יִרְרֶה *Contra* (eum qui) *tendit arcum*. et ibid. ואל-יִתַּעַל *et contra* (eum, qui) *effert se*. Ier. 2, 8. וְאַחֲרֵי לֹא-יוֹעִילוּ *Et post* (ea, np. idola, quae) *non profunt*. et v. 11. בְּלוֹא יוֹעִיל *in* (id, quod) *non prodest*, vel simplicius *cum non profuturo*. Iob. 24, 9. וְעַל-עֲנֵי יִחַבְלוּ *et* (id quod) *super pauperem* i. e. vestimentum eius, *oppignorant*. Quominus autem על construas cum verbo, obstat, quod nunquam cum illo construatur, sed simpliciter cum accusatiuo, conf. v. 3. c. 22, 6. Ez. 22, 25. cf. Gl. can. 23. col. 734. [Adde Num. 23, 8. מָה אֶקַּב לֹא קָבָה אֵל וּמָה *quomodo maledicam illi cui non maledicit Deus? et quomodo indignabor illi cui non indignatur Iehoua*. Ps. 65, 5. *beatitudines sunt illius, quem eliges*. B.]

1) Ita cum Glassio Gr. S. col. 675. et 734. At minus plane et plene mens Mosis affectuosa, arduum legationis munus deprecantis, exprimitur. Lutheri versio: Sende welchen du senden willst, praetermitit emphaticum בִּיר: Proinde sensus plenior et concinnior huc redit: *Mitte quaesio, quem cum (potentiori) manu (s. operatione) mittere potes: Sende doch, welchen du mit (stärkerer) Hand (Kraft und Nachdruck) senden kannst.* Singularem equidem vocis בִּיר attulit interpretationem W. C. Troppaneger in disp. Doctorali ad h. l. Altorf. 1722. §. 10. videlicet hanc: *missurus es, quaesio per manum h. e. per chirographum (vulgo literas credentiales) me mittas.* Quae vero, praeter alias rationes, illico per accentus cadit. Nec melior est altera, quam subiungit: *mitte me, sed per chirographum tamen mittas.*

§. 76. *Pleonasmus* elegans est 1. *Pronominis Dativi casus*,¹ vt: מַפְלִטִי לִי Ps. 144, 2. liberator meus *mihi*: לְךָ - לְךָ Genes. 12, 1. c. 22, 2. Ito *tibi*, coll. Cant. 2, 10. שְׁבוּ - לָכֶם Gen. 22, 5. sedete *vobis* hic, coll. c. 21, 16. אֵלֶיךָ לִי Ios. 18, 4. date *vobis*: Cant. 4, 6. ibo *mihi*: וְנָם לוֹ Ies. 31, 8. et fugiet *sibi*: coll. Am. 9, 1. לֹא יָבֹא לָהֶם Deut. 23, 4. non veniat *sibi*: וַיִּקְחוּ לָהֶם Gen. 6, 2. et sumebant *sibi*: Ez. 18, 22. לֹא יִזְכְּרוּ לוֹ non commemorabuntur *ei*. Conf. 2 Sam. 2, 21. vbi

tria.

tria. [Ita 2 Reg. 18, 21. coll. Ier. 7, 4. בַּטָּחָה לְךָ *confisus es tibi* in etc. vbi in loc. parall. Ies. 36, 6. לְךָ deest. 2 Reg. 18, 23. coll. Ies. 36, 8. num poteris לְךָ לָתֵת *dare tibi*. Exod. 18, 27. וַיֵּלֶךְ לוֹ *et iuit sibi*. Ps. 120, 6. שָׁכְנָה - *habitavit sibi*. Ps. 123, 5. שְׂבַעָה לָּהּ *saturata est sibi*. B.]

1) Cuiusmodi quidem Datium saepe non incommode cum Flacio *P. II. clau.* explices per *commo- dum, gratiam, aut damnum vel odium alicuius.*

2. *Demonstratiui* זֶה *hic, iste, Numerali- bus*; item *vocibus* מָה, *quid?* לָמָּה *quare?* et עַתָּה *nunc* additi, vbi tamen commode red- ditur, *iam, modo, tandem*. Sic Num. 14, 22. זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים *his decem vicibus*, vbi זֶה ar- guit adfectum indignationis. Iudic. 18, 24. וְמָה - זֶה חֹמְרוֹ אֵלַי *et quid adhuc dicitis ad me?* 2 Reg. 1. 5. זֶה שְׁבַתָּם *quare iam re- vertimini?* conf. Gen. 3, 13. c. 18, 13. c. 25, 22. Sic 2 Reg. 5, 22. הִנֵּה עַתָּה זֶה בָּאוּ אֵלַי *ecce iam nunc venerunt ad me*. 1 Reg. 17, 24. עַתָּה זֶה יָדַעְתִּי *nunc demum scio*. Adde Ios. 7, 10. Ier. 6, 20. Am. 5, 18. Buxt. *l. c.* p. 394. Glaff. *l. c.* col. 708. Danz. *in Interpr.* §. 44. III. p. 55.

3) *Pro-*

3) *Pronominis* (f. separati p. 214. seqq. f. Adfixi p. 231.) *post* Relativum אשר, vel Praefixum ש, *casus eius obliquos referentis*, ut: אשר זרעו בו Gen. i. ii. *quo* (sit) semen suum *in eo*, i. e. *in quo*: אשר תדפנו Pf. i, 4. *sicut gluma, quam dispellit eam*: אשר אתה שוכב עליה Genes. 28, 13. *Qua* tu cubans es *super ea* i. e. *super qua*. Sic Esth. 6, 7. 9. ii. איש אשר המלך חפץ ביקרו vir, *qui* Rex delectatur in honore eius, i. e. in cuius honore etc. [Pf. 16, 3. אשר לקדושים אשר בארץ הקמה sanctis qui sunt in terra illi. B.] Sic Chaldaice Dan. 2, 26. c. 4, 5. 16. די שמה *qui* nomen eius, i. e. *cuius* coll. c. 5, ii. 12. Et Graece in N. T. i Petr. 2, 24. ὃ τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἰαθήτε, *cuius* vibice illius sanati estis; Marc. 7, 25. ἥς εἶχε τὸ θυγάτριον αὐτῆς, *cuius* habebat filiola eius spiritum etc. Matth. 3, 12. ὃ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ *cuius* ventilabrum in manu eius i. e. in cuius manu erat ventilabrum. Adde Apoc. 7, 2. c. 13, 12. Vbi etiam probe notandum, *quod* Ebraei, *quum* personam alloquuntur, *adfixum*, *quod* post אשר ad illam per-

*personam refertur, in secunda persona usurpent, vt Ies. 49, 3. Israël (tu es) אֲשֶׁר - בְּךָ in quo gloriosum me praebebo. cap. 41, 8. אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיהָ quem elegi. Sic et v. 9. coll. Hof. 14, 4. Ier. 32, 19. Dan. 2, 37. Ps. 8, 2. Eccl. 10, 16, 17. Similiter quum persona loquitur, adfixum non in alia, quam in prima, id est loquentis persona, usurpatur, vt Ies. 49, 23. אֲשֶׁר לֹא - יִבְשׁוּ קוֹרֵי אֲנִי Quem qui exspectant, non pudefient. Gen. 45, 4. אֲשֶׁר מְכַרְתֶּם אֹתִי Quem vendidistis. Num. 22, 30. אֲשֶׁר - רָכַבְתָּ עָלַי super qua equitasti. Et cum ellipsi אֲנִי יָדִי נָטוּ שָׁמַיִם Ies. 45, 12. אֲשֶׁר Ego inquam cuius manus extenderunt coelum, Luth. optime: Ich bins, dessen Hände: c. Quem nobilem ebraismum curate prae aliis attendit Lud. de Dieu *ad l. c.* Ies. 49, 3. 23.*

* [Suffixum etiam extra hunc casum pleonastice, non tamen sine emphasi ponitur v. c. Gen. 23, 11, וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לָהּ נְתַתִּיהָ et speluncam, quae est in eo, tibi dedi illam h. e. illam ipsam. Ies. 26, 11. אֶף אֵשׁ צָרִיךָ הַאֲכִילֵם etiam ignis hostes tuos deuorabit illos, h. e. illos ipsos deuorabit. B.]

Notabis α) pro אֲשֶׁר venire interdum אֲנִי וְהָאֵלֹהִים vel וְהָאֵלֹהִים, vt Ps. 74, 2. אֲנִי וְהָאֵלֹהִים שָׁכַנְתָּ בּוֹ in quo habitasti

bitasti (haëtenus) Pf. 104, 8. ad locum, זֶה *quem* fundasti ipsis, coll. v. 26. Ies. 42, 24. לֹא *cui* peccauimus; conf. p. 508. [et ibi a me not. * dicta. B.] *Quin et* passim *copulatiuum* וְ, nec minus כִּי pro אֲשֶׁר adhibentur, vt Gen. 3, 19. מִמֶּנָּה *ex qua*, coll. v. 23. Iob. 40, 20. (al. 15) לֹא *cui*, coll. cap. 39, 14. Ies. 55, 5. cap. 66, 9. Hab. 2, 18. Prou. 20, 16.

β) *Pro posteriori Pronomine vsurpari Aduerbiũ* שָׁם, *ibi, illic*, quum *de loco* sermo est, v. gr. Totam regionem Chavila אֲשֶׁר שָׁם הָיָה Genes. 2, 11. *qua illic* aurum, pro אֲשֶׁר בָּהּ *in qua* f. *ubi*: Ad colendum terram אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם c. 3, 23. *qua* sumtus fuit *inde*, pro אֲשֶׁר לָקַח מִמֶּנָּה *qua* sumtus fuit *ex ea*, id est, *ex qua* f. *unde*. Iuerunt in urbem אֲשֶׁר שָׁם אִישׁ 1 Sam. 9, 10. *qua illic* f. *ubi vir*. [Ita in N. T. Apoc. 12, 14. ὅπῃ τρέφεται ἐκεῖ, quem ebraïsmum etiam Codd. quidam v. 6. habent. B.]

γ) *Relatiui* אֲשֶׁר hic contingere non raro *Ellipsin*, v. c. Ex. 18, 20. Notam facies illis viam, יֵלְכוּ בָּהּ (אֲשֶׁר) (*qua*) ibunt *in ea*,
i. e.

i. e. *in qua*, coll. Ier. 2, 6. Iob. 3, 3. Pereat ² dies **אֶלֶּל בּוֹ (אֲשֶׁר) (quo)** natus sum *in eo*, pro *in quo*. conf. Ies. 23, 7. c. 30, 6. c. 43, 7. c. 58, 5. 6. Iob. 3, 15. Ps. 84, 4. etc. Similiter ante **שָׁם** Eccl. 1, 5. *Et in loco suo*, **(אֲשֶׁר)** שָׁם **וְשׁוֹאֵף זֹרֵחַ הוּא שָׁם** *anhelat, iterum ori-
turus est ille*. Et vice versa *ellipsis* **שָׁם** **טָעַם** occurrit Gen. 35, 13. 14. coll. cum v. 15. vbi suppletur. Gen. 39, 20. coll. cum c. 40, 3. vbi suppletur. Ez. 46, 20. vbi itidem suppletur. Add. Num. 20, 13. c. 22, 26. Ps. 84, 4. Ps. 95, 9. Ies. 64, 10. Hof. 2, 1.

2) Vernacule accuratius Lutherus, es müſſe ver-
lohren ſeyn, et ſic caetera ibidem *futura*.

MEMBRUM III.

DE SYNTAXI VERBI.

§. 77.

Verbum *aetum completum* significans ac-
cipiendum quandoque *inchoative*, v. g.
1 Reg. 6, 1. coll. v. 37. 38. **וַיִּבֶן** et *aedificauit*
(Salomo) domum Iehouae h. e. *aedificare*
coepit, vti 2 Chr. 13, 1. exponitur **וַיִּחַל לְבָנוֹת**
et

*et coepit aedificare: 2 Sam. 2, 10. 40. annos natus erat Ischboschet בְּמָלְכוֹ quum regnaret, i. e. regnare inciperet. Sic saepe in libris regum et Chronicorum. Quibus add. Ios. 5, 11. 12. וַיֵּאָכְלוּ et edere coeperunt de prouentu terrae Ios. 10, 15. וַיָּשָׁב Et reuerti coeperat.*¹

¹) Ita rectius cum Calouio *h. l.* et Vatablo vertente: *Et Iosua adornabat reditum.* Itaque non opus est heic anticipationem ponere eorum, quae v. ult. locanda erant, cum Andr. Masio *h. l.*

§. 78. Verba *Actiua* saepe significant *actionis continuationem*, vt: וַיֹּאמֶר Gen. 20, 10. *et dixit*, i. e. dicere *perrexit*, coll. c. 15, 6. וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תִּוְקַר בּוֹ Leuit. 6, 5. coll. v. 2. 6. *et ignis iste super altari incendetur*, i. e. *accensus continuetur* in eo. Ierem. 15, 14. coll. c. 17, 4. *ignis accensus est in ira mea, qui super vos תִּוְקַר accensus manebit: quod verbum c. 15. Luth. in versione omisit. Ier. 7, 3. Bonas efficite vias vestras, et actiones vestras, וַיֵּשְׁכְנָה אִתְּכֶם tum habitare vos faciam porro in loco hoc, et sic v. 7. quam significationem verbi transitiuam euincit vers. 12.*¹

[Ita 1 Reg. 11, 34. אֲשִׁיתָנוּ נָשִׂיא principem con-

constituam i. e. constitutum conseruabo *eum*.
 Et verbum חָיָה in Piel חָיָה non modo transi-
 titiue significat *vitam concessit* v. c. Iob. 33, 4.
 sed saepissime etiam *in vita conseruauit* v. c.
 Gen. 7, 3. Ex. 1, 17. 18. etc. nec minus in Hiph.
 הִחְיֶה nunc significat *vitam contulit* v. c.
 2 Reg. 8, 1. 5. nunc *in vita conseruauit* v. c.
 Gen. 6, 19. 20. etc. coll. p. 533. fin. B.]

1) Vt bene *h. l.* explicat Kiinchi et ex eo Ben Me-
 lech: אֶעֱמִידְכֶם בְּשִׁכְנְכֶם בְּמָקוֹם הַזֶּה וְלֹא תִגְלוּ porro *conseruabo vos in sede vestra in loco hoc,*
ut non deportemini ex illo. Nec secus Abarbanel.
 Quamuis quidem versio Vulgata et Lutheri utrobique
 intransitiue reddiderint, iuxta vim et formam טִגְ Kal
 וְאֶשְׁכְּנָה, tum *habitabo* vobiscum; inter vtrumque
 tamen sensum haud male conuenit, seque inuicem in-
 ferunt ad maiorem emphasin. Occurrit etiam intransi-
 titiue in Piel Ps. 78, 60.

§. 79. Verba *actionem* s. *effectum* notan-
 tia saepenumero exponi postulant

a) *de facultate* s. *potestate*, v. gr. אֶסְפָּר
 כָּל - עֲצָמוֹתַי Ps. 22, 18. *numerabo omnia ossa*
mea h. e. *numerare possem*. Alii ita effe-
 runt: *Actus secundus pro actu primo poni-*
tur. Sic Exod. 9, 15. וְאֵת - יָדִי וְאֵת
mittere manum meam, et percutere te po-

TVISSEM. conf. de h. l. *Not. Sel.* p. 76. Deut. 29, 3. וְלֹא־נָתַן יְהוָה לָכֶם לֵב לְדַעַת *et nondum dedit*, (i. e. DARE POTUIT, obstante vestra malitia ac contumacia) *Iehoua vobis cor ad scientiam salutarem etc.* [Ita Hof. 2, 1. (al. 1, 10.) coll. Gen. 16, 10. אֲשֶׁר לֹא־תִבָּא *quae non mensurabitur et non numerabitur.* Optime Luth. den man weder messen noch zehlen kann. Ies. 7, 25. לֹא־יָבֹא *non venies* h. e. non venire POTERIS *illuc*; iterum recte Luth. Pf. 88, 9. וְלֹא־אֵצֵא *et non egredi* POTERO. Prou. 20, 9. מִי יֹאמַר *quis dicere* POTERIT. B.]

β) *de Iure et Debito*, v. gr. אֲשֶׁר מַעֲשִׂים *Genes. 20, 9. Opera, quae non fient, fecisti mecum, h. e. quae non fieri DEBENT:* וְכֵן לֹא יַעֲשֶׂה *Gen. 34, 7. et ita non fiebat* i. e. fieri DEBEBAT, coll. Leu. 4, 2. 13. 21. 27. sic Num. 35, 28. *Nam in urbe refugii sua* יָשָׁב *manere* DEBVISSET. Mal. 1, 6. *Filius* יִכְבֹּר *honorare* DEBET *patrem suum.* c. 2, 7. *Nam labia sacerdotis* יִשְׁמְרוּ *custodire* DEBENT *notitiam* (veram intelligentiam verbi diuini,) *et legem*

legem (genuinum legis sensum) יִבְקֶשׁוּ *requirere* DEBENT *ex ore eius*. [Dan. 9, 12. et contra iudices nostros אֲשֶׁר שִׁפְטוּנוּ *qui nos iudicarunt*, belle Luth. die uns richten sollten. Pf. 24, 3. מִי יַעֲלֶה *quis adscendet* h. e. *ius adscendendi habet*. Ita inprimis in prohibitionibus, conf. Ex. 20, 3. 4. 5. 7. 9. 10. etc. licet etiam in mandatis v. c. Deut. 6, 5. וְאַהַבְתָּ *et diliges* i. e. *diligere debes*, conf. v. 3. bis, v. 6. 7. bis, 8. bis, 9. etc. B.]

γ) *de Voluntate et Conatu*, v. gr. וַיִּצְלֶהוּ *de Voluntate et Conatu*, v. gr. וַיִּצְלֶהוּ Gen. 37, 21. et *eripuit* eum (Ruben) ex manu eorum, h. e. *eripere* CONATUS est, vt v. 22. exponitur: Ex. 12, 48. וַעֲשֶׂה *Et fecerit* pascha (sacrificium praeterirefium, coll. p. 474. n. 5) i. e. *et facere* VOLVERIT: Pf. 78, 34. אִם-יִהְיֶה Si *occidebat* eos, Luth. wenn er sie ermürgete, tunc quaerebant eum, i. e. si *occidere* VOLEBAT eos: Ez. 24, 13. יֵעַן מְהֵרָתִיךָ וְלֹא מְהֵרָתִי *Nam mundavi te*, et non mundata es, i. e. *mundare conatus sum*, volui. Ier. 53, 9. וַיִּתֵּן *et dedit* h. e. *dare conatus est*, voluit. conf. Not. Sel. in h. l. Ier. 51, 9. רָפָאנוּ *sanamus*, f. *sana-*

re volumus, hinc sequitur, *sed non sanata est*. Adde ex N. T. Io. 10, 32. propter quale eorum opus *λίθάζετε με* *lapidatis me*, i. e. lapidare me *vultis*; sic v. 33. Act. 17, 15. *οἱ δὲ καθισῶντες* i. e. *constituturi* sc. *εἰς τὸ ἀσφαλὲς* tuto loco: Ita recte Beza, Er. Schmidius et Glassius. [Ita Genes. 35, 12. *וְאֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְרָהָם* et terram, quam *dedi* i. e. dare *decreui*, Abrahamo. Gen. 17, 16. *נָתַתִּי* *dedi* i. e. dare tibi *decreui* ex illa filium. Exod. 8, 14. *וַיַּעֲשׂוּ כֵן* et *fecerunt ita* i. e. facere ita *conati sunt*; mox enim additur *וְלֹא יָכֻלוּ* *sed non potuerunt*. Amos 9, 3. *וְאִם-יִסְתָּרוּ* *sique absconderentur* a facie mea, i. e. si *conarentur* se abscondere. Ps. 69, 5. *מַצְמִיתִי* *excisores mei*, i. e. excindere me *volentes*. Ita in Nov. Test. Gal. 5, 4. ex gratia excidistis, qui per legem *δικαιοῦσθε* i. e. *iustificari intenditis*. Hinc quod Matth. 7, 13. dicitur *εἰσέλθετε*, in loco parallelo Luc. 13, 24. exponitur *ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν*. B.]

δ) de Consuetudine v. gr. Gen. 29, 26. Et dixit Laban: *לֹא יַעֲשֶׂה כֵן בְּמִקְוֵמִנִי* *non fiet sic*

sic in loco nostro, h. e. *non solet ita fieri*. conf. 1 Sam. 2, 14. c. 20, 2. Deut. 1, 44. 1 Chr. 21, 28. c. 27, 8. Marc. 15, 6. coll. 8. et Matth. 27, 15. [Gen. 6, 21. de omni cibo, qui יֹאכַל *comedetur*, i. e. *comedi solet*. Deut. 1, 31. ficuti aliquis יָשָׂא *portabit* filium, id est, *portare solet*. 1 Sam. 20, 5. יָשַׁב אִישׁ *sedendo sedebo* i. e. *federe soleo*. Et ita ut plurimum praeterita et futura grammatica non tam tempus, quam potius consuetudinem indicant. cf. etiam §. 85. B.]

ε) *de permissione*, ut: יְהוָה לָקַח Job. 1, 21. Dominus *abstulit* i. e. *auferri PERMISIT*: וְלֹא־אֶחָלֵאת־שֵׁם־קִדְשִׁי עוֹר Ez. 39, 7. et *non profanabo* (i. e. *profanari sinam*) nomen sanctitatis meae amplius, etc. Inprimis *verbum* נָתַן, ut: לֹא־נָתַתִּיךָ Gen. 20, 6. *non dedi* tibi ut attingeres eam, i. e. *non permisi*. conf. Gen. 31, 7. Ex. 3, 19. c. 12, 23. Pf. 16, 10. et Actor. 14, 3. Apoc. 7, 2. *nec minus Verbum* חָיָה *in Piel et Hiphil*, quod ibi saepe adhibetur de iis, qui alios vivere sinunt, quum internecioni dare et poterant et destinarant, da man einem das Leben schen-

ſet, vnde *per conſervare vitam alicuius recte* vertitur, vid. Ex. 1, 17. Deut. 20, 16. Iof. 2, 13. c. 9, 15, 20. 21. 1 Sam. 27, 9. etc. [De verbo חָיָה vide dicta ad §. 78. Ita permiſſive omnino eſt exponendum, quando Deus dicitur obdurafſe cor Pharaonis Ex. 4, 21. c. 7, 3. cum ipſe Pharaon cor ſuum obdurauerit, coll. c. 8, 11. 28. Ita Ieſ. 63, 17. illa תְּהַעֲנֵנִי תִקְשִׁיחַ - - recte vertuntur *errare, obdurare permittes*. Ier. 15, 15. ne pro longanimitate tua תִּקְחֵנִי tollas me, i. e. ne permittas, vt inimici mei me tollant, dum nimium iis parcis. Ita Matth. 6, 13. μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, *ne patiaris nos incidere in tentationem*. B.]

§. 80. Verbum *Poteſtatis* non raro *pro licito, conſuetudine, iure et honeſto* accipitur; v. c. לֹא יוּכְלוּן הַמִּצְרִיִּים לֶאֱכֹל אֶת-הָעֵבְרִים v. c. לֶחֶם Gen. 43, 32. *Non poſſunt (ſc. licite et per conſuetudinem) Aegyptii comedere cum Ebraeis panem; cauſa additur, quia abominatio id Aegyptiis.* לֹא תֹכֵל לֶזְבֶּחַ אֶת- Deut. 16, 5. *Non poteris (ſcil. iure et legitime) maſtare paſcha in-*
tra

tra aliquam portarum tuarum, conf. Gen. 24. 50. c. 34, 14. Deut. 17, 15. [Sic in N. T. Matth. 9, 15. Marc. 2, 19. Actor. 3, 27. c. 4, 20. c. 5, 39. B.]

1) Specialem causam suggerit Targum Onkelosi ארי *eo quod pecus, quam Aegyptii colebant, Ebraei comedebant.* Cui Rashi et complures subscribunt, nec sine fundamento, coll. praesertim Ex. 8, 26. cum c. 10, 24. 25. Quanquam B. Sauberto *in Pal. Th. p. 195. th. 13.* fatius est, maiori-que cum probabilitate coniunctum videtur, si dicatur, idcirco abhorruisse Aegyptios ab Ebraeis, quod hi animalibus *sine discrimine* vescerentur, illis contra certas animantium partes ne quidem degustantibus. Subdit propterea testem ἡρόδοτος Herodotum, quod *nemo Aegyptiorum de capite ullius animalis degustavit.*

§. 81. Verba, quae *fieri, esse, vel agere* significant, saepe *essentiae aut actus praenunciationem et declarationem* denotant, vt: וטמא *Leu. 13, 3. 8. tum impurabit illum i. e. impurum eum declarabit.* Sic v. 7. 13. 17. 23. etc. וטהר *mundabit*, coll. Ezech. 20, 26. Ies. 30, 22. Iob. 5, 3. וְאֶקֹּב נְיָהוּ בְּתֵאֵם *et execratus sum* (i. e. et iam denunciaui, praedixi execrationem) habitaculo eius repente (repentinam.) Ier. 15, 1. שִׁלַּח מֵעַל פָּנָי *mitte,*
L1 4 *abiice*

abiice eos a summitate faciei meae, i. e. *denuncia* illis, me eos abiecturum esse, -לְאֵלֵי יְהוָה Iob. 10, 2. *Ne facias me impium* i. e. *ne me impium declares, condemnes:* הַשְׁמֵן לֵב - הָעַם הַזֶּה וְאָזְנוֹ הַכֶּבֶד וְעֵינָיו הַשֵּׁעַ Ef. 6, 10. *fac obesum* cor populi istius, et aures eius *aggraua*, et oculos eius illinito. (Jonathan עִמְעָם *obscurato.*) vbi *Imperatiui sunt grammatici, sed non imperatiui sensus.* Dicunt quid futurum sit et euentum. Vt adeo sensus sit: *declara*, s. *vaticinare*, cor eorum fore obesum etc. ¹ Sicuti et euentualiter per verba praeteriti temporis explicant cum LXX. Matthaeus c. 13, 15. et Lucas, Actor. 28, 27. coll. Ps. 119, 70. vel simplicius iuxta §. 89. n. II. *impinguabis, aggrauabis* etc. quemadmodum et iidem Euangelistae cum τοῖς ὁ imperatiuos Prophetae v. 9. praeuios, per futura reddiderunt. Hinc etiam illud Fut. אֶקְשֶׁה *indurabo cor Pharaonis*, in verbis Dei Ex. 7, 3. mollius clariusue in sensu euentuali germanice sonat: ich werde verhärten, quam ich will etc. [potius *permissiue* hunc locum esse exponendum, monui ad §. 79.

§. 79. ε. B.] Ier. 4, 10. Et dicebam: Ah Domine Deus, profecto **הִשָּׁא הַשָּׂמָה לְעַם הַזֶּה** *seducendo seduxisti* populum hunc etc. i. e. *ostendisti, declarasti* (infiectis sc. poenis) populum hunc esse omnino seductum. Optime Lutherus: Ach Herr Herr, du hast diesem Volk und Jerusalem weit fehlen lassen. „*Seduxisse enim populum* Deus dicitur, cum „contrarium euenit eorum, quae pseudo- „prophetae praedicabant, obtendentes no- „men Dei,“ bene inquit Rauanellus *in Bibl. S.* Et verbum **הִשָּׁא** etiam de *frustrato euen- tu* accipi solet. cf. Ier. 49, 16. Obad. v. 3. 7. ² [Nec alio quam declaratiuo sensu sunt exponenda Gen. 27, 37. **שָׂמַתִּיו - - נָתַתִּי לוֹ** *posui eum, dedi ei*, h. e. praenunciaui illum constitutum iri, illum accepturum esse. 1 Reg. 19, 17. **יָמִית אֱלִישֶׁע** *interficiet* i. e. interficiendos esse dicet Elisa. Ier. 1, 10. sensus est: vt extirpationem, diruitionem, perditionem et destructionem, vel aedificationem et plantationem eorum praedicas. Iob. 24, 25. **מִי יִכְזִיבֵנִי** *quis mentiri me faciet?* i. e. quis mendacii me accusabit. Et inprimis **הַצִּדִּיק** sem-

per est: *iustum pronunciare, declarare*, siue talis vere sit, siue minus. conf. Prou. 17, 15. מְצַדִּיק רָשָׁע וּמְרַשֵּׁי צַדִּיק *iustificans impium et impium reddens iustum*, h. e. qui fontem pro infonte et infontem pro fonte declarabit. B.]

1) Quem verum esse verborum sensum, ingenue etiam pronunciat vi regulae huius Glassianae cl. Vitranga *comm. ad h. l.* Eo etiam sensu Aretius bene ait contra multos Socinianos, explicari posse illud *indurabo cor Pharaonis* h. e. *declarabo, cor illius esse excoecatum et induratum*. Iam enim plane talis erat Pharaon, nec opus erat induratione in futurum, Part. I. Problem. p. 780.

2) Ex supplebita regula exponit etiam R. Gaon Saadiah ap. Kimchium et Ben. Melech locum Ezech. 14, 9. *Et Propheta quum יִפְתָּח SEDUCTVS FVERIT, ego Iehoua etiam פְּתִיחִי SEDVCAM prophetam hunc* etc. vt sensus foret בִּיאֲרֹתִי וּגְלִיתִי עָלָיו *declarabo et reuelabo de hoc, quod ipse seductus sit*. Accipimus namque *praeterita* interpretis in futuro, quo melius concordet contextus, cum B. Luthero, den will ich, der Herr, wiederum lassen betrogen werden, per vanam nempe spem et euentum contrarium. B. D. Wilh. Lyferus in *Disp. sup. h. l.* verbum *actiuum* פְּתִיחִי etiam *actiue* de Deo sub metaphora *aucupis* exponit, hoc eleganti et pleniori paraphrasi *th* 25. „Si eiusmodi pseudopropheta adeo securus, incautus ac imprudens fuerit, vt a blanditiis „populi, vel lucello aliquo aut etiam Satana patia-

„tur

„tur se eo duci, vt absque meo iussu ex propria phan-
 „tasia, studio placendi aut lucrandi, proponat vati-
 „cinia, mendacia, atque his ipsis seducat etiam alios:
 „tunc et ego Iehoua talem seductorem vicissim sedu-
 „cam instar (*columbae fatuae ac credulae* Hos. 7, 11.)
 „auis secure iam granulis prope retia vescentis, sibi-
 „que in mendaciis suis valde placentis; ita scil. se-
 „ducam, vt extensa manu vindice exstirpem eum pe-
 „nitus de populo suo.

§. 82. Verba *Adfirmantia* interdum *pro contrariis negantibus* ponuntur; et *contra*, per figuram *Litoten* s. *μείωσις*, per quam minus dicitur, et plus intelligitur, vt: כִּי שְׁנוּאָה לֵאָה Gen. 29, 31. ¹ quod odio haberetur Lea i. e. minus diligeretur, daß Lea unwerth war, vt liquet ex v. 30. coll. Deut. 21, 15. Prou. 13, 24. וְאֹרְשָׁנִי Num. 14, 12. et hereditate expellam eum, i. e. non introducam; רָע לֹא יִמָּאֵם Pf. 36, 5. malum non spernit, i. e. maxime amat; לֹא יִנָּקָה יְהוָה Ex. 20, 7. coll. c. 34, 7. Num. 14, 8. non innocentem habebit Dominus i. e. grauiter puniet etc. sic Leu. 10, 1. Et obtulerunt ante Iehouam ignem peregrinum אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם quem non praeceperat eis, i. e. quem seuerè interdixerat eis. יִשָּׁבוֹר וּפְשָׁתָה Ies. 42, 3. קָנָה רָצוֹן לֹא יִשָּׁבוֹר וּפְשָׁתָה בָּהֶם

יִכְבֶּה לֹא יִכְבֶּה calamum quaffatum *non con-*
fringet, et linum obscurum *non exstinguet*,
 i. e. *consolidabit*, et *refocillabit* s. adfuso oleo
 resuscitabit. ² Iob. 10, 7. fecundum scien-
 tiam tuam est לֹא אֶרְשָׁע *quod non impius*
sim, (vt insimulor) *sed potius sincera fide et*
pietate tibi firmiter adhaeream; quam דֵּינִי
 insinuat membrum seq. vel ita vt nemo
 e manu tua erepturus sit me, coll. Io. 10,
 28. Ez. 35, 6. לֹא רָם שְׁנֵאתָ *quum non*
sanguinem (caedem) odio habuisti, sed maxi-
 me amasti, hinc belle Lutherus, weil du
 Lust zu Blut (gehabt) hast, *etiam sanguis per-*
sequetur te. Glassii explicatio, quae etiam
 Iunii et Tremellii, *quia odisti vacuitatem a*
sanguine vel caede, Gram. S. col. 1101. est ob-
 scurior coactiorue, quasi לֹא רָם esset *Mak-*
kaphatum, referens latinorum Hyphen, *non-*
sanguinem. [Sic Iob. 2, 6. שָׁמֹר *custodi*, h. e.
 ne attingas vel ei adimas. Ier. 31, 18. עֵגֶל
 לֹא יִדְּעָה *vitulus non edoctus* i. e. *refra-*
ctarius Ps. 78, 50 לֹא חָשָׂה מִמּוֹת נַפְשָׁם *non*
cohibuit a morte animam illorum i. e. morte
 illos adfecit. Ps. 107, 38. וְנִהְיָתָם לֹא יִמָּעִיט *et*

et animalia eorum non imminuit, i. e. admodum multiplicauit. Et ita in N. T. Matth. 12, 32. ὃν ἀφεθήσεται αὐτῷ i. e. grauissime punietur. Ebr. 13, 2. μὴ ἐπιλανθάνεσθε i. e. hospitalitatem sedulo exerceatis. B.]

1) Sic bene Ben Melech *ad h. l.* commentatur לֹא הָיָה שׁוֹנֵא אֶתָּהּ אֵלָּא לְפִי שֶׁהָיָה אוֹהֵב אֶת רַחֵל יוֹתֵר קֵרָא לָאָה שְׁנוּאָה כְּלוֹמֵר כִּגְדֵּר אֶהְבַּתָּהּ שֶׁל יוֹתֵר רַחֵל i. e. *non oderat illam, sed propterea quod Rachelem plus amaret, dicit Leam odio habitam, q. d. respectu s. in comparatione amoris in Rachelem illa erat exosa.* Pari modo vsurpatur graecum μισέω Luc. 14, 26. quod Matthaeus c. 10, 37. explicat per φιλεῖν ὑπὲρ (ἐμὲ) *amare super (me.)* Quo sensu etiam sumendum illud שְׂנֵאתִי Mal. 1, v. 3. et ἐμίσησα Rom. 9, 13. In quem locum conf. *Not. Sel.* pag. 127. seq.

2) Quae Verba commutata quidem et concisa v. sq. ad maius orationis pondus reiterantur, Lutherō non attenta: *Non, inquam, exstinguet (linum fere extinctum,) nec confringet (calamum fere fractum s. quassatum.)* Elucescit hinc, cur Matthaeus c. 12, 21. haec verba omiserit, quia nihil noui, nec diuersum quid a praecedentibus dicant. Perpulcra alias *in h. l.* Lutheri verba pro maiori illustratione regulae datae vid. ap. Glassium *can. 20. col. 802.*

§. 83. Verba *notitiae*, praesertim de DEO vsurpata connotant *adfectum et effectum*, vt:

יִדְעָתִיו Genes. 18, 19. nam *novi* i. e. amo
eum. יוֹרֵעַ יְהוָה דֶּרֶךְ צְדִיקִים Ps. 1, 6. *novit*
 Iehoua viam iustorum, i. e. *curat, adprobat,*
prosperat, ¹ conf. Ps. 37, 18. Sic David dicit
 Ps. 101, 4. *Malum אֶרֶע לֹא non novi* i. e. *re-*
probo, remoueo, vi m. praeced. Luther.
 optime: den Bösen leide ich nicht. Prou. 12, 10.
 יוֹרֵעַ צְדִיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ *nosceus est iustus ani-*
mam iumentum sui, Luth. bene: erbarmet sich
 seines Viehes. Hof. 13, 5. אֲנִי יִדְעָתִיךָ *ego no-*
veram te, i. e. *solicite curabam te,* ich nahm
 mich ja deiner an, ceu iterum optime Lu-
 therus, coll. Am. 3, 2. et Hof. 5, 3. in quo
 ultimo Deus dicitur *noscere Ephraim* i. e.
detestari. conf. Ps. 144, 3. in quo statim sub-
 iungitur exegeticum חָשַׁב *aestimare,* coll.
 Ps. 8, 5. vbi exponitur per *recordari et visi-*
tare. Sic Exod. 2, 25. וַיֵּרַע אֱלֹהִים *et no-*
verat f. agnoscebat eos *Deus,* ita vt iam
 eos potenter iuuare vellet; Luther. und
 nahm sich ihrer an. Vid. etiam de grae-
 co ἐπιμενέωσκειν 1 Cor. 16, 18. et εἰδέναι
 1 Thess. 5, 12. coll. in exegefin vers. 13. et
 Phil. 2, 29.

1) Bene quoque *h. l.* explicat Kimchi et ex eo Ben Melech in *M. I.* מכיר ומשגיח להטיב להם *agnoscit et curam habet benefaciendi eis*, id quod adductis septem locis parall. explicatius effert: אומר שהשם יחברך אוסף נפשות הצדיקים אליו ויודעם ומכירם להטיב להם ולהשביעם מטובו ומידיעתו והשגחתו שהיא הטובה הגדולה והגמול הטוב כמו שנאמר וגו' vult ergo dicere: *Quod Deus Bened. congreget ad se animas iustorum, easque agnoscat ut benefaciat illis, et satiet eas bonitate sua, notitia, providentiaque. Quod quidem est ingens bonum et remuneratio optima, sicuti dicitur 1 Sam. 25, 29. Erit anima Domini mei ligata quasi in fasciculo viventium apud Dominum Deum tuum.* Raschi quoque ad *l. c. Gen.* annotat, ירע *notionem habere חֶבֶד dilectionis.*

§. 84. Verba *Sensuum* non tantum *notitiam*, sed et *subortos* exinde *motus cordis* con significant; sic *videre*, praesertim cum ב constructum, sumitur pro laetitiam, voluptatem et acquiescentiam, aut dolorem et *συνπαθήειν* ex visione percipere, ut: *Ps. 22, 19. הם יביטו ויראו בי* vident *in me*, sie sehen ihre Lust an mir; ita *Ps. 54, 9. 59, 11. 112, 8. 118, 7. Mich. 4, 11.* ותבט עיני בשורי בקמים עלי *cap. 7, 9. 10.* *Ps. 92, 12. וירעיני תשמענה אזני* und mein Auge wird seine Lust sehen an meinen Feinden, und
mein

mein Ohr wird seine Lust hören an den Boshaftigen, die sich wider mich setzen: add. Ps. 35, 21. רֵאֵתָהּ עֵינֵינוּ *videt oculus noster*, cum reticentia per adfectum obiecti, scil. id quod iam dudum videre optauimus. Luth. iterum optime: daß sehen wir gerne. *Videre* cum dolore et compassione vid. Gen. 21, 16. c. 29, 32. c. 44, 34. Exod. 2, 11. Ps. 106, 44. Cant. 7, 1. 2 Sam. 16, 12. in quo quidem loco, non est lectio mendosa vocis בְּעֵינַי pro בְּעֵינַי *in afflictionem meam*, prout reddit Vulg. et Luth. quasi hoc per prauam coniecturam mutatum fuerit in בְּעֵינַי *in oculum meum*, sine sensu, ceu arguit Clericus *ad h. l.* sed rectius istud ׀ textuale arguit geminam lectionem, vnam cum fulcro ׀, alteram sine eo, de quo vid. Hilleri *Ark. K. et K. p. 251.* sensumque adeo commodum gignit haec lectio: *Respiciet Iehoua in LACRYMAS OCULI MEI*, recte etiam adprehensa a Chaldaeo, Raschio et R. Ieschaia; eaque vindicata Glassio *Philol. S. col. 50.* add. cum animaduersione *audire* 2 Reg. 19, 4. Ps. 59, 8. Ies. 33, 15. Ez. 13, 19.

§. 85. Verba *Actiua* quandoque non actio-
nem, sed *Habitus* aut *Qualitatem* inferunt,
vt: כל מפרסת פרסה Leu. 11, 3. 26. *omnis*
diuidens i. e. *diuisam vngulam habens*: דבר
Exod. 4, 14. *loquendo loquitur ille*
(Aaron) i. e. *bene loquendi facultate pollet.*
conf. Ier. 1, 6. Ps. 14, 1. seq. homines dicun-
tur *corrumpere viam suam, non facere bo-*
num, non intelligere, non quaerere Deum, etc.
quae de mali congeniti habitu et qualitate
explicat apostolus, Rom. 3, 10. [Gen. 2, 17.
תמות מות *moriendo morieris*, i. e. *certissime*
mortalis eris, coll. p. 553. et ita 2 Sam. 14, 14.
נמות i. e. *mortales sumus.* B.]

§. 86. *Verbum Finitum regit aliud vel alia*
in Infinitiuo vel nude, vel praefigendo ל, vt:
לֹא-אָבוּ שְׁמוֹעַ Ies. 30, 9. et cum א parag.
c. 28, 12. add. Ezech. 3, 7. *noluerunt audire.*
וְלֹא-אָבָה לָבוֹא 2 Sam. 14, 29. bis. *et noluit ve-*
nire. מִי יוּכַל לָעֲמֹד 1 Sam. 6, 20. *Quis pot-*
erit stare?

† ל etiam, et ב, כ, מ exprimunt *Gerundia Latino-*
rum [v. c. Gen. 2, 15. et duxit illum in hortum Eden
לְעִבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָה *ad colendum illum et ad custo-*
diendum illum; v. 3. quod creauit Deus לְעִשְׂוֹת *fa-*
Min cien-

ciendo; Eccl. 3, 2. לָלֶרֶת *tempus pariendo*, conf. sq. vsque ad v. 8. Ps. 4, 2. בִּקְרָאִי *in vocando me*; Ps. 51, 2. בָּבוֹא *veniendo*; Gen. 44, 30. בָּבוֹאִי *veniendo me*. B.] *Nec non Participia Pass. in dvs*, inprimis ל absolute cum Infinit. positum, de cuius eximio usu conf. Ies. 44, 14. cap. 49, 7. et vtroque *Not. Sel.*

†† מ non solum ante *infinitivum*, sed et ante *nomen et particulam* significat interdum *separationis privative*, ut: Ies. 54, 9. Iuravi מֵעַבֵּר *quod non transire debeant amplius* - מִקְצָף *quod non amplius effervesce velim* - בָּךְ *et non increpare te*. Hof. 4, 6. Et spreui te מִכֹּהֵן *ut non amplius sis sacerdos*; 1 Sam. 15, 23. ideo etiam spreuit te מִמֶּלֶךְ *a rege i. e. ut non amplius sis rex*. coll. c. 8, 7. et c. 16, 1. vbi infin. מִמֶּלֶךְ: 1 Reg. 15, 13. *Atque etiam Maacham matrem suam* (remouebat, quod repetendum, ne sequens ו et adfixum abundant) *remouebat autem eam מִגִּבְיָרָה a Domina s. Augusta i. e. ne esset amplius Augusta*. Ez. 16, 41. וְהִשְׁבַּחְתִּיךָ *et cessare faciam te a scorto*, i. e. *ut non amplius sis scortum*. Ies. 7, 8. conteretur Ephraim מֵעַם *a populo i. e. ut non amplius sit populus*. c. 17, 1. Dainascus מִדָּסָר *recedere facta est ab urbe i. e. ut non amplius sit vrbs*. conf. etiam cap. 23, 1. c. 24, 10. Ier. 48, 2. Ies. 25, 2. *nam posuisti* (eam, nempe Babel, coll. c. 13, 20.) מֵעִיר *ut non sit vrbs*, in tumulum. vid. c. 58, 3. Ps. 83, 5. Ion. 1, 11. *ut conticescat in mare מֵעֲלֵינוּ ne amplius sit contra nos*. coll. v. 12. et 5. Gen. 13, 9. 11. *separa te מֵעָלַי a me*, proprie *ne sis amplius penes me*. conf. Genes. 17, 2. c. 25, 6. c. 45, 1. et Iob. 30, 17. et ad h. l. *Not. Sel.*

Gen.

Gen. 23, 4. 8. vt sepeliam mortuum meum מִלְפָּנַי *ne sit semper coram me*, h. e. ne mecum habere et circumducere, quocunque iuero, cogar, donec saltem locum sepulturae inueniam, explicante Seb. Schmidio *ad h. l.* 1 Sam. 6, 5. Fortasse alleuabit manum suam מֵעֲלֵיכֶם *ut non sit amplius super vos*, וּמֵעַל אֱלֹהֵיכֶם *neque super Deos vestros*, וּמֵעַל אֲרָצְכֶם *neque super terram vestram*. Add. Deut. 29, 4. cum *Not. Sel.* et Zach. 9, 8. et c. 11, 13. et *Not. Sel.* ad Matth. 27, 9. In quibus similibusue exemplis מ inuoluit infinitiuum הֵיחֹדֶשׁ *esse*. cf. 1 Sam. 15, 26. et 23. *Rarissime ante Futura*, vt Deut. 33, 11. וְיִקְרָמוּן מִן - *ut non consistant*, s. *adsurgant*. [Ita saepe adhibetur מֵאַחֲרַי v. c. Gen. 19, 26. et respiciebat vxor eius מֵאַחֲרָיו *ut non amplius post illum* sc. maritum *esset*. cf. Glaff. col. 1159.

Not. I. in hac structura quaedam verba, cum primis יָסַף^a addidit, שׁוּב^b redire, הֵשִׁיב^c benefecit, מָהֵר^d festinauit, הִשְׁכִּיחַ^e matutinauit, et הִגְדִּיל^f magnificauit, elegantissime aduerbiascunt, e. c.

a) וַחֲסָף לָלֶדֶת Gen. 4, 2. et *addidit parere*, i. e. *iterum, amplius, ulterius peperit*. etc.

b) לֹא - תָשׁוּב לָלֶכֶת 1 Reg. 13, 17. *non redibis ire*, i. e. *non denuo, iterum ibis*. etc.

c) הֵשִׁיב בֶּגֶן Pf. 33, 3. *benefacite pulsare* i. e. *optime pulsate*. coll. 1 Sam. 16, 17. et Ies. 23, 16. Sic הֵשִׁיבָה לִרְאוֹת Ier. 1, 12. *benefecisti videre* i. e. *bene vides*: בָּאֵר הֵיטֵב Deut. 27, 8. *declarando be-*

ne: טַחֲזֵן הַיָּטִב c. 9, 31. *molendo bene*. vid. Prou. 30, 29. מִי־עַל הָרַע בְּפִים לְהִיטִיב Mich. 7, 3. *ut malefaciant volis benefaciendo* i. e. *strenue*, daß sie mit benden Händen redlich übels thun mögen. [Difficillimum hunc locum, ita, neglecto aduerbiali vocis הַיָּטִב significatu, verterem: *ad male agendum ambabus manibus*, h. e. *strenue*, aut *ad benefaciendum* scil. illis, qui iuxta normam legis divinae poenis adficiendi essent, *Princeps postulans est, et iudex* scil. illud peragit *pro retributione*. Et magnum quod attinet, eloquitur ille nequitiam animae suae, et quilibet magis contorquet illam. B.]

d) מִה־יָּהּ מֵרַע מְהֵרָא בָּהּ הַיּוֹם Ex. 2, 18. *quare accelerastis venire* i. e. *tam cito venistis* hodie? מֵה־יָּהּ לְמַהֵר לְשַׁלְּחָם Gen. 27, 20. *Quomodo hoc? accelerasti inuenire?* i. e. *tam cito inuenisti?* לְמַהֵר לְשַׁלְּחָם Ex. 12, 33. *ad festinanter dimittendum eos*.

e) הַשְּׂפִימָה הַשְּׁחִיתוּ Zeph. 3, 7. *matutinarunt corruerunt* i. e. *mane* (indefinenter et summo studio) *corruerunt*. שׁוּא לָכֶם מִשְׁפִּימֵי קוֹם מֵאַחֲרֵי - Ps. 127, 2. *frustra (est) vobis matutinantibus surgere, et tardantibus sedere* i. e. *mane surgentibus, tarde sedentibus*. conf. pag. 409. 2 Chron. 36, 15. וַיִּשְׁלַח הַשֶּׁפֶס וְשָׁלוּחַ et misit matutinando et mittendo i. e. *mane* f. *studiosissime misit*.

f) הַגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת Ioel 2, 20. 21. Ps. 126, 2. 3. *magnificavit Dominus facere* i. e. *magnifice Dominus fecit*.

In eundem censum veniunt et alia: הַמִּגְבִּיהַי In Ps. 113, 5. *qui exaltat* (cum י parag.) *habitando* h. e. *qui altissime habitat*. Sic v. 6. הַמִּשְׁפִּילֵי et qui se demittit videndo i. e. *demississime videt*.

curate faciatis ea. cf. v. 29. c. 6, 3. c. 11, 22. 32. c. 17, 10. c. 31, 12. Ez. 18, 9. c. 20, 21. B.]

II. *Infinitivus saepe resolvitur in tempus finitum, idque vel intercedente copula, vel absque ea; vbi tamen et adverbialis expositio saepe locum obtinet, vt:*

Deut. 2, 24. 31. *incipe, posside*, i. e. *incipe possidere*: הוֹאֵל קַח 2 Reg. 5, 23. *velis, sume* i. e. *velis sumere*: הוֹאֵל וּבָרַךְ 2 Sam. 7, 29. *velis et benedic*, pro *velis s. placeat tibi benedicere*, vt dicitur 1 Chr. 17, 27. הוֹאֵל לְבָרַךְ. vid. 2 Reg. 6, 3. Ios. 7, 7. Iud. 19, 6. Iob. 6, 9. 28. Quomodo אֲרִיב לְרֹאשׁוֹ עֵשָׂו Esth. 8, 6. *potero et (vt) adspiciam*, pro *potero adspicere*: Num. 22, 6. Fortasse אֲרִיב נֶפֶשׁ - בּוֹ *potero percutiemus* (pro *percutere*) *eum*, coll. v. 11. cum infin. Cant. 2, 3. חֲמַדְתִּי וַיֵּשְׁבֵהוּ *desideravi et sedi*, pro *desideravi sedere*; Hof. 6, 3. וְנִדְרָצָה נִרְדָּפָה et (tam) *sciemus persequemur*, pro *persequi*, denn werden wir wissen uns zu bestreben, daß ic. Ruth. 1, 9. יֵהֶן *Det* Iehoua vobis, וּמָצְאוּ et *inuenite*, pro לְמַצָּא *ad inueniendum*, vt *inueniatis quietem*. [הוֹאֵל אֶבְרָם - Hof. 5, 11. *voluit iuit* i. e. *ire voluit* - הִלֵּךְ Ies. 1, 19. *si volueritis et audiretis* i. e. *si audire volueritis*. B.]

Sic adverbialiter: יִמְצֹא יִשְׂרָאֵל Pf. 75, 9. *expressent bibent*, i. e. *expresse, exsuctim bibent*, müssen rein austrinken; coll. Ies. 51, 17. vbi inuerse in 2. pers. Sing. simulque ad πᾶσι distincta per accentum, hast du ausgetrunken, ja die Tropfen ausgeleckt. הִחֲרִיף הַחַיִּיק Neh. 3, 20. *accendit* (se s. *animum suum*) *instauravit* h. e. *ardenter s. flagran-*
te

te animo instauravit: הַשְׁפִּילָה שָׁבוּ Ier. 13, 28. *demittite vos, sedete* h. e. *demississime sedete*: הִעֲמִיקוּ
 שִׁתּוּ Hof. 9, 9. *profundunt corrumpunt* i. e. *profundissime corrumpunt*: הִשְׁחִיתוּ הִתְעִיבוּ Ps. 14, 1. *corruperunt abominati sunt*, i. e. *abominabiliter*.
 פִּגְעָה אַתָּה - שָׁשׁ וְעָשָׂה צָדִיק Ies. 64, 4. *occurris gaudenti et facienti iustitiam* h. e. *laetanter et libenter iustitiam facienti*: 1 Sam. 16, 16. אִישׁ יוֹדֵעַ מִבֵּן
virum scientem ludere, i. e. *scite ludentem in cythara*: ita bene Luther. coll. v. 17. 18. גִּפְרָצָה
 1 Chr. 13, 2. *erumpamus mittamus* i. e. *copiose huc illuc amandemus* (cursores): צִלַּח רָכַב Ps. 45, 3. *prosperare equita* id est, *prosperare equita*.
 1 Sam. 2, 3. *Ne multiplicetis* (i. e. *ne multum*) *loquamini*. Ps. 51, 4. הִרְבֵּה וְהִרְבֵּה
Multiplica (i. e. *multum*) *laua me*. Ier. 4, 5. בִּבְסֻגִּי *clamate implete* i. e. *plene*, vti recte
 cum Chald. LXX. Vulg. Luth. ruset mit voller Stimme, quod Ies. 58, 1. effertur בְּגֵרוֹן *pleno gutture*
 mit vollem Halse, *cui non inhibendum*, vt additur. Eccl. 2, 9. וַיִּגְדַּלְתִּי וַהֲוִסְבֹּתִי *et creui et adieci* i. e. *creui amplius, magis magisque, vel magnifice augebar*, coll. cap. 1, 16. Ies. 57, 8. *Nam a me* (vt
 marito tuo c. 54, 5.) *reuelasti et adscendisti* i. e. *manifesto abiisti*; add. Ez. 23, 34. Deut. 7, 12. וְשִׁמְרֵתֶם וַעֲשִׂיתֶם *et obseruabitis et facietis* i. e. *et plenarie facietis*. [Ies. 53, 11. יִרְאֶה יִשָּׁבַע *videbit saturabitur* i. e. *plenarie videbit, videbit ad saturitatem*. Hof. 4, 14. *populus non intelliget implicabitur* i. e. *praeter spem et opinionem s. improuiso implicabitur*. B.] Atque ita vt plurimum יִסָּף, שָׁוֶה, et מִיָּהּ quemadmodum in

nota I. De וַיִּסָּח vid. Gen. 25, 1. $\text{וַיִּסָּח אַבְרָהָם וַיִּקַּח}$
et perrexit Abraham et sumfit, i. e. *perrexit sume-*
re, amplius, ulterius sumfit. conf. c. 38, 5. 1 Sam.
 19, 21. Hof. 1, 6. Ies. 47, 1. 5. c. 52, 1. de וַיִּשָּׂב Gen.
 26, 18. c. 30, 31. 1 Sam. 3, 5. 6. 2 Sam. 15, 8. 1 Reg.
 19, 6. Pf. 71, 20. bis. pro quo v. seq. 21. est וַיִּסָּח
 eodem sensu Pf. 78, 41. Pf. 85, 2. Ier. 36, 28. Ies. 6, 13.
 Ezech. 8, 6. 13. 15. Dan. 9, 25. Hof. 5, 15. Mich.
 7, 19. Zach. 8, 15. de וַיִּמָּד conf. Gen. 24, 18. 20.
 1 Sam. 4, 14. c. 28, 20. 1 Reg. 20, 41. 2 Reg. 9, 13.
 Pf. 69, 18. Pf. 79, 8. Pf. 102, 3. Pf. 106, 13. Hu-
 ius ebraismi vestigia etiam occurrunt in N. Test.
 nempe Act. 7, 42. $\text{ἐστρεψε} - - \text{καὶ παρέδωκεν}$ *con-*
versus vero est Deus et tradidit, i. e. *rursus, vi-*
cissim tradidit, coll. c. 15, 16. Luc. 20, 11. 12. καὶ
 προσέθετο πέμψαι *et addebat mittere*, i. e. *iterum*
mittebat, explicante Marco c. 12, 4. 5. Luc. 19, 11.
 προθεὶς εἶπε *addens dixit*, conf. LXX. Iob. 29, 1.
 Gen. 38, 5. Dan. 10, 18. Rom. 10, 20. Esaias vero
 $\text{ἀποτολμαὶ καὶ λέγει}$ *audet et dicit* pro *audet di-*
cere, darf wohl sagen, vel audacter dicit; Luc. 6, 48.
 $\text{ἐσκαψε καὶ ἐβάθυνε}$ *fodit et profundavit*, i. e. *fodit*
profunde; Ioh. 8, 59. $\text{ἐκρύβη καὶ ἐξηλθεν}$ *occulta-*
vit et exiit, i. e. *occultanter exiit*, coll. c. 12, 36.

† Exemplum ex Iob. 32, 22. $\text{הֲבֵנִי כְּחֵן לִי}$ huc olim
 cum Glassio referri visum, huc non spectat, quod
 potius vi contextus reddendum: *non novi, (si)*
titulis (ad adulationem compositis) uterer, wenn
 ich viele rhetorische Umschweife oder Complimente
 machen, oder das Kind nicht bey seinem rechten Na-
 men nennen würde, (annon) *secundum exiguita-*
tem (subitanea morte) ablaturus esset me factor
meus.

§. 87. *Infinitivus cum verbo suo finito constructus suavitatem et elegantiam Linguae Ebraeae in $\kappa\omicron\upsilon\omega\nu\acute{\iota}\alpha$ cum aliis linguis sapit, (tantummodo quod graeci et latini mutant in Participium v. c. Matth. 13, 13. 14. Marc. 4, 12. Aët. 7, 34. Ebr. 6, 14. vel Nomen verbale Matth. 2, 10. c. 13, 14. Luc. 2, 5. c. 22, 15. Io. 3, 29. Aët. 4, 17. Col. 2, 19. 1 Io. 5, 16. Iac. 5, 17. quanquam et sic Ebraei, vid. infra) quamvis tum saepius maiorem certitudinem evidentiamue rei insinuare; et postpositum, praecipue cum alio insuper constructum, continuationem dicere posse, non adeo repugnemus, vt: אָכַל תֹּאכַל Genes. 2, 16. comedendo comedes h. e. prorsus s. libere comedes; coll. c. 31, 15. מוֹת תָּמוּת Gen. 2, 17. moriendo morieris, h. e. omnino, certissime morieris: טָרַף טָרַף Gen. 37, 33. discerpando discerptus est (Ioseph) h. e. omnino, vel crudeliter discerptus est: וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ 2 Sam. 3, 24. vt iret eundo, i. e. tam libere et pacifice, daß er so fried- und schiedlich weggegangen, coll. v. 21. 22. Plura vide Gen. 19, 9. Exod. 5, 23. c. 21, 20. c. 22, 22. ter. Hof. 1, 2. 7. Ps. 118, 13. 18.*

Mm 5 Ies.

Ies. 61, 10. etc. *Particula autem negatiua fortio-
riorem negationem infert,* ¹ *vt:* לֹא-מוֹת Genes. 3, 4. *non moriendo moriemini,*
h. e. plane non, nullo modo, moriemini: אֵין
לֹא Pf. 49, 8. *fratrem non red-*
imendo redimet quisquam i. e. nullo modo
redimere poterit. Ita ex *Hoph. et Niph.*
וְהַפְּדִיָּה לֹא נִפְדָּתָה Leu. 19, 20. *et redimendo*
non redempta est, i. e. omnino non redimitur,
vid. Dan. 10, 3. אומרים אמור Ier. 23, 17. di-
centes dicendo h. e. frequenter, quotidie et
cum magna adseuerationis fiducia, interpre-
te Schmidio ad h. l. שִׁמְעוּ וּרְאוּ רְאוּ
Ies. 6, 9. audite audiendo et videte videndo
i. e. audite et videte continue. Gen. 8, 3. וַיָּשְׁבוּ
et recesserunt aquae a terra וַיָּשׁוּב eundo
et recedendo i. e. continue, indefinenter. Et
emisit coruum וַיֵּצֵא יֵצוּא וַיָּשׁוּב v. 7. et exhibat
exeundo et reuertendo, h. e. indefinenter ibat
et redibat, f. ultro citroque volitabat (circa ar-
cam) וַיֵּסַע אַבְרָם הָלוֹךְ וְנָסוּעַ ² Gen. 12, 9.
Et profectus est Abraham eundo et profici-
scendo, i. e. continue, magis magisque, per-
gendo. Pro altero *Infinitiuo* aliquando po-
nitur

hitur *Nomen* vel *Participium*, vt: Iud. 4, 24. וַתִּלֶּךְ et *iuuit* manus filiorum Israël הָלוֹךְ
וּקְשָׁה *eundo et dura* (vbi quidam *Infin.* הִיִּת *essendo* commode subaudiunt, quanquam et
fine eo possit esse ipse *infinitiuus*. cf. p. 326.)
i. e. *perrexit magis ac magis durior esse*:
וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְגֵדֵל Gen. 26, 13. et *ibat eundo et*
crescens, coll. 2 Sam. 5, 10. 1 Chr. 11, 9. vbi
גֵּדֵל i. e. *progrediebatur continue crescendo*.
וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְרַב 1 Sam. 14, 19. et *abiit eundo et*
multa, verlief sich immer mehr und mehr, add.
2 Sam. 18, 25. Ier. 41, 6. הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר Gen.
8, 5. *fuerunt eundo et deficiendo*, vbi simul ob-
seruanda est Ellipsis Participii regentis הֹלְכִים
euntes vel חֹסְרִים *deficientes*.

1) Ab hac constructionis emphasi, vnanimi gram-
maticorum suffragio excepta, abscedit singularis Fr.
Iunius, qui in *Gramm. Ebr.* l. 3. c. 3. pag. 180. id ca-
nonis format, *si utrique verbo praeit negatio, tum*
neque certe, neque uniuerse res, de qua agitur, ne-
gari putanda est, sed potius quodammodo, adductis
probationis loco binis exemplis ex Gen. 3, 4. Ier. 30,
15. cui superstruxit Piscator versionem suam l. c. *Gen.*
Es ist nicht gewiß, daß ihr sterben werdet. Cuius ve-
ro canonis falsitatem iam tum monstrauit etiam con-
tra ipsos fabricatores post Buxtorfium in *Thes. B. D.*
Iac. Wellerus in *Spicil. Quaest. Ebr. Syr. disp.* 1. qu. 1.
Aduer-

Aduersus Lutheri versionem energeticam, vim constructionis rite exprimentem, *Ihr werdet mit nichten des Todes sterben*, pariter insurrexit Io. Vlmannus, in *Obseru. suis rural.* supra iam notatis, hac versione satis paradoxa, *durch nicht sterben, werdet ihr sterben*, inductus accentu *Tiphcha* haec verba a se inuicem *distinguente*, quae c. praeced. v. 17. sint *coniuncta*. Verum bonus vir andabatarum more pugnat, ignorans *Tiphcham* in tali positu, in ditione nempe duarum vocum, esse saltem distinguentem oratorium, adeoque vim coniungendi grammaticam non exuere, ceu ex tota praxi accentuatoria et primis eius fundamentis constat. Vid. *Luc. Accent. p. 41.* † Nec minus nouissime ad accentum distinctiuum prouocat Zeibichius in *Bibl. Exeget.* atque hinc talis substernitur versio conditionalis elliptica et impropria: *Wenn ihr nicht (esset und geistlich) sterbet, so werdet ihr sterben, i. e. unweise bleiben.*

2) Quae quidem expositionis receptae vis non se adprobat Reinbeckio in *Doctr. de Acc. Ebr. p. 128.* quandoquidem sic nimis longus coruo huic volatus attribuitur. Hinc propter infinitiuorum per *Paschtam* distinctionem vult, coruum istum celeri volatu quidem exiisse, sed etiam immensa aquarum multitudine conspecta territum celerrime rediisse in arcam, antequam scil. Noah fenestram clauderet, provocans simul ad auctoritatem B. Varenii *h. l.* cui etiam adiungere potuisset Drusium *h. l.* Qui vero sensus ex accentuatione aegre stabilitur, nec opus propterea transpositionem emphaticam distinctiui minoris statuere. Siquidem praxis illius docet, quod in *constructione immediata verbi finiti cum duobus infinitiuis,*

nituius, verbum finitum magis cohaereat cum suo infinitiuo, quam infinitiuus cum infinitiuo. Conf. saltem 2 Sam. 15, 30. Haud secus et infinitiui oppositi ושוב והלך in exemplo praeuius non fuissent coniuncti, nisi mediata interueniret constructio. Adhaec, si coruus iam tum rediisset in arcam, certe reditum columbae intra eam non tam accurate descripsisset Moses v. 9.

* *Eandem significationis intensiorem vel actionis gravitatem innuit verbum cum nomine verbali coniunctum, quam constructionem in N. T. frequentatam esse A. n. ad init. §. 87. monuit; adde Apoc. 17, 6. et ita apud Latinos v. c. Corn. Nepos in Hannib. c. 5. §. 1. hac pugna pugnata.* Ex plurimis in Cod. Ebraeo occurrentibus vnum tantum alterumque adducam exemplum, v. c. Gen. 27, 33. וַיִּתְּרֵר יִצְחָק הַרְדָּה *et trepidavit Isaac trepidationem;* v. 34. וַיִּצְעַק צַעֲקָה *et clamavit clamorem.* Ios. 22, 20. מָעַל מָעַל *praeuaricatus est praeuaricationem,* coll. v. 16, 31. Num. 5, 6. 12. 27. Ez. 14, 13. etc. Ps. 14, 5. פָּחַדוּ פָּחַדוּ *timuerunt timorem.* Ier. 49, 14. coll. Obad. v. 1. שָׁמַעְתִּי שְׁמִיעָה *auditionem audiui.* Ez. 21, 15. לְמַעַן טֹבָה טֹבָה *ad mactandum mactationem.* B.

** In hac constructione verbi finiti cum Infinitiuo eiusdem verbi, verbum finitum aliquando omittitur, de quo ad §. 90. §. 2). B.

Obs. verbum הִלַּךְ *iuuit* etiam extra Infinitiui consecutionem scite non solum notat continuationem, vt Ier. 29, 12. וְקִרְאתֶם אֵתִי וְהִלַּכְתֶּם *tum inuocabitis me et ibitis, h. e. iugiter me inuocabitis, sed*
et

et *gradationem actionis vel qualitatis*, vt: Esth. 9, 4. Et Mardochai וְגִדְּוֹל הַיָּלֵף *ibat et magnus*, coll. 2 Chr. 17, 12. vbi גָּדֹל i. e. *magis magisque fiebat maior*. בִּי הַיָּם הַיָּלֵף וְסוּיָר Ion. 1, 11, 13. nam *mare iens et procellosum existens*, i. e. *magis ac magis reddebatur turbulentius*. Exod. 19, 19. Et erat vox tubae וְחִזֵּק הַיָּלֵף *iens et fortis valde*, i. e. *ward immer stärker und stärker*, sicuti recte Luth. add. 1 Sam. 2, 26. c. 17, 41. 2 Sam. 3, 1. cap. 15, 12. Sic in N. T. Actor. 9, 31. οἰκοδομῶμεναι καὶ πορευόμεναι i. e. *magis magisque aedificabantur*; in qua phrasi notanter Er. Schmidius ad h. l. verum ebraisimum concedit. [Maiori iure huc pertinet Ioh. 15, 16. ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε, καὶ καρπὸν φέρετε, *ut in dies maiores fructus feratis*. Eodem modo verbum יָלַף iuit adhibetur ad *actionis continuationem* indicandam, v. c. Ier. 12, 2. יִלְכּוּ גַם - *incedunt etiam faciunt fructum* i. e. *in dies plures fructus ferunt*; Hof. 5, 14. וְיִאֲלָף *amplius discerpam*; v. 15. וְיִשׁוּבָה *iterum revertar*, conf. in hoc vlt. Luth. versionem. B.]

† Verba בּוֹא et קוּם *saepissime ad accelerationem actionis indicandam adhibentur*, v. c. Exod. 6, 11. בּוֹא דַבֵּר *veni loquere* i. e. *agedum loquere*; Ex. 32, 1. קוּם עֲשֵׂה-לָנוּ אֱלֹהִים *agedum fac nobis Deos*. B.

§. 88. Multa verba regunt *Casus* a syntaxi latina et communi *diuersos*, mediantibus etiam certis *particulis* s. *praepositionibus*, quae vero vt ex ipso vfu et lexico, quam

quam multis regulis (a Buxt. *l. c. Can. II. 12. et 13.* propositis) obseruentur, vtque pro adfectu orationis et natura rei rite ponderatae explicentur, ¹ fatius ducimus.

1) v. gr. Quando **וְעִם** praeter *accusatiuum* etiam construitur cum **ב** Ps. 78, 59. 67. Ies. 7, 15. 16. c. 30, 12. et Ier. 6, 30. non pro otioso haberi debet, aut contra naturam eius pro nota *accusatiui*, sed simul connotat *spernentis* adfectum, *iustam displicentiam*, *auersionem*, *odium*, ac *indignationem*. Germani similiter dicunt, einen verachten, verächtlich thun mit einem, et Latini *contemptim agere cum aliquo*. Sic verbum **בָּחַר** *elegit* extra *accus.* in eod. Ps. 78, 68. cum **ב** constructum v. 67. et 70. simul insinuat adfectum *complacentiae*, *beneplaciti* ac *amoris*. conf. 1 Sam. 16, 8. 9. 10. Nec aliter Germani, einen erwählen, und in einem die Wahl treffen. Similiter Ps. 78, 71. constructio verbi **רָעָה** cum **ב** connotat *pascere cum studio*, *dexteritate*, ac *prudencia*, confirmante v. 72. vel simpliciter reddas: *ut esset pastor*, ein Hirte zu seyn, das Hirtenamt zu führen. Nec minus verbum **הָרַג** constructum cum **ב** in eodem Ps. 78, 31. et 2 Reg. 17, 25. congruentius in Germanismo redditur: machten ein Bürgen, wurden Bürger unter ihnen, confirmante significatum illum **טָגַב**, Esth. 9. 16. conf. *Not. Sel. P. II. p. 141.* Praeterea obseruare iuuat, quando **נָגַע** et **הָחִיִּיק** extra *accusatiuum* construuntur quoque cum **ב**, Ebraeos praepositionem adponere casui, (quum non habeant verba composita,) quam Latini et Germani verbo addunt aut casui postponunt; vnde pro
horum

horum *attingere aliquid*, etwas anrühren, fest, hart angreifen, er rühret, greift mich an, dicunt Ebraei resolutiue: an etwas, an einen rühren, vt Gen. 3, 3. an etwas, an einen fest, hart greifen, vt Deut. 25, 11. 1 Sam. 17, 25. 2 Reg. 4, 8. Ier. 31, 32. Prou. 7, 13. Exod. 9, 2. Sic verbum פָּסַח significat *transilire* aliquem, einen überhüpfen; sed Ebraei hüpfen עָלָה über einen Ex. 12, 23. 27. Ita de aliis similibusue simile esto iudicium. Conf. etiam supr. §. 84.

Nos heic loci saltim producimur

I. Verbum הָיָה *sum, fio*, quod *posteriori Nomini saepe et scite praeponit praepositionem ל*, (quae vero ut plurimum exponi potest *loco, vice, pro*) vt: וְהָיוּ לְבָשָׁר אֶחָד Gen. 2, 24. *eruntque in carnem unam*, h. e. caro vna; c. 20, 12. וַתְּהִי לִי לְאִשָּׁה, *et est mihi loco uxoris*; coll. Ruth. 4, 13. Gen. 44, 9. וְהָיָה לִי לְצֹר מְעוֹז לְבֵית מְצֻדוֹת, *nos erimus domino meo pro seruis*, i. e. serui domini mei, coll. v. 10. 17. וְהָיָה לִי לְצֹר מְעוֹז לְבֵית מְצֻדוֹת Ps. 31, 3. *Esto mihi in petram roboris, in domum munitionum* i. e. petra robusta, locus munitissimus, vel *loco petrae* etc. vid. §. 55. וְהָיָה לִּי לְבֵן Exod. 2, 10. *fuitque ei in filium* h. e. *loco filii*. vid. Exod. 4, 9. Num. 10, 31. וְהָיָה הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה Gen. 2, 7. *et factus est*

*est homo in animam viventem i. e. anima vivens. vid. Gen. 17, 4. Ex. 4, 4. Deut. 28, 44. Thr. 1, 5. etc. Istum ebraïsmum et graeci seruarunt; et inde Christus Matth. 19, 5. Καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν, et mox v. 6. explicatius effert: ὥς ἐστι εἰς δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία: Quem quidem Ebraïsmum gratis absterfit Er. Schmi- dius per locutionem Platonis ὥς ἐστι δύο ὄν- τας ἓνα γεγονέναι, ut qui duo erant, unus fiant. Num heic occurrit praepositio εἰς? [Conf. Ebr. 8, 10. Καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν, vbi illud εἰς perfecte respondet locis Vet. Test. Ier. 31, 1. Ez. 36, 28. Zach. 8, 8. Illud autem 1 Io. 5, 8. οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσι, non simpliciter vertendum est, *hi tres unum sunt*, sed potius, *hi tres sunt ad idem illud unum*, v. 7. memoratum, *demonstrandum*. B.]*

† Verbum הָיָה fumitur aliquando *reputative*, vt: 1 Reg. 1, 21. et eueniet, quum accubuerit Dominus meus rex cum patribus suis הָיָה יְהוָה אִמִּי וְהָיָה שְׁלֹמֹה אִמִּי vt *sim* i. e. *reputemur* ego et filius meus Salomon peccatores. Et implicite 1 Reg. 10, 21. הָיָה כֶּסֶף אֵין כֶּסֶף *nihil erat argentum*, quod statim exponitur לֹא נִחְשָׁב *non reputabatur* quidquam; conf.

Pf. 81, 10. cum 1 Cor. 8, 4. c. 10, 19. [Ita Pf. 22, 7. וְאֶנְכִי תוֹלַעַת *et ego vermis* sc. *sum*, h. e. *reputor*. B.] Sic in N. T. Io. 5, 31. *Si ego testor de me ipso, ה' μαρτυρεῖα μὲ ἐν ἑσὶν ἀληθείης testimonium meum non est* i. e. *habebitur, aestimabitur, verum, ratum et firmum, etiamsi in et per se sit verissimum.* conf. Ioh. 8, 14.

II. Verbum *Nominandi* קָרָא itidem cum ל, *ut nota Dativi*² *frequentissime construitur*, qui quidem in Passivis Coniugationibus Latine per alterum *Nominativum* vertendus, v. gr. יִקְרָא לְךָ עִיר הַצֶּדֶק. Ies. 1, 26. *vocabitur tibi, i. e. vocaberis tu* vrbs iustitiae, Germani impersonaliter, man wird dich nennen. Sic Ies. 35, 8. c. 62, 4. 2 Sam. 17, 18. [Eandem constructionem etiam habet נֶאֱמַר *vocatum est*, v. c. Ies. 4, 3. לוֹ יֵאמָר קָרוֹשׁ *sanctus vocabitur ille*; c. 19, 18. יֵאמָר עִיר הַהָרָס *vrbs destructionis dicetur una*; conf. c. 61, 6. B.]

2) Quam Dativi notam, ל etiam heic tueri ob virtuale שׁוֹ nomen verbo קָרָא inclusum, iam monuimus in *Not. Sel. P. I.* ad Gen. 33, 20. p. 58. adeoque exemplum adductum recte redditur: *vocabitur (nomen) tibi vrbs iustitiae.* Ex qua constructione verbi קָרָא cum praef. ל in significatione *vocandi, clamandi, ad-pro-clamandi*, exulabit certe notio *advocandi,*

candi, nempe animalia ad adiutorium domesticum in loco Gen. 2, 19. (quo de vide sis *Not. Sel.* p. 58.) inuito certe v. seq. 20. executiuo. Pro illa, construitur ad differentiam ut plurimum cum praepositione ל *clamare ad aliquem*, Germ. einem zurufen, uti Gen. 3, 9. c. 12, 18. c. 22, 11. 15. Exod. 3, 4. Ios. 10, 24. Ps. 50, 4. coll. cum v. 1. ubi simplex accusatiuus; Ies. 48, 13. Habet tamen etiam cum ל constructum vim *vocandi s. accersendi* ut Genes. 20, 8. 9. c. 24, 57. 58. 1 Sam. 6, 2. 2 Reg. 9, 1. etc. Sique hocce verbum construitur cum gemino casu, cum ל et כ servat itidem significatum *vocandi*, ut Ies. 40, 26. לְכָל־אֵלֶּם בְּשֵׁם יְקֹרָא *omnes illos* (exercitus coelestes) *nomine vocat*. Quamquam nec sic opus est τῷ ל virtutem accusatiui indere, sed tueri in sua propria nota dativi, ut ita eleganter conspiret et heic ebraismus cum germanisino, er rufet ihnen allen mit Namen. Comitiam autem illa animalium et volucrum ideo indixit Deus, non ut Adamus ex iis consortium sibi simile aduocaret, eo quod proxime v. 18. dixerat Deus, *faciam ei adiutorium secundum anteriora eius*; (haec enim est vis dictionis כְּגִדְרֵי, qua de vid. *Not. Sel.*) sed ut partim dominio eius subiiceret, (cuius signum erat οὐνοκρατορία;) partim ut occasionem praerberet, sui itidem similem vitae fociam desiderandi ac petendi a Deo, cum videret, omnium bestiarum aviumque par, masculum et foeminam ad sui multiplicationem esse conditum. Cuius desiderii ut compos fieret, illico suscepit Deus formationem foeminae v. 21. Sic conexio textus est satis apta, prona, bona.

* Minime autem significatum *nominandi* habet קָרָא in locis sequentibus: Ier. 33, 16. וְהָיָה אֲשֶׁר - יְקָרָא - לָהּ
N n 2

צִדְקָנוּ יְהוָה לָהּ Male Luther. und man wird ihn
 nennen etc. Pronomen enim foem. לָהּ aperte re-
 spicit proxime nominatam Hierosolimam, cum
 contra יְהוָה pronom. masc. cum verbo masc. יִקְרָא
 cohaereat. Sensus simplicissimus est: *et ille, qui
 praedicabit ei* scil. Hierosolymae, est vel erit *Ie-
 houa iustitia nostra*. Eundem sensum habet locus
 parallelus Ier. 23, 6. יְהוָה שְׁמוֹ אֲשֶׁר יִקְרָא יְהוָה
 צִדְקָנוּ *et hoc est nomen eius, qui praedicabit ei* s. vo-
 cabit eam scil. ad veram conuersionem fidemque
 salutarem, *Iehoua iustitia nostra*, ubi suffixum י
 respicit proxime nominatum Iudam et Israël. Cum
 quibus duobus locis ratione sensus egregie conue-
 nit tertius Mich. 6, 9. וְקוֹל יְהוָה לְעִיר יִקְרָא *vox
 Iehouae urbi praedicabit*, h. e. peculiari plane mo-
 do Deus voluntatem suam inmanifestabit, cumque
 haecenus πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως τοῖς πατέ-
 ραι ἐν τοῖς προφήταις locutus sit, nunc quidem
 ipsius Iehouae vox audietur, quando loquetur per
 filium suum λόγον scil. ὑποστατικόν, qui est ἀπαύ-
 γασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως
 αὐτοῦ et hinc ipse Iehoua. Ideo mox addit Pro-
 pheta וְרָא יְהוָה וְהָיָה *et substantia*, i. e. ho-
 mines tunc temporis existentes, *videbit nomen
 tuum*, i. e. angelum illum foederis, in quo est no-
 men tuum. coll. Ex. 23, 21. Triga certe locorum,
 quae maiorem longe merentur attentionem ac vul-
 go illis tribuitur, quum ipsius aeterni λόγος, ipsius
 inquam Iehouae, visibilem in his terris adparitio-
 nem aeque ac Propheticum officium aperte doceant,
 inprimis si antecedentia simul conferuntur, ex quibus
 patet, eundem etiam esse Germanem Dauidis. B.

** קָרָא habet crebro significationem *essendi*, vt:
 בֵּיתִי בֵּית-הַפָּלֶה יִקְרָא לְכָל-הָעַמִּים Ies. 56, 7.
 domus mea, domus orationis *vocabitur* i. e. *erit*
 omnibus populis. Sic enim optime propheticum
 יִקְרָא quod retinuit Matthaeus c. 21, 13. Lucas ex-
 plicat per ἐστὶν c. 19, 46. יִקְרָא שְׁמוֹ עֲמַנוּאֵל Ies.
 7, 14. *et vocabit* i. e. *reipsa erit* nomen eius Imma-
 nuel (*nobiscum* in humana nostra natura *Deus*,
 itaque Θεάνθρωπος) εἶωθε γὰρ ἡ γραφὴ ἐκ τῶν
 πραγμάτων μάλλον δηλῆν τὰ ὀνόματα. *Solet*
enim scriptura ex REBUS potius exprimere nomi-
na, recte ait Chrysostomus ad Matth. 1, 23. Ita et-
 iam in N. T. 1 Ioh. 3, 1. coll. 2. [Add. Ies. 14, 20.
 c. 47, 1. (3.) 5 (7.) Mal. 1, 4. Sic alia quoque ver-
 ba, quae rei adpellationem vel notificationem signi-
 fificant, pro ipsa rei productione et existentia vsur-
 pantur, v. c. Ies. 4, 3. יִקְרָא שְׁמוֹ יְהוֹשֻׁעַ *sanctus vo-*
cabitur i. e. *erit*. Am. 6, 1. נִקְבִּי רַשָׁיִת הַגּוֹיִם *nomi-*
nati praecipuum gentium, i. e. qui sunt. Ex N.
 T. cf. Matth 5, 9. 1 Cor. 5, 1. Rom. 7, 3. etc. B.]

§. 89. Quoad ENALLAGEN notes:

I. *Infinitivus pro quolibet Tempore et Mo-*
do, proque nomine vsurpatur. Exempli heic
 affatim loquentur. Cf. Glass. l. c. Can. 44.
 p. 871. seqq.

* Infinitivus ratione formae suae cum Imperatiuo ad
 amissum conuenit, coll. p. 264. hinc etiam forma
 absoluta in Imperatiuo non negligitur, coll. p. 272.
 Lit. f). Infinitivum igitur pro Imperatiuo positum
 nunquam deprehendere possumus, cum sint eius-

dem formae. Infinitiuus porro apud Ebraeos est Nomen, coll. p. 262. et p. 409. 2. quando igitur pro Participio vel Nomine ponitur, hunc ipsum suum nominalem significatum obtinet. Quando autem Infinitiuus pro Praeterito aut Futuro ponitur, tunc vel gerundialem habet significatum ex coniunctione cum finito verbo, vel est Ellipsis verbi eiusdem finiti, coll. p. 553. sqq. et ad §. 90. lit. ζ. dicendis. Sic v. c. pro praeteritis posui Ex. 8, 11. et videbat Pharaon, quod facta erat respiratio *וַיִּרְכַּב* *et aggrauando* scil. *וַיִּכְבֵּד* *aggrauauit* cor suum. Ez. 1, 14. et animalia *וַיִּשׁוּב וַיִּצוּ* *currendo* (conf. de forma p. 308. fin.) sc. *וַיִּצוּ* *currebant et reuertendo* sc. *וַיִּשׁוּב* *reuertebantur*. Ita et pro Futuris usurpati v. c. Leu. 6, 7. *וַיִּקְרַב אֹרְחָהּ בְּנֵי-אַהֲרֹן* *offerendo* sc. *וַיִּקְרִיבוּ* *offerant illam filii Aharonis*. 1 Sam. 3, 12. Tempore illo implebo Eli omnia, quae domui eius locutus sum, *וַיַּחַל וַיְכַלֶּה* *incipiendo et perficiendo*; vel *incipiendo* scil. *וַיַּחַל* *incipiam et perficiendo* scil. *וַיְכַלֶּה* *perficiam* 2 Sam. 3, 18. Per Dauidem seruum meum *וַיִּשְׁעֵי אֶת-עַמִּי* *saluando* sc. *וַיִּשְׁעֵי* *saluabo populum meum*. Eadem ratio est in reliquis. B.

II. *Imperatiuus* quandoque *pro Futuro*; ¹ et *contra* frequentius hoc pro illo usurpatur, maxime in *Prohibitionibus*, vt: *וְהָיָה בְּרַכָּה* Gen. 12, 2. *et esto* benedictio i. e. *eris*, praecedunt enim futura: *וְהָיָה עֲשֵׂו וְחָיִי* c. 42, 18. *hoc facite, tunc uiuitote* i. e. *uiuetis* coll.

coll. Ier. 27, 17. Am. 5, 4. 6. et in Singul.
 Gen. 20, 7. Prou. 4, 4. וּמְצֵא חַן Prou. 3, 4.
et inueni i. e. *inuenies* gratiam: וְשָׁכַן Pf. 37.
 27. *tunc habitato* i. e. *habitabis, manebis*, in
 seculum. Ies. 27, 2. de vinea vini rubentis
 עֲנִי-לָהּ *de ea* inquam *alternatim canite* i. e.
canetis. Ruth. 1, 9. וּמְצֵאן מְנוּחָה *et inuenite*
 i. e. *ut inueniatis quietem*.² Adde Pf. 128, 5.
 6. Ies. 36, 16. Gen. 45, 18. Contra: יְהִי-אֹר
 Genes. 1, 3. *erit* i. e. *esto* lux: וְאַהֲבַתְּ אֶת
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ Deut. 6, 5. *et diliges* i. e. *diligito*
 Dominum Deum tuum. Exempla *Prohi-*
*bitio*¹*num* habes in decalogo. [Sic quando
 Futura praecedunt vel immediate sequun-
 tur, Imperatiui vim Futurorum habent,
 vid. Pf. 64, 2. 3. etc. B.] Quod ipsum *Fu-*
turum quoque vim habet *Praesentis Con-*
iunctiui, et *Optatiui*. v. c. Prou. 1, 5. יִשְׁמַע
audiat sapiens וְיוֹסֵף *et addat* doctrinam, et
 prudens consilia יִקְנֶה *eruat*.

1) Nunquam autem pro *Perfecto* vel *Imperfecto*,
 pro quo quidem sumit Lutherus יְהִי־יִמִּי Ies. 38, 16.
 und machtest mich leben; quin tamen Futurum
 יְהִי־לִי־יִמִּי praecedat. Proinde ita vertendum: *ideo*
(plane) reualefcere facies me et in vita conseruabis

me, coll. p. 533. sq. *darum wirst du mich (völlig) wieder genesen lassen, und beim leben erhalten.*

2) Quae permutatio futuri primi cum secundo non fit absque emphasi. Promittens enim hac ratione non solum praedicit commodum, sed et ad illud ipsum adprehendendum cogit quasi ignorantem vel inuitum, bene obseruante B. Geiero *ad l. c. Prou. 3, 4 p. 120.*

† Notes heic: *Imperatiuum* non semper *Imperatiue*, sed quandoque et *permissiue* significare, vt: Deus dicit ad malum Spiritum: הַפְּתֵה יָגֵם הַיָּכֹל צֶא Reg. 22, 22. seduces atque etiam perficies (praeualebis:) *egredere et fac* ita, id est, *egrediaris et facias* ita, q. d. non impediam. רְגֹז וְאֵל - Pf. 4, 5. *commoueamini* (ira), ihr möget zürnen, sed ne peccetis. coll. Eph. 4, 26. οὐ γίνεσθε, zürnet ihr, so sündiget nicht, vel daß ihr nur nicht sündiget. Nah. 3, 15. ibi absument te ignis, excidet te gladius, deuorabit te vt melolontha (scarabaei species) הַחֲבִיר כְּלִק הַחֲבִיר כְּאֲרֵבָה *grauem, numerosam efficias te* vt melolontha, (vel bruchus) *numerosam efficias te* (du magst dich noch so reichlich vermehren) vt locusta. Add. Ier. 7, 21. Sic Io. 2, 19. λύσατε τὸν ναὸν τῆς τοῦ λύσατε τὸν ναὸν τῆς τοῦ *soluite templum hoc* h. c. si solueritis. Sic etiam illa Christi ad Iudam: ὁ ποιεῖς, ποιήσον τάχιον Io. 13, 27. *permissiue* sunt explicanda, q. d. *non impediam*; quemadmodum recte sensit Curcellaeus *Opp. Theolog.* pag. 100. §. 14.

III. *Participium Praesens* s. *Benoni* communiter et concinne *pro Praesenti* (quippe quod

quod iam adsignificat) adhibetur; quam et *pro Imperfecto*, vt Eccles. 4, v. 5. הַכֶּסֶּל חִבֵּק אֶת-יָדָיו וְאָכַל אֶת-בָּשָׂרוֹ stultus *complicans* manus suas, et *consumens* carnem suam, i. e. *complicat*, *consumit*. Gen. 2, 10. וְנָהָר יֵצֵא מִעֵרֶן et *fluuius egrediens* i. e. *egrediebatur ex Eden*. Gen. 42, 23. Et ipsi nesciebant, הוּא בִי שִׁמֵּעַ *quod intelligens* (sc. הוּא ille i. e. esset) h. e. *quod intelligeret*. *Personarum autem discrimen Pronomine personali exprimitur*; 3 vel etiam explicite *per defectuum* אֲנִי *cum adfixo personae* v. gr. אֲנִי הוֹלֵךְ לָמוּת Gen. 25, 32. *ego vadens* i. e. *vado ad moriendum*: הֲלֹהֶרְגֵנִי אַתָּה אָמַר Ex. 2, 14. *an interficere me tu dicens es?* i. e. *cogitas?* אִם-יִשָּׂה מִשְׁלָח Gen. 43, 4. *Si es tu mittens* h. e. *si tu mittis*. conf. Gen. 24, 42. Iud. 6, 36. אִם-יִשְׁכַּם עֲשִׂים Gen. 24, 49. *Si estis vos facturi*.

3) Quod autem cl. L'Empereur ad M. K. ἰδὼπιος. p. 250. et Tarnouius *comm. ad Zeph. 2, 12.* adproban- te Glassio col. 1237. adnotant, *pronomem tertiae personae pro verbo diuersae personae collocari*, vel *esse omnium trium personarum*, vti plurale הֵמָּה *pro se- cunda* Zeph. 2, 12. et Chald. הֵמָּן *pro prima* Esr. 5, 11. id

id quidem non est necesse, et sensus euadit significantior, si naturalis notio seruetur, cum solita ellipsi verbi subst. vt in l. Zeph. *Etiam* אַתֶּם *vos Aethiopes confossi gladio meo eritis* הֵמָּה *ILLI* Germ. Auch ihr Mohren, ihr seyd diejenigen, die mit meinem Schwerd sollen erwürget werden. Sic in altero Esr. אֲנִיחָנָא דְּהִמּוּ *NOS* *suus* *ILLI serui Dei.* conf. §. sq. §. 90. α).

Alias adhibetur quoque *Periphrasis Verbi per Participium et Verbum Substantiuum*, vt: וַיְהִי מִבְּרִיל Gen. 1, 6. et *sit distinguens* i. e. *distinguat*: מִמֶּרִים הָיִיתָ Deut. 9, 7. 24. c. 31, 7. *rebellantes fuistis*, i. e. *rebellastis*: coll. c. 9, 22. הָיָה מִתְחַזֵּק 2 Sam. 3, 6. et *erat confirmans*, i. e. *confirmabat*, coll. Ier. 26, 18. וָאֵהִי צֹם וּמְתַפִּלֵּל Neh. 1, 4. et *fui ieiunans et orans*, i. e. *ieiunavi et oravi.* Conf. Neh. 2, 13. 15. 2 Chr. 24, 14. et elegans locus Chaldaeus Dan. 5, 19. *Ellipsis* est participii מְתַהַלֵּךְ *ambulans* 1 Chr. 17, 5. quod suppletur 2 Sam. 7, 6. Istam periphrasin pariter amant Attici in graecismo, vid. Marc. 1, 39. cap. 2, 18. Luc. 4, 44. c. 5, 16. 29. c. 11, 14. c. 14, 1. c. 23, 8. 55. etc. Nec minus Syri Matth. 2, 4. c. 25, 27. Marc. 4, 1. Io. 10, 23. c. 14, 2.

IV. Inter frequentem *Enallagen Temporum* 4 notetur saltem vsus (α) *Praeteriti pro Futuro* praecipue in *Vaticiniis*: ad infallibilem Dei *Praescientiam*, reique praedictae *certitudinem* demonstrandam. cf. v. c. Gen. 49, 15. 23. 24. Num. 24, 17. Deut. 32, 15. 22. 5 Et contra (β) *Futuri pro Praeterito*, praesertim in *Iobo*, proinde ad *συνέχειαν* textus, antecedentia item et consequentia assidue respiciendum est. Sed praeter ea, v. gr. יהִימוּ אַבְיִסִים Ex. 15, 5. *abyssi operient*, i. e. *operuerunt* eos: [et ita in toto hocce fere cantico, aequae ac saepe in aliis locis, ubi historiae poëtice enarrantur. B.] Ex. 33. 7. et Moses יִקַּח *accipiet* i. e. *accepit* tabernaculum: אֶעֱלֶה אֹתְכֶם מִמִּצְרַיִם Iud. 2, 1. *adscendere faciam*, i. e. *feci* vos ex Aegypto. 2 Samuel. 3, 33. *An secundum mortem stulti* יָמוּת *moriatur* (mortuus est) *Abner?* conf. Exod. 1, 12. 2 Samuel. 2, 28. Psalm. 103, v. 7. Ies. 51, 2. (γ) *Praesentis* (coll. n. III.) *pro paulo post Futuro*, vid. Gen. 19, 13. 14. cap. 48, 21. cap. 50, 5. 24. Amos 2, v. 13. Nah. 1, 9. etc.

4) De Enallage Temporum quidem hanc supple-
ditat regulam Seb. Schinidius ad Ies. 48, 3. *Tempora
misceri solent apud Ebraeos, ut indicetur res omnium
temporum.* vid. etiam ad Hof. 2, 13. Quae tamen
non ubiuis procedit. Scripsit equidem cl. vir Flo-
rentius de Bruin libellum *de Emendandis Temporum
L. E. Anomaliis Enallagisue*, Amstel. 1703. in quo
proprietati temporum quum ubiuis rigoroſe obſequi
moliatur, admiſſa quidem ellipſi אשר, nimia inter-
dum ſenſus diſtractio itaque obſcuratio ſubnaſcitur. v. c.
p. 46. et 47. Gen. 2. verſum 6. vna cum praeuio 5. adhuc
dependere putat a v. 4. *Et vaporem, יעלה ADSCEN-
SVRV M (qui adſcenſurus eſſet) e terra, et IRRI-
GATVRVM vniuerſam ſuperficiem terrae.* et p. 49.
v. 10. eiſd. cap. conſtruit cum praeced. v. 9. *Et flu-
vium egredientem - - atque exinde SESE DIVISV-
RVM, ET FVTVRVM in quatuor capita.* Cui vero
conſtructioni obſtat etiam verbum צמח *germinavit,
pullulavit*, quod non dicitur de fluuio, quod forte
ipſe praeuidens vertit latius, *et faciebat oriri.* Quum-
que exemplis ſub theſi adductis vrgeri ſe maxime cer-
neret, anomaliae temporum quid dare cogitur, ita
tamen, vt *Futurum ſimplex* ſ. ſine ו conuerſiuo, velit
verti per latinorum *Supinum prius* et imperfectum
verbi *ire*, vel per *praeteritum coniunctiu* cum elli-
pſi ו *ita vt*, p. 168. et ſeqq. v. c. Iud. 2, 1. אֶעֱלֶה *ad-
ductum - ibam vos ex Aegypto.* Pf. 106, 12. יָשִׁירוּ
(ita vt) *cecinerint.* v. 17. הִפְתִּיחַ *apertum - ibat ſe ter-
ra.* v. 18. הִתְהַדָּה (ita vt) *flamma incenderit improbos.*
v. 19. יַעֲשֶׂה *factum - ibant vitulum etc.* p. 172. Interim
haec viri docti opera haud defraudanda eſt ſua laude,
vti nec in *Futuris cum Vauis conuerſiuis per imperfe-
ctum*

Etum commodius vertendis, in quo ei dudum adsentio, et ita B. Lutherus plerumque in versione sua germanica expressit.

5) Vnde R. Aben-Efra ad Ioel 2, 18. id ponit canonis: דבר נגור להיות יאמרוהו הנביאים על i. e. *de re, quae decreta est, ut fiat, loquuntur Prophetae in tempore praeterito.* Sic Raschi ad Ies. 42, 16. כן לשון נבואה לדבר על העתיד כאילו *Ita Sermo propheticus, ut de futuro loquantur tanquam de iam facto.* Vel uti Kimchi ad Psalm. 4, 1. בנבואות יאמר עבר במקום עתיד שהדבר effatur כאילו *In Prophetiis adhibetur Praeteritum loco Futuri, quia res ita se habet, ac si iam facta esset.* Idem fere ad Ps. 3, 4. Rationem autem cur Prophetae Futura in Praeterito eloquantur, bene exponit R. Abarbanel ad Ion. 2. לפי שהיו במראות הנבואה ובראותם הדברים הגזורים מהש"י היו מספרים אותם כאילו עברו במציאות לפי שכבר נגזרו בחכמתו i. e. *ideo quia iam sunt in visione prophetica, quumque vident res decretas a Deo benedicto, hinc enarrant eadem ac si iam facta essent ratione existentiae, quia iam dudum decreta sunt in superiori sapientia.*

V. *Personarum* pariter est crebra Enallage, maxime in *Psalms*. Conf. saltem speciminis loco integrum Ps. 145. it. Ps. 2. vbi nunc in *prima*, nunc in *secunda*, nunc *tertia* persona Propheta loquitur, modo se ad *hostes regni Messiae*, modo ad *Deum Patrem*, modo

modo ad *Messiam Filium* conuertit: et vel vnicum v. 29. Pf. 18. ⁶ Quin in eodem membro, eodem manente subiecto, vt: וְאֵלִים כָּלִים Iob. 17, v. 10. veruntamen omnes illi reuertimini et venite nunc: וְאֵלִים מְנוּחָיָה עָלַי הַבְטַחוּ Jer. 49, 11. et viduae tuae in me sperabitis.

6) Summa enim spiritualis iucunditas est animadvertere, quomodo in theatro sacri Spiritus prophetico, in suauissima futurorum mysteriorum visione haerens nunc hanc, nunc alteram personam intuitus, nunc illius, nunc alterius personae effectus exprimat, et verba referat, ceu venuste et argute loquitur B. D. Dorscheus in *Pentad. Disp. II. §. 4. p. m. 70.* Adeoque adfectuum in sanctis vicissitudinem raptusque ineffabiles, rhetorum regulis minime omnium adstrictos, agnoscere par est, cum B. Geiero in *Comm. ad Pf. 68, 36.*

VI. Verbum singulare nomini plurali iunctum distributionem notat, vt: Gen. 1, 14. יְהִי מְאֹרֹת fiat, sit luminaria i. e. vnumquodque luminarium. c. 35, 26. *Hi filii Iacobi* אֲשֶׁר יָלַד לָהּ qui editus est ei, i. e. quorum quilibet ei editus est: Ex. 17, 12. וַיְהִי יָדָיו אֶמְצָנָה et fuit utraque manus eius firma: Num. 32, 25. וַיֹּאמֶר בְּנֵי גָד et dixit filii Gad, i. e. quisque vel aliquis eorum, coll. Iudic. 8, 6. 1 Sam.

1 Sam. 16, 4. Iob. 12, 7. שְׁאַל-נָה בְּהֵמוֹת וְתִרְךָ
interroga quaeſo beſtias et docebit te quaeli-
bet earum, coll. Ioel cap. 1, 20. vbi Aben-
Eſra, Kimchi et ex iis b. Melech in M. I.
 כל אחת ואחת i. e. *unaquaeque*, quemadmo-
 dum etiam בָּנוֹת צִעָרָה Gen. 49, 22. *utroque*
ramus eius procedit. conf. in h. l. Not. Sel.
 pag. 67. Pfalm. 119, 98. Prae hoſtibus meis
 תַּחֲכִּמֶנִי מִצִּוְתֶיךָ *sapientem me reddit unum-*
quodque praeceptorum tuorum. Quem ſen-
 ſum *distributivum* confirmat ſequens הִיא
nam in perpetuum eſt 1 L L V D *mecum vel*
meum. coll. de לי v. 56. Ez. 14, 1. וַיָּבֹא אֵלַי
et venit viri ad me i. e. hic et ille et
iſte virorum. Ier. 35, 14. הִקֵּם אֶת-דְּבָרִי
praestatur unumquodque verborum Ionadabi:
ita recte Tremell. vel etiam impersonaliter,
man hält die Worte. Inprimis huc refer בָּרָא
 אֱלֹהִים Gen. 1, 1. *creavit quaelibet Persona-*
rum Diuinarum. Sunt enim *plures* בִּרְאִים
 Eccl. 12, 1. עוֹשִׂים Pf. 149, 2. Iob. 35, 10. Ieſ.
 54, 5. c. 22, 11. [Adde Prou. 16, 7. Si pla-
 cuerint Iehouae viae viri אֹיְבָיו יִשְׁלִים
 אֹתוֹ *etiam hoſtes eius i. e. quilibet illorum,*
 forte,

forte, vnus post alterum *pacem faciet cum eo*. פָּלַץ enim in Hiph. non significatum effectiuum habet, vt sensus sit: *Deus pacificos reddit*; sed semper significat *pacem ini-
re cum aliquo*, siue construatur cum לְ vti Ios. 11, 19. siue cum עַל vti Deut. 19, 12. 1 Reg. 22, 45. 1 Chr. 19, 19. siue cum מִן vti Ios. 10, 1. 4. 2 Sam. 10, 19. Plura huius Enallages exempla suppeditant Gen. 9, 23. Ex. 28, 7. c. 31, 14. 1 Sam. 16, 4. Ies. 33, 20. Ps. 37, 31. Prou. 14, 1. coll. p. 440. Coh. 2, 7, c. 10, 1. etc. Nomina dominium significantia in plurali numero de vno ad augendam potentiam adhibita, cum verbo singularis numeri construuntur, coll. p. 487. seq. conf. Ex. 21, 4. etc. Nomen vero אלהים de Deo vero dictum, interdum etiam verbum plurale iunctum habet, ex quo eo magis pluralitas in Diuina vnitae probari potest. conf. Genes. 20, 13. aeque ac adiectiuum plurale Ios. 24, 19. B.]

De *Enallage generis* cf. §. 65. p. 482. sq.

§. 90. ELLIPSIS est a) verbi SVM quam frequentissima; vel suppletur per Pronomen perso-

personale, vt: עֵירֹם אֲנִי Gen. 3, v. 10. quia nudus ego i. e. *sum*, et v. 7. כִּי עֵירֹמִים הָיוּ quia nudi illi i. e. *erant*. conf. etiam pag. 438. dicta.

β) *Breuitatis gratia unum verbum pro duobus ponitur*, per *Metalepsin* vel *Synthesin*, qualia ebraeis audiunt scite verba *praegnancia* s. quae inclusum gestant aliud, vt: Ex. 18, 12. וַיִּקַּח et accepit Iithro holocaustum et victimas Deo, vbi subintelligitur נָשָׂא, et acceptum obtulit, sic Gen. 12, 15 c. 15, 9. 10. c. 48, 9. Exod. 25, 2. c. 27, 20. Leu. 24, 2. Num. 19, 2. 1 Reg. 17, 10, 11. c. 20, 23. 2 Reg. 2, 20. c. 20, 7. Esth. 2, 16. תִּקַּח לָהּ Gen. 38, 23. *accipiat* i. e. *acceptum retineat* sibi: וְגִבּוֹלוֹ Iob. 38, 20. *ut capias* (capiendo feras) *eam* (lucem) *ad terminum suum*:¹ לָקַחְתָּ מִתְּנוּת בְּאָדָם Ps. 68, 19. *accepisti* (accepta distribuisti) *dona inter homines*, coll. Ephes. 4, 8.² Sic in N. T. Marc. 4, 36. παραλαμβάνουσιν αὐτὸν (transuehendum) *sumserunt eum*. Verbi לָקַח frequentem usum *metalepticum* imitatur pariter eius synonymum חָתָה Prouerb. 25, 22.

Prunas tu חִתְּרָה capiens es (acceptas acerua-
bis, σωρεύσεις LXX. et apostolus Rom. 12,
20.) super caput eius. ³ Sic Gen. 18, 6. *Fe-*
stina scil. וְקָחִי (*festinanter sume*) tria fata fa-
 rinae. 2 Chr. 18, 8. coll. 1 Reg. 22, 9. *מְהֵרָה* 1.
festina (festinanter adduc) Michaeam.
 conf. Esth. 2, 9. c. 5, 5. coll. c. 6, 10. 14. vbi
 verbum alterum suppletur. וַיִּמְרְחוּ Ies. 38, 21.
et contundant i. e. contusam imponant, coll.
 loco parall. 2 Reg. 20, 7. vbi וַיִּשְׂמוּ וַיִּקְחוּ *et*
sumserunt et posuerunt. וַיִּשְׂמַח לְקִרְאָתוֹ Iud.
 19, 3. *tum laetatus est* (f. laete iuit) *in occur-*
sum eius. וַיַּחֲלֵק אֵלֵיהֶם Gen. 14, 15. *et di-*
stribuit se contra eos i. e. distributis suis co-
 piis irruit in eos: Ex. 23, 18. *לֹא - תִזְבַּח non*
maetabis (maetando fundes) sanguinem sa-
crificii mei cum fermentato; coll. c. 34, 25. vbi
 vox תִּשְׂחַט *effundas* substituitur. 2 Chr. 32, 1.
Et cogitavit לְבַקֵּעַם אֵלָיו discindere eas ad
se, i. e. discindendo eas ad se trahere, coll. Ies.
 7, 6. Sic Pf. 28, 1. *אֵל - תִּחַרְשׁ מִמֶּנִּי Ne fileas*
(filendo recedas) a me, coll. 1 Sam. 7, 8. Ier.
 38, 27. Iob. 13, 13. וַיִּחַתּוּ מִנֶּסֶם Ies. 31, 9. *Et con-*
sternati (fugient) a vexillo. Sic Gen. 44, 32.
 Nam

Nam feruus tuus אָבִי הַנֶּעַר מֵעַם אָבִי *fideiussit* (i. e. fideiubendo accepit) puerum illum a communione patris mei, conf. v. 29. et p. 242. fin. Sic Ezech. 46, 18. לְהִזְנוֹתָם *ad opprimendum (et deturbandum) eos ex haereditate sua.* Efr. 2, 62. et Neh. 7, 64. וַיִּזְנוּ אֵלָיו מִן־הַכֹּהֲנָה *ideo contaminati sunt a sacerdotio* i. e. vt contaminati s. polluti, repudiati fuerunt a sacerdotio. Iudic. 7, 6. Et erat numerus הַמִּלְקָקִים בְּיָדָם אֵל־ *lambentium mediante manu sua (relata) ad os suum,* derer die da leckten vermittelst ihrer Hand zum Munde gethan, trecenti viri. Pf. 118, 5. עֲנֵנִי *Exaudiuit* (exaudiens collocavit) *me in lato.* Psalm. 55, 19. פָּרָה *redemit* (collocans) *in pace animam meam.* Pf. 74, 15. וַתִּרְחַל אֶתָּה בַּקַּעַת מַעֵין וַתִּחַל־ *tu rupisti* (rumpendo petram, eduxisti) *fontem et torrentem;* Ios. 7, 16. וַיִּקְרַב אֶת יִשְׂרָאֵל לְשִׁבְטָיו *et adpropinquare* (et fortiri) *fecit Israëlem sec. tribus suas.* Pf. 89, 40. חִלְלָתָּ *profanasti* (deiciens) *in terram coronam eius,* coll. Pf. 74, 7. Ies. 21, 9. Et omnia sculptilia deorum eius שִׁבַּר *fregit* (*fracta disiecit* sc. hostis) *ad*

terram. coll. Hof. 2, 20. אֶשְׁבֹּר מִן־הָאָרֶץ
frangendo auferam ex terra. Ies. 57, 9. וַתִּשְׂרֵי
Et contemplaris (contemplata mittis) ad re-
gem cum vnguentis. 4 Ier. 41, 7. וַיִּשְׁחָטוּם *et*
iugulauit eos (iugulatos proiecit) in medium
foucae, vt liquet ex v. 9. Vid. plura et grae-
 ca ex N. T. in *Not. Sel. in Epist. ad Ebr.*
 p. 33. 34. Quibus heic loci addo Gal. 5, 4.
 κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ *inefficaces*
facti estis (ἀπηλλοτριωμένοι ἢ χωρισθέν-
τες abalienati, separati) a Christo, coll.
 Eph. 4, 18. Io. 15, 5. quamuis et simplicius
 reddi queat: Ihr send müßig geworden von
 Christo, und habt mit ihm nichts mehr zu schaf-
 fen. conf. Rom. 7, 2. 6. Sic Rom. 15, 19. ὥς
 με πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
 Χριστοῦ *ita vt impleuerim (i. e. plene et per-*
fecte praedicauerim) Euangelium Christi,
 coll. Col. 1, 25. vbi bene Luth. vocem πλη-
 ρῶσαι exposuit daß ich reichlich predigen soll.
 Et in subscriptione huius epistolae ad Roma-
 nos c. 16, 27. ἐγγράφη pro γραφθεῖσα ἀπε-
 στάλη, *scripta sc. per Tertium,* coll. v. 22.
transmissa est (vt recte suppleuit Syrus) per
 Phoe

Phoeben. 2 Theff. 3, 8. *ἔδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, neque gratis panem comedimus* (i. e. λαμβανόμενον, acceptum) a quoquam. Marc. 3, 3. *ἐγειραι εἰς τὸ μέσον, surge* (καὶ στήθι, et sta) *in medio*, exponente Luca cap. 6, 8. 2 Tim. 2, 26. *Καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τῷ διαβόλῃ παγίδος, et resipiscant ex diaboli laqueo* i. e. resipiscentes e diaboli laqueo expediant sese. Act. 23, 24. *διασώσωσι πρὸς Φήλικα (Paulum) ad Felicem conseruent* i. e. saluum ac incolumem perducant. Sic cap. 27, 44. *Ita factum est, πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν, ut omnes ad terram seruariantur*, i. e. salui euaderent, et terram incolumes pertingerent. Et 2 Tim. 4, 18. *καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπαράνιον saluumque perducet me ad regnum suum coeleste.* [Sic verbum *ἡρῶ* collegit saepe aliud verbum includit, ita vt significet vel colligendo auferre v. c. Gen. 30, 23. *— תָּקַף דִּמְיָהּ הִרְוֵה יִתְפַּתָּה collegit*, i. e. colligendo abstulit Deus opprobrium meum, conf. 2 Reg. 5, 11. Ies. 4, 1. cap. 10, 14. Ier. 16, 5. Ioel. 2, 10. cap. 4, 15. O o 3. Psalm.

Pf. 26, 9. etc. vel *colligendo* (f. *simul*) *perdere*
 v. c. Iud. 18, 25. וְאִסְכַּפְתָּה נַפְשְׁךָ וְנַפְשׁ בֵּיתְךָ
et una perdas animam tuam i. e. *temet ipsum*
et animam familiae tuae; vel *colligendo libe-*
rare v. c. 2 Reg. 5, 3. אִזְּ יִאֲסֶרְךָ אֹתוֹ מִצָּרָעָתוֹ
tunc colligendo, i. e. *plenarie*, *liberaret eum*
a lepra sua, conf. v. 6. 7. Sic Gen. 43, 33.
 וַיִּתְמָהוּ הָאֲנָשִׁים אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ *et obstupue-*
runt i. e. *obstupuerunt et adspexerunt* f.
cum stupore adspexerunt viri unus alterum.
 coll. Ies. 13, 8. Eundem in modum vfurpa-
 tur פָּחַד *timuit* f. *cum timore respexit*, conf.
 Ier. 36, 16. Hof. 3, 5. Sic Hof. 4, 19. צָרַר רוּחַ
 אֹתָהּ *constrinxit* f. *constringendo protrusit*
eam ventus. Sic Pf. 73, 27. כָּל-
 זֹנָה מִמֶּךָ *omnem scortantem a te*, i. e. *scortan-*
do recedentem a te; vti contra Num. 25, 1.
 בָּנֹת מוֹאָב לְזִנוֹת אֶל-*scor-*
tari ad filias Moab i. e. *scortando adhaerere*
filiabus Moab. Sic Ies. 14, 12. נִגְהַעַת לָאָרֶץ
succisus es i. e. *fuccidendo protrusus es ad*
terram. B.]

1) Quem sensum literae non ferit versio vernacula,
 la, daß du mögest abnehmen seine Grenze.

2) Hinc Grotius ad 1. c. Ps. etiam *accipi* recte dicuntur, quae eo fine accipiuntur, ut dentur.

3) Cuius adagii sensus est: *Beneficia hosti collata similia erunt prunis capiti illatis, quibus ipse vehementer mouebitur ad deponendum odium, vel nisi hoc ob inemendabilem animi malitiam fecerit, magnos poenarum sibi conciliabit cruciatus, haut aliter ac si tuus panis in meros ipsi versus sit carbones.* Ita bene conciliat dissentientes sententias B. Geierus *h. l.* Et sic fere Mercerus: *Ita eum maxime pres et mouebis, ut similitate deposita tibi amicus reddatur, aut certe tibi non noceat.* Huc etiam nonnulli referunt phrasin *וְקַח טוֹב* Hof. 14, 3. *sume (et confer) bonum*, h. f. accipe bonum poenitentiae et supplicationis nostrae, et *confer* nobis *bonum* gratiae, iustitiae Christi, liberationis et auxilii, vitae et salutis. Vbi tamen simplicius reddas: et *sume, deprone bonum*, und nimm herfür das Gute, (nehmlich Christi Gerechtigkeit, Heil, Leben und Seligkeit.) Id pariter vult versio Lutheri: Und ihue uns wohl.

4) Ita Glassius *col. 748.* cum eoque Sonntagius *in disp. de Verbis Ebr. praegnantibus §. 13. Alt. 1697.* Ast non necesse est, verbum hoc pro praegnante agnoscere, quum solum pro se flet, dicatque plene coll. Iob. 33, 27. *Et spectasti (respexisti) ad regem, hast gesehen mit (deinem köstl.) Dehl und Salbe auf den König, (um solche brav theuer loß zu werden) und deswegen derselben viel gemacht, ut sequitur; ut tamen simul connotet itionem, sicuti Cant. 4, 8. synonymice per *בִּיא* *ire, venire* exponitur, itaque exponit Ben Melech *in M. I. h. l. וְהִלַּכְתִּי et iuisti*, atque ulterius monet, quod apud doctores Talmudicos*

שִׁירָה vox שִׁירָה העוֹבֶרֶת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם
turmam f. *euntem e loco ad locum*, itemque Lutherus:
 du geuchst (mit Dehle zum Könige.) Nec minus verba
 רָבָה et רָבָה *respexit eundem usum abundi* obtinent.
 Vid. Not. ad Gen. 19, 26 p. 42.

γ) *Aliud Verbum Finitum commode e sensu
 supplendum est*, vt: Gen. 40, 9. 16. ad בְּחִלּוֹמִי
in somnio meo, supple cum Chald. Ionath.
 רָאִיתִי *vidi*, ex c. 41, 22. ne alias sequens prae-
 fixum וּ fiat παρῑέλκον. Et ibid. v. 5. אִישׁ
 כָּכָהּ (וְ) *quilibet secundum in-
 terpretationem somnii sui*, repete חָלַם fo-
 mniauit, coll. cap. 41, 11. Gen. 13, 13. post
 וְהַטָּאִים *et peccatores*, supple vi accentus
 () in eodem nomine verbali latens parti-
 cipium הִטָּאִים *peccabant enim*; c. 31, 1. ante
 Infinitivum לֵאמֹר supple eius Participium
 הֹאֲמָרִים *qui dicebant dicendo*, coll. §. 87.
 p. 553. 199. Sic Iud. 16, 2. ab initio supple
 verbum finitum וְאָמַר *et dixit* sc. aliquis, vel
 impersonaliter, et dicebatur, coll. §. 91. it.
 Ier. 30, 17. ante וְאָמְרוּ *et dixe-
 runt*. it. c. 42, 14. ante לֵאמֹר repete ex prae-
 ced. versu וְאָמְרוּ *et dicatis*. c. 48, 20. ab
 initio supple: *qui dicent*. Gen. 31, 31. ante כִּי
 supple

supple *אל-נא ne quaeso* sc. *תמאן recuses*, quod verbum latet in verbo sequenti contrario *ולקחת et accipe*, notante etiam Glassio *Gr. S. col. 1215. Num. 16, 28.* *לא מליבי quod non ex corde meo*, repete ex praeced. *עשיתי fecerim* ea. *Iud. 5, 9.* *לבי cor meum* scil. *dicit*, cum Seb. Schmid. vel *adhaeret* cum Io. Clerico et Luthero. *1 Sam. 13, 8.* quod Samuel sc. *יער indixerat illi*, coll. cap. 10, 8. quae integra phrasis legitur *2 Sam. 20, 5. It. 2 Reg. 9, 27.* ante *במעלה in adscensu versus Gur*, supple ex mandato praeuio *ויכה et percusserunt eum. Prou. 6, 26.* propter mulierem scortatricem *עד כפר לחם ad frustum panis*, scil. *יבא veniet quis*, vel *devenitur*, cum Glassio *l. c. col. 1204.* Grot. Mercero, Geiero. *It. c. 7, 22.* post *וכעכס et sicut compes*, reiteres idem verbum *יבא* e membr. praec. *venit* (i. e. inopinato, cito adducitur, coll. *2 Reg. 5, 6. c. 10, 2. 7. Ez. 21, 24.*) *ad disciplinam stulti.* *Prou. 10, 23.* ad *תבונה* repete vi antitheseos, sic *עשות (facere s. exercere) sapientiam*, est hominis intelligentis. *c. 25, 8.* post particulam

negatiuam פֶּן *ne forte* subaudi cum Vatablo et Pisc. *nescias*, ne, hac ellipsi verbi non at-
tenta, פֶּן mutes in causalem particulam cum
Luth. Ies. i, 28. e nomine verbali שָׁבַר erue
ipsum verbum יִשְׁבְּרוּ *et fractione frangen-*
tur. Thr. 4, 3. post בַּת - עַמִּי *sed filia populi*
mei, subaudi, *comparanda est*. i Reg. 19, 20.
לָךְ פֶּן מָה - עָשִׂיתִי לָךְ nam (sc. זָכֹר *memento vel*
nost) *quid fecerim tibi*. 2 Sam. 18, 12.
obseruate מִי בִנְעָר *quis in puerum, in Absalo-*
mum? sc. mittat manum. 5 2 Samuel. 23, 17.
An sanguinem istorum hominum? scil. אִשָּׁתָה
biberem, quae vox i Chr. 11, 19. suppletur.
i Reg. 11, 25. *Praeter malum illud* אֲשֶׁר הָיָה
quod Hadad scil. inferebat. Chald. דָּעַבַּר
quod fecerat. Ies. 37, 21. in fine deest ver-
bum שָׁמַעְתִּי *audiui*, quod 2 Reg. 19, 20. sup-
pletur. Num. 14, 27. *Quousque* (sc. אֵשָׁא l.
אֶסְלַח *condonabo* ex coll. v. 19.) *coetui malo*
huic? Gen. 25, 22. *Ad quid ego?* scil. הָרִיתִי
concepi, cum Chald. Vulg. Luth. Clerico *h. l.*
Quae aposiopesis turbato Rebecca adfectui
scite congruit. Ies. 51, 19. מִי אֶנְחָמָךְ *Quis*
(aiebat,) *consolabor te*. Iob. 21, 4. Egone ad
homi-

hominem (solum *dirigo*) querulantem sermonem meum? Zach. 7, 7. Nonne verba ista scil. תַּעֲשׂוּן vel לַעֲשׂוֹת *facere debebatis?* 1 Chr. 15, 13. אַתֶּם לֹא non vos, supple ex v. praec. הֶעֱלִיתֶם *adscendere fecistis.* Adde ex N. T. Io. 7, 39. Nondum enim erat Spiritus S. scil. δοθέν f. δεδομένον *datum* (in tanta mensura) vti supplet Vulg. et Syrus, idque in Vaticano exemplari additum esse, teste Brugensi notat Glass. *Phil. S.* col. 233. Quod participium, vel πεπρωτός etiam subaudiendum est Act. 19, 2. It. Io. 21, 21. Domine ὅτιος δὲ τί; *hic vero quid?* sc. πάχει *patietur.* [Addas 1 Reg. 22, 36. quilibet in urbem suam et quilibet in terram suam sc. יֵלֶךְ *abeat.* Ies. 5, 9. בְּאַזְנֵי in auribus meis sc. נִגְלָה *revelatum est,* coll. c. 22, 14. Ps. 6, 4. *et tu Iehoua quousque* sc. תַּאֲנֶה, coll. Ps. 79, 5. 1 Sam. 14, 21. et etiam illi לִהְיוֹת *esse* sc. הִחֲלִי *inceperunt* cum Israëlitis. Plurima alia exempla adducit laudatus supra Waltherus *l. c.* p. 71. seqq. B.]

5) Vel potius, (absque tali ellipsi, et insuper absque aliorum particula negatiua, *obseruate, caute* (ne) *quis in puerum nempe Absalomum;*) 1) ob arctissimam copu-

copulam vocum שֶׁמֶרֶי - מִי accentu etiam regio —
 insignitarum: (quum pro vulgari versione foret talis
 accentuatio: שֶׁמֶרֶי מִי בְּנֵער בְּאַבְשָׁלוֹם 2) ob prae-
 sentiam praepositionis ב, non אֶל ad praeuium
 remittentis; 3) ob meliorem harmoniam cum mo-
 nito regio v. 5. לֵאמֹר - לִי *ad lenitatem mihi*, mir zu
 Liebe sitis לְנֵער *erga puerum, nempe Absalomum*,
 optime Luth. verfähret mir sauberlich (nach Gelindig-
 fei) mit dem Knaben; simpliciter h. m. interprete-
 ris: *solicitam habete curam, quisquis sit*, (coll. v. 22.
 23. וְיִהְיֶה - מָה *sed quicquid sit*) vel *quilibet, pro pue-
 ro illo, nempe Absalomo*; traget genaue Sorgfalt, es
 sey wer es wolle, vor den Knaben, den Absalom,
 ne sc. per subitam caedem in peccatis suis abripiatur,
 sed supplicio meo traditus locum poenitentiae ad-
 huc habeat.

δ) *Infinitivi*, vt: Gen. 9, 20. *Et coepit*
Noah (sc. לְהִיָּוֶה *esse*) *vir terrae*, quae elli-
 psis cap. 10, 8. suppletur; qui Infinitivus et-
 iam subaudiendus 1 Reg. 14, 2. [Idem Hof.
 8, 10. וַיַּחֲלוּ מְעַט *et inceperunt parum* f. pau-
 citas sc. לְהִיָּוֶה *esse*. B.] 1 Samuel. 18. 27.
 וַיִּמְלְאוּ *et implebant ea* (praeputia) *regi*
 scil. דָּת *dare*, i. e. plene dabant ea regi. Ios.
 3, 3. post אֹתוֹ e membro seq. addatur נִסְוֶע
proficisci. 2 Sam. 7, 23. ante verba עֲמָךְ
 ex euidencia loci parall. 1 Chr. 17, 21. sup-
 plendum est mediante copula לְגֵרֶשׁ *et ad*
expel-

expellendum; vid. *Not. Sel. ad h. l.* Neh. 2, 1. לְנִשָּׂא לְפָנָיו יין sc. לְהַבִּיא vel e sequ. *cum adferendum esset vinum coram eo.* *Post* יָכַל potuit: Ies. 1, 13. לֹא-אוּכַל אֲנִי non possum iniquitatem sc. לַשָּׂאת, *ferre*, vti suppletur Ier. 44, 22. conf. Ps. 101, 5. Hof. 8, 5. *quamdiu non possunt* sc. *ferre, innocentiam?* admiratiue: Sie können nicht lange ungestraft seyn. Iob. 31, 23. non poteram sc. עָשׂוֹת *facere.* Add. 2 Reg. 22, 4. coll. cum 2 Chr. 34, 9. Ier. 51, 11. Sic Luc. 7, 1. Act. 12, 25. Apoc. 6, 11. [Ita Ies. 11, 11. tempore illo יוֹסִיף *addet* Dominus altera vice manum suam sc. לְנִשָּׂא *elevare* vel לְנִמּוֹת *extendere* ad acquirendum etc. B.]

ε) *Integri membri ex altero vel περισσεύς textus facile integrandi*, vt Ps. 94, 10. הַמְלִמֵּד אֶדָם יָדַע ה' לא ידע non cognosceret? ex collatione et proportionem praecedd. ita vt verbum lateat in suo nomine verbali. Gen. 30, 27. post בְּעֵינָיָה ellipsis quaedam adparet, vel haec: שָׁבָה אִתִּי mane mecum, respectu habito ad verba Iacobi dimitte me, vt

vt abeam v. 25; vel ad propiora: da vxores meas vt abeam; quibus respondeat Laban: אל-תֵּלֶךְ *ne abeas, nam* etc. c. 43, 29. responsio fratrum supplenda, h. m. וַיֹּאמְרוּ *qui dixerunt: ipse est.* Ex. 32, 35. *Et percussisset* (nunc reipſa) *Iehoua populum huncce*, nisi supplicatio Moſis interueniſſet: quae conditio omnino ſubaudienda eſt. Ex. 13, 8. poſt לֵאמֹר ſupple פָּסַח *facio Paſcha*, coll. c. 12, 26. 27. 48. iam recte ſequitur ratio facti: propter hoc quod fecit etc. Leuit. 14, 57. poſt לְהוֹרֹת *ad docendum*, ſupple: מָה-לַּעֲשׂוֹת *quid agendum* in die immundi etc. Num. 12, 14. poſt יָמִים ſupple membrum alterum comparationis a minori ad maius: *quanto magis prae pudore ſe ſubducere debet a facie mea, ſiue extra caſtra in quibus habito, occludatur ergo* etc. Deut. 29, 17. (18.) ante Partic. כֵּן, ex verbo וַתֵּרֹאוּ *et vidiftis* v. praec. ſubaudi וַתֵּרֹאוּ *videte igitur*, ſo ſehet nun zu; quanquam et hoc non opus eſt, modo adfectum illius כֵּן vt voculae ſollicite praecauentis et praefagientis in germaniſmo reddas: daß nun ja nicht ſey un-

ter

ter euch etc. Ios. 2, 19. post הַחוּצָה membrum aliquod omissum e seq. repetendum esse, nempe וַיֵּרָא תְהִיָּה בּוֹ *et manus fuerit in eo*, sc. occidendi causa, vt sanguis eius effundatur; bene obseruat Seb. Schmid. Ios. 24, 19. Non potestis seruire lehouae, supple: וְאֵת אֱלֹהֵי *et Diis alieni* (populi) ex coll. v. 20. 23. it. v. 14. 15. 16. Iud. 10, 11. in fine supple e ver-
 fu seq. *liberaui vos*, idque vi praefixi מ Lu-
 thero praetermissi. 1 Sam. 10, 1. post הֲלוֹא *nonne*, subintellige עָשִׂיתִי זֶה *feci hoc? quia*
 etc. et 2 Sam. 13, 23. הֲלֹא *nonne* scil. תַּעֲשׂוּ *facietis?* coll. v. seq. i. e. *ecce facietis.* 1 Sam.
 20, 23. post יִהְיֶה supple: עֵד יִהְיֶה *testis erit*,
 coll. v. 42. vbi in fine comple sensum הַיָּקָם *firmum esto.* 2 Sam. 2, 7. post לְבָנֵי-חֵיל sup-
 ple: *agnoscendo et accipiendo me regem*, quum
 alias textus non cohaereat, arguente pariter
 particula וְגַם *etiam*, qua commendat Dauid
 viris Iabes Gilead exemplum domus Iudae,
 vt ipsos etiam ipsi imitentur. Illud ipsum
 לְבָנֵי-חֵיל vna cum verbo substant. הָיוּ sup-
 plendum est in v. 4. post verba *Viri Iabes*
Gilead scil. *fortes se praebuerunt.* 2 Sam. 5, 8.
 in

in fine hemistichii primi supple ex loco parallel. 1 Chr. II, 6. *יהיה לראש ולשר* *erit in caput et principem*. 2 Sam. 6, 21. post *יהוה לפני* e fine versus supple : *שחקתי ludentium more exsultavi*. c. 15, 12. vbi particulam *את* cum Dau. Kimchio, Lutherus, Seb. Schmid. alii-que sumunt pro *אל* plane insolenter. Retius ob illud ipsum *את* et seq. Praepos. *נ* post verbum *misit* aduertit locutionem concisam Io. Clericus *h. l.* cum ellipsi *אנשים לקרא* *viros ad vocandum Achitophelem*. Nam verbum *mittendi* quandoque absolute sine casu ponitur, conf. *Not. Sel. ad Matth.* 2, 16. 1 Reg. 14, 15. concinnior euadit comparatio, si finem, s. effectum, s. modum percussione suppleas cum Glassio et Seb. Schmidio, quos quoque sequitur Buddeus *in Hist. Eccl. V. T. T. II.* p. 359. ita vt verbum *ינור* stet pro duobus, h. m. Et percutiet Iehoua Israëlem (scil. *וינור ut moueatur s. et mouebitur*, Glass. *agitans*) *quemadmodum mouetur (agitatur) calamus in mari*. Vis autem comparationis cum arundine in eo, sec. Schmidium, consistit, vt significet debilitationem regni

regni Israëlitici, quae eo progressura, vt tandem tam infirmum sit futurum, quemadmodum arundo, vt a quocunque hosti facile vinci queat. 1 Reg. 9, 8. *Et haec ipsa domus, vt vt fuerit excelsa, supple vi oppositionis וְשִׁפּוֹל tamen deprimetur, ita vt etc.* 1 Reg. 12, 2. in fine supple ex 2 Chron. 10, 2. וַיָּשָׁב מִשָּׁם *sed reuersus est exinde; 2 Chr. 10, 5. vicissim ex 1 Reg. 12, 5. supplendum לָכֵן* ite. 2 Reg. 6, 33. post וַאֲלֵיוֹ supple *moxque dominus sequebatur qui dicebat etc.* Quam ellipsin cum Raschi et D. Kimchi recte obseruat Seb. Schmid. *h. l. quamque clare v. 32. docet.* 1 Chr. 18, 10. in fine supple: הָיָה בְּיָדוֹ ex 2 Sam. 8, 10. כָּל autem *h. l. valet omnis generis.* Prou. 19, 23. וְשָׂבַע יָלִין *et satur permanebit; vbi subiectum e phrasi abstractiua membri prioris supplendum, nimirum timens Dominum (ad vitam h. m. deductus.)* Iob. 15, 18. וְלֹא כִּחְרוּ מֵאֲבוֹתָם *et non celarunt: (sc. אֲשֶׁר קִבְּלוּ quod acceperunt) a patribus suis.* Ies. 44, 12. בָּרֶזֶל חָרַשׁ *faber ferrarius, supple: sumit ferrum forcipe.* c. 52, 4. post וְשָׁם לָגוֹר supple hoc membr. ex mem-

bro et v. seq. at Aegyptus עֶשְׂקוֹ חָנָם *gratis oppressit eum*. Ier. 2, 29. post אֲלֵי supple cum Abarbanele ad h. l. *dicendo, quod non auxiliaber vobis*. c. 3, 1. supple formulam alias satis notam: כֹּה אָמַר יְהוָה *sic dixit Iehoua*. Ier. 20, 14. ab initio supple אֹמֵר *dicentis*, videlicet in statu priori afflictio, non tempore praesenti; conf. Grot. Pisc. Seb. Schmid. h. l. Ier. 25, 5. itidem ab initio quaedam ex anteced. subaudi et repete cum Seb. Schmid. *Misit, inquam, et me et reliquos omnes Prophetas, dicendo*. Sicut et in fine versus repete: *habitatote in ea*. Ier. 26, 20. itidem ab initio supple cum Seb. Schmidio: *aliqui quidem contra dixerunt, sed etiam etc.* Ier. 49, 4. ante מִי subaudi: *et dicit in corde suo*, ceurete Lutherus. Ier. 34, 4. post עָלֶיהָ subaudienda est haec conditio ex c. 38, 17. אִם יָצָא יָצָא *si sponte te dederis Regi Babelis*. Ier. 40, 5. post verbum לֵךְ *ito*, supplenda est Ieremiae responsio haec vel similis אָשׁוּב גֵּדְלִיָּהוּ *reuertar ad Gedaliam*; at v. 19. post verba: *ne veniatis in Aegyptum*, supple cum Seb. Schmid. *quod si nihilominus abieritis*

in fine posterioris membri repete ex priori: *לְבַר אֶחָד אֲחֵי* *illum constituas seorsim.* Prou. 24, 18. *Ne videat Iehoua, eique displiceat, וְהָשִׁיב מֵעָלָיו אָפוּ* *et conuertat AB EO iram suam*, supple *וְעָלֶיהָ הָשִׁיב* *et super (ad) te conuertat*, vel solum *עָלֶיהָ* cum Ralbago, Pagnino, Glassio, Geiero, und wende seinen Zorn von ihm (auf dich.) Est enim antithesis inter labentem inimicum et *ἐπιχαιρένανον*. Alias supplemento minus attento videri posset, ac si non subsequuta *ἐπιχαιρένανία* inimicus haud conuertendus sit, ac ira Dei ab eo auferenda. Zach. 14, 18. *וְלֹא יִהְיֶה הַגֶּשֶׁם עֲלֵיהֶם* *tum nec super eos* scil. *יִהְיֶה הַגֶּשֶׁם* *erit pluuia*, ex versu praeuio repetendum. Sic Gen. 3, 22. in fine ellipsis est decreti huius *נִשְׁלַחְהוּ מִן* *emittamus eum ex horto*, ex executione seq. v. 23. *Et mittebat eum ex horto Eden*, eliciendi. Sicuti semper decretum et executio inter se inuicem curate ad exactam sui conuenientiam sunt comparanda, quodque in vno deest, ex altero supplendum. Praeter haec notes integrae *ἀποδόσεως* aposiopesis ob adfectum loquentis Ies.

Ies. 10, 10. Ps. 84, 4. ibique *Not. Sel.* Talia etiam in N. T. occurrunt v. c. Io. 12, 24. supple: *Ita etiam oportet me mori, et per mortem meam expiatoriam dulcissimos vobis feram fructus.* Sic ἀπόδοσις imperfecta 1 Corinth. 12, 12. ita perficienda: ἔγω καὶ ὁ Χριστός, sic etiam Christus cum ecclesia tanquam caput cum membris vnum corpus constituit. Praeterea Rom. 7, 25. et 2 Tim. 1, 3. subticetur, pro quo gratias agat Deo Paulus, quod in priori loco subaudiendum ex versu praeced. 24. *liberaturo me ex corpore mortis huius;* in posteriori supple: *pro te, testis enim mihi est Deus,* ex coll. Rom. 1, v. 8. 9. 10. 11. hocque inpr. propter particulam ὡς.

§) [Verbi finiti ante vel post Infinitivum in forma absoluta, coll. §. 87. p. 553. 1q. v. c. Leu. 2, 6. פָּתוּת frangendo scil. פָּתוּת fran- gas; c. 25, 14. אוֹ-קָנָה aut emendo sc. תִּקְנוּ emeritis; Num. 15, 35. רָגוּם lapidando sc. תִּרְקוּם lapidabit eum totus coetus. c. 25, 17. צָרַר impugnando sc. צָרַרְתֶּם impugnabitis.

Deut. i, 16. *שמעו* *audiendo* sc. *שמעתם* *audietis*. Hagg. i, 6. *סמנתם הרבה* *seminatis multum* *sed introducendo* *introducitis parum*, *אכלו* *comendo* *comeditis*, *sed non ad saturandum*, *שרו* *bibendo* *bibitis*, *sed non ad inebriandum*, *לבשו* *vestiendo* *vestitis*, *sed non ad incalescendum*. Plura exempla coaceruavit laudatus Waltherus *de Ellips.* p. 102. sqq. B.]

§. 91. *Ellipsin* quoque arguit *Verbum finitum absolute* sine Nominatiuo positum, et quidem vel (א) vocis indefinitae *איש* *aliquis*, *quispiam*; vel (ב) eiusdem verbi Participii; vel (ג) verbum sumitur *impersonaliter*, v. gr. *אמר אלי* 1 Sam. 23, 22. *nam dixit mihi* scil. *aliquis* (ad normam 2 Sam. 16, 23. vbi symbolum *ישאל* innuit vocis *איש* in altero codice absentiam, quod vult Masoretharum *איש קרי ולא כתיב* coll. p. 59. (β) sensu saluo, siue reddas: *ac si consulisset quis*, siue impersonaliter *consuleretur*, als *wenn man hätte gefraget*) vel *dicens*; (qualia participia verbis adduntur Nah. 2, 3. Deut. 22, 8. 2 Sam. 17, 9. Ez. 33, 4. Ies. 28, 4.) vel passivi-

passiue *dicebatur mihi*, mir ist gesagt, oder: man hat mir gesagt; [Ita Gen. 48, 1. *et dixit Iosepho*, vel *איש* aliquis, vel *אמר* *dicens*, vel impersonaliter, *dictum est*. Num. 35, 25. *אשר משה אתו* *quem unxit* h. e. *qui unctus est*. Deut. 32, 37. *ואמר* *et dixit* s. *dicetur*. 1 Reg. 13, 9. *צוה אתי* *mandatum est mihi*. 1 Reg. 22, 38. *וישטר* *et immergit*, h. e. *immersus est* currus etc. Ies. 53, 9. *ויתן* *et dedit* s. *constituit* h. e. *constitutum est* scil. ab hostibus, man hat bestimmet *sepulchrum eius cum impiis*, *sed in morte sua cum diuite* erit. Ies. 62, 5. *יבִעְלוּךְ* *maritabunt te* sc. *maritantes*, h. e. *maritaberis tu* (et) *fili tui*. Hof. 11, 7. licetque ad excelsum *יקראוּהוּ* *vocabunt illum* sc. *vocantes*, h. e. *vocetur*. c. 12, 9. *לֹא יִמְצְאוּ - לִי* *non inuenient mihi* sc. *inuenientes*, h. e. *non deprehendetur in me* iniquitas, quae aberratio esset vel dici posset. c. 13, 3. sicut glumam *יסֹעַר* *turbine abripiet* sc. *abripiens* h. e. *abripietur*. Si hunc impersonalem significatum adeo vsitatum in *l. c.* adhibes, non opus erit cum A. n. p. 281. n. r) vocem *יסֹעַר* pro Praet. Pūal in forma plane singulari accipere.

re. Am. 4, 2. וְנָשָׂא *et auferet* (3. praet. Piel) sc. auferens, h. e. *auferemini*. Mich. 2, 4. *tempore illo יִשָּׂא proferet aliquis, i. e. proferetur de vobis prouerbium, וְנָהָה et lamentum edet aliquis, i. e. lamentum edetur hocque summum, (coll. p. 420.) אָמַר dicet aliquis h. e. dicetur, vastando vastati sumus, portionem populi mei יִמִּיר mutabit sc. mutans, vel ipse Deus, coll. Hos. 4, 7. i. e. mutabitur portio populi mei. Mich. 6, 8. הִגִּיד לְךָ indicavit sc. indicans, vel ipse Deus, coll. v. 7. vel impersonaliter: *indicatum est tibi*. Prou. 6, 30. לֹא יִבְזוּ לַגָּב non spernunt furem i. e. non fur tantopere spernitur, coll. observ. ad §. 94. Cant. 8, 7. בּוֹז יִבְזוּ לוֹ spernendo spernent illum h. e. spernetur. B.] Vel speciatim (ד) nominatiuus supplendus est vel α) *ex textuum connexionione*, vt Num. 10, 3. וְתִקְעוּ Quum clangent illis sc. sacerdotes ex coll. v. 8. 2 Sam. 3, 7. ET dicebat ad Abnerum sc. Ischboscheth, qui v. sq. 8. nominatur, quemque hinc Luth. expresse addit; 1 Reg. 1, 2. יִבְקְשׁוּ quærant sc. serui tui, coll. antec. vel β) *ex aliorum locorum collatione*, vt Ex. 25, 37. וְהָעֶלָה אֶת־נִרְתִּיהָ*

נִרְתִּיהָ *Et accendet lucernas eius*, sc. sacer-
 dos, ex coll. c. 27, 21. Leu. 24, 3. 2 Sam. 24, 1.
 וַיִּסֶּחַ *et incitavit Davidem*, nempe שָׁטָן *ad-*
versarius, ex 1 Chr. 21, 1. vel γ) *ex materiae*
subiectae consideratione, vt Genes. 29, 34.
 וַיִּקְרָא - שְׁמוֹ *vocavit* sc. Iacob *nomen eius*. cap.
 39, 14. הֵבִיא *adduxit nobis* sc. Potiphar mari-
 tus meus. Nam huius nomen reticet vxor,
 fingens indignationem aduersus eum. [cap.
 41, 13. פִּתְרָה *interpretatus est* sc. Ioseph, coll.
 c. 40, 13. 19. B.] c. 50, 26. וַיַּחַנְטוּ אֹתוֹ *et bal-*
samabant eum nempe הָרְפָאִים *medici*. coll.
 v. 2. Iob. 3, 20. *Ad quid יֵהֵן dat* sc. Deus
laborioso lucem? Sic c. 34, 20. וַיִּסִּירוּ *et re-*
mouebant sc. אֱלֹהִים *Deus, potentem non ma-*
nu sc. humana, coll. Exod. 12, 29. et 2 Reg.
 19, 35. [inprimis explicationis ergo cf. Ies.
 31, 8. B.] Lutherus reddens frastlos, sup-
 ponit ac si dictum esset יָד בְּלֹא *sine manu*
 f. potentia. Ies. 36, 19. et num הִצִּילוּ *eri-*
puerunt sc. *Dii Samariae* Samariam e ma-
 nu mea?

MEMBRUM IV.

DE SYNTAXI PARTICULARVM.

§. 92.

In Syntaxi *Particularum* expedita fere res est, quandoquidem eae, utpote si non omnes, certe pleraeque *sua natura Nomina* sunt, eorumque (coll. p. 242. not. 1) saepissime *aemulantur Constructionem*, cum *nominali* non minus *significatione*, quam quaelibet, praesertim *cum praepositione constructa*, aut praepositio absolute sine subiuncto posita, induit. Quod si autem Particulae significatio quandoque commode quadrat, fit illud ex natura omnibus Nominibus communi, penes verbum, praepositis praecipue כ, ל atque מ v. c. לַבֵּיתָה תוֹשִׁיבֵנִי Ps. 4, 9, *ad securitatem* i. e. *secure* habitare facis me etc. *Ebraei* enim *quum paucis gaudeant Aduerbiis*, illorum vicem *Nomina* coguntur subire, nec ideo desinunt esse Nomina; quodque Particulae quaedam praepositionum munere penes Nomina defungentes, penes verba fiant

fiant *Coniunctiones* vel *Aduerbia*, id pariter contingit apud *Latinos*, vt Praepositiones casu suo destitutae aduerbiascant. De *Significatione* itaque *Particularum* in primis *Nominali*, Philebraei *Interpretem* celeb. DANZII sibi habeant commendatissimum, illa quippe attenta multae obscuritates, quas Particulae vt sic consideratae in versione offundunt, secedent, pleniusque fluent omnia. Nos vero hic solam *Constructionem* attendentes, pauca duntaxat de *Constructione Particularum Negatiuarum* tangemus:

I. אֵין (*Non esse* ¹ in omni tempore, numero ac persona) tantum cum Participio, Nomine et Pronomine construitur, „ac negare dicitur de tota aliqua specie, qua ratione a אֵל distinguitur, quod cum Participiis constructum de certo aliquo atque indiuiduo negat, vt: אֵין תָּבֵן אֵין נָתַן לַעֲבָדֶיךָ Ex. 5, 16. stramen non est datum seruis tuis, h. e. nullum plane: אֵין רֹאֶה וְאֵין יֹדֵעַ וְאֵין מִקִּיץ 1 Sam. 26, 12. et non erat videns, nec aduertens, nec euigilans h. e. non fuit ullus, qui videret, neque quisquam, qui aduerteret, et
ex

ex somno profundo euigilaret: וְלַחֲכָה אֵין
 ילדים 1 Sam. 1, 2. sed Annae non erant liberi:
 יתומים היינו אֵין אב Thr. 5, 3. pupilli su-
 mus, non est pater (nobis); אֵין־נִי Deut. 1, 42.
 non sum. cf. p. 241. sq. Sic cum Infinitivo ut
 Nomine, ut: אֵין כְּפֶרֶד אֵין הָבִין: vt
 Ps. 32, 9. ne sitis sicut equus, sicut mulus
 (in) nullitate vel defectu intelligentiae, coll.
 §. ult. אֵין עֲרָךְ אֱלֹהִים Ps. 40, 6. nullius est or-
 dinare (i. e. ordinate et disposite eloqui) ad
 te. cf. ad h. l. Not. Sel. Sic אֵין לְהוֹסִיף Eccles. 3, 14. ei nihil adden-
 dum est, et de illo nihil est detrahendum.
 coll. p. 545. †. Illa Nominalis autem significa-
 tio inprimis locum habet, quando constru-
 ctum est cum Praepositione, vbi idem est, ac
 Non ens, defectus, negatio, nullitas, nihil, vel
 nullus, v. gr. הָיָא יָמוּת בְּאֵין מוֹסֵר Prou. 5, 23.
 ille morietur ob defectum s. nullitatem disci-
 plinae. יוֹשְׁבִים בְּאֵין חוֹמָה Ez. 38, 11. habi-
 tantes in defectu muri. Iob. 5, 9. עַד אֵין
 עַד לְאֵין usque ad defectum numeri. מִסְפָּר
 2 Chr. 36, 10. usque ad nullitatem sa-
 nationis; יֵשֶׁב מֵאֵין יוֹשֵׁב Ies. 5, 9. ob defectum in-
 colae,

colae, etc. etc. Sic sine Praepositione Iob. 6, 13. **הֲאֵין עֲזָרָתִי בִי** Annon est *defectus* auxilii in me? vid. Danz. *Interpr.* §. 145. I. et Varenii *comm. in Ies.* p. 114. c. fin. ed. v.

1) Quod *verbum substantiuum* implicitum interdum explicite ponitur, vt Ps. 135, 17. *nasus* quidem sed **אֵין יֵשׁ - רוּחַ** non est *spiritus in ore eorum*. Et 1 Sam. 21, 9. **וְהֵאֵין יֵשׁ - פֶּה** Et nonne est *heic sub manu tua hasta aut gladius?* Ac proinde propter inclusionem *verbi substantiui* non potest construi cum *praeterito et futuro*. Videtur quidem prima specie cum *futuro* construi Ier. 38, 5. **כִּי - אֵין הַמֶּלֶךְ יִרְבֵּל** Ast recte iam tum notauit B. Glassius *Gr. S. can.* 18. col. 982. quod ostendat accentus distinctius *Sakephkaton* in voce **הַמֶּלֶךְ** distinctionem faciendam, et relatiuum ad sequens **יִרְבֵּל** subaudiendum esse, h. m. cum Tremellio, *Nam non est rex* (is, qui) *possit contra vos*, vel (cum Seb. Schmid. *h. l.*) *praeualeat vobis, quicquam*. „Mens *placentini* huius regis est interprete Schmidio, quod tales viri sint, contra quorum sapientiam et fidem non habet rex, quod excipiat, aut quibus iure negari quicquam possit: ita vt haec verba adulationem regis non tam *impotentis* quam *ignavi*, et gratiae feruorum nimium dantis arguant.“ Caeterum istud versionis genus a Dn. Prof. Franckio commendatum auctoritate cl. Daffouii, denn er (der Jeremias) ist kein König, daß er etwas wider euch vermöchte, *frigidum plane et incongruum* recte salutat B. Beckius in *Disquis. Hermen.* pag. 415. Nec adeo phrasidis controuersia **וְהֵאֵין לוֹ** in verbis Dan. 9, 26. Et

Et post septimanas LXII. exscindetur Messias, reddi potest cum Osiandro, Calixto in der Wiederlegung D. Wellers, §. 58. Koenigio *Vindic. Sacr. loc. 109. §. 36. p. 651.* Iunginanno, *Dan. Reser. T. I. L. I. Sect. I. c. 2. pag. 69. 70.* Io. Diecmanno *Miscell. Pr. pag. 312. Not.* Vorstio in *Exercit. Acad. pag. 139.* Cl. Russio in *Dissert. de LXX. Hebd. Dan. §. 47.* et Schmidio, *et (sed) non sibi*, aut cum Anglis, Belgis, Piscatore, Bocharto *Geogr. S. P. II. p. 936.* et D. Zeltnero in *Disp. de Cruce Christi in V. T. praesignificata p. 29. non pro se*, cum resp. ad Ies. 53, 4. 5. et inpr. v. 8. Sic et Beckius in *Suscitab. s. Auctar. Inst. Schikh. p. 161.* exponit, doch wird es nicht so wohl ihm gel-
ten, oder ihn betreffen und angehen. Quoniam vero haec dependentia a verbo praeuio יכרת indoli אין תעִי repugnat, itaque potius dicendum fuisset וְלֹא לִי, coll. c. 11, 17. Hab. 1, 6. c. 2, 6. Prou. 26, 17. ideo Sleuogtius *Dispp. Philol. XV. Qu. 9. §. 5.* et Geierus *h. l. p. 751.* explicant per ellipsin nominis verbalis כָּרַת excisio, adducitque iste ὁμοψήφως Galatinum, et Franzium *Disp. X. Schol. Sacrif.* Quos quoque sequitur Buddeus in *Hist. Eccl. V. T. Tom. II. p. 845.* Per ellipsin vero participii עֲזָר Hackspanius *ad h. l.* hoc sensu, *neque erat adiutor ei*, coll. Ies. 63, 5. Dan. 11, 45. Ps. 32, 12. Cui expositioni adiungatur illa Gussietii paulo expressior, *et non est ei*, omnia desunt ei, comites et vindices, itemque opes, immo et vestes, quod et euentus plenissime comprobauerit, fugientibus suis, spoliantibus eum adhuc spirantem hostibus, et vestes sortientibus, *Comm. L. E. p. 33. 6.* Quamquam in *Chissuk Emunah p. 307.* concise simulque complexe reddit: *et nihil erit ei.* Enimvero et haec minus

minus quadrat ad verbum adeo emphaticum *exscindetur*, minusque dicit, nec procul adsciscenda erat ellipsis. Palmam aliis praeripit versio Lutheri pro loci momento significantissima, und wird nichts mehr seyn, sequentis Raschium לֹא אֵין explicantem per אֵיננו, dummodo non negligatur pronomen לֹא h. m. *Et nullus s. nihil erit ei*, nempe populo Iudaico, a quo *exscindetur*. coll. v. 24. et §. 71. Conuenit in sensu Glassius l. c. לֹא licet ad Messiam referens: *et non ei quicquam erit*, q. d. *putabitur plane excisus, ut nihil eius supersit*, scite: coll. Ier. II. 19. add. Ps. 40, 15. Ps. 41, 9. Hac ratione tum naturae dictionis אֵין ipsam rem plane negantis, tum amico verborum respectui vt *causae et causato, antecedenti et consequenti* optime consulitur. Sensum Lutheri vt *simplicissimum* etiam iudicare video cl. virum Alex. Sostmannum in *comm. Chronol. Philol. et Exeget. de LXX. Hebdom. p. 169. coll. p. 171. Lugd. Bat. 1710. ed.*

II. אֵין *adhibetur in fine alicuius membri sententiae*, et ab antecedentibus semper dependet; nunquam autem in tali forma vt-pote absoluta cum sequentibus cohaeret, sed sub forma Constructa, v. c. הֵישׁ יְהוָה הֵישׁ אֵין Ex. 17, 7. Estne Dominus inter nos, *an non (est)?* הֵבֶה-לִי בָנִים Gen. 30, 1. cedo mihi liberos, quod si non, vel nullitatem? morior ego: הֵבֶה-לִי בָנִים אֵין מִתְאַוֶּה Prou. 13, 4. concupiscit

cupiscit quod *nihil erit*, anima pigri. Conf. 1 Sam. 9, 4. 2 Reg. 2, 10. Iob. 3, 9. c. 33, 33. Ies. 41, 17. Nec obstant huic adserto Ies. 40, 17. c. 41, 11. 12. vbi quidem מִן non vltimum membri locum obtinet, tantummodo tamen a praecedentibus vocibus dependet.

† מִן cum praefixo מ plerumque significationem sumit ex מן unde? vel ex quo loco v. gr. מִן הָיָה יְהוָה Iud. 19, 17. coll. c. 17, 9. quo ibis et unde venis? conf. Iob. 28, 20. cum v. 12. et c. 1, 7. מִן אֵלֶיךָ Gen. 29, 4. unde vos? coll. c. 42, 7. 2 Reg. 6, 27. Ios. 2, 4. Non noueram מִן הָיָה וְדָנָה undenam illi essent. Sed cum מ priuatiuo Ier. 30, 7. מִן מִן כִּימָה ita ut non s. nullus fuerit sicut ille, coll. p. 546. †. et cum forma C. superiori cap. 10, 6. 7. מִן מִן כִּימָה adeo nihil est sicut tu. Ast nominaliter et comparatiue Ies. 41, 24. מִן אֵלֶיךָ En vos estis prae nihilo i. e. minus nihilo. coll. c. 40, 17. vbi מִן אֵלֶיךָ vid. et Danz. l. c. p. 150. (s).

§. 93. מִן (α) Futuris iunctum, denotat *ne*, rarius *non*, vt: מִן אֵלֶיךָ תִּרְעוּ Gen. 19, 7. *ne* quaeso fratres mei *male* faciat: מִן אֵלֶיךָ תִּירָא Prou. 3, 25. *ne* timeas: Sed in significatu *non* conf. מִן אֵלֶיךָ 2 Reg. 6, 27. *non* iuuert te Dominus, unde ego te iuuabo? veniet Deus noster מִן אֵלֶיךָ Psalm. 50, 3. et *non* filebit, sed

παρρη-

παρρησιάζεται ἀπρὸς πολλήν πλῶς. Germani dicerent, er wird kein Blat vor's Maul nehmen, coll. §. 82. Plura in significato *non* vid. 2 Reg. 2, 27. Ps. 34, 6. Ps. 41, 3. Prou. 3, 3. c. 31, 4. Iob. 20, 17. (β) Ante Nomen et cum Praepositione constructum idem est ac *Nihil* etc. 2 Sam. 1, 21. *nihil* roris et *nihil* pluuiæ (sit) super vos! 2 Sam. 13, 16. *Nihil* est negotium mali magni huius. vid. in h. l. Not. Sel. p. 143. s. Prou. 12, 28. Et (in) via semitæ (i. e. peruia, complanata. coll. §. 50.) eius (scil. iustitiæ) est defectus, s. negatio mortis, siue nulla est mors. מי יכזיבני וישם Iob. 24, 25. quis mendacii me arguet, aut rediget in nihilum sermonem meum? 1 Sam. 27, 10. אל פשטתם היום pro אל in nihil vel nullibi irruistis hodie? sed in Ruth. 1, 13. Am. 5, 14. Futura repeti debent ex praecedentibus, recte etiam monente Danzio p. 151. (a)

§. 94. אל (Non) omni Tempori et modo, praeter Imperatiuum, iungitur, etiam Nominibus et Particulis; v. c. Ps. 1, 1. לא הלה non

ambulat; לא יֵשֵׁב *non subsistit*; לא יָבוֹל *non marcescet*. v. 5. לא יִקְמוּ *non perstabunt*. v. 4. לא - בֵּן *non ita*. Pf. 10, 6. לא - בָּרַע *eo quod non sc. sum in malo*. 2 Reg. 7, 9. לא - בֵּן *non recte*. Hos. 13, 13. לא חָכָם *non sapiens etc.* Caeterum, in primis *cum Praepositione*, seruat indicatam *Nominum significationem*, vt: לא זָאת *nothing* Ez. 21, 32. immo illa *nothing* (*nullitas*) erit, coll. Ies. 23, 13. שִׁבְרוּ בְּלוֹא - כֶּסֶף *emitte pro nullitate argenti*, et *pro nullitate pretii*, coll. vers. 2. הִשְׂמְחִים לְלֹא דָבָר *laetantes de nullitate rei*: 2 Chr. 15, 3. Et dies multos אֶלֶּהי אֲמַת וְלֹא כִּהֵן מוֹרָה *aget Israël in defectu DEI veri*, et *in defectu* sacerdotis docentis, et *in defectu* legis. Sed *ante Verbum*, *Praepositio* includit *relativum* v. gr. Ier. 2, 11. coll. v. 8. et *populus meus commutavit gloriam suam בְּלוֹא יוֹעִיל* *cum (eo quod) non prodest*, quasi sit בְּאִשֶּׁר coll. p. 520. Sic Thr. 4, 14. בְּלוֹא יוֹכִלוּ *etiam per (id quod) non poterant (aliter,)* auch dadurch, daß sie nicht (anders) konnten, sie mußten

ten jener (derer im Blut liegenden) Kleider anrühren. Add. 2 Chron. 30, 18. Ies. 65, 1. et Iob. 26, 2. 3.

§. 95. בַּל, בְּלִי ac בְּלִתִּי, *non, ne, nequaquam*, Pf. 10, 6. בַּל אֲמוֹט *non monebor*. conf. v. 11. 15. Ies. 32, 10. בְּלִי יָבֵא collectio fructuum *non veniet*. conf. Hof. 8, 7. 1 Sam. 20, 26. בְּלִתִּי מִהוֹר־הוּא *non mundus ille est*: 1) sumuntur interdum *pro exceptivis: absque, nisi, praeter*; sed 2) in primis *cum Praepositionibus constructa Nominum naturam retinent*, et idem notant, ac *abolitio, defectus* etc. v. gr. בְּלִי מִשַּׁחַת Ies. 38, 17. e fouea *abolitionis, consumptionis*: לְבִלִי-אֶכֶל Iob. 38, 41. *ob defectum* cibi: לְבִלִי-חַת Iob. 41, 25. *ad defectum* terroris. לְבִלִתִּי הוֹעִיל Ier. 7, 8. *in abolitionem* prodesse seu utilitatis: לְבִלִתִּי מִכֹּל-מִמּוֹ Gen. 3, 11. *ad abolitionem* comestionis ex ea, coll. c. 4, 15. Ez. 16, 28. מִבְּלִתִּי *propter defectum* saturitatis tuae. Num. 14, 16. מִבְּלִתִּי יִכָּלֵת *propter defectum* potentiae Iehouae, coll. Deut. 9, 28. vbi מִבְּלִי. Ita cum negatione geminata: -אֵין הַמִּבְּלִי Ex. 14, 11. an *propter omnimodum defectum*

fectum sepulcrorum? coll. 2 Reg. 1, 3. 6. 16. בְּבִלִי-דַעַת Deut. 4, 42. c. 19, 4. Iob. 36, 12. *in defectu* scientiae, i. e. inscianter; vel תֹּוֹ דַעַת cum emphasi sumto, *in defectu verae cognitionis* Iob. 35, 16. et sine ב c. 38, 2. c. 42, 3. et cum מ Ies. 5, 13. Hof. 4, 6. Vide plura ap. Danz. l. c. p. 155. (f. g.)

* פֶּן vt plurimum Futuris iungitur (conf. tamen 2 Sam. 20, 6.) et significat *alioquin*, v. c. Gen. 3, 3. פֶּן - תִּמָּתוּן *alioquin moriemini*. conf. c. 11, 4. c. 19, 19. c. 38, 23. Leu. 10, 7. Num. 20, 18. 2 Sam. 20, 6. Am. 5, 6. Mal. 3, 24. Pf. 2, 12. Prou. 24, 18. c. 25, 8. *ne* f. *ut non*, v. c. Gen. 24, 6. Deut. 4, 16. Iud. 15, 12. Ies. 36, 18. Prou. 5, 9. 10. c. 25, 17. rarius *non*, v. c. Ex. 34, 15. Prou. 5, 6. Haesitatum autem significatum *ne forte* nunquam habet, nisi post voces timorem inuoluentes, v. c. Gen. 26, 7. cap. 31, 31. c. 32, 12. B.

§. 96. *Negandi particulae* (a) *Nominibus* כָּל (omne) אִישׁ (vir,) nec non אָדָם (homo) *additae*, *uniuersalem negationem efficiunt*, vt: כָּל-מְלָאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשֶׂוּ Leu. 23, 7. 21. 25. *Omne opus seruitutis ne facitote* i. e. *nullum omnino opus*. Alias hoc idiotismo non obseruato, sensus esse posset, quod aliquod tamen opus facere possent.

וְלֹא יִקַּח הַכֹּל Pf. 49, 19. *nam non auferet in morte sua omne*, i. e. *non auferet quicquam*.
 וְלֹא תִחַסֵּר כָּל בָּהּ Deut. 8, 9. *non indigebis omni in ea*, i. e. *nulla re indigebis*.
 וְלֹא אֵין כָּל Conf. Pf. 143, 3. Ierem. 13, 7. *Conf. 2 Sam. 12, 3. pauperi isti non erat omne*, i. e. *nil erat quicquam*.
 Conf. 2 Reg. 4, 3. Hab. 2, 19. וְעַל כָּל אֱלֹהִים לֹא יִבִּין Dan. 11, 37. *et ad omnem Deum non attendet id est, ad nullum Deum attendet*.
 וְאִישׁ אֵין אִתְּךָ 1 Sam. 21, 2. *vir non (est) i. e. nemo est tecum*, coll. 2 Reg. 7, 5. וְאִישׁ אֵל לֹא יָדַע מִזֶּמֶרָהּ 1 Sam. 21, 3. *vir ne sciat, i. e. nemo sciat quicquam de hac re*:
 וְאִישׁ מִמֶּנּוּ אֵת קִבְרוֹ לֹא Gen. 23, 6. *quilibet ex nobis sepulcrum suum non cohibebit a te*, i. e. *nemo ex nobis denegabit tibi sepulcrum suum*;
 וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ coll. Hof. 2, 12. *et homo non*, i. e. *nemo hominum* f. *nullus meminit viri eius*.
 וְלֹא 1 Reg. 11, 34. *et non sumam totum regnum e manu eius*, i. e. *nullam partem*, quia scil. demum ex manu filii eius sumendum erat, coll. seq. Gen. 9, 11. לֹא יִכָּרֵת כָּל

בְּשָׂרָא כָּל- non excindetur omnis caro, i. e. nulla plane. Add. ex N. T. Luc. 1, 37. ὅτι ἀδυνατήσεται παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα, non erit impossibilis apud Deum omnis res, i. e. nihil impossibile erit, coll. Matth. 17, 20. ubi ita effertur: ὁδὲν ἀδυνατήσεται ὑμῶν, nihil impossibile erit vobis. cf. Rom. 3, 20. Αἴ. 11, 8. Eph. 4, 29. c. 5, 5.

β) *Nominibus aut Verbis* (de quibus cf. §. 82. p. 539.) *additae interdum habent vim* *σεσηταινῆν* f. *privatiuam*, et saepe *adfirmant contrarium cum emphasi*, vt: הוּא בֶן לֹא חָכָם Hof. 13, 13. coll. Deut. 32, 6. est filius non sapiens i. e. insipiens, conf. Ies. 27, 11. בְּרָרָה לֹא - Prou. 16, 29. coll. Ies. 65, 2. Ps. 36, 5. In via non tantum non bona, sed etiam maxime perniciofa. לֹא לִבִּי חָק Ies. 5, 14. *absque modo* i. e. *immodice*. (Ad literam coll. p. 611. *ad defectum* modi f. *statuti*.) מַכַּת בְּלִיתִי Ies. 14, 6. *plaga defectus remotionis* i. e. *immota*: 1 Chron. 22, 4. Et ligna cedrina לֹא אֵין מִסְפָּר *ad defectum numeri* i. e. *innumerable*; מִגֹּי לֹא - חָסִיד Ps. 43, 1. a gente non benigna, h. e. *maligna et crudeli*: הַמְּלִיכִים עִם

עוּ - לֹא עִם Prou. 30, 25. formicae (sunt)
 populus *non validus*, i. e. *inualidus*, *infirmus*:
 לוּ - לֹא חֵאָר Ies. 53, 2. *non forma* ipsi,
 i. e. *deformitas* ipsi erat, vel erat *maxime*
deformis. Conf. Glass. *Gr. Sacr. can.* 19.
 col. 986.

γ) Negandi *Particulae* sumuntur etiam
comparatiue pro *non tam - - quam*, *non tan-*
tum - - sed etiam, *sed potius*, vt Gen. 45, 8.
 לֹא אַתֶּם - - כִּי הָאֱלֹהִים *non vos* misistis me
 huc, *sed Deus* h. e. *non tam* vos, *quam* po-
 tius Deus, coll. v. 5. Ita 1 Sam. 8, 7. Exod.
 16, 8. Ier. 16, 14. Hof. 6, 6. Ex N. T. conf.
 Matth. 9, 13. Luc. 14, 12. c. 23, 28. Marc. 10,
 40. Io. 6, 27. 38. c. 12, 44. vid. Glass. *Gr. S.*
can. 22. col. 994. Ita etiam לֹא Prou. 8, 10.
 coll. membro seq. et c. 3, 14. Sic c. 17, 12.
 [His adde Prou. 6, 30. coll. p. 600. med. Ioel
 2, 13. 2 Chr. 19, 6. Huc etiam referrem Ier.
 7, 22. 23. *non sum locutus cum patribus ve-*
stris, *nec praecepi eis - - - de rebus holo-*
causti et sacrificii; *sed hoc praecepi eis*, di-
 cendo, *auscultate voci meae etc.* h. e. *po-*
tius et primario obedientiam eis iniunxi.

Nec minus Ex. 6, 3. non nomine meo Iehoua notus factus sum Abrahamo etc. sed *בְּאֵל שַׁרִי* *tanquam Deus in quo omnis sufficientia*; h.e. non tam immutabilitatem meam, quae nunc quidem ex factis et promissionum impletione adparet, ipsis manifestavi, quam potius sine praeuia promissione abundantissimas benedictiones acceperunt. Ex Nov. Test. conf. 1 Cor. 1, 17. B.]

§. 97. *בֵּין* inter si repetendum est, pro altero copulato Ebraei (cumque iis Syri) adhibent eleganter praefixum ל, vt Gen. 1, 6. *בֵּין מַיִם לַמַּיִם* inter aquas (et) inter aquas pro *וּבֵין מַיִם*, coll. v. 7. conf. Leu. 27, 33. Num. 26, 56. c. 30, 17. Deut. 17, 8. 2 Sam. 19, 36. 1 Reg. 3, 9. 2 Chr. 14, 10. c. 19, 10. Ez. 18, 8. c. 34, 17. 22. c. 41, 18. c. 44, 23. Ion. 4, 11. Mal. 3, 18. Sic quod Leu. 20, 25. dicitur cum ל, id c. 11, 47. redditur per duplex *בֵּין*. Similiter quod Ez. 22, 26. et 42, 20. effertur per ל, illud Leu. 10, 10. effertur per geminum *בֵּין*. *Istud ל etiam בֵּין תָּו* repetito praeponunt, vt Ies. 59, 2.

§. 98. Aduerbia ad significationis *incrementum et intensiorem*, geminantur, ¹ vt: *בְּמֵאֵד בְּמֵאֵד* Gen. 17, 6. 20. Exod. 1, 7. etc. *in valde valde*, i. e. quam plurimum, vehementer, admodum. Sed praesentia *Praepositionis* indigitat *vim nominis*, quam bene explicat Danzius h. m. *intensio intensiōis* i. e. *intensissime*, cf. idem de hac propria huius vocis significatione et fundamento §. 132. p. 137. *med. f.* [Talis repetitio in aliis etiam fieri solet, v. c. *מְעַט מְעַט* *parum parum*, cf. Ex. 23, 30. Deut. 7, 22. *מֵעַל מֵעַל* *sursum sursum*, *מֵתָּה מֵתָּה* *deorsum deorsum*, vtrumque vide Deut. 28, 43. Vel etiam diuersa coniunguntur, v. c. *מְהֵרָה מְהֵרָה* Ier. 48, 16. *celeriter valde*. *קָל מְהֵרָה* Ies. 5, 26. coll. Ioel 4, 4. *festinanter leuiter*. *מְהֵרָה מְהֵרָה* Gen. 15, 1. c. 41, 49. etc. *גָּדֹל יָתֵר מְהֵרָה* Ies. 56, 12. *magnus excellenter multum*, i. e. *longe maior s. excellentior*. Conf. dicta p. 426. B.]

1) Dicis: Si et Aduerbia sunt Nomina, quidni ergo ut quaedam Praepositiones, supra p. 242. not. 1.) tactae, pro sensu intensiuo in formam Pluralis cere Nomina abeunt? De hoc audiemus itidem SPINOZAM c. IX. p. 43. ita philosophantem: Aduerbia No-

mina etiam esse diximus, quibus actio quaecunque determinatur, ratione Modi, Temporis, Loci, Agentis, Ordinis etc. v. gr. *bene, male, festinanter, cras, heri, intus, foras, simul, primo, secundo* etc. atque haec plurali numero carere ratio indicat. Nec possunt sicut Praepositiones abstracte concipi, ut per se notum est; et quamuis Latini etiam Aduerbia saepe intendant, ut *perbenigne, multo mane* etc. adeoque hac de causa etiam deberent apud Ebraeos in Plurali numero, ut praepositiones solent, exprimi, hoc tamen Ebraeis absurdum videretur. Nam Praepositiones, quia relationes indicant, possunt, ut Nomina Substantiua attributa habere, siue intensius exprimi; at Aduerbia, quia actionis modi sunt, Adiectiua quasi Verborum sunt; eadem igitur intendere nihil aliud esset, quam attributorum attributa excogitare, siue adiectiuis Adiectiua addere. Ad haec ergo significanda, *multo mane, perbenigne* etc. Ebraei multo conuenientius verba ipsa intendunt, vel loco vnius Aduerbii Verbum aut Nomen vsurpant. Ex gr. *multo mane surrexit* exprimitur ebraice, *matutinavit admodum ad surgendum, et perbenigne egit, benignus admodum egit*, ut in Syntaxi suo loco explicabimus. Sed notandum, quod Aduerbia, sicut Substantiuorum Adiectiua, aliquando substantiuantur. Verum neque haec in Pluralem flecti, sed tantum repeti solent, ut: *מַעֲלָה מַעֲלָה sursum sursum*, h. e. *ad summum usque gradum*, contra *מֵטָה מֵטָה infra infra*, h. e. *ad infimum usque gradum*. Sic *מְאֹד* significat *admodum*, et *מְאֹד מְאֹד summo gradu, admodum et nimis*: Sic *מְעַט מְעַט parum parum*, et ad hunc modum alia.

§. 99. I. כ *similitudinis non raro in oratione deest*, vt: וְהָיָא פָּרָא אָדָם Gen. 16, 12. et ille (Ismaël) erit (vt) *onager* hominum s. inter homines, ceu recte Chald. עֲרוּךְ בְּאִנְשָׁא. Conf. Ps. 5, 10. Ps. 11, 1. Ps. 12, 7. Ps. 119, 119. Ps. 141, 2. Exod. 19, 4. coll. Deut. 32, 11. Iob. 14, 11. cap. 41, 13. 22. inpr. Prou. 25, 3. 11. 12. 14. 18. 19. 20. 23. 25. 26. 28. c. 26, 6. 9. 14. 21. 23. Iob. 24, 19. Eccl. 5, 2. 6. c. 10, 1. Ier. 12, 9. c. 15, 18. c. 17, 11. c. 34, 18. Ies. 33, 12. cap. 54, 6. 9. cap. 62, 5. bis, et ante אֲשֶׁר pro כִּי־אֲשֶׁר Ies. 54, 9. Ier. 33, 22. et totum כִּי־אֲשֶׁר Ies. 55, 9.

II. Et *aliae Praepositiones* passim. Vide interim de כ Ex. 6, 3. 2 Reg. 2, 3. Ps. 119, 75. Prou. 22, 21. Ios. 5, 8. Ex. 16, 29. 1 Sam. 14, 9. Ies. 21, 2. c. 46, 7. *instrumenti* Ies. 1, 20. c. 24, 12. cap. 25, 3. c. 41, 2. bis. Ps. 3, 5. Ps. 66, 17. *ante seipsum* sed libere, conf. 2 Sam. 23, 14. cum parall. 1 Chr. 11, 16. 1 Reg. 10, 17. cum 2 Chr. 9, 16. Iob. 1, 4. cum v. 13. 18. Prou. 15, 6. cum Ps. 112, 3. de כִּי 2 Sam. 23, 24. cum 1 Chr. 11, 26. Gen. 18, 28. Ios. 10, 13. de ל Gen. 29, 24. coll. v. 29. vbi suppletur. c. 41, 12. Deut.

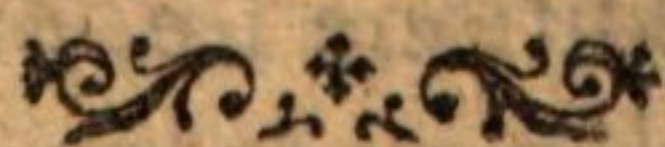
Deut. 33, 4. 2 Reg. 25, 11. 2 Sam. 4, 2. Ies. 31, 7.
in fine Ps. 45, 7. coll. v. 3. Ps. 119, 33. 112. ¹
Eccl. 12, 13. Leu. 7, 6. coll. v. 8. 9. Leu. 13, 3.
4. 10. 13. coll. 16. vbi suppletur.

1) Vbi עַקֵּב iterum venit cum defectu ל, adeoque vertendum cum Chald. et Pagn. *usque ad finem*. Vltterius enim explicat et determinat connexum עַל in v. parall. 33. non additum. Proinde non habet heic significatum *mercedis*, quam tamen adoptauit Hackspanius *Not. ad h. l.* vt ita mirum sit B. Geiero *ad h. l.* cur stet a papistarum parte, posse nos bona opera operari intuitu cuiusdam *mercedis*, coll. Ebr. 11, 25. 26? allegatis etiam pro se Remonstrantibus ac Pererio. Eundem hac de causa notauit B. Calovius *h. l.*

III. *Ellipsis* tritissima *copulae* ו si in loco Ps. 65, 1. attendatur, תִּבְיָה debetur תְּהִיָּה *silentium* (ET) *laus* (in cruce et luce) *o Deus, in Zion*, omnis obscuritas, quae eum alias inuoluit, dispalescit. [Sic etiam locus Ies. 62, 5. יְבַעֲלוּךָ בְּנֵיךָ clarissimus fiet, si ante בְּנֵיךָ hoc ו supples, h. f. *te ET filios tuos*, h. e. tu et filii tui maritabuntur, coll. p. 599. cum e contrario versio vulgaris: *te maritabunt filii tui honestati contraria esse videatur. B.*]

IV. ה *interrogatiui* vid. Gen. 27, 24. Deut. 22, 5. 1 Sam. 11, 12. c. 16, 4. c. 21, 9. 16. c. 22, 7. 15. c. 30, 8. 2 Sam. 18, 29. coll. v. 32. 1 Reg. 1, 24. 2 Reg. 20, 9. Eccl. 1, 10. Ez. 17, 9. coll. 10. 15. c. 18, 24. c. 33, 25. 26. Dan. 5, 13. Ion. 4, 11. Zach. 8, 6. Cant. 3, 3. Iob. 12, 12. Inprimis ante נָלֹּוּ vt Exod. 8, 22. Ios. 22, 20. Hof. 1, 6. cap. 4, 14. Ion. 4, 11. Iob. 2, 10. c. 8, 12. cap. 24, 12. Quibus addi meretur locus Ps. 105, 28. interpretibus non attentus; *Et tamen (an) non rebellarunt (Aegyptii) verbo (verbis) eius (Dei?) Und dennoch, waren sie nicht ungehorsam seinen Worten? Nec minus locus Ioel 4, 21. vbi pronunciatione efferas implicitam interrogationem in priori וְנִקִּיתִי Num impune dimitterem? (repete רָמִים sanguinem eorum tam innocenter effusum?) Sic oratio euadit pathetica, coll. Ier. 25, 29. c. 49, 12. quum alias contradictoria, in cuius fugam illud prius verbum praetermisit Lutherus.*

בְּנֶלֶךְ וּלְאֵעִי
תְּכַלִּית

APPEN.

APPENDIX.

קומץ לשונות רבנן

S I V E

MANIPVLVS RABBINISMORVM.

אין לה אב ואם *Non habet patrem et matrem ex*
Esth. 2, 7. i. e. Radix eius non est in usu.

ממשפחה *saepe notat ex eadem Radice.*

מגזרה *ex Deflexione i. e. ex eodem Themate et Signi-*
ficatione. Sic loquuntur, cum aliquam vocem in-
 dicare volunt eiusdem significationis esse cum al-
 tera, et eiusdem thematis, quamvis non iisdem li-
 teris scribatur. [Vel etiam voces quae sunt eius-
 dem formae quamvis diuersae significationis, eius-
 dem גזרה esse dicuntur. B.] Vid. praeterea L' Em-
 pereur ad *ὁδοιπορος*. p. 48. sq.

ממשקולת *it. על משקל vel בשקל* l. בפלס
formae,
vel secundum formam, analogiam.

משפט *cuius ratio i. e. cuius regularis (legitima, de-*
bita) formatio (est).

[*משפט* etiam est *Propositio*, cuius varia nomina ex-
 hibet Buxt. *in Lex. Talm.* col. 2493. sq. B.]

מפוצא אחר *sunt eiusdem exitus i. e. eiusdem organi*
in pronunciando.

האלף נוסף l. נוספה *Aleph adiectitium i. e. Hee-*
manticum it. Paragogicum. Sic etiam Substantive:

בחוּספה *cum additione i. e. litera Heemantica.*

אין בו אות שרש *Non est in eo litera radicalis it.*

Neque *Tav* in eo est *radicale* (pr. fundamentale) it.

אין שורש בתיבה אלא הבית לבדה *Nulla radicalis litera est in hac dictione, praeter Beth solum.*

בתשלומי in perfectione sua, i. e. *perfecte diceres.*

לשון אחר (ל"א) *lingua alia i. e. Expositio alia.* Id quod etiam h. m. enunciant (ר"א) דרך אחר *via alia*, vel דבר אחר *res alia.* Iudaei vero et rem abominandam, ac non nominandam vocant דבר אחר, et ita *Porcum.*

dictio aliena i. e. *anomala*: זרה *anomalia.*

דרך זרה *via aliena i. e. forma anomala.*

et iuxta egrediens cum ipso i. e. *et ei simile.* Sic in Plur. וְכִיּוֹצְאִים בָּהֶם *et id genus alia.* Quam locutionem a Chaldaeis videntur mutuati, sicut in Targum Ieruschalmi Gen. 2, 18. de vxore Adami dicitur, כְּרַגְיָא בֵּיהּ *tanquam egrediens s. tendens ad eum i. e. similis.* conf. L'Empereur *ad Beniam. Itiner. c. 1. not. s.*

Linguae lenis et levis i. e. *Coniugationis lenis s. Kal.*

לְהַקֵּל עַל הַלְשׁוֹן *ad leuandam linguam i. e. ad faciliorem pronunciationem.*

Vav dictionis וְהוּא excidit i. e. *abundans litera est.*

הַסֵּמָךְ חָסֵר *deest construendum, i. e. deest alterum nomen in Genitiuo Casu efferendum.*

כְּדֶרֶךְ (iuxta viam) et כַּמּוֹ (sicut) *seruiunt citationi locorum*, quum locum adferunt cum altero aliqua in re conuenientem.

שֵׁם נִפְּלָל עַל זָכָר וְעַל נְקֵבָה *Nomen cadit, id est, usurpatur de mare et foemina. Vel hoc modo:*

בא l. נמצא דרך (בלשון l.) זכר ונקבה
Occurrit genere Masculino et Foeminino.

לשון נופל על לשון *Vocabulum cadens (vel sonans)*
iuxta vocabulum (alterum) i. e. paronomasia.

[משמע *subaudiendum* adhibetur de voce elliptica;
 In Gemara autem frequens est, quum vnum ex
 altero deducitur, vel vocabulum aut sententia ali-
 quid significare dicitur. vid. L'Empereur l. c.
 pag. 52. B.]

למשמעו iuxta auditum suum, i. e. *ut verba sonant*
sc. exponendum esse, quod alias efferunt לפי *vel*
secundum sensum literalem, על דרך הפשט
opponitur משל *et* דרך l. *parabolicus et*
allegoricus, mysticus sensus.

לאמת הדבר (ad) adseuerationis (em) rei, i. e. *Par-*
ticula est adfirmatiua.

מבנין הנוסף ex coniugatione aucta. Sic vocatur
Coni. Hiphil, quae vna litera augetur.

מפועלים שהם עלומי העין ex verbis, quorum secun-
 da abscondita, i. e. *ex Verbis Quiescentibus* 'ע f.
Secunda.

על עלומי הה"ה de absconditis He (tertiaie radic.)
 i. e. *de Quiescentibus* לה.

מפעלי הפל ex *Verbis Geminatis.*

בדרך בעלי האלף secundum morem *Dominorum*
Aleph, i. e. habentium in fine א f. *Quiescentium* נ.

Sic etiam ה, ר, יורי i. e. habentia primam
 ה, secundam ו, et tertiam י.

כפל הענין (במש) במלות שונות
est duplicatio sen-
tentiae verbis diuersis, vel idem dicitur variatis

פי כן דרך לשון עברי ואמר כי *tantum verbis.*

Sic namque mos est linguae
 ebraeae,

ebraeae, dicuntque id fieri *elegantiae causa*, ait Kimchi ad Ps. 1, 2.

מִשְׁם הַפּוֹעֵל הַסְמוּךְ וְשֵׁאוֹנוֹ סְמוּךְ *ex Nomine Verbi constructo et non constructo*, id est, ex *Infinitivo* sequente obliquo casu, et non sequente.

הַעֲמִידָה הַמְלָה עַל בְּנִינָה *Constituerunt dictionem in Coniugatione sua*, i. e. perfecte et iuxta Coniugationem Perfectorum formarunt hanc vocem.

עָתִיד עַל דֶּרֶךְ הַזְּמָן הָעוֹמֵר *Futurum iuxta viam temporis praesentis*, i. e. *Futurum pro Praesenti* sumitur, eo quod significatur actus continuus.

דְּבוֹר מִפְּנֵי עֲצָמוֹ *Est sermo per se* i. e. per se efficit sententiam.

מִשְׁרָת בְּעִבּוֹר אַחֲרָת *Ministrat pro altera* i. e. in sequenti membro debet repeti haec dictio, vel particula in priori posita. Hoc ipsum est, quod Kimchius dicere solet:

עוֹמֵר בְּמָקוֹם שְׁנַיִם *Stat pro duobus*. qf. dicat, vnam et eandem dictionem in eodem versu ex iis quae praecesserunt, repetendam.

הָעֵלָה *Omne* הָעֵלָה i. e. omne Vocabulum, quod in Scriptura reperitur, hoc modo debet exponi, vel omnia exempla Radicis עֵלָה deriuata ex Coniugatione Hiphil h. m. debent exponi.

דֶּרֶךְ כַּפִּין *Via Caphin*, id est, adhiberi solita *duo Caph*, vt compendiosior sit sententia, ita tamen, vt summa inter illa, quibus praefiguntur, notetur aequalitas, v. gr. כֶּמֶלֶךְ כַּפִּין *Rex est vt populus, et populus vti Rex*. Conf. Gen. 44, 18. Leu. 7, 7. Deut. 1, 17. Ios. 14, 11. Iud. 8, 18. 1 Reg. 22, 4. 2 Reg. 3, 7. Ez. 45, 25. Hos. 4, 9. Psalm. 109, 12. 1 Chron. 25, 8. cap. 26, 13. inpr. elegantem locum

ap. Ies. cap. 24, 2. Caeterum heic nomen literae in plurali numero ponitur, sicut וַיִּין pro *duobus Vav*, et saepius alias in aliis nominibus literarum vsurpari videbis.

מִשְׁמֵשׁ עִצְמוֹ וְאַחֵר עִמּוֹ *Servit sibi ipsi et alii secum* i. e. repetendum ἀπὸ κοινῆς. Quod et sic effertur:

מִשְׁכַּח עֲצָמָהּ וְאַחֶרֶת עִמָּהּ *Trahit seipsam et aliam secum*, i. e. repetendam in subsequenter, vel

הַשְׁמֵשׁ שְׁתֵּי פַעַמִּים *Bis ministrat*.

הוּא דִּרְךָ הַלְשׁוֹן לְדַבֵּר בַּעַם לְנוֹכַח וּבַעַם שְׁלֵמָה *Est mos huius linguae, ut loquatur modo in secunda, modo in tertia persona* (in vno sc. eodemque loco et versu) vid. Kimchi ad Ps. 5, 6. et Obad. v. 8.

אָמַר כְּנָגֶר (כְּנִסְתָּ) יִשְׂרָאֵל *Dixit ex aduerso (coetus) Israel (is)* i. e. *Apostrophe est ad Israelem*.

דִּבְרָה הוֹרָה בְּלִשׁוֹן בְּנֵי אָדָם *Loquitur lex iuxta linguam filiorum hominis*, videlicet de Deo ἀνθρώπων γλώσσαις, intelligendum Θεοπροφητείας.

דִּרְךָ פֶּרֶט l. בְּפֶרֶט *generaliter*: דִּרְךָ כָּלִל vel בְּכָלִל *specialiter*.

יֹצֵא מִכָּלִל *egreditur*, i. e. *excipitur a regula*. [dicunt etiam מִן הַכָּלִל eod. sensu. B.]

בָּשָׂר וְדָם *caro et sanguis* i. e. *mortalis, infirmus*.
קָרוֹב l. הֶעֱכוּן אֵלַי *Verisimile mihi est*.

הַמְתוֹאֵר לְנִקְבָּהּ וְהַמְתוֹאֵר חֶסֶר *est adiectivum foemini generis et denominatum* (f. Substantivum) *deficit*.

קְרוֹבִים בְּעֵינָן vel קְרוֹבֵי הָעֵינָן *propinqua significatione, id est, Synonyma*; [quae alias dicuntur שְׁמוֹת נִרְדְּפִים vel מוֹשְׁבָּמִים. B.]

תְּשׁוּבָתוֹ בְּצִדּוֹ *Responsio eius in latere eius* h. e. *ipse contextus refutat*: frequens vox disputantium contra Christianos.

גזירה מן קל וקשה *Decisio a leui ad difficile, i. e. argumentatio a minori ad maius.*

גזירה שוה *argumentum a pari.*

על דרך גזירה *per comminationem.*

זה על צד (דרך ל) הפלגה וגזירה *Hoc hyperbolice dictum.*

הפך שקול הדעת *contra dictamen rationis.*

דרך משל, העברה (השאלה) *Metaphorice. (Interrogatiue.)*

אין לו חבר ל *Non est ei socius, vel frater;* quod dicunt de voce semel in Bibliis occurrente.

מה רצונו (ל תלמוד) לומר *Quid vult dicere?*

מקרא ל הפתוב מסורס *Textus est inuersus, vel vnica voce hystero-logia, parenthesis.*

Liceat etiam heic Symbola mea addere.

כן צריך להיות i. e. כצל *Sic necesse est esse.* Communis est abbreviatura in notis Masorethicis, quando forma vocis vel plane singularis occurrit, vel etiam alias lector credere posset, vitium aliquod scribarum adesse, vid. ad Genes. 9, 29. Ios. 7, 7. 1 Sam. 10, 11. etc.

ספר אחר vel נוסחא אחרת i. e. ס"א vel נ"א *exemplar aliud f. codex alius.* conf. ad Leu. 7, 38. cap. 14, 56. c. 18, 22. Num. 32, 17. Deut. 7, 13. 1 Sam. 1, 9. etc.

סימן *Nota f. symbolum memoriale.*

מהחלפי המבטא והמובן vel הבנה *diuersa in pronunciatione et sensu.*

האור יתרה במבטא *litera abundat in pronunciatione f. quiescit.*

הנראת *adparens f. litera mobilis.*

נָח נִרְאָה *quies adparens*, f. litera mobilis vocali de-
stituta.

הַנֶּעֱלָם *litera quiescens*.

נָח נִסְתָּר *quies abscondita* f. litera quiescens vel ex-
pressa vel subintellecta.

הַשֵּׁם *Nomen* scil. κατ' ἐξοχήν sic dictum; ponitur
pro nomine יְהוָה f. idem est ac *summum Numen*.

שֵׁם הַלּוּוּי *Nomen coniugatum*. Alias nominum dif-
ferentias et adpellationes tradit Buxtorf. in *Lex.*

Talm. p. 2431.

קוֹל הַמִּתְחַקֵּק *vox articulata*, quae hominum est pro-
pria.

בֵּין יוֹן לְאֹר *inter verum et falsum*.

הִרְךָ לַעַג *ironice*.

כָּלֵל הַסּוּג *Genus*.

מִין מִיּוֹחֵד *species communis*; מִין כּוֹלֵל *species*; מִין
species restricta.

הַמִּבְדִּיל *differentia*.

הַסְגוּלָה *proprium*.

הַמִּקְרָה *accidens*.

אִישִׁים וְכַרְטִיִּים *individa*.

מֵאמְרוֹת *praedicamenta*. Nomina praedicamentorum

X. Aristotelicorum, vide ap. Buxt. *l. c.* p. 1447.

שֵׁם אָדָם ל. הַעֲצָם הַפָּרְטִי *nomen proprium*.

שֵׁם (הַעֲצָם) הַכָּלֵל ל. הַכָּלֵלִי *nomen adpellativum*.

וְהַדְמִיּוֹן *exempli gratia*.

זֶה צָרִיךְ לְהַנִּיחַ זֶה *opus est hac conditione*.

הַפֶּבֶר *interdum nominatur Hiphil*.

זֶה הַבְּנִין הוּא שֶׁהוּא עֲצָמוֹ מִסְבֵּב לְקַבֵּל

usus huius coniugationis est reciprocus.

פָּעַל בְּלֹאֵי יוֹצֵא וְכַפֵּל עוֹמֵד *verbum intransitivum*;

מִלָּה בּוֹדֶדֶת *vox solitaria*,

et circumscribitur:

שְׂאִינָה

שאינה יוצאת מגוף הפועל לגוף אחר *quae non transit ex corpore operantis ad corpus aliud. conf.*

L'Empereur l. c. p. 90.

פעל יוצא vel יהיה vel הנור *verbum transitivum.*

בסמך *vox absoluta*, cui opponitur *constructa.*

בנין שלא נזכר שם פועלו *coniugatio cuius non memoratur agens i. e. mere passiva.*

Plures Rabbinismi possent adduci, inprimis si phrascs Talmudicas memorare animus esset. Praesentes cum illis, quos A. n. in ipsa *Luce* hinc inde adspersit, coniuncti, ad Grammaticos Ebraeos intelligendos faciunt. Alios qui desiderat, adeat vel maxime Dau. Millii *Catalecta Rabbinica*, et ibidem, partim Danzii *Rabbinismum Enucleatum*; partim ipsius Millii *tr. de modis loquendi et disputandi formulis Talmudicis.* B.]

רב זאת הפעם:

INDEX I.

GENERALIS.

Part. I. De Etymologia.

Membr.	pag.
I. De Consonantibus.	15
II. De Punctis Vocalibus.	47
III. De Syllaba et Tono.	76
IV. De Dagesch, Mappik, et Makkeph.	91. 107. 108
V. De Mutatione Punctorum.	110
VI. De Nomine, eiusque Staru Constructo.	189. 205
VII. De Pronomine, Prae- et Adfixis.	213. 223. 230
VIII. De Verbo Perfecto.	256
IX. De Verbo Imperfecto, et quidem	290
1. Defectivus: Pe Nun.	294
Geminantibus Aïin.	298
2. Quiescentibus: Pe Iod.	311
Aïin Vav.	319
Lamed He.	324
Lamed Aleph.	335
3. De Dupliciter Imperfectis.	341
X. De Particulis Praefixis משה ופילב	342
XI. De Figuris Etymologicis, et quidem	
Paragoge.	361
Apocope.	374
Epenthesi.	382
Syncope.	389
Prosthese.	390
Aphaeresi.	391
Metathesi.	394
De Inuestigatione Radicis.	397

Part. II. De Syntaxi.

I. Nominis.	401
II. Pronominis.	501
III. Verbi.	527
IV. Particularum.	602
Appendix. Manipulus Rabbinismorum.	622

INDEX II.

FORMARVM DIFFICILIORVM.

N			
⌘ cum ה"י altern.	30	אֶהְיֶה	33
⌘ ante aliud elisum.	273	אֶהְיֶיךָ	118
⌘ Epenth.	383	אֶהְיֶיךָ	331
⌘ Parag.	370	אֶהְיֶיךָ	30
אֶהְיֶיךָ	181	אֶהְיֶיךָ	172
⌘ qu. in St. C. et ante Suff.		אֶהְיֶיךָ	211
	210. 238	אֶהְיֶיךָ	386. 396
אֶהְיֶיךָ	122	אֶהְיֶיךָ	34
אֶהְיֶיךָ	370	אֶהְיֶיךָ	196
אֶהְיֶיךָ	287. 323	אֶהְיֶיךָ	157
אֶהְיֶיךָ	240	אֶהְיֶיךָ	272
אֶהְיֶיךָ	379	⌘ quom. in increm.	171
אֶהְיֶיךָ	228	— qu. in St. C. et Suff.	210.
אֶהְיֶיךָ	274		238
אֶהְיֶיךָ	238	⌘ vnum.	382
אֶהְיֶיךָ	275	אֶהְיֶיךָ	163
אֶהְיֶיךָ	127	⌘ quom. in pl.	200
אֶהְיֶיךָ	31. 45	אֶהְיֶיךָ	200
אֶהְיֶיךָ	31	אֶהְיֶיךָ	157
אֶהְיֶיךָ in pl.	142	אֶהְיֶיךָ	248
אֶהְיֶיךָ	390	אֶהְיֶיךָ	339
אֶהְיֶיךָ	123	אֶהְיֶיךָ	238
אֶהְיֶיךָ	279	אֶהְיֶיךָ	139
אֶהְיֶיךָ	203	אֶהְיֶיךָ	151
אֶהְיֶיךָ	276	אֶהְיֶיךָ	242
אֶהְיֶיךָ	276	אֶהְיֶיךָ	163. 382
אֶהְיֶיךָ	158	אֶהְיֶיךָ	376
אֶהְיֶיךָ	146	אֶהְיֶיךָ	181
אֶהְיֶיךָ	274. 372	⌘ c. suff.	274
אֶהְיֶיךָ	315	אֶהְיֶיךָ	241
		אֶהְיֶיךָ	383
		R r 4	אֶהְיֶיךָ

INDEX II.

איכבה	363	ארוממה	182
אינימו	241	ארבה	135
אשירם	318	ארפה	337
איהם	139. 389	אש	32
אפל	281	אשנים	31
אכרה	175	אשכם	133
אל in increm.	140. 141	אשת	138. 213
אל profan.	220. c.	אשתוללה	31
אל qual, suff. hab.	241. sq.	אשתו	213
— est nomen.	242	אשתה	179. 180
אלהים signif.	489	אשמהילה	384
אלי	242	אח ligo in increm.	133
אלמים	119	אח cum c. adf.	133. 219
אמהות	199	אח not, accus.	218 sq.
אמילם	245	אח et אח	214. sq.
אמלל	280	אח et אחי	104. 214. sq. 371
אמלל	282	אחודע	313
אמן in pl.	142	אחחבר	31
אמרחו	179	אחיו	188. 327. 331
אמח quom. in increm.	144. 166	אחבר	339
אנה	214. 217	אחקבה	382
אנוש quom. in plur.	125	אחרים	390
אנחות	143		
אסערם	139	ב praef.	348. 356. 360. 545
אסף	157	ב cum adf.	219
אספה	274	בא	312
אספה	181	בארצותם	240
אספה	255	באשו	131
אסרי	372	בבבה	122
אפאיהם	35. 244	בדאם	36
אפו	188. 327	ביר	360
אראלם	43	בהונות	397
ארה	301	בהלו	392
ארהיה	118	בהמה	122
ארי quom. in pl.	142. c.	בהמת	213
אריאל	387	בהן quom. in pl.	397
אריים - זה	142. c.	בהבאחו	339
אריות	147. 332. 395	בהרג	359
אויח	35. 386	בהשמה	397
			בזים

FORMARVM DIFFICILIORVM.

באויס	322	בן	179
באטח	339	בנו	370
באכיה	333	בני	372
בול	392	בסעפיה	371
באשים	322	בעברות	396
בו	321	בער c. adf.	141
בזאה	305	בעטף	359
בזוחיה	240	בעיה	331
בועח	121	בעצרוחיהם	101
בחוקו	301	בערה	124
בחלקות	145	בערמם	237
בחמה	389	בעשר	360
בטל eius Emphaf.	28	בצקתה	367
בין c. adf. et praef.	343	בצעה	254
בינח	391	בקנאה	337
ביקרוחיה	100	בקצפה	155. f.
בית - האלי	228	בקשה	117
בית - הלחמי	228	בקשחם	248
בית - השמש	228	בראם	36
בית in pl.	143	בריהים	118
ביתה et ביה	208	ברכה	122
בכו	33	ברעה	392
בכיה	196	בשרי	255
בכשלו	359	בשגם	229
בלאט	384	בשכבה	255
בלבח	212	בשלי	236
בלה	266	בשלי	230
בלחמיהם	388	בשלימי	222. 230. 518
בלחות	396	בשנה	383
בלי	35	בשקחות	153
בלוח	267	בשח	153
בלחי c. adf.	244	בשוא	295
במו	360	בח filia, quom. in increm.	
במות	121	quom. in plur. et unde?	
במוחיו	121		144. 166
במצאחם	157	בח pupilla unde?	390
במרים	180. 239	בחבונם	237
במחי	205	בחוכרי	372
בן quom. in pl.	124	בחוכה	363
		Rr 5	בחנה

INDEX II.

בְּחָה	134	הִי partic. explet.	360
בְּחִים	99. 100	הִפְאֵחַ	338
		הִלִּיף	331. 333. 4
בָּה	375	הִם	393
בְּבִרְתָּ	213	הִעָה	369
בְּרִי quom. in pl.	142. 143.	הִתְרַנֵּה	389
בְּרִי	123	ה	
בְּרִיחַ	143. 196. 199	ה cum אִי alternans.	30. 143. 196. 199
בְּרִי	126	ה articuli.	223. 143. 196. 199
בְּרִי	33	— — nunquam demon-	
בְּרִי	322	strat.	226. 143. 196. 199
בְּרִי	100	ה interrog.	350
בְּרִי	126	— — nunquam pro	הִלֵּא
בְּרִי	161		353
בְּרִי	322	ה parag.	361
בְּרִי	213	ה locale.	367
בְּרִי et בְּרִי quom. in pl.	200	— — nullum.	368
בְּרִי	380	הִתְרַנֵּשׁ	31
בְּרִי בְּרִי	301. a. c.	הִתְרַנֵּיחַ	5
בְּרִי retege	376	הִתְרַנֵּה	296
בְּרִי	122	הִתְרַנֵּים	384
בְּרִי	248	הִתְרַנֵּון	31
בְּרִי	281	הִתְרַנֵּות	142
בְּרִי	248	הִתְרַנֵּם	351
בְּרִי	275	הִב in increm.	140. 314
בְּרִי	295	הִבְאֵחַ	329
בְּרִי	295	הִבְהִיבִים	393
בְּרִי בְּרִי	295	הִבֵּה	314. 393
בְּרִי בְּרִי	295	הִבֵּל	128
		הִבֵּק	302
בְּרִי	384	הִפְרֵאֵה	162
בְּרִי	213	הִפְרֵה	285
בְּרִי	278	הִפְהֵה	138
בְּרִי pleonast.	495	הִגֵּה	34
בְּרִי	372	הִגֵּה	138
בְּרִי quom. in pl.	125	הִגֵּון	180
בְּרִי	125. 385	הִגֵּלֵה	325
בְּרִי	125	הִגֵּלֵחַ	329
בְּרִי	138	הִגֵּמֵל	351
בְּרִי		הִתְרַנֵּה	

FORMARVM DIFFICILIORVM.

ההפך	277	היהודים	199
הדריכה	282	היו	33
הדשכה	288	היולר	100
הה	392	היחברה	182
ההללה	162. 281	היטב	352
ההלכוא	5. 370	היו	32
ההרמונה	33	היכל	121
הוא et הוא	214 fqq.	היקרה	120
הוא	338	הישכם	182
הוביש דה	287. 323	הי	376
הובשת	323	העבס	289
הודע	316	הכמכח	351
הובה	100	הכצעקחה	351
הולדת	316	הברח	123
הומיה	196	הכחנה	352
הוציא	318	הלא quid signif.	353. 354
הורדתנה	245. 250	— pro הלים	353
הושר	318	הלאה	329
הוחל	138	הלבן	351
הו	276	הלדת	137. 316
הובחים	351	הלה	32
הוכפ	288	הלז et הלזה	220. 381
החדלתי	185. fq.	הלז	220
החמי	379	הלכתי	275
החל	392	הלכתי	372
החלות - חי	151	הלקחים	395
החלי	326. 340. 379	המאנים	281
החלם	151	המבולוח	187
החצי <i>dimidium.</i>	160	המחלקות	119
החצי <i>sagitta.</i>	372	המיה	196
החצי	380	המלח	285
החרב	186. 285	המס	302
החתל	285	המסדרונה	368
החתת	151	המסיו	331
הש	376	המעלים	247
הטהרו	286	המציתה	339
הטמאה	289	המקנה	340
הטחור	248	הנבאו	286
היה	324	הנבאתי	285
			הנה

INDEX II.

הנה c. suff.	241	העִיבָה	286
הנהלולים	276	השִׁכְּבָה	264
הנחמתי	286	השִׁלְחָה	362
הניח	137	השִׁלְשִׁי	380
הסביב	389	השִׁמְרָה	132
הסב	137	השִׁמְרָה	162
הסחוק	136	השִׁמְדוֹ	282
העדה	151	השִׁמְנָה	352
העל	378	השִׁמְרָה	130
העלה	351	השִׁע	308
העלה	152	השִׁפּוֹחַ	389
העלה העלה	152	השִׁתְּחָה etc.	388
העלחם	249	השִׁתְּשִׁי	279
העליחני	254	החֲבִיר	376
הערביאים	199	החֲוָה	313
העשו	328	החִיר	327. 331
הפחה	325	החִלִּי הַחֵל	138
הפלא	339	החֲמִידָה	279
הפלא	340	החֲקִיקָה	289
הפנו	264	החֲשׁוֹטָה	285
הפרשדנה	360		
הצטרפה	35. 323	ו cum אהי altern.	30. sq.
הקפו	277	ו praef.	344. 356
הקיפונ	317	ו conuers. Fut.	357
הקנו	137	ו conuers. Praet.	358
הקמים	322	ו epenthet.	388
הקצות	283	ו אפרה	157
הראיתי	178	ו אור	322
הרבה	378	ו אחר	158
הרבה	326. 339	ו אט	376
הרג	138	ו אין	172
הרגו הרגו	161	ו אכל	375
הרגיע	282	ו אברה	101
הרו	138	ו אמאמה	384
הרה	266	ו אנושה	157
הרעמה	137	ו אעל	378
הרף	378	ו אען	377
הרצת	328	ו אעש	377
השאטים	384	ו אפת	375
			ו אפרה

FORMARVM DIFFICILIORVM.

וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	318	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	178
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	323	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	329
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	139	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	323
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	369	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	268
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	377	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	370
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	36	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	322
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	339	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	279
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	370	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	274. 309
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	248	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	31
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	181	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	157
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	249	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	331
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	182	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	147
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	367	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	377
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	323	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	39
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	236	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	39
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	391	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	378
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	384. 388. 2	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	188
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	302	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	379
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	138	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	138
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	286	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	376
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	174	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	374
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	185	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	138
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	179	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	378
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	304	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	395
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	282	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	67
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	134	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	379
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	100	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	39
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	177	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	377
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	288	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	338
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	137	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	151
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	228	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	289
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	287	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	377
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	282	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	340
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	177. 283	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	377
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	282	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	375
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	249	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	315
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	287. 290	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	376
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	178	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	100
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	376	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	375
וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי		וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי	וְהַחֲקֹדֶשֶׁתִּי

INDEX II.

וּמְבַלְהִים	136	וּמְבַלְהִים	394
וּמִלֵּל	38	וּמִלֵּל	301
וּמִמָּאס	306	וּמִמָּאס	181
וּמִמָּח	377	וּמִמָּח	274
וּמִמָּאץ	384	וּמִמָּאץ	302
וּמִסָּף	274	וּמִסָּף	138
וּמִסָּר	322	וּמִסָּר	302
וּמִסָּרְנִי	245	וּמִסָּרְנִי	188. 302
וּמִעָף	308	וּמִעָף	302
וּמִעָרָה	83	וּמִעָרָה	335
וּמִעָשֶׂה	377	וּמִעָשֶׂה	390
וּמִפָּר	378	וּמִפָּר	245. 249
וּמִצָּר	375	וּמִצָּר	376
וּמִצָּר	308	וּמִצָּר	288
וּמִקְלָהוּ	394	וּמִקְלָהוּ	277
וּמִרָא	375	וּמִרָא	188. 302
וּמִרָא	375	וּמִרָא	277
וּמִרָב	157	וּמִרָב	302
וּמִרָה	375	וּמִרָה	385. 388. 3
וּמִרָם	301	וּמִרָם	272
וּמִרְשִׁיָּה	271	וּמִרְשִׁיָּה	339
וּמִרְשָׁם	177	וּמִרְשָׁם	251
וּמִשָּׁפ	375	וּמִשָּׁפ	240
וּמִשָּׁפּוֹ	245	וּמִשָּׁפּוֹ	332
וּמִשָּׁע	377	וּמִשָּׁע	309
וּמִשָּׁרְנָה	289	וּמִשָּׁרְנָה	328
וּמִשָּׁתָּה וּמִשָּׁתָּה	375	וּמִשָּׁתָּה וּמִשָּׁתָּה	177
וּמִשָּׁתָּח	388	וּמִשָּׁתָּח	339
וּמִשָּׁתָּחוּהוּ	389	וּמִשָּׁתָּחוּהוּ	328
וּמִשָּׁר	138. 322	וּמִשָּׁר	384
וּמִחָא	158	וּמִחָא	323
וּמִחָל	376	וּמִחָל	340
וּמִחָו	376	וּמִחָו	329
וּמִחָפִי	35. 498	וּמִחָפִי	325
וּמִעֲסָתָה	248	וּמִעֲסָתָה	384
וּמִכָּתָחוּ	255	וּמִכָּתָחוּ	301
וּלְדָ וּלְדָ	34	וּלְדָ וּלְדָ	271
וּלְגָה	521	וּלְגָה	32. 338
וּלְגָפִיל	359	וּלְגָפִיל	271
		וּשְׁבֵת	

FORMARVM DIFFICILIORVM.

וְשָׁבַח	272	זָרָה	281
וְשָׁבַחְתִּי	313	זָרָה	321
וְשָׁבַחְתִּים	99	זָרָמוֹ	279
וְשָׁבַחְתִּי	338	ח	
וְשָׁבַחְתִּי	279	חָבַל in increm.	155
וְשָׁבַחְתִּי	34	חָבַלְתִּי	370
וְשָׁבַחְתִּי	340	חָבַלְתִּי	248
וְשָׁבַחְתִּי	375	חָדָר	392
וְשָׁבַחְתִּי	375	חָלָד	397
וְשָׁבַחְתִּי	382	חָדָלָה	271
וְשָׁבַחְתִּי	35	חָדָה	281
וְשָׁבַחְתִּי	38	חָדָה quom. in plur.	125
וְשָׁבַחְתִּי	308	חָדָה	125
וְשָׁבַחְתִּי	375	חָדָה	205
וְשָׁבַחְתִּי	378	חָדָה	180
וְשָׁבַחְתִּי	288	חָדָה	338
וְשָׁבַחְתִּי	378	חָדָה	375
וְשָׁבַחְתִּי	378	חָדָה quom. in plur.	145
וְשָׁבַחְתִּי	378	חָדָה	37. 213
וְשָׁבַחְתִּי	285	חָדָה	37
וְשָׁבַחְתִּי	308	חָדָה	37
וְשָׁבַחְתִּי	139	חָדָה חָדָה	122
וְשָׁבַחְתִּי	340	חָדָה	195. 209. 329
וְשָׁבַחְתִּי	389	חָדָה	337
וְשָׁבַחְתִּי	377	חָדָה	208
וְשָׁבַחְתִּי	138	חָדָה	268
וְשָׁבַחְתִּי	308	חָדָה	389
וְשָׁבַחְתִּי	376	חָדָה	233
וְשָׁבַחְתִּי	389	חָדָה quom. in pl.	143. d.
וְשָׁבַחְתִּי	40	חָדָה	199
		חָדָה quom. in St. C.	128
וְשָׁבַחְתִּי	121	חָדָה	305
וְשָׁבַחְתִּי	219. 220	חָדָה quom. in plur.	199
וְשָׁבַחְתִּי	372	חָדָה quom. in plur.	143. c.
וְשָׁבַחְתִּי	396	— quom. c. suff.	239
וְשָׁבַחְתִּי	195. 329	חָדָה	196
וְשָׁבַחְתִּי	240	חָדָה	275
וְשָׁבַחְתִּי	396	חָדָה	248
וְשָׁבַחְתִּי	273	חָדָה qu. in st. C. et Suff.	210. 238
		חָדָה	

INDEX II.

חמרמר - סרה	280	יחד	295
תנושת	213	יחד	39
חמת	121	יחדו	171. seq.
חנן	275	יחדו	303
חנות	305	יחדו	369
חסייה חסיה	33	יה in numerando non adhibetur.	25
חפצי	122	יהוא	379
חצבי	372	יהודה	315
חצי c. adf.	175	יהודה	315
חזק	372	יהודה nom. propr.	235
חזק	273	יהושע	315
חזק	273	יהו	379
חזק	380	יהליל	315
חזק	121	יהל	157
חזק	117	יהמיון	331
חזק	119	יה pro eo in numer. saepe ponitur טו	26
חזק	122	יורעת	279
חזק	396	יוכל	33
חזק	501	quom. in pl.	125
חזק		יחיד	172
חזק	321	יחיד	316
חזק	321	יחיד	274
חזק	200	יחיד	305
חזק		יחיד	67
חזק cum alter.	30. sq.	יחיד et יחד	233
יחיד	162	יחיד	331
יחיד	360	יחיד	379
יחיד	245	יחיד	134. 245
יחיד	323	יחיד	304
יחיד	331	יחיד	151
יחיד	147	יחיד	254
יחיד	269	יחיד	298
יחיד	301. 308	יחיד	285
יחיד	34	יחיד	107
יחיד	271	יחיד	318
יחיד c. adf.	175	יחיד	376
— in pl. quid signif.	197	יחיד	382
— pleonast.	495	יחיד	22

FORMARVM DIFFICILIORVM.

יכל quom. in Fut.	316	יְקַשְׁתִּי	272
יכלה	339	יְרֵאֵה	188. 335
יכלה	269	יְרֵאֵנִי	245
יבְסִימָה	331	יִרְבֵּ	377
יבְרָנָה	245	יִרְבֶּנּוּ	331
יבְרַסְמָה	5. 280	יִרְרֵ	375
יִלְבַּשׁ	245	יִרְרֶה	376
יִלְדֵה	274	יִרְרֶהָ	287
יִלְדֶהָ	248	יִרְרֶפּוּ	245
יִלְדֶהֶּיָהּ	177. 19.	יִרְוִין	331
יִלְדֶהֶנִי	249	יִרְוֶשְׁלָם	68
יִלְכְּדֵנּוּ	383	יִרְחֵ	126
יִם quom. in St. C.	127	יִרְחֶה	126
יִמְאָסָה	306	יִרְקֶרֶק	279
יִמָּה	100. 106	יִרְשָׁה	318
יִמּוֹדֵה	301	יִשְׁבַּחֲוִנְהָ	382
יִמְרֵה	139	יִשְׁבַּחֲתִי	274
יִנְהֶהָ	342	יִשְׁדָּרֵם	99
יִנִּי	379	יִשִּׁי	379
יִנְשִׂא	370	יִשְׁלֵה	138
יִסִּית	136	יִשְׁלֶהָ	331
יִסְעֶר	186. 281	יִשְׁפֹּא	338
יִסְרַחֶה	248	יִשְׁכֹּנֵה	383
יִעֲלֶה	394	יִשְׁפּוֹטָהּ	173
יִעֲמֹדָה	289	יִשְׁרַחֲוִנְהָ	382
יִעֲרֶה	394	יִשְׁתַּחֲוֶה	379
יִפִּי	239	יִשְׁתַּחֲוֶיָהּ	148
יִפְּיֶהָ	279	יִשְׁטֵה	375
יִפְּלֵה	340	יִשְׁיָמֵם	245
יִפְרִיָה	340	יִשְׁשַׁכֵּר	72
יִצְאָה	318	יִתְאַרְהֶה	185
יִצֹר	375	יִתְנַפֵּחַ	313
יִצְטַרְהֶה	323	יִתְקַפּוּ	245
יִקְהַח	101		
יִקֵּר quom. in St. C.	127	כּ praef.	346. seq. 356. 360.
יִקְרֶה	339		§. 86
יִקְרַחֶה	5	כּאֲבִיר	37
יִקְרֵה	340	כּאֲרֵ	39. 393
יִקְרֵאוּ	245	כּאֲרֵי	384. 19.

INDEX II.

כבר	126	כֶּשֶׁף כֶּשֶׁף	301
כבול	41	כֶּשֶׁמֶעַח	367
כפיר	38. 276	כֶּחֱנַח	119. 187
כפס	278	כֶּחֱנוּחַ	182
כבקרר	123	כֶּהָף	126
כפר	278	ל	
כגללו	120	ל praef. 347. 356. 360. §. 86	
כדי	360	ל cum pron. adf. 218. 219	
כההוש	174	ל pro לו 31. 47	
כההימה	134	לֹאֲדִיב 392. 394	
כולם	100	לֹאֲט 390. sq.	
כיהרון	38	לֹאֲיִחִיאל 133	
כל cum adf. 244		לֹאֲם 190. fin. 390	
— quid sit et signif. 441		לֹאֲר 359	
כל praeualendo. 313		לֹאֲבִאִים 143	
כל אחי 338		לֹאֲבִהו 391	
כלה 337		לֹאֲבִור 301	
כלה 33		לֹאֲבִיא quom. in pl. 143	
כלהם 363		לֹאֲבִיא 196	
כלו 339		לֹאֲבִין quom. in St. C. 128	
כלות 267		לֹאֲבִנה 122	
כלי quom. in pl. 143. 199		לֹאֲבִרם 301	
— quom. c. suff. 180		לֹאֲפַח 212	
כלים 143. 199		לֹאֲצַעַח 295	
כליות 143. 204		לֹאֲרֹאֲבִה 332	
כלחגי 249. 339		לֹאֲרֹרִיִּשׁ 5. 389	
כמו כמו 360		לֹאֲהֶבַח 212	
כמטחוי 332		לֹאֲהוֹשִׁיבִי 372	
כמחלהלה 279		לֹאֲהֶחֱבִה 337	
כמחלהמים 395		לֹאֲהֶחֱלו 302	
כמהעמע 279		לֹאֲהֶעֱצִיבִה 232	
כן basis in increm. 133		לֹאֲהֶפְרָכִם 188	
כסא 120		לֹאֲהֶקַח 397	
כסמים 120		לֹאֲהֶרֶפֶה 337	
כעטיה 332		לֹאֲהֶחֱרוֹעַע 309	
כעל 242		לֹאֲ pro לו 32	
כרוב 44		לֹאֲלִי 34	
כריחחיה 240		לֹאֲחֹל 301	
כרעים quid signif. 197		לֹאֲחִי quom. in dual. 143	
		לֹאֲחִי	

FORMARVM DIFFICILIORVM.

לְחִי quom. c. suff.	239	לְשִׁמִּיעַ	359
לְחִי	239	לְשִׁמֵּחַ	295
לְחִי	123	לְשִׁמְנוֹ	120
לְחִלֵּק	360	לְחִתּוֹן	296. 369
לְחִנְנָה	175	מ	
לְחִתִּים	205	מ praef. 343. 349. 360. §. 86	
לְטַעַח	295	מְאֲדָם	182
לְיִסֹּד	278	מְאֻחִי	219
לְיִרְאָה iaculari.	318. 338	מְאֻמָּצִי	136
לְהָ - נָא	314. 381	מְאֻחִים	37
לְכַלְהֶנָּה	363	מְבַטְחָם	179
לְקָרִי	380	מְבִי	379
לְלַח	314. 390	מְבַעֲרָה	286
לְמַפְרָא שׁוֹנָה	103	מְגַנִּים	117
לְמַבִּי	103	מְגַפָּח	122
לְמָה	85	מְהִיבֵר	285
לְמָה	85. 51. 100	מְהִי	370
לְמוֹ	232. 1q.	מְדוּיָהִם	388
לְמַחֲוֹת	359	מְדוּן quom. in pl.	125
לְמַטְעִי	123	מְדוּנִים	125
לְמַלְאֵת	337	מְהִיבֵר	103
לְמַעֲיָנוֹ	370	מְהִי	360
לְמַשְׁפָּטִי	279	מְהִיבֹחַ	38
לְנַחֲוָחִם	360	מְהִי	203
לְנִים	322	מְהִלִּי	397
לְסַחֵר	360	מְדָנִים	125
לְעֹת	301	מְדַעֲמָנוֹ	232
לְעֹשֶׂר	360	מְהִי et מְהִי et מְהִי	221. 1q.
לְפַחַח	295	מְהִיר	266. 275
לְפִי	360	מְהִים	102
לְפִלָּא	338	מְהִיבֵכַח	122
לְצַפּוֹחַ	359	מְהִיר	281
לְקַח	281	מְהִיבֵנְבוֹחַ	340
לְקַרְאֵת	37	מְהִי est etiam Sing.	232. 1q.
לְרָא	173. 318	— partic. explet.	360
לְרָאוֹת	332	מְהִיר	316
לְרָאוֹת	359	מְהִיר	39
לְרָר	301	מְהִיר	123
לְשִׁכְנוֹ	255	מְהִיר	152
		מְהִיר	מְהִיר

INDEX II.

מורה	33	מלכה	37
מורט	281	מלפנה	38
מורשי	123	ממך	383
מוצחיות	119. 120	ממעטכי	159
מונה	102	ממעשרו	120
מודן	158	ממוררים	101
מוקנות	124	ממאץ	6
מחאקה	254	ממאוח	200
מחאיו	33	ממה quom. in pl.	200
מחצצרים	72	ממאץ	288
מחצצרים	72	ממור	121
מחצצרים	72	ממני ממני	372. 1q.
מטחיו	360	ממניוח	200
מי	221. 1q.	ממה	172. 209. 329
מיורדי	318	ממסית	136
מים qu. in ft. C. et c. adf.	209	ממסך	123
מימי	209	ממסכת	122
מימינים	318	ממסרת	157
מישגי	122	ממענה	329
מכוחה	240	ממענה	117
מכלפל	44	מעזניה	99
מכלה	32	מעל	242
מכלת	389	מעם	242
מכרפל	280	מערח	122
מכרה	255	מפא	34
מלאכה	37	מפתיה	35. 490
מלאכה	370	מצאח מצאח	337
מלאכת	37. 212	מצאחנה	146
מלאכתו	37. 213	מצבה qu. in St. C.	122. 213
מלאח	336	מצלה	136
מלאחי	372	מצק	137
מלו	339	מצחי	390
מלו	33	מקדש	101
מלוכי-כה	272	מקדשו	120
מלושגי	132. 279	מקדשכם	181
מלים	136	מקלוגני	6. 332
מלינים	136	מקלות	119
מלכורח	198	מקלי	120
מלכס	102	מקננותי	282
		מקראי	

FORMARVM DIFFICILIORVM.

מקראי	122	כולו	272. 307
מראשתי	205	כורו	272
פרו	34	נחלה	195. 329
מרי quom. c. luff.	180. 239	נחם signif.	286
מרפכח	212	נחמה	162
מרפא	340	נחנה	214. 392
מרשית	36	נחנחי	303
משה unde.	250. 1q. 281	נחור	328
משיתהו	250. 1q.	נשיה	331
משכח	273	נשמני	339
משפיים	390	ני	40
משרת	390	נינם	245
משחאה	328	נפאו	340
משחא	36	נכים	142
משחחוייהם	6. 289	נבר	121
משפיות	198	נמם	302
משוש	121	ננערהתי	298
מח מהו	321	נספה	302
מחלצה	103. 223	נסה	337
מחלעות	397	נעור	308
מחושבי	123	נעמדה	86
נ		נע olim gen. C.	193. 194
נא	393	נפלו	255
נאדרי	372	נפילים	275
נארה נארה נארה	332	נפלאות	129
נאות	31	נפליתי	339
נאם	174. 394	נפצות	322
נפית	339	נפשו	370
נבלה	122	נצא	337
נבאלה	287	נצאחו	31
נבהות	397	נצה	236
נבוה	302	נקהה	188. 302
נבלות	276. 325. 1q.	נקל	302
נחרים	120	נקרא	338
נחגי נוגות	315	נרה	375
נוה	33	נשא	337
נודרה	315	נשא	338
נוסרה	288	נשאים	338
נומו	307	נשונה	174
		נשים	174

INDEX II.

נָשִׁים	393	עִיר quom. in pl.	125. 202
נְשִׁי	278	עִירִים	125
נְשִׁתָּה	288	עִירוֹ	173
נְשִׁאָה	337	עַל c. adf.	140. 141
נְשִׁאָהִים	251	— qual. adf. habeat.	241. 141.
נְשִׁי	339	— est nomen.	242. 243
נָחַן	296	עָלִי	242
נָחֵם	297	עָלִים	119
נָחֵם	372	עָלָה	396
		עָלוּ	273
ס		עִם cum adf.	219. 244.
סָבַל	120	עָמְדָה	161
סָהַל	392	עָמִי	380
סָחַחַר	279	עָמְמִי	99
סָעַד	270	עָמְמִיָּה	99
סָפִיחָה	371	עָמְמִים	99
סָר	322	עָנָה	184
סָרִיסִי	118	עָנִי	239
ע		עָנָה	255
עַד est nomen.	242	עָפְרוֹחַ	201
עַד cum adf.	140. 141	עָפְחָה	121
— qual. adf. habeat.	242	עָצְחוֹהָ	240
עֲדוֹת quom. in pl.	201	עָקְפָה	136
עָדִי	242	עָקְבוֹחַ	101
עָדִי cum adf.	175. 239	עָקְבִי	101
עָדִי	161	עָקְשִׁים	119
עָדִי	175. 239	עָקָה	120
עָדִי עָדָה	40. 381	עָרוֹמִים	100
עָוֵל	211	עָרִי	121
עָוֵל qu. in St.C. et in increm.	211	עָרִים	39. 125
עָוֵלָה	211	עָרְכָה	255
עָוֵנָה	372	עָרַל quom. in St. C.	126
עָוֵרִים	34	עָרַל	126
עָוֵרִים	119	עָרַעַר	279
עָוֵרָה in plur.	142	עָשָׂה	34
עָוֵל	38	עָשִׂי	372
עָוֵלָה	145	ד	
עָוֵרָה	195. 329	פָּאָה quom. in pl.	200
עָוֵרָה quom. in pl.	143	פָּאָרָה	384
		פָּאָחִי	

FORMARVM DIFFICILIORVM.

פֶּאֱחִי	200	צִמְחָנִי	254
פֶּה quom. in plur.	200	צִמְחָחוּבִי	280
— qu. in St. C. et suff.	210.	צִנְאָכֶם	397
	238	צָנָה	369
— Pleonast.	494. 2	צָפָה	196
פֹּא	31	צָפְרוּעִים	119
פֶּחָה quom. in pl.	200	צָפְרִים	119
פִּחּוֹת	200	צָקוֹן	308
פִּחָם	236	ק	
פִּי	210		
פִּי partic. explet.	360	קָבָה	301
פִּי לָגֶשׁ in pl.	142	קָבֵנוּ	383
פִּלְלִי	380	קָרְמוֹחַ	142
פִּנָּה	236	קָדְקָדוֹ	120
פִּנִּים pleonast.	482. 1	קָדְקָדָה	120
פִּנְיָמוֹת	195. 198	קָדָשִׁים	113
פִּסְחִים	119	קָדָשִׁים	113. sq.
פִּקְחִים	119	קוֹהֶלֶחַ	192
פָּרָה	32	קוֹל pleonast.	496
פָּרָה	196	קוֹרִין	338
פָּרִי quom. c. suff.	180. 238	קָחָה קָחַח	297
פָּרֶשֶׁן	5. 280	קָחָם	392
פָּרֶשֶׁת	123	קָטָנִתִּי	271
פָּרַח	195. 329	קָיָם	323
פָּרֶשֶׁת et פָּשָׁתָה	236	קִימָנוּ	232
פָּשָׁתִּי	236	קִימָנִי	323
פָּשָׁתִּים	145	קִימוֹשׁ	389
פָּחָאִים	32	קָמַח	121
פָּחִי quom. in pl.	143	קָנָה	325
צ		קָנֹו	34
צִאִינָה	314	קָנִיצִי	99
צִאִלִּים	306	קָסוּמִי	273
צִאִצִּאִי	123	קָצָה quom. in pl.	200
צָבִי quom. in pl.	143	קָצָה	369
צָבִיָּה	37	קָצוּרִי	200
צָבִיק	276	קָצוּרוֹתִי	200
צוֹ	376	קָרָאָה	340
צָוָה	248	קָרָאִים	338
צִיץ	321	קָרָאָה	255
		קָרָאוּ קָרָאוּ	381
		קָרָאִנִּי	

INDEX II.

קראני	340	רעי	44
קראח	337	רעי	35. 380
קרב pleonast.	496	רעננה	280
קרפן	182	רעח	120. 213
קרפנה	363	רפאחי	338
קרחי	273	רפה	337
קשכות	275	רצוא	308
קשה quom. in plur.	200	רקעה	254
קשט	188		
		ש	
ר		ש relativ.	229
ראו	34	ש praefix.	229. 2. 344
ראוי	173	שאמה	36
ראוי	246	שאלה	361. 365
ראמות	384	שאלתיו	177
ראני	246	שאמיה	384
ראש	384	שבעים	143
ראש quom. in plur.	124	שבי quom. c. suff.	180. 239
ראש	32	שבלים	119
ראשית	36	שבעות	117
ראשתי	205	שבעים	117
רעבות	153	שבעה	383
רפה	327	שגב	270
רפהי	372	שגרה	182
רפחים	205	שגרה	273
רה	313. 392	שגרי	229
רהם	247	שגרי	229
רוש	33	שגרים	134
רונים	397	שגרים	229
רחום	275	שוב	313
רחמה	162. 282	שובב	282
ריבוק	391	שולל	282
רעפיש	280	שוק quom. in pl.	125
ריבוק	391	שיקים	125
רים	34	שור quom. in pl.	125
ריב	321	שורים	125
רישון	34	שוישתי	28. 278
רימ	301	שחברה	229
רמים	36	שחטה	2
רע	392	שחרחרת	279
		שילה	

FORMARVM DIFFICILIORVM.

שִׁי לֵה	47	שָׁה	286
שִׁי צֵה	338	שָׁה	34
שִׁי חֵה	173	שָׁה	136. 308
שִׁי חֵמו	371	שָׁה	103
שִׁי בֵה	269	שָׁה	210
שִׁי בֵה	275	שָׁה	
שִׁי חֵמו	271	שָׁה et שָׁה	295
שִׁי חֵה	122	שָׁה	307
שִׁי לֵה שִׁי לֵה	272	שָׁה	237
שִׁי חֵה	179	שָׁה	322
שִׁי חֵה	372	שָׁה	35. 238
שִׁי חֵה	274	שָׁה	35. 238
שִׁי	230	שָׁה	396
שִׁי	295	שָׁה	384
שִׁי חֵה	191. 390	שָׁה	122
שִׁי חֵה	332	שָׁה	122
שִׁי חֵה	251	שָׁה	337
שִׁי חֵה	280	שָׁה quom. in pl.	240
שִׁי חֵה	229	שָׁה	121
שִׁי חֵה	36	שָׁה	372
שִׁי pleonast.	495	שָׁה	121
שִׁי חֵה	305	שָׁה	
שִׁי חֵה	188	שָׁה	158
שִׁי חֵה	270	שָׁה	279
שִׁי חֵה	146	שָׁה	32
שִׁי חֵה	381	שָׁה	296
שִׁי חֵה	41	שָׁה	31
שִׁי חֵה	210	שָׁה	158
שִׁי חֵה	329	שָׁה	367
שִׁי חֵה quom. in pl.	145	שָׁה	367
שִׁי חֵה	5	שָׁה	289
שִׁי חֵה	270	שָׁה	121
שִׁי חֵה quom. in pl.	142	שָׁה	148. 331
שִׁי חֵה	119	שָׁה	121
שִׁי חֵה	229	שָׁה	331
שִׁי חֵה	36	שָׁה	375
שִׁי חֵה	278	שָׁה	327
שִׁי חֵה	114	שָׁה	234
שִׁי חֵה	213	שָׁה	331
		שָׁה	331

INDEX II. FORMAR. DIFFICIL.

תהיה	327	תעבורי	173
תהלהיה	389	תעבה	136
תה pleonast.	496	תעבה	297
תה	211	תעור	309
תהמיה	172	תעלה	122
תומם	36	תעבה	99
תוסף	309	תעשה	327
תושד	100	תפוצצה	99
תוהר	316	תפירי	38. 389. 19.
תולי	158	תפח	38
תורני	38	תפתה	38. 369
תחל	302	תצא	138. 337
תח qual. adf.	243	תצלבה	303
— est Substant.	ib.	תצרפו	245
תח	374	תראה	328
תח	376	תראינה	99
תעשה	389	תרגלתי	283
תש quom. in pl.	143	תרה	378
תכונ	288	תשר	35. 380
תכלה	339	תשכפה	296
תבסה	288	תשמם	288
תלואים	32	תשמורם	173
תלי quom. c. suff.	180. 239	תשתחוה	388
תלים	40	תשתע	376
תלן	322	תשגשגי	279
תמוהנה	99	תשמאלו	384
תמח	378	תח תח תח תח	296
תמחי	373. 378	תחאו	376
תמיו	37	תתבקני	245
תמנו	308	תתבר	305
תמקנה	299	תתחרה	280
תמצינה	336	תתמרר	35
תמשילני	254	תתם	302
תן - תבה	295. 296	תתן	369
תנים	390	תתנחלו	179
תסלה	339	תתע	377
תעברם	159. 170. *	תתפל	305. 394. 395. I

66X423

INDEX

INDEX III.

LOCORVM SCRIPTVRAE FVSE VEL BREVITER EXPLICATORVM.

Genes.	I,	1.	575	Gen.	III,	19.	526
		3.	567			21.	442
		5.	490			22.	596
		6.	570. 616			23.	526
		7.	407. 423			24.	417
		11.	524		IV,	2.	547
		14.	574			5. 6.	471
		17.	545			7.	209
		26.	431			13.	438
		27.	515			19.	490
		31.	459			23.	515
	II,	3.	549		V,	1.	515
		4.	409			3.	432
		5. 6.	572			6. 14.	444
		7.	560		VI,	2.	451. 522
		10.	569. 572			9.	460
		11.	526			13.	455. 503
		15.	483			21.	533
		16, 17.	553		VII,	2.	430
		19.	514. 563			7.	493
		20.	515. 516. 2			9.	429
		24.	560			10.	445
		25.	100			14.	441
	III,	1. 14.	458			19.	459
		3.	560. 612		VIII,	3.	554
		4.	554. 555. 1			4.	478
		6.	438. 461			5.	460. 555
		7. 10.	577			7.	454. 556. 2
		11.	611.			10.	39
		12. 13.	357			12.	107
		13.	523			13.	474
		16.	435		IX,	3.	518
		17.	513			5.	416. 495
							Gen.

INDEX III.

Gen.	IX,	6.	515	XVIII,	11.	481
		9.	455		13.	523
		11.	613		19.	542
		12.	510		24. 26.	472
		16.	515	XIX,	19. 20.	501
		20.	588		24.	432. 515
		25.	462		26.	547
	X,	5.	449		29.	478
		6.		XX,	6.	33. 533
		9.	466		9.	530
		12.	509. 510. 1		10.	528
	XI,	3.	447		12.	560
		7.	302	XXI,	5. 8.	454
	XII,	1.	522		16.	522. 544
		2.	461. 566		20.	457
		9.	554		25.	515
		15.	577	XXII,	5.	522
	XIII,	9.	546	XXIII,	4. 8.	547
		10.	493		6.	613
		11.	446. 546	XXIV,	9.	488
		13.	584		23. 47.	410
	XIV,	1.	481		27.	451
		10.	427		42. 49.	569
		15.	578		50.	535
	XV,	6.	404. 528		55.	479
		9. 10.	577		58.	506
		18.	457	XXV,	1.	551
	XVI,	12.	619		6.	546
	XVII,	2.	546		18.	472
		5.	442. 454		19.	138
		6. 20.	617		22.	523. 586
		10.	510		24.	36
		14.	438		30.	459
		16.	532		32.	569
		21.	455. 457	XXVI,	13. 14.	246 sq.
		23.	515		13.	555
		25.	454		22.	477
	XVIII,	6.	578	XXVII,	7.	466. 493
		9.	478		8.	517
						Gen.

LOCORVM SCRIPT. EXPLICAT.

Gen. XXVII, 20.	548	XXXVIII, 26.	458
33.	557	XXXIX, 2. 3. 7. 8. 16.	
34.	513. 557	19. 20.	488
37.	537	2.	456
44.	479	4.	519
XXVIII, 11.	478	10.	429
13.	524	14.	601
XXIX, 4.	608.	20.	527
26.	493. 532	XL, 1.	488
31.	539. 541. 1	5.	450. 584
32.	544	9. 16.	584
34.	601	13.	503
XXX, 1.	607	20.	137
20.	513	XLI, 13.	601
23.	581	43.	31. 45
27.	589	XLII, 18.	566
39.	151	23.	569
XXXI, 1.	518. 584	30. 33.	488
7.	533	XLIII, 4.	569
13.	415	7.	494
15.	553	14.	272
31.	584	16.	517
42.	34	29.	590.
XXXII, 5.	158	32.	457. 534. sq.
9.	486	33.	582
10.	585	XLIV, 1. 4.	517
17.	428	9. 10. 17.	560
20.	157	32.	578. sq.
XXXIV, 7.	530	34.	544
14.	535	XLV, 1	449. 546
27.	478	4.	525
XXXV, 12.	532	8.	615
13. 14.	527	18.	465. 567
26.	574	22.	416
XXXVI, 6.	481	XLVIII, 1.	599
7.	458	9.	577
XXXVII, 21.	531	XLIX, 2.	515
33.	553	3.	326
XXXVIII, 23.	577	4.	306
		Gen.	

INDEX III.

Gen. XLIX,	6.	484	IX,	2.	560
	8.	451		15.	529
	10.	47. 101		35.	495
	11.	173. 372. sq.	X,	8.	454
	15.	483		11.	515
	17.	101		22.	421
	22.	575	XII,	15.	499
	25.	454		21.	474
	26.	515		23.	533. 560
	L, 17.	433		27.	560
Exod.	26.	601		33.	548
	I, 1.	457		42.	464
	10.	473		48.	531
	16.	177		XIII, 8.	518. 590
	II, 1.	449		XIV, 11.	611
	4.	40		13.	497
	10.	250. 560		XV, 5. sqq.	571
	11.	544		7.	512
	14.	569		16.	362
	18.	548		17.	101
	25.	542		XVI, 7.	515
	III, 2.	212		14. 14.	417
	19.	533		15.	446
	22.	450		20.	301
	IV, 13.	520. 522. 1		21.	429
	14.	545		XVII, 7.	607
	16.	451		12.	574
	21.	534		14.	510
	22.	465		XVIII, 9.	67
	V, 7.	31		12.	577
	16.	329. 603		20.	526
	VI, 3.	616		27.	523
	11.	558		XIX, 6.	423
	VII, 1.	451		19.	558
	3.	534. 536		XX, 3.	503
	VIII, 10.	428		5.	159. 170. *
	11.	566		7.	539
	14.	532		XXI, 4. 5. 29.	488
	24.	549		6.	451
			Exod.		

LOCORVM SCRIPT. EXPLICAT.

Exod. XXI,	16.	345	VI,	2.5.6-	528
	37.	445		5.	429
XXII,	3.6.8.	491		7.	566
	26.	484		14.	38
XXIII,	4.8.	547	VII,	8.	433.435.3
	18.	578	X,	19.	352
	21.	130	XI,	3.26.	545
XXV,	2.	577		37.	479
	20.	446	XIII,	3.13.	418.535
	37.	600		4.5.	419
XXVI,	3.5.6.17.	447		7.8.17.23.	535
	24.	37		17.	
XXVII,	20.	577		48.	407
XXVIII,	30.	433.435.3	XIV,	15.	515
	36.	18		16.	344
XXIX,	27.	518		57.	590
XXX,	16.	515	XV,	2.	429
	23.	465		16.17.18.32.	417
XXXI,	15.	422	XVI,	8.	38
XXXII,	1.	558		10.26.	454
	15.	507	XVII,	14.	510
	27.	447	XVIII,	9,11.	316
	35.	590		18.	447.fq.
XXXIII,	3.	175	XIX,	5.	511
	7.	571		9.	549
	14.	502.fq.		11.	447
	20.	503		18.	453.471
XXXIV.	7.	539		20.	417.554
	27.	494		36.	442
	33.	346	XXI,	15.	5
XXXV,	2.	422		23.	463
XXXVI,	3.	429	XXII,	4.	417
	10.	447		19.29.	511
XXXVII,	9.	447	XXIII,	3.32.	422
Leuitic. I,	2.	449		7.21.25.	612
	II,	6.		22.	549
	IV,	2.	XXIV,	2.	577
	17.	344		8.	430
	V,	15.		15.	429
		344.416			Leuit.

I N D E X III.

Leu. XXV, 14.	597	XIX, 23.	413. 419. 4
XXVI, 15.	188	XX, 13.	527
16.	38	XXI, 17.	184. 330
XXVII, 24.	517	XXII, 6. 11.	550
31.	120	16.	527
Num. III, 32.	462	24.	507
V, 7.	518	30.	525
12.	428	XXIII, 8.	521
13.	417. 481	10.	501
18.	413. 419. 4	XXIV, 14.	595
19. 20.	481	17.	200. 511
21. 27.	461	XXV, 1.	582
VII, 17. 23. etc.	445	4.	516
89.	516	17.	597
X, 3.	600	XXVI, 12. 55.	454
29.	515	56.	494
XI, 23.	120	XXVII, 7.	482
25.	157	11.	515
XII, 6.	512	XXVIII, 10. 14. 21.	428
8.	346	XXX, 3.	304
14.	590	XXXII, 25.	574
XIV, 7.	459	XXXIII, 4.	498
12.	539	XXXIV, 10.	287. 290
16.	611	XXXV, 25.	599
18.	539	28.	530
19.	472	Deut. I, 16.	598
22.	523	31.	533
27.	136. 586	41.	424
32.	514	42.	604
34.	430	44.	136. 533
45.	136	II, 24. 31.	550
XV, 35.	597	26.	142
XVI, 15.	471	27.	425
28.	585	34.	418
XVII, 17.	428	III, 5.	417
21.	430	6.	418
XVIII, 12. 29. 30. 32.	465	IV, 19.	170
29.	120	23. 25.	441
XIX, 2.	577	37.	503
		Deut.	

LOCORVM SCRIPT. EXPLICAT.

Deut.	IV, 42.	612	Deut. XXIX, 3.	530
	V, 1.	549		547
	9.	159. 170. *		590
	29.	550	XXXI, 12.	550
VI, 3.		550		510
	5	567	XXXII, 7.	431
VII, 12.		551		422
	24.	132		465
VIII, 9.		613		134
	15.	422		35
IX, 7. 24.		570		35. 244
	31.	548		33
X, 17.		462		599
XI, 4.		503	XXXIII, 8.	433
	12.	36		547
	22. 32.	550		158
XII, 5.		255	Iof. I, 7.	483
XIII, 3.		170		353
XIV, 5.		36	II, 1.	345
	22.	429		514. 608
XV, 3.		498		416
XVI, 5.		534		484
	19.	503	III, 3.	588
	20.	425		415
XVII, 10.		550	V, 5.	136
	15.	535		528
XIX, 4.		612	VI, 27.	457
XX, 8.		454	VII, 7.	550
	19.	474		523
XXI, 7.		5		478
	10.	514		517
	15.	447. 539		579
XXII, 1.		35	VIII, 11.	415
XXIII, 4.		522	IX, 12.	35
XXV, 11.		560	X, 15.	528
	13. 14.	431		5
XXVI, 5.		498		142
XXVII, 8.		547	XIII, 6.	472
XXVIII, 66.		32		516
			T t	Iof.

INDEX III.

Iof.	XVI,	9.	187		XIV,	15.	353
	XVII,	4.	482		XVI,	2.	584
	XVIII,	4.	522			26.	134
	XXII,	16. 20. 31.	557			30.	501. 504. 1
		19.	454		XVIII,	4.	506
	XXIII,	4.	472			24.	523
	XXIV,	14.	188			25.	582
Iud.	I,	8.	417		XIX,	3.	578
	II.	1.	571			6.	550
	III,	12.	519			11.	392
		22. 23.	368			17.	608
	IV,	24.	555			24.	219
	V,	6.	481		XX,	48.	417. 418
		9.	585		XXI,	12. 21. 22.	482
		10.	203. 409	Ruth.	I,	8. 9.	450. 482
		11.	464			9.	550. 567
		12.	426			11. 13. 19. 22.	482
		14.	99			13.	609
		22.	101. 427		II,	9.	518
		26.	365			20.	454
		28.	151		III,	2.	232
		29.	99. 460			15.	474. 1q.
		30.	469		IV,	13.	560
	VI,	5.	360	I Sam.	I,	2.	604
		14.	353			6.	137
		28.	152			8.	458
		36.	569			12.	549
	VII,	5.	595. 1q.			17.	36
		6.	579		II,	3.	459. 551
	VIII,	6.	574			14.	533
		7.	455			20.	482
		11.	408.			26.	558
	IX,	9. 11. 13.	185			27.	354
	XI,	25.	458			29.	465
		31.	345		III,	12.	566
	XII,	7.	478			21.	515
	XIII,	8.	100		IV,	1.	415
		19.	549			9.	451
	XIV,	12. 13.	416		VI,	5.	547
							I Sam.

LOCORVM SCRIPT. EXPLICAT.

1 Sam.	VI,	14.	470	XVII,	55.56.58.	410
	VII,	8.	578	XVIII,	5.32.	454
	VIII,	7.	546		7.	99
	IX,	10.	526		21.	491
		15.	325.1q.		27.	588
	X,	1.	353		29.	31.173
		8.	585	XIX,	1.	454
		26.	469	XX,	2.5.	533
	XII,	3.	410		6.28.	276
		24.	188		10.12.	595
	XIII,	8.	585		23.	451.517
	XIV,	6.	473	XXI,	2.3.	613
		15.	467		3.	279.454
		19.	555		8.	460
		21.	587		9.	605
		24.	274	XXII,	23.	497
		33.	37	XXIII,	22.	598
		34.	35	XXIV,	20.	449
		42.	472	XXV,	24.	513
		45.	473.479		27.	485
	XV,	5.	157		31.	412
		21.	465	XXVI,	12.	467.603
		23.26.	547		15.	451
		23.	546	XXVII,	10.	609
	XVI,	1.	546	2 Sam.	I,	21.407.609
		4.	575		26.	362
		8.	559	II,	6.	507
		16.17.18.	551		10.	528
		17.	547		21.	522
		18.	414.442	III,	1.	558
	XVII,	8.	414		7.	600
		12.	507		13.	493
		16.	549		18.	566
		25.	560		21.22.24.	553
		34.	508		30.	453
		35.	100		33.	571
		37.	495	V,	10.	555
		40.	275	VI,	20.	276.325.1q.
		41.	558	VII,	5.	353
				T t 2		2 Sam.

INDEX III.

2 Sam. VII, 12.	457	XXIV, 1.	601
23.	588	3.	445. 507
29.	550	4.	493
VIII, 10.	469	I Reg. I, 2.	600
X, 7.	415	20.	451
19.	457	21.	561
XI, 16.	469	26.	513
25.	506	II, 2.	451
XII, 3.	613	31.	411. 1q.
8.	506	III, 26.	485
XIII, 16.	609	V, 6.	386
28.	177	17.	469
39.	485. 1q.	VI, 1.	527
XIV, 6.	447	VII, 14.	449
14.	545	VIII, 1.	515
XV, 12.	558	IX, 8.	593
27.	355	13.	41
XVI, 12.	544	X, 13.	515
23.	598	15.	413
XVII, 5.	514	21.	561
11.	503	22.	41
15.	506	XI, 3.	482
XVIII, 8.	549	25.	586
12.	586. 587. 5	34.	528. 613
25.	555	41.	353
XIX, 1. 44.	513	XII, 2.	519. 593
XX, 13.	138	6.	457
XXI, 8. 19.	475. 1q.	21.	515
16.	404. 471	29.	447
XXII, 3.	423	XIII, 9.	599
4.	496	17.	547
23.	489	29.	515
27.	394. 395. 1	XIV, 2.	588
40.	38	5.	506
XXIII, 1.	137. 243	6.	404
6.	470	14.	507
8.	383	XV, 13.	546
13.	465	25.	490
17.	586	33.	491
			I Reg.

LOCORVM SCRIPT. EXPLICAT.

1 Reg.	XVI,	24.	488	VIII,	12.	417	
	XVII,	7.	479		IX,	12.	506
		10. 11.	577			27.	585
		24.	523			30.	506
	XVIII,	4. 13.	429		X,	3.	426
	XIX,	5.	507			6.	461
		12.	436		XI,	1.	442
		17.	537		XIV,	1.	490
		20.	586		XVI,	14. 15.	415
	XX,	23.	577			14. 18.	493
		27.	300		XVII,	13.	441
		38.	506			25.	559
	XXI,	19.	355. 514			29.	428
	XXII,	9.	578		XVIII,	21. 23.	523
		10.	481		XIX,	4.	488. 544
		22.	568			18.	418
		27.	413. 415		XX,	7.	577
		36.	587			19.	352
		38.	599		XXII,	4.	589
	2 Reg.	I,	5.		523	XXIII,	10.
II,		20.	577		17.	415	
III,		3.	514	XXV,	25.	442	
		16.	427		27.	504	
		23.	186	1 Chr. III,	2.	454	
		25.	496	VI,	31. (al. 16.)	495	
		28.	455	IX,	27. 32.	429	
IV,		8.	560	XI,	9.	555	
V,		3.	582		19.	586	
		4.	506	XII,	33.	431	
		11.	419. 581		38.	36	
		22.	523	XIII,	2.	551	
		23.	550	XV,	12.	520	
VI,		3.	550		13.	103. 587	
		5.	454		27.	44	
		22.	517	XVII,	5.	570	
		27.	608		27.	550	
		33.	593	XVIII,	10.	593	
VII,		9.	610	XX,	3.	138	
		10.	450		5.	456	

INDEX III.

1 Chr. XXI,	17.	354	XXXV,	13.	125		
	28.	533		21.	514		
XXII,	4.	614	XXXVI,	10.	604		
	5.	432		14.	549		
XXIII,	18.	407		15.	548		
XXVI,	13.	430	Esr.	II,	62.	579	
	14.	443		V,	11.	569. sq.	
	17.	429		VII,	21.	513	
XXVII,	8.	533		IX,	1.	454	
XXVIII,	12.	521		X,	13.	415. 549	
	14. sqq.	430			14.	430	
2 Chr. I,	4.	478. 520			16.	5	
	II,	12.	454	Neh.	I,	4.	479
	IX,	22. 24.	99		II,	1.	589
	25.	35. 386			III,	20.	550
	X,	5.	593		V,	5.	506
	XIII,	11.	429		VI,	8.	36
	XV,	3.	610			11.	451
	XVI,	14.	435		VII,	2.	347
	XVII,	7.	453			64.	579
		11.	199		VIII,	10.	520
		12.	558		IX,	19.	454
	XVIII,	8.	578		XIII,	6.	479
		9.	481			24.	430
	XIX,	5.	430			27.	355
	XX,	34.	152	Esth.	I,	8. 22.	430
		35.	31			19.	442. 458
	XXI,	6.	549		II,	9.	578
		17.	460			11. 12.	430
	XXIII,	1.	454			16.	577
	XXIV,	11.	83		III,	4.	430
	XXVI,	20.	465		V,	1.	471
	XXVIII,	10.	514			5.	578
	XXIX,	17.	490		VI,	6.	458
		27.	495			7. 9. 11.	524
	XXX,	3.	103		VIII,	6.	550
	XXXI,	10.	465			9.	427. 430
	XXXII,	1.	578			17.	433
		28.	386		IX,	4.	558
							Esth.

LOCORVM SCRIPT. EXPLICAT.

Esth.	IX, 16.	559	XVII, 10.	574	
	19.	417	XVIII, 2.	99. 407	
	21. 28.	430	13.	465	
Iob.	I, 21.	533	18.	342	
	II, 6.	540	21.	410	
	III, 3. 15.	527	XIX, 19.	508.	
	6.	67	25.	403	
	20.	601	29.	493	
	25.	147. 511	XX, 4.	354	
	IV, 16.	436. 437. 1	7.	120	
	V, 2.	453	23. 28.	516	
	3.	535	XXI, 4.	586	
	7.	100	XXII, 2.	449	
	9.	604	29.	230	
	19.	345	XXIII, 9.	157	
VI,	9. 28.	550	13.	516	
	13.	605	29.	450	
	17.	362	XXIV, 9.	521	
	27.	472	12.	418	
VIII,	8.	34	23.	516	
IX,	18.	101	25.	537. 609	
X,	1.	188	XXV, 2. 3.	516	
	2.	536	5.	157	
	7.	540	XXVII, 8.	138	
	17.	436	XXVIII, 6.	201	
	22.	121	20.	608	
XI,	8.	481	XXX,	3.	433
	15.	137	17.	546	
	17.	459	24.	404	
	37.	365	XXXI,	15.	100
XII,	7.	575	18.	511	
XIII,	13.	578	23.	589	
XV,	17.	508	XXXII,	2.	501
	18.	593	7.	469	
	20.	515	12.	157	
	21.	511	22.	552	
	34.	484	XXXIII,	17.	414
XVI,	11.	426	XXXIV,	20.	601
	22.	162	27.	497	
T t 4				Iob.	

INDEX III.

Iob. XXXV,	10.	490	VI,	4.	587
	11.	38		8.	506
	16.	612	VII,	9.	514
XXXVI,	12.	612		11.	439
XXXVII,	6.	422	VIII,	2.	438. 525
	10.	515		5.	542
	11. 15.	424		9.	438
	16.	439	IX,	7.	514
XXXVIII,	2.	612		9.	463
	11.	31		10.	407
	20.	577. 582. 2		16.	508
	27.	433		21.	33
	41.	611	X,	1.	407
XXXIX,	1.	34		2.	508. 515
	14.	526		5.	461
	16.	485		6.	610
XL,	15.	463	XI,	7.	438
	19.	465	XII,	3.	430. 447
	20.	526		6.	407
XLI,	7. 8.	447		8.	245
	9.	446		9.	461
	16.	36	XIII,	4.	473
	25.	611	XIV,	1.	545. 551
XLII,	3.	612		5.	557
	15.	482	XVI,	3.	524
Pfalm I,	1.	450		5.	172. 443
	4.	524		10.	533
	6.	542. sq.	XVII,	9.	508
II,	6.	423		14.	444
	7.	177. sq.	XVIII,	1.	345
III,	3.	362. 365		3.	423
	4.	503		4.	496
	5.	424		6.	168
	9.	366		8.	471
IV,	3.	451		15.	509
	5.	568		27.	394. 395. 1
	8.	459	XIX,	14.	139
	9.	602.	XX,	8.	507
V,	5.	511	XXI,	9.	453
					Pfalm

LOCORVM SCRIPT. EXPLICAT.

Pſalm XXII,	7.	562	XXXVIII,	4.	494
	9.	301		11.	514
	11.	344	XXXIX,	7.	516
	13.	460	XL,	3.	421
	17.	317. 384. ſq.		6.	604
	18.	529	XLII,	5.	511
	19.	543	XLIII,	1.	614
	22.	36		4.	420
	32.	519	XLIV,	3.	509
XXIII,	6.	313		27.	362
XXIV,	3.	531	XLV,	3.	551
	4.	439		9.	521
XXVI,	9.	582		10.	100
XXVII,	4.	403		16.	433
	6.	503	XLVIII,	3.	479
XXVIII,	1.	578	XLIX,	3.	450
XXXI,	3.	560		8.	554
	5.	508		19.	613
	7.	155. 421	L,	3.	608
XXXII,	2.	450. 520		14.	515
	5.	420	LI,	4.	551
	8.	508		7.	151
	9.	604		8.	444
	10.	438		10.	433. 520
XXXIII,	3.	547		19.	467
	4.	438	LII,	6.	512
	14.	409	LIV,	9.	543
XXXIV,	4.	453	LV,	16.	379
XXXV,	6.	468		19.	579
	7.	417	LVIII,	2.	463
	8.	514		4.	344. 444
	14.	127		12.	450
	15.	142	LIX,	8.	544
	21.	544		11.	424. 543
XXXVI,	5.	539. 614		18.	424
	8.	438	LXI,	9.	429
XXXVII,	18.	542	LXII,	10.	450
	27.	567	LXIV,	2. 3.	567
XXXVIII,	2.	155	LXV,	1.	620
			T t	5	Pſalm

INDEX III.

Psalms LXV,	5.	521	LXXXII,	16.	451
	10.	308	LXXXIII,	5.	546
LXVIII,	7.	463		12.	371
	10.	346	LXXXIV,	4.	527. 597
	19.	577		7.	408
	36.	463		10.	497
LXIX,	2.	504		11.	458. 459
	5.	532	LXXXVII,	1.	510
	21.	157		5.	430
	27.	497	LXXXVIII,	9.	530
LXXI,	7.	416	LXXXIX,	2.	464
LXXIII,	10.	471		14.	444
	17.	463		28.	465
	27.	513. 582		40.	579
	28.	438		48.	517
LXXIV,	2.	508. 525		52.	101
	7.	417. 579	XC,	4.	443
	15.	579	XCII,	12.	543
	19.	371	XCIV,	8.	460
LXXV,	3.	463		10.	589
	9.	550		21.	506
LXXVI,	6.	31	XCV,	9.	527
LXXVII,	7.	512	XCVI,	7.	435
	20.	101		19.	204
LXXVIII,	8.	455	XCIX,	8.	472
	15.	488	C,	1.	407. 444
	31. 59. etc.	559	CI,	3.	409
	34.	531		4.	542
	49.	413. 419. 5		5.	132. 439. 589
	50.	540	CL,	5.	100
	72.	463		6.	496
LXXIX,	10.	485		9.	512
LXXX,	13.	408		10.	34
	14.	408. 443		14.	175
LXXXI,	6.	410	CLII,	9.	471
	10.	562	CIV,	8.	508. 526
	16.	509		17.	451
	17.	465		26.	526
LXXXII,	1.	515	CV,	2.	495
					Psalms

LOCORVM SCRIPT. EXPLICAT.

Pfalm	CV,	12.	347	CXXV,	4.	439
		18.	501. 504. 2	CXXVI,	2. 3.	548
		19.	511	CXXVII,	2.	410. 548
		28.	621	CXXVIII,	3.	179. 19.
		37.	509		5. 6.	567
	CVI,	4.	517	CXXXII,	1.	515
		15.	502		11.	479
		20.	417		12.	240. 508
		37.	134	CXXXV,	17.	605
		44.	544	CXXXVII,	6.	465
	CVII,	2.	518	CXXXVIII,	1.	451
		38.	540	CXXXIX,	2.	44
	CIX,	4.	469. 470. 3		14.	403. 519
	CX,	3.	416. 459		20.	511
	CXII,	8.	543	CXLI,	5.	465
	CXIII,	5. 6.	548	CXLII,	4.	508
	CXIV,	2.	510. 516	CXLIII,	8.	508
	CXV,	7.	511	CXLIV,	2.	522
	CXVI,	1.	434		3.	542
		12.	234	CXLV,	5.	496
		15.	452		14.	453
	CXVIII,	5.	579	CXLVII,	3.	453
		7.	543		14.	465
		8. 9.	458. 459	CXLIX,	2.	490
		23.	402	Prouerb. I,	5.	567
	CXIX,	1.	439		20.	462
		33.	620		22.	158
		61.	155. 167		23.	521
		72.	438. 458	III,	4.	567
		98.	575		18.	489
		112.	620		30.	442
		128.	441	IV,	4.	567
		137.	488		7.	325
		155.	438		13.	484
		160.	465		18.	420
	CXX,	1.	362. 366. 407	V,	23.	604
		6.	523	VI,	11.	442
		7.	469		12.	123. 442
	CXXIII,	5.	523		16.	345
						Prou.

INDEX III.

Prou,	VI, 22.	512	XVI, 19.	125
	26.	585	29.	614
	27. 28.	449	33.	454
	30.	600	XVII, 4.	158. 469
VII, 8.	510		15.	538
13.	560	XVIII, 19.	19.	459
19.	444	22.	22.	480
22.	585	23.	23.	403
VIII, 4.	450	XIX, 1. 22.	1. 22.	459
8.	443	23.	23.	593
11.	458	XX, 9.	9.	530
17.	158	10. 23.	10. 23.	431
26.	201	14.	14.	426. 459
IX, 1.	462	16.	16.	526
4.	451	XXII, 6.	6.	494
X, 18.	468	19.	19.	514
23.	442. 585	21.	21.	414
25.	345	24.	24.	442
XI, 1. 16. 17.	442	XXIII, 22.	22.	508
3.	99	24.	24.	34
12.	463	25.	25.	513
23.	438	XXIV, 16.	16.	491
25.	316	18.	18.	596
XII, 2.	442	28.	28.	412
10.	542	XXV, 3. 20. etc.	3. 20. etc.	345
14.	515	7.	7.	459
25.	483	8.	8.	585. fq.
27.	468. 470. 1	22.	22.	577. fq. 583. 3
28.	609	XXVI, 2.	2.	411. fq.
XIII, 2.	515	7.	7.	331. 333
4.	607	9. 14. 21.	9. 14. 21.	345
6.	468	23.	23.	416
24.	539	24. fq.	24. fq.	468. fq.
XIV, 1.	440. 460	XXVIII, 20.	20.	442. fq.
17.	442	25.	25.	439
26.	516	XXIX, 9.	9.	345
XV, 18.	442	27.	27.	443
XVI, 7.	575	XXX, 1.	1.	133
11.	442	2.	2.	450
				Prou.

LOCORVM SCRIPT. EXPLICAT.

Prou. XXX,	15. 18.	345	Cant.	I,	3.	194
	24.	460			4.	464
	25.	615			8.	143. 196.
	29.	345. 410. 548				199. 460
	30.	459		II,	3.	550
Ecclef.	I, 1.	475			10.	522
	2.	462		III,	2.	125
	5.	527			7.	230. 370.
	16.	551				414. 452
	II, 8.	425			8.	443
	9.	551		IV,	6.	522
	11.	549			9.	250
	13.	38			14.	465
	15.	513		V,	9.	460
	21.	449		VI,	1.	460
	III, 14.	604		VII,	1.	143. 544
	17.	497			2.	199
	21.	351		VIII,	1.	347
	IV, 2. 3.	40			2.	415
	5.	569			7.	600
	9.	458	Ies.	I,	3.	488
	17.	459			4.	126. 272
	V, 2. 6.	345			13.	589
	VI, 3.	449			18.	481
	8.	458			19.	550
	12.	346			21.	439
	VII, 1. sq.	458			26.	562
	2.	509			28.	586
	7.	485		II,	9.	450. 472
	14.	507			20.	424
	24.	459		III,	1.	424
	27.	447			3.	440
	VIII, 2.	515			5. 6.	446
	IX, 15.	613			16.	482
	X, 8.	100			26.	516
	16. 17.	525		IV,	1.	581
	XII, 3.	28			3.	562. 565
	12.	458			4.	409
Cant.	I, 1.	462		V,	6.	134
						Ies

INDEX III.

Ies.	V, 9.	416.587.604	XIV, 23.	409
	11.	408	30.	465
	13.	612	XVI, 8.	489
	14.	501.614	9.	147
	15.	450	10.	433
	30.	434	XVII, 1.	546
VI, 2.		430	6.	371
	3.	427.507	XIX, 3.	188
	6.	519	4.	488. 1q.
	9.10.	536.538.1	6.	5.388. 2
	9.	154	11.	460
VII, 6.		345.578	18.	562
	8.	546	XX, 1.	409
	11.	361.365	XXI, 9.	507.579
	14.	266.565	12.	148. 188
	15.16.	559	XXII, 11.	490
	25.	530	13.	433
VIII, 21.22.		511	XXIII, 1.	546
	23.	403.518	7.	527
IX, 1.		436	8.	440.460
	3.	407	9.	440
	18.	447	11.	99
X, 10.		458.597	13.	610
	13.	28.37	15.	272
	14.	581	16.	547
	17.	173	XXIV, 10.	546
	25.	421	18.	496
XI, 1.		478	XXV, 2.	546
	4.	440	XXVI, 7.	464
	11.	589	15.	426
XIII, 2.		516	16.	308
	8.	582	XXVII, 2.	567
	20.	546	XXVIII, 1.4.	422
	21.	157	9.	408
XIV, 6.		614	15.	457
	12.	582	16.	39.426
	14.15.	479	18.	457
	19.	409	19.	429
	20.	565	XXIX, 1.2.	386.387
			Ies.	

LOCORVM SCRIPT. EXPLICAT.

Ief.	XXIX,	1.	410. 411	XXXVIII,	12.	35
		7.	37. 512		16.	567
		12.	481		17.	611
		15.	549		21.	578
		19.	440. 461	XXXIX,	8.	432
		24.	439	XL,	1.	426
	XXX,	6.	34. 527		3.	414
		7.	421		12.	498
		12.	402. 559		17.	608
		19.	33		29.	520
		21.	32	XLI,	6.	447
		22.	535		8. 9.	525
		23.	434		10.	376
		26.	420		11. 12.	608
		33.	38		24.	448. 608
	XXXI,	7.	424	XLII,	3.	539. 541. 2
		8.	522		24.	526
		9.	578		25.	414
	XXXII,	4.	403	XLIII,	7.	527
		10.	611		14.	118
		13.	420		21.	508
	XXXIII,	1.	100. 134	XLIV,	2.	344
		6.	413		7.	196
		7.	43		12.	593
		15.	544		13.	185
		19.	907		14.	546
	XXXIV,	16.	447		20.	138
	XXXV,	1.	512		21.	514
		2.	413	XLV,	2.	34
		4.	515		11.	196
		8.	426. 562		12.	525
		9.	440	XLVI,	2.	501
		10.	433. 504		3.	373
	XXXVI,	6. 8.	523		9.	512
		16.	567	XLVII,	1. 5.	565
		19.	601		8.	512
	XXXVII,	19.	418		13.	240. 518
		21.	586	XLVIII,	3.	344
		25.	481		7.	493
						Ief.

INDEX III.

Ies. XLVIII,	8.	444	LVIII,	3.	546
	19.	123		4.	512
XLIX,	1.	344		5. 6.	527
	3. 23.	525	LIX,	5.	174
	7.	546		13.	138
L,	4.	429		14.	137
	8.	86	LX,	4.	296
	11.	421	LXI,	1.	467
LI,	2.	519		6.	35. 562
	3.	433	LXII,	4.	562
	11.	433. 504		5. 147. 599. 620	
	17.	550	LXIII,	3.	31
	19.	586		17.	534
	21.	413	LXIV,	4.	551
LII,	4.	593		5.	402
	5.	6. 288		10.	527
LIII,	2.	615		15.	138
	7.	345	LXV,	2.	614
	8.	232		5.	512
	9.	121. 463. 531.		6.	402
		599		18.	518
	10.	502	LXVI,	7. 8.	511
	11.	438. 551		9.	526
LIV,	1.	458		15.	44
	2.	520		23.	428
	5.	490	Ierem. I,	6.	545
	9.	546		10.	537
	11.	162		12.	547
LV,	1.	610	II,	6.	527
	5.	526		8.	521
	7.	549		11.	417. 521. 610
LVI,	7.	565		24.	32
	9.	407		29.	594
	10.	410		36.	158
LVII,	3.	520	III,	1.	594
	8.	482. 551		5.	471. 482
	9.	580. 583. 4		6.	35
	11.	346		8.	240
LVIII,	1.	551		11.	501
					Ierem.

LOCORVM SCRIPT. EXPLICAT.

Ierem.	III,	12.	471	XV,	15.	534
	IV,	5.	551	XVI,	5.	581
		10.	504. 537	XVII,	4. 15.	528
		18.	483		5. 7.	450
		19.	504		9.	433
		30.	506		10.	346
	V,	1.	451	XVIII,	4.	515
		6.	99. 408. 443	XIX,	12.	346
		13.	277	XX,	14.	594
	VI,	20.	523		17.	343
		30.	559	XXI,	4.	454
	VII,	3. 7. 12.	528.	XXII,	23.	303
			529. 1		29.	427
		4.	427. 523	XXIII,	2.	426
		8.	611		6.	564
		18.	37		17.	554
		21.	568		21.	395
		22. 23.	615		23.	407
		34.	433	XXIV,	3.	459
	VIII,	9.	410	XXV,	3.	31
		13.	157. 169. *		5.	594
	IX,	3. 19.	447		10.	433
	X,	6. 7.	608		14.	514
		20.	512		15.	415
	XI,	15.	362		26.	446
	XII,	2.	558		36.	38
		4.	489		38.	471
		7.	442	XXVI,	20.	594
		8.	407. 443	XXVII,	7.	514
	XIII,	12.	171	XXVIII,	10.	484
		16.	483	XXIX,	11.	435
		21.	353		12.	557
		27.	499		28.	404
		28.	551	XXX,	7.	608
	XIV,	1.	497		13.	417
		5.	269		17.	584
	XV,	1.	535	XXXI,	9.	465
		10.	6		15.	421
		14.	528		18.	540
				V v		Ierem.

INDEX III.

Ier. XXXI,	20.	355	XLVIII,	20.	584
	32.	560	XLIX,	4.	594
	34.	100		8.	549
XXXII,	19.	439. 525		11.	574
	32.	345		14.	557
XXXIII,	2.	403		15.	460
	16.	563		16.	537
XXXIV,	3.	457		34.	497
	4.	594	L,	9.	520
XXXV,	9.	460		16.	471
	14.	454. 575		20.	454
XXXVI,	16.	582		46.	485
XXXVII,	12.	360	LI,	3.	521
XXXVIII,	4. 9.	454		9.	531
	5.	605		11.	589
	6.	415		14.	501
	11.	35		51.	463
	20.	518	LII,	15.	31
	22.	136	Thren. I,	14.	410
	27.	578	II,	5.	422
XL,	2.	453	III,	22.	464
	5.	594		33.	39
	19.	594		53.	39
XLI,	6.	555	IV,	3.	584
	7.	580		14.	610
	8.	595	V,	3.	604
XLII,	1.	345	Ezech. I,	3.	515
	6.	217. 5		9.	447
	14.	584		12.	520
XLIV,	16.	451		14.	566
	19.	232	II,	4.	439
	21.	277	III,	7.	439
	25.	482		13.	447
XLVI,	1.	497	IV,	6.	430
	16.	471		12. 15.	348
	20.	468	V,	8.	513
XLVII,	1.	497	VI,	14.	433
XLVIII,	2.	546	VII,	20.	421
	9.	138		24.	460
					Ezech.

LOCORVM SCRIPT. EXPLICAT.

Ezech, VIII,	16.	6.289	XXIV,	17.	500
IX,	1.2.	424	XXV,	6.	36
	8.	385.388		15.	414
	10.	451	XXVI,	7.	462
XI,	21.	496	XXVII,	22.	465
XIII,	2.	410		32.	40
	19.	99.544	XXVIII,	3.	458
XIV,	1.	575		7.	460
	3.	31		15.	162
	4.	429		16.	157
	5.	272	XXIX,	10.	422
	9.	538		17.	197
	29.30.	444	XXX,	11.	460
XVI,	7.	432.462		16.	411
	22.39.	432	XXXI,	12.	460
	28.	611	XXXII,	15.	433
	41.	546	XXXIII,	26.	482
	43.47.	372		28.29.	433
	49.	421		30.	447
	51.	372	XXXIV,	5.	99
XVII,	23.	441		11.	513
XVIII,	7.	370	XXXV,	3.	433
	22.	522		5.	442
	23.	354		6.	540
XIX,	2.	196		7.	188.433
XX,	26.	535	XXXVI,	5.	414
	37.	157		35.	220
XXI,	3.	422	XXXVIII,	11.	604
	15.	30.557		23.	178
	30.	442	XXXIX,	2.	340
	32.	427.610		7.	533
	34.	442		11.	497
XXII,	9.29.	443		17.	441
	30.	449	XL,	29.	445
XXIII,	14.15.	432	XLI,	7.	188
	29.	432		8.	33
	34.	551	XLII,	5.	33
XXIV,	6.	429	XLIII,	27.	32
	13.	531	XLIV,	8.	126

I N D E X I I I.

Ez.	XLIV,	30.	441		IV,	6.	612
	XLV,	1.	472			14.	551
		16.	413			16.	546
	XLVI,	18.	579			18.	314. 393
	XLVII,	11.	31			19.	582
		14.	446		V,	3.	542
Dan.	II,	2.	515			9.	404
		26.	524			11.	550
		37.	462. 525			14. 15.	558
		41. 43.	422		VI,	3.	550
	III,	22.	451			8.	136
	IV,	5. 16.	524			9.	35. 498
		27.	422		VII,	4.	124
	V,	11. 12.	524			5.	407
	VIII,	1. 15.	513			16.	243
		25.	462		VIII,	5.	589
	IX,	12.	531			6.	143
		13.	454			7.	362
		23.	469			10.	588
		24.	462			12.	402
		26.	605. sq.			14.	418
	X,	3.	554		IX,	6.	407
		5.	463			9.	551
	XI,	2.	454		X,	1.	452
		14.	440			4.	269
		32.	145			8.	421
		37.	613			15.	462
		39.	420		XI,	3.	283. 297. 392
	XII,	2.	122. 423			4.	172
Hof.	I,	6.	472			7.	32. 243.
	II,	1.	530. 527				513. 599
		5.	177		XII,	9.	599
		9.	130. 458		XIII,	3.	186. 281. 599
		13.	196			5.	542
		16.	35. 490			13.	614
		20.	580		XIV,	3.	496. 583
	III,	2.	101			4.	525
		5.	582	Joel	I,	6.	433
	IV,	4.	347			9.	404
							Joel

LOCORVM SCRIPT. EXPLICAT.

Ioel	I,	20.	575	Ion.	I,	8.	518
	II,	2.	434			11. 12.	546
		8.	450			11. 13.	558
		10.	581		II,	3.	520
		20. 21.	548			6.	504
	IV,	3.	39			9.	155. 421
		11.	277		III,	3.	466
		14.	428			5.	460
		15.	581		IV,	5.	452
		21.	621				
Amos	I,	3. 6. etc.	345. 511	Mich.	I,	11.	432
		4.	418		II,	4.	174. 422. 600
	II,	1. 4. 6.	345. 511		IV,	8.	158
	III,	2.	542			11.	543
	IV,	2.	600		V,	1.	463
		3.	33		VI,	8.	549. 600
		4.	549			9.	484. 564
		11.	479		VII,	3.	548
	V,	14.	609			4.	459
		16.	426			5.	460
		18.	523	Nah.		9.	543
		19.	449			10.	99. 543
		21.	101			15.	409
	VI,	1. 6.	465		I,	2.	471
		2.	458			4.	39
		3.	610		II,	8.	152
		5.	494			10.	369
		6.	413		III,	5.	177
	VII,	1. 2.	204			15.	568
	VIII,	8.	39. 343			17.	462
	IX,	1.	249. 522	Habak.	I,	15.	152
		3.	532		II,	17.	134
	Obadj.	v. 1.	557			18.	526
		3. 7.	537		III,	17.	32
		9.	449		I,	2. 3.	167. 169. *
		13.	365		II,	12.	569. sq.
	Ion.	I,	3.			15.	512
		5.	479. 546		III,	1.	152. 167. n. II
		7.	222. 447. 518			5.	429
						7.	548
				V v 3			
				Hagg.			

INDEX III.

Hagg.	I,	1. 15.	490	IV,	16.	436
		4.	514	V,	3.	440
		6.	598		18.	21
	II,	1. 10.	490	VI,	13.	534
		7.	489	VII,	13.	532
		9.	458	VIII,	3.	418
		16.	475	IX,	8.	479
Zachar.	I,	1. 7.	490.		13.	500
		8.	136		15.	535
		13.	413	XI,	10.	503
	III,	1.	120		19.	346
		5.	481	XII,	7.	436
		9.	515		32.	541
	V,	7.	507		36.	452
	VII,	5.	513	XIII,	28. 52.	449
		7.	587	XIV,	5.	347
		10.	496	XVIII,	6.	422
		14.	139		23.	449
	VIII,	13.	461	XIX,	5.	561
		21.	447. 595	XX,	1.	449
	IX,	8.	547	XXI,	7.	479
		9.	346. 479		13.	565
		11.	251		28.	449
	X,	1.	422		42.	402. 452
		11.	415		46.	374
	XI,	5.	36	XXII,	2.	449
		7.	447	XXIII,	23.	436
		13.	547	XXIV,	29.	500
	XIV,	5.	521	XXV,	31.	424
		18.	596	XXVI,	4.	480
Malach.	I,	3.	541	XXVII,	9.	547
		4.	565		43.	301
		6.	170. 530		44.	480
		13.	103	XXVIII,	1.	491
	II,	7.	530	Marc.	I,	2. 346. 503
	III,	20.	177		II,	19. 535
1 Maceab.	I,	30.	492		III,	3. 581
Matth.	III,	11.	437		IV,	36. 577
		12.	524		VI,	7. 429
						Marc.

LOCORVM SCRIPT. EXPLICAT.

Marc.	VI, 39. 40.	428	Io.	XIX, 29.	480
	VII, 25.	524		XX, 19.	491
	XV, 6.	533		XXI, 21.	587
	24.	480	Actor.	II, 24.	168
	32.	480		III, 19.	503
	XVI, 7.	345		27.	535
Luc.	I, 15.	344		IV, 20.	535
	17. 76.	503		V, 39.	535
	28.	460		VII, 30.	417
	37.	614		40.	452
	II, 35.	504		42.	552
	III, 16.	437		IX, 31.	558
	VI, 48.	552		36.	345
	VII, 1.	589		XII, 25.	589
	27.	346. 503		XIV, 3.	533
	IX, 33.	503		13.	436
	XI, 17.	502		XV, 16.	552
	42.	436		XVII, 15.	532
	XIV, 26.	541		XIX, 2.	587
	XIX, 11.	552		XX, 7.	491
	XX, 11. 12.	552		35.	458
	XXI, 24.	494		XXIII, 6.	436
	XXIII, 36.	480		24.	581
Io.	I, 14.	347		XXVII, 44.	581
	II, 19.	568	Rom.	I, 4.	444
	IV, 1.	516		23.	417. 432
	V, 31.	562		25.	417
	VI, 39.	452		III, 9.	500
	VII, 39.	587		10.	545
	49.	490		V, 3. 11.	519
	VIII, 59.	552		12.	500
	X, 32. 33.	532		VII, 25.	597
	XII, 24.	597		IX, 3.	502
	36.	552		13.	541
	XIII, 27.	568		X, 20.	552
	XV, 2.	452		XV, 19.	580
	16.	558		XVI, 27.	580
	XVII, 2.	452	i Cor.	I, 21.	516
	19.	502		IV, 1.	347. 450
					i Cor.

INDEX III. LOCORVM SCRIPT. etc.

1 Cor.	XI, 17.	511	2 Tim.	II, 26.	581
	XII, 12.	597		IV, 18.	581
	XVI, 2.	491	Philem.	v. 9.	347
	18.	542	Ebr.	III, 13. 14.	417
2 Cor.	VIII, 2.	444		VIII, 10.	561
Gal.	IV, 27.	458		XIII, 2.	541
	V, 4.	532. 580	1 Petr.	I, 19.	347
Ephes.	I, 19.	422		II, 9.	423
	IV, 8.	577		24.	524
	22.	443	2 Petr.	I, 3.	347
	26.	568		4.	443
Col.	I, 13.	424		19. 20.	417
	18.	465		II, 17.	421
	25.	580	1 Io.	V, 8.	561
	II, 9.	504	Iud.	v. 13.	421
1 Theff.	IV, 9.	502	Apoc.	I, 5.	465
	V, 12. 13.	542		III, 12. 21.	452
2 Theff.	I, 7.	424		VI, 11.	589
	8.	417		VII, 2.	533. 524
	II, 9.	509		XII, 14.	526
	III, 8.	581		XIII, 12.	524
2 Tim.	I, 3.	597		XVII, 6.	557
	10.	436		14.	462
	II, 6.	500		XIX, 16.	462

F I N I S.

Starke, Heinrich Benedikt,

Hen. Ben. Starkii Lux grammatices Ebraeae

Lipsiae 1764

Augsburg, Staats- und Stadtbibliothek -- Spw 2216

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11281216-5

VD18 12331422-001